

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer 'En Ya'aqov

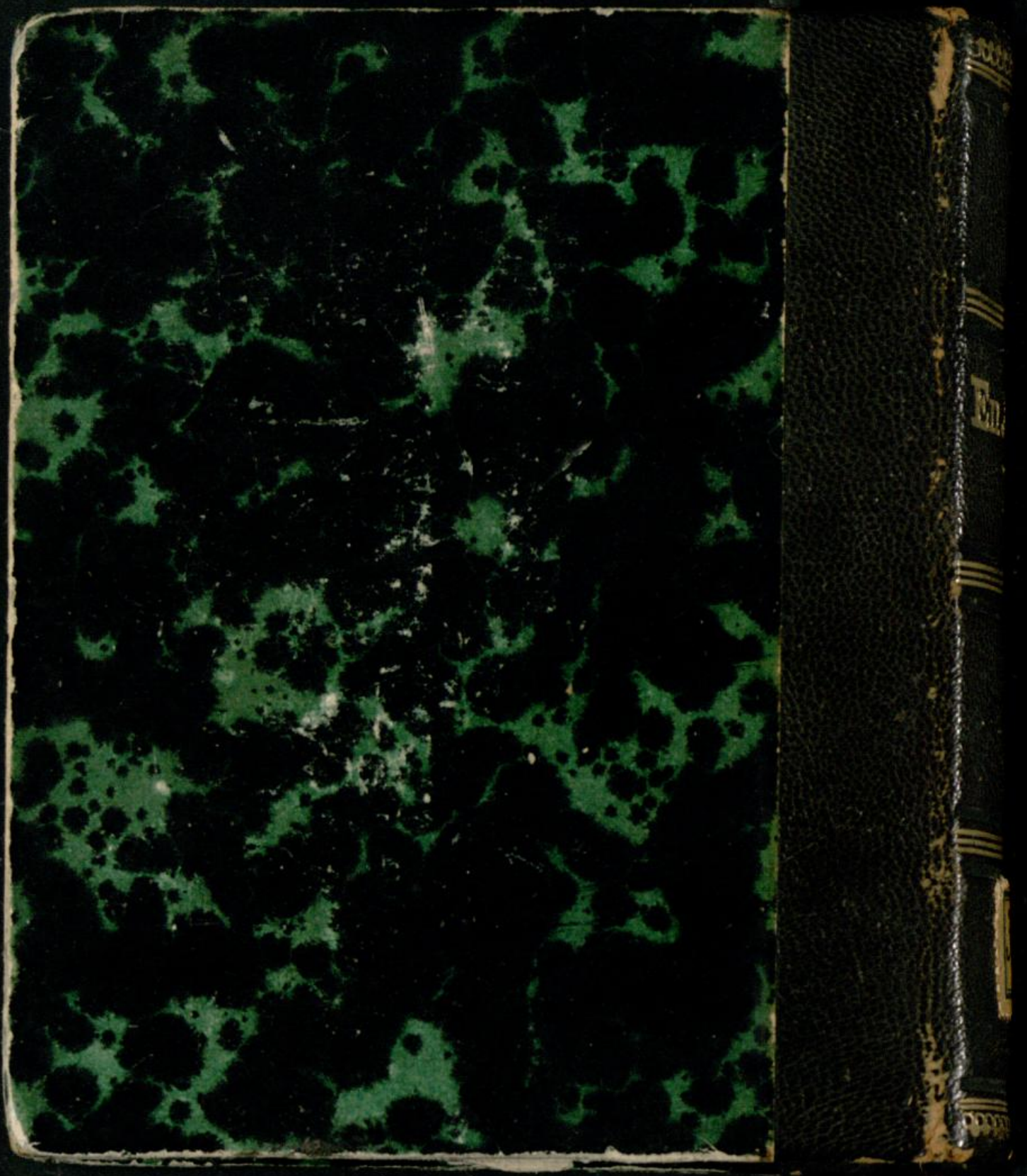
agadot Bavli vi-Yerushalmi 'im perushe ye-ha-ḥidushim she-ba'u bo
ke-khol asher nidpesu kamah pa'amim : u-ve-tosefet ma'alot rabim

Ibn-Ḥaviv, Ya'aqov Ben-Shelomoh

המלש ןב בקעי, ביבח-ןבא

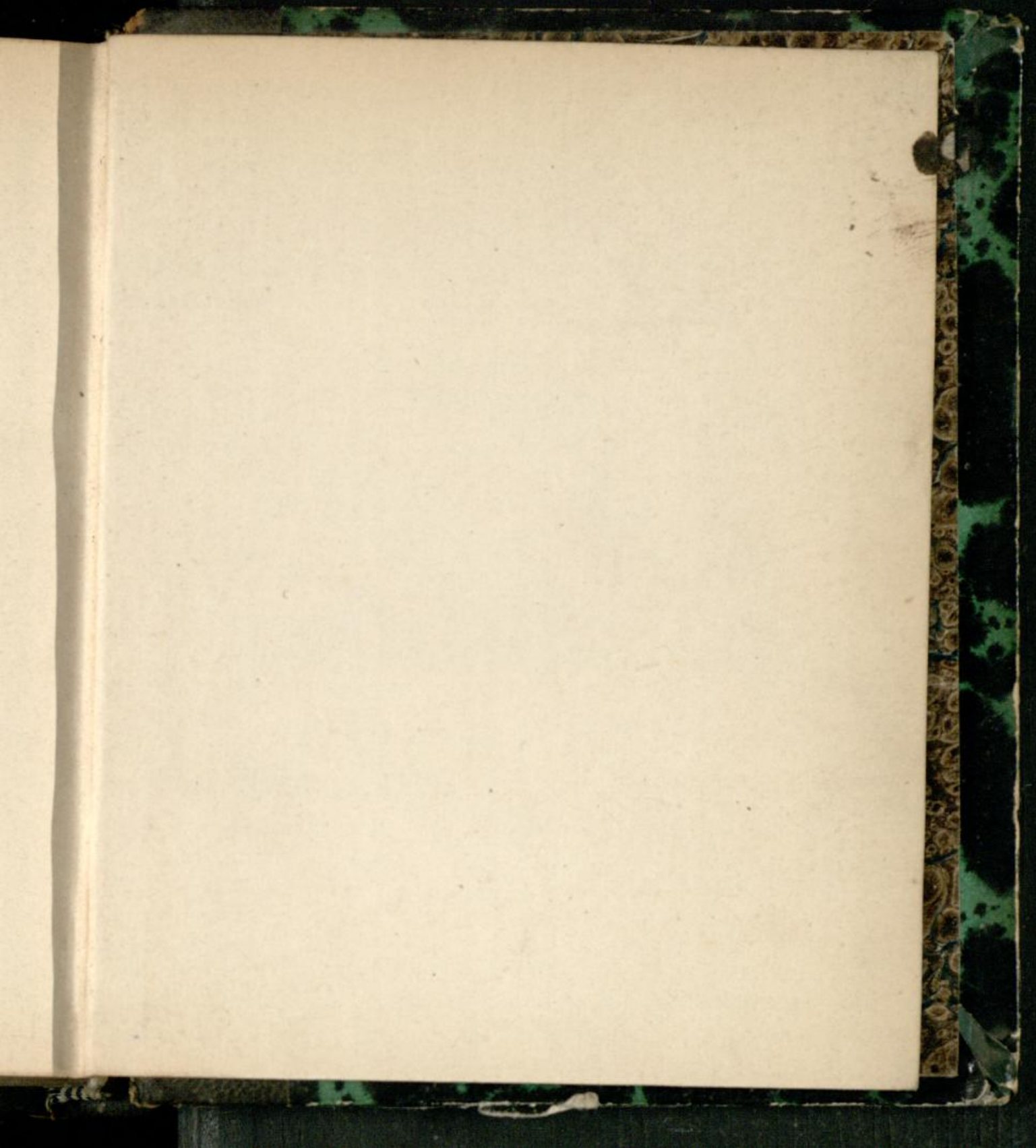
[Kaliningrad?], [1860?]

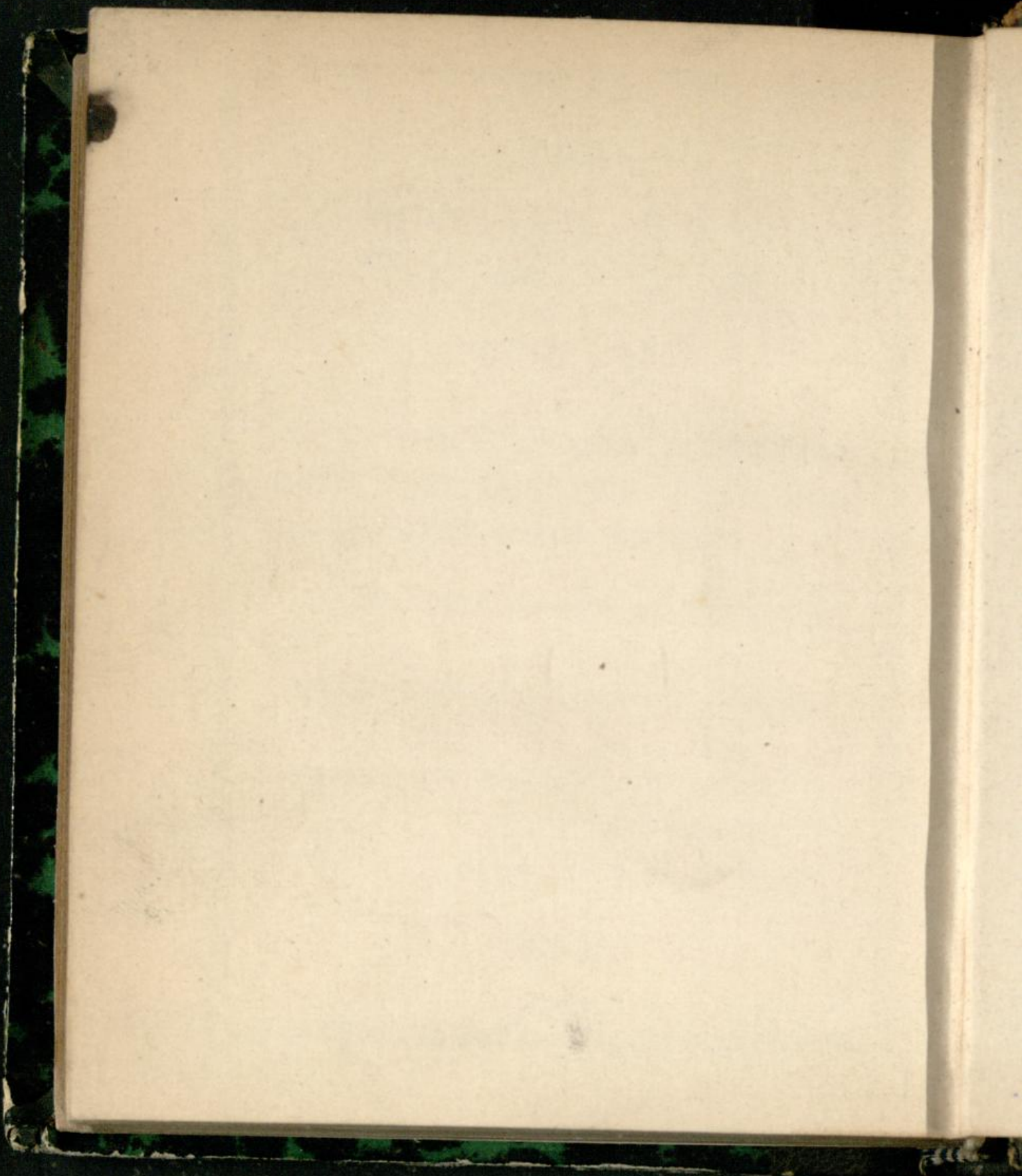
[urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9291](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9291)

ספר

עין יעקב

חלק שלישי

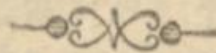
אגרות בבלי וירושלמי עם פירש"י והחדושים
שבאו בו כבל אשר נדפסו כמה פעמים.
ובתוספת מעלות רבים.

(א) נדפסו בשלימות לא יחסר כל בם,
יתענגו הרואים.

(ב) הוגהו מכל הטעיות והשבושים בשקידה
רבה.

(ג) ציונים והגהות ככל אשר נדפסו בספרו
ע"י הגדולים.

(ד) הגהות הב"ח על אגרות.

ה
איו
היט
איש
חיים
שבת
כולס
מבו
תירג
מה
מתי
האב
שהו
יכנס
ובא
אמו
ת"ל
אבדה
והק
כתיב
לקלר
ענוד

שקצי זיע

שליש קלח

אשר ידעתה ישרים לא זמלשיתו ולא זמלשיתו
בזמנים המבטלים תשא אל לבם זמלשיתו
בזמנים המבטלים תשא אל לבם זמלשיתו

א) זמלשיתו זמלשיתו זמלשיתו זמלשיתו זמלשיתו

ב) זמלשיתו זמלשיתו זמלשיתו זמלשיתו זמלשיתו

ג) זמלשיתו זמלשיתו זמלשיתו זמלשיתו זמלשיתו

ד) זמלשיתו זמלשיתו זמלשיתו זמלשיתו זמלשיתו

1780

UNIVERSITÄT POTSDAM
Universitätsbibliothek

תניא

* איש אמו ואביו תיראו וגוי יכול אמר לו אביו א
 היטמ' או שאמ' לו אל תחזיר יכול ישמע לו ת"ל ו
 איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו כולכם ויק' ל' יט
 חייבין בכבודי תניא יכול יהא בנין בה"מ דוחה
 שבת ת"ל * את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו ס
 כולכם חייבין בכבודי תניא יכול יתיירא אדם
 מבית המקדש ת"ל את שבתותי תשמורו ומקדשי
 תיראו נאמרה שמירה בשבת ונאמרה מורה במקדש
 מה שמירה האמורה בשבת * לא משבת אתה ס
 מתיירא אלא ממי שהזהיר על השבת אף מורה ע"כ
 האמורה במקדש לא ממקדש אתה מירא אלא ממי
 שהזהיר על המקדש. ואיוו היא מורה מקדש לא
 יכנס אדם בהר הבית במקלו במנעלו באפונדתו
 ובאבק שעל רגליו ולא יעשו קפנדריא ורקיקה
 אמר לו אביו לכהן: היטמא בבית הקברות להשיב אבדה או
 שהיתה עומדת בקוץ ואמר לו אל תקזיר: יכול ישמע לו
 ת"ל איש אמו ואביו תיראו וילפינן לאו דטומאה ולא דהשבת
 אבדה מלאו דשבת: נאמרה שמירה בשבת ומורה במקדש
 והקישן הכתוב בפסוק אחד: לא משבת אתה מתיירא ולא
 כתיב ציה מורה: באפונדתו ארפקי שאור במתכיו: קפנדריא
 לקלר הלובו שלא להקיף ויכנס בפתק זה ויולא בשפנגדו ולא לשם
 עבודה אלא לעשות לרכיו: ויבא זה סמוך לזה וישתדל מוצי

2 חמש עשרה פרק ראשון יבמות

מק"ו ואין לי אלא בזמן שבית המקדש קיים בזמן שאין בה"מ קיים מנין ת"ל את שבתותי תשמורו ומקדשי היראו מה שמירה האמורה בשבת לעולם אף מורא האמורה במקדש לעולם:

ב משנה ב"ש מתירין את הצרות לאחים וב"ה אוסרין *חלצו ב"ש פוסלין מן הכהונה וב"ה מכשירין נתיבמו ב"ש מכשירין וב"ה פוסלין ע"נ אע"פ שאלו אוסרין ואלו מתירין אלו פוסלין ואלו מכשירין לא נמנעו ב"ש מלישא נשים מב"ה ולא ב"ה מב"ש. כל הטהרות והטמאות שהיו אלו

מק"ו מפרש בפרק הוואה מבי אין לנא אל שער המלך בלבד שק שאינו מאוס ק"ו לרוק שהוא מאוס לפני הקב"ה: ב"ש מתירין לרת ערוה להתיבס לאסין דלית להו דרשא דלכרור: חלצו הלרות מן האסין: ב"ש פוסלין מן הכהונה שקליטה קליטה: וב"ה מכשירין לפי שקליטה שלא לכורך והוי כקוללת מן הנכרי: נתיבמו לאסין: ב"ש מכשירין אותן לכהנים אם נתאלמנו מיבמיהם: וב"ה פוסלין שנבעלו לאסור להם והנבעלה לכסול לה עשאה זונה והזונה אסורה לכהונה: לא נמנעו וכו' אע"פ שזכי הלרות שנתבמו (לנית) [כנית] שמאי ממזרים הם לב"ה שהרי באיסור אשת אב הווי עליהם ואשת אב זכרת וזכי עריות שהן קייבי כריתות ממזרים הם כדאיתא בפירקין אפילו הכי לא נמנעו ז"ה לישא נשים מבית שמאי לפי שהיו מודיעים להם אותן הנאות מן הלרות ואומרין דעו שמעפקה זו מלרת ערוה שנתבמו באים והם היו פורשין:

חמש עשרה פרק ראשון יבמות ג

מטהרין ואלו מטמאין לא נמנעו עושין טהרות
אלו ע"ג אלו ע"כ: ובכרייתא פירש יותר ואמר
*לא נמנעו ב"ש לישא נשים מב"ה ולא כ"ה מב"ש יד
ללמדך שאהבה וריעות נוהגין זה בזה לקיים מה ע"ג
שנ' *האמת והשלום אהבו: זכריה מ

גמרא איכא מ"ד לא עשו ב"ש כדכריהם דהא ג
ב"ה רובא ואיכא מ"ד עשו דכי אזלינן בתר שס
רובא היכא דכי הדדי נינהו הכא ב"ש מחדדי טפוי: ע"א
שאלו את ר' יהושע צרת הבת מהו אמר להם ד
מחלוקת ב"ש וב"ה והלכה כדברי מי א"ל טו

מה אתם מכניסין ראשי בין שני הרים גדולים בין ע"ג
שני מחלוקת גדולות בין ב"ש וב"ה מתירא אני
שמא ירוצו גלגלתי אבל אני מעיד לכם על שתי כגו' אית'
משפחות גדולות שהיו בירושלים משפחת בית משפחת
עכמאי מבית צבועים ומשפחת בית קופאי מבן בית
מקושש שהן בני צרות ומהם כהנים גדולים ושמשו לכוניס
על גבי המזבח: וכן עכמאי

בימי ר' דוסא בן הרכינס הותרו צרת הברתה
לאחין והיה הדבר קשה לחכמים מפני טו

טהרות אלו על גב אלו שהיו משאילין כליהם אלו לאלו:

דכי הדדי נינהו נקמה:
ירוצו כמו ותרץ גלגלתו דאנימלך לשון רלוי: שהן בני צרות
שנאפו לשוק כנ"ה: בימי ר' דוסא הותרו אחיו של ר'
דוסא שהיה מתלמידי נ"ש התירן כדתכא לקמן ועשו על פיו

שחכם גדול היה (ווקן) ועיניו קמו מלבא לבית המדרש
 אמרו מי ילך ויודיעוהו אמר להן ר' יהושע אני
 אלך ואחריו מי ר' אלעזר בן עזריה ואחריו מי ר'
 עקיבא הלכו ועמדו על פתח ביתו נכנסה שפחתו
 אמרה לו רבי חכמי ישראל באין אצלך אמר לה
 יכנסו ונכנסו תפסו לר' יהושע והושיבו על מטה
 של זהב אמר לו רבי אמור לתלמידך אחר וישב
 א"ל מי הוא אמ' לו ראב"ע א"ל ויש לו בן לעזריה
 מהל' לו חברנו קרא עליו המקרא הזה *נער הייתי גם זקנתי
 ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם תפשו
 והושיבו על מטה של זהב א"ל רבי אמור לתלמידך
 אחר וישב א"ל ומי הוא א"ל עקיבא בן יוסף א"ל
 אתה הוא עקיבא בן יוסף ששמך הולך מסוף העולם
 ועד סופו שב בני שב כמותך ירכו בישראל (קרא
 עליו מקרא זה *טוב שם משמן טוב) התחילו מסבין
 אותו בהלכות עד שהגיעו לצרת הבת אמרו לו
 צרת הבת מהו אמר להם מחלוקת ב"ש וב"ה הלכה
 כדברי מי אמר להם הלכה כב"ה א"ל והלא משמך
 אמרו הלכה כב"ש אמר להם דוסא שמעתם או בן
 הרכינס שמעתם א"ל חיי רבי סתם שמענו א"ל אח
 וכהגו כן: שחכם גדול היה וסנורים קכמיס שהוא התימן:
 קמו עמדו ולראו: א"ל ר' יהושע לר' דוסא רבי אמור לתלמידך
 אחר וישב: דוסא התימן שמעתם אומרים: או בן הרכינס
 בלא דוסא שמעתם: סתם שמענו בן הרכינס סתם ושמו לא

חמש עשרה פרק ראשון יבמות ד

קטן יש לי בכור שטן (שנון) הוא וינתן שמו והוא
מתלמודי שמאי והזהרו בו שלא יקפח אתכם בהלכות
לפי שיש עמו שי' תשובות בצרת הבת שהיא מותרת
אבל מעידני עלי שמים וארץ שעל מדוכה זו ישב
הגוי הנביא ואמר ג' דברים צרת הבת אסורה עמו
ומואב מעשרים מעשר עני בשביעית ומקבלין גרים
מן הקרדוים ומן התרמודים תנא כשנכנסו נכנסו
בפתח אחד וכשיצאו יצאו בשלשה פתחים פגע בו
בר"ע אקשי ליה ואוקמיה א"ל אתה הוא עקיבא
ששמך הולך מסוף העולם ועד סופו אשריך שוכית
לשם ועדיין לא הגעת לרועה בקר א"ל ר"ע ואפילו
לרועה צאן:

רבי יוחנן וסביא אמרי תרווייהו אין מקבלין גרים ^ס
מן התרמודים * פלוגי בה ר' יוחנן וסביא ^ס

החכה: בכור שטן (שנון) הוא קריף ועמד על שמועמו ע"כ
ועושה מעשה ואינו שז משמועמו לעשות כרבים: עמו ומואב
ישראל' הדפי' בארץ עמו ומואב שכבש משה מסיסון וכמקדשו
בקדושת ארץ ישראל ועכשיו צדית שכי צטלה קדושתה וחובעין
בה בשביעית ותקנו להם מעשר ראשון ומעשר עני בשביעית
כהמפרש לקמן מפני פרכסת עניים שבא"י שאין להם מה
לאכול בשביעית לפי שצטל לקט שכחה ופאה וצאים שס וכוטלין
שס לקט שכחה ופאה ומעשר עני: ומקבלי' גריטן מן הקרדווי'
וכו' ולא אמרינן ממזרים הם מנכות ישראל שגאו עליהם ככרים
דאיכא רבנן לקמן דפסלי: פגע בו ינתן בר' עקיבא:

4 חמש עשרה פרק ראשון יבמות

חד אמ' משום עברי שלמה וחד אמר משום בנות
ירושלים בשלמא למ"ד משום עברי שלמה קסבר
נברי ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר אלא
למ"ד משום בנות ירושלים מאי היא פליגי בה רב
יוסף ורב כהנא ותרוייהו משמיה דרבה בר בר
חנה חד אמר י"ב אלפי גברי ושיחא אלפי קשתויי
וחד אמר י"ב אלפי גברי ומנייהו שיחא אלפי
קשתויי בשעה שנכנסו נכרים להיכל הכל נפנו על
כסף וזהב והם נפנו על בנות ירושלים שנא' *נשים
בציון ענו בתולות בערי יהודה א"ר שמואל בר
נחמני א"ר יונתן פסוק זה שר העולם אמרו *נער
הייתי גם זקנתי מאן אמריה אילימא קב"ה מי
איכא זקנה קמיה ואלא דוד אמריה מי קשיש
כולי האי אלא ש"מ שר העולם אמרו וא"ר שמואל
בר נחמני א"ר יונתן מ"ד *ידו פרש צר על כל
מחמדירה זו עמון ומואב בשעה שנכנסו נכרים
להיכל הכל נפנו על כסף וזהב והם נפנו על ס"ת
אמרו זה שכתוב בו *לא יבא עמוני ומואבי בקהל

איכה ה

מליס לו

איכה א

דנתי כג

עברי שלמה שכסאו בנות ישראל מקמת עושרן ודרין שס בקזקת
נכרים וקסבר נכרי וענד הבא על בת ישראל הגלד ממזר:
משום בנות ירושלים לקמן מפרש לה בנות ירושלים בקורבנה
שנאו נכרים ונשאוס: ה"ג אלא למ"ד משום בנות ירושלים מאי
היא: קשתויי מושכי קשת: נער הייתי איידי דאדכריי האי קרא
לעיל נקט לי' הכא: שר העולם מלאך:

חמש עשרה פרק ראשון יבמות ה

ה' ישרף באש. *צוה ה' ליעקב סביביו צריו אמ' איכה א
רב כגון הומניא לפום נהרא:

א"ר יהודה אמר רב אסי נכרי שקדש בזמן הזה ש
חוששין לקדושו שמא מעשרת השבטים
הוא והא כל דפריש מרובא פריש בדוכתא דקביעי
דא"ר אבא בר כהנא *וינחם כחלה ובחבור נהר מ"כ ית
גוזן וערי מדי חלה זה *חלואות וחבור זה חרייב גי' סגמ'
נהר גוזן זו גינוק וערי מדי זה חמדן וחברותיה חלוון
ואמרי לה זו ניהר וחברותיה [חברותיה מאן אמר
שמואל כרך מושבי חידקי ודומקיא: פסולי דתרמוד
משום עבדי שלמה והיינו דאמרי אינשי קבא
רבא וקבא זוטא מגדר ואזיל לשאול ומשאול
לתרמוד ומתרמוד למישן וממישן לתרפניא:

ביצד

פרק שני

איסור קדושה שניות מדברי סופרים ואמאי קרי ו
הומני' לפום נהר' בהומניא הם ומלירין לבני פוס כהרא שהם כ
ישראל עכ"ס:

מעשרת השבטים הוא שנאזו כותית וקסנר דכותית גילדה
מישראל הולד ממזר וקושאין לקידושי ממזר: בדוכתא
דקביעי בני עשרת השבטים וכל קבוע כמקלה על מקלה דמי
והיכא קביעי כדכתי' ויכסם בקלק וקנור: זה חרייב נהר גוזן
וכו' מושכי (קשכי וקיקי) [קידקי ודומקיא]:
איסור קדושה זה איך על מה שנאמר במשנה כל שיש בו איסור

ליה איסור קדושה אמר אביו כל המקיים דברי
 חכמים נקרא קדוש אמר ליה רבא וכל שאינו
 מקיים דברי חכמים קדוש הוא דלא מקרי רשע נמי
 לא מקרי אלא אמר רבא קדש עצמך במותר לך:
ה אמר רבא רמו לשניות מן התורה מנין שנא'
כא *כי את כל התועבות האל עשו אנשי הארץ
 ויקל יי אשר לפניכם האל קשות מכלל דאיכא רכות
 ומאי נינהו שניות ומאי משמע דהאי אל לישנא
 ימוקא' יי דקשה היא דכתיב *ואת אילי הארץ לקח לימא
 ב"ב ס"ח פליגי דר' לוי דא"ר לוי קשה עונשן של מדות
 יותר מעונשן של עריות שוה נאמר בהן אל וזה
 נאמר בהן אלה אל קשה ואלה קשה מאל גבי
 עריות נמי הא כתיב אלה ההוא למעוטי מדות
 מכרת אלא מאי חומרייהו הני אפשר בתשובה
 הני לא אפשר בתשובה רב יהודה אמר מהכא

קדושה קוללת ולא מתיבמת ופירשו זכריתא מאי איסור
 קדושה שניות וכו': קדש עצמך לעמוד ולהזכר: אף במותר לך
 להוסיף לך שניות המותרות על העריות כדי שלא תבא לידי עריות
 האסורות מן התורה: כי את כל התועבות האל גבי עריות
 כתיב דמשמע כל התועבות הקשות: מכלל דיש רכות וקלות
 מהן ואסורות: אלה במדות כתיב כי תועבת ה' אלהיך כל עושה
 אלה כל עושה עול ומדקאמר יותר משל עריות מכלל דהאל לאו
 קשה הוא: הא כתיב אלה מכל התועבות האלה וכפרתו:
 עריות אפשר בחקנה כל זמן שלא הוליד ממזר יפרוש ממנה

כיצד פרק שני יבמות ו

און וחקר חקן משלים הרבה אמר עולא א"ר קהל יב
אלעזר קודם שבא שלמה היתה תורה דומה עירוב"ס"ב
לכפיפה שאין לה אונים עד שבא שלמה ועשה
לה אונים ר' אושעיא אמר מהכא *פרעתו אל ושל"ד
העבר בו שטה מעליו ועבור. אמר רב אשי משל
דר' אושעיא למה"ד לאדם משמר פרדם משמרו
מבחוץ כולו משתמר מבפנים שלפניו משתמר
שלאחריו אינו משתמר והא דרב אשי בדותא
היא התם שלפניו מיהו משתמר הכא אי לאו
שניות פגע בערוה גופה רב כהנא אמר מהכא
*ושמרתם את משמרת עשו משמרת למשמרת ויקראית
א"ל אביו לרב יוסף הא דאודייתא היא דאודייתא
ופרשו רבנן. כל התורה נמי פרשו רבנן מדרבנן
וקרא אסמכתא בעלמא:

ויתקרט אבל מדות גזל את הרבים הוא ואינו יודע למי יקזור
ואע"ג דקי"ל יתקן בהם לרכי רבים לאו תשובה מעלייתא היא:
און לשון אונים בית אקוה כדאמר' בעירוזין לימד דעת את
העם דאגמרא בסמיכי טעמא ולאסברה בדמי גמר מלתא מלתא
והזהיר על דברי סופרים כדכתיב ויותר מהמה בני הזהר
[הזהר] בדברי סופרים יותר מדברי תורה וגזר על השניות:
אונים של קופה לאחזו בהן הקופ' ומשתמרת שלא תפול הכי כמי
ע"י שניות מתרסקין מן העריות: פרעהו (הגדילהו) [הגלהו]
לאיסור והוסיף עליו כדי שלא תעבור בו ל' גדל פרע: ושמרתם
את משמרתו גבי עריות כתיב: ס"ז ס"ז

כב [פיסקא] מי שיש לו בן מ"מ פוטר אשת אביו
 ע"ג מן הייבום וחייב על מכתו. אמאי קרי
 שחזת כנ כאן *ונשיא בעמך לא תאור בעושה מעשה עמך
 כדאמר רב פנחס משמיה דרב פפא בעושה תשוב'
 ה"ג כשעשה תשובה והאי בר תשובה הוא (והתניא)
 קבלת א [והתנן] שמעון בן מנסיא אומר איזהו *מעוות לא
 יוכל לתקן זה הבא על הערוה והוליד ממנה ממזר
 השת' מיהא עושה מעשה עמך הוא:

כד ת"ר *והיה הבכור מבאן שמצוה בגדול ליבם
 דברי כה אשר תלד פרט לאילונית שאינה יולדת יקום
 ע"ש אחיו לנחלה אתה אומר לנחלה או אינו אלא
 לשם יוסף קורין אותו יוסף יעקב קורין אותו יעקב
 נדא' ויח ואמר כאן יקום ע"ש אחיו ונאמר להלן *ע"ש
 אהיהם יקראו בנחלתם מה שם האמור להלן נחלה

בעושה מעשה עמך [והאי אביו לאו עושה מעשה עמך הוא
 שהרי בא על הערוה והוליד ממנה ממזר]: כדאמר
 רב פנחס זכר' קומר בקדש: השתא מיהת הואיל ושז עושה
 מעשה עמך הוא וכהי כמי דעונו גלוי (וכיכר) [וכזכר] כל זמן
 שממזר קיים מיהו מתשונה ואילך בכלל עושה מעשה עמך הוא:
 מכאן שמצוה בגדול ליבם הכי דריש ולקחה לו לאשה ויבמה
 והיה הבכור המייבם יהיה הזכור: אשר תלד ואותה
 יבמה תהיה ראוי' לילד פרט לאילוכית: יקום היבם ע"ש אביו
 לכחול קבלתו ולא יתקן אביו עמו: אתה אומר לנחלה והאי
 יקום יבם משתעי: או אינו אלא בנן שיוולד לו משתעי שאם

אף שם האמור כאן לנחלה ולא ימחה שמו פרט
לסרים ששמו מחוי אמר רבא אע"ג דבבל התירה
כולה אין מקרא יוצא מידי פשוטו הכא אתאי
גורה שוה אפיקתיה מפשטה לגמרי:

דבי נחמיה אומ' אח' גרי אריות ואח' גרי חלומות ט
ואח' גרי מרדכי ואסתר אינם גרי' עד שס
שיחגיירו בזמן הזה כזמן הזה ס"ד אלא אימא ע"ג

כזמן הזה *אע"פ שכבר העלו הלכה בדברי האומ' וכן גי'
כילם גרים הם אפ"ה הנטען מן הכותית ונתגיירה
אסור לכנסה לכתחילה משום דרב (אישו) [אסי]
דאמר רב (אישו) [אסי] *הסר ממך עקשות פה
ולוות שפתים הרחק ממך. ת"ר אין מקבלין גרים
לימות המשיח כיוצא בו לא קבלו גרים לא בימי
דוד ולא בימי שלמה א"ר אלעזר מאי קרא

היה שם המת יוסי קורין לו יוסי: אין מקרא יוצא מידי
פשוטו ואע"ג דדרשינן ליה לדרשא מידי פשוטו מיהו לא נפיק
לגמרי: ואפיקתיה לגמרי שאין לריך לקרות לבנו כשם אחיו המת
[והכי גמר לה מרביה]:

גרי אריות כגון כותים דכתיב בספר מלכים וישלח ה' צם את
האריות ונתגיירו כדכתיב התם בגלות שומרון: גרי חלומות
בעל קלומות אמר להם להתגייר: מרדכי ואסתר ורבים מעמי
הארץ מת"הדי': בזמן הזה ס"ד דכל הכי דמקמי הכי לאו גרים
כינהו כגון כנזראדן וכיולא זו: כבזמן הזה שלא יעשה מקמת
סרה: ולוות שפתים הרחק ממך דאתו לאחזוקי לקלא קמא:

דאמרינן דל לא צריכינן להוויי גרי' אלא כגון קורא

ישעיהכד*הן גור יגור אכס מאותי מי גר אהך עליך יפול מי
גר אהך בעניוהך הוא דעליך יפול אבל אירך לא:

ארבעה אחין

פרק שלישי

י א"ך יצחק כל מועכות של בית רבי תמר שמן
ולמה נקרא שמן תמר ע"ש תמר שמיעכה
באצבע והיא הו ער ואונן שלא כדרך שאשן
בשלמא אונן כתיב ביה *ושהת ארצה אלא ער כנ"ל
ארנב"י וימת גם איהו אף היא באותה מיתה מת.
בשלמא אונן משום לא לו יהיה הזרע אלא ער מ"ט
עבר הבו כדו שלא תתעבר ותכתיש יופיה:

החורין

פרק רביעי

יא הניא ר"א בן יעקב אימר לא ישא אדם אשה ודעתו
לז לגרשה משום שנא' *אל תחרוש על רעך רעה:
הן גור יגור הנא להתגייר יגור: אפס מאותי בעוד שאין אפי
עמהם יתגייר דהיינו בזמן הזה: מי גר אהך בעניוהך כאשר
אמרתי לך עליך יפול לעולם הנא. יפול יכוס כמו על פני כל
אזיו כפל יפול מלדך אלף:
כל מועכות של בית רבי המאירות בתולותיהן נאלצעותיהן:
תמר שמן ע"ש תמר שמיעכה באצבע קודם ביאה ופתקה
פתוק והוה לה כשתי ביאות דנביאה ראשונה לא מיעברא:

החולץ פרק רביעי יבמות ח

נמשנה היבמה לא תחלוץ ולא תתיבם עד שיש מא
לה שלשה חדשים וכן כל שאר הנשים ע"א
לא יתארסו ולא ינשאו עד שיהו להן שלשה
חדשים ופירש' ובגמרא לא תתיבם שמא יהיה הולד
בן קיימא וקא פגע באיסור אשת אח וכו':]

בן קיימא וכן שאר כל הנשים וכו' בשלמא יבמה מב
פיסקא וכן שאר כל הנשים אמאי אמ'
כדאמרן אלא שאר כל הנשים אמאי אמ'
רב נחמן אמר שמואל משום דאמר קרא *להיות נדל' י
לך לאלהים ולזרעך אחריו להבחין בין זרעו של
א' לזרעו של שני מתיב רבא לפיכך גר וגיורת
צריכין להמתין ג' חדשים הכא מאי להבחין איכא
הכא נמי איכא להבחין בין זרע שנזרע בקדושה
לזרע שלא נזרע בקדושה:

ההוא דאתא לקמיה דרב א"ל כותי ועבד הכא מה
על בת ישראל מהו א"ל הולד כשר א"ל
הב לוי ברהק לא יהיבנא לך אמ' ר' שימי בר חייא
לרב אמרי אינשי גמלא במדי אקבא רקדא
ולזרעך אחריק שאין השכיפה שורה אלא על הולד שזרעו מיוסם
אחריו וה"ל כ"ק"ל בכדריס וזרותי מכס המורדים והפושעים
כי אלו בני ערבוביא: גר וגיורת גר שנתגייר ואשתו עמו לריב'ס
להמתין ג' קדשים לפרוש זה מזה והכא מאי להבחין איכא הרי
אין כאן ראשון ושני:

ההוא בן כותי מישראלית: אמרי אינשי גמלא במדי אקבא
רקדא גמל גדול מרקד בתוך קב קטן נד' רגליו במלכות

הא גמלא והא קבא והא מדי ולא רקדא א"ל אי ניהוי
 כיהושע בן נון לא יהיבנא ליה ברתא א"ל אי הוה
 כיהושע בן נון אי מר לא יהיב ליה אחריני יהבי
 ליה האי אי מר לא יהיב ליה אחריני לא יהבי ליה
 לא הוה קא אזיל מקמיה יהיב ביה עיניה ושכיב
 ואף רב מתנה מורה בה להיתירא ואף ר' יהודה
 מורה בה להיתירא דכי אתא לקמיה דר' יהודה
 א"ל זיל איטמר או נסיב בת מינך וכי אתא לקמיה
 דרבא א"ל או גלו או נסיב בת מינך:

מו"ר גר שמל ולא טבל ר' אליעזר אומר ה"ז גר
 שכן מצינו באבותינו שמלו ולא טבלו טבל
 ולא מר ר' יהושע אומר ה"ז גר שכן מצינו באמהות

קדי וגחמא: הא קבא והא גמלא והא מדי יבא וירקד לפנינו
 כלומר אתה שהתרת דבר קידוש האמת דנריך ותן לו בתך: לא
 הוה אזיל מקמיה אותו בן הכותי דקא"ל ה"ז לי ברתך: זיל
 איטמר [לך] במקום שלא יכירוך וש"א בת ישראל שאלו יכירוך
 לא יתכוה לך אלמא לאו ממזר הוא מדאכשר ליה בת ישראל שהרי
 ממזר מזהר על הכשרה: בת מינך בת ישראל מן הכותי הכשרה
 כמותך אבל ממזרת ושפחה לא תשא אלמא כשר הוא: גלי לא
 לגלות במקום אחר שלא יכירוך ויתנו לך בת ישראל כשרה:
 באבותינו שמלו בימי משה כשילאו ממלכים וילאו מכלל
 בני נח לקבל התורה ולקבל פני השכינה: אמהות
 כשותיהם שטבלו כדמפרש לקמן דאם לא טבלו במה ככנסו תחת
 כנפי השכינה:

החולץ פרק רביעי יבמות ט

שטבלו ולא מלו וחכ"א טבל ולא מל ולא טבל
אינו גר עד שימול ויטבול ר' יהושע נמי נילף מאבות
ור' אליעזר נמי נילף מאמהות וכי תימא וכו':
ת"ר מי שבא ואמר גר אני יכול נקבלנו ת"ל אתך ^ס
במוחזק לך בא ועדיו עמו מנין ת"ל *וכי יגור ע"כ
אתך גר בארצכ' *אין לי אלא בארץ בח"ל מנין ויקרא יט
ת"ל אתך בכל מקום שאתך א"כ מה ת"ל בארץ מז
בארץ צריך להביא ראיה בח"ל אין צריך להביא
ראיה דברי ר' יהודה וחכ"א בין בארץ בין בח"ל
צריך להביא ראיה:

ת"ר *ושפטתם צדק בין איש ובין אחיו ובין גרו ^ס
מכאן א"ר יהודה גר שנתגייר בב"ד ה"ו גר דברים א
בינו לבין עצמו אינו גר מעשה באחד שבא לפני
ר' יהודה וא"ל נרגיירתי ביני לבין עצמי א"ל יש
לך עדים א"ל לאו יש לך בניסא"ל הן א"ל נאמן אתה
לפסול את עצמך ואי אתה נאמן לפסול את בניך:
ת"ר גר שבא להתגייר בזמן הזה אומרים לו מה יב
ראית [שבאת] להתגייר אי אתה יודע שישראל ^ס
בזמן הזה דווים דחופים סחופים ומטורפים ויסורין
בא ועדיו עמו מנין שחאמן: ת"ל וכי יגור מ"מ ולקמן פריך
כיון דעדיו עמו פשיטא ומי בעי קרא: כל מקום שאתך
ולקמן פריך הא אפיקתיה: צריך להביא ראיה שנב"ד כתגייר שמא
גבעוניהול הוא ומשום שנב"דא"י הוא דקאמר הכי ומסקר:
סחופים שפלים וכפויין כמו סחופי כסא כפיית כלי:

באים עליהם אם אמר יודע אני ואיני כדאי מיד
 סס מקבלין אותו * ומודיעין אותו מקצת מצות קלות
 ע"ב ומקצת מצות המורות מ"ט דאי פריש נפרוש דא"ר
 יסע"י יד חלבו קשים גרים לישראל כספחת דכתיב * ונלוה
 הגר עליהם ונספחו על בית יעקב ומודיעין אותו
 עון לקט שכחה ופאה ומעשר עני מ"ט א"ר חייא
 בר אבא א"ר יוהנן בן נח נהרג על פחות משה
 סס פרוטה ולא ניתן להשבון * ומודיעין אותו עונשין
 ע"א של מצות אומרים לו הוי יודע שעד שלא באת
 בגמ' למדה זו אכלת חלב אי אתה עושה כרת חללת
 החולת' שבת אי אתה עושה עקילה עכשו אכלת חלב
 כמוב' אתה עושה כרת חללת שבת אתה עושה עקילה
 סלא
 כסדר ואיני כדאי ואיני ראוי להשתתף בצרתם ומי יתן ואזכה לכך:
 הוה דאי פריש [שלא יתגייר: נפרוש] כפרו ולא איכפת לן:
 דאמר מה קשים גרים לישראל כספחת דכתיב ונלוה הגר
 עליהם ונספחו על בית יעקב לשון ספחת שאוקוין מעשיהם
 הראשונים ולומדין ישרא מהם או סומכין עליהם באיסור והיתר:
 ומודיעין אותו עון לקט שכחה ופאה שלא יאמרו עניים הללו
 הלוקטין פאת שדי גזלנים הם ועומד עליהם להרגם נדיניהם
 שבני נח החזירו על הגזל בסנהדרין ואזהרתן זו היא סיתתן דלא
 בעי התראה לפיכך בן נח נהרג על פקוד משה פרוטה דככרי
 קפיד על דבר מועט ולבני ישראל הויא עקילה: ולא ניתן
 להשבון ואיכו בקורה שלא כהרג דגבי ישראל כתיב והשיב את
 הגזלה אשר גזל אבל בני נח אמרינן בסנהדרין אזהרתן זו סיתתן

החורין פרק רביעי יבמות

וכשם שמוהייעין אותו עונשן של מצות כך מודיעין
אורו מתן שכרן אומרים לו הוי יודע שהעה"ב אינו
עישוי אלא לצדיקים וישראל בזמן הוה אינם יכולים
לקבל לא *רוב טובה ולא רוב פורענות ואין מרבין ^{סס}
עליו ואין מדקדקין עליו א"ר אלעזר מאי קרא ^{ע"ב}
דכתיב *ותרא כי כתאמצת הוא ללכת אתה ותחדל ^{רות א}
לדבר אליה אמרה לה אסיר לן תחום שבת *כאשר ^{סס}
תלכי אלך אסיר לן יחד באשר תליני אלין מפקדינן
אתריג מצות עמד עמו אסיר לן ע"ו ואלהיך אלהי
ארבע מיתות נמסרו לב"ד באשר תמותי אמות
ב' קברים נמסרו לב"ד ושם אקבר מיד ותרא כי
מתאמצת היא וגו' ^{ה' סס"ה קמ"ט}

ת"ד *ועשתה את צפרניה ר' אליעזר אומר תקוץ יג
וכיון שעבר על אחד מז' מלות כהרג. לישאל אפריכא מודיעין ^{מח}
אותו עון לקט שכסה ופאה הואיל והם מקפידין על המזון כ"כ ^{דנדי' כל}
פדאמרן דכהרג על פקות מאזה פרוטה מודיעין אותו עון לקט
שכסה ופאה שאל יקזור בו מלהתגייר. ולשון זה עיקר דאי מאוס
טעמא קמא מאי לשון עון לקט שכסה ופאה יודיעוהו סילקטו
עניים נאדהו; לא רוב טובה לפי שילך הרע מקור אפריה'
פדאמרינן (בסוטה) [בסוכה דף נג'] ושאל תזק דעתן עלייהו
ויקטאו; ואין מרבין עליו דברים לאיים עליו שיפלו; אסיר
לן יהוד להתקד עם אחד: ב' קברים אק' לכסקלי' ולנאפיים
שהרשעו בעצירות קמורות ואחד לכהרגים ולכחכקים שאין מיתתן
קמורה ואינן רשעים כ"כ:
תקוץ אלפרכים קאי ואע"ג דלאו כיוול הוא גזירת הכתוב הוא:

דברי' כ"ר עקיבא אומר תגדל. ת"ר *ובכתה את אביה ואת
אמה *ר' אלעזר [אליעזר] אומר אביה אביה מממש
אמה אמה מממש ר' עקיבא אומר אביה ואמה זו ע"ז
וכן הוא אומר *אומרים לעץ אבי אהה וגו':

סס
ע"ז
ירמיה נ

תניא ר' חנניה בנו של ר"ג אומר מפני מה גרים
בזמן הזה מעונים ויסורין באין עליהם מפני
שלא קיימו שבע מצות שקבלו בני נח. ר' יוסי
אומר גר שנתגייר כקטן שנולד דמי אלא מפני מה
מעוניין לפי שאין בקי אין כדקדוקי מצות כישראל.
אבא חנן אומר משום ר' אלעזר לפי שאין עושין
מאהבה אלא מיראה אחרים אומרים מפני ששהו
עצמן להכנס תחת כנפי השכינה. א"ר אבהו ואי
רומ' תימא ר' חנינא מאי קרא *ישלם ה' פעלך ותהי
משכורתך שלימה מעם ה' אלהי ישראל אשר באת
לחסות וגו':

תניא שמעון בן עזאי אומר מצאתי מגלת יוחסין
בירושלים וכתוב בה איש פלוני ממזר מאשת
איש וכתוב בה משנת ר' אלעזר בן יעקב קב ונקי.

שלא קיימו ז' מצות בעודן ככרי' ועד השתא לא איפרעו מיכיהו
דפורענותן גנוזה להם לעתיד [לנא] אכל כשנתגיירו
נפרעין מהם כדי למרק עונותם: כקטן שנולד ואינו כעש
לשעבר: מיראה מיראת גיהנם והפורענות האמור עליהם:
אשר באת שמהרת ולא אחרת:

משנת ר' אלעזר קב ונקי קצמדה קטנה כלו' במקומו' מועטין

וכתוב
מידן
*כי
את
*מי
*דר
מספ
חמ
מה
ש
להר
שפר
ה' כ
מאי
הוא
כמו
שאי
ידעו
לי
הוא
פומ
לכס
אלא
כדמ
לרא

החורץ פרק רביעי יבמות יא

וכתוב בה מנשה הרג את ישעיה אמר רבא
מידן דיינייה וקטליה אמר ליה משה רבך אמר
*כי לא יראני האדם וחי ואתה אמרת *ואראה לנ
אתה' יושב על כסא רם ונשא משה רבך אמר ישע' ו
*מי כיו אלהינו בכל קראנו אליו ואתה אמרת דברי ד
*דרשו ה' בהמצאו (קראוהו). משה רבך אמר *את ישע' כה
מספר ימך אמלא ואזה אמרת *והוספתי על ימך שחות כג
חמש עשרה שנה אמ' ישעיה ידענא ביה דלא מקבל מ"כ נ
מה דאימא ליה ואי אימא ליה לישוויה מזיד אמר
שם איבלע בארזא אתיוה לארזא ונסרוהו כי מטא
להדי פומאנח נפשיה משום דאמר *וכתוך עם טמא ישע' ו
שפתים אנכי יושב מ"מ קשו קראי אהדדי ואראה את
ה' כדתניא כל הנביאים נסתכלו באספקלריא שאינה
מאירה משה רבינו נסתכל באספקלריא המאירה.
הוא נזכר במשנה או בזרייתא ונקי בכל מקום שנזכר הלכה
כמותו: מידן דיינייה נכניא שקר: בהמצאו משמע פעמי'
שאינו מלוי: אמלא לאו לשון תוספת אלא משלים ולא יותר:
ידענא ביה במשנה דלא מקבל תירוצא דטעמא דקראי לא קטיל
לי ואי אימא ליה ולא יקבל ואשויה מזיד בהריגתי דעכשו סבור
הוא להרגני בדין מוטב שאזרק מפניו: כי מטא כרגא: להדי
פומא דיסעיה כסרוה לפומיה וכך כפשיה ומשום הכי איענש
לכסורי פומיה משום דקריכהו לישראל עם טמא שפתים מדעתו
שלא כוה לו הקב"ה ולא מקמת תוכחה דכתיב ואומר [אוי לי כי
נדמית] וגו': נסתכלו באספקלריא שאינה מאירה וכסורי
לראות ולא ראו: משה נסתכל באספקלריא המאירה וידע

שחות לנ
ישע' ו
דברי ד
ישע' כה
שחות כג
מ"כ נ
ישע' ו

ישע"י כח *דרשו ה' בהמצאו הא ביהוד הא כצבור
 ויחיד אימת אמר רב נחמן אמר דבה בר אבתו
 אלו עשרה ימים שבין ר"ה ליה"כ. את מספר ימין
 אמלא. תנאי היא דתניא את מספר ימין אמלא
 נ *אלו שני דורות זכה משלימין לו לא זכה פוחתין
 לו דברי ר' עקיבא וחכמים אומרים זכה מוסיפין
 לו לא זכה פוחתין לו אמרו לו לר' עקיבא הרי
 הוא אונו והוספתי על ימין המש עשרה שנה אמ'
 להם משלו הוסיפו לו תדע שהרי נביא עומד ומתנבא
 ח"ט יג *תנה בן נולד לבית דוד יאשיהו שמו ועדיין לא
 נולד מנשה. ורבנן מי כתיב נולד מחזקיה לבית
 דוד כתיב אי מחזקיה נולד אי מאינש אחרינא:

הבא על יבמתו

פרק ששי

טז תניא *וכל אשר יודעת איש בראויה ליבעל

ס
 ע"ב
 נמדב' לא
 שלא ראהו בפניו: שני דורות שנים שמוסקין לאדם בשעת לידתו:
 זכה מוסיפין לו והאי אמלא לאן תוספת הוא: משלו הוסיפו
 לו אלא שמתקלה היו רוצין לפקות משכיו: תדע שמתקלה כשנולד
 פסקו לו כל אותו תוספות: שהרי הנביא כתבנא בימי ירבעם
 שנים הרבה קודם הנה בן נולד לבית דוד יאשיהו שמו ובשעת
 קוליו של קזקיהו עדין לא נולד מכנה שממנו ילא יאשיהו והוי אומר
 בשעת קוליו גזרו לפקות משכיו וכשזכה השלימו לו:
 בראויה ליבעל אע"פ שלא כבעלה:

הבא על יבמתו פרק ששי יבמות יב

הכתוב מדבר אתה אומר בראויה ליבעל או אינו אלא נבעלה ממש כשהוא אומר וכל הטף בנשים אשר לא ידעו וגו' הוי אומר בראויה ליבעל הכתוב מדבר. מנא ידעי א"ר (חנא) (הונא) בר פיזנא א"ר שמעון הסידא העבירום לפני הציץ כל שפניה מוריקות בידוע שהיא *ראויה ליבעל כל שאין פניה מוריקות בידוע שאינה ראויה ליבעל א"ר נחמן *סימן לעבירה הדרוקן כיוצא בדבר אתה אומר *וימצאו מיושבי יבש גלעד ארבע מאות נערה בתולה אשר לא ידעה איש למשכב זכר מנא ידעי א"ר כהנא הושיבה על פי הבית של יין בעולה ריחה נודף בתולה אין ריחה נודף. ונעבירנה לפני הציץ א"ר כהנא בריה דרב נתן *לרצון להם כתיב לרצון ולא לפורענות אי הכי במדין נמי אמ' רב אשי להם כתיב להם לרצון ולא לפורענות לנכרים אפילו לפורענות:

והוא
דליכא
יותר ונ'
וכדאין
כפחותות
ונג' הדי"ף
שבת לג'
שופט' לכא

שמות כח

רבי שמעון בן יוחאי אומר *קברי נכרים אינם יז מטמאים באהל שנאמר *ואתן צאני צאן שס

כשהוא אומר וכל הטף בנשים אשר לא ידעו החיו הא אשה אע"פ שלא ידע' הרוגו הוי בראוי ליבעל קא משתעי קרא פניה מוריקות כס היה: הדרוקן כהיה מוריקות של עוברי עבירה: מאנשי יבש גלעד צימי פלגש בגבעה שכהרגו כל אנשי יבש גלעד לפי שלא נאו להלקס בשנט בנימן כאשר אקיהם והקיו כל שלא נבעלה וכתכוס לכותרי' משנט בנימן לכאיים:

אין מטמאין את המאהיל עליהם: אין ידע' אשה הא יזף חת

בצבור
אבתו
ימיק
אמלא
וחתין
סיפין
הרי
האמ'
תנבא
לא
לבית
ינא:

על
דתו:
סיפו
כולד
בעס
עת
ומר
עצ
לע

מרעיתי אדם אתם אתם קרויין אדם ואין עכו"ם קרויין אדם:

ס' מתני' מעשה ביהושע בן גמלא שקידש למרתא בת בייתוס ומינהו המלך להיות כהן גדול וכנסה וכו': גמ' מינהו אין נתמנה לא אמר רב יוסף קטיר קחוינא הכא דא"ר אסי תרקבא דדינרי עיילה ליה מרתא בת בייתוס לינאי מלכא עד דמוקי ליהושע בן גמלא בכהנא רברבא:

יח תניא אין בתולה אלא נערה וכן הוא אומר *והנערה טובת מראה מאד בתולה:

ע"ג אמר רב נחמן אמר שמואל אע"פ שיש לו לאדם כמה בנים אסור לעמוד בלא אשה שנא' יט' *לא טוב היות האדם לבדו *תניא *שלשה דברים עשה משה [מדעתו] והסכימה דעתו לדעת המקו' פירש מן האשה ושבר הלוחות וכו':

סב תניא ר' נתן אומר ב"ש אומרים ב' זכרים וב' נקבות וב"ה אומר זכר ונקבה אמר רב הונא מאי טעמא דר' נתן אליבא דב"ש דכתיב *ותוסף ללדת את אחיו את הבל הבל ואחותו קין ואחותו

אתם קרויין אדם וגבי עומאת אהל כתיב אדם כי ימות נאהל: מינהו אין כלו' מינהו המלך אבל אחיו הכהנים וכנהדרין לא מינהו: נתמנה לא נתמנה לא קתני דהוי משמע דראוי היה לכך: קטיר קחוינא הכא קשר של רשעים אני רואה כאן שלא היה ראוי לכך אלא נתן ממנו ומינהו:

את קין את הבל אחיו ריבויין לומר כקבות היו עמהן:

הבא על יבמתו פרק ששי יבמות יג

וכתיב *כי שח לי אלהים זרע אחר תחת הבל שס
כי הרגו קין ורבנן אודויי הוא דקא מודי:
איתמר היו לו בנים ומתו רב הונא אמר קיים כ
פריה ורביה ר' יוחנן אמר לא קיים רב שס
הונא אמר קיים משום דרב אסי דאמר רב אסי אין
בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף שנא'
*כי רוח מלפני יעטוף ונשמות אני עשיתי ור' יוחנן ישעיה כו
אמר לא קיים פריה ורביה לשבת יצרה בעינן כדה פ"ב
והא ליכא ע"זד' ה'

א"ל רבה (לרבה) [לרבא] בר מארי מנא הא שס
מילתא דאמור רבנן בני בנים הרי הן כבנים ע"ב
אולימא מדכתיב *הבנות בנותי והבנים בני אלא כדא' לא
מעתה והצאן צאני ה"נ אלא דקניית מינאי ה"נ דקניית
מינאי אלא מהכא *ואחר בא חצרון אל בת מכיר ד"ה ס ג
אבי גלעד ותלד לו את שגוב וכתיב *מני מכיר שופטי' ה
ירדו מחוקקים וכתיב *יהודה מחוקקי: מהל' ס

כי שח לי אלהים זרע אחר תחת הבל אלמא תשלומין צעי ולא
סגי בלא ב' זכרים וב' נקבות:
משום דרב אסי כלו' טעמא דפריה ורביה משום דרב אסי
והאי כיון דכטלו על ידו מנשמות שבאותו אולר שמו גוף
הרי קיים פ"ו:

[מנא הא מילתא וכו' אנכי נתו קאי דבן בכו פשיטא לן:] מני
מכיר ירדו מחוקקי' ולא מליכו למימר מכי בכיו אלא
מכני נתו דהא כתיב קרא אקריכא יהודה מחוקקי ולא משכח

כא תניא ר' יהושע אומר נשא אדם אשה בילדותו
 וישא אשה בזקנותו היו לו בנים בילדותו
 קהל' יא יהיו לו בנים בזקנותו שניאמר *בבקר זרע זרעך
 ולע"ב אל תנח ירך כי אינך יודע איזה יכשר הזה
 או זה אם שניהם כאחד טובים. ר' עקיבא אומר
 למי תורה בילדותו ילמוד תורה בזקנותו היו לו
 תלמידים בילדותו יהיו לו תלמידים בזקנותו שנא'
 בבקר זרע זרעך וגו' אמרו שנים עשר אלף זוגים
 תלמידים היו לו לר' עקיבא מגבת עד אנטיפרס
 ופולן מתו בפרק אחד משני שלא נהגו כבוד זה
 בזה והיה העולם שמש עד שבא ר' עקיבא אצל
 רבותינו שפדרום ושנאה לר' מאיר ור' יהודה ור'
 יוסי ור' שמעון ור' אלעזר בן שמוע והם הם
 העמידו תורה באותה שעה. הנא כולם מתו מפסח
 ועד עצרת אמר רב חמא בר אבא ואיתומא ר'
 חייא בר אבין וכלם מתו מיחה רעה מאו היא
 אמר רב נחמן אסכרה:

כב א"ר תנחום א"ר חנילאי כל יהודי שאין לו אשה
 שרוי בלא שמחה בלא ברכה בלא מובה.
 דכ"י יד בלא שמחה דכתיב *ושמחת אתה וביתך. בלא
 לה דליתו מהרוייהו אלא הכי דכפכו מקוקקים מחלרון מנתו של
 מכיר אלמא ככי נתו ככיו:

לערב לעת זקמתו: איזה יכשר איזה זרע יהיה הגון וירא שמים
 ומתקיים: מגבת ועד אנטיפרס שס מקומות:
 ביתך אשה:

הבא על יבמתו פרק ששי יבמות יד

ברכה דכתיב *להניח ברכה אל ביתך. בלא טובה יחזקא' מד
דכתיב *לא טוב היוצא האדם לבדו. במערבא נרא' כ'
אמרי בלא תורה ובלא חומה בלא תורה דכתיב
*האם אין עזרתי בי [ותושיה נדחה ממני] בלא חומה אינו
דכתיב *נקבה חסוב גבר. רבא בר עולא אמר ירווי' לא
אף בלא שלום דכתיב *וידעת כי שלום אהלך וגו'. אינו
[אריב"ל כל היודע באשתו שהיא יראת שמים ואינו
פוקדה נקרא חוטא שנא' וידעת כי שלום וגו' ואריב"ל
חייב אדם לפקוד את אשתו בשעה שהוא יוצא
לדרך שנאמר וידעת כי שלום אהלך וגו'] ת"ר
האזהב אשתו כגופו והמכבדה יותר מגופו והמדריך
בניו ובנותיו בדרך ישרה והמשיאן סמוך לפרקן
עליו הכתוב אומר וידעת כי שלום אהלך. ת"ר
האזהב את שכיניו והמקרב את קרוביו והנושא את
בת אחותו *והמלוה סלע לעני בשעת דוחקו עליו סג
הכתוב אומר *או תקרא וה' יענה תשוע ויאמר הנני ייעיב כח
האם אין עזרתי בי אשתי דכתיב עזר כנגדו מיד תושיה
כדקה ממנו שלריך לעסוק בלרכי ביתו ותלמודו משתכח:
וידעת כי שלום אהלך בזמן שיש לך אהל ואין אהלו אלא
אשתו שנאמר שובו לכם לאהליכם: [ואינו פוקדה בתשמיש
בעת עוכתה: כי שלום אהלך שלמה ביראת שמים: בשעה
שיוצא לדרך משום שמתאוה לה באותה שעה יותר:] יותר
מגופו דזילותא דאתתא קשיא מדגברא: והנושא את בת אחותו
גישגועי אדם רבים על אקותו יותר מן אקיו ומתוך כך כמלא
מקצו את אשתו: או תקרא לעיל מיניה כתיב כי תראה ערום

כג א"ר אלעזר כל יהודי שאין לו אשה אינו אדם
 שנא' *זכר ונקבה בראם ויקרא את שמם
 כגא' ה אדם. וא"ר אלעזר כל [אדם] שאין לו קרקע
 תלמי קטו אינו אדם שנא' *השמים שמים לה' והארץ נתן
 כגא' ב לבני אדם. וא"ר אלעזר מ"ד *אעשה לו עור כנגדו.
 זכה עוורתו לא זכה כנגדו. וא"ד ר' אלעזר רמי
 כתיב כנגדו וקרין (כנגדו) [כניגדו] זכה כנגדו לא
 זכה מנגדתו. אשכחיה ר' יוסי לאליהו א"ל כתיב
 אעשה לו עור במה אשה עוורתו לאדם א"ל אדם
 מביא חטין חטין כוסם פשתן פשתן לובש לא
 נמצאת מאירה עיניו ומעמידתו על רגליו. וא"ר
 ס אלעזר מ"ד *זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי
 מלמד שבא אדם על כל בהמה וחיה ולא נתקררה
 ס יב דעתו עד שבא על חיה וא"ר אלעזר מ"ד *ונברכו
 בך כל משפחות האדמה א"ל הקב"ה לאברהם
 שתי בריכות טובות יש לי להברוך בך רוח המואביה
 ונעמה העמונית כל משפחות האדמה אפילו משפחתו
 הדרות באדמה אין מתברכות אלא בשביל ישראל
 וכסיתו היינו דוק עני ומצרך אל תתעלם היינו אוהב את
 שכיניו שהם כקרוביו ומקרב את קרוביו ונשא את בת אקותו:
 כנגדו מלוקה עליו וסותרת דבריו: (כתיב כנגדו) [מנגדתו]
 מדלא כתיב יו"ד לשון כנידה דמלקות: חטים כוסם
 בתמיה: זאת הפעם מכלל דפעמי' אקרי' שימש ולא עלו בדעתו:
 שתי בריכות כמו מצריך את הגפן: רוח המואביה ונעמה
 העמונית ילאו מהן מלכים וכניאים כעמה אמו של רבנעם וילא

הבא על יבמתו פרק ששי יבמות טו

*כל גווי הארץ אפילו ספינות הבאות מגליצא לאספמיא אינן מתברכות אלא בשביל ישראל: וא"ר אלעזר עתידין כל בעלי אומניות שיעמדו כד על הקרקע שנא' *וירדו מאניותיהם כל ^ס תופשי משוט מלחים כל חובלי הים על הארץ ^{יחזקאל כו} יעמדו. וא"ר אלעזר אין לך אומנות פחותה מן הקרקע שנאמר וירדו. ר' אלעזר חזייה לההיא ארעא דשדי ביה כרבא לפותיה א"ל אי תשדייה לאורכיך הפוכי בעיסקא טב מינך. רב על לביני שבילי חונהו דקא נייפין אמר להו אי תנופו איתניפן הפוכי בעיסקא טב מינך. אמר רבא מאה זוזא בעיסקא כל יומא בשרא וחמרא מאה זוזי בארעא מילחא וחפורה ולא עוד אלא מגניא ליה אארעא ממנה קזקיה ואסא ויהושפט לדיקים גמורים וישעיה הנביא דאמר מר אמוץ ואמליה אקי הוי:

שיעמדו על הקרקע יניסו אומנותם לעסוק בקריט ונקליר: וירדו מאניותיה' כל תופשי משוט על הארץ יעמדו וירדו לשון ירידה עניו': דשדי ביה כהבא זרע כרוב ל"א כרבא קריטה כמו כרוב ותני כמה דמסיק תעלא מני כרבא: לפותיה לרוקנ הערוגה: אי תשדייה לאורכך כלו' אפי' תקזור ותקריטנה לא יועיל כלום לפי העסקא: הפוכי בעסקא טוב להרויק יותר: דקא נייפין הרוק מכשנן זו בזו: אי תניפו כמה שתרלו תנופפו אין תועלת נכס לפי פרקמטיא: תניפו לשון הכיפי לי נמכיפה: חפורה שקת שאכרה מועט ואוכל עשנים וקזיז נמלק חפורה ירק מן התבואה עד שלא הביא שליט: מגניא ליה אארעא

הבא על יבמתו פרק ששי יבמות

ומרמא ליה תיגרא אמר רב פפא זרע ולא חזבין
 ס"א מקול אע"ג דכי הדרי נינהו הני מזרכין זבן ולא *תידול
 ח"מ ביסתרקי אבל גלימא לא מתרמי ליה כדבעי.
 טום ולא תשפיץ שפיץ ולא חבני שכל העוסק בבנין
 מתמסכן קפוץ זבין ארעא מהון נסיב אחתא נחות
 דרגא ונסיב אחתא סק דרגא ובחר שושבינא :

[משכנת אותו עלהארץ] לשמור כל הליל: [ומרמא ליה תיגרא
 בשבילה מתקוטט עם בני אדם:] זרע תבואה לאכילת ביתך:
 ולא חזבין לא תקנה תבואה מן האוק: ואע"ג דכי הדרי
 נינהו אפילו קטין בזול וקרקעך אינו ראוי ואין לך שכר לפי
 (השער) [השעה] אפילו הכי הכי מתזכרין ברכה מלויה בדבר
 שאין לוקח בדמי' ואין כלה מהר: ברכה פיוס"ן: זבין ולא
 תידול מכור כלי תשמישך והשתמש בדמי' בפרקמטיא קידם שתכא
 לידי עניות: ביסתרקי כלי הבית טאפי"ד בלע"ז: אבל גלימא
 שהיא עשויה להתכבד בלבישתה לא ימכור דלמא כי הדר בעי לה
 לא מתרמי ליה הגונה כמותה: טום תרגום של סתום כמו סתום
 פלשתי' טומיכון פלשתי': טום ורא תשפיץ אס"י לקדור קטן בכותל
 רעוע סתום אותו מיד ולא הרקב צקב לשפן צו טיט ולנכים
 הרב' ליפותו: שפיץ פלשתי"ר בלע"ז ואס צעל כפא אתה להכא'ו
 צניכך הרקב הכקב ושפלהו להיות יפה: ולא חבני לא תפיל
 את הכותל וחצנהו: מתון נסיב אחתא המתן עד שתבדוק
 מעשיה שלא תהא רעה וקנטרנית: נחות דרגא ונסיב אחתא
 שלא תקח אשה קשונה מחד שמא לא תתקבל עליה: שושבינא
 אוהב טוב צמר לך אדם ראוי להדבק אחריו:

א"ת
 פנו
 אור
 רח
 מיד
 מר
 דב
 חיס
 אכ
 אכ
 שפ
 ל
 מצ
 בכ
 למ
 דה
 אנו
 בש
 עד
 מק
 אה
 ר

הבא על יבמתו פרק ששי יבמות טו

א"ה אלעזר בן אבינאי אין פורענות בא לעול' אלא כה
 בשביל ישראל שנאמ' *הברתו גוים נשמו סס
 פנותם החרבתי חיצותם וכתוב *אמרתי אך תיראי לפניהם
 אורי תקח מ'סר. רב היה מיפטר מה' חייא א"ל סס
 רחמ'א ליצלך ממידי דקשי ממותא. ומי איבא
 מידי דקשי ממותא נפק דק ואשבח *ומוצא אני קבלת
 מר ממות אז האשה רב הוה קא מצערא ליה
 דביתהו כי אמר לה עבידי לי שלופחי עבדה ליה
 חומצי חומצי עבדת ליה שלופחי כי גדל חייא בריה
 אפיק לה א"ל איעליא אמך א"ל אנא הוא דקא
 אפיבנא לה א"ל היינו דקאמרי אינשי דנפיק מינד
 טעמא מלפך מיהו את לא תעביד הכי שני' *לכוהו ירמיה ס
 לשונם דבה שקר העוה נלאו ר' חייא הוה קא
 מצערא ליה דביתהו כי הוה משבח מיהו צייר ליה
 בכורדיה ומייתי לה א"ל רב והא קא מצערא ליה
 למר א"ל היינו שמדלות בנינו ומצילות אותנו *מן סס
 החטא מקרי ליה רב יהודה לרב יצחק בריה ומוצא ע"ז
 אני מר ממות את האשה א"ל כגון מאן א"ל כגון
 בשביל ישראל ליהאס כדי שיקרו בתשוב': חומצי מין קטניו':
 אפיק דה היה אומר האב לבנו אמור לאמך לעשות
 עדשים והוא אומר לה עשה קימלי והיא עושה עדשים: טעמא
 מלפך פיעמיס שהבן מקכים את אביו אתי היה לי לעשות פון:
 אהו לא תעביד הכי דבר שקר הוא וכתיל' למדו לאונס דבר שקר:
 כי הוה משבח מידי דבר הראוי לה: מן החטא הרבוע עשר':

ירמיה ס
 עקידה
 שני"ח
 סס
 ע"ז

זבין
 דול
 בעי.
 בבנין
 תחות
 :
 גרא
 תד:
 דרדי
 לפי
 דבר
 ולא
 תלא
 מא
 לה
 מוס
 ותל
 כ'ס
 חוי
 פיל
 דוק
 תא
 נא

אמך איני והא מתני ליה רב יהודה לרב יצחק
ברו' אין אדם מוצא קורת רוח אלא מאשתו ראשונה
שני* יהי מקורך ברוך ושמת באשת נעורידך וא"ל
כגון מאן כגון אמך מתקיף תקיפה ועבורי מיעברא
במלה ה"ד אשה רעה אמר אביו מקשטה ליה תכא
ומקשטה ליה פומא. רבא אמר מקשטה ליה
תכא ומהדרה ליה גבה:

כו א"ר חמא בר חנינא כיון שנשא אדם אשה
עונותיו מתפקקין שני* מצא אשה מצא טוב
ויפק רצון מה'. במערבא כי נסיב איניש אתתא
אמרי ליה הכי מצא או מוצא. מצא דכתיב מצא
אשה מצא טוב. מוצא דכתיב* ומוצא אני מר
ממות את האשה אמ' רבא אשה רעה מצוה לגרשה
דכתיב* גרש לץ ויצא מדון וישבות דין וקלון ואמר
רבא אשה רעה וכתובתה מרובה צרתה בצדה
דאמרי אינשי בחברתה ולא בסילתא ואמר רבא
קשה אשה רעה כיום סגריר שנא' *דלף טורד
ביום סגריר ואשת מדנים נשתוה. ואמר רבא בא
ועבורי מיעברא במלה נוקה לרלות ומעברת על מדותיה:
פומא לקלל ולגדף עד זמן סעודה כדי ללערו: מהדרה ליה
גבה שלא לאכול עמו ומלערתו:

מתפקקין כסתמין לשון ויפק כמו פוקקין הכקבין: צרתה בצדה
ישא אצרת אללה: בחברתה מקבלת תוכחה יותר:
בסילתא קון: סגריר יוס ברד ורוק: דלף טורד וגו' ואשת

חשלי ה

סס

חשלי יח

קהלת

חשלי כג

סס כו

וראה
כמה
אי כג
שהכה
טובה
אשה
אי כג
מגנה
שניה
יובלו
אביו
בירי
[בר
* בניך
אבעי
וכתוב
וכה"א
אלו
ערומי
מדנים
דכל
אין

הבא על יבמתו פרק ששי יבמות יז

וראה כמה טובה אשה טובה וכמה רעה אשה רעה
 כמה טובה אשה טובה דכתיב מצא אשה מצא טוב
 אי כגוה משתעי קרא כמה טובה אשה טובה
 שהכתוב משבחה אי בתורה משתעי קרא כמה
 טובה אשה טובה שהתורה נמשלה בה כמה רעה
 אשה רעה דכתיב ומוצא אני מר מכות את האשה
 אי כגוה משתעי קרא כמה רעה אשה רעה שהכתוב
 מגנה אי בגיהנם משתעי קרא כמה רעה אשה רעה
 שגיהנם נמשלה בה: *הנני מביא רעה אשר לא ירחיק יס
 ויכלו לצאת ממנה אמר רב נחמן אמר רבה בר
 אבוה זו אשה רעה וכתובתה מרובה *נתנני ה' ליכס פ
 בודי לא אוכל קום אמר רב חכדא אמר נר עוקבא
 [בר הייא] זו אשה רעה וכתובתה מרובה במערבא
 אמרי זה שמוזנותיו תלויין בכספו:

*בניך ובנותיך נתינים לעם אחר אמר רב חננאל
 בר רבא אמר רב זו אשת האב *בנוי נבל שס
 אכעיסם אמר רב חנן בר רבא זו אשה רעה דברי' כח
 וכתובתה מרובה ר' אליעזר אומר אלו הצדוקין שס לב
 וכה"א *אמר נבל בלבו אין אלהים במתניתא תנא תליס יד
 אלו אנשי ברבריארה ואנשי *מסמנאי שמהלכין ונג
 ערומין בשוק שאין לך משוקץ ומתועב לפני המקום כנגח' לית'
 חרפנאי
 מדניס נשמה שוין הס: תלויין בכספו שאין לו זריעה נקרקע
 לכל שעה מילר ודואג שאל תתיקר התבואה או ינעלו שערי שער:
 אין אלהים מי שאמר אין אלהים קרי נבל:

17 הבא על יבמתו פרק ששי יבמות

יותר ממי שמהלך בשוק ערום ר' יוחנן אומר אלו
חברייא אמרו ליה לר' יוחנן אתו חברי לכבל שגא
נפל אמרו ליה מקבלי שוחדא תריץ יתיב. גזרו על
ג' מפני ג' גזרו על הבשר מפני המתנות גזרו על
המרחצאות מפני הטבילה. קא מחטמי שכבי מפני
ש"ס יב ששמהים ביום אידם שנאמ' *היתה יד ה' בכס
ובאבותיכם ואמר רבה בר שמואל זו חטוטי שכבי

דאמר מר בעון חיים מריש מתחטטין:

כח א"ל רבא לרבה בר מארי כתיב *לא יאספו ולא
שס יקברו לדומן על פני האדמה יהיו וכתוב
ידויה ח *ונבחר מות מחיים א"ל נבחר מות לרשעים שלא
שס

חברייא פרסיי רשעים ומנחין ואינן מכירין כבודן של ישראל: שגא
כסף: ונפל מרוב לער שהיו בני הישיבה מסורין נידם: אמרי ליה
מקבלי שוחדא לנטל גזירתא: תריץ יתיב ושמוק: אמרו ליה
על ג' גזרו אמר להם מפני ג' עניות שהיו ניד בני נבל: גזרו
על הבשר שלא יאכלו בשר שקוטה אמר להם מפני ענייה שנידס
שהיו גזלי מתכות כהונה [זרוע ולקיים וקיצה: ועל המרחצאות
מפני הטבילה שלא היו זהירין בה]: מחטמי שכבי מוליאין
המתים מקנריהם: ששמחים ביום אידם צעזעור שהיו ישראל
שמחים ביום אידם שמסקין עמהם נא עליהם זאת הגזרה
להתאבל בה: בכס ובאבותיכם ואבות' כנר אתו ומה מכה
יש בהם [לא] קטוטי שכבי:

כתיב ונבחר מות מחיים בתריה דההוא קרא דהואיל ואיכס
כתובים לקבורה היאך יבחרו הקיים למות: א"ל האי כנר

ה
יחיו
בן
סוכה
לבעל
אשה
עיניך
בעלך
רבים
רוכל
*ככל
תצר
מחר
שלו.
תביא
א"ר
לא ק
מוטב
כפלים
חן של
בו כיא
מצעיר
אוחו

הבא על יבמתו פרק ששי יבמות יח

יחיו בעולם הזה ויחטאו ויפלו בגיהנם. כתיב בספר
בן סירא אשה טובה מתנה טובה לבעלה וכתיב
טובה בחיק ירא אלהים תנחן. אשה רעה צרעת
לבעלה מאי תקנתיה יגרשנה ויתרפא מצרעתו.
אשה יפה אשרי בעלה מספר ימיו כפלים. העולם
עיניך מאשת חן פן תלכך במצודתה. אל תש אצל
בעלה למסוך עמו יין ושכר כי בתואר אשה יפה
רבים הושחתו ועצומים כל הרוגיה רבים היו פצעי
רוכל המרגילים לדבר עבירה כניצוץ מבעיר גחלת
*ככלוב מלא עוף כן בתיהם מלאים מרמה אל ירחיקם
חצר צרת מחר כי לא תדע מה יולד יום שמת
מחר בא ואיננו נמצא מצטער על עולם שאינו
שלו. מנע רבים מחוד ביתך ולא (רוכל) [הכל]
תביא ביתך רבים יהיו דורשי שלומך גלה סודך
לאהד מאלף:

א"ר אסי אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות כט
לא קאמר שיהיו הנצוקרין מות מקיים לא כביא הוא דקאמר לה
מוטב להם לרשעים שימותו ממה שיקטאו ויקיו: מספר ימיו
כפלים כלו' שמת צלקו ודומה לו כאלו ימיו כפלים: מאשת
חן של אחריכ: רוכל המוכר בשמים לכשים להתקטט בהם ומלוי
בו כיאוף וצא בעלה ופולעו: כניצוץ אש המצטער גקלת כן ילכו
מצעירו: ככלוב קן עופות: מחר מת ואיננו בעולם ולא יראה
אותו דאגה שהוא מילך וירא ודואג עליה וכמלא שמלטער אתמול
על עולם שאינו שלו:

אלו
שגא
על
על
מפני
בכס
שכבי
ולא
בתיב
שלא
שגא
י-ליה
ו-ליה
גזרו
שגידס
צאות
וליאין
שראל
הגזרה
מכה
ואינס
כבקר

כו שבגוף שנאמר *כי רוח מלפני יעטוף ונשמות
 אני עשיתי. תניא ר' אליעזר אומר כל יהודי
 שאינו עוסק בפריה ורביה כאלו שופך דמים שני
 כ"א' ס *שופך דם האדם באדם דמו ישפך וכתיב בתריה
 ואחם פרו ורבו. ר' (עקיבא) [יעקב] אומר כאלו
 סס ממעט את הדמות שנא' *כי בצלם אלהים עשה
 את האדם וסמך ליה ואחם פרו ורבו. בן עזאי
 אומ' כאלו שופך דמים וממעט את הדמות שנא'
 ואחם פרו ורבו אמרו לו לכן עזאי יש נאה דורש
 ונאה מקיים נאה מקיים ואין נאה דורש ואחרי
 נאה דורש ואין נאה מקיים. אמר להם ומה
 אעשה שנפשי חשקה בתורה אפשר לעול' שיתקיים
 ע"י אחרים. תניא אידך ר' אליעזר אומר כל מי
 שאינו עוסק בפריה ורביה כאלו שופך דמים שני
 שופך דם האדם וסמך ליה ואחם פרו ורבו.
 ר' אלעזר בן עזריה אומר כאלו ממעט הדמות בן
 עזאי אומר וכו' א"ל לכן עזאי יש נאה דורש וכו'
 כ"ד' י ת"ר *ובנחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל

גוף פרגוד שקולן בין מסכה שכינה למלאכי' וסס רוקות וכסמות
 כתוכות שכנאלו משעת ימי בראשית העתידות להכתן בגופים
 העתידים להנראות: שנא' כי רוח מלפני יעטוף הגאולה
 וכסמות שאני עשיתי: יעטוף לשון עכבה כדכתיב והיו העטופים
 ללבן ורישא דקרא-משתעי בגאולה כי לא לעולם אריב: ואחם
 פרו ורבו בתריה דתרוייהו כתיב הלכך כמי שעשה שתייהן הוא:

הבא על יבמתו פרק ששי יבמות יט

*מלמד שאין השכינה שורה על פחות משני אלפים סד
ושני רבבות מישראל הרי שהיו ישראל שני אלפים
ושני רבבות חסר אחד וזה לא עסק בפריה ורביה
לא נמצא זה גורם לשכינה שתחלק מישראל
אבא חנן אמר משום ר' אליעזר חייב מיתה שני
*ובנים לא היו להם האם היו להם בנים לא מתו ^{ססג}
אחרים אומרים גורם לשכינה שתחלק מישראל
שנא' *להיות לך לאלהים ולזרעך אחר כך ^{כרסג' י}
שזרעך אחר כך שכינה שורה אין זרעך אחר כך על
מי שורה על העצים ועל האבנים
ת"ר נשא אשה ושהה עמה י' שנים ולא ילדה ^{סס}
יוציא ויתן כתיבה שמא לא זכה להכנות
ממנה אע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר *מקץ ^{כרס' טו}
עשר שנים לשבת אברם בארץ כנען ללמדך שאין
ישיבת ח"ל עולה לו מן המנין לפיכך חלה הוא
או שחלחה היא או שניהם חבושים בבית האכור
אין עולים לו מן המנין א"ל רבא לר"נ ולילף
מיצחק דכתיב *ויהי יצחק בן אבישם שנה בקהתו ^{ססכ}
את רבקה וגו' ובתיב *ויצחק בן ישישם שנה בלדת ^{סס}
מקץ י' שנים בא על הגר והא דלא כסיב לה בהכך שני קמאי
עד שלא בא לארץ כנען שהיה שנים מרובות במדן ארס
ללמדך שאין ישיבת ח"ל עולה לו דלמא משום עין ח"ל הם
עקורים: לפיכך הואיל וקמוינא שאין ישיבת ח"ל מן המנין
דמליכין בכל דבר המוכנען מן ההריון חלה הוא או חלחה היא
וכו': ולילף מיצחק שהיה ס' שנים ולא נשא אחרת:

אוחם א"ל יצחק עקור הוה א"ה אברהם נמי
עקור הוה ההוא מיבעי ליה לכדר' חייא בר אבא
דא"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן למה נמנו שנותיו
של ישמעאל כדי ליחס בהן שנותיו של יעקב:
ל א"ר יצחק יצחק אבינו עקר היה שנא' *ויעתר
שס יצחק לה' לנכח אשתו על אשתו לא נאמר
נדא' כה אלא לנכח מלמד שישניהם עקורים היו אי הכי
ויעתר לו ויעתר להם מבעי ליה לפי שאינו דומה
עקור הוה וידע שמחמת עלמו הוא ולקמן כפקא לן דעקור הוה:
אברהם נמי עקור הוה כדאמרין לקמן והיכי ילפת מיכיה:
ההוא מבעי ליה וכו' כלו' ילסק עקור הוה מ"ה לא כס"ב
אחריתי וקרא דילסק בן שנים שנה לא יתירא הוא דתימא להכי
כתביה רמנא למיגמר מיכיה שנה כ' שנה דההוא מיבעי ליה
וכו' אבל מקץ י' שנים דאברהם אע"ג דעקור הוה ילפינן מיכיה
דאי לאו לדרשא למאי הילכת' קא שמעינן קרא מקץ י' שנים:
ליחס בהן לידע שנותיו של יעקב בן כמה שנים היה כשהלך
לצית עבר וכשעמד על הנאר בשלהי גמ' דמגילה מפרש לה והאי
קרא דילסק בן ס' שנה מייתי לה התם דילפינן מיכיה דגדול
ת"ת מביבול אב ואם שכל אותם שנים שהיה יעקב בצית עבר לא
כעכש עליהם:

ויעתר להם מיבעי ליה בשלמא אי אמרת תפלת ילסק על אשתו
היתה היינו דכתיב ויעתר לו כמו שהיה מתפלל עליה
ותהר רבקה אשתו אלא אי אמרת על עלמו היה מתפלל ולככק
אשתו משמע ששניהם היו לועקים זה מול זה ויעתר להם מיבעי
ליה: לפי שאין דומה תפלתו שהוא היה לדיק בן לדיק לתפלתה

הנ
תפלת
יצחק
מתאו
נמשל
שמה
של צ
רגזנו
טומט
מקבר
אביכו
רבה
*ותהי
בימי
איני
הו
דר'
שהיתה
בלע"ז:
כמו א
איני
ל

הבא על יבמתו פרק ששי יבמות כ

תפלת צדיק בן צדיק לתפלת צדיק בן רשע. א"ר
יצחק מפני מה היו אבותינו עקורים מפני שהקב"ה
מתאודה לתפלתן של צדיקים א"ר יצחק למה
נמשלו תפלתן של צדיקים כעתר מה עתר זה
שמהפך התבואה בגורן ממקום למקום כך תפלתן
של צדיקים מהפכת מדותיו של הקב"ה ממדת
רגזנות למדת רחמנות א"ר אמי אברהם ושרה

ישע"י כ"א

טומטומין היו שנא' *הביטו אל צור *חצבתם ואל
מקברת בור נקרתם וכתיב *הביטו אל אברהם
אביכם ואל שרה תחוללכם אמר רב נחמן אמר
רבה בר אבוב שרה אמנו אילונית היתה שנאמ'

ש"ס ע"ג

ש"ס

ש"ס

ש"ס

*ותהי שרי עקרה אין להולד אפילו בית וולד אין לה:
בימי דוד א מעוטי שני דכתיב *ימי שנותינו בהם
שבעים שנה:

ש"ס

ש"ס

ש"ס

ש"ס

איני והא אמרו ליה רבנן לר' אבא בר זבדא
נסיב אתתא ואוליד בני ואמר להו אי זכאי
הוו לי מקמייתא התם דחויי קא מדחי להו לרבנן
דר' אבא [בר זבדא] איעקר מפרקיה דרב הונא

ש"ס

ש"ס

ש"ס

ש"ס

שהיתה לדקת צת רשע לפיכך תלה בו הכתוב: עתר פאל"א
בלע"ז: חצבתם נעשה לו זכרות: נקרתם נעשה לה נקבות
כמו אני קרתי ושתיתי מים: אין לה ולד קרא יתירא הוא דהא
כתיב עקרה:

ש"ס

ש"ס

ש"ס

איני והא כו' אמתכיתין פריך דקתני מי שאין לו בנים וכו' ישא
אשה אחרת שמא לא זכה להננות ממנה וזכה להננות מן

ש"ס

ש"ס

ש"ס

ש"ס

נמי
בא
תיו
קב:
ת-
מר
חבי
מה
נוה:
יה:
בסי
להכי
ליה
יכיה
ביס:
הלק
והאי
גדול
ר לא
אשתו
עליה
לככק
מיצעי
עלתה

רב גידל איעקר מפרקיה דרב הונא ר' חלבו
איעקר מפרקיה דרב הונא. רב ששרת איעקר
מפרקיה דרב הונא רב אחא בר יעקב אחותיה
סוסכינתא תליוה בארזא דבי רבונפק מיניה כהוצא
ירקא אמר רב אחא בר יעקב שתיין סבי הוינא
וכוליהו איעקור מפרקיה דרב הונא לבר מאנא
דקיימו בנפשאי *החכמה תחיה את בעליה:

קבלתו

סה מתני' האיש מצווה על פדיוה ורביה אבל לא
האשה ר' יוחנן בן ברוקא אומר על שניהם
הוא אומר *ויברך אותם אלהים ויאמר להם פרו
ורבו: גמ' מה"מ א"ר אלעאי משום רבי אלעזר
סס בן שמעון אמר קרא *וזמלאו את הארץ וכבשוה
איש דרכו לכבש ואין אשת דרבה לכבש אדרבה
וכבשוה ב' משמע אמר רב נחמן בר יצחק וכבשה
סס לה כתוב רב יוסף אמר מהבא *אני אל שדי פרה
ורבה ולא קאמר פרו ורבו:

לג וא"ר אלעאי משום ר' אלעזר בן (שמוע) [שמעון]
סס כשם שמצוה על אדם לומר דבר הנשמע
כך מצוה על אדם שלא לומר דבר שלא נשמע
ושלי ט ר' אבא אמר חובה שני' *אל תוכח לץ פן ישנאך
הוכח לחכם ויאהבך וא"ר אילעאי משום ר'

האניה: סוסכינתא קולי מעלר השתן ולדס כעקר ממכו:
כהוצא ירקא ירוק ככף תמר:
לומר דבר הנשמע דכתיב הוכח תופיק ממנו להוכיח קו

הג
אלעו
השל
אנא
שמוא
ר"י
ודמע
דבי
מפקו
דעקר
לי
הג
מקב
דרכי
ואמר
לשון
איכו
א

הבא על יבמתו פרק ששי יבמות כ"א

אלעזר בר' שמעון מיתר לו לאדם לשנות בדבר כנ"ל כ
השלום ש"א *אביך צוה וגו' כה תאמרו ליוסף ש"ל עו
אנא שא נא. ר' נתן אימר מצוה שנאמ' *ויאמר
שמואל איך אלך ושמע שאול והרגני וגו' דבי
ר"י תנא גדול השלום שאף הקב"ה שינדה בו
ודמעיקרא כתיב *ואדוני זקן ולבסוף ואני זקנתי: עקידס
דביתהו דר' חייא הוה לה צער לידה שנא מנא ש"ל עו
ואתח לקמיה דרבי חייא אמרה אתהא שס
מפקדה אפריה ורביה א"ל לא אלת אישת א סמא
דעקרטה לסוף איגלאי מילתא א"ל איכו ילדת
לי חדא ברסא אחריתי דאמר מר יודא וחזקיה
אחי פוי ומבי אחותא:

אלמנה לכהן גדול

פרק שביעי

חבו רבנן *זורע אין לה אין לי אלא זרעה זרע לד
זרעה ואפי' פסול מנין ת"ל זרע אין לה מכל ע
ו'קל' כב
שמקבל ממנו: אביך צוה ויעקב לא ליה אלא הם שינו מפני
דרכי שלום: איך אלך וכתיב ויאמר ה' עגלת נקר תקק צידך
ואמרת לזנוח וגו' הקב"ה ליהוה לשכות: ואדני זקן שרה אמרה
לסוף בזוי וכאגלה הקב"ה הדבר לאברהם [כתיב] למה זה לקחה
שרה וגו' ואני זקנתי ושיכה הדבר מפני השלום:
איכו ילדת לי חדא ברסא ומי יתן שלא תשתי ותלדי עוד כרס
א' שני בניס: אחי תאומים: אחותא תאומות ונכותיו היו:

21 ארמנה לכהן גדול פרק שביעי יבמות

מקום. ת"ר הריני כפרת בן בתי כווא שמאכילני
בתרומה ואיני כפרת בן בתי כדא שפוסלני מן
התרומה:

הערר

פרק שמיני

אמר רבה בר יצחק אמר רב לא ניתנה פריעת
מילה לאברהם אבינו שנאמ' * בעת ההיא
אמר ה' אל יהושע עשה לך חרבות צורים ודלמא
הנך דלא מהול כלל דכתיב * כי מולים היו כל
העם היוצאים וכל העם הילודים במדבר בדרך
בצאתם ממצרים לא מלו אם כן מאי שוב אלא
לאו לפריעה ומאי שנית לאקושי סוף מילה לתחלת

לה
עא
ע"ג
יחשע ה

כווא כלי קטן כלו' מוזר שהוא גרוע: כדא כלי קטן כלו' כהן גדול:
(להבנת זה המאמר נדין הקדמות נוכחות של מיעלה והס
כי בת ישראל שנשאת לכהן ונתאלמנה אם ישאר לה שום זרע מוחמו
אפילו בן הבן או בת אוכלת בתרומה בעבור אותו זרע ולכן אם ילדה
בת ואומה בת הלכה ונשאת לעבד או לכנזי וילדה בן הרי זה מוזר
ואפ"ה נקרא זרע כהן כיון שהוא בן כמו ונעבדו תאכל תרומה אם
אזו והיא מחזיק לו טובה ומאחר הריני כפרת בן בתי הגרוע שהוא
מוזר ואפ"ה מחזיקי בתרומה חס שאין בן בנת כהן הנשואה לישראל
ונתאלמנה וכשאר לה בן בנת שנשאת לכהן והרי הוא ראוי להיות כ"ג
ונעבדו היא פסולה לשון אחרי אלמנותה לאכול בתרומת בית אביה
ואם לא נשאר שום זרע הימה אוכלת):

אם כן מאי שוב דמשמע זימכא אקריתי אלא לאו ש"מ לפריעה;
ומאי שנית השתא דדרשת שוב שנית מאי דריש ביה:

הערל פרק שמיני יבמות כב

מילה מה תחלת מילה מעכבת אף סוף מילה
מעכבת דחנן אלו הן ציצין המעכבין את המילה
בשר החופה וכו' ובמדבר מ"ט לא מהול אבע"א משום
חולשא דאורחא ואבע"א *דלא נשבה להו רוח צפונית **עב**
דתניא כל אותן ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר
לא נשבה להם רוח צפונית מ"ט אבע"א משום
דנזופי הוו ואבע"א דלא נבדרי ענני כבוד. אמר
רב פפא הלכך יומא דעיבא ויומא דשותא לא
מהלינן ביה ולא מסוכרינן ביה והאידינא דדשו
ביה רבים *שומר פתאים ה':

תלי קין

ת"ר כל אותן ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר לו
לא היה יום שלא נשבה בו רוח צפונית **סס**

שמות יב

בחצי הלילה שנא' *ויהי בחצי הלילה וה' הכה כל
בכור מאי תלמודא הא קמ"ל דעת רצון מלתא היא
סוף מילה לילין שנשתיירו שלא קתך כל הערלה: (סוף מילה
לילין שנשתיירו שלא קתכן יפה): רוח צפונית נוסה לא קמה
ולא נוכח וקמה זרקת: לא נשבה להם רוח צפונית ביום ולא
זרקת קמה עליהם: אבע"א משום דנזופי הוו ממעשה העגל ולא
היו ראויין לאור נוגה: ואבע"א משום הכי לא נשבה כי היכי דלא
נבדרי ענני כבוד שהיו מקיפין ולא היתה קמה יכולה להכנס: יומא
דעיבא יום מעוקן: יומא דשותא שרוק דרומית מכשבת והיא
קשה מכל הרוקות: מסוכרינן מקיזין:

דעת רצון מלתא היא וכיון דקלות לילה עת רלון הויא למכת
נכורות הויא כמי עת רלון לרוק לפוכית ואין לך יום שרוק

ת
כילוני
י
יעת
היה
למא
כל
דרך
אלא
חלת
גדול:
כה וחס
חומה
ילדה
חומר
יה אס
שהוא
ישראל
ת כ"ג
לביה
יעה:

אמר רב הונא דבר תורה משוך אוכל בתרומה
 ומדבריהם גזרו עליו מפני שנראה כערל. והביאו
 בגמ' על זה ר' יהודה אומר משוך לא ימול מפני
 שכנה היא לו אמרו לו והלא הרבה מלו בימי בן
 כוזיבא והולידו בנים ובנות:

לו מתיב רב יוסף * ויתחתן שלמה את בת פרעה
 עו מלך מצרים גיורי גיירה והא לא קבלו
 מ"א גרים בימי דוד ולא בימי שלמה מידי הוא שעמא
 שס אלא לשלחן מלכים * הוא לא צריכא ליה. והא
 ע"ג מצריח ראשונה היא וכו'. אמר רב פפא אנן
 משלמה ליקום ונתב שלמה לא נסיב מידי דכתוב
 שס"א ביה * מן הגוים אשר אמר ה' אל בני ישראל לא
 לפוכית אין מכשבת זו בקלי הלילה חה היה סימן לדוד ככור תלוי
 לו למעלה חמטתו וכקציו כלפי כסון כיון שהגיע קלות לילה דוק
 לפוכי' מכשבת זו ומכנן מאליו והוא כעור והאי דנקט הכא
 ארבעים שנה לומר לך שאפילו אותם מ' שנה דכופים היו ולא
 כשנה להו זימים כשנה להו בקלות לילה משום דעת רבון הוא:
 משוך מהול שכמשכה ערלתו וכסתה את העטרה: בימי בן
 כוזיבא שמשכוס ככרים באוקס בכרך ביתר וגזרה יד בן כוזיבא
 וכלקס בהם וכלקס ומלך על ישראל ב' שנים ומקלה וקור
 ומלו בימיו:

אמרו בגמרא דלא שייך חתנו' בגויים בעודם בגינות וזה שאמר
 הכתוב לא תחתן עם הוא לאחר שנתגיירו ועל זה הקשה רב
 יוסף והכתי' ויתחתן שלמה וגו': שלמה לא נסיב מידי אלא לזכות
 היה מתכוין דכתיב לאהבה ולא לאישות:

תבואו בהם והם לא יבואו בכם אכן יטו את לבבכם אחרי אלהיהם כהם דבק שלמה לאהבה אלא קשיא ויתחתן מתוך אהבה יתירה שאהבה מעלה עליו הכתוב כאלו נחתן בה:

משנה עמוני ומואבי אסורין ואסורן איסור עולם לח אבל נקבותיהן מותרות מיד: גמ' מנא שס

ה"מ א"ר יוחנן דאמר קרא *זכראות שאול את דוד ש"ס י"י

יוצא לקראת הפלשתי אמר אל אבנר שר הצבא

בן מי זה הנער אבנר ויאמר אבנר חי נפשך המלך

אם ידעתי ולא ידע ליה והא כתיב *ויאהבהו מאד שס י"י

ויהי לו נושא כלים אאבוא קא משאיל ואביו לא

ידע ליה והכתיב *והאיש בימי שאול זקן בא שס י"י

באנשים ואמר רב ואיתימא ר' אבא זה ישי אביו

דוד ש:כנס באוכלסא ויצא באוכלסא ה"ק זיל

שאיל אי מפרץ אתי אי מורח אתי אי מפרץ אתי

מלכא הוי שהמלך פורץ לעשות דרך ואין ממחין

בידו אי מורח אתי חשיבא בעלמא הוי מ"ט א"ל

שאיל עליה משום מאניה דכתיב *וילבש שאול שס

את דוד מדיו. מאי מדיו כמדתו וכתיב ביה בשאול

*משכמו ומעלה גבוה מכל העם (מאי האי דאיתרמו שס

ולא ידע ליה שאול לדוד: באוכלוסא שר של שסי רבוא:

שהמלך פורץ גדות של חקרים לעשות לו דרך קלרה

עניתו למרדסו או לכרמו: חשיבא בעלמא הוי כדמפרט דקוזא ביה

סימכי מלכות הלכך לא אפשר ללא הוי רישא: מ"ט א"ל שאיל

ליה מאנאי ש"מ מלכא הוי) א"ל דואג האדומי
 עד שאתה שואל עליו אם הגון הוא למלכות אם
 לאו שאל עליו אם ראוי לכא בקהל אם לאו
 משום דקא אתי מרות המואביה א"ל אבנר תנינא
 עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית אלא מעתה
 ממזר ולא ממורת ממזר כתיב מום זר מצרי ולא
 מצרית שאני הכא דמפרש טעמא דקרא * על דבר
 אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים דרכו של
 איש לקדם ולא דרכה של אשה לקדם היה להם
 לקדם אנשים לקראת אנשים ונשים לקראת נשים
 אישתיק מיד ויאמר המלך שאל אתה בן מי זה
 העלם התם קרי ליה נער והכא קרא ליה עלם
 ה"ק ליה הלכה זו נתעלמה ממך צא ושאל בבית
 המדרש שאל אמרו ליה עמוני ולא עמונית מואבי
 עז ולא מואבית * אקשי להו [דואג] כל הני קושייתא
 ש"נ י"א ושתיקו בעי לא צרוזי עליה מיד * ועמשא בן איש
 וישמו יתרא הישראלי אשר בא אל אביגיל בת
 ד"ס ב נהש וכתיב * יתרא) הישמעאלי אמו רבא מלמד
 שחגר חרבו כישמעאל ואמר כל מי שאינו שומע
 הלכה זו ידקר בחרב כך מקובלני מבית דינו של
 שמואל הרמתי עמוני ולא עמונית מואבי ולא
 מואבית ומי מהימן והא"ר אבא אמר רב כל תלמיד
 חכם שמורה הלכה ובא אם קודם מעשה אמרה
 טאי קזא דמסתפי מיני' עמלכותא: ממזר כתיב מום זר
 כל איש צו קום זרות: אם קודם מעשה שנאמה הוראה לידו

שוכ
 שמו
 כבו
 אמר
 דר
 פתו
 מ"ד
 ומר
 שה
 ועל
 * אז
 אמ
 שב
 הכ
 אמר
 הור
 אמר
 ה"א
 מוס
 דוד
 קצט
 עתה

הערל פרק שמיני יבמות כד

שומעין לו ואם לאו אין שומעין לו שאני הבא דהא
 שמואל ובית דינו קיים מ"מ קשיא הבא תרגימו * כל תלי' חס
 כבודה בת מלך פנימה במערב אמרי ואי תימ' ר' יצחק
 אמר קרא * ויאמרו אליו איה שרה אשתך וגו' : כרא' יח
 דרש רבא מאי דכתיב * פתחת למוסרי אמר דוד לט
 לפני הקב"ה רבש"ע ב' מוסרות שהיו עלי שס
 פתחת רות המואבית ונעמה העמונית. דרש רבא תלי' קטו
 מ"ד * רבות עשית אתה ה' אלהי נפלאותיך שס מ
 ומחשבותיך אלינו אלי לא נאמר אלא אלינו מלמד
 שהיה רחבעם יושב בחיקו של דוד וא"ל עלי
 ועליך נאמרו שתי מקראות הללו. דרש רבא מ"ד
 * אז אמרתי הנה באתי במגלת ספר כתוב עלי שס
 אמר דוד אני אמרתי עתה באתי ולא ידעתי
 שבמגלת ספר כתוב עלי התם כתיב * הנמצאת כרא' יע
 הבא כתיב * מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי גו' : תלי' פט
 אמרה ואנא לתלמידים זנה מ"ד זס רבו : שומעין לו זשעת
 הוראה : ואם לאו אין שומעין לו שמקמת מעשה הנז' לידו
 אמרה : דהא שמואל ובית דינו קיים ומלתא דענידא לגלוי
 היא ולא משקר זיה : הנה באהל דאין דרך אשה ללאת מציתה :
 מוסרות הס רלועות שקושרים זיה העול : פתחת שהתרת את
 הכקנות : נעמה אמו של רזנעס וממכה ילאו מלכי בית
 דוד : נפלאותיך ומחשבותיך אלינו עלי ועל רזנעס זן זני
 קשנת לטובה כשהתרת את הכקנות : אני אמרתי זשעה שנתקתי
 עתה זאתי לגדולי ומקרוז פסקו לי גדולה זו ולא ידעתי שמימי
 אנרהס ככתב עלי זמגלת ספר :

מ אמר רב הונא ממזר לא חיי והא אן חנן
 עח ממזרים אכורין ואיסורן איסור עולם א"ר
 ע"נ זירא לדידי מפרשא לה מיניה דרב יהודה דידיע
 חיי דלא ידיע לא חיי דידיע ולא ידיע עד תלתא
 דרא חיי טפי לא חיי ההוא דהוה בשבבותיה
 דר' אמי אכרין עליה דממזר הוא הוה אזיל
 ובכי א"ל חיים נחתי לך:

מא אמר רב חנא בר אדא נתינים דוד גזר עליהם
 שס שנ' *ויקרא המלך לגבעונים ויאמר אליהם
 ס"ג כל והגבעונים לא מבני ישראל חמה. מ"ט גזר עלייהו
 שס דכתיב *ויהי רעב בימי דוד שלש שנים שנה אחר
 שנה. שנה ראשונה אמר להם שמא עובדי ע"ז
 דכני' יא יש בכם דכתיב *ועבדתם אלהים אחרים והשתחויתם
 להם וחרה אף ה' בכם ועצר את השמים ולא יהיה
 מטר בדקו ולא מצאו. שנייה אמר להם שמא
 ידחיה' נ עובדי עבירה יש בכם דכתיב *וימנעו רביבים
 ומלקוש לא היה ומצח אשה זונה היה לך בדקו
 ולא מצאו. שלישית א"ל שמא פוסקי צדקה
 חשלי' כפ ברבים יש בכם ואין נותנין דכתיב *נשיאים ורוח

ממזר דידיע צכור לכל: חיי הוא ודוחותיו דלא טמעי ציה:
 דלא ידיע כלל לא קיי אפי' הוא שלא ישא כשרה: דידיע
 ולא ידיע עד תלת דרי דזהירי איכשי קיי טפי לא קיי דכין דלאו
 דנר צור הוא מכתקא מלתא: דנר צור הוא מכתקא מלתא:
 דוד נזה עליהם סדכתיב והגבעונים לא מבני ישראל חמה כלו

וגש
 מצא
 דוד
 והוס
 כת
 במ
 בית
 שלא
 הגב
 הגב
 מס
 הרג
 וקא
 ר"ל
 מש
 שא
 איכ
 ואיכ
 מזון
 ולא
 קתב
 בפו
 שדכ
 לאו

הערך פרק שמיני יבמות כה

וגשם אין איש מתהלל במתת שקר כדקו ולא
 מצאו. אמר אין הדבר תלוי אלא בי מיד *ויבקש ש"כ כח
 דוד את פניה' מאי היא אמר ר"ל שישאל באורים
 והומים. מאי משמע א"ר אלעזר אתיא פני פני
 כתיב הכא ויבקש דוד את פני ה' וכתיב התם *ושאל לו^{ונחודכר כו}
 במשפט האורים לפני ה'. *ויאמר ה' אל שאל ואל^{ש"כ כח}
 בית הדמים על אשר המית את הגבעונים אל שאל^{גם נפיק}
 שלא ינספד כהלכה ואל בית הדמים על אשר המית את^{הגוול}
 הגבעונים. וכי היכן מצינו בשאל שהמית את
 הגבעונים אלא מתוך שהרג נוב עיר הבהנים שהיו
 מספיקין להם מים ומוזן מעלה עליו הכתוב כאלו
 הרגו קא חבע אל שאל שלא נספד כהלכה
 וקא חבע על אשר המית הגבעונים אין דאמר
 ר"ל מ"ד *בקשו ארץ ה' כל ענוי ארץ באשר^{לפניה ב}
 משפטו פעלו באשר משפטו שם פעלו אמר דוד
 שאל נפקו להו *תריסר ירחי שתא ולא דרכיה עט

איכס ראין לנא נקהל: איש מתהלל במתת שקר שמוסק
 ואינו כותן גורם לעלירת גשמים: כהנים היו מספיקין להם
 מוזון לגבעוני' שהיו קוטני עלים ושאני מים למזנק כדכתיב ציהושע
 ולא יכרת מכם ענד וקוטני עלים ושאני מים לבית אלהי:
 קתבע הקנ"ה בכבוד שאל שלא נספד כהלכה והדר קתבע
 בפורענותיה דשאל אשר המית וכו': באשר משפטו במקום
 מדכין האדם שם מזכירין כועל לדקותיו: תריסר ירחי שתא
 לאו דוקא דהא קרוב לתלתין שבין היה שהרי סוף שנותיו של דוד

חנן
 א"ר
 ריע
 לתא
 תיה
 אזיל
 הם
 הם
 ליהו
 אחר
 ע"ז
 יחם
 היה
 שמה
 בים
 דקו
 קה
 ורוח
 ציה:
 ידיע
 דלאו
 כלו

למספדיה נתינים נקרינהו ונפייסינהו *ויקרא המלך
לגבעונים ויאמר אליהם וגו' מה אעשה לכם ובמה
אכפר וברכו את נחלת ה' ויאמרו לו הגבעונים
אין לנו כסף וזהב עם שאול ועם ביתו ואין לנו
איש וגו' יותן לנו שבעה אנשים מבניו והוקענום
לה' פייסינהו ולא מפייסו אמר דוד ג' סימנים יש
באומה זו רחמנין וביישנין וגומלי חסדים רחמנין
דכתיב *ונתן לך רחמים ורחמך והרבך ביישנין
דכתיב *ובעבור תהיה יראתו על פניכם גומלי
חסדים דכתיב *למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו
אחריו וגו' כל שיש בו ג' סימנין הללו ראוי להדבק
בו אין בו שלשה סימנין הללו אין ראוי להדבק בו:
*ויקח המלך את שני בני רצפה בת איה אשר
ילדה לשאול את ארמוני ואת מפיבשת
ואת חמשת בני מיכל בת שאול אשר ילדה
לעדריאל בן ברזילי המחולתי מאי שנא הני אמר
רב הונא העבירות לפני ארון כל שארון קלטו
היה אלא לפי שאין דרך כבוד לספוד אחר י"ג מדשים אחר
שנתקבלו תנקומין על המת כדאמר ר' במ"ק: אין לנו לתנוע
לשאול ולביתו לא כסף ולא זהב כי אם נפשות ואין לנו להמית
[משאר ישראל] כי אם מזרעו: והוקענום תלייה: באומה זו
ישראל: רחמנים וכו' והני גבעונים דלא מרמזי אינם ראויין
להדבק בהם מיד גזר עליהם דוד לכך נאמר והגבעונים לא מבני
ישראל המה:

ש"נ כא

דברי' יג

שוות כ

נרא' יח

מב

ש"נ כא

ס

למי
(הו)
מפי
מש
ובק
בד
וה
אח
*ות
הצו
הש
וחיו
העי
שת
שה
ויח
בדב
את
ואל
עשו

הערר פרק שמיני יבמות כו

למיחרה כל שאין ארון קלטו לחיים מתיב רב
(הונא) [חנא] בר קטינא *ויחמול המלך על^ס
מפיבשרת בן יונתן בן שאול שלא העבירו וכי
משיא פנים יש בדבר אלא שהעבירו וקלטו ארון
ובקש עליו רחמים ופלטו. ואכתי משוא פנים יש
בדבר אלא שבקש רחמים שלא יקלטנו הארון:
והכתיב *לא יומתו אבות על בנים. א"ר חייא מג

בר אבא א"ר יוחנן מוטב שתעקר אות^ס
אחת מן התורה ואל יתחלל ש"ש בפרהסיא^{דברי' כד}
*ותקח רצפה בת איה את השק ותטהו לה אל^{ע"כ כא}
הצור מתחילת קציר עד ניתך מים עליהם מן
השמים ולא נתנה עוף השמים לנוח עליהם יומם
וחית השדה לילה והכתיב *לא תלין נבלתו על^{דברי' כא}

העץ א"ר יוחנן משום ר"ש בן יהוצדק מוטב
שתעקר אות אחת מן התורה ויתקדש ש"ש בפרהסיא
שהיו עוברים ושבים אומרים מה טיבן של אלו
ויחמול המלך ואי בארון תליא מלתא כיון דלא קלטו ארון מהו
קמלתו של דוד ומשני שלא העבירו: וכי משוא פנים יש
בדבר וכי היה לו לדוד לישא פנים נכסות היה לו להעביר
את כלם: ואכתי משוא פנים יש בדבר הואיל וקלטו ארון לא
היה לו להמית אקר תקתיו:

ואל יתחלל שם שמים שהיו האומות אומרי' אין אומה זו ראויה
להדבק בה שהרי פשטו ידיהם בגרים ליטול מזכותיהם ולא
עשו נקמה בהם: עד ניתך מים עליהם עד ימות הגשמים לא

מלך
במה
נים
לנו
גנום
יש
מנין
שנין
מלי
ביתו
דבק
בו:
ישר
שת
דה
אמר
לטו
אקר
תנוע
מית
זה זו
ראוין
מכני

הללו בני מלכים הם ומה עשו פשטו ידיהם
 בגרים גרורים אמרו אין לך אומה שראויה להדבק
 בה כזו ומה בני מלכים כך בני הדיוטות עאכ"ו
 ומה גרים גרורים כך ישראל עאכ"ו מיד נתוספו על
 ישראל מאה והמשים אלף שנא' * ויהי לשלמה
 שבעים אלף נושא סבל ושמונים אלף חוצב בהר
 ודלמא ישראל הוו לא ס"ד דכתיב * ומבני
 ישראל לא נתן שלמה עבד ודלמא דונגר בעלמא
 אלא מהכא * ויספר שלמה [כל האנשים הגרים]
 וגו' וימצאו מאה וחמשים אלף וגו'. ונתינים דוד
 גזר עליהם משה גזר עליהם דכתיב * מחוטב
 עציך וגו' משה גזר לההוא דרא ודוד גזר לכולא
 דרא ואכתי יהושע גזר עליהם דכתיב * ויתנם
 יהושע כיום ההוא חוטבי עצים וגו' יהושע גזר
 בזמן שבה"מ קיים דוד גזר בזמן שאין ב"ה קיים:
 נתנו לקבורה : דונגר שכירים : אלא מהכא ויספר שלמה כל
 האנשים [הגרים וגו'] וימלאו מאה וחמשים אלף [וגו'] ויעש
 מהם שבעים אלף סבל : מחוטב עציך מדקריכהו למוטבי עלים
 באכפיהו ש"מ לאו בכלל ישראל כיכהו ולאו בכלל גרים לא עבדים
 ועבדים מסולי כיכהו וגנעוכי קוטבי עלים כיכהו דלהכי אקליכהו
 יהושע : משה גזר עליהם לההוא דרא על קוטבי עלים שהיו
 בימיו : ויתנם יהושע אלמא עבדים כיכהו ויהושע לדורות הבאים
 גזר דכתיב לא יכרת מכס קוטב עלים : בזמן שבית המקדש
 קיים דכתיב ולמזבח ה' :

ו"א ה
 ט ס
 ד"ה כ
 דברי כט
 יקושע ט

ת"ר
 לכה
 * וא
 משה
 יהוש
 אחד
 ההי
 ראש
 קבר
 מה
 וס
 כד
 דלא
 לכה
 כהן
 מוס
 בשע
 לוי
 אלא

יש מותרות

פרק תשיעי

ת"ר תרומה לכהן ומעשר ראשון ללוי דבריו ר' מד
 עקיבא. ר' אלעזר בן עזריה אומר *לכהן פו
 לכהן ולא ללוי אימא אף לכהן מ"ט דר"ע דכתיב שס
 *ואל הלויים תדבר ואמרת אליהם בלויים קא ע"ג
 משתעי קרא ואיודך כדר' יהושע בן לוי דא"ר נחודכי ית
 יהושע ב"ל בכ"ד מקומות נקראו כהנים לויים וזה
 אחד מהם *והכהנים הלויים בני צדוק ור"ע וכו'. יחזקאל חר
 ההיא גינתא דהיה שקיל ר' אלעזר בן עזריה מעשר
 ראשון מינה אזל ר' עקיבא אהדרה לפתחא לבי
 קברי אמר עקיבא בתרמי לו ואנא חיי. אתמר מפני
 מה קנסו לויים במעשר פליגי בה ר' (יוחנן) [יונתן]
 וסביא חד אמר שלא עלו בימי עזרא וחד אמר
 כדי שישמכו כהנים עליו בימי טומאתן. ומנא לן
 דלא סליקו בימי עזרא דכתיב *ואקבצם אל הגהר ^{עזרא ה}

לכהן ולא ללוי בתמיהה הא ודאי קרא לויים קאמר: [בני צדוק
 ולדוק כהן הוה וקרא לבניו הלוי]: ר' אלעזר בן עזריה
 כהן היה כדאמר' בצרכו' שהוא עשירי לעזרא: עקיבא בתרמילו
 מאוס דר"ע רעיא דכלבא שנוע הוה: תרמילו קמת של עוף
 בשטיל"א בלע"ז ורועה כותף צה סתו ומילה בלוארו: מפני מה קנסו
 לויים במעשר לאו אלעיל קאי דטעמא דהכא לאו מאוס קנסא
 אלא מאוס דכהנים נמי לויים איקרו כדאמרינן אלא דאמרינן

הבא אל אחוא ונחנה שם ימים שלשה ואכינה
בעם ובכהנים ומכני לוי לא מצאתי שם אמר
רב חסדא כתחלה לא היו מעמידין שוטרים אלא מן
ד"ה כ"ט הלויים שנא' *ושוטרים הלויים לפניכם עכשיו אין
ע"ע מעמידין שוטרים אלא מישראל שנא' *ושוטרים
הרבים בראשיכם:

האשה רבה

פרק עשירי

פ"א א"ר יצחק מנין שהפקר ב"ד הפקר שנא' *וכל
ע"צ אשר לא יבא לשלשת הימים כעצת השרים
עזרא י והזקנים יחרם כל רכושו והוא יבדל מקהל הגולה
יהושיע י ר' אלעזר אמר מהכא *אלה הנחלות אשר נחלו
אלעזר הכהן ויהושע בן נון וראשי האבות למטות
בני ישראל וכי מה ענין ראשים אצל אבות אלא
לומר לך מה האבות מנחילין בניהם כל מה שירצו
אף ראשים מנחילין את העם כל מה שירצו:
מה ת"ש *אליו תשמעון אפילו אומר לך עבור על
צ"ע זכמה דוכתי בתלמוד בתר דקנסיכו עזרא: ושוטרים הרבים
בראשיכם דהיינו ישראל שהם רבים מהלויים:
דכ"י יח הפקר ב"ד הפקר וכל מידי דמונח לאו עקירה הוא: וכל אשר
לא יבא וגו' כס' עזרא: וראשי האבות למטות ה"ל
למכתב וראשי מטות בני ישראל:
ת"ש אליו תשמעון נא להוכיח כנגד מי שאמר אין ב"ד מתכין

האשה רבה פרק עשירי יבמות כח

אחת מכל מצות שבתורה כגון אליהו בהר
הכרמל הכל לפי שעה שמע לו. שאני התם
דכתיב אליו תשמעון ולגמר מיניה מגדר מלתא
שאני. ת"ש א"ר אלעזר בן יעקב שמעתי שב"ד פ' נגמיר
מכין ועונשין שלא מן הדין ולא לעבור על דברי הדין
תורה אלא לעשות סייג לתורה. מעשה באדם
אחד שרכב על סוס בשבת בימי יונים והביאוהו
לב"ד וסקלוהו לא מפני שראוי לכך אלא שהשעה
צריכה לכך. ושוב מעשה באדם אחד שהטיח
באשתו תחת התאנה והביאוהו לב"ד והלקוהו לא
מפני שראוי לכך אלא שהשעה צריכה לכך מגדר
מלתא שאני:

רבי ינאי ה"ל אריסא דהוה מייתי ליה כנתא צג
דפירי כל מעלי שבתא ההוא יומא נגה ליה
ולא אתא שקל עשר מפירי דביתיה עילויהו אתא
לקמיה דרבי חייא אמר ליה שפיר עבדת דתניא
לעקור דבר מן התורה ומכאן יראה שיכולין צ"ד לעקור דבר
מן התורה: דכתיב אליו תשמעון כנביא אמת כתיב: כגון
אליהו בהר הכרמל שהקריב זבחה בשעת איסור הזמות ואיכא
כרת דשקוטי קוץ וכרת דהעלאה: מגדר מלתא לעשות גדר
ותקכה [כי התם] שהשיצן ע"י כך מע"ז: רוכב על סוס והוא
משום שבות: וסקלוהו כמחלל שבת גמור: צריכה לכך שהיתה
שעת השמד והיו פרוצין צעזירה: שהטיח צעל:
נגה ליה שהה יותר מזמנו: עלייהו ואע"ג דאכתי לא אתי:

שבינה
אמר
לא מן
ו אין
שרים
*וכל
שרים
גולה
נחלו
מטות
אלא
שירצו
יצו:
על
הרבים
אשר
ת ה"ל
מתכין

דברי יד * למען תלמד ליראה את ה' אלהיך כל הימים אלו
 שבתות וי"ט למאי הלכת' אילימא לעשורי ומכל
 שס איצטריך קרא למישרי טלטול דרבנן * אלא לאו
 ע"כ כי האי גוונא א"ל והא אקריין בחלמ' קנה רצוץ
 ח"כ מאי לאו הכי קאמרי (לך) [לין] * הנה בטחת לך
 על משענת הקנה הרצוץ הזה לא הכי קאמרי לך
 ישעי' ונ * קנה רצוץ לא ישבור ופשתח בהה לא יכבה:
 מו תניא * לא תסניר עבד אל אדוניו רבי אומר
 שס בלוקח עבד על מנת לשחררו הכתוב מדבר
 דברי כג ה"ד אמ' רב נחמן בר יצחק דכתב ליה לכשאקחך
 הרי עצמך קנוי לך מעכשיו:

למען תלמד גבי תרומה ומעשרות כתיב ואכלת לפני ה' וגו': כל
 הימים אלו שבתות וי"ט הוי למד לטהר שלא יטל עוכג [שבת]
 בשביל תקון הטבל: למאי הלכתא ומה אסא קרא לאזהורי: אי
 נימא עשורי בשבתא ומיכל ואיצטריך לאשמועינן דאע"ג דשבת
 הוא מתקנן פשיטא וכי איצטריך קרא למישרי טלטול דרבנן
 הפרשת מעשרי בשבת איכה אלא משום שבות דתכן אלו הן משום
 שבות לא מגביהין תרומות ומעשרות במסכת בינה והיכא אסר לן
 קרא טלטול (דעלמא) [בעלמא] דאיצטריך למשרייה הכא: אלא
 לאו בה"ג דמות' לעשר על מה שלא בא לעולם ועתיד לבא לצורך
 עוכג שבת: והא אקריין בחלמא ליל שבת זה: קנה רצוץ מקרא
 אסד ושמו קנה רצוץ: מאי לאו הנה בטחת וכו' ולא שפיר
 עבדת: לא קרא אקרינא אקריין: קנה רצוץ לא ישבור סיפיה
 דקרא (כי) לאמת יוליא משפט דשפיר עבדת:

על מנת לשחררו ומוהר שלא להשתעבד בו:

תני
 א
 ע
 המ
 בד
 עד
 אי
 ק
 ז
 נמי
 * כ
 א
 ל
 ל
 נ
 נ
 ל
 ח
 [ל
 הע

האשה רבה פרק עשירי יבמות כט

הניא *ואישה גרושה מאישה אפילו לא נתגרשה מו
אלא מאישה פכולה לכהונה והיונו ריח צד
הגט שפוסל בכהונה: ^{ויקר' כל}

אזל ר' אלעזר אמר לשמעתי בי מדרשא ולא מח
אמרה משמיה דר' יוחנן שמע ר' יוחנן איקפד צו

עורל לגביה ר' אמי ור' אסי א"ל לא כך היה ע"ז
המעשה בבית הכנסת של טבריא בנגר שיש

בראשו גלוסטרא שנחלקו בו ר' אלעזר ור' יוסי
עד שקיעו ספר תורה בחמתן. קרעו ס"ד אלא

אימא שנקיע ס"ת בחמתן והיה שם ר' יוסי בן
קיסמא אמר תמה אני אם לא יהיה בית הכנסת

זו בית ע"ז וכן הוה הדר איקפד טפי אמר חברותא
נמי על לגביה ר' יעקב בר אידי אמר [לן] כהיוב

*כאשר צוה ה' את משה [עבדו] כן צוה משה ^{הכסע יח}
את יהושע וכן עשה יהושע לא הסיר דבר מכל

לא נתגרשה אלא מאישה כגון שכתב לה גט וא"ל לה הרי את
מגורשת ממני וא"ל את מותרת לכל אדם שלא נתגרשה זו

לגמרי כל האישה כפרדה. פסולה לכהונה אם מת והותר ליכשא
נגר שיש בראשו גלוסטרא שראשו עב וראוי לשקית אומיס

ולשאר תשמיש ונחלקו בו לעכין כעילת דלת ר' אלעזר אוסר
לכעול בו ור' יוסי מתיר לפי שיש תורת כלי עליו ומותר לטלטלו:

חברותא נמי את תלמידי אתם עשיתם קברי אתם מציאתי (לי)
[לי] רחיה מר' אלעזר ור' יוסי שהיו קברים: וכן עשה יהושע

העיד עליו המקרא שכל מה שעשה מפי עשה ואפילו מה
^{העיד עליו המקרא שכל מה שעשה מפי עשה ואפילו מה}

אשר צוה ה' את משה וכי כל דבר שאמר יהושע
 היה אומר להם כך אמר לי משה אלא יהושע
 יושב ודורש סתם והכל יודעין שתורתו של משה
 היא אף ר' אלעזר תלמידך יושב ודורש סתם
 והכל יודעין שהתורה שלך היא א"ל מפני מה
 אין אתם יודעין לפיכך כבן אידי חברנו ור' יוחנן
 מאי טעמא קפיד כולי האי דאמר רב יהודה אמר
 רב מ"ד *אגורה באהלך עולמים וכי אפשר לו
 לאדם לדור בב' עולמים אלא אמר דוד לפני
 הקב"ה רבש"ע יהי רצון *שיאמרו דבר שמועה
 מפי בעולם הזה דא"ר יוחנן משום ר' שמעון בן
 יוחי כל ת"ח שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם
 הזה שפתותיו דובבות בקבר א"ר יצחק בן זעירא
 ואי תימא שמעון נזירא מאי קרא *וחכך כיון הטוב
 הולך לדודי למישרים דובב שפתי ישנים ככומר
 של ענבים מה כומר של ענבים כיון שמניח
 אדם אצבעו עליו מיד דובב אף ת"ח כיון שאומרי
 דבר שמועה מפיהם בעולם הזה שפתותיהם
 דובבות בקבר :

מליס סא
 חלקופר'
 כל
 הפסולין

שאמר סתם שהרי אי אפשר בכל דבר ודבר שיאמר יהושע כך אמר
 משה ואפילו הכי אסהיד קרא דמפי משה היה: שיאמרו דבר
 שמועה מפי בעוה"ז איהו שפתי נעות בקבר כאלו אני חי:
 דובבות נעות לשון דבור (ס"א דונב) שזרתיק ומנלנך: כומר
 כלי שמניחין לו ענבים עד שמתקממים וייכו כוס ללאת כמו
 מכמר בצרא דתמיד נאקט: דובב היין רוקש ונע ויולא למעלה:

נרש
 *וייה
 *הוא
 הערב
 בן א
 רבנו
 דבר
 מדעו
 ת"ר
 ופוט
 מעיש
 הוא
 מאי
 כמי
 כאן
 בה
 הבית

נושאים על האנוסה פרק אחד עשר יבמות ל

נושאים על האנוסה

פרק אחד עשר

*ויהי דבר ה' אל יונה שנית לאמר שנית דברה מט
עמו שכינה שלישית לא דברה עמו והכתיב צח
*הוא השיב גבול ישראל מלבוא חמת עד ים יונה ג
הערבה כדבר ה' וגו' אשר דבר ביד עברו יונה ו"ב יד
בן אמתי הנביא אמר רבינא על עסקי נינוה קאמר.
רב נחמן בר יצחק אמר הכי קאמר כדבר ה' אשר
דבר ביד עברו יונה בן אמתי כשם שנהפך נינוה
מרעה לטובה כך בימי ירבעם בן יואש נהפך להם
לישראל מרעה לטובה:

ת"ר העבד והאשה אין חולקין להם תרומת בכית ק
הגרנות ובמקום שחולקין נותנין לאשה תחלה
ופוטריין אותה מיד מאי קאמר ה"ק במקום שחולקין
מעשר עני נותנין לאשה תחלה מ"ט משום זילותא
הוא השיב ירבעם בן יואש: על עסקי נינוה קאמר ללא דברה
עמו על עסקי כינוה ללא שני פעמים:

מאי קאמר קתני אין חולקין והדר קתני במקום שחולקין: ה"ק
האי במקום שחולקין לאו אתרומה קאי וה"ק ודבר שחולקין
כמי לכאיש כגון מעשר עני שהוא מתחלק בתוך הבית בעיר ואין
כאן משום ייקוד דשכיני איכסי כותני' לאשה תקילה משום דזילא
בה מילתא למיקס: [מעשר עני אין מתחלק בגורן ללא בתוך
הבית כדכתיב לגר וליתום ולאלמנה וגו' ועוד משום דלא ליכסמו

30 נושאין על האנוסה פרק אחד עשר יכמות

אמר רבא מרישא כי הוה אתו גברא ואתתא לדינא
קמאי הוה שרינא תיגרא דגברא ברישא. אמינא
דמהייב במצות. כיון דשמעא להא שרינא תיגרא
דאתתא ברישא מ"ט משום זילותא:

אמר שמואל י' כהנים עומדים ופירש אחד מהם
ובערל הולד שתוקי מאי שתוקי אילימא

ס"ד
ע"ג

שמשתקין אותו מנכסי אביו פשיטא מי ידעינן
אבוה מנו אלא שמשתקין אותו מדין כהונה מ"ט

וידבר כ"ה

אמר קרא "והיחה לו ולזרעו אחריו בעינא זרעו
מיוחס אחריו וליכא מתקיף לה רב פפא אלא

כ"ה י'

מעשה גבי אברהם דכתיב *לחיות לך לא תיב
ולזרעך אחריו דתם מאי קמוהר ליה רחמנא

הכי קאמר ליה לא תינכב נברית ושפתה דלא
ליזיל זרעך בתרה:

עניי: גברא ואתתא זה תובע בעל דינו וזו תובעת בעל דינה
ואין הדין בין שניהם: שרינא תגרא דגברא ברישא הייתי כזקק

לאיש תמלה לגמור את דינו ואס"כ הייתי כזקק לדון בין אשה ובן
בעל דינה]:

הולד שתוקי וכשר הוא דהא פשיטא לן דגן כהן הבא על הסכומי
הוא: מדין בהונה מלעבוד עבודה ואע"ג דלעכין יוסין

לישא אשה כשר הוא פסול לעבודה: אחריו שכיב זרעו [שהוא
שלו]: מאי קמוהר ליה רחמנא הויל והוא אחריו קדרשת

ליה לעכין פיסול כהונה הכא מאי פיסול קדרשת ביה הא ודא:
גבי ישראל כשר הוא כגון י' כשרים עומדים ופירש א' מהם ובעל
זרעך בתרה כדאמרי' צפ"ג דקידושין שפסה הולד כמזה דכתיב

אמ
אל
דבע
הית
עד
וה
הא
מי
גר
ל
לאת
קצ
א
הר
בע
עני

מצות חליצה פרק שנים עשר יבמות לא

מצות חליצה

פרק שנים עשר

אמר רבא גר דן את חברו דבר תורה שנאמר קב
*שום תשים עליך מלך אשר יבחר ה' דברים י'
אלהיך בו מקרב אחיך תשים עליך מלך עליך הוא
דבעינא מקרב אחיך אבל גר דן את חברו גר ואם
היתה אמו מן ישראל דן אפי' ישראל ולענין חליצה
עד שיהא אביו ואמו מן ישראל שנאמר *ויקרא דומה
שמו בישראל:

והכתיב *יחלץ עני בעניו. בשבר (עני) [עניו] ג'
יחלצנו מדינה של גיהנם אלא האשסע"ב

אינו לו

האשה וילדיה וגו' ככרית דכתיב כי יסיר את זכך זכך הנא
מ'ישראל' קרוי זכך ואין זכך הנא מן הככרית קרוי זכך לאכנה:
גר דן את חברו דיני כפשות דאילו דיני ממזכו' אפי' לכל ישראל
דמנן הכל כשרים לדון דיני ממזכות ואמרינן הכל לאתווי מאי
לאתווי גר: עליך הוא דבעינא מקרב אחיך אבל על הגר אפי'
קברו אתה מקים עליו דיין בכלל מלך דכתיב מלך במשפט יעמיד
ארץ אם דומה דיין למלך שאין לרד כלום יעמיד ארץ ועוד שיסו'
הרבה כתיב כאן כל משימות שאתה משיס לא יהו אלא מקרב
אחיק: בישראל משמע שיהא ישראל מכל לדדין:

בעל התלמוד נא להקשו' ולהוכיח כי פירושו וקללה כעלו אינו קליפה
משא לא לשון זרוח כמו הקלבו מאתכסולו"א והבתיב יחלץ
עני בעניו כלו' יזרזכו ויתן (בו) [לו] כח ותירץ המתרגם שלעול'

תליס לד דכתיב *חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם.
בשכר יריאיו יחלצם מדינה של גיהנם. אלא
ישעיה נכהא דכתיב *ועצמותיך יחליץ וא"ר אלעזר זו מעולה
שבברכות ואמר רבא זרוזי גרמי אין משמע הכי
ומשמע הכי וכו':

א"ל ההוא מינא לר"ג עמא דחליץ ליה מארו
מיניה דכתיב *בצאנם וכבקרם ילכו לבקש
את ה' ולא ימצאו חליץ מהם א"ל שוטה מי כתיב
חליץ להם חליץ מהם כתיב ואילו יבמה דחלצו
לה אחין מידי מששא אית בה:

נא א"ר יוחנן ד' בעילות בעל אותו רשע באותו יום
קג שנא *בין רגליה כרע נפל שכב בין רגליה
כרע נפל באשר כרע שם נפל שדוד. והא קא
מחהניא מעבירה א"ר יוחנן משום רשב"י כל
טובתן של רשעים *רעה היא אצל צדיקים שנא'
הוא לשון קליטה (ומשני) דהכא כמי שלופי הוא וה"ק בזכר עכיו
שכיפר לו נקייו יקללכו ויללכו מדינה של גיהנם: ויחלצם קס"ד
זרחי הוא שיקליפו כק:

ה"ג שוטה מי כתיב חליץ להם חליץ מהם כתיב הוא קבל
קליטה מהם ואילו יבמה דקללי מינה אקין שהיבס קבל
הימנה מידי מששא אית בה:

בין רגליה בין ירכותיה שנא עליה סיסרא וכתוכה יעל כדי
ליגעו: כרע נפל שכב שנעה כתיב נקרא: רעה היא
שאוכאים הרשעים וקלה כפש לדיק בהכאתן הלכך לאו הכאה

מצות חליצה פרק שנים עשר יבמות לב

*השמר לך פן תדבר עם יעקב מטוב עד רע
בשלמא רע לחיי אלא טוב אמאי לא אלא ש"מ
טובתן של רשעים רעה היא אצל צדיקים. בשלמא
התם [דילמא] מדכר ליה שמא דע"ז אלא הבא
מאי רעה איכא דקא שדי בה וזהמא דא"ר יוחנן
בשעה שבא נחש על חוה הטיל בה וזהמא ישראל
שעמדו על הר סיני פסקה וזהמתן אימות שלא
עמדו על הר סיני לא פסקה וזהמתן:

לוי נפק לקריית' בעו מיניה גידמת מהו שתחלוץ נב
יבמה שרקקה דם מהו זה המאמר כמוז ג"כ בירושלמי קה
יותר באורך והעתקתיו כמ"ש ש"ס וכמ"ש כאן: בני סימוניא
אתו לגבי רבי אמרי ליה בעיא תתן לן חד בר
נש דריש ודאין וחזן וסופר ומתניין ועבד לן כל
צרכנן ויהב לון לוי בן סיסי עשו לו בימה גדולה
והושיבוהו עליה אתון ושאלון ליה הגידמת במה
היא חולצה ולא [אניבון (הזינס) ריקקה דם
מהו ולא אניבון] אמרין דילמא לית הוא מארי
אולפן נשאל ליה אגדתא שאלון באגדתא אתו
ואמרו ליה מהו הדין דכתיב *אבל אגיד לך את
הרשום בכתב אמת אם אמת למה רשום ואם

הוא: שמא דע"ז למה גכנת את אלהי:
מהו שתחלוץ בסיכיה: יבמה שרקקה דם מהו מי הוה קליפה
מעליותא: אבל אגיד לך את הרשום וגו' מקר' הוא
בדכילא שהמלאך אמר לו אגיד לך את כל הכגור בשמים ורשום

כדל' לא
שנת פרק
חכיות
ע"א ס"ג

דכילא י

רשום למה אמת ולא אניכון כן כתוב בירושלמי
 ובגמר' שלנו נוסחא אחרת הרשום בכתב אמת
 מכלל דאיכא כתב שאינו אמת לא הוה בידיה
 ע"כ. ירושלמי אחון לגבי רבי אמרי ליה הדין
 פווסא דפייסינג אמרי לון חייכון בר נש דכותי
 יהבית לבון שלח אייתוהי ושאל ליה א"ל הגודמת
 במת היא חולצת א"ל בשיניה ריקקה דם מהו א"ל
 אם יש בו צחצוחית של רוק כשר. ובגמרא שלנו
 לא הוה בידיה אתא שאיל בי מדרשא א"ל מי
 כתיב וחלצה ביד ומי כתיב וירקה רוק ע"כ. מהו
 הדין דכתיב אבל אגיד לך את הרשום בכתב אמת
 א"ל עד שלא נחתם גזר דין רשום משנחתם גזר
 דין אמת א"ל ולמה לא אתיבינון א"ל עשו ליה
 בימה גדולה והשיבוני עליה וטפת רוחי עלי וקרא
 עליו *אם נפלת בהתנשא ואם זמות יד לפה. ^{משלי ל}
 גרם לך להתנבל בדברי תורה על שנשאת בתם
 עצמך ע"כ בירושלמי: ובגמ' שלנו אבל אגיד לך את
 הרשום בכתב אמת [וכי יש כתב שאינו אמת] לא לפני
 קשיא כאן בגז"ד שיש עמו שבועה כאן בגז"ד שאין עמו
 שבועה כדרב שמואל בר אמי דאמר רב שמואל בר
 ככתב והוא אמת מכלל דאיכא בשמים כתב דאיכו אמת נתמיה
 מי כתיב וירקה בפניו רוק דלהוי משמע ללא יהא שם אלא רוק
 וירקה סתמא כתיב ואפילו רוק ודבר אקר והכא כמי אי אפס
 בלא לקטוקית רוק: בכתב אמת שהקב"ה מאמתו ומקיימו ויאי

מצו
 אמו א'
 מתקדש
 עון ביה
 [רבה]
 הוא בו
 מהכפה
 [רבה]
 דעסק
 ובגמיל
 אחת ה
 באו וה
 שמא מ
 ימיתו א
 בתורה
 שמו א
 לגזר דין
 אתיבי א
 לפני א
 כתיב
 חזר ומצט

מצות חליצה פרק שנים עשר יבמות לג

אמרי א"ר יונתן מנין לגז"ר שיש עמו שבועה שאינו מתקרע שנא' *ולכן נשבעתי לבית עלי אם יחכפר ע"י ג עון בית עלי בזבח ובמנחה עד עולם אמר (רבא) [רכה] בזבח ובמנחה אינו מתכפר אבל מתכפר הוא בדברי תורה אבוי אמר בזבח ובמנחה אינו מתכפר אבל מתכפר בגמילות חסדים. (רבא) [*רבה] ואבוי מדבית עלי קאתו (רבא) [רכה] ע' כג"י דעסק בתורה היה איבעין שנין אבוי דעסק בתורה כמופ' ובגמילות חסדים היה שיתין שנין. ת"ר משפחה כג"י אחת היתה בירושלים שהיו מתים כבן י"ח שנה באו והודיעו את רבן יוחנן בן זכאי אמר להם שמא ממשפחת עלי אתם שנא' *וכל מרכיב ביתך שס נ יומיתו אנשים לכו ועסקו בתורה ותחיו הלכו ועסקו וקרא בתורה וחיו והיו קורין אותם משפחת יוחנן על ששמו אמר רב שמואל בר אבון אמר רב מנין בתם לגזר דין של צבור שאינו נחתם אינו נחתם והכתיב ד אה"כ כי אם תכבסי בנחר ותרכי לך בורית נכתם עונך ירמיה נ לא לפני אלא מנין שאפילו נחתם מתקרע שנאמר ין עמומי כה' אלהינו בכל קראנו אלו והכתיב *דרשו דנריס ד אל ברה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב לא קשיא הא ישע"י כפ יחיד הא בצבור ויחיד אימת אמר רב נחמן אמר יבה בר אבוח אלול עשרה ימים שבין ר"ה ל"ה:

אפסו וזר ומנטלו וקוטמו אמת: אחר רבא גרסינן ול"ג ואמר רבא בהמצאו שמע שאין מלוי נכל עת:

נד רבי חינא ור"ש בר רבי הווי יתבי פתח חד מנייהו
 ואמר המתפלל צריך שיתן עיניו למטה שנים
 *והווי עיני ולבי שם כל הימים. וחד אמר עיניו
 למעלה שנא *נשא לבבנו אל כפים אל אל בשמים
 אדהכי אתא ר' ישמעאל בר' יוסי לגבייהו אמר
 להו במאי עסקיתו אמרו ליה בתפלה אמר להו
 כך אמר אבא המתפלל צריך שיתן עיניו למטה
 ולבו למעלה כהו שיתקיימו שני מקראות הלל
 אדהכי אתא רבי למתיבתא אינהו דהווי קלילי
 (עול) יהבי בדוכתיהו ר' ישמעאל בר' יוסי אגב
 יוקרי' הוה מפסע ואויל א"ל אבהן מי הוה ו
 שמפסיע על ראשו עם קדש א"ל אני ישמעאל
 בר' יוסי שבאתי ללמוד תורה מפני רבי א"ל וכ
 אתה הגון ללמוד תורה מפני רבי א"ל וכי משו
 ראוי היה ללמוד תורה מפני הגבורה א"ל וכי משו
 אתה א"ל וכי רבך אלהים הוא אמר רב יוס
 שקליה רבי למטרפסיה דקא"ל רבך ולא רב
 אדהכי אתת יבמה לקמיה דרבי (למחליץ) א"ל
 עיניו למטה כלפי ארץ ישראל משום דשכיב' התם קיימא דכתיב
 והווי עיני ולבי שם: אתא רבי למתיבתא למדרש ואב
 כל יד למויחז אדוכתייהו ר' ישמעאל בר' יוסב בעל צער הו
 כדאמר' בהשוכר את הפועלים: מפסע ואויל הוסיף לטע: אבה
 והו לשון תלמידו של רבי היה (ונידושלמי אבא יודן ואבהן ליבא קלילא
 מוס' אימא בחוספתא): שקליה רבי למטרפסיה לגמולו על שש

מצ
 ר' לא
 בר' י
 אשה
 אדוכו
 קא מ
 שצרו
 שאין
 עם ק
 באותו
 שתי
 חני
 ובהב
 שאול
 לשם
 בערו
 ולא מ
 למנדק
 כאבא

מצות חליצה פרק שנים עשר יבמות לד

ר' לאבדן פוק בדקה לבתר דנפק א"ל ר' ישמעאל בר' יוסי כך אמר אבא איש כתיב בפרשה אבל אשה בין גדולה ובין קטנה א"ל (רבי לאבדן חוב אדוכתיך) [חא] לא צריכת כבר הורה זקן הוח קא מפסע אבדן ואחי א"ל ר' ישמעאל בר' י מי שצריך לו עם קדש יפסע על ראשי עם קדש מי שאין לו צורך עם קדש הואך יפסע על ראשי עם קדש א"ל רבי לאבדן קום בדוכתיך . תנא באותה שעה נצטרע אבדן וטבעו שני בניו ומיאן שתי כלותיו אמר רב נחמן בר יצחק בריך רחמנא דכספיה לאבדן בהאי עלמא :

בית שמאי

פרק שלשה עשר

חני בר קפרא לעולם ידבק אדם בג' דברים נה ויתרחק מן ג' דברים ידבק בג' דברים בחליצה קט ובהבאת שלום ובהפדת נדרים . בחליצה כאבא שאול דתניא אבא שאול אומר הכונס את יבמתו לשם נוי לשם אישות לשם דבר אחר כאלו פוגע בערוה וקרוב בעיני להיות הולד ממזר . בהבאת ולא מיסיה : פוק בדקה סס הניחה שתי שערות : לא צריכת למדקה : כבר הורה זקן ר' יוסי : נצטרע אבדן עוכשו של לשון הרע כגעים :

כאבא שאול פ' הקולץ הכונס את יבמתו לשם נוי וכו' :

תלים לד שלום דכתיב *בקש שלום ורדפהו *וא"ר אבהו
 שס"ע"ג אתיא רדיפה רדיפה כתיב הכא בקש שלום ורדפהו
 משלי כ"א וכתיב החם *רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה
 גיטין פ' וכבוד. בהפרת נדרים כ"ר' נתן דתניא ר' נתן אומ'
 השילח ופ' הנודר כאלו בנה במה והמקיימו כאלו הקריב
 ד' נדרים עליה קרבן. ויתרחק מג' דברים מן המאונים ומן
 ופ' הכנודר הפקדונות ומן הערבונות. מן המאונים דלמא גדלה
 מן הידק ומחרטא בה מן הפקדון בבר מתא דבייתיה כי
 בייתיה דמי מן הערבונות בערבי של ציון דא"ר
 משלי י"א יצחק מ"ד *רע ירוע כי ערב זר רעה אחר רעה
 תבא למקבלי גרים ולערבי של ציון ולתוקע עצמו
 פ' החולץ לדבר הלכה מקבלי גרים כ"ר' חלבו דא"ר חלבו

ופ"ק וא"ר אבהו נמוסכת קדושין: אתיא רדיפה רדיפה משלום שזכר
 דנדה ופ"ג גדול להנאת שלום שאוכל פירותיהן בעוה"ז והקרן קיימת לו
 ופ"ג דקדושין לעוה"ב (בגמילו') [כגמילות] קסדי' דכתיב זהו ימלא חיים לדקה
 וכבוד לדקה בעוה"ב וכבוד בעוה"ז: כאלו בנה במה בשעת
 איסור הנמות דמוטא הוא דכתיב וכי תקדל לכדור וגו' הא אם
 לא תקדל יהיה נך קטא: כאילו הקריב קרבן שעבר עליו שתי
 עבירות אלא ילך אלל חכם ויתירכו כדי שלא יהא רגיל בכך:
 מן הערבנות שלא יהא ערב: בבר מתא לא יקבל סקדון מבן
 עירו: דבייתיה כי בייתיה דמי שרגיל אללו ויטול את שלו ויחזור
 ויתבענו: רע ירוע רעה אחר רעה: כי ערב זר המערב גרים
 זרים בישראל והנכנס בערבון כמי קשמע: ולתוקע עצמו וסיפא

א"ר אבהו נמוסכת קדושין: אתיא רדיפה רדיפה משלום שזכר
 דנדה ופ"ג גדול להנאת שלום שאוכל פירותיהן בעוה"ז והקרן קיימת לו
 ופ"ג דקדושין לעוה"ב (בגמילו') [כגמילות] קסדי' דכתיב זהו ימלא חיים לדקה
 וכבוד לדקה בעוה"ב וכבוד בעוה"ז: כאלו בנה במה בשעת
 איסור הנמות דמוטא הוא דכתיב וכי תקדל לכדור וגו' הא אם
 לא תקדל יהיה נך קטא: כאילו הקריב קרבן שעבר עליו שתי
 עבירות אלא ילך אלל חכם ויתירכו כדי שלא יהא רגיל בכך:
 מן הערבנות שלא יהא ערב: בבר מתא לא יקבל סקדון מבן
 עירו: דבייתיה כי בייתיה דמי שרגיל אללו ויטול את שלו ויחזור
 ויתבענו: רע ירוע רעה אחר רעה: כי ערב זר המערב גרים
 זרים בישראל והנכנס בערבון כמי קשמע: ולתוקע עצמו וסיפא

ב
 קשי
 של
 דתני
 לו
 תורה
 דאפי
 *ולמו
 כל
 כדקא
 אין
 צריכי
 דתימ
 דקרא
 בקיאי
 דקרא
 שס מק
 הערבון
 (ודץ)
 חוקע
 שזכר
 מקבל
 בעולם
 תור:
 אין לו
 אית ליו

בית שמאי פרק שלשה עשר יבמות לה

קשים גרים לישראל כספחה בעיר. ערבי
של ציון דעבדי שלוף דוץ. חוקע עצמו לדבר הלכה
דתניא ר' יוסי אומר כל האומר אין לו תורה אין
לו תורה פשיטא אלא כל האומ' אין לו אלא
תורה אין לו אלא תורה הא נמי פשיטא אלא
דאפי' תורה אין לו מ"ט אמר רב פפא אמר קרא ^{דנניס ה}
*ולמדחם ועשיחם כל שישנו בעשייה ישנו בלמידה
כל שאינו בעשייה אינו בלמידה ואבע"א לעולם
כדקאמרת מעיקרא כל האומר אין לו אלא תורה
אין לו אלא תורה ודקאמרת הא נמי פשיטא לא
צריכא דקא מגמר לאחרינא ואזלי ועבדי מהו
דתימא אית ליה אגרא לדידיה קמ"ל. ואבע"א
דקרא ובוכא תוקעים בוטק וכולה מפרש לה: קשים גרים שאין
בקיטין בדקדוקי מלות ולמדין ישראל ממעשיהן: כספחה לישכא
דקרא נקט וכלה הגר עליהם וכספקו על בית יעקב: של ציון
שם מקום שמניקין הלוח ותופסין הערב ל"א של ציון קוראים שם
הערבון על שם כוטריוקון שלוף דוץ שולף עלמו מן הלוח ותוקע
(דוץ) עלמו על הערב: דוץ לשון תוקע כדאמרי' דלה ושלפה:
תוקע עצמו לדבר הלכה שאומר הריני שונה ואיני מקיים ואקבל
שכר תלמוד: אין לו תורה אינו עוסק בתורה: אין לו תורה אינו
מקבל שכר ת"ת: אין לו אלא תורה אינו עוסק בשום מלוח
בעולם אלא בתורה אינו מקבל עליהם שכר אלא שכר תלמוד
תור': אפי' תורה אפי' שכר לימוד אין לו: ואבע"א כדמעיקר'
אין לו אלא תורה ודקאמרת הא נמי פשיטא לא צריכא וכו':
אית ליה אגרא דעשייה:

חוקע עצמו לדבר הלכה בדיונא דאתי דינא לקמיה
וגמר הלכה ומדמי מלתא למלתא ואית ליה רבה
ולא אזיל משאיל דא"ר שמואל בר נחמני א"ר
יונתן לעולם יראה דין עצמו כאלו חרב מונחת
לו בין ירכותיו וגיהנם פתוח לו מתחתיו שנאמר
ס"ג *הנה מטחו שלשלמה ששים גבורים סביב לה
מגבורי ישראל וגו' מפחד בלילות מפחד של
גיהנם שדומה ללילה:

האשה שלום

פרק המשה עשר

ק"ח א"ל רבינא לרבא המוכה גט לאשתו במקום
קטטה מהו כיון דאירת ליה קטטה בהדה
זכות הוא לה או דילמא ניחא דגופה עדיף לה
ת"ש דאר"ל טב למיתב טן דו מלמיתב ארמלו
אביו אמר דשומשמנא גברא כורסה בי חרתא
רמו לה רב פפא אמר דנפצא גברא תיקרי כסיפוי

וגמר הלכתא יודע הלכה [אלא] שאין דומה דין הבא לפסיו
כ"כ ומדמי מלתא למלתא ולא משאיל לרבי' והיינו חוקע סמוך
וכשען על ההלכה שהוא יודע: גבורים לייכים: שלשלמה
שהשלים שלו: מטחו בית המקדש ששם לשכת הגזית:
טן דו גופיים ב' כל שהוא בעל: דשומשמנא גברא גון כמלה:
כורסה בי חרתא רמיא מקוקת עלמה כנשואה וכותמת כמאה
אלל קטנות קורות הארץ: דנפצא אומנותו שאוסה מכפץ למר:
: מייבצא ארמא חייז דמי

האשה שלום פרק חמשה עשר יבמות לו

בבא ותיתוב רב אשי אמר דקולסא גברא לא בעי טלפחי לקידרא תנא וכולן מזנות ותולות בבעליהן:

האשה בתרא

פרק ששה עשר

מתני' אין מעידין אלא על פרצוף פנים עם קב החוטם וכו': גמ' ת"ר פדחת ולא פרצוף פנים פרצוף פנים ולא פדחת אין מעידין עד שיהיו שניהם עם החוטם אמר אביי ואיתימא רב כהנא מאי קרא *הכרת פניהם ענתה בס אבא בר מרתא יסעיה ג דהוא אבא בר מניומי הווי מסקי ביה דבי ריש גלותא זווי אייתי קירא דבק בבלייתא דבק באפותיה חלף קמיייהו ולא *בשקררהו:

* פ"י כוונ

ההוא גברא דטבע באגמא דסמקי אנסיב רב שילא לדביתהו א"ל רב לשמואל תא

ערוכין

דקולסא גברא שמץ פסול משפחה: טלפחי עדשים שהוא מאכל י"ט קל ואין מסרון כים כ"כ אינה שאלת ממנו אך יקרא שמו עליה: כל' לא אין מעידין על האיש שמת אה"כ ראוהו מת בפרכוף פכיו עם קוטמו שיטולין להכירו שזהו כו': פדחת מלס: הכרת פניהם ענתה בהו העידה בס אלמ' אין עדות בשאר גוף אלא בהיכר פנים: קירא שעה: דבק בבלייתא דנקה במעט מטלית נלויה: בלייתא נגד נלויה: באפותיה במלכו:

כא

אגמא דסמקי אגס של אותו מקום: אגס מהש"ק בלע"ז עומד

נשמחיה א"ל נשלח ליה כרושא שלחו ליה מים
 שאין להם סוף אשתו אסורה או מותרת שלח
 להו אשתו אסורה ואגמי דסמקי מים שיש להם
 סוף או שאין להם סוף שלח להו מים שאין להם
 סוף הם ומר מ"ט עבדת הכי מטעא טעינא אנא
 סברי כיון דקוו וקיימי כמים שיש להם סוף דמי
 ולא היא כיון דאיכא גלי אימור גלי אשפליה קרי
 רב עליה דשמואל *לא יאונה לצדיק כל און קרי
 רב עליה דשמואל *ותשועה ברוב יועץ:
 סס יא
 סס אמר רב אשי הא דאמרי רבנן מים שאין להם
 סוף אשתו אסורה ה"מ באיניש דעלמא
 אבל צורבא מרבנן לא אי דסליק קלא אית ליה
 ולא היא ל"ש איניש דעלמא ול"ש צורבא מרבנן
 דיעבד אין לכתחלה לא:

נז תניא אמר ר"ג פעם אחת הייתי מהלך בספינה
 וראיתי ספינה אחת שנשברה (כיס) והייתי
 מצטער על ת"ח שבה ומנו ר"ע וכשעליתי ביבשה
 בא וישב ודן לפני בהלכה אמרתי לו בני מי העלך
 אמר לי דף של ספינה נזרמן לי וכל גל וגל שבא
 במקומו ואינו מים חיים: כמים שיש להם סוף דמי שאינו
 יכול לשוט על [פניהם] למרוק הלכך אס איתא דסליק הווי קו
 לי: גלי אשפליה למקום רחוק ומאס ילא: לא יאונה לצדיק
 כל און שלא באת תקלה זו לידו של רב לנדות את רב שלא:
 ותשועה ברוב יועץ תאוע' מן המכאול מפני שנטלתי עליה משמואל:

עלי
 יבא
 באו
 מים
 אסי
 בסס
 מצמ
 קפו
 בני
 לחו
 שעו
 שיע
 ת"ו
 שע
 של
 העו
 נענ
 חופ
 שאי
 סס
 זרע

האשה בתרא פרק ששה עשר יבמות לו

עלי נענעתי לו ראשי מכאן אמרו חכמים אם
יבאו רשעים על אדם ינענע לו ראשו אמרתי
באותה שעה כמה גדולים דברי חכמים שאומרים
מים שיש להם סוף מותרת מים שאין להם סוף
אסורה. תניא א"ר עקיבא פעם אחת הייתי מהלך
בספינה וראיתי ספינה אחת שמטרפת בים והייתי
מצטער על ת"ח שבת ומנו ר"מ כשעליתי למדינת
קפוטקיא בא וישב ודן לפני בהלכה אמרתי לו
בני מי העלך אמר לי גל טרדני לחבירו וחבירו
לחבירו עד שהקיאוני ליבשה אמרתי באותה
שעה כמה גדולים דברי חכמים שאמרו מים
שיש להם סוף אשתו מותרת מים שאין להם סוף
אשתו אסורה:

ת"ר מעשה בכחו של נחוניא חופר שיחין שנפלה נח
לבור הנדול ובאו והודיעו לר' חנינא בן דוסא ^ס
שעה ראשונה אמר להם שלום. שניה אמר להם ע"צ
שלום. שלישית אמר להם עלתה אמר לה בתי מי ^{כ"ק ס'}
העלך אמרה לו זכר של רחלים נודמן לי וזקן מנהיגו ^{הסרה}

נענעתי לו ראשי ועבר ע"ג והלך לו: ינענע לו ראשו ידקה
מפני השעה ולא יתגרה בהן:

חופר שיחין לעולי רגלים ומים מתכנסים בהם והיו שותין הס
ובהמת': שלום שעדיין יכולה לקיות וכן בשניה אבל שלישיית
שאינה יכולה לקיות אמר להן עלתה שידוע היה לו שלא תמות
אם כדלקמן דבר שהיה מתעסק בו אותו לדיק אציה לא יכשל בו
זרעו: זכר של רחלים זה אילו של ילסק: וזקן אחד מנהיגו זה

אמרו לו וכי נביא אתה אמר להם לא נביא אנכי
ולא בן נביא אנכי אלא דבר שהצדיק מחעסק בו
(לא) יכשל בו זרעו. א"ר אבא אעפ"כ מת בנו
תלים כ בצמא שנא * וסביביו נשערה מאד מלמד שחקב"ה
מדקדק עם סביביו כחוט השערה ר' חנינא אומר
סס סס מהבא * אל נערץ בסוד קדושים רבה ונורא הוא
על כל סביביו:

קכב מתני' מעשה בצלמון באחד שאמר אני [איש]
פלוגי בן איש פלוגי נשכני נחש זהרי אני
מת זהלכו ולא הכירוהו והלכו והשיאו את אישתו:
גמ' ודילמא שד הוא אמ' רב יהודה אמ' רב שראו
לו דמות אדם אינהו נמי דמו דחוו ליה בכואה
ואינהו נמי אית להו בכואה דחוו ליה בכואה
דכואה ודילמא לדידהו נמי אית להו בכואה
דכואה א"ר חנינא אמר לי יונתן שידא בכואה
אית להו בכואה דכואה לית להו:

אנרהס: נביא אתה לידע שלא תמות: מחעסק בו בטורח
עשייתו: אעפ"כ כמה בנו של כפוניא נלמא שכך דרכו של מקום
לדקדק עם הקסידים: וסביביו נשערה לשון חוט השערה: עם
סביביו עם לדיקים ההולכים אחריו:

שראו לו דמות אדם מתמלה כשלעק: בכואה דכואה כל
ללו: לימדני יונתן שידא שד היה לו נקי בהן:

הזוהר הלכו על שמהו הולל עתה חזרה ונחמה חזרה חזרה
הזוהר הלכו על שמהו הולל עתה חזרה ונחמה חזרה חזרה
הזוהר הלכו על שמהו הולל עתה חזרה ונחמה חזרה חזרה

בתולה נשאת פרק ראשון כתובות לח

מסכת כתובות

פרק ראשון

תני בר קפ"א בתולה נשאת בר' ונבעלת בה' ה
הואיל ונאמרה בו ברכה לרגים אלמנה נשאת
בה' ונבעלת בו' הואיל ונאמרה בו ברכה לאדם:
דרש בר קפרא גדולים מעשה צדיקים יותר א
ממעשה שמים וארץ דאלו במעשה שמים ^{סס}
וארץ כתיב *אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים ^{ישע' מח}
ואלו במעשה ידיהם של צדיקים כתיב *מכון ^{שמות טו}
לשבתך פעלת ה' מקדש ה' כוננו ידיך. השיב בבלי
אחד ור' חייא שמו *ויבשת ידיו יצרו ידו כתיב. ^{תלים סס}
והכתיב יצרו אמר רב נחמן בר יצחק יצרו אצבעותיו
כדכתיב *כי אראה שמוך מעשה אצבעותיך. ^{סס ח}
מיתיבו *השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו ^{סס יט}
מגיד הרקיע ה"ק מעשה ידיהם של צדיקים מי
מגיד הרקיע ומאי ניהו מטר:
ונבעלת בה' משתמשך גד' ויכנס ליל ה': ברכה לרגים פרו
ורבו ומלאו את הנשים: הואיל ונאמרה בו ברכה
לאדם פרו ורבו ומלאו את הארץ:
אף ידו מלא יד: מקדש מעשה ידי לדיקי' הוא: ה"ק האי ומעשה
ידיו במעשה הלדיקי' כתיב שקרוין מעשה שלהם מעשה ידיו של
הקב"ה וה"ק ומעש' ידיו הוא מעשה הלדיקי' מגיד הרקיע שהרקיע
מעיד עליהם לנריות שהם לדיקי' שמתפללי' על הגשמי' ומטר יורד:

בדרש בר קפרא מ"ד *ויתר תהיה לך על אונך.
 אל תקרי אונך אלא אוניך שאם ישמע
 דברי' כג אדם דבר שאינו הגון *יניח אצבעו באזניו והיינו
 פס דא"ר אלעזר מפני מה אצבעותיו של אדם דומו'
 ע"כ ליתדות מ"ט אילומא משום דמחלקן כל חדא וחדא
 למלתיה עבידא דאמר מר זו זרת זו קמיצה זו אמת
 זו אצבע זו גודל. אלא מ"ט משופות כיתדות
 שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון יניח אצבעותיו
 באזניו. תנא דבי ר' ישמעאל מפני מה אוון כולה
 קשה והאלירה (שלה) רבה שאם ישמע דבר
 שאינו הגון יכוף אליה לתוכה. ת"ר אל ישמיע
 אדם לאזניו דברים בטלים מפני שהם נכויים
 תחלה לאברים:

יניח אצבעו שהיא שפוייה כיתד: מ"ט כלו' בעאי דומות כיתדות:
 אילומא דמחלקן שמקולקות זו מזו ואינן מקוברות יחד:
 חדא וחדא למלתיה קושיא היא כל אחת יש בה לורך ואף בלרכי
 גבוה: זו זרת מן הקטנה מודדין זרת של קשן: זו קמיצה מאלצע
 שאלל הקטנה מתקילין לקמוץ קופה שלש אלצעות על פס ידו
 הקמילה והאמה ואלצע וקומץ: זו אמה מהגדולה מודדין אחת
 בכין ואחת כלים: זו אצבע למתן דמים של קטאת דכתיב ביה
 באלצעו: זו גודל לבהגיד דאהרן דמלורע: משופות אגוייט"דאש
 בלע"ז: אליה נשר שנסוף האוזן: נכויים תחלה לאברים רכות
 ודקות לכוות מכולם והכי כמי אמרי' במסכת ע"ז האי ככרי
 דקריק רישא שרי למיכל אפי' מריש אודניה ואע"פ שממהר לבשל:

בתולה נשאת פרק ראשון כתובות לט

אמר רב נחמן אמר לי הונא בר נתן חנא מנין ג
לברכת חתנים בעשרה שנא *ויקה (בועז) ז
עשרה אנשים ור' אבהו אמר מהכא *במקהלות ע"ג
ברכו אלהים ה' ממקור ישראל ורב נחמן בהאי רות ד
קרא דר' אבהו מאי דריש ביה מיבעיא ליה תליס ספ
לכדתניא היה ר"מ אומר מנין שאפילו עוברים פרק ג'
שבמעיי אמן אמרו שירה על הים שני' במקהלות שאלו
ברכו אלהים ה' ממקור ישראל:

רב (אמי) [אסי] איקלע לבי רב אשי בהלוליה ח
דבריה בריך שית לימא בהא קמיפלגי דמר
סבר חדא יצירה הואי ומר סבר ב' יצירות הוו
לא דכ"ע חדא יצירה הואי מר סבר בתר מחשבה
אזלינן ומר סבר בתר מעשה אזלינן כי הא דרב
יהודה רמי כתיב *ויברא אלהים את האדם בצלמו נכ"ט א
וכתיב *זכר ונקבה בראם הא כיצד בתחלה עלה ס"ט
במחשבה לבראות שנים ולבסוף נברא אחד:

ממקור ישראל על זרכת מקור לריך קהל והיינו עשרה כמו
הקהל את העדה ואין הקהל פחות מעדה ועדה עשרה
כדילפינן מעדת מרגלים עד מתי לעדה הרעה ילאו יהושע וכלב:
ברוך שית יולר האדם הוסיף: חדא יצירה הואי כמ"ד
בעירובין ויבן את הללע פרטוף שמתקלת זרייתו כנרא ז'
סרכופין זכר מלפניו ונקבה מאחור: ב' יצירות כמ"ד זכר היה
וממנו כנראת האשה והרי כאן ז' יצירות: בתר מחשבה אזלינן
ש' עלו במקשנה ליברא וכנרא אחד בערוזין צפ' עושין פסין:

בתולה נשאת פרק ראשון כתובות מ

מלתא כנגד שבחו של הקב"ה פתח ואמר האל
הגדול ברוב גודלו אהיר וחזק ברוב נוראות מחיה
מתים במאמרו עושה גדולות עד אין הקר ונפלאות
עד אין מספר בא"י מחיה המתים א"ל קום אימא
מלתא כנגד אכלים פתח ואמר אחינו (המנוגעין)
[המיוגעין] והמהוכאין באבל הזה תנו לבבכם
לחקור את זאת ואת היא עומדת לעד נתיב היא
מששת ימי בראשית רבים שתו רבים ישחו כמשחה
ראשונים כך משתה אחרונים אחינו בעל נחמות
ינחם אתכם ברוך מנחם אכלים אמר אביו רבים
ישחו לימא רבים ישחו לא לימא משתה ראשונים
לימא משתה אחרונים לא לימא דא"ר שמעון בן
לקיש וכן תנא משמיה דר' יוסי לעולם אל יפתח
אדם פיו לשטן אמר רב יוסף מאי קרא *כסדרים יסעי' א
היינו לעמורה דמינו מאי אהדר ליה *שמעו דבר סס
ה' קציני סדום וגו' א"ל קום אימא מלתא כנגד
מנחמי אכלים פתח ואמר אחינו גומלי הסדים
הדור דקי"ל בזמן שהלדיקים נדור לדיקים נתפסין על הדור שנא'
וממקדשי תמלו: האל הגדול ברוב גודלו נברך פתק נה נרוך
אתה ה' אלהינו מלך העולם האל הגדול וכו': אחינו (המנוגעים)
[המיוגעין] כו' דרכה הסמוכה לעזרתה היא וכן סדורות על
הסדר: באבל הזה תנו לבבכם לחקור זאת שזאת עומדת
לעד שהכל מתים ולא תזכו יותר מדאי: משתה ראשונים לימא
משתה ראשונים הוא:

בני גומלי חסדים המחזיקים בכריתו של אברהם
נדר' יה אבינו (שנ' *כי ידעתו למען אשר יצוה את בניו
פ"א סיני ואת ביתו וגו') אחינו בעל הגמול ישלם לכם
גמולכם ברוך אתה משלם הגמול א"ל קום אימא
מלתא כנגד כל ישראל פתח ואמר רבון העולמים
פדה והצל מלט והושע עמד ישראל מן הדבר
ומן החרב ומן הביזה ומן השדפון ומן הירקון ומכל
מיני פורעניות המתרגשות ובאות בעולם טרם
נקרא ואתה תענה ברוך אתה עוצר המגפה:

ס תניא בראשונה היתה הוצאת המת קשה לקרוביו
יותר ממיתתו עד שהיו מניחין אותו ובורחין
עד שבא ר"ג ונהג קלות בעצמו והוציא והו
פשתן ונהגו כל העם אחריו להוציא בכלי פשתן א"ר
פכא והאידנא נהוג עלמא אפי' בצרדא בר זווא:
ה אמר רב שמואל בר נחמני א"ר יונתן *כל היוצא
ט למלחמת בית דוד גט כריתות כותב לאשתו
ע"כ דכתיב *ואת אחיך תפקוד לשלום ואת ערובתם

פ' נוה אשל צנאר שבע
אשה
פ"א יו
כ"ת "אכילה" שתיה "לויה":

הוצאת המת שהיו קובצין אותו בכלי יקרי' כגון שיראין וסרקות:
בצרדא בר זווא נגד קנבוס שאינו שוה אלא דיכר:
גט כריתות כותב לאשתו אס' ימות במלקמה יהא גט מיום
כתיבתו: דכתיב במלקמת אול ואת אחיך וגו' ודוד למד מישי
אזני להנהיג שאף היולאין למלקמותיו עושין כן:

בתולה נשאת פרק ראשון כתובות מא

תקח מאי ואת ערוכתם תקח תני רב יוסף דברים
המעורבים בינו לבינה:

מאי אלמנה אמר רב חנא בגדתאה אלמנה ע"ש
מנה אלמנה מן האירוסין מאי איכא למימר ע"כ
אידי דהא קרי לה אלמנה הא נמי קרי לה אלמנה
אלמנה דכתיבא באורייתא מאי איכא למימר
דעתידין רבנן דמהקני לה מנה ומי כתיב קרא
לעתיד אין דכתיב "ושם הנהר השלישי חדקל הוא
ההולך קדמת אשור ותנא רב יוסף אשור זו סליקא
ומי הואי אלא דעתידה ה"נ דעתידה:

ואמר רב חנא בגדתאה מטר משקה מרוה ומזבל
ומעדן וממשיך אמר רבא בר ישמעאל
ואיתימא רב יימר בר שלמיא מאי קרא *תלמיה תהלים
רוה נחת גדודיה ברביבים תמוגגנה צמחה תברך ס"ז

דברים המעורבין בינו לבינה אלו קדושין: תקח מטול
מזיכיהם על ידי גט:

בגדתאה דמן בגדת: על שם מנה שאס כשאת משכת אלמנה
אין לה כתובה אלא מנה: דכתיבא באורייתא ועדיין
לא כתקנו כתובות: ומי כתיב קרא לקרות על שם דבר העתיד:
זו סליקא שם עיר: ומי הואי כמיה בצריאת עולם דכתיב
ההולך וגו':

מזבל את הארץ: מעדן כותן עדנה וזו כפירות: תלמיה של
א"י: רוח נחת גדודיה כאשר צריבים תמוגגנה רוח
(היה) [הרי] משקה ומרוה: תמוגגנה הרי מזבל: מעדן וממשיך

א"ר אלעזר מובח מזיח ומזין מחכב ומכפר מכפר
היינו מזיח מזיח גזירות ומכפר עונות:

ס וא"ר חנא בנדהא תמרי משחנן משכען משלשלן
מאשרן ולא מפנקן אמר רב אכל תמרים

אל יורה מיתבי תמרים שחרית וערבית יפורה
במנחה רעות בצהרים אין כמותן ומבטלות שלש
דברים מחשבה רעה וחזולי מעים ותחתוניות מי אמרי'
הלא מעלו עלוי מעלו ולפי שעתא פירא מידי
דהזת אחמרא דאמר מר השותה רביעית יין אל

את הפירות כפקא מלמסה תנך: מזיח קא סלקא דעתו
מזיק עונות: מזין מזיח הקרנות העולם כזין שהקרנות
באין מן המזון וגורמין לו ברכה: מחבב את ישראל אל אביהם:
היינו מזיח היינו מכפר הי כיהו מזיק הי כיהו מכפר: מזיח
גזירות רעות מעל ישראל:

משחנן מקממן: משלשלן שלול: מאשרן מקזיקות כח כמו
אשרו קמוץ: ולא מפנקן איכן מרבות אסטוכיסות על
הלז ובלן לשכך: אל יורה שום הוראה לפי שטורדות דעתו
כשכור: שחרית וערבית יפות כללא דמלתא לאקר אכילה
יפות שקרית דרכן של בני אדם צפת שקרית כדאמרינן בהשואל
ערבית לאקר האכילה: במנחה רעות שהן קודם אכילה לאקר
שינת הלהרי': בצהרים לאקר הסעודה שאכל ושבע: אין
כמותם וטובות יותר מערבית לפי שאיכו מעוכב ציוס מליך
לשדות לבית הכסא בכל עת שירלה אצל צלילה טורק הוא לו:
מבטלות מחשבה רעה דאגה לפי שמעמקות את הלז ולהרים

בתולה נשאת פרק ראשון כתובות מב

יורה ואב"א לא קשיא הא מקמי נהמא הא לבחר
נהמא דאמר אביו אמרה לו אם תמרי מקמי נהמא
כי נרגא לדקולא בחר נהמא כי עברא לדשא
דשא אמר רבא דרך שם דרגא אמר רבא דרך
נג פוריא אמר רב פפא שפרין ורבין עליה אמר
רב נחמן בר יצחק *אף אנו נאמר אילונית דוכרניתא יא
דלא ילדה:

האשה שנתארמלה

פרק שני

ת"ר כיצד מרקדין לפני הכלה ב"ש אומרים *כלה ו
כמות שהיא וב"ה אומרים כלה נאה וחסודה מן
אמרו להם ב"ש לב"ה הרי שתתרה חגרת או ע"ג
סומא אומרים לה כלה נאה וחסודה והתורה יין
אמרה *מדבר שקר תרחק אמרו להם ב"ה לב"ש שמוית כג
לדבריהם מי שלקח מקח רע מן השוק ישבתנו
שעת אורה ובהלה היא: כי עברא לדשא מקזיקות את הגוף
כבריק את הדלת: אף אנו נאמר אף אנו כדרוש את השמות
מה לשון איילוכית שקראו קכמים לאשה שאינה ראויה לילד:
דוכרנית' לשון איל תמים דמתרגמינן דבר שלים הרי היא כאיל
שאינו מולוד: כמות שהיא לפניה: כמות שהיא לפי יופיה
וקצינותה מקלסין אותה: חסודה קוטע של קסד מסוף

בעיניו או יגננו בעיניו הוי אומר ישבחנו בעיניו
מכאן אמרו חכמים לעולם תהא דעתו של אדם
מעורבת עם הבריות כי אתא רב דימי אמ' הכי
משרי קמיה כלתא במערב' לא כחל ולא שרק
ולא פירכוס ויעלת חן:

כי סמכו רבנן לר' זירא שרו ליה הכי לא כחל
ולא שרק ולא פירכוס ויעלת חן. כי סמכו
סנהדרין רבנן לר' אמי ולר' אסי שרו להו הכי כל מן דין
פ"ט וכל מן דין סמוכו לנא ולא חסמוכו לנא לא מן
סרמיסין ולא מן סרמיטין ואמרי לה לא מן חמיסין
ולא מן טורמיסין ר'. אבהו כי הוה אתי ממתבתא
לבי קיסר נפקן אמהתא דבי קיסר לאפיה ומשרו
ליה הכי רבא דעמי' ומדברנא דאומתיה בוצינא
דנהורא בריך מתייד לשלם:

עליה: מכאן אמרו מדברי ב"ה שאמרו ישבנה: תהא דעתו
של אדם מעורבת עם הבריות לעשות לאיש ואיש כרצונו:
משרי משוררים: לא כחל איכה לריכה כזל: ולא שרק לבע
המאדים את הפנים: פירכוס קליעות שער זו לא כקלה ולא
שרקה ולא פירכוס והרי היא יעלת חן:

כל מן דין כל כמות אלו הוו סומכין לנו לקרותן רבי ולמכותן
דיינים: סרמיסין מסרסי הלכות בהפוך טעמיהון: סרמיטין
לשון סרטוטין: חמיסין אומרים קמיטית הטעם: טורמיסין
לא אתפריש. ממתבתא מנהמ"ד: רבא דעמיה נשיא בעמו:
מדברנא מנהיג: בריך מתייד לשלם צרוך צואך לשלוס
בוצינא דנהורא על שהיה קלסתר פכיו מנהיק כדאמרינן

האשה שנתארמלה פרק שני כתובות מג

אמרו עליו על ר' יהודה בר אלעאי שהיה נוטל ח
בר של הדם ומרקד לפני הכלה ואומר ^ס
כלה נאה וחסודה. רב שמואל בר יצחק מרקד
אתלת א"ר זירא קא מכסיף לן סבא כי נח נפשיה
אפסיק עמודא דנורא בין ידיה לכ"ע וגמירי דלא
מפסיק עמודא דנורא אלא אי לחד בדרא או לתרי
בדרא. א"ר זירא אהניא ליה שוטיתיה לסבא
ואמרי לה שיטתיה לסבא ואמרי לה שטותי לסבא.
רב אחא מרכיב ליה אכתפיה ומרקד אמרי
ליה רבנן אנן מהו למעבד הכי אמר להו אי
דמיא עליכו ככשורא לחיי ואי לא לא. א"ר
שמיאל בר נחמני א"ר יונתן מותר להסתכל בפני
כלה כל שבעה כדי לחבבה על בעלה ולירח
הלכתא כוותיה:

ט
ס
ת"ר מעבירין את המרת מלפני הכלה וזה וזה

בב"ב שופריה דר' אבהו מעין שופריה דר' יוסכן דכפקו זיהרורי ע"ש גס
מיניה כדמפרש התם: נב"ח
אתלת שלשה צדין זורק אחד ומקבל אחד: מכסיף לן סבא פ"ד
שמזלזל בכבוד ת"ק וכוהג קלית ראש בעלמו: שוטיתיה ומלוק
לסבא שוט של הדם שהיה מרקד בו: שיטתיה שיטתו ומכהגו: לייסק
שטותיה שהיה מתכהג כשוטה: מרכיב ליה אכתפיה את הכלה:
ככשורא כקורה בעלמא שאין אתם מהרהרין עליה: לחבבה
כשרואה שהכל מסתכלין בה ככנס יוסיה בלבו:
מעבירין כשהכלה יולדת מני' אביה לבית קתומתה וכושאי

מלפני מלך ישראל. אמרו עליו על אנריפס המלך
 שעבר מלפני הכלה ושכחוהו חכמים שכחוהו
 מכלל דשפיר עבד. והא אמר רב אשו אפי' למ"ד
 נשיא שמחל על כבודו כבודו מחול מלך שמחל
 על כבודו אין כבודו מחול. דאמר מר *שום חשים
 עליך מלך שתתא אימתו עליך. פרשת דרכים
 הואי. ת"ר מבטלין ת"ת להוצאת המת ולהכנסת
 כלה. אמרו עליו על ר' יהודה בר אלעאי שהיה
 מבטל ת"ת להוצאת המת ולהכנסת כלה בר"א
 כשאין עמו כל צרכו אבל יש עמו כל צרכו אין
 מבטלין וכמה כל צרכו אמר רב שמואל בר אבון
 משמיה דרב תריסר אלפי גברי ושיתא אלפי שיפורי
 ואמרי לה תריסר אלפי גברי ומנייהו שיתא אלפי
 שיפורי עולא אמר כגון דחייצו גברי מאבולא ועד
 סיכרא רב ששת ואי תימא ר' יוחנן אמר נטילתה

דברים י'
 סכהרין
 ס"ב
 חגילה
 פירק כ"ב
 העיר

המת יולאין וכו' וכו' אוכלוסין הרבה ואין רופין להתערב
 מעבירין את המת (ואפילו) דרך ארצות: אפילו למ"ד פלוגתא
 בפ"ק דקדושין: שום השום עליך ישראל הזהב שישמו
 עליהם שימות הרבה כלו' שתהא אימתו עליהם הלכך אין כבודו
 מקול שלסיכך כינה הכתוב שימות הרבה: פרשת דרכי' [הואי]
 ולא כיכר שעבר מלפניה אלא כאלו הוא לריק לפנות לאותו
 הדרך: שיפורי מכריזין עליו שיבאו לכבודו: דחייצו גברי
 מאבולא לסיכרא משער העיר ההוא עד הקנר: נטילתה

[Faint marginal notes or bleed-through from the reverse side]

האשה שנתארמלה פרק שני כתובות מד

כנתינתה מה נתינתה בס' רבוא אף נטילתה בס'
רבוא וה"מ למאן דקרי ותני. * אבל למאן דמתני זס ע"ב
לית ליה שיעורא:

אריב"ל אסור לאדם שילמוד את עבדו תורה כח
ולא ותתניא ליה הימנו רבו או שעשאו

רבו * אפטרופוס. או שהניח תפלין לפני רבו או זס
שקרא ג' פסוקים בב"ה ה"ז לא יצא לחירות ע"ב
התם דאיקרי עבד מדעתו כי קאמרינן דנהיג ביה
מנהג בנינים:

מאי קצצה דת"ר כיצד קצצה אחד מן האחין זס
שנשא אשה שאינה הוגנת לו באין בני

משפחה ומביאין חבית מלאה פירות ושוברין אותה
באמצע החבה ואומרים אחינו בית ישראל שמעו
אחינו פלוני נשא אשה שאינה הוגנת לו ומתייראין
אנו שלא יתערב זרעו בזרענו בואו וקחו לכם

של תורה ממנו: כנתינתה נטיילתה היינו בשמה ומלמודו
נטיל: למאן דקרי מקרא: ותני משנה אבל עדיין לא שנה
לתלמידים: אבל למאן דמתני לאקרים: לית ליה שיעורא
וממילא שמעינן דלמאן דלא קרי ולא תכי אין מבטלין אס יש לו
מתעסקין כדי קבורה בעלמא בשאלתות דרב אחאי מלאתי כן:
אפטרופוס מסר ככסים בידו להכנים ולהוליא לסבורה: ה"ז
לא יצא לחירות ולא אמרינן איללוא דסקרריה לא
הוה יזיף מיניה ולא הוה שניק ליה לכהוג וכהג בן קורין זס"מ
די עבד שלומד תורה: ז"ש

דוגמא להורות שלא יתערב זרעו בזרענו וזו היא קצצה שהתינוק נאמן להעיד עליה:

אלו נערות פרק שלישי

י [תניא ר' נחוניא בן הקנה היה עושה את יום
ל הכפורים כשבת לתשלומין מה שבת
מתחייב בנפשו ופטור מן התשלומין אף יה"כ
מתחייב בנפשו ופטור מן התשלומין מ"ט דר'

נחוניא בן הקנה] אמר אביי נאמר *אסון בירי אדם
נרא' מד *אסון בירי שמים מה אסון האמור בירי אדם
פטור מתשלומין אף אסון האמור בירי שמים פטור
מתשלומין. מתקיף לה רב אדא בר אהבה ממאי
דכי קא מוהר להו יעקב לבניו על צנים פחים
דבידי שמים נינהו דלמא על אריא וגנבי דבידי
אדם נינהו אטו יעקב אהא אזהר אהא לא אזהר

דוגמא אות וסימן זכרון לדורות הבאים:
[את יה"כ כשבת לפטור המדליק את הגדס ציה"כ כאילו הדליק
בשנת: מה שבת שהוא מיתת צ"ד פטור מן התשלומין וכו':
אף יה"כ שהוא בכרת קיוב כפש הוא זה ופטור מן התשלומין]:
אסון בירי אדם ולא יהיה אסון דמשתעי במיתת צ"ד למימר
דהיכא דליכא מיתת צ"ד משלם דמי ולדות: אסון בירי שמים
וקרהו אסון: צנים פחים קור וקוס:

יעקב
נינהו
פחים
ירחק
אמר
המקו
בטלו
מיתו
הנג
נופל
או נכ
חנק
אריא
בידי
חוק
בידי
דוגמא
הסקי
דורסו
זורפו
המומ

אלו נעדרות פרק שלישי כתובות מה

יעקב על כל מילי אזהר. וצנים פחים בידי שמים
נינהו והא תניא הכל בידי שמים חוץ מצנים

פחים שנ' *צנים פחים בדרך עקש שומר נפשו חשלי כנ
ירחק מהם ותו ארי' וגנבי בידי אדם נינהו והא כדכו' פ"ב
אמר רב יוסף וכן חני ר' חייא מיום שחרב בית סוטה פ"ח
המקדש אע"פ שבטלו סנהדרין ד' מיתות לא סכהדר' פ'
בטלו לא בטלו הא בטלו להו אלא *דין ארבע ד' מיתות
מיתות לא בטלו. מי שנתחייב סקילה או נופל מן ע"ב
הגג או חיה דורסתו. ומי שנתחייב שריפה או
נופל בדליק' או נחש מכישו ומי שנתחייב הריגה
או נמסר למלכות או לסטין באין עליו. ומי שנתחייב
חנק או טובע בנהר או מת בסרוגכי אלא איפוך
אריא וגנבי בידי שמים צנים ופחים בידי אדם:

בידי שמים אס זאים פורעניות על האדם גזירת מלך הוא:
חוץ מצנים פחים שפעם יסאזאים בפשיעה: פחים פקס:
בידי אדם נינהו שלא מגזירת המלך: דין ארבע מיתות עוכס
דוגמתן: נופל מן הגג דומה לנסקל שדוקסין אותו מזית
הסקילה לארץ וגזרה שתי קומו' היהכדאמרי' זכגמר הדין: חיה
דורסתו אריה מפילו לארץ והורגו זדריס': נחש מכישו והארס
זורפו: נמסר למלכו' והן מתיוין ראשו זסייף כי כן דרך
המומתין על ידיהם וזו היא מירת סייף: סרוגכי אסכרה והוא
(זו"ן) [זגרון] מל"כט:

פ"ב ד' מיתות לא בטלו...
המקדש אע"פ שבטלו סנהדרין ד' מיתות לא

נערה

פרק רביעי

מז אזהרה למוציא שם רע מנא לן ה' אלעזר אמר
 *מלא תלך רכיל רבי נתן אמר *מונשמרת
 ויקרא ים דברים כג מכל דבה רע זר"א מ"ש לא אמר מהאי ההוא
 מיבעי ליה לכדר' פנחס בן יאיר ונשמרת מכל
 דבר רע מכאן א"ר פנחס בן יאיר אל יהרהר
 אדם ביום ויבא לידו טומאה בלילה ור' נתן מ"ש
 לא אמר מהאי ההוא אזהרה לב"ד שלא יהיה רף
 לזה וקשה לזה:

מז תניא *שארה אלו מזונות וכה"א *ואשר אכלו
 ע"כ שאר עמו כסותה כמשמעה עונתה זו
 שנות כל עונה האמורה בתורה וכה"א *אם תענה את
 בנותי ר' אלעזר אומר שארה זו עונה וכה"א *איש
 איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה
 כסותה כמשמעה עונתה אלו מזונות וכה"א *ויענך
 וירעיבך:

ונשמרת מכל דבר רע וכל מקום שנא' השמר פן ואל אימו
 אלא לא תעשה: לכדר' פנחס ב"מ ע"ז: שלא
 יהרהר וכו' דסמיק ליה כ"י ימים בך איש וגו': רף לזה והכיל לשון
 רף לי תהיה:

עונה האמורה בתורה כאן כאמרה עוכת תשמיט ולקמן תמן
 אימתי היא עוכה:

כי הוּוּ אֲתוּ לְקַמִּיָּה דַּרְבַּי יְהוּדָה אָמַר לְהוּ יֵאָרְוֵד יֵאָ
 יֵלְדָה וְאֲבִנִי מִתָּא שְׂדִיא כִּי הוּוּ אֲתוּ לְקַמִּיָּה מִטָּ
 דַּרְבַּי חֲסֵדָא אָמַר לְהוּ כְּפֹו לִיָּה אֲסוּתָא בְּצַבֹּרָא ע"נ
 וְלִיקוּם וְלִימָא עוֹרְבָא כְּעִי בְנֵי וְהָהוּא גְבֵרָא לֹא
 כְּעִי בְנֵי וְעוֹרְבָא כְּעִי בְנֵי וְהִכְתִּיב *לְבִנֵי עוֹרְבָא אֲשֶׁר מַלְי' קמ

יִקְרָאוּ ל"ק הָא בְּחִיּוּדֵי הָא בְּאוֹכְמֵי:
 א"ר אֵילְעָא בְּאוֹשָׁא הִתְקִינוּ הַמְּבֹבִי אֶל יִבְזֹבֵי
 יוֹתֵר מִחֹמֶשׁ תַּנ"ה הַמְּבֹבִי אֶל יִבְזֹבֵי יוֹתֵר
 מִחֹמֶשׁ שְׂמָא יִצְטַרֵּךְ לְכַרְיֹות וּמַעֲשָׂה בְּאַחֵר שְׂבִקֵּשׁ
 לְבֹזֵב [יוֹתֵר מִחֹמֶשׁ] וְלֹא הֵנִיחַ לוֹ חֲבֵרוֹ וּמִנֵּי ר'
 יִשְׁבֵּב וְאִמְרֵי לֵה ר' יִשְׁבֵּב וְלֹא הֵנִיחַ לוֹ חֲבֵרוֹ וּמִנֵּי
 ר"ע א"ר נַחֲמָן וְאִיתִימָא ר' אַחָא בְּר' יַעֲקֹב מֵאִי
 קָרָא *וְכָל אֲשֶׁר תַּחֲן לִי עֲשֶׂר אֲעֲשֶׂרְנִי לָךְ וְהָא לֹא כְרֵא' כח

(כי הוּוּ אֲתוּ אֲנָשִׁים שֶׁאֵין רוֹלִים לְזֶן בְּכִיָּה־ס קִטְכִּים): יֵאָרְוֵד
 תַּכִּין מַעֲוֵן תַּכִּים מִתְּרַגְמִינֵן מִדּוּר יֵאָרְוֵדִין וְהוּא אֲכֹזְרֵי עַל
 בְּכִי: יֵאָרְוֵד יֵלְדָה וְכו' הִתְכִּין הוֹלִיד מוֹלְדוּתֵי וְהִטִּיל עַל בְּכִי
 הַעִיר פְּרַנְסָתוֹ: כְּפֹו לִיָּה אֲסוּתָא כְּפֹו מִכְתֶּשֶׁת עַל פִּיָּה
 וְיַעֲמֹוד זֶה עַל גְּזֵי שׁוֹלִיָּה בְּגוֹבָה שִׁישְׁמַעוּ קוּלוֹ וְיִכְרִיז עַל עַלְמוֹ
 שֶׁהוּא רַע מִן הָעוֹרְבֵי דְעוֹרְבָא בְּעִי בְּכִי וְהָהוּא גְבֵרָא לֹא בְּעִי בְּכִי
 וְאִית דְּמַפְרָשֵׁי ש"ץ יַעֲמֹוד עֲלֵינוּ וְיֵאָמַר כֵּן עַל אֲוֵתוֹ הָאִישׁ: לְבִנֵי
 עוֹרְבָא אֲשֶׁר יִקְרָאוּ אֲלֵעָא לֹא זִינֵן לְהוּ: אוֹכְמֵי כַּגְדֵּל מַשְׁקִיר
 וְהָאִם וְהֵאֵב אֲוֵהֲבִין אֲוֵתָם אֲבָל מִתְקַלְתָּם לְבְּכִי וְשׁוֹכְאִים אֲוֵתָם:
 הַמְּבֹבִי לְעַנְיִים: מִחֹמֶשׁ שְׂנַכְכְּסֵי שֶׁלֹא יִצְטַרֵּךְ לְכַרְיֹות:
 עֲשֶׂר אֲעֲשֶׂרְנִי צִי עִשְׂרִין הוּוּ לְהוּ קוּמֵשׁ: וְהָא לֹא

דמי עישורא בתרא לעישורא קמא אמר רב אשי
אעשרנו לבתרא כי קמא:

סא [אמר רב יצחק באושא התקינו שיהא אדם

מתגלגל עם בנו עד י"ב שנה מבאן ואילך
יורד עמו לחייו איני והא"ל רב לרב שמואל בר
שילת בציר מבר שית לא תקבל בר שית קביל
וספי לי כתורא אין ספי לי כתורא מיהו אינו יורד
עמו לחייו עד לאחר י"ב שנה ואבע"א לא קשיא
הא למקרא הא למשנה ד] אמר אביי אמרה לי
אם בר שית למקרא בר עשר למשנה בר תליסר
לתעניתא מעת לעת ובתינוקת בת תריסר אמר
אביי א"ל אם האי בר שית דטרקא ליה עקרבא

דמי בתרא לקמא דכי שקלת לקמא פשו להו ט' וכי הדרת מדלית
מעשה דידהו לאו כי קמא היא ואין כאן קומא בשניהן: אעשרנו
מדלא כתיב עשר אעשר לך ה"ק אעשרנו (לראשון) [כראשון]
כלו מעשר שני יהא כראשון:

[מתגלגל אם מוסר מלמוד יגלגל עמו בנסת ובדברים רכים:
יורד עמו לחייו לרדותו ברצועה ובקוסר לחם: רב שמואל
בר שילת מלמד תיכוקו ה': וספי לי כתורא הלעיטהו תורה
כשור שאתה מלעיטו ואונסו וטאכל]: לתעניתא מעת לעת
להתענו' כל היום. וקיכא לשעות מקודם לכן שנת' כדאמרינן
ביומא: ובתינוקת שהיא ממהרת להביא כח שאינה מתשת כפה
בת"ת ותרת' סרי דקאמר שנת י"ב גוסא קאמר דאי בת י"ב
ויוס אסד דאורייתא היא שנת' ב' שערות ובת עוכשין ואין

כיומ
רדיה
שתא
לא
וניש
מבן
אחר
*אש
רבו
בניו
אמר
*הון
לורד
מרר
ונישק
שגל
המכנ
מגיעו
להיות
זה ה
וי

ביומא דמישלם שית לא חיי מאי אסותי מררתא
דדיה חיורתא בשיכרא נשפית ונשקיי האי בר
שתא דטריק ליה זיכורא ביומא דמישלם שתא
לא חיי מאי אסותיה אצוותא דדיקלא במיא נשפייה
ונישקיייה אמר רב קטינא כל המכנים בנו פחות
מבן ו' רץ אחריו ואינו מגיעו א"ד חביריו רצין
אחריו ואין מגיעים אותו ותרוייהו איתנהו חליש
וגמיר אב"א הא דכחיש הא דבריא:

*אשרי שומרי משפט עושה צדקה בכל עת וכי יב
אפשר לעשות צדקה בכל עת דרשו סס
רבותינו שכיבננה ואמרי לה ר' אליעזר זה הון מליס ק'
בניו ובנותיו כשהם קטנים. ר' שמואל בר נחמני
אמר זה המגדל יתום ויתומה בתוך ביתו ומשיאן
*הון ועושר בביתו וצדקתו עומדת לעד רב הונא סס קינ

לורד לנו ללמוד ממניקתו של אב"י: לא חיי אס לא ברפוא' בדוק':
מררתא דדיה מרה של דיה שקוריין וו"שטור: נישפייה
ונישקיייה תמשקנו ותשקנו ממנו נשכר: אצוות' דדיקלא סינ
גדל סביב דקל תומר כעין וורלי"רא שכורך את עץ הגפן:
המכנים את בנו לת"ת: רץ אחריו להנרותו ולהקיותו: ואין
מגיעו מסוכן הוא למות מרוב קולשו: חביריו רצין אחריו
להיות פקקין בתור' כמותו: הא דכחיש א' יכניסנו שמסוכן הוא
פן יחליש וימו': דבריא יכניסנו לפי שמתפקק:

זה הון ובנותיו כשהם קטנים שתימיד יוס ולילה הם עליו
והיא לזקה שאין עליו קיוצ נהם: הון ועושר בביתו שאין

ורב חסדא חד אמר זה הלומד תורה ומלמדה
וחד אמר זה הכותב תורה נביאים וכתובים ומשאלין
תלמי קכח לאחרים * וראה בנים לבניך שלום על ישראל
א"ר יהושע בן לוי כיון שבנים לבניך שלום על
ישראל דלא אתו לידי חליצה ויבום ר' שמואל
בר נחמני אמר כיון שבנים לבניך שלום על דיני
ישראל דלא אתו לאנצויי:

נא ת"ר שבויי מלכות הרי הן כשבויין גנבי ליסטות
ע"נ אינן כשבויין והתניא איפכא מלכות אמלכות
לא קשיא הא במלכות אחשורוש הא במלכות בן
נצר ליסטות אליסטו לא קשיא הא בכן נצר הא
בליסטות דעלמא ובן נצר התם קרי ליה מלך
הממון כלה ואעפ"כ לדקתו עומדת לעד: זה הלומד תורה
ומלמדה מתקיימת זו הרי הון ועושר נביתו ולדקתו עומדת לעד
על שטרק ללמדה לתלמידים: זה הכותב כו' הספרים קיימי לו
שאינס כלים ולדקתו עומדת לעד: לאינצויי מי קרוזוקודס לכחל:
שבויי מלכות נשים ששנה המלך לתשמיש: הרי הן כשבויין
ומותרין לבעליהן כדתנן ואותבינך לי לאינתו: במלכות
אחשורוש הן כשבויין לפי שמלך גדול הוא וידעת שלא ישאכה
וצעילתה בחוכם: בן נצר ליסטים היה ולכד עיירות ומלך עליהן
וכעשה ראש לסטים ונדלידיה תכן שבויי מלכות איכן כשבויין ואסורות
לבעליהן דסברה מינסין קנסין לה וכבעלת נרכוין: ליסטות
אליסטות וכו' נבן כלר אסורות כדאמרי' דסברה מינסין נסין
לה והריכי אשת מלך: ליסטים דעלמא אפילו לקומין שלו קשין

והכא
א"ל
ידיע
מש
מתני
ליופ
אשה
שוער
שיל
ומנ
לה ל
הילכ
גכוב
לתכ
כל ז

והכא קרי ליה לויסטים אין גבי אחשוורוש לויסטים
הוא גבי לויסטים דעלמא מלך הוא:
א"ל שמואל לרב יהודה שיננא לא היהוי בעכוהי נג
אחסנתא אפי' מברא בישא לברא טבא דלא
ידיעי מאי זרעא נפיק מיניה וכ"ש מברא לכרתא:

אף על פי

פרק חמישי

ומשנה ואלו מלאכות שהאשה עושה לבעלה נט
טוחנת וכו' ומניקה את בנה וכו': גבי ע"נ
מתני' דלא כר' חייא דתני ר' חייא אין אשה אלא
ליופי אין אשה אלא לבנים ותני ר' חייא אין
אשה אלא לתכשיטיו אשה ותני ר' חייא הרוצה
שיעדן ארז אשתו ילבושנה כלו פשתן הרוצה
שילבין את בתו יאכילנה אפרוחים וישקנה חלב
סמוך לפרקה:

ומניקה את בנה וכו' אמר שמואל כל זמן שמכירה ס
לה למיכך איכה אלא אנוסה: לגבי אחשוורוש לויסטים הוא
הילכך מתכיתין קמיתא דמירי בעלכות אקארוש קרי לבן כלר
גבוי לסטות ובריתא דתני איסכא דגבוי לסטות אייבי בליסטים
דעלמא קרי לבן כלר שבויי עלכות:

לתכשיטיו אשה איקנו לה תבשיטין להתכאות בהן אינן את
זוה אשקלוי"ר בלע"ז: לפרקה ימי הנעורים:

כל זמן שמכירה אין שיעור לדנר אלא בנדיקה הדנר תלוי אס

אף על פי פחק חמישי כתובות מט

שמן כל השנה כולה ויין ישן בתקופת תמוז אכזה
בר איהו ומנומין בר איהו חד ספי מכל מינא
ומינא וחד ספי מחד מינא. מר משתעי אליהו
בהדיה ומר לא משתעי אליהו בהדיה. הנהו תרי
חסידיו ואמרו קת רב מרי ורב פנחס בני רב חסדא
מר קדים ספי ומר מאחר ספי דקדים ספי אליהו
משתעי בהדיה ומאחר ספי לא משתעי אליהו
בהדיה. אמרימר ומר זוטרא ורב אשי הוו קא יתבי
אפתחא הכי אזגור מלכא חליף ואזיל אטורגא
דמלכא תזיידה רב אשי למר זוטרא דהחור אפי' ^ס
שקל באצבעתיה אנה ליה בפומיה א"ל אפסדתא ע"נ
לסעודתא דמלכא אמרי ליה אמאי תעביד הכי אמר

מתאיה להם ומלטער: בתקופת תמוז שריקו קוק וקום
היום מקרקר נו כארס: [חד ספי מאכיל את השמש מכל מין
ומין וקד ספי ליה ממין אחד בתקלת סעודה לשובע ומשאר מיכין
משהו עד שיגמור סעודתו: קדים ספי קולם שנתן לפכיו:
מאחר ספי מכל מין ומין לאר שנתן לפכיו ולפכי האורקיין:
דקדים ספי משתעי אליהו בהדיה לפי כשנתן לפכיהם והוא
הואה ומתאיה ומלטער ופעמיס שי אורקים הרבה: אזגור ^ס
מלך פרס: אטורגא דמלכא מושיב המכות לפכי השרל ובלשוננו
שקל"ש: דחור אפיה ספי זועפי שנתאיה למאכל: א"ל
הטורגא לרב אשי: אפסדתא לסעודתא לא יאכל המלך
מעמה: אמרו ליה זוטרי התך: אמאי תעביד הכי: אמר

III. יתקן איהו קוזח: ספי אפסדתא רב: 4
זכי הוא יתקן איהו זלש הכי דלג דהו קוזח ומתאיה אורקין

להו מאן דעביד האי פסל למאכל דמלכא אמרי ליה אמאי אמר להו דבר אחר חזאי ביה בדקי ולא אשכחו שקל אצבעתיה אנח עליה אמר להו הכא מי בדקיתו בדקו ואשכחו אמרו ליה רבנן מ"ט סמכת אניסא אמר להו חזאי רוח צרעת דקפרהה עילויה. ההוא רומאה דאמר לה לההיא אתתא מינסבת לי אמרה ליה לא. אזל אייתי רימני פלי ואכל קמה כל מיא דצערי לה בלעתיה ולא יהב לה עד דוג לה לסוף אמר לה אי מסינא לך מינסבת לי אמרה ליה אין אזל ואייתי רימני פלי ואכל קמה אמר לה כל מיא דצערי לך תוף שדאי תוף שדאי עד דנפק מינה כי הוצא דירקא ואיתסיאת:

[התלמידים יוצאין לת"ת שלא ברשות ל' יום וכו'. ברשות כמה כמה דבעי *אורחא דמלחא להו רב אשי: דעביד הכי פסל למאכל דמלכא העוש' מאכל כזה אין ראוי שיאכל המלך מאכל מידו: דבר אחר חזאי ביה נטר של קזיה גולורע ונלשון לע"ז שירשעין: שקל אצבעתיה רב אשי שקל אצבעתיה דקפילא: אנח עליה על חמד מהתמיכות. אכקיריה לא גרסיקו: הכא מי בדקיתו כלום בדקתם את הצמיכה זו: בדקו ואשכחו נס נעשה לו: דפרח עילויה דמר זוערא: פלי מבקע והרבה יש לו דומין במסכת נדה דפלאי פלאי: מיא דצערי רוק שגדל בתוך הפה מסת קיורא דנר הנאכל בפניו ואיכו אוכל ממנו: עד דוג כפמו פניה וכרסה נעשה כזכוכית שכן דרכי הנפוקים: תוף שדאי רקקי והשליכי. [אורחא דמילתא דרך ארץ שלא ישא עליו קטא ואפי' הוא יכו]

49

ס

סב

ד"ה ס"ב

כמה
*לכל
בחד
כאן
חדש
שאני
מ"ט
אמר
*ואר
תאנו
*זהו
אל
וכתו
לפתו
שהיו
משפט
חלל
והיו
שהיו
קדשי
בקדש
וקדש
רוק
מזוכו

כמה אמר רב חדש כאן וחדש בכירת שנא
 *לכל דבר המחלקות הבאה והיוצאת חדש
 בחדש לכל חדשי השנה ור' יוחנן אמר חדש
 כאן ושנים בביתו שנא חדש יהיו בלבנון שנים
 חדשים בביתו ורב נמי מ"ט לא אמר מההיא
 שאני בנין בית המקדש דאפשר ע"י אחרים ור"י
 מ"ט לא אמר מההיא שאני התם דאית לי הרווחה]
 אמר רב אנחה שוברת חצי גופו של אדם שנא יד
 *ואתה בן אדם האנה בשברון מתנים ובמרירות יחזק' כל
 תאנה ור' יוחנן אמר כל גופו של אדם שנאמר
 *והיה כי יאמרו אליך על מה אתה נאנה ואמרת ^ס
 אל שמועה כי באה וגמס כל לב ורפו כל ידי ^ס
 וכהתה כל רוח וכל ברכים תלכנה מים ור' יוחנן ^ס
 לפתותה שתתן לו רשות: לכל דבר וגו' נדה"י במחלקות
 שהיו עובדים את דוד כל מחלקה קדש ואע"ג דמשמעו שא דעכיכא
 משמע שלא הי' פורש מביתו אלא קדש א' בשנה ואין ללמוד משם
 אלא קדש כאן וי"א קדשים בביתו רב קרא יתירא דהבאה
 והיולאת דריש דהו"ל למיכתב דבר מחלקות קדשי השנה משמע
 שהיו ב' מחלקות כלבים ומשרתים שמשרתים עם השאר זו ו'
 קדשים בדילוג זו ו' קדשים בדילוג זו באה זו יולאת מדי קדש
 בקדש הרי קדש בבית המלך וקדש בביתו ואף כאן קדש בבית רבו
 וקדש בביתו: דאית לי הרווחה שהיו כהנים מבית המלך ואיכא
 רווק ביתא לפיכך מקבלת עלי' וכו' שכיון שיש לו שכר יש לה
 מזונות מרווקים ותכשיטין אבל ת"ת מלוה דילי הוא:] מתנים

נמי הכתיב בשברון מתנים ההיא דכי מתחלא
ממתנים מתחלא. ורב נמי הכתיב ונמס כל לב
ורפו כל ידים וכתתה כל רוח שאני שמועת דבית
המקדש דתקיפא טובא. ההוא ישראל ונכרי דהו
קאזלי באורחא כהדי הדדי לא אימצי נכרי לסגוי
בהדי ישראל אדכריה חורבן בית המקדש נגיד
ואיתנה ואפ"ה לא אימצי נכרי לסגויי בהדיה א"ל
לא אמריתו אנחה שוכרת חצי גופו של אדם א"ל
ה"מ מלתא חדתא אבל הא דשינן בה [לא] דאמרי
אינשי דמלפא תכלי לא בהתח:

טו [הפיולין בכל יום. מאי טיילין אמר רבא בני פירקי

א"ל אבוי מאן דכתיב בהו] *שוא לכם

משכימי קום מאחרי שבת אוכלי לחם העצבים
כנ יתן לידידו שנה וא"ר יצחק אלו נשותיהן של
ת"ח שמנדרות שינה מעיניהם בעולם הזה ובאות
לחיי העולם הבא [ואת אמרת בני פירקי אלא אמ'

באמצע הגוף: דשינן בה הורגלנו זה כמו כיון דדש דש: דמלפי
תכלי לא בהתה אשה הלמודה לשכל זכיה לקיזרס איכה תמיהה
ומפקדת צמות אחד מהם שכבר למודה היא:

[בני פירקי תלמידים שהרצ מזוי להם צעירן ושוכין פרקס ולכי
צציתם: מאן דכתיב בהו צצילס כאמר לצעלי אומכות]:
שוא לכם משכימי קום מאחרי שבת למלאכת הרשות אוכלי
לחם צעלנ: כנ יתן הקב"ה לידידו שנה למי שמכדד לכבודו
ולמכותיו איכה: מנדרות שינה קמתיכו' את בעליהן שהם צצית

טו

טז

מליס קכו

אף על פי פרק חמישי כתובות נא

אביו כדרך דאמר רב כגון רב שמואל בר שילח
דאכיל מדידי ושתי מדידי וגני בטולא דאפדני
ולא חליף פריסתקא דמלכא אבבי כי אתא רבין
אמ' כגון מפנקי דמערבא. ר' יוחנן הוה קסליק בדרגא
הוה סמכי לוי ר' אמור' אסי איפתתא דרגא תותי' סליק
ואסקינתו אמרי לוי רבנן וכי מאחר דהכי למה לוי
למסמכי אמר להו א"כ מה אניח לעת זקנה]:

[פיסקא החמרים אחת בשבת הגמלים אחרת ^{סס"ג}
לשלישים יום וכו'] א"ל (רבא) [רבה]

בר רב חנין לאביו חמר ונעשה גמל מאי א"ל רוצה
אשרה בקב ותיפלורת מעשרדה קבין ופרישות
[פיסקא] הספנים אחת לוי חדשים דברי ר' אליעזר
א"ר אדא בר אהבה אמר רב זו דברי ר' אליעזר
אבל חכמים אומרים התלמידים יוצאים לת"ב

רבן ושוכין פרקן [אלמא בשעת שיכה עוזן בבית רבן ואת חמרת
יש להן פכאי לעונה בכל לילה: מפנקו דמערבא בני ס"י
מעונגים במחבל ומשתה לכך הם בריאי' ונעלי כס לתשמיש:
מאחר דהכי שבעל כס אתה: א"כ שאתיש את כמי ולא
יסמכוני: מה אניח כס בעלמי להשתמש בו לעת זקנה]:

חמר ונעשה גמל מאי כשאת לו כשהוא קמר מהו ליעשות גמל
שלא ברשות הרווקה עדיפא לה שיתעשר או עוכה עדיפא
לה: ותיפלורת להית בעלה עמה מי' קנים להתעשר: דברי ר'
אלעזר אמתכי קאי וסיפא דמתכי כקיע: זו דברי ר' אלעזר
הכך עוכות וליאות שלא ברשות דמתכי דקתני התלמידים יוצאין

וג' שנים שלא ברשות. אמר רבא סמכו רבנן אדרב
אדא בר אהבה ועבדי עובדא בנפשייהו כי הא
דרב רחומי הוה שכית קמיה דרבא במחוזא הוה
רגיל דהוה אתי לביתיה כל מעלי יומא דכפורי
יומא חד משכתייה שמעתא הות מסכיא דביתיה
השתא אתי השתא אתי לא אתי חלש דעתה אחיתת
דמעתא מעינא הוה יתיב באיגרא אפחית איגרא
מתותיה ונח נפשיה [עונה של ת"ח אימת אמר
מליס א רב יהודה אמר שמואל מע"ש לע"ש * אשר פרו
יתן בעתו אמר רב יהודה ואיתימא וכו' זה המשמש
מטתו מע"ש לע"ש]:

טז יהודה בריה דר' חייא חתניה דר' ינאי הוה אויל
ס ויתיב בבי רב וכל בי שמשא הוה אתי
לביתיה וכי הוה אתי הוה קא חוי קמיה עמודא
דנורא יומא חד משכתייה שמעתא כיון דלא חוו
ההוא סימנא אמר להו ר' ינאי כפו מטתו שאלמלא
קהלמ י יהודה קיים לא ביטל עונתו הואי * כשגגה היוצאת
מלפני השליט ונח נפשיה:

יז רבי איעסק ליה לבריה בי ר' חייא כי מטא למכתב
ס לת"ת שלא ברשות ל' יום; סמכו רבנן תלמידים שדורכו סמוכין
על דבריו ויולאין שלא ברשות; ועבדי עובדא כוותיה; בנפשייהו
והוא נא להם ליטיל מהם כפשות שבענשים ומתים; מסכיא
תרגום של מלפה;
כפו מטתו כדת המתאכל דקייב בכפיית המטה;
איעסק לבריה להאיאו נמו שלר' קייא:

יח דבי חנינא בן חכינאי הוה קאזיל לכו רב בשילהי
 הלוליה דרשב"י א"ל איעכב לי עד דאתאי
 בהדך לא איעכב ליה אול יתיב תרי סרי שני
 כבי רב עד דאתי אשתנו שבילי דמתא ולא ידע
 למיזל לביתיה אול יתיב אגודא דגהרא שמעא
 להיא רביתא דהו קרו לה בת חכינאי בת חכינאי
 מלי קולתך ותא ניוזל אמ' ש"מ האי דביתא הודן
 אול כתרה הוה יתיבא דביתהו קא ניהלא קמתא
 דל עיניה חזיתיה סוי לכה פרח רוחה אמ' לפניו
 רבש"ע עניה זו זה שכרה בעא רחמי עלה וחיתה:
 יט דבי חמא בר ביסא אול יתיב תרי סרי שני כבי
 מדרשא כי אתא אמר לא אעביד כדעביד
 בן חכינאי עייל יתיב במדרשא שלח לביחא אתא
 ר' אושעיא ברית יתיב קמיה הוה קא משאיל ליה
 שמעתא הוא דקא מחדרן שמעתתיה חלש דעתיה
 אמר אי הואי הכא הוה לי זרע כי האי על לביתיה
 כשילהי הלוליה דר"ש סו ימי קופתו : איעכב לי המתן לי
 עד שיכלו ימי קופתי ואלך עמך לבי רב : אשתנו שבילי
 דמתא שכננו צעיר צניכיסוקדש'ס וכסתמה צה מבואות : לההיא
 דביתא כערה : סוי לבה ראה לנה כלוי כדמה ללבה פתאום
 לא אעביד כדעבד בר חכינאי שכנס לניתו פתאום : יתיב
 קמיה ולא היה האב מכירו : חזייה לנריה דמקדן שמעתתיה :
 אי הואי הכא אלו הייתי כאן (שהנכתי) [כשהנכתי] בני קטן
 והלכתי הייתי עלמדו תורה והיה קכס כזה :

א
 על
 קא
 מקמי
 ויהח
 רבי
 מקדן
 ליה
 אדר
 כי
 להת
 אלמ
 שנין
 יתיב
 בהה
 נפק
 לכו
 כי
 לכה
 שב
 כלם
 הש

ס

ס

ס

אף על פי שפרק חמישי כתובות נג

על בדיה קם קמיה הוא סבר למשאל שמעתתא
קא בעי אמרה ליה דביתתו מי איבא [אבא] דקאום
מקמי [ינוקא] קרי עליה רמי בר חמא
*והחזם המשולש לא במתרה ינתק זה ד' אושעיא קבלת ד

בנו של ר' חמא בר ביסא:
רבי עקיבא רעיא דבן כלבא שבוע הוה חזיתיה כ
ברתיה דהוה צניע ומעלי אמרה ליה אי
מקדשנא לך אזלת לבי דב אמר לה איך אנקדשה
ליה בצנעא ושדרתיה שמע אבוא אפקה מביתיה
אדרה הנאה מנכסיה אול יתיב ו"ב שני בכורב
כו אתא אייתיה בתרי תריסר אלפי תלמידי שמעיה

להווא סבא דקאמר לה עד כמה *קא מדברת סג
אלמנות חיות אמר ליה אי לדידי ציית יתוב תריסר
שנין אחריני אמר ברשות קא עבירנא הדר אול
יתיב תרי סרי שנין אחריני בכי רבכי אתא אייתיה
בההוה כ"ד אלפי תלמידי שמעה דביתתו הות קא

נפקא לאפיה אמרי לה שיבבתא שאילי מאני
לבוש ואיכסאי אמרה להו *יודע צדיק נפש בהמתו ושלמי יב
כו מטאי לגבוה נפלה על אפה קא מנשקא ליה
לכרעיה הוו קא מדחפו לה שמעיה אמר להו
שבקוה שלי ושלכם שלה הוא שמע אבוא דאתא

כלבא שבוע שס אחד מעשיירי ירושלים שכל הנכנס לנימו רענ
ככלב היה יולא שבע: קא מדברת את מתכסגת: שיבבתא
השכנות: שלי ושלכם שלה הוא תורה שלמדתי אני ושלמדתם

גברא (רבא) [רבה] למתא אמר איזל לגביה אפשר
דמיפר נדראי אחא לגביה א"ל אדעתא הגברא (רבא)
[רבה] נזי נדרתא א"ל אפי' פר' אחד ואפי' הלכה אחת
א"ל אנא הוא נפל על אנפיה ונשקיה על כרעיה
ויהב ליה פלגא ממוניה ברתיה דר' עקיבא עבדא
ליה לכן עזאי הכי והיינו דאמרו אינשא רחילא
בחר רחילא אזלא בעיבדי אמה כך עובדי ברחת
רב יוסף ברין דרבא שדרית אבוה לבי רב לקמיה
דרב יוסף פסקו ליה שית שנין כו הוה תלת שני
מטא מעלי יומא דכפורי אמר איזיל ואחזינהו
לאינשי ביתי שמע אבוה שקל מנא ונפק לאפיה
א"ל זוגתך נזכרת איכא דאמרו א"ל יונתך נזכרת
אוטרוד לא מר אפסיק ולא מר אפסיק:

סה אין פוסקין יינות לאשה וא"ת *אלכה אחרי מאתכי
נזכרת לחמי ומימי צמרי ופשתי שמני ושקוי
דברוי שהאשה משחוקקת עליהן ומאי נינהו תכשיטין
דרש ר' יהודה איש כפר גבוריא ואמרי לה איש
כפר גבור חיל מנין שאין פוסקין יינות לאשה שנא'
ש"א *ותקם חנה אחרי אכלה בשילה ואחרי שתה שתה
אתם על ידה הוא: שקל מנא כלי זיין כאלו נא להלקם:
איטרוד נאותה מרינה: לא מר אפסיק ולא מר אפסיק לא
אכלו סעודת יה"כ שמכסיק נה אכילה להתענות. סעודה אחרונה
אל עט"ב ויה"כ קרי סעודה המפסקת שמפסיק נה במס' תענית:
אין בית דין פוסקין יינות לאשה שהיין מרגילה לתאות תשמיש:

ואמרי ביתי פלגיה מנה הוה עכס סה:

אף על פי פרק חמישי כתובות נד

ולא שתת אלא מעתה אכלה ולא אכלו ה"נ אנן
מדשני קרא בדבוריה קאמרינן מכדי בגוה קעסיק
ואתוי מ"ט שני ש"מ שתה ולא שתת [א"ר אבהו
א"ר יוחנן מעשה בכלתו של נקדימון בן גוריון
שפסקו לה חכמים סאתים יין לציקי קדרה מע"ש
לע"ש אמרה להן כך תפסקו לבנותיכם תנא שומרת
יבם היתה ולא ענו אחרי' אמן תנא כוס א' יפה
לאשה ב' ניוול הוא לה ג' תובעת בפה ד' אפי'
חמור תובעת בשוק ואינה מקפדת אמר רבא לא
שנו אלא שאין בעלה עמה אבל בעלה עמה לית
לן בה והא חנה דבעלה עמה הואי אכסנאי שאני
דאמר רב הונא מנין לאכסנאי שאסור בתשמיש
המטה שנא' *וישכימו בבקר וגו' וישבו ויבואו אל
ביתם הרמתה וידע אלקנה את חנה אשתו השתא
אין מעיקרא לא. חומא דכיתהו דאביי אתאי לקמי'
דרבא אמרה לי' פסוק לי' מוני פסק לה פסוק
לי' חמרא אמר לה ידענא בי' בנחמני דלא הוה
שתי חמרא אמרה לי' חיי דמר דהוי משקי לי'
בשופרוי כי האי בהדי דקא מחויא לי' איגלו
דרעא נפל נהורא כבי דינא קם רבא על לביתוי'
תבעה לבת רב חסדא אמרה לי' בת רב חסדא
[לציקי קדרה להטעים תנשיל: תובעת בפה תשמיש: ויבואו
אל ביתם והדר וידע אלקנה: חומא זה שמה: שופרוי גניעים
ארוכיס: כי האי כמדת אמת ורועי: תבעה לבת רב חסדא

ע"פ ט

מאן הוה האיגנא כבי דינא אמר לה חומא הביתהו
דאביי נפקא אבחרה מחתא לה בקולפי השידא
עד דאפקה לה מבולי מחווא אמרה לה קטלת
ליך תלתא ואחת למקטל אחריני:]

מציאת האשה

פרק ששי

כא ת"ר מעשה כריב"ז שהיה רוכב על החמור והיה
סו יוצא מירושלים והיו תלמידיו מהלכים אחריו
ע"ג ראה ריבה אחת שהיתה מלקצת שעורים מבין
גללי בהמתן של ערביים כיון שראתה אותו נתעטפה
בשערה ועמדה לפניו אמרה לו רבי פרנסני אמ'
לה בת מי את אמרה לו בת נקדימון בן גוריון
אני אמר לה בתי ממון של בית אביך היכן הלך
אמרה לו רבי לא כדין מתלין מתלי' בירושלים
מלח ממון חסר ואמרי לה חסד ושל חמיך היכן
תצע את אשתו לתשמיש: בקולפי השידא במכעול של ארגו:
קטלת לך תלת' שכנר כיסת לשלשה ומתו כדאמרי' ביבמות:
למקטל אחרינא שצאת להראות יופיך שיקפוץ איש עליך:]
ולא כדין מתלין מתליא ולא כך היו מושלין משל בירושלים:
מלח ממון חסר הרובה למלח ממנו כלו' לגרוס לו
שיתקיים ימסרנו לדקה תמיד ומסרונו זה קיומו: ואמרי לה
חסד ועשה ממנו חסד ושל בית אבא לא עשו לדקה כראוי וכלה

מצואת האשה פרק ששי כתובות נה

הוא אמרה לו בא זה ואבד את זה אמרה רבי
זכור אתה כשחתמת על כתובתי אמ' להם לתלמידיו
זכור אני כשחתמתי על כתובתה של זו והיותי
קורא בה אלף אלפים דינרי זהב מבית אבית חוץ
משל חמיה בכה ריב"ז ואמר אשריכם ישראל
בזמן שעושין רצונו של מקום אין כל אומה ולשון
שולטות בהם ובזמן שאין עושין רצונו של מקום
מוסרן ביד אומה שפלה ולא ביד אומה שפלה
אלא ביד בהמתן של אומה שפלה. ונקדימון בן
גוריון לא עשה צדקה והתניא אמרו עליו על נקדימון
בן גוריון כשהיה יוצא מביתו לבית המדרש כלי
מילת היו *מציעין חתיו ובאו עניים ומקפלן אותם **סז**
מאחריו אב"ע"א לכבודו הוא דעבד ואב"ע"א כדבעו
ליה למעבד לא עבד כדאמרי אינשי לפום גמלא
שיחנא. תניא א"ר אלעזר בר צדוק אראה בנתמה
אם לא ראיתיה שהיתה מלקטת שעורים מבין
טלפי סוסים בעכו קראתי עליה מקרא זה *אם **ס"ח**
לא תדעי לך היפת בנשים צאי לך בעקבי הצאן
ודעי את גדיותיך וגו' אל תקרי גדיותיך אלא גווותיך:
ממוכס: בא זה ואבד את זה לפי שנתערב: חוץ משל חמיה
תוספת שהוסיף לה הקטן: ערביים קרי אומה שפלה שאוכני
אהלים הם צמדנר: מציעין חתיו תסת רגליו להלוך עליהם:
לפום גמלא שיחנא לפי כק הגמל יטענהו משא: אם לא תדעי
אם לא תתני לב ככ"י לשמור את המור: צאי לך גו' סופך ללאת
בעקבי הצאן ולרעות את גדיותיך [גווותיך] (ר"ל גוסף):

טס ת"ר יתום ויתומה שבאו להתפרנס מפרנסי את
 טס היתומה ואח"כ את היתום מפני שהאיש דרכו
 ע"ב לחזור על הפתחים ואין האשה דרכה לחזור יתום
 ויתומה *שבאו לינשא משיאין את היתומה ואח"כ
 משיאין את היתום מפני שבשחה של אשה מרובה
 משל איש. ת"ר יתום שבא לינשא שוכרין לו בית
 ומציעין לו מטה וכל כלי תשמישו ואח"כ משיאין
 דנדיס טו לו אשה שנאמ' *די מחסורו אשר יחסר לו די
 מחסורו זה הבית אשר יחסר זה מטה ושלחן לו
 נגל' ב זה אשה וכה"א *אעשה לו עור כנגדו:

כב ת"ר *די מחסורו יתה מצווה עליו לפרנסו ואי
 טס יתה מצווה עליו לעשרו *אשר יחסר לו
 דנדי' טו אפי' סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו. אמרו
 טס עליו על הלל הזקן שלקח לעני בן טובים אחד
 סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו פעם אחת לא
 מצא עבד לרוץ לפניו ורץ לפניו ג' מילין. ת"ר
 מעשה באנשי גליל העליון שלקחו לעני בן טובי
 אחד מצפורי ליטרא בשר בכל יום ליטרא בשר
 מאי רבותיה אמר רב הונא ליטרא בשר משל
 עופות ואבע"א בשר בליטרא ממש רב אישי אמ'
 להתפרנס מזכות של דקה: שבאו לינשא משל דקה דאמרי'
 לקמן אשר יחסר לו זו אשה:

משל עופות שלמיהן יקריס והוא היה מעוכג: בשר בליטרא
 שהיה בשר ציוקר והיה לרוך בשר בדמי ליטרא מעות:
 (קמ"א ל"ה) [ד"ה]

כג ת"ד אין לו ואינו רוצה להתפרנס נותנים לו לשום
 הלואה וחוזרי ונותני לו לשום מתנה דברי
 ר' מאיר וחכמים אומרים נותנים לו לשום מתנה
 וחוזרים ונותנים לו לשום הלואה לשום מתנה הא
 לא שקיל אמר רבא לפתוח לו לשום מתנה יש
 לו ואינו רוצה להתפרנס נותנין לו לשום מתנה
 וחוזרים ונפרעים ממנו חוזרים ונפרעים ממנו תו
 לא שקיל אמר רב פפא לאחר מיתה ר' שמעון
 אומר יש לו ואינו רוצה להתפרנס אין נוקקין לו
 אין לו ואינו רוצה להתפרנס אומרין לו הבא משכון
 ומול כדי שתזוח דעתו עליו:

כד מ"ד עוקבא הוה עניא בשבכותיה דהוה רגיל כל
 יומא דשדי ליה ארבע זוזי בצינורא דדשא
 יומא חד אמר איזול אחוי מאן קא עביד בי ההוא
 טיבותא ההוא יומא נגתא ליה למר עוקבא בכי
 מדרשא אתיא דביתהו בהדיה כיון דהוא דקא מצלי

אין לו משלו: ואינו רוצה להתפרנס משל דקה: יש לו ואינו
 רוצה להתפרנס משלו אלא משל דקה ומסגף עלמו ברעב:
 שתזוח דעתו עליו יגבה לבו לומר דעתם לקזור ולגבות ממני
 הואיל ותצטרכי משכון אין זו אלא הלואה ויטול בלא נזשת שיאמר
 אין לי משכון והם יאמרו טול בלא משכון:
 צינורא דדשא קור שצמפתן וליר הדלת סובב בו: ההוא יומא
 אותו היום שכתן העני לבו לדעת מי כותן לו: כיון דהוא
 העני: מצלי הטו עלמס להשליך לתוך כנורא דדשא:

דצדקה אשכח הוזה כתוב ביה שבעת אלפי דינרי
סיאנקי אמר וזודאי קלילא ואורחא רחיקתא קם
בזבזיה לפלגיה ממוניה. היכי עבד הכי והא"ר
אלעאי באושא התקינו המכזב אל יכזבו יותר
מחומש הני מילי מחיים שמא ירד מנכסיו אבל
לאחר מיתה לית לן בה:

כו רבי אבא הוה צייר זווי בסודרי ושרי לי' לאחוריה
וממצי נפשיה לבי עניי ומצלי עיניה מרמאי.
ר' חנינא הוה ההוא עניא דהוה רגיל לשדורי ליה
ארבע זווי כל מעלי שכתא יומא ווד שדרינתו
ניהליה בידא דרביתהו אתאי אמרה ליה לא צריך
מאי חזית שמעית דהוה קאמרי ליה במה אתה
סוז סועד *בטלי כסף או בטלי זהב אמר היינו דא"ר
אלעזר בואו ונחזיק טובה לרמאים שאלמלא הם
דנר' טו היינו חוטאים בכל יום שנא' *וקרא עליך אל
ה' והיה בך חטא. ותני ר' חייא בר רב מדפתי
ר' יהושע בן קרחה אומר כל המעלים עיניו מן
סיאנקי שס מקום: זודאי קלילא לדה קלה הכינותי לדך
ומצלי עיניה ומטה עיניו כלפי אזוריו לראות שלא יבא רמאי
חוטאים וימירם שעושה עלמו עמי והעניים באים ומתירים אותם:
בטלי כסף או בטלי זהב נמפות של פשתן לנכות או בשל משי
לנעוה: היינו חוטאים שאנו מעלימים עין מן העניים אבל
עכשו הרמאים גורמים לנו: (א"ר)

מ
הצדק
פן יו
*יצא
ת"ר
של
עיש
זיל
ענן
מרז
א"ל
המכ
הוה
איב
לא
ממ
יחיו
כשה
שהג
למס
לו

מציאת האשה פרק ששי כתובות נח

הצדקה כאלו עובר ע"ז כתיב הכא *השמר לך דברי טו
פן יהיה דבר עם לבבך בליעל וגו' וכתיב התם
*יצאו אנשים בני בליעל מה להלן ע"ז אף כאן ע"ז: טו יג
ת"ד המסמא את עינו והמציבה את בטנו והמקפח את כו
שוקו אינו נפטר מן העולם עד שיבא לידי כך: טו
שלה ליה רב ענן לרב הונא הונא חברין כח
שלם כי אתיא הא אתחא לקמך אנכייה סט
עישור נכסי הודה יתיב רב ששה קמיה א"ל
זיל אימא ליה ובשמתא יהא מאן דלא א"ל.
ענן ענן ממקרקעי או ממטלטלי ומאן יתיב בי
מרוחא ברישא אזל רב ששה לקמיה דרב ענן
א"ל מר רבה ורב הונא רביה דרבה ושמותי שמית
המסמא את עינו מראה עכמו כאלו עינו סמויה: מקפח שוקו
כאלו שוקו ככוולת כדי ליטול לדקה:
הוה יתיב רב ששה קמיה כשאז השליק לפניו ואקפיד רב
הוכא על דקרייה הוכא חברין: א"ל רב הוכא לרב ששה: זיל
אימא ליה בלשון גכאי כאשר אומר לך: ובשמתא תהיה אס
לא תאמר בלשון זה: ענן ענן מהיכן אתה אומר להגבותה
ממקרקעי או אחי ממטלטלי ועוד שאלה אחרת השיבני מאן
יתיב בי מרוחא ברישא מי מיסב בבית האבל בראש הקרואים
כשהיו מסובין בסעודה היה כיכר במסיבתם מי הוא הראש
שהגדול מיסב במטה אמת בראש השלקן ואני לו במטה אחרת
למטה הימנו: א"ל מר רבה אתה ורב הוכא רבך ולפייסו אמר
לו כן שלא יכעוס עליו על שנעשה שליח בדבר ומראהו פנים שעל

מאן דלא א"ל ואי לאו דשמית לא הוה קא אמינא
 ליה למר ענן ענן ממקרקעי או ממטלטלי ומאן
 יתיב בי מרוחא בראש אול רב ענן לקמיה דמר
 עוקבא א"ל חזי מר היכי שלח לי רב הונא ענן
 ענן ועוד מרוחא דשלח לי [לא ידענא] מאי ניהו
 ע"כ א"ל אימא לי איזי *גופא דעובדא היכי הוה א"ל
 ע"כ הכי והכי הורה מעשרה א"ל וגברא דלא ידע
 מאי ניהו מרוחא שלח לי לרב הונא הונא חברין.
 ירויה י מאי מרוחא אבל דכתיב *כה אמר ה' אל תבא
 בית מרוח וגו'. אמ' רבי אבהו מנין לאבל שמיסב
 בראש שנא' *אבחר דרכם ואשב ראש ואשכון
 כמלך בגדוד כאשר אכלים ינחם. ינחם אחרים
 משמע אמר רב נחמן בר רב יצחק ינחם כתיב
 מר זוטרא אמר מהבא *וסר מרוח סרווחים. מר
 וזה נעשה שר לסרווחים.

עמוס ו
 ו"ק פ'
 בתרא

כרזו נעשה שליח לכך: גופא דעובדא תקלת הדברים מה לשון
 שלקת לו: ינחם כתיב אין לך לומר פת"ק בצום אות אלא אם
 כן א' או ה' סמוכים לו או על פי הנקודה שתקתי' והיא באה
 במקום אות אלו אמר ינחם וכיון שלא כתב כאן אל"ף על
 כרזך על פי מסורת הכתב אתה קורא ינחם והו המנוקס עלמו
 כלומר כאבל המתנקס: מר וזה מי שנכסו מרה ודעתו זקה
 וכעתקת מעליו: נעשה שר לסרווחים לגדולים (לשון וסרז
 העודף) הנאים לנחמו: *הערה*

המדור

פרק שביעי

*אז היותי בעיניו כמוצאת שלום א"ר (יונתן) [יוחנן] כט
ככלה שנמצאת שלמה בבית חמיה ורדופה עא

לילך ולהגיד שבחה בבית אביה *והיה ביום ההוא פ"ג
נאם ה' תקראי אישי ולא תקראי לי עוד בעלי

א"ר יוחנן ככלה בבית חמיה ולא ככלה בבית אביה :
תניא היה ר' מאיר אומר מ"ד *טוב ללכת אל

בית אבל מלכת אל בית משתה כאשר ל
הוא סוף כל אדם והחי יתן אל לבו מאי והחי עב

יתן אל לבו דברים של מיתה דיספר יספרוניה
דיקבר יקברוניה דידל ידלוניה דילוי ילווניה דמען

יטענוניה :
תנ"ה המדיר את אשתו שלא תשאל ולא תשאול

נפה וכברה ריחיים ותנור יוציא ויתן כתובה
מפני שמשאיה שם רע בשכנותיה וכן היא שנדרה

שלא תשאל ושלא תשאול נפה וכברה ריחיים
אישי לשון אישות וכשואף : ככלה בבית חמיה שכבר נשאת

וגם לנה בצעלה ואיכה בונה הימנו :
דיספר יתן אל לבו שאף הוא יספרוהו ואל ירע לו אם כהג. כן :

דיהל מרים קולו צנכי ונמספד : דילוי מלוה את המת
מנית האכל לקבר :
רדום ותנור המטלטלין :

ש"ה ח
פסחים
פ' סאס
סושיג ב
קבלת
ח"ק פ"ד
ופ' אלו
כדריס
עס

ותנור ושלא תארוג בגדים נאים לבניו תצא שלא
בכתובה מפני שמשויאתו שם רע בשכיניו:

ובעיון נדרי בניי מתים שני* אל תחנאת פיך לחטוא
את בשרך וגו' ואיוזו הן מעשה ידיו של אדם הוי
אומר בניו ובנותיו וכו'. * פיסקא אלו יוצאות שלא
בכתובה וכו' המקללת יולדיו בפניו. אמר רב יהודה
אמר שמואל במקללת יולדיו בפני מולידיו וסימניך
אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי: [

שם
קבלת ה
שם
ע"כ
ראשי' ויה

לא * ולציון יאמר איש ואיש יולד בה והוא יכוננה
עליון א"ר מישא בר בריה דר' יהושע ב"ל
אחד הנולד בה ואחד המצפה לראותה אמ' אביו

לא
עה
תלים פו

[במקללת יולדיו בפני מולידיו כלו' בפניו דמתכיתין לא תימא
לפניו מיהא אלא אפילו מקללת אביו של בעל בפניו כו
של בעל: וסימניך אפרים ומנשה וגו' ופסוק זה ינא לך סימן
על משכתיכו לזכור על ידו דפסוק דמתכיתין לא תימא בפניו
מיהא אלא בפניו כו קאמר והוי כאלו בפניו: אפרים ומנשה
כני כניו ככניו:]

ולציון יאמר איש וגו' לעתיד לבא כשיתקיים מקרא שכתוב
והביאו את כל ארבעים מכל הגוים ומנחה לה' וגו' כל עוקם
שימלאו שם ישראל יאמרו הגוים זהו מצבי ליון זה יולד בה כביאכו
שם. ולציון כמו וישאלו ארבע המקום לאשתו על אשתו: אחד
הנולד בה כו' איש איש יתורא קא דריש: אחד הנולד בה
ואחד המצפה לראותה יקרא מצביה ויביאוהו אללה: והוא
יכוננה עליון הקב"ה יכוננה להיות עליון למעלה על כל

וחד מנייהו עדיף כתרי מינן. אמר רבא וחד מינן
כי סליק להתם עדיף כתרי מנייהו דהא ר' ירמיה
דכי הוה הכא לא הוה ידע מאי קאמרי רבנן כי
סליק להתם קרי לן בכלאי טפשאוי:

מכריז ר' יוחנן הוהרו מזבוכים של בעלי ראתן לב
ר' זירא. לא הוה יתיב בזיקיה ר' אלעזר לא עז

עויל באהליה. ר' אמיו ר' אסי לא הוו אכלי מביעי ע"ב
דההיא מבואה ר' יהושע ב"ל מיכרך בהו ועסיק
בהו ועסיק] בתורה אמר: "אילת אהבים ויעלת ^{ושליה}

חן אם חן מעלה על לומדיה אגוני לא מגנא כי
הוה שכיב אמרו לוי למלאך המות ויל עביר לוי
רעותיה אזל אתחוי ליה א"ל אחוי לי דוכתאי אמ'
ליה לחיי [א"ל] הב לי סכינך דלמא מבעתת לי
באורחא יהבה ניהליה כי מטא להתם דלוייה קא
מחוי ליה שוור נפל לההוא גיסא נקטיה בקרנא
דגלימיה א"ל בשבועתא דלא אתינא אמר הקב"ה

העולם: וחד מינייהו מצני ארץ ישראל: עדיף פקתים ומריסם:
וחד מינן מית"ק שנצבל:

בעלי ראתן: שרץ יש לו צמוקו: הוהרו מזבוכי בעלי ראתן
זבוכים השוכים עליו קשית להציף אותו קולי על איס

אמר: בזיקיה צמוקו שמשצ רוק אקד על שניהם: מיכרך בהו
כדצק אללס נשעה שעסק בתורה הוסיבן אללי ומוצטק היה שתגין
התורה עליו ולא יחוק: כי הוה שכיב כשהגיע זמנו ליפטר:
אחוי לי דוכתאי הוליכני לגן עדן והראני מקומי: שוור קסין:

החזקת הקסין ונחית יאשש החסידים עם: ארזים קולא

אי איתשיל אשבועתיה ניהדר או לא לא ניהדר
 א"ל הב לי סכינאי לא יהב ליה נפקת בת קלא
 ואמרה ליה יהביה ניהלית דמתבעי לברייתא מכריו
 אליהו קמיה פנו מקום לבר ליואי פנו מקום לבר
 ליואי אזל אשכחיה לר' שמעון בן יוחאי דהורא
 יתיב על תלת עשר חכטקי פיוזא א"ל את הוא
 בר ליואי א"ל הן א"ל נראתה הקשת בימך א"ל
 הן א"כ אי אתה בר ליואי ולא היא דלא הואי
 מדי אלא סבר לא אחזיק טיבותא לנפשאי רבי
 חנינא בר פפא שושביניה הוה כי הוה קא ניחא
 נפשיה אמרו ליה למלאך המות ויל עביד ליה
 רעותיה אזל לגביה ואתחוי ליה א"ל שבקי תלתי
 יום עד דניהדר תלמודאי דאמרי אשרי מי שבא
 לכאן ותלמודו בידו שבקיה לבתה תלתי יומין אזל
 אתחוי ליה א"ל אחוי לי דוכתאי א"ל לחיי א"ל
 הב לי סכינך דלמא מבעתת לי באורחא א"ל בחברך
 בעית למעבר לי א"ל אייתי ספר תורה וחוי מי
 איכא מידי דכתי' בה דלא קיימתיה א"ל מי איכרכת
 בבעלי ראתן ואיעסקת בתורה ואפ"ה כי נח נפשיה
 איתשיל אשבועתיה אס כשצע כשצעה מעולם וכשאל עליה
 להתירה: חכטקי פש"טיל: א"כ לית את בר ליואי אין אתה
 ראוי לכרוז זה שאני שומע שהקשת אינו אלא אות ברית שלא יקרנ
 העולם ואס יש לדיק גמור גדור אין לריך אות: דלא הואי
 מידי לא נראה הקשת בימיו: שושביניה אובנו וכגיל אללו
 מלאך המות: מי איכרכת בבעלי ראתן ועסקת בתורה

אפסיק ליה עמודא דנורא בין דידיה לעלמא וגמירי
דלא מפסיק עמודא דנורא אלא לחד בדרא או
לתרין בדרא קרב לגביה ר' אלכסנדרו אמ' עשה
בשכיל כבוד חכמים לא אשגח עשה בשכיל כבוד
אביך לא אשגח עשה בשכיל כבוד עצמך אסתלק
אמר אבוי לאפוקי ממאן דלא קיים אפילו אורח
אחת א"ל רב אדא בר מתנא לאפוקי ממר דלא
אית ליה מעקה לאיגרויה ולא הוא מיהוי הוה
וההיא שעתא הוא דשדייה ויקא א"ר חנינא מפני
מה אין בעלי ראתן בכבל מפני שאוכלין תרדין
ושותין שכר של הזמי. א"ר יוחנן מפני מה אין
מצורעים בכבל מפני שאוכלין תרדין ושותין שכר
ורוחצין במי פרת:

הכותב

פרק השיעי

ההוא דא"ל נכסי לטוביה שכיב וכו' אתו ב' טוביה פה
שכן ות"ח ת"ח קודם קרוב ות"ח ת"ח קודם ע"נ
כדהוה עביד איהו שהיה מסכן נכפשו לכנד את התורה: בשכיל משלי כו
כבוד עצמך איקרנו אליך ויסמוך ויתעסקו נך: ואמר אבוי
לאפוקי ממאן דלא קיים עמוד זה נא להוליא מעליו מי שלא קיים
את כל התורה כמו שקיים הוא: של הזמי שמטילין גה כשות
שגלל בהזמי:
ת"ח קודם דמסתמא אדם מלדיק מעשיו לזכות בשעת מיתה

אבעיא להו שכן וקרוב מאי ת"ש *טוב שכן קרוב
מאת רחוק שניהם קרובים שניהם שכנים שניהם
ת"ח שודא דריוני:

אלמנה ניזונה

פרק אחד עשר

לג א"ר [הייא בר אבא א"ר] יוחנן כל המונע תלמידו
צו מלשמשו כאלו מונע ממנו חסד שנא' *למס
מרעהו חסד רב נחמן בר יצחק אומר אף פורק
סס ממנו יראת שמים שנא' *ויראת שדי יעזוב:

הנושא

פרק שנים עשר

לד ת"ר בשעת פטירתו של רבי אמר לבני אני צריך
קג נכנסו בניו אצלו אמר להם הזהרו בכבוד

דאמר מר כל הנביאים לא פתכנאו אלא למהנה ת"ק
מככסו: שודא דריוני הטלת הדיינים לפי מה שראו דיינים
שהיה דרכו של מת לקרב את זה יותר מזה או מי שנשניהם טוב
וכוהג צדק ישרה ש"ל צו כתכונן המת לזכות: שודא כמו שדי
צימא דמתרגמי' ירה ציס הטיל ציס:

למס מרעהו חסד הממים עלמו מרעהו ממים ממנו קסדים
ואית דמסקין לה מדכתיב לעיל מיכיה ותושיה כדקה ממני
וסמיד ליה למס מרעהו קסד:

אמכם נר יהא דלוק במקומו שלחן יהא ערוך
 במקומו מטה תהא מוצעת במקומה יוסף חפני
 שמעון אפרתי הם שמשוני בחיי והם ישמשוני
 במותי. הוהרו בכבוד אמנם דאורייתא הוא דכתו
 *כבר את אביך ואת אמך אשרת אב הואי שנות כ
 אשת אב נמי דאורייתא הוא דתניא *כבר את צננים ס
 אביך ואת אמך את אביך זו אשת אביך ואת אמך
 זה בעל אמך וא"ו יתירה לרבות אחיך הגדול הנני
 מילי מחיים אבל לאחר מיתה לא. נר יהא דלוק
 במקומו שלחן יהא ערוך במקומו מטה תהא מוצעת
 במקומה מ"ט כל בי שמשוי הוה אתא לביתיה
 ההוא בי שמשוי אתאי שיבכתא קא קרי אבכא
 אמרה אמתיה שתיקי דרבי יתיב כיון דשמע (תוב)
 [שוב] לא אתא שלא להוציא לעז על צדיקי הראשוני.
 יוסף חפני ושמעון אפרתי הם שמשוני בחיי והם
 ישמשוני במותי סבר מיניה בהדין עלמא הוא
 נר יהא דלוק במקומו אלל האלקן כמו צי"ו דכל ע"ש היה צא
 לביתו משכסטר כדלקמן: יוסף חפני דמן קיסא: את אביך
 כל אתין רבוין: וא"ו יתירה דואת אמך: הנני מילי דצי"ב בכבוד
 אשת חביו צי"י חביו: בי שמשוי ע"ש וכראה בעיני לפי שבין
 השמשות שלו שגור צפי כל והכל קרדים אליו לגמור מלאכתם עד
 שלא תקשך לזה קרי בי שמשוי: שלא להוציא לעז כו' לומר לא
 לדיקים היו שלא היה להם רשות לבא לביתם כמו רבי: סבור
 מיניה בהדין עלמא שהיה מלוה שיתעסקו בקבורתו: *והנהיג את אביו ואת אמו ואת אביו ואת אמו*

דקאמר כיון דחוו דקדיס ערסייהו לערסיה אמרי
 ש"מ לההוא עלמא הוא דקאמר והאי דאמר הכי
 דלא לימרו מלתא הואי להו וער האידנא נמו
 זכותא דרבי הוא דאהניא להו. אמר להם לחכמי
 ישראל אנו צריך נכנסו אצלו חכמי ישראל אמר
 להם אל תספרונו בעיירות *והושיבו ישיבה לאחר
 ע"ג שלשים יום שמעון בני חכם גמליאל בני נשיא
 חנינא בר חמא ישב בראש. אל תספרונו בעיירו
 סבור מיניה משום טרח' הוא דקאמר כיון דחוו
 דקספדי בכרבים וקאתו כ"ע [אמרו] ש"מ משום
 וקרא הוא דקאמר. הושיבו ישיבה לאחר שלשי
 דכרי' לך יום דלא עדיפנא ממשה רבינו דבתיב *ויבכו בני
 ישראל את משה בערבו' מואב שלשים יום תלתין
 יומין ספדי ביממא וליליא מכאן ואילך ספדי ביממא
 דקדי' ערסייהו לערסיה הס נקנרו תקלה: והאי דקאמר הכי
 שכזקק להודיע שימותו וישתוהו: דלא לימרו אינשי עלייהו
 כשימותו מלתא דא' סור' הו' בהו שללא זכו להתעסק בו ואגלאי מלתא
 דהאי דלא שפינו בשני דרבו זכותיה דרבי אגלא עלייהו: עיירות
 גדולות מן הכפר' וכרכי' גדולי' מהם: והושיבו ישיבה לעסוק
 בתורה: לאחר שלשים יום של פטירתו מיד ולא תהיו עסוקים
 בהספד: שמעון בני חכם הוא לקמן פריך מאי קאמר: חנינא
 בר חמא ישב בראש הישיבה: סבור מיניה משום טורח דכרי
 כפרים דסמיכו לעיירות ואחר למספדי: כיון דחוו דקא אספרוהו
 בכרכים זקא אחו כולי עלמא מעיירות ומכפרים אמרו משום

וגרסי כליליא או ספדי כליליא וגרסי ביממ' עד דספדי
תדיסר ירחי שחא. ההו' יומא דאשכבתיה דר' נפק בת
קול ואמרה כל דהוה באשכבתיה דר' מזומן הוא לחיי
העולם הבא. ההוא כובס כל יומא הוה אתי קמיה
ההוא יומא לא אתא כיון דשמע הכי סליק לאיגרא
ונפל לארעא ומית יצתה בת קול ואמרה אף ההוא
כובס מזומן לחיי העולם הבא:

שמעון בני חכם מאי קאמר ה"ק אע"פ ששמעון לה
בני חכם גמליאל בני נשיא אמ' לוי צריכא

למימר אמר ר"ש בר רבי צריכא לך ולמטלעתך
מאי קשיא ליה הא קרא קאמר *ואת הממלכה נתן ד"ה צ כא
ליהורם כי הוא הבכור ההוא ממלא מקום אבותיו
הוה ורבן גמליאל אינו ממלא מקום אבותיו הוה
ורבי מאי שעמא עבד הכי נתי דאינו ממלא מקום
אבותיו בחכמה ביראת חטא ממלא מקום אבותיו
הוה. חנינא בר חמא ישב בראש לא קבל רבי
חנינא שהיה ר' אפס גדול ממנו שתי שנים ומחצה
ותיב ר' אפס כרישא ויתיב ר' חנינ' אבראי ואתא לוי
יקרא הוא לקאמר: יומא דאשכבתיה יוס פטירתו:

צריכא למימר בתמיה דרבן גמליאל דנכור הוה דלהוי נשיאה:
לך ולמטלעתך פיסס הוה כדאמרינן בעלמא לוי אחוי
קידה וטלע: מאי קשיא ליה לר"ש צ"ר דאמר צריכא למימר
אמאי צריכא הא קרא כתיבי: ההוא ממלא מקום אבותיו הוה
כלו' אין צאקו קאוב ממנו אבל כאן הכי אחיו זכס ממנו: ויתיב
ר' חנינא אבראי חוץ לבית המדרש שלא היה ככפף לר' אפס:

ויחיב גביה נח נפשיה דר' אפס ויחיב ר' חנינא
 כרישא ולא הוה ללוי איניש למיתב גביה וקאתא
 לבבל והיינו דאמרי ליה לרב גברא רבה אקלע
 לנהרדעא ומטלע ודריש כלילא שרי אמר ש"מ
 נח נפשיה דר' אפס ויחיב ר' חנינא כרישא ולא
 הוה ליה ללוי אינש למיתב גביה וקאתי ואימא
 ר' חנינא נח נפשיה ורבי אפס כדיתיב יתיב ולא
 הוה ליה ללוי אינש למיתיב גביה וקאתי אבע"א
 לוי לר' אפס מיכף הוה כייף ליה ואבע"א כיון
 דא"ר חנינא בר חמא ישב בראש לא סגי דלא
 מלך דכתיב בהו בצדיקים *וחגזור אומר ויקם לך
 והא הוה ר' חייא נח נפשיה. והא"ר חייא אני
 ראיתי קברו של רבי והורדתי עליו ומעות איפוך
 והא"ר חייא אותו היום שמת רבי בטלה קדושה
 איפוך והתניא כשחלה רבי נכנס ר' חייא אצלו
 ומצאו שהוא בוכה א"ל רבי מפני מה אתה בוכה
 והתניא מת מתוך שחוק סימן יפה לו מתוך הבכי
 סימן רע לו פניו למעלה סימן יפה לו פניו למטה
 סימן רע לו. פניו כלפי הכותל סימן רע לו. פניו
 וקאתא לוי לבבל: כלילא שרי ללאת נה בשנת. מ"ט מאן דרכה
 למיפק בכלילא אשה קטנה ואשה קטנה לא שלפא ומקויל צפ'
 צמה אשה ולאה: מיכף הוה כייף ליה קודם שגלה ומקומו
 אצל לר' קמיכא לא כייף: והא הוה ר' חייא ולמכיה רבי לראש
 ישיבה: קברו של רבי ארונו של רבי (הוריד) [הורדתי] עליו
 :

ליון כנ

כלפי העם סימן יפה לו. פניו ירוקין סימן רע לו
פניו צהובין ואדומים סימן יפה לו מת בערב שבת
סימן יפה לו במוצאי שבת סימן רע לו מת
בערב יום הכפורים סימן רע לו במוצאי יום
הכפורים סימן יפה לו מת בחולי מעים סימן יפה
לו מפני שרובן של צדיקים מיתתן בחולי מעים
א"ל אנא אתורה ומצית קא בכינא אבע"א איפוך
ואבע"א [לעולם לא תיפוך] רבי חייא עסוק במצוה
הוה ור' סבר לא אפגריה:

והיינו דכי הוו מנצי ר' חנינא ור' חייא א"ל ר' לו
חנינא לר' חייא בהדי דידו מנצית דאם
ח"ו נשתכחה תורה מישראל מהדרנא לה מפלפולי
א"ל ר' חייא אנא עבדי דלא לשתכח תורה מישראל
דאייחנא כיתנא ושדוינא ומגדלנא נשבי וצוידנא
טביא ומאכילנא בישרא ליתמי ואריכנא מגלתא
ממשכי דטביי וסלוקנא למתא דלית בה מקרי
דרדקי וכתובנא חמשה חומשי לחמשה ינוקי

נבא
חליעל
פרק
הפועלים

דמועות: בע"ש סימן יפה שיכנס למכוסה מיד: במוצאי יום
הכפורים כמקלו עונותיו וסי' יפה לו: לא אפגריה לא אנטליה
שדוינא זרעכא: ומגדלנא נשבי מקלע אני מכמורות ודומה לו
אין פורסין נשנין ליוכים: וצוידנא טביא לנייס: ואריכנא
מגלתא ומתקן אני קלפוס אריכנא לשון תקון כדאמר' במסכת
סוכה אריך או לא אריך כלומר מתוקן או אינו מתוקן וכספר

ומתנינא שתא סדרי לשחא ינוקי לכל חד וחד אמרי
 ליה אתני סדרך לחברך. והיינו דאמר רבי כמה
 גדולים מעשה חזיא א"ל ר"ש בר רבי אפי' ממך
 א"ל אין א"ל ר' ישמעאל בר' יוסי אפילו מאבא
 א"ל ח"ו לא תהא כזאת בישראל אמר להם לבני
 קטן אני וצריך נכנס ר"ש אצלו מסר לו סדרי
 חכמה אמר להם לבני גדול אני צריך נכנס ר"ג
 אצלו ומסר לו סדרי נשואות א"ל נהוג נשיאוחך
 תליס טו ברמים זרוק מרה בתלמידים. אינו והכתיב *ואת
 יראיה' יכבד ואמר מר זה יהושפט מלך יהודה
 כשהיה רואה ח"ח היה עומד מכסאו ומחבקו
 ומנשקו וקורא לו רבי רבי מהו מרו לא קשיא
 הא בצנעא הא בפרהסיא תני רבי מוטל בצפורי
 דברי טו ומקום מוכן לו בבית שערים והתניא *צדק צדק
 חרדוף הלך אחר רבי לבית שערים רבי בבית
 שערים הוי אלא כיון דחלש אמטוהו לצפורי
 דברי טו דמדינא ובסיס אוירא: חסד צדק

קד

עזרא בני כתיב וערות מלכא לא אריך לכא למסוי: לא תהא
 כדבר הוה בישראל כלו שלא אומר מדבר זה לעולם: נהוג
 נשיאוחך ברמים שתהא יושב בין הגדולים: זרוק מרה אימה
 שתהא אימתך עליהם: בצנעא מכבד כל אהד ואהד: בפרהסיא
 מטיל עליהם אימה להודיע כשיאותו: רבי מוטל בקליו בצפורי
 ומקום קצרו טוכן לו בבית שערים: דמדינא דאמרינן במגילה
 למה כקרא שמה גפורי שישבת בהאש ההר כלפור:

ההוא יומא דנח נפשיה דרבי גזרו רבנן תעניתא לז
 ובעי רחמי אמרי כל מאן דאמר נח נפשיה ^ס
 דרבי ידקר בחרב סליקא אמתיה דרבי לאיגרא
 אמרה עליונים מבקשי את רבי ותחתונים מבקשי
 את רבי יהי רצון שיכופו תחתונים את העליוני
 כיון דחזאי כמה זימני דעייל לבית הכסא וחלץ
 תפילין ומנח להו וקמצער אמרה יהי רצון שיכופו
 עליונים את התחתונים ולא הוו שתקי רבנן מלמבעי
 רחמי שקלה כוזא שדיא מאיגרא אשתיקו [מרחמי]
 ונח נפשיה דרבי אמרו לי רבנן לבר קפרא זיל עיין
 אול אשכחיה דנח נפשיה קרעיה ללבושיה ואתדריה
 לקרעיה לאחוריה פתח ואמר אראלים ומצוקים
 אחזו בארון הקדש נצחו אראלים את המצוקים
 ונשבה ארון הקדש אמרו ליה נח נפשיה אמר
 להו אתון קאמרייתון ואנא לא קאמינא בשעת פטירתו
 של רבי זקף י אצבעותיו כלפי מעלה אמר רבש"ע
 גלוי וידוע לפניך שיגעתי בעשר אצבעותי בתורה
 ולא נהניתי אפי' באצבע קטנה יר"מ שיהא שלום
 במנוחתו יצתה בת קול ואמרה * יבא שלום ונוחו על
 משכבותם על משכבך מיבעי ליה מסויע לר' חיזא
 דעייל כמה זימנין לבית הכסא דמולי מעיס הוה ליה: וחלץ
 תפילין ומנח להו וקמצער למנוח ולהניח: פתח ואמר
 הספד: אראלים ומצוקים מלאכים ולדיקים מוקי אכץ: ולא
 נהנתי בעולם הזה אפילו לפי טורח שיגעתי באלבע קטנה שלי:

ישעיה כו

בר גמרא דא"ר הייא בר גמרא א"ר יוסי בן שאול
 בשעה שהצדיק נפטר מן העולם אומרים מלאכי
 עקרים השרת לפני הקב"ה רבש"ע צדיק [פלוני] בא אומר
 מ"ד ס"ה [להם] יבואו צדיקים ויצאו לקראתו [ואומרים לו]
 כ"ט מ"ו יבא בש"ו וס ינוחו על משכבותם א"ר אלעזר בשעה
 שהצדיק נפטר מן העולם ג' כתות של מלאכי
 השרת יוצאות לקראתו אחת אומרת לו בא בשלום
 ואחת אומרת הולך נכוחו ואחת אומרת לו יבא
 שלום ינוחו על משכבותם ובשעה שהרשע נאבד
 מן העולם ג' כתות של מלאכי הבלה יוצאות לקראתו
 שס וס אחת אומרת * אין שלום אמר ה' לרשעים ואחת
 שס כ אומרת לו * למעצבה תשכבון. ואחת אומרת לו
 יפוקל' לב * רדה והשכבה את ערלים:

שני דיני גזירות
 פרק שלשה עשר

לח [א"ר אושעיא שצ"ד בתי דינין היו בירושלים כנגדן
 בתי כנסיות וכנגדן בתי כדרשות וכנגדן בתי
 סופרים] אמר רב יהודה אמר רב אסי גזירי גזירות
 קה שבירושלים היו נוטלים שכרם צ"ט מנה מתרומת
 יבאו צדיקים ויצאו לקראתו ויבא בשלום ואמר כך ינוק
 לדיקים על משכבותם: הולך נכוחו בדרך ישרה:
 [בתי דינין של כ"ג: בתי כנסיות להתפלל: בתי מדרשו' למשנה
 ולתלמוד: בתי סופרים לתלמוד תנוקות]: נוטלים שכרם

שני דייני גזירות פ"ק שלשה עשר כתובות סו

הליזכרה וכו'. קרנא הוה שקיל איסתא מוזאי
 ואיסתא מחייב ודאין להו דינא והיכי עביד הכי
 והא כתי* ושחד לא תקח [וכ"ת כיון דשקיל מהרווייהו
 לא אתי לאצלווי דינא וכי לא אתי לאצלווי דינא
 מי שרי והתניא ושחד לא תקח מה ת"ל אם ללמד
 שלא לזכות את החייב ולא לחייב את הזכאי הרי
 כבר נא* לא תטה משפט אלא אפי' לזכות את דכ"ל סו
 הזכאי ולחייב את החייב אמרה הורה ושחד לא
 תקח] וכו' ואסיקה דהוה שכר בטלה דמוכת כי
 הא דרב הונא כי הוה אתי דינא לקמיה אמר להו
 הבו לי גברא דדלי לי בחריקאי וא דן לכו דינא.
 א"ר אבהו בא וראה כמה סמויות עיניהם של
 מקבלי שחד אדם חש בעיניו נותן ממין לרופא
 ספק מתרפא ספק אינו מתרפא והם נוטלים שורת
 פרוטה ומסמין עיניהם שנא* כי השחד יעור עיני
 חכמים. ת"ר כי השחד יעור עיני חכמים ק"ו
 לטפשים *ויסלף דברי צדיקים ק"ו לרשעי' מידי סו
 טפשים ורשעים בני דינא נינהו אלא ה"ק כי
 השחד יעור עיני חכמים אפי' חכם גדול ולוקח
 שחד אינו נפטר מן העולם בלא סמויות הלב. ויסלף
 ומתפרנס' הימנו לפי שלא היו עוסקין במלאכתם: איסתר' סלע:
 הבו לי גברא דדלי מיא עסקה שדותי: בחריקאי במקומי.
 חריקאי אומר אני שהוא לשון פגם כמו קרניס קרוקית דאקטת
 קולין כל' שאני מסתלק וכפגם מקומי: אינו נפטר מן העולם

דברי צדיקים *אפי' צדיק גמור ולוקח שחד אינו
 נפטר מן העולם בלא טירוף הדעת. כי אתא רב
 זס"ע"ג דימי אמר דרש רב נחמן בר כהן מ"ד *מלך
 במשפט יעמיד ארץ ואיש תרומות יהרסנה אם
 חשלי כט דומה דיון למלך שאינו צריך לכולם יעמיד ארץ
 סנהד'ס"ק ואם דומה לכהן שמחזר על הגרנות יהרסנה אמר
 רבה בר רב שילא האי דיינא דשאיל שאלתא
 פסול למידן דינא ולא אמרן אלא דלית ליה לאושולי
 אבל אית ליה לאושולי לית לן בה אמר רבא
 מ"ט דשוחדא כיון דמשקל שחד מיניה אקרבה
 דעתיה לגבי' והוי כגופיה ואין אדם רואה חובה
 לעצמו מאי שחד שהוא חד אמר רב פפא לא
 לידון איניש דינא למאן דרחים ליה ולא למאן
 דסני ליה דרחים ליה לא חוי ליה חובה דסני
 ליה לא חוי ליה זכות אמר אביי האי צורבא מרבנן
 דמרחמין ליה בני מאתיה לאו משום דמעלי טפי
 אלא משום דלא מוכח להו במילי דשמיא [אמר
 רבא מריש הוה אמינא הני בני מחווא כולחו
 וה"ק ק"ו שיסמא את עיניו (כשהיה) [כשהיה] טעם נסופו
 ויש לדין: שאינו צריך לכולם שהוא עשיר ואין לדין
 להקניף: דשאיל שאלת' דרגיל לשאל עבדי עירו בהמות
 וכלים: מ"ט דשוחדא למה חסור ליטלו לזכות את הזכאי: אין
 אדם רואה חובה לעצמו אין דעתו מתקרבת בלד הקובה
 לקייב את עלמו ואפי' מתכוין לדין אמת: שהוא חד הכומן
 והמקבל כעשים לב אחד:

שני
 רחמי
 ומיני
 האיד
 ת"ר
 כתיב
 דשמ
 ליה
 פסול
 דינא
 א"ל
 קמיד
 וכי
 מיית
 איית
 א"ל
 למר
 זוזא
 אמר
 תפח
 במב
 ככל

שני דייני גזירות פרק שלשה עשר כתובות סז

רחמין לי כיוון דהוא דיינא אמינא מינייהו סנו לי
ומינייהו רחמו לי כיון דהוא דמאן דמיתייב לי
האידנא קא זכי למחר אמינא אי מרחם כולהו רחמו
לי אי מסנו כולהו סנו לי:]

ת"ר ו' שחר לא תקח אין צריך לומר שחר ממון לט
אלא אפי' שחר דברים נמי אסור מדלא

שמות כג

כתיב בצע לא תקח תיכי דמי שחר דברים כי הא
דשמואל הוה עבר במכרא אתא ההוא גברא יתיב
ליה ידיה א"ל מאי עבדתך א"ל דינא אית לי א"ל
פסילנא לך לדינא אמימר הוה יתיב וקא דאין
דינא פרח גדפא ארישיה אתא ההוא גברא שקליה
א"ל מאי עבדתך וכו' מר עוקבא הוה שדי רוקא
קמיה אתא ההוא גברא כסיה א"ל מאי עבדתך
וכו' ר' ישמעאל בר' יוסי הוה רגיל אריסיה דהוה
מיותי ליה כל מעלי שבתא כנתא דפירי יומא חד
איותי ליה בה' בשבתא א"ל מאי שנא האידנא
א"ל דינא אית לי ואמינא אנכ ארחאי איותי ליה
למר לא קביל מיניה א"ל פסילנא לך לדינא אותיב
זוזא דרבנן וקא דיינין ליה בהדי דקא אויל ואתי
אמר אי בעי טעין הכי ואי בעי טעין הכי אמר
תפת נפשם של מקבלי שחר ומה אני שלא נמלתי

במכרא גשר: יחב ליה ידא לסמכו: כנתא דפירי סל פירות
מפרדס של ר' ישמעאל: זוזא זוג: בהדי דאויל ואתי
בכל אשר הולך ובא היה לבו לזכותו של אותו ארס ונאין לו פתחי

ואם נטלתי שלי נטלתי כך מקבלי שחר עאכ"ז:
ר' ישמעאל בן אלישע אייתי ליה ההוא גברא
ראשית הגז א"ל מהיכא את א"ל מדוך פלן
ומהתם להכא לא הוה כהן למיתבא ליה א"ל
דינא אית לי וכו' כדלעיל:

מ רב ענן אייתי ליה ההוא גברא כנתא דגילדני דבי
ס גילי א"ל מאי עבדתך א"ל דינא אית לי לא
קביל מניה א"ל פסילנא לך לדינא א"ל דיניה דמר
לא בעינא קבולי לקביל מר דלא למנען מר
מאקרובי בכורים דתניא *ואיש בא מבעל שלישה
ויבא לאיש האלהים לחם בכורים עשרים לחם
[שעורים] וכרמל בצקלונו וכי אלישע אוכל בכורים
הוה אלא לומר לך כל המביא דורון לת"ח כאלו
מקריב בכורים א"ל קבולי לא בעינא דאקביל
השחא דאמרת לי טעמא מקבלונן שדריה לקמיה
דרב נחמן שלח ליה נדיניה מר להאי גברא דאנא
ענן פסילנא ליה לדינא אמר מדשלח לי הכי ש"מ
קריביה הוא הוה קאים דינא דיתמי קמיה אמר

זכיות ואמר בלבו הלואי ויטעון כך וכך ויזכה בדין: ראשית הגז
בכל שנה שגוזז אותן קייב ליתן לכהן אחד מששים:
גילדני דבי גילי דגיס קטני: וכי אלישע אוכל בכורים הוה
והלך לא היה כהן שהרי מליכו בדה"י שנתייקם אביו
על שנט גז דכתוב ויעני ושפט. בנשן ומליכו במס' פסחים באלו
דברים דשפט דהאי קרא אביו של אלישע: ש"מ קריביה הוא

שנ
*הא
סלי
בעק
רב
או
מיב
קמי
בש
אלי
חרי
רח
*זיא
להכ
עשה
סדר
הוה
שול
הרי

שני דייני גזירות פרק שלשה עשר כתובות סח

*האי עשה והאי עשה עשה דכבוד תורה עדיף קו
סלקיניה לדינא דיתמי ואחתיה לדיניה כיון דחזא
בעל דיניה יקרא דקא עבד ליה איסתתם טענתיה:
רב ענן הוה רגיל אליהו דאתי גביה דהוה מתני מא
ליה סדרא דאליהו כיון דעבר הכי איסתלק שס
אותיב בתעניתא ובעי רחמי ואתא כי אתא הוה
מיבעית ליה בעותיה ועכיד תיבותא (ואנחיה) ויתיב
קמיה עד דאפיק ליה סדריה והיינו דאמרו סדר
אליהו רבה סדר אליהו ויטא:

בשני דרב יוסף הוה ריתחא א"ל רבנן לרב יוסף מב
ליבעי מר רחמי אמר להו השחא ומה שס
אלישע דכי הוו רבנן מיפטרי מקמיה הוו פיישי
תרי אלפין ומאתן רבנן בעידן ריתחא לא הוה בעי
רחמי אנא אבעי רחמי וממאי דפיישי הכי דכתיב
*ויאמר משרתו מה אתן זה לפני מאה איש מאי ט"ג

להכי פסיל ליה לדיכא: האי עשה והאי עשה מלות הדייכים
עשה ושסתם לדק: עשה דכבוד תורה דיכא דהאי גברא
דחזא עשה דאיכא כבוד תורה דרב ענן כהדי עדיף:
סדר אליהו רבה שלמד קוז לתיבה: סדר אליהו ווטא שלמד
בתוך התיבה:

הוה ריתחא כעס של מקוס ונא רענ לעולם: דכי מפטרי
תלמידיו טטנו לעמוד מנהמ"ד: הוו פיישי גביה אוכלי
שולמנו: תרי אלפי ומאתן דכתיב עשרים לקס ולקס נכורים
הרי כ"א וכרמל הרי כ"ב וכל אחד לפני ק' איש הרי תרין אלפין

68 שני דייני גזירות פרק שלשה עשר כתובות

לפני מאה איש אילימא דכולהו לפני מאה איש בשני בצורת טובא הוּו אלא לאו דכל חד וחד קמי מאה איש. כי הוּו מפטרי רבנן מבי רב הוּו פיישי אלפא ומאתן רבנן. מבי רב הונא הוּו פיישי תמני מאה רבנן. רב הונא הוּו דריש בתליסר אמוראי כי הוּו קיימי רבנן ממתיבתא דרב הונא ונפצי גלימיהו הוּו סליק אבקא וכסי ליה ליומא ואמרי במערבא קמו ליה ממתיבתא דרב הונא בכלאה. כי מפטרי רבנן מבי רבה ורב יוסף הוּו פיישי ארבע מאות רבנן וקרו לנפשייהו יתמי כי הוּו מפטרי רבנן מבי אביי ואמרי לה מבי רב פפא ואמרי לה מבי רב אשי הוּו פיישי מאתן רבנן וקרו לנפשייהו יתמי דיתמי:

מג אומר שמואל שנוי וסת תחלת חולי מעים. כתוב קי בספר בן סירא *כל ימי עני רעים והא ע"כ איכא שבתות וימים טובי כדשמואל דאמ' שמואל חשלי טו שנוי וסת תחלת חולי מעים בן סירא אומר אף לילות. בשפל גגים גגו ובמרום הרים כרמו ממטר גגים לגגו ומעפר כרמו לכרמים:

ומאתן: בתליסר אמוראי הזומעים מפיו ומשמיעים לרבים זה מכאן וזה מכאן ומלפנים ומלאקור ומתקלקי למקומות הרצה שהיה העם רב: וכסי ליה ליומא מאפיל את הקמה והיה כיכר בא"י:

שנוי וסת [אפילו] לטובה: במרום הרים כרמו שאין צידו

שני דייני גזירות פרק שלשה עשר כתובות סט

ת"ר לעולם ידור אדם בארץ ישראל אפי' בעיר מד
שרובה נכרים ואל ידור בח"ל ואפי' בעיר שס
שרובה ישראל שכל הדר בא"י דומה כמי שיש דין
לו אלוה וכל הדר בח"ל דומה כמי שאין לו אלוה ^{אמו' מ"ג}
שנא' *לחת לכם את ארץ כנען להיות לכם לאלהים ויקרא כה
וכי כל שאינו דר בארץ אין לו אלוה אלא לומר
לך כל הדר בח"ל כאלו עובר ע"ז וכן בדור הוא
אומר *כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה' לאמ' ^{ש"א כו}
לך עבוד אלהים אחרים וכי מו א"ל לדוד לך
עבוד אלהים אחרים אלא לומר לך כל הדר בחוץ
לארץ כאלו עובר ע"ז:

רבי זירא הוה קא משתמיט מיניה דרב יהודה מה
דבעי למיסק לא"י ראמי' רב יהודה כל העולה שס
מבבל לא"י עובר בעשה שנא' *בבלה יובאו ושמה קיא
יהו עד יום פקדי אותם נאום ה'. ור' זירא ההוא ^{ימיה כו}
בכלי שרת כתיב ורב יהודה כתיב קרא אחרינא ^{שנת פל'}
*השבעתי אחכם בנות ירושלי' בצבאו' או באילו' ^{כ"ד}
השדה וגו' ור' זירא ההוא שלא יעלו ישראל בחומה. ^{ש"א כ}

חזון לקנות במקום טוב וקונה צראז ההר וכל זבלים שהוא
מוציא לו כופל וזכ לכרמים שתמיו:
וכי מו אמר לו לדוד כן אלא מפני שהיה לריך לברוק ללאת
מארץ ישראל אל מלך מואב ואל חביש:
דבעא ר' זירא למיסק ורב יהודה מוסה בידו להכי הוה מישתמיט
מיניה: בכלי שרת כתוב קרא דלעיל מיניה כתיב כי

בות
איש
וחד
ב הו
פיישי
ליסר
הונא
ליומא
הונא
הו
מי כו
פפא
רבנן
כתוב
והא
שמואל
ר אף
ממטר
לרבים
מקומות
המקו
אין בידו

ורב יהודה השבעתי אחרינא כתיב ור' זירא ההוא מיבעי ליה לכדרבי יוסי בר חנינא דאמר רבי יוסי בר חנינא שלא שבועות הללו למה אחד שלא יעלו ישראל בחומה וא' שהשביע הקב"ה אז ישראל שלא ימרדו באומות ואחד שהשביע הקב"ה את האומות שלא ישתעבדו בהן כישראל יותר מדאי.
ס"ט ורב יהודה (אמר) *אם תעירו ואם תעוררו כתיב ור' זירא מיבעי ליה לכדר' לוי דאמר ו' שבועין הללו למה תלתא הני דאמרן ואינד שלא יגלו את הקץ ושלא ירחקו את הקץ ושלא יגלו הסוד ס"ט לאוה"ע. *בצבאות או באילן השדה א"ר אלעזר אמר להם הקב"ה לישראל אם אדם מקיימי את השבועה מוטב ואם לאו אני מתיר את בשרכם בצבאות או כאילות השדה:

מו א"ר אלעזר כל הדר בא"י שרוי בלא עון שנא' *כל יאמר שכן חליתי העם היושב בה נשוא

ס"ט
שעיה לג

כה אמר ה' לצבות אל העמודים ועל היס וגו': שלא יעלו בחומה יקד ביד זוקה: אם תעירו ואם תעוררו: צ' שבועות בכל אמת: שלא יגלו את הקץ כניאים שניניהם: שלא ירחקו את הקץ בעונם. ל"א שלא ידקו גרסינן לשון דוקק שלא ירבו בתכוננים על כך יותר מדאי: ושלא יגלו את הסוד אמרי לה סוד העיבור. ואמרי לה סוד טעמי התורה: מתיר את בשרכם לשון המקרא:

ובל יאמר שכן (האוכן) חליתי כלו' לא יתרעם לומר כר לי כי

שני דייני גזירות פרק שלשה עשר כתובות ע

עון. א"ל (רבינא) [רבא] לרב אשי אנן בסובלי
חלאים מתנינן לה אמר רב ענן כל הקבור בא"י
כאלו קבור תחת המזבח כתיב הכא *מזבח אדמה ^{שמות כ}
תעשה לי וכתוב התם *וכפר אדמתו עמו. עולא ^{דנרי' לג}
הוה רגיל דהוה סליק לא"י נח נפשיה בח"ל אתו
אמרו ליה לר' אלעזר אמר אנת עולא *על אדמה ^{עמוס ו}
טמאה תמות אמרו לו ארונו בא אמר להם אינו
דומה קולטתו מחיים לקולטתו לאחר מיתה ההוא
גברא דנפלה ליה יבמה בי חוואה אתא לקמיה
דר' חנינא א"ל מהו למיחח ליבמה א"ל אחיו
נשא כותית ומת ברוך המקום שהרגנו והוא ירד
אחריו אמר רב יהודה אמר שמואל כשם שאסור
לצאת מא"י לבבל כך אסור לצאת מבבל לשאר
ארצו רבה ורבי יוסף דאמרי תרוייהו אפי' מפומבדית'
לבי כובי ההוא דנפק מפומבדיתא לבי כובי שמתיה
רב יוסף ההוא דנפק מפומבדיתא לאיסתוניה שכיב
אמר אביי אי בעי האי צורבא מרבנן הוה חיי
רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו כשרין שבבבל א"י
קולטתן כשרין שבשאר ארצות בבל קולטתן למאי
כלס נשאי עון: אתה על אדמה טמאה תמות מקרא
הוא נכזאת עמוס: ארונו בא לקברו נא"י: כך אסור לצאת
מבבל לפי שי' ש' ישינות המרבני' תורה חמיד: דנפק
מפומבדיתא לבי כובי לגור שם: א"י קולטתן וכדמפרש:

כות
הוא
רבי
שלא
אל
את
דאי
בתיב
בועי
יגלו
הסוד
לעזר
את
רכס
שנא
נשוא
א יעלו
בזועות
ירחקו
א ירבו
מרי לה
שרכס
ד לי כי

70 שני דייני גזירות פרק שלשה עשר כתובות

אלימא ליוחסין והאמר מר כל הארצות עיסה
 לארץ ישראל וא"י עיסה לבבל אלא לענין קבורה:
 מו אמר רב יהודה כל הדר בבבל כאלו דר בא"י
 שנאמ' *הוי ציון המלטי יושבת בת בבל
 זכריה נ אמר אבוי נקטינן בבבל לא הויא חבליה דמשיח
 תרגומא אהוצל דבנימין וקרו ליה קרנא דשיובת.
 יחזקאל כו א"ר אלעזר מתים שבת ל אינם חיים שנא' *ונתתי
 צבי כארץ חיים ארץ שצביוני בה מתיה חיים
 שאין צביוני בה אין מתיה חיים מתיב רבי
 ישעיה כו אבא בר ממל *יחיו מתוך נבלתי יקומון מאי
 לאו יחיו מתוך מתים שבא"י נבלתי יקומון מתים
 שבת ל זמאי ונתתי צבי בארץ חיים אנכוכדנצר
 הוא דכתיב דאמר רחמנא מייתינא עלייהו מלכא
 דקליל כי טביא א"ל ר' מקרא אחר אני דורש
 עס וינ *נותן נשמה לעם עליה ורוח להולכים בה ואלא
 הא כתיב נבלתי יקומון ההוא בנפלים הוא דכתי'
 ור' אבא בר ממל האי נותן נשמה לעם עליה
 אלימא ליוחסין שנושאים גסים מא"י והא בבבל חיקסי עסי:
 דאמר מר צפ' עשרה יוססין כל הארצות הרי הן אלל בבבל
 כעיסה המעורבת שאין פיכר בה מה בתוכה כך כל המשפחות
 ספק: אלא לענין קבורה של בבבל מוליכי' ארוכותיהם לקבר
 בא"י ושל שאר ארצו' הרמזקים מא"י וקרובים לבבל קוצרים
 בבבל שיש שם זכות תורה:
 וקרו לי' לימות המשיח: לעם עליה על א"י: חהוא בנפלי' כתיב

שנ
מא
אפי
העו
לכנ
להו
יוחו
העו
ע"י
צער
*וב
אב
למ
כיו
ישו
בעו
למ
על
ולע
בת
עס
רב
ליו

שני דייני גזירות פרק שלשה עשר כתובות עא

מאי עביר ליה מבעי ליה לכדר' אבהו דא"ר אבהו
אפי' שפחה כנענית שבא"י מוכטח לה שהיא בת
העה"ב כתיב הכא לעם עליה וכתיב התם *שבו ^{לש"י כב}
לכם פה עם החמור עם הרומה לחמור. ורוח
להולכים בה א"ר יהמיה (א"ר) [בר] אבא א"ר
יוחנן כל המהלך ד' אמות בא"י מוכטח לו שהוא בן
העה"ב. ולר"א צדיקי שבח"ל אינם חיים א"ר אלעאי
ע"י גלגול מתקיף לה ר' אבא סלא רבא גלגול צדיקי
צער הוא אמר אב"י מחילו נעשות להם בקרקע:

*ונשאתני ממצרים וקברתני בקבורתם. אמר מח

קרנא דברים בגו יודע היה יעקב עס

אבינו שצדיק גמור היה ואם מתים שבח"ל חיים ^{כ"א מו}
למה הטרית את בניו *שלא קבל עליו צער מחילות ^{כ"א שחא}

כיוצא בדבר אזה אומר *וישבע יוסף את בני ^{לא יוכה}
ישראל וגו' א"ר חנינא דברים בגו יודע היה יוסף ^{למחילות}
בעצמו שצדיק גמור היה ואם מתים שבח"ל חיים ^{עס כ}

למה הטרית את אחיו ד' מאות פרסה *שלא קבל ^{כ"א}
עליו צער מחילות שלחו ליה אחותי לרבה יודע ^{שחא וכו'}

ולעול' בא"י: שבו לכם פה עם. עם מלשין עם: אינם חיים
בתמיה: ע"י גלגול מתגלגלים העלמות עד א"י וקיים
עס: מחילות נעשות להם בקרקע ועומדים על רגליהם
והולכים במחילות עד א"י ושם מבלבלין ויולאין:

דברים בגו יש כאן דברים מסותרים בדבר זה ולריך לתת להם
לכ: שצדיק גמור היה ולא היה לריך לזכות א"י: שלחו
ליה אחותי לרבה בר קמחי בפומבדיתא הוה והיו לו אקים

יעקב שצדיק גמור היה וכו'. אילפא מוסיף בה
 דברים מעשה באחד שהיה מצטער על אשה אחת
 ובקש לירד כיון ששמע כזאת גלגל בעצמו עד יום
 מותו אע"פ שהכס גדול אתה אינו דומה לומד מעצמו
 ללמד מרבו ואם תאמר אין לך רב יש לך רב
 ומנו ר' יוחנן ואם אין אזה עולה הוהר כג' דבריו
 אל תרבה בישיבה שישבה קשה לתחתוניות. ואל
 תרבה בעמידה שעמידה קשה ללב. ואל תרבה
 בהליכה שהליכה קשה לעינים אלא שליש בעמידה
 שליש בישיבה. שליש בהלוך. כל ישיבה שאין
 עמה סמיכה עמידה נוהה הימנה. עמידה ס"ד
 כס והאמרת עמידה קשה ללב אלא ישיבה * שאין
 ע"נ בה סמיכה עמידה שישבה סמיכה נוהה הימנה:
 מא א"ר אלעזר עמי ארצות אינם חיים שנא' * מתים
 כס בל יחיו רפאים כל יקומו ת"ה מתים כל יחיו
 יפיעה כו וכול לכל ת"ל רפאים כל יקומו במרפה עצמו מדבריו

בא"י ואלהו אגרת זו כדי שיעלה אללס: אילפא מוסיף בה
 דברים עוד שלמו לו כן: מעשה באחד שהיה מצטער על
 אשה אחת שכתן בה עיניו והיא היתה נק"ל: ואע"פ שחכם
 אתה יפה לך לעלות כאן ללמוד מפי הרב שאין דומה הלמד
 מעלמו וכו': ואם תאמר אין לך רב כאן איכול ללמדך: שאין
 בה סמיכה כמו נמטות או נקתדרות יש סמיכה נספסלין

וכסאות אין סמיכה: וכל אלו יקומו במרפה עלמו סד"ח:
 סד"ח וזמן היום והלילה יתקיים זה חסדל יתהוה חיל

שני
 חורו
 דאמ
 דכה
 מל
 באו
 באו
 דקא
 מן
 כלל
 * כי
 בתו
 מנכ
 כיו
 ולד
 כל
 והמ
 מד
 ש
 בע
 (ע)
 ואח
 ית
 כל

שני דייני גזירות פיק שלשה עשר כתובות עב
חורה הכתוב מדבר א"ל ר' יוחנן לא ניהא למרייהו
דאמרת להו הכי ההוא במרפה עצמו לע"ז הוא
דכתיב א"ל מקרא אחר אני דורש דכתיב *כי ישיצו כו
טל אורות טלך וארץ רפאים וגומר כל המשתמש
באור תורה אור תורה מחייהו וכל שאן משתמש
באור תורה אין אור תורה מחייהו כיון דחוייה
דקא מצטער א"ל ר' מצאתי להם (רפואה) [תקנה]
מן התורה *ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים דנני' ד
כלכם היום וכי אפשר לדבוקי בשכינה והכתיב
*כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא אלא כל המשיא ש
בתו לת"ח והעושה פרקמטיא לת"ח והמהנה ת"ח
מנכסיו מעלה עליו הכתוב כאלו מדבק בשכינה
כיוצא בדבר אתה אומר *לאהבה את ה' אלהיך ש
ולדבקה בו וכי אפשר לאדם לדבק בשכינה אלא
כל המשיא בתו לת"ח והעושה פרקמטיא לת"ח
והמהנה ת"ח מנכסיו מעלה עליו הכתוב כאילו
מדבק בשכינה. א"ר חייא בר' יוסף עתידין צדיקי'
שמבצבצים ועולי' בירושלים שנא' *ויצו מעיר תליס' עב
כעשב הארץ ואין עיר אלא ירושלים שנ' *וגזרי ח"כ יע
(על) [אל] העיר הזאת. וא"ר חייא בר' יוסף עתידין ישיצו לו
וארץ רפאים חפיל ולארץ רפאים חפיל: מצאתי להם תקנה
יהנו לת"ח מנכסיהם: העושה פרקמטיא מתעסק במחון ת"ח
כדי להגיע לידם שבר והם פנויים לעסוק בתורה ע"י אלו וכמי
קיים כלכם היום ע"י דבוקו של ת"ח יזכה לקיומ:

צדיקים שיעמדו בלבושיהם ק"ו מחמה מה חמה
שנקברה ערומה יוצאה בכמה לבושים צדיקים
שנקברו בלבושיהם עאכ"ו:

נ א"ר הייא בר יוסף עתידה א"י שתוציא גלוםקאו' שס
וכלי מילת שנאמ' *יהי פיסת בר בארץ.

ת"ר יהי פיסת בר בארץ בראש הרים אמרו עתידה תליס ענב
חטא שתתמר כדקל ועולה בראש הרים ושמה שנת פ"ק

תאמר יש צער לקוצרה ת"ל *ירעש כלבנון פריו שס
הקב"ה מביא רוח מבית גנוזו ומנשבת עליה ומשרה

את סלתה ואדם יוצא לשדה ומביא מלא פסת דנדי' לנ
ידו וממנה פרנסתו ופרנסת אנשי ביתו *עם חלב

כליות חטה אמרו עתידה חטה שתהא כשתי כליות
של שור הגדול ואל תתמה שהרי שועל קינן בלפת

ושקלוהו ומצאו בו ששים ליטרין בליטרא של צפורי.
חניא א"ר יוסי מעשה בשיחין באחד שהניח לו

אביו שלשה ברי חרדל ונפשח אחד מהם ונמצאו
בו ט' קבין חרדל ומעציו סיככו בו סוכת יוצרין.

אר"ש בן תחליפא קלח של כרוב הניח לנו אבא שס
והיינו עולים ויורדים בו בסולם. *ודם ענב תשתה

גלוםקאות וכלי מילת דריש פסת בר לשון פסת היד שהיא רחבה
וקטנה רחבה לא משכמת אלא פת אפויה: וכלי מלת

דריש פסת לשון כתוכת פסיס: שתתמר לשון תומר דקל: קינן
בלפת נקב בו עד שעשה לידתו נתוכו ואעפ"כ שקלו את המותר

ס' ליטרין: נפשח כנדל אחד מהן מן הקלס: והיינו עולים
בסולם ללקט עלים העליונים: ודם ענב תשתה מתוך העכנה

שני דייני גזירות פרק שלשה עשר כתובות עג

חמר אמרו לא כעה"ו עה"ב העה"ו יש בו צער
לבצור ולדרוך העה"ב מביא ענבה אחת בקרון או
בספינה ומניחה בזוית ביתו ומספק הימנה כפטם
גדול ועציה מסיקין תחת התבשיל ואין לך כל
ענבה וענבה שאין בה ל' גרבי יין שנא' ודם ענב
תשתה חמר א"ת חמר אלא חומר. כי אחא רב
דימי אמר מ"ד *אוסרי לגפן עירה אין לך כל
גפן וגפן שבא"י שאין צריך עיר אחת לבצור *ולשורקה
בני אחונו אין לך כל אילן סרק שבא"י שאינו
מוציא משוי שתי אחונות ושמא תאמר אין בו יין
ת"ל *כבס ביין לכושו ושמא תאמר אינו אדום
ת"ל וברם ענבים וש"ת אינו מרוה ת"ל *סותר
וש"ת אין בו טעם ת"ל *חכלילי עינים מיין כל
חיד שטועמו אומר לי לי וש"ת לנערי' יפה ולזקני'
אינו יפה ת"ל *ולבן שנים מחלב אל תקרי לבן
שינים אלא לבן שנים פשטיה דקרא במאי כתיב
כי אחא רב דימי אמר אמרה כנ"י לפני הקב"ה
רבש"ע רמוז בעיניך דבסימ מחמרא ואחוי לי שיניך
תשתהו ולא תנטרך לדורכו: חומר כור והוא ל' סאין: גרבי
סאה: אין לך כל אילן סרק שלא יעשה פרי: אין בו יין אין
בו לקוח בפרי: סוטה לשון הסתה שהיין מסית את השכור:
רמוז לי בעיניך (ומתרגס) [ומתרגס] לשון שקוק ומקוך קוך
לי בעינים שלך וטוב לי מיין כשתראני פני' להוצות ושוקות:
ואחוי לי שיניך [אף זו] לשון שקוק שהשוק שיכיו כגלים:

דבסי' מחלבא מסייעא לי' לר' יוחנן דא"ר יוחנן טיב
המלבין שיני' לחברו יותר ממשקהו חלב שנא' ולכן
שנים מחלב אל תקרי לבן שינים אלא ליבון שינים:
נא רב חייא בר אדא מקרי דרדקי דר"ל הוה איפגה
סע תלת' יומי ולא אחא כי אחא א"ל אחא

איפגרת א"ל דלית אחת הניח לי אבא ובצרת
ממנו יום ראשון ג' מאות אשכולות אשכול לגרב
יום ב' בצרתי ג' מאות אשכולות ב' אשכול לגרב.
יום ג' בצרתי ממנה ג' מאות אשכולו' ג' אשכול לגרב
והפקרתי יותר מחציה א"ל אי לאו דאיפגרת הוה
עבדא טפוי. רמי בר יחוקאל איקלע לבי ברק חוינתו
להנהו עוי דקאכלן תותי תאיני וקא נטיף דובשא
מתאיני וחלבא טייף מנייהו ומערב בהרי הדדי

בנח' אית' אמר היינו זבת חלב ודבש. א"ר יעקב בן *רוסאי
דוסתאי מלוד לאונו ג' מילין פעם אחת קדמתי בנשף
והלכתי עד קרסולי בדבש של תאנים אמר ר"ל
לדידי חזי לי זבת חלב ודבש של צפורי והוי
שיתסר מילין אשיחסר מילין אמר רבה בר בר
חניל'ס"קחנה לדידי חזי לי זבת חלב ודבש של כל א"י
קיב *והויא כמבי מיכסי עד אקרא דחולבנקי עשרין

אפגר לשון ציטול: דלית כרס המודל על גבי כלונכאות
טרי' ליאה בלע"ז: הוה עבדא טפוי שהרי ראית שנכל
יום היין מתמעט מן האשכולות וזה עוכש הנטול: קדמתי בנשף
קודם עמוד האקר: והוה כמבי מכסי עד אקרא דחולבנקי

שני דייני גזירות פרץ שלשה עשר כתובות עד

ותרתי פרסי אורכא ופותיא שיתא פרסיר' חלכו
ור' עוירא ור' יוסי בר חנינא איקלעו להווא אתרא
איתו קמיהו אפרסקא דהוה כאילפס כפר הינו
ואילפס כפר הינו כמה הוה חמש סאין. אכלו שליש
והפקירו שליש ונתנו לפני בהמתן שליש. לשנה
איקלע ר' אלעזר להתם ואיתו לקמיה נקטן בידיה
ואמר *ארץ פרו למלחה מרעת יושבי בה ר' יהושע מליס קי
כ"ל איקלע לגבלא חוינהו להנהו קטופי דהווקיימי כי
עגלי אמ' עגלי בין הגפני אמרו לי' קטופי נינהו אמ'
ארץ ארץ הכניסי פירותיך למי את מוציאה פירותיך
לערביי' הללו שעמדו עלינו בחטאתינו לשנה איקלע
ר' חייא להתם חוינהו דהווקיימי כעזי אמ' עזים בין
הגפנים א"ל זיל לא תעביד לן כחברך:

ת"ד בברכותיה של א"י בית סאה עושה ה' רבוא נב
כורין בישיבתה של צוען בית סאה עושה ע' כורין ס
דהני' א"ר מאיר אני ראיתי בבקעת בית שאן בית סאה
עושה ע' כורין. ואין לך מעול' בכל ארצו יותר מארץ
כשתלרף כל המקומות ישתער לכך: נקטן בידיה מלאן קטנות
כאזות בידו אחת: קטופי אשכולות כדמרגמיכן לא תזכור לא
תקטוף: לשנה לסוף שנה:

בברכותיה כשהשנה מזרחת: בישיבתה של צוען וכו'
[כלומר] כדמפרש ואזיל ומלוען אתה למד לא"י
כדמפרש ואזיל: אני ראיתי בבקעת בית שאן שהיא משאר
ארצות: בית סאה עושה ע' כורין וכיון דנשאר ארצות יש ע'

כ"א יג מצריו שנ' *כגן ה' פארץ מצריו ואין לך מעול בכל ארץ
 ישעיה ל מצרים יותר מצוען דהוה מרבו בה מלכי דכתי' *כי היו
 בצוען שריו ואין לך טרשי בכל א"י יותר מחברון דהו
 קברי בה שככי ואפ"ה חברון מבונה על א' משבעה
 בצוען דכתי' *וחברון שבע שני' נבנתה לפני צוען מצריו
 נחדכר יג סדק אלו מאי נבנתה אילימ' נבנתה ממש אפשר אדם בונה בית
 לבנו קטן קודם שיבנה לבנו גדול שנא' *ובני חם כוש
 ומצרים פוט וכנען אלא שמבונה על אחת משבע
 בצוען והני מילי בטרשים אבל שלא בארשים
 ה' מאה וה"מ שלא בברכותיה אבל בברכותיה
 כ"א כו כתיב *ויורע יצחק בארץ ההיא וימצא בשנה
 ההיא מאה שערים:

נג תניא אמר ר' יוסי סאה ביהודה היתה עושה ה'

ס"ה כורין כ"ג בארץ מצרים שאין לך מעולה בכל הארצות כמלרים
 שהרי כמשלה לגן ה' ואין במלרים מדינה מעולה כלוען: דמרבו
 בה מלכי מצרים שאל' כי היו כלוען שריו על (מלך) [מלכי]
 ישראל הכתוב מדבר לגנאי שמרדו בהקצ"ה וסמכו על מלכי
 מצרים ותמיד היו שריהם ואלוקיהם מלוויין כלוען שלוקים אל
 מלך מצרים מביאים תשורה: מבונה צנויה בכל טוב מבונה
 לשון פרי כדכתיב ואזנה גם אנכי ממנה: לבנו הקטן לכנען:
 לבנו הגדול למלרים: על אחת ז' הרי ז' פעמים ע' הרי ת"ץ
 ובמקום שאיכו ערשים כמצרון יש להוסיף עד ת"ק וצנכותיה
 כתיב מאה שערים על אחת שנשאר שנים כתבך למאה מאה
 פעמים ת"ק הרי ה' רבוא:

שני דיני גזירות פרק שלשה עשר כתובות עה

סאים סאה קמח סאה סולת סאה סוכין סאה
מורסן וסאה קיבורית א"ל ההוא צדוקי לר' חנינא
יאוי משבחיתו בה בארעכון בית סאה אחת הניח
לי אבא ממנה משח ממנה חמר ממנה עיבור
ממנה קטניות ממנה רועות מקנתי א"ל ההוא בר
אמוראה לבר ארעא דישראל האי (תלתא) [תאלתא]
דקיימא אגודא דירדנא כמה גזריתו מינה א"ל
שיתין כורי א"ל אכתי לא מעייליתו בה אחריבתוה
אנן ק"כ כורי הוה גזרינן מינה א"ל אנא נמי מחד
גיסא קאמינא לך. אמר רב חסדא מ"ד *ואתן לך
ארץ חמדה נתלת צבי למה נמשלה א"י לצבי
לומר לך מה צבי זה אין עורו מחזיק בשרו אף א"י

ירמיה ג

סאה קמח הוא חזק היולא מן הכפה והקטנים טעונים
ברישים של גריסין ואינן טעונים דקיס והכפה מוליאה
הקמח וקולט' הסולת ומעזיר מה שגנפה לריקים: סובין
שהמכתשת מוליאה בשלותתין טטין לסולת כותשין אותן במכתשת:
מורסן הן סובין היולאים באחרונה: קיבורית קמח שאינו יפה
שעושים ממנו פת קבור וקורין שהכורי"רא: יאה משבחיתו בה
בארעכון יפה אתם משצקין אותה: בית סאה הניח לי אבא
בא"י: א"ל ההוא בר אמוראה אס' מצני האמורי אמר ליהודי
תקלת ביאתו לארץ: הך תלתא דקיימא אגודא דירדנא דקל
פלוגי העומד על שפת הירדן: כמה גזריתו מינה כמה תמרים
אתם גודרים הימנו לקיטת תמרים קרויה גדידה כלשון משנה
וגזרא כלשון ארמי: אין עורו מחזיק בשרו שהעור כוץ וגומד

אינה מחזקת פירותיה. ד"א מה צבי זה קל מכל החיות אף א"י קלה מכל הארצו' לבשל את פירותיה אי מה צבי זה קל ואין בשרו שמן אף א"י קלה לבשל ואין פירותיה שמנים ת"ל *ארץ זבת חלב ודבש שמנים מחלב ומתוקים מדבש: (ובב"ב ס' ע"י שמת הניאו מאמר דומה לזה):

גד אמר רב יהודה אמר רב מעישה באדם א' ששגר לכית חנויו יין חדש ושמן חדש וכלי פשתן חדש בעצרת מאי קמ"ל חשיבותא דא"י קמ"ל: נה רבי אלעזר כי הוה סליק לא"י אמר פלטי לי מחדא כי סמכוהו אמר פלטי לי מתרתי כי

אוחבוהו בסוד העיבור אמר פלטי לי מתלתא שני יחוקל' יג *והיחה ידי על הנביאים החוזים שוא וגו' בסוד עמי לא יהיו זה סוד העיבור ובכתב בני ישראל לא יכתבו זו סמיכה ואל אדמת בני ישראל לא יבאו כמישמעו רבי זירא כי הוה סליק לא"י לא אשכח מברא למיעבר נקט במצרא וקעבר א"ל

לאמר הפסעו: אינה מחזקת פירותיה עושה פירותיה מרובין עד אין מקום להלכיען:

כלי פשתן כלי מפשתן קדש: חשיבותא דא"י שמערת לבשל פירותיה בעלרת:

פלטי לי מחדא כללתי מאמת מן הקללות האמורות במקרא: נקט במצרא יש מקום שאין גאר ומשליכים עץ על רוקב הכהר משפה לשפה ואינו רקב לילך עליו כי אם אוקז בידיו נקבל

שני דייני גזירות פרק שלשה עשר כתובות ע

ההוא צדוקי עמא פויוא דקדמיתו פומייכו לאודנייכו
אכתי בפויזותייכו קיימיתו א"ל דוכתא דמשה ואהרן
לא זכו לה אנא מי יימר דזכינא לה ר' אבא מנשק
כיפי דעכו ר' חנינא מתקן מתקליה ר' אמי ורבי
אסי *קיימי משמשא לטולא ומטולא לשמשא ר' סס"ע"ג
חייא בר גמרא מייגדרר בעפרא שנא *כי רצו תלי' קנ
עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו א"ר זירא
אמר (רבה בר ירמיה) [ר' ירמיה בר אבא] דור
שכן דוד בא קטיגוריא בתלמודי חבמו' כי אמריתת
קמיה דשמואל אמר צירוף אחר צירוף שנא *ועוד
בת עשיריה ושבה והיתת לבער. תני רב יוסף

המתוק למעלה מחכו קשור שני ראשו בשתי יתדות אחד מכאן
ואחד מכאן בשני עצרי הנהר: עמא פויוא עם צהול: דקדמיתו
פומייכו לאודנייכו מתקלתכס הייתם צהולים שהקדמתם
נעשה לנשפע ועודכס צנהלתכס] כנתקלה למהר לעשות דבר
בלא עתו: כיפי דעכו אלמוגים ל"א כיפי דעכו סלעים: מתקן
מתקליה משה ומתקן מכאולי העיר מקמת קנת הארץ שהיתה
קנינה עליו ומקור שלא ילא שם רע על הדרכים: קיימי משמשא
לטולא כשהשם הגיע למקום שהם יושבים וגורסים וקמה
מקדרת עליהם עומדים משם ליטב כלל ובימי הלכה עומדים מן
הכל ויושבים במקמה כדי שלא יוכלו להתרעם על ישיבת א"י*: ע' חלק
קטיגוריא הרבה מסטיכים ומלמדים קונה יעמדו עליהם: על ססוק
צירוף אחר צירוף גזירות על גזירות: ועוד בח עשיריה
כשתשעה חלקי יהיו אבודי ולא כותר כי אם העשירית אף היא שלום

בוזי ובוזי דבוזי. אמר רב הייא בר אשי אמר
נ"ס' חלק רב עתידין כל אילני סרק עובא"י שיטענו פירות
יאלב שנא' *כי עץ נשא פרו תאנה וגפן נתנו חילם:

מ ס כ ת נ ד ר י ם

כל כנויי נדרים

פרק ראשון

א א"ר חנין אמר (רבי) [רב] השומע הזכרת השם
ז מפי חברו צריך לנדותו ואם לא נדהו הוא
ע"ז עצמו יהא בנדוי שכל מקום שהזכרת השם מצוי

שמות ד תשוב והית' לבער: בוזי ובוזי דבוזי שוללים אחר שוללים: כי
חגיגה ע"ץ נשא פרו מדכתיב תאנה וגפן כתבו חילם הרי עץ פרי
ס"ק אומר מה ת"ל כי עץ נשא פרו אף אילני סרק ישאו פרים:

סוסי' פ' במד' *השומע הזכרת וכו' בריש תמורה מפקינן אזהרה למזכיר שם
שמים לבטלה מדכתיב את ה' אלהיך תירא: ואם לא

נדהו הוא עצמו יהא בנדוי לא שיהא בכדוי מאליו אלא ראוי
להתכרות קאמר שהרי אינו קמור השומע ושיתק מהמזכיר עלמו:
שבכל מקום טעמא קא יהיב למאי דקאמר ואם לא נדהו הוא
עלמו יהא בכדוי שהרי עכשו קמור דשם עכויות מלויה דכתיב בכל
המקום אשר אזכיר את שמי וגו' וזכרתיך ומדהזכר' השם למטה
מציאה זרכה ועושר הזכרה לשוא גורמ' עכויות א"כ מדכתיב גבי
שזועת שקר וכלתו את עליו וגו' ובתמורה קדמה הזכרת השם
(* הפי' על חס' כדרים הוא חלוקט חפירש"י וחסי' ר"ג וחזק"ל ש' וחזק"ן.)

כל כנויי נדרים פירק ראשון נדרים עז

שם עניות מצויה ועניות כמיתה שנא' *כי מתו
כל האנשים וגו' ותניא (רשב"ג אומר) כל מקום
שנתנו חכמים עיניהם (כו) או מיתה או עוני א"ר
אבא הוה קאימנא קמיה דרב הונא שמעיה להווא
אתחא דאפקה הזכרת השם מפומה לבטלה שמתה
ושרא לה לאלתר באנפה ש"מ תלח ש"מ השומע
הזכרת השם מפי חברו צריך לנדותו. וש"מ נדהו
לבטלה לשבעת שקר: שנא' כי מתו כל האנשים וגו' ללא
מתו מעט כדאמרינן לקמן פ' ר' אלעזר דמיהוה הוה דכ"מ שנא'
כלים וכלבים אינם אלא דתן ואזירים ואיכהו הוה במסלקותו של
קרב אלא מפני שהעכו אמר כי מתו דאע"ג דאמרינן התם ד'
קשובים כמת עני ושומא ומורע ומי שאין לו בנים הבא ודאי
מעניות קאמר דאין לומר שנסתמו דהא כתיב במסלקותו של קרב
העיכי האנשי' ההם תנקר וליכא למימר כמי שהיו מלורעים
דהא כתיב בקרב (המקנה) [כל ישראל] וליכא למימר
שכתרפאו במ"ת דהא אמרינן שזרו למומן במעשה העגל וליכא
למימר דמשום שלא היה להם בנים דא"כ היכא א"ל מפני זה
שוב מלרימה וכי מפני שלא היה להם בנים לא היו דנריהם
כשמעים למלכות להלשינו אל פרעה אלא ודאי מפני שירדו
ונכבסיהם ולא היו דנריהם כשמעים: או מיתח או עוני אלמא
שוו להדדי והקשו בתום' אמאי איריא השומע הזכרת השם מפי
חברו דלריך לכדותו הא אמרי' בירו' דכל שאין עוש' כשור' לריך
לכדותו וכו' ותירו דאה"כ אלא מיהו בהזכרת השם בלמוד הוא
דמקמירי הכי שהוא בעלמו יהא בכדוי מפני (שמעש') [שמעשה]

בפניו אין מתיר לו אלא בפניו וש"מ אין בין נדוי
 ח להפרה ולא כלום. אמר רב גידל אמר רב *מנין
 תלמי קיס שנשבעי לקיים את המצוה שנא' *נשבעתי ואקיימת
 וגו' והלא מושבע ועומד מהר סיני הוא אלא הא
 קמ"ל דשרי ליה [לאינש] לזרוזי נפשיה. ואמר
 רב גידל אמר רב האומ' [אשכים] אשנה פרק
 זה או מסכת זו נדר גדול נדר לאלהי ישראל
 ואמר רב גידל אמר רב האומר לחברו נשכים
 יחוקאל ג ונשנה פרק זה עליו להשכים שנא' *ויאמר אלי
 (בן אדם) קים צא אל הבקעה וגו' ואצא אל הבקעה
 והנה שם כבוד ה' עומד:

ס אמר רב יוסף נדרו בחלום צריך י' בני אדם
 להתיר לו והוא דתנו הילכתא אבל מתנו
 ולא תנו לא ואי ליכא דתנו הילכתא אפי' מתנו
 ולא תנו ואי ליכא ליזיל וליתיב אפרשת דרכים
 ויהיב שלמא לבי עשרה עד דמקלעי ליה עשרה
 דגמרי הילכתא:

קמור זכדכתיבנא: והלא מושבע ועומד מהר סיני דכתיב
 ושנכתם דלריך אדם לשנית בתורה: עליו להשכים
 מסתברא דה"ק כיון שאמר נשכים הרי קבל עליו שיהא הוא
 מעורר בדבר כשם שהוא מעורר עכשיו ומרתי קמ"ל קדא דקבלה
 בעלמא לדבר טובה מהכיא דומיא דלדקה וקס"ל כמי דעליו
 להשכים כדענד קב"ה:

מתנו משנה: חנו גמרא: יהיב שלמא לבי עשרה וכד משיבין
 ליה הוי מתיבין לו כדויו:

כל כנויי נדרים פרק ראשון נדרים עח

[א"ר זורא א"ר אלעזר] א"ר חנינא א"ר מיאשא ב
משמיה דר' יהודה בר אלעאי מ"ד *זורחה שס
לכם יראי שמי וגומ' אלו בני אדם שהם יראים ע"ג
להזכיר את שמי לבטלה *שמש צדקה ומרפא ^{מלאכי ג}
בכנפיה אמר אביו ש"מ הדין חירגא דיומא מסו ^ס
ופליגא דר"ש בן לקיש דאר"ש בן לקיש אין גיהנם
לעתיד לבא אלא הקב"ה מוציא חמה מנרתקה
צדיקים מתרפאין בה ורשעים נידונין בה צדיקי
מתרפאין בה דכתיב וזרחת לכם יראי שמי שמש
צדקה ומרפא בכנפיה ולא עוד אלא שמתעדנין
בה שנא' *ויצאתם ופשתם כעגלי מרכב רשעים ^ס
נידונין בה שנא' *כי הנה היום בא בוער כתנור ^ס
והיו כל זדים וכל עושי רשעה קש ולהט אותם
היום הבא אמר ה' צבאות אשר לא ישאיר לכם
שורש וענף:

הדין חירגא דיומא מסו חנק הכראה נקמה כשהיא נכנסה
דרך פלון קרוי חירגא וי"א זיהרא דשמש: ופליגא דר"ל
הא דאמרן דנקמה דבזמן הזה איירי קרא דאיהו מוקי לה נקמה
דלעתיד: מתרפאין בה באותו שמש דלעתיד לבא: ולהט אותם
היום הבא שמש של אותו יום: אין גיהנם לעתיד לבא לאו
לאקר מיתה קאמר דודאי איכא גיהנם לרשעים אלא לעתיד לבא
לאקר תקיית המתים קאמר שאותן רשעים שיהיו לקרפות לדראון
עולם כדכתיב בדכיהל לא יהיו כדוכים בניהנם אלא בהאי דינא
שהקב"ה יוליא קמה עכרתקה כדי שיהיו אלו מלטערין ושיתרפאו

ב תניא אמר שמעון הצדיק מימי לא אכלתי אשם
 ט נזיר טמא אלא אחד פעם אחת בא אדם
 ע"ב אחד נזיר מן הדרום וראיתיו שהוא יפה עינים
 נזיר פ"א וטוב רואי וקווצותיו סדורות לו תלתלים אמרתי
 לו בני מה ראית להשחית שערך זה נאה אמר
 לי רועה הייתי לאבא בעירי והלכתי למלאו מים
 מן המעין ונסתבלתי בכבואה שלי ופחו יצרי עלי
 ובקש לטורדני מן העולם אמרתי לו רשע למה
 אתה מתגאה בעולם שאינו שלך במי שהוא עתיד
 להיות רמה ותולעה העבודה שאגלחך לשמים
 מיד עמדתי ונשקתיו על ראשו אמרתי לו בני
 כמוהך ירבו נזירי נזירות בישראל עליך הכחוב
 בחדני ו אומר * איש כי יפליא לנרוד נדר נזיר להזיר לה'
 מתקיף לה ר' מני מאי שנא אשם נזיר טמא
 דלא אכל משום דאתי על חטא כל אשמות נמי

בה לדיקים והכי כמי מוכס בהדיא בפ"ק דע"ז דלאסר תחית
 המתים קאמר:

אשם נזיר טמא שהתקיל למות ונטמא צמת סותר מוכיכו
 ומביא קרבן ומוכה כבתקילה: בא לפני אדם אחד שנא
 להקריב קרבן כזירתו ולגלק שערו: פחו יצרי עלי מיהר מלשון
 פחו כמים: ובקש לטורדני מן העולם לילך אסרי מראה עיני:
 אמרתי לו כך אמר בעלמו: נזיר להזיר לה' שכזירתו לשם
 שמים: משום דאתי על חטא שנטמא ונכסי הוא לאדם קשוב
 לאכול דבר שקרב על חטא: כל אשמות נמי וכ"ש קטאת אלא

כל כנויי נדרים פרק ראשון נדרים עט

לא ליכול דעל חטא באין א"ל ר' יונה היינו טעמא
כשהם תוהי' נזרי' וכשהם מטמאי' ורבין עליהם ימי
נזירות מתחרטין בהם ונמצאו מביאי' חולין לעזרה:
תביא ר' יהודה אומר חסידו הראשוני' היו מתאווין
להביא קרבן חטאת לפי שאין הקב"ה מביא
תקלה על ידיהם מה היו עושין עומדין ומתנדבין
נזירות למקום כדי שיתחייבו קרבן חטאת למקום
ר"ש אומר לא נדרו בנזיר אלא הרוצה להביא
עולה מתנדב ומביא שלמים מתנדב ומביא תודה

נזוס דא"רי באשם נקט אשמות: תוהין עתפמדין כמו ופמדת
לילה ויומם ומתרגמין ותהית: כשהם תוהין נזורים כשהם
מתחרטין על מעשיהם הרעים: ורבין עליהם ימי נזירות
מתמלה לא כתכונו אלא לשלשים יום: מביאין חולין לעזרה
לאו דוקא שכל זמן שלא התירן חכם כזירותן קיימת וקרבנותיהם
תונה עליהם אלא כעין חולין קאמר שמתוך שאין כונתן רכויה
אף קרבנותיהם אינם רכויים אבל בהך גברא שגא מן הדרום
ליכא למיקט להכי שכיון שהיתה כונתו כל כך רכויה בתמלה אכן
סהדי שלא מתחרט:

לפי שאין הקב"ה מביא תקלה על ידיהן [כלומר שהן
מתיראים שלא יעשו שום חטא ורוליין להביא קרבן להתכפר
עליהם לפי שאין הקב"ה מביא תקלה על ידיהן]: מה היו עושין
כדי שיתחייבו קרבן שאין מביאין קרבן חטאת אלא על חטא ממש.
עכין אחר לפי שאין הקב"ה מביא קרבן על ידיהן שאין באין לידי
שום תקלה ושום חטא שיתחייבו קרבן חטאת: אלא הרוצה
להתנדב מתנדב ומביא שלמים וכו' אבל חטאת לא אתי

וד' מיני לחמה מתנרב ומכיא אבל בנוירות לא
יורדי והתנרבו כדי שלא יקראו חוטאים שנא' *וכפר עליו
מאשר חטא על הנפש:

עס תניא רבי אלעזר הקפר ברבי אומר וכפר עליו
מאשר חטא על הנפש וכי באיזה נפש
חטא זה אלא שציער עצמו מן היין והלא דבריו
ק"ו ומה זה שלא ציער עצמו אלא מן היין נקרא
חוטא המצער עצמו מכל דבר עאכ"ו מכאן כל
היושב בתענית נקרא חוטא והדין קרא בנויר טמא
כתיב משום דשנה בחטא הוא:

ואלו מותרין

פרק שני

ד תניא לעולם אל תהי רגיל בנדרים שסופך למעול
בשבועות ואל תהי רגיל אצל עם הארץ

בכדנה ובכוירות כמי לא היו מתנדבין שלא יקראו חוטאים ומתכו'
דקתני כדר בכזיר דמשמע דכשרי' נודרים בכזירות לאו ר"ש היא:
והדין קרא בנויר טמא כתיב על עס שטמא את עלמו צמת
קאמר קרא אשר חטא על הכפס: משום דשנה בחטא
הוא דעל עס דשנה עלמו נקטא שלייער עלמו ועוד שטימא
כוירותיו להכי כתיב ביה אשר חטא על הכפס וה"ה כמי לשאר
כוירי דאיקרו חוטאי' וגלי רמכ' בהאי וה"ה לכולהו ולהכי גילה
בהאי משום דזה שנה נקטא צ' פעמי' דתולין הקלקלה במקולקל:
אל תהי רגיל בנדרים שסופך למעול בשבועות דקמירי טפי

שסופו להאכילך טבלים ואל תהי רגיל אצל כהן
 עם הארץ שסופו להאכילך תרומה [טמאה]. אל
 תרכה שיחה עם האשה שסופך לבא לידי ניאוף
 ר' אחי בר יאשיה אומר כל הצופה בנשים סוף
 בא לידי עבירה כל המסתכל בעקבה של אשה
 הויין ליה בנים שאינם מהוגנים אמר רב יוסף
 ובאשתו נדה. א"ר שמעון בן לקיש עקבה דקתני
 מקום ההורף שהוא מכוון כנגד העקב ותניא *ובעבור
 תהיה יראתו על פניכם זה בושא *לבלתי תחטאו
 מלמד שהבושה מביאה לידי יראת הטא מכאן
 אמרו *סימן יפה לאדם שיהא ביישן אחרי אוכרי
 כל המתבייש לא במהרה הוא חוטא וכל שאין
 לו בשת פנים כידוע שלא עמדו אבותיו על הר סיני:

שמות כ
 סס
 אף שלס
 הכרכובו
 חציגולס
 חתוך
 שהוא
 ביישן
 סי' שהוא
 ידל חטא

ארבעה נדרים פרק שלישי

בר ברתיה דר' ינאי סבא אתא לקמיה דר' ינאי
 וכתין צו כי לא ינקה: להאכילך תרומה טמאה להזהיר
 חסי' כהן שלא יהא רגיל אצל כהן עם הארץ: ובאשתו נדה
 חסילו אשתו נדה שיש לו נה שעת היתר: מלמד שהבושה
 מביאה לידי יראת חטא דעל פניכם משמע נשת פנים וכתין
 בתריה לבלתי תחטאו: לא עמדו אבותיו על הר סיני שהרי
 כתן טעם למעמד הר סיני לנעבור תהיה יראתו על פניכם
 וכתין את אשר ישנו פה עמכו עומד היום ואת אשר אינכם פה
 עמכו ומי שאין לו נשת פנים אינו מזרעם:

כב

סבא א"ל אילו הוה ידעתי דפתחין פנקסך
וממשמשין בעובדך מי נדרת א"ל לא ושרייה א"ר
אבא מאי קראה *ואחר נדרים לבקר:

משלי כ

ה *יש בוטה כמדקרות חרב ולשון חכמים מרפא
כל הבוטה ראוי לדוקרו בחרב אלא שלשון

ס

חכמים מרפא. תניא ר' נתן אומר הנודר כאילו
בנה במה והמקיימו כאלו הקריב עליה קרבן:

משלי יב

גס נפ"ו

ופ"ק

גיטין פ"ד

אמר שמואל כל הנודר אע"פ שמקיימו נקרא

יבמות

פ' נ"ט

מאי קראה שמפני נדרים קוראים במעשיו של אדם: ואחר
נדרים לבקר שאם נודר מנקרין מעשיו:

ו

כל הבוטה כלהנודר כמו מצטא שפתיים: ולשון חכמים מרפא
שמתיקין לו: הנודר כאלו בנה במה בשעת איסור הנמות

ס

וכראה נעיקי דלהכי מדמה ליה לנזכה במה משום דסליק אדעתיה
דנודר דמלוה קא עביד דרממא אסריה במילי דאיסורא ואיהו

כמי אסר אנפשי' וקאמר דטעה דאדרבה לנזכה במה דמי דנהי
דרממא אזהרי' לאקרובי קרבנות בפנים הא אזהריה דלא לוסיק

עלה לנזכות במה ולהקריב נזון ה"כ כהי דרממא אסר עליה
דנרים האסורי' כי מוסיק איהו (במה) [אמאי] דאסר רממא

פשע כעכין שאמרו בירושלמי נפ' פותקין לא דיך במה שאסרה
חורה אלא שאתה אוסר עליך דנרים אסרים ושייך ביה כמי האי

לישנא משום דנודר מתפס בקרבן וכיון שאין קרבנו רלוי כמלא
בזוכה במה ומקריב נזון: והמקיימו כלוי שאינו כשאל עליו:
כאילו הקריב (במה) [על אותו במה קרבן] וקייב משום
שקוטי קון:

רשע
לנודר
כתיב
א"ר
*והם
והש
פעל
אלא
שם
שמכ
אלו
אתלו
לחבר
יליף
כל
א
מנ
כליו
בו
מתוך
כעם
מאריך
אחלוון

ארכעה נדרים פרק שלישי נדרים פא

רשע א"ר (אבא) [אבהו] מאי קרא *וכי תחדל דנני כנ
לנדור לא יהיה בך חטא וליף חדלה חדלה
כתיב הכא תחדל וכתי' התם *שם רשעי' חדלו רוגז: איוב ג
א"ר שמואל בר נחמני א"ר (יוחנן) [יונתן] כל ז
אדם שכועס כל מיני גיהנם שולטין בו שנא' שס
*והסר כעס מלבך והעבר רעה מבשרך (כי הילדו: קהלת יז
והשחרות הבל). ואין רעה אלא גיהנם *שנא' כל חסלי טו
פעל ה' למענהו וגם רשע ליום רעה. ולא עוד
אלא שתחתונות שולטות בו שנא' *ונתן ה' לך
דנני כח
שם לב רגז וכליון עינים ודאבון נפש איזהו דבר
שמכלה את העינים ומדאיב את הנפש הוי אומ'
אלו תחתונות עולא במסקיה לארעא דישראל
אתלוון בהדירה תרין בני חוזאי קם חד שחטיה
לחבריה א"ל לעולא לאו יאי עבדי אמר ליה אין
ליף חדלה חדלה דה"ק וכי תחדל לנדור לא יהיה בך חטא הא
אס לא תחדל יהיה בך חטא:

כל אדם שכועס כל מיני גיהנם שולטין בו לפי שהכעס
מניאו לכפור בעיקר כדאמרינן בפר' ר' אלעזר דאורג האשצר
כליו במקומו יהא בעיניך כעובד ע"ז: [כל מיני גיהנם שולטין
בו קשה לגופו כאילו היה כדון בכל מיני פורעניות בגיהנם א"כ
מתוך כעסו בא לידי עבירה ומשליט עליו גיהנם:] לב רגז היינו
כעס בשביל לב רגז יהיה כליון עינים: שמכלה העינים שהיא
מאריך בקליו ומלפה תמיד להתרפאות: במסקיה כשעלה לא"י:
אתלוון עשו לו לוי: בני חוזאי יהודים היו: א"ל אין ונתירא

ופרע ליה בית השחיט כי אתא לקמי' דר' יוחנן א"ל
דילמא ת"ו אחזקית ידי עוברי עבירה א"ל נפשך
הצלת קא תמה ר' יוחנן ונתן ה' לך שם לב רגו
בכבל כתיב א"ל עולא הדיא שעתא *לא הוה עבר
לן ירדנא:

שס
ע"ג

ח **אמר** (רכא) [רכה] בר רב הונא כל אדם שכועס
אפי' שכינה אינה חשוכה כנגדו שני' *רשע
כגובה אפו כל ידרוש אין אלהים כל מוימותיו.
רב ירמיה מדפתי אמר (אף) משכת תלמודו מוסיף
טפשו' שנא' *כי כעס בחיק כסילים ינוח וכתיב
*וכסיל יפרוש אולת. רב נחמן [בר יצחק] אמר
שעונותיו מרובין מזכיותיו שנא' * (איש אף
יגרה מדון) ובעל חמה רב פשע:

שס
תלים י
קסלת ו
חשלי יג
שס כט

לומר שלא עשה יפה שם יהרגו: ופרע ליה בית השחיטה
שימות מהרה: כי אתא עולא לקמיה דר' יוחנן: אמר דלמא
אחזקית ידי עוברי עבירה שאמרתי לו זיל ופרע בית השחיטה:
נפשך הצלת שאלמלא כך היה הרגך: קא תמה ר' יוחנן ונתן
לך שם לב רגו בכבל כתיב והאיך גבר כעסו של אותו בן
מקווא כ"כ להרוג את קצירו הואיל דהוה זא"י: הדיא שעתא
לא הוה עבר לן ירדנא ולא הויכא בתקום א"י ועבר הירדן לא
כתקדש להבאת עומר ולמקלת קדושות:

כגובה אפו בתגורת כעסו: אין אלהים כל מוימותיו ששכינה
אינה קאונה כנגדו: שנא' כי כעס בחיק כסילים
ינוח אלמא דכועס הוי כסיל וכתיב וכסיל יפרוש אולת אלמא
מוסיף טפשות:

א"ר
תורה
שנא
הה
א"ל
ואיי
ואת
נסב
בידי
ואיש
איש
ללא
לא
מציו
לא
ואלמ
א"י
זנט
ספר
קכמו

ארבעה נדרים פרק שלישי נדרים פב

א"ר (אחא) [אדא] בר חנינא אלמלא (לא) חטאו ט
 ישראל לא ניתן להם אלא חמשה חומשי טס
 תורה וספר יהושע בלבד מפני שערכה של א"י הוא
 שנא' *כי ברב חכמה רב כעס (ויוסף דעת יוסף קסלמ ט
 מכאוב):

ההוא גברא דהוה מסיק בחבריה זווי אתא לקמיה כה
 דרבא א"ל ללוה זיל פרע לי א"ל פרעתיד
 א"ל רבא א"כ זיל אישחבע ליה דפרעתיה אול
 ואייתי קניא ויהב זווי בנויה [והוה] מיסתמיך ואזיל
 ואתי עליה לב"ד א"ל למלוה נקוט האי קניא בידך
 נסב ס"ת ואישחבע דפרעיה כל מה דהוה ליה
 בידיה התוא מלוה רגו וחבריה להתוא קניא
 ואישחפוך הנהו זווי בארעא ואישחכח דקושטא
 אישחבע וכו' קודם מאמר זה מוכיח הגמ' מכמה ראוי'
 ללא עביד איכא דמשתבע אדעתא דכפשיה וע"ז מקשה ואכתי
 לא עביד דמשחבע אדעתא דנפשיה והתניא וכן
 מצינו במשה רבינו כשהשביע את ישראל בערבו
 לא ניתן להם אלא ה' חומשי תורה וספר יהושע שעקרן של
 שאר כנאים לא היה אלא להוכיח ישראל על עבירות שגזס
 ואלמלא (לא) חטאו לא הולכו לתוכחות: מפני שערכה של
 א"י הוא שנספר יהושע מפורש עיירות שבא"י וערך חלק של כל
 שנט ושנט והכקלות אשר נקלו ולפיכך אפילו לא חטאו היו לריכין
 ספר יהושע: שנאמ' כי ברב חכמה רב כעס ברוב דבכי
 חקמות הכנאים יש סימן לרוב כעס שהכעיסו ישראל להקב"ה:

מואב אמר להם הווי יודעים שלא על דעתכם אני
 משביע אתכם אלא על דעתי וע"ד המקום שנא'
 דנרי' כט * ולא אתכם לבדכם וגו' מאי א"ל משה רבינו
 לישראל לאו הכי קאמר להו דלמא עבדתון מיילי
 ואמרתון על דעתנו משום הכי אמר להו על דעתי
 לאפוקי מאי לאו לאפוקי דאסיקו שמא לע"ז אלוה
 מכלל דעביד אינש דמשתבע אדעתא דנפשיה לא
 ע"ז איקרי אלוה דכתיב * וככל אלהי מצרים אעשה
 שפטים וגו' ולשבע יתהון דמקיימיתון מצות משמע
 מצות מלך ולשבע יתהון דמקיימיתון כל מצות
 משמע מצות ציצית דאמ' מר שקולה מצות ציצית
 בנגד כל מצות שבתורה ולשבע יתהון דמקיימיתון
 תורה משמע תורה אחת ולשבע יתהון דמקיימיתון
 תורות משמע תורת מנחת תורת השאר
 תורת אשם ולשבע יתהון דמקיימיתון תורות
 שנאמר ולא אתכם לבדכם הכי פירוטא איני משביע
 אתכם על דעתכם לבדכם: לאפוקי מאי קאמר להו
 הכי: לאו לאפוקי דאי אסיקו לה שמא לעבודה זרה
 אלוה ופלגי לה ובעו למיסטר כפשייהו דאמרי דפלגין
 לאלוה: לא לאו לאפוקי משום האי קאמר הכי דאיכהו לא
 מכו לאפוקי לע"ז שמא דאלוה ולמיסטר כפשייהו דהא ע"ז
 איקרי אלוה מעלמה: א"כ אמאי משבע יתהון הכי ע"ד המקום
 ועל דעתי לשבע יתהון דמקיימיתו תורה הוה משמע תורה
 אחת שנכתב לבד: משמע מצות מלך שנפרשת שום משי' עליך

דנרי' כט *
 שנות יב

ארבעה נדרים פירוש שלישי נדרים פג

ומצות תורות משמע תורת המנחה ומצות משמע מצות מלך ולשבע יתהון דמקיימיתון תורה כולה משמע ע"ו דתניא חמורה ע"ו שכל הכופר בדה כאלו מודה בתורה כולה ולשבע יתהון דמקיימיתון ע"ו ותורה כולה אי נמי תרי"ג מצות אלא משה רבינו מילתא דלא טריחא נקט:

ההוא חויה דהיה בשני שבוע מלכא רמו עליה סס תליסר אורווחא דתיכנא ובלע יתהון:

שאיני נהנה לזרע אברהם אסור בישראל ומוחה לא באה"ע: גמ' והאיכא ישמעאל *כי ביצחק נרא לך זרע כתיב זהאיכא עשו ביצחק ולא כל יצחק:

משנה [קונם שאני נהנה לערלים מותר בערלי

ישראל ואסור במולי אה"ע וכו' שאין סס

הערלה קרוי אלא לשמם שנא *כי כל הגוים ערלים וגו' ואומ' *והי' הפלשתו העל הזה ואומ' יתחייב

חלך וגו' סס סס מלות: ולשבע להו הכי דמקיימיתו עבוד' יתחייב

ורה ותורה כולה אי נמי דמקיימיתו תרי"ג מצות ולא מכו למיטען מידי:

אלא משה רבנו ע"ה מילתא דלא וטריח' נקט בשאמר ע"ד המקום ועל דעמי סס בכלל הכל:

אוחותא אלטבלאות מללות תבן: סס יתחייב תתחייב

הא איכא ישמעאל זרע אברהם הוא זהו זמן האומות: יתחייב

לך זרע בליתו זרע קא נדר: אלא כל יצחק ועמו איכו יתחייב

נקרא זרע יצחק להכי מותר בכל האומות:

ט"ז א* פן תשמחנה בנות פלשתים פן תעלוונה בנות
 הערלים] ר' אלעזר בן עזריה אומר מאוסה היא
 הערלה שנתגנו בה הרשעים שנא' *כי כל הגוי
 ערלים וכל בית ישראל ערלי לב ר' ישמעאל
 אומר גדולה היא מילה שי"ג בריתות נכרתו עליה.
 ר' יוסי (הגלילי) אומר גדולה היא מילה שהיא
 דוחה את השבת החמורה רבי יהושע בן קרחה
 אומר גדולה היא מילה שלא נתלה למשה הצדיק
 עליה אפילו מלא שעה ר' נחמיה אומר גדולה
 היא מילה שהיא דוחה את הנגעים. רבי (מאיר)
 אומר גדולה היא מילה שכל המצות שעשה אברהם
 נדא' י" אבינו לא נקרא שלם עד שמל שנאמ' *התהלך
 לפני והיה תמים דבר אחר גדולה היא מילה
 שאלמלא היא לא ברא הקב"ה את עולמו שנא'
 ירמיה נג* אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ
 לא שמתו [גמ'] (רבי אומר) [*ד"א] גדולה
 נבא לקמ' מילה שהיא שקולה כנגד כל המצות שבתורה
 דף ל"ב
 ונכילו שי"ג בריתות זכו' י"ג בריתות נכתבו בפרשת מילה: שהיא
 דוחה את השבת החמורה דכתיב וזיוס השמיני ימול
 כיום ואפילו בשבת: מלא שעה אלא מיד שכתרשל בקש מלאך
 להרגו: דוחה את הנגעים דכתיב ימול בשר ערלתו ואפילו יש
 שם צהרת לצנח יקוץ: לא נקרא שלם עד שמל דכשזוהו על
 המילה א"ל הקב"ה התהלך לפני והיה תמים:

שני
 תנ
 לו
 במ
 ח"ו
 אכ
 בה
 אמ
 מ*
 במ
 בק
 שני
 אל
 אמ
 ולא
 המ
 ג' י
 תח
 כת
 לו
 ע

ארבעה נדרים פרק שלישי נדרים פר

שנאמר *הנה דם הברית אשר כרתוהו' עמכם שנות כד
על כל הדברים:

תניא ר' יהושע בן קרחה אומר גדולה מולדה יא
שכל זכויות שעשה משה רבינו לא עמדו ש

לו בשעה שנתרשל מן המילה שנא' *ויהי בדרך שנות ד
במלון ויפגשהו ה' ויבקש המיתו. אמר רבי (יוסי)

ח"ו שמושה נתרשל מן המילה אלא כך אמ' משה
אמול ואצא סכנה היא דכתיב *ויהי ביום השלישי כל' לד

בהיותם כואבים. אמול ואשהה ג' ימים הקב"ה
אמר לי *לך שוב מצרים אלא מפני מה נענש שנות ד

*מפני שנתעסק במלון תחלה שנא' ויהי בדרך לב
במלון ר"ש בן גמליאל אומר לא למשה רבינו

בקש שטן להרוג אלא לאותו חנוק שנא' *כי חתן
שנות ד

שנאמר הנה דם הברית ואע"ג דהאי דם לאו דם מילה הוא
אלא קרבן מ"מ כיון דבתורה כולה כתיב ברית ובמילה כתי

כתיב ברית מלותה שקולה כנגד כל המלות:
אמול ואצא סכנה אם אלך בדרך תוך ג' ימים דכל ג' ימים

כאיז ליה: דכתיב ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים
ולאו למימר דביום הג' כאיז ליה טפי מיומא קמא אלא לכך

המתיכו שמעון ולוי עד יום הג' כדי שיהו קלושים ביותר שכלאנו
ג' ימים והכי מוכח בפ' ר' אליעזר דמילה: שנתעסק במלון

תחלה שנא' ויהי בדרך במלון דמשמע שמיד שנא מן הדרך
נתעסק במלון והיה לו למול מתחלה וכ"ת היאך ימול כיון שהיה

לו עדין ללאת בדרך י"ל דאותו מלון סמוך למלרים היה ובאורקא
האי דם הנה דם הברית ואע"ג דהאי דם לאו דם מילה הוא

במס אתה לי צא וראה מי קרוי חתן משה או
אותו חנוק הוי אומר זה חנוק. דרש ר' יהודה
בר (זכנא) [ביונא] בשעה שנתרשל משה רבינו
מן המילה באו אף וחמה ובלעוהו ולא שיירו ממנו
אלא רגליו מיד ותקח צפורת צור ותכרת את ערלת
בנה ותגע לרגליו וגומ' וירף ממנו באותה שעה
בקש משה להרגם שנא' *הרף מאף ועזוב חמה
ישע"י כו וי"א לחמה הרג שנא' *חמה אין לו והבתיב *כי
דברים ט יגורתיו מפני האף והחמה תרי חמה הו ואבע"א

גונרא דחמה: כו

יב תניא רבי אומר גדולה מילה שאין לך (צדיק
גמור בעולם) [מי שנתעסק במצות] כאברהם

אבינו ולא נקרא תמים אלא על שם המילה שני
*התהלך לפני והיה תמים וכתיב ואתנה בריתי
ביני וביניך ד"א גדולה מילה שישקולה כנגד כל

המצות שבחורה שנא' *כי על פי הרבר' האלה
כרתי אתך ברית ואת ישראל ד"א גדולה מילה

פורמא ליכא סכנתא: הוי אומר זה התינוק שכעסה קתן ע"י
ברית שמקתנין אותו במילה ראשונה: ולא שיירו ממנו אלא

הגליו מקום המילה כדכתיב ולא עשה רגליו [שמאל ב' יט]:
להרגם לאותם שני מלאכים: שנא' הרף מאף ועזוב חמה

כלו' הקב"ה אמר לו שיעזבם אלמא רופה היה להרגם: שנא'
חמה אין לי אלמא כהרג: גונרא דחמה קיל [של] קמה אצל
איהו גופיה כהרג: כו
כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית כלו' ברית מילה

ארבעה נדרים פרק שלישי נדרים פה

שאלמלא מילה לא נתקיימו שמים וארץ *שנא' ירמיה לב
 אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא
 שמתני ופליגא דרכי אלעזר דא"ר אלעזר גדולה
 תורה שאלמלא תורה לא נתקיימו שמים וארץ
 שנאמ' אם לא בריתי יומם ולילה וגו' אמר רב
 יהודה אמר רב בשעה שאמר הקב"ה לאברהם
 אבינו התהלך לפני והיה תמים אחזה רעה את
 עצמותיו אמר שמא דבר מגונה יש בי כיון שאמ'
 לידה ואתנה בריתי כיני וכיניק מיד נתקררה דעתו
 *ויוצא אותו החוצה אמר לפניו רבש"ע הסתכלתי
 במזל שלי *ואין לי בן אחר אלא ישמעאל אל
 הקב"ה אברהם צא מאצטגנינו' שלך אין מזל לישראל:
 א"ר יצחק כל המתמים את עצמו הקב"ה מתמם
 עמו שנא' *עם חסיד תתחסד וגו' ר' אושעיא
 אומר כל המתמים את עצמו שעה עומדת לו
 (עולה לגדולה) שנא' *התהלך לפני והיה תמים וכתיב
 *והיית לאב המון גוים:
 *א"ר לוי כל המנחש לו נחש שנא' *כי לא נחש
 שקולה ככל הדברים דהיינו כל המלות: ופליגא דר' אלעזר
 דרבי מוקי ליה להאי קרא' במילה וסוף מוקי האי קרא' בתורה:
 שמא נמצא בי דבר מגונה עד עכשיו שלא אמר לי והיה תמים אמר רבי
 עד עכשיו: צא מאצטגנינות שלך ומשפט חכמת מולות שלך כוונת' כג
 ודיינו דכתיב ויולא אותו הקולה: ע'
 כל המנחש לו נחש שהקסמים והקסזים רודפים אחריו שזוק

ירמיה לב
 כדל' עו
 ע' כנח'
 חיו
 כוסחלות
 יג
 עס
 ע"כ כב
 ותלי' יח
 כדל' י
 עס
 יד
 עס
 כנח' אית'
 אמר רבי
 כוונת' כג

ביעקב והיא בלמ"ד אל"ף כתיב אלא משום
מדה כנגד מדה. חני אהבה בריה דר' זירא כל
אדם שאינו מנחש מכניסים אותו למחיצה שאפי'
צמדנ' כנ מלאכי השרת אינם יכולין ליכנס לה שנא' *כי
לא נחש ביעקב וגו' [כעת יאמר ליעקב ולישראל
מה פעל אל]:

טו א"ר אבהו א"ר אלעזר מפני מה נענש אברהם
סס אבינו ונשתעבדו בניו [למצרים] מאתים ועשר
צרא' יד שנים מפני שעשה אנגריא בת"ח שנא' *וירק את
חניכיו ילידי ביתו שמנה עשר ושלוש מאות וירדוף

נכל דבר וכדאמרינן בפרק ע"פ מאן דקפיד קפדין בהדיה
שנא' כי לא נחש וכו': בלמ"ד אל"ף דמשמע דאין רודפין
אחריו: מדה כנגד מדה מאן דקפיד קפדין בהדיה דנמדה שאדם
מודד בה מודדין לו ולא כפיק מקרא: כעת יאמר ליעקב
ולישראל מה פעל אל שמלאכי השרת ישאלו לישראל מה פעל
אל לפי שמתוך שאינם חקשים מכניסים אותם למחילה שאין
מלאכי השרת יכולים ליכנס לה וכראה בעיני דהיינו כמי מדה
כנגד מדה שמתוך שאינו הולך לקראת כקשים לידע העמידות
אלא צוטק בהקב"ה משום הכי מגלה לו הקב"ה רזי עולם שאינם
גלויים למלאכי השרת:

מפני מה נענש אברהם אע"פ שעביר' העונש מסורשת על
אומרו כמה אדע מ"ו עבירה זו הענישתו להיות כופל
צמח אדע: שעשה אנגריא בת"ח שהולכים למקמה כדכתיב
וירק את חניכיו ילידי ביתו דהיינו בני אדם שקנכן למורה:

ארבעה נדרים פרק שלישי נדרים פו

עד הן (ר') שמואל (בר נחמני) אמר מפני שהפריו
 על מדותיו של הקב"ה שנא' *במה אדע כי אירשנה. ^{נל' טו}
 ר' יוחנן אמר מפני שהפריש את בני אדם מלבא
 תחת כנפיו השכינה שנא' *תן לי הנפש והרכוש ^{ס"ז יד}
 קח לך. *וירק את חניכיו רב ושמואל *חד אמר ^{ס"ט}
 שהריקן בתורה וחד אמר שהריקן בזהב. שמנה ^{ג' גמול}
 עשר ושלוש מאות א"ר אמי בר אבא ואליעזר ^{ר' אחר}
 כנגד כלן וא"ר זה הוא אליעזר אליעזר בחושבנא ^{סכריקן}
 הכי הוי. וא"ר אמי בר אבא בן ג' שנים הכיר ^{בתורה}
 אברהם את בוראו שנא' *עקב אשר שמע אברהם ^{ושמואל}
 בקולי (שנותיו על אברהם חוץ משלשה עק"ב ^{אחר וכו'}
 ב) חושבני מארה ושבעים וחרתין. וא"ר אמי בר ^{ס"ט כו}
 אבא *השטן בחושבנא תלת מאה ושתין וארבע ^{ס"ט ע"ג}
 הוה. וא"ר אמי בר אבא כתיב *אברם וכתיב ^{פסוק הוא}
 שהפריו על מדותיו שהרבה והגדיל להרהר על מדותיו של ^{כד' הורוק}
 הקב"ה שאמר כמה אדע. הפריו ויתר והפקיר: שנא' תן לי ^{דברי}
 הנפש ואברהם חניכו נתן לו ואלו עכבן לעלמו היה מכניסן ^{כ"ה}
 תחת כנפיו השכינה: שהריקן בתורה זרזן בתורה ובשילה כלקו ^{כ"ה}
 המלמדה ל"א הריקן מן התורה מלשון והבור רק שעשה זהם ^{כ"ה}
 חגריא: הריקן בזהב כדכתיב בירקק קרוץ דהיינו זהב כלו' ^{כ"ה}
 שמתן להם זהב הרבה כדי שילכו: שנא' עקב אשר שמע כמנין ^{כ"ה}
 עק"ב שמע ואברה' קיה קע"ה כמלא שכן ג' הכיר את בוראו:
 השטן בחושבנא תלת מאה ושתין וארבע הוו וימות הקמה ^{כ"ה}
 שס"ה רמז שכל השנה יש לו ראית לקטרג קוץ מיום אחד דהיינו ^{כ"ה}
 :

הוא אברהם בתחילה המליכו הקב"ה לאברהם
 על מאתים וארבעים ושלשה איברים ולכסוף על
 רמ"ח ואלו הן שתי עיני ושתי אזנים וראש הגויה:
 טז א"ר אמי בר אבא מ"ר *עיר קטנה ואנשים בה
 מעט ובא אליה מלך גדול וסבם אותה טובנה
 עליה מצודים גדולים עיר קטנה זה הגוף ואנשי
 בה מעט אלו האברים ובא אליה מלך גדול וסבב
 אותה זה יצה"ר וכנה עליה מצודים גדולים אלו
 עונות ומצא בה איש מסכן חכם זה יצ"ט ומלט
 הוא את העיר בחכמתו זה תשובה ומעשי טובי
 ואדם לא זכר את האיש המסכן ההוא רבשעת
 ויצה"ר לית דמדבר ליה ליצה"ט *החכמה תעוז
 לחכם זו תשובה ומעשי טובים מעשרה שליטי
 אשר היו בעיר אלו ב' ידים וב' רגלי וב' עיני
 וב' אזנים וראש הגויה ופה:

יז א"ר זכריה משום ר' ישמעאל בקש הקב"ה להוציא
 כהונה משם שנא' *ומלכי צדק מלך שלם
 יום הכפורים: המליכו שליטו: שתי עינים ושתי אזנים
 שנתלה המליכו הקב"ה על אנריו שהם צדקותו לזכר מעבירה
 אבל עיניו ואזניו של אדם אינם צדקותו שהרי על כרפו יראה
 בעיניו ובאזניו ישמע ולצדקו כשכימול המליכו הקב"ה אסילו על לו
 שלא יסתכל ולא ישמע כי אם דבר מלוי: וראש הגויה שכימול:
 מעשרה שליטים שולטים באדם ארוב מעשה האדם כעשים
 על ידיהם:
 ומלכי צדק הוא שם בן נח:

ארבעה נדרים פרק שלישי נדרים פז

וגומ' והוא כהן לאל עליון כיון שהקדים ברכה
אברהם לברכת המקום הוציאה מאברהם שנא'
*ויברכהו ויאמר ברוך אברהם לאל עליון גו' וברוך נלא' יד
אל עליון וגו' א"ל אברהם וכי מקדימין ברכה
עבד לברכת רבו (לפיכך הוציאה מאברהם) [מיד
נתנה לאברהם] שנא' *לדוד מזמור נאם ה' לאדני מליסי קי
וגו' וכתיב בתריה נשבע ה' ולא ינחם אתה כהן
לעולם על דברתי מלכי צדק על דבורו של מלכי
צדק והיינו דכתיב והוא כהן לאל עליון הוא כהן
ואין זרעו כהן:

אין בין המודר

פרק רביעי

איבעיא להו הני כהני שלוחי דידן הוו או שלוחו לה

לפיכך הוציאו מאברה' ואע"פ שאברהם מזרעו של אס לא זכה
בכהונ' מקמת אס אלא מקמת עלמו והיינו דאמר' והוא כהן
ואין זרעו כהן כלו' שלא זכ' זרעו בכהונ' מקמתו משום הכי נטלה
מכל שאר זרעו של אס וכתנה לאברה': נאם ה' לאדני דוד הוא
דקאמ' דנאם ה' היה לאדני דהיינו אברהם שנ לימיני שהצטיקו
במלכות ד' מלכים שיצא לימין ה' כלומר שיהי' בעזרו לשית
אויביו הדום רגליו וכתיב בההוא מזמור אתה כהן לעולם
ואברהם נקרא אדון כדאיתא בברכות למען אדני למען אברהם
שקראך אדון: על דבורו של מלכי צדק נטלה מזמו הכהונה:
הני כהני שמקריבין קרבנות: שלוחי דידן דפעלי קרבנות:

דשמיא למנ"מ למודר הנאה אי אמרת שלוחי דידן
הוו הא מהנו ליה ואכור ואי אמרת שלוחי דשמיא
שרי מאי ת"ש דתנן וכו' :

לו פיסקא *מלמדו מדרש הלכות ואגדות ולא ילמדנו
מקרא . מקרא מ"ט לא ילמדנו משום

מ"המודר דקמהני ליה מדרש נמי קא מהני ליה אמ' שמואל
במקום שנוטלין שכר על המקרא ואין נוטלין שכר
על המדרש מאי פסקא *הא קמ"ל דאפי' במקום
שנוטלין שכר על המקרא שרי למשקל על המדרש
לא שרי למשקל מ"ש מדרש דלא דכתי' *ואותי צוה
ה' בעת ההיא (לאמ' לכם) [ללמד אתכם] וכתי' *ראה
למדתי אתכם חוקי' ומשפטי' כאשר צוני ה' מה אני
בחנם אף אתם נמי בחנם מקרא נמי בחנם רב אמ'

הא קמהני לי' שליק לכפר כפרתו ואיהו הדירו שלא יהנה ממנו
שנוטלין שכר על למוד המקרא ולהכי לא ילמדנו מקרא
בזכר לזה דקמהני ליה השכר שהיה לו ליתן אבל
מלמדו הלכות בזכר דלא קמהני ליה כלל : מאי פסקא
דזמכהגא תליא מילתא ולאו איסור' איכא אפי' למשקל שכר על
המקרא תריץ לא וודאי לאו שפיר ענד דשקל כלל : והא קמ"ל
מתני' : דאפי' במקום שנוטלים שכר וכו' ולהכי לא ילמדנו
מקרא דהואיל ושרי למשקל שכר אס' מלמדו בזכר מהני ליה מן
השכר שהיה לו ליתן : רב אמר מ"ט התירו למשקל שכר מן
המקרא מפני שאין נוטלים שכר אלא על שכר שימור שמעתי
התיכונות שאין מביעין אותן ללא ולעסוק בדברי' בטלים ולא

שכ
א
וש
זה
הפ
לר
סו
שכ
גדו
למ
דק
שי
פי
שכ
מ
שו
ככ
א
ש
ה
ט

ע"ג
פ"המודר
בנאה
מחכרו
לז
דברי' ד
סס
דז
ע"ג

אין בין המודר פרק רביעי נדרים פת

שכר שימור ור' יוחנן אמר שכר פיסוק טעמים:
[אמר רב איקא בר אבין א"ר חננאל] אמר רב יח
מ"ד *ויקראו בספר תורת האלהים מפורש שס"ע"ב
ושום שכל ויבינו במקרא בספר תורת האלהים ^{כתמי' ח}
זה מקרא. מפורש זה תרגום. ושום שכר אלו ^{מגיל' ס"א}
הפסוקים. ויבינו במקרא אלו פסקי טעמים ואמרי
לה אלו המסורות. א"ר יצחק מקרא סופרי' ועטור
סופרים וקריין ולא כתבין וכתבין ולא קריין
שכר לימוד המקרא וקטנים דלריכין שימור למדים מקרא ולא
גדולים ולהכי לא ילמדנו מקרא לקטנים נכנס דהואיל וארי
למישקל שכר קמהכי השכר שהיה לו ליתן אבל מלמדו מדרש
דקטנים אין לומדין מדרש אלא לגדולים וגדולים לית להו שכר
שימור ולא קמהכי להו כלל ולהכי ארי: ור' יוחנן אמר שכר
פיסוק טעמים שקיל מנייהו שמלמדו נקודות וטעמים וההוא
שכר ארי למישקל ופיסוק טעמים אינו אלא במקרא ולהכי
לא ילמדנו מקרא משום דקא מהכי לי' שמכי' לו את השכר:
מפורש זה תרגום דמפרש ליה למקרא: ושום שכל אלו
הפסוקים נקודות המפסיקות בין פסוק לפסוק וקרי ליה
זום שכל שעל ידיה' אדם מבין המקרא' כפי תכונת הטעמי' כדאמרי'
בס"ק דתניג' כ"מ לפסוקי טעמי': המסורת מה שנסמך במסורה:
א"ר יצחק מקרא סופרים הקריאה שמסרו לנו הראשונים'
שנקראו סופרים: ועטור סופרים תיבות יתירות שנכתבו ליפות
הלשון ונקרא עטור לפי שהן מעטרות את הלשון: קריין ולא
כתבין תיבות הנקראות ואינם נכתבות: בתיבין ולא קריין

כתיבין תיבות הנקראות ואינם נכתבות: בתיבין ולא קריין

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

הלכה למשה מסיני . מקרא סופרי' ארץ ארץ שמים

מצרי' עטור סופרי' *אחר תעבורו *אחר (תלכו) [תלך] יח ראשי יח
*אחר תאסף *קדמו שרי' אחר נוגני' *צדקתך כהררי שם כד
אל משפטיך תהום רבה . קריין ולא כתיבין *פרת תלמיססח

שככתבות ואינס נקראות : הלכה למשה מסיני כך קבל שם לו
משה מסיני ומסין לישראל : מקרא סופרים ארץ ארץ ש"כ ח

כשיש בו שתכמתא נקרא נקמץ : שמים מצרים אע"פ שאין
בהם אל"ף נקראים כאילו היתה בהם : עטור סופרים
אחר תעבורו אחר תלכו אחר תאסף קדמו שרים אחר
נוגנים כל הכי אחר מיותרין הם ואינס אלא לתפארת הלשון
דהוה ליה למכתב סעדו לזכרם ותעברו תסגר שזעת ימים ותאסף
קדמו שרים ונוגנים אלא שכתבו לתפארת הלשון : צדקתך
כהררי אל הוה ליה למכתב לדקתך הררי אל כדכתיב משפטיך
תהום רבה לומר שההרים הרמים כלומר המלאכים כריכין
לדקת ה' אלא שכתב כהררי אל לתפארת הלשון . ונדברי מורי
ראיתי דעטור סופרים היינו שכותבין טעם מפסיק באחר כי
היכי דלישתמע אחר כך (תלכו) [תלך] אחר כך תעבורו אחר
כך תאסף קדמו שרים ואחר כך נוגנים לדקתך כהררי נפסק
בטעם כהררי ממלת אל לומר שמלת אל הסוכה כאילו היתה
בתקלת הפסוק ופירושו אל לדקתך כגלית כהרים שהם גלויים
ואלמלא ההכסק היה במשמע אחר שתלכו אחר שתעבורו אחר
שתאסף קדמו שרים אחר הנוגנים שהנוגנים קדמו להם לדקתך
כהרים של אל וקרי לה עיטור סופרים מאוס דמעטרי
ליה למלתא בטעם הקריאה : קריין ולא כתיבין פרת

דב
לו*
א*
ולא
דה
דבס
איש
איש
[הו]
ולא
פליי
ויאמ
ולא
ליה
ותא
הגור
דבה
דחש
כי א
דים
כאו
כמל
את
יחזק
שכי

אין בין המודר פיק רביעי נדרים פט

רכלכתו. * איש דכאשר ישאל * באים דונבנתה ש"כ יי
 * לה דפליטה. * את ההגר הוגד. * אלי דהגורן. ירמיה לא
 * אלי דהשעורים הליון קריין ולא כתיבין. כתיבין
 * ולא קריין. * נא דיסלח * ואת דהמצוה. * ידרוך
 דהדורך * חמש דפאת נגב. * אם דכי גואל הליון
 רכלכתו בשמואל הוא להשיב ידו צהר פרת פרת קרי ולא כתיב: ^{ח"כ}
 איש דכאשר ישאל בשמואל כמי הוא גבי אקיתופל כאשר ישאל ^{לח}
 איש בדבר אלהים איש קרי ולא כתיב: באים דונבנתה בירמיהו ירמיה כא
 [הוא] הכה ימים באים כאם ה' ונבנתה העיר וגו' באים קרי יחזקאל ^{דברים ו}
 ולא כתיב: לה דפליטה בסוף ירמיהו נפנאת בכל אל יהי לה רות ג
 פליטה לה קרי ולא כתיב: את דהגר הוגד ברות וישן צועו
 ויאמר לה הגד הוגד לי את אשר עשית את קמותך האי את קרי
 ולא כתיב מיהו בספרים שלנו קרי וכתיב ואף במסרה לא מדכר
 ליה בהכך דקריין ולא כתיבין: אלי דהגורן ברות כמי הוא
 ויאמר אליה כל אשר תאמרי אלי אעשה והססוק שאקריין וסרד
 הגורן ותעש ככל אשר לותה קמותה וקרי ליה אלי דהגורן אע"ג
 דבהאי קרא ליכא הגורן כיון דסמך ליה בפסוק דלאקריין: אלי
 דהשעורים ברות כמי הוא ויאמר שש השעורים האלה כתיב לי
 כי אמר אלי [אלי] קרי ולא כתיב: כתיבין ולא קריין נא
 דיסלח במלכים בהשתקויותי בית רמון יסלח נא ה' לעבדך כתיב
 נא ולא קרי: ואת דהמצוה נסדר ואתקנן כך מלאתי בתוב ולא
 נמלא בספרים שלנו: ידרוך דהדורך בסוף ירמיהו ידרוך הדורך
 את קשמו ידרוך שני כתיב ולא קרי: חמש דפאת נגב בסוף
 יחזקאל ואלה מדותיה וגו' חמש חמש מאות וארבעה אלפים חמש
 שני כתיב ולא קרי: אם דכי גואל ברות ועתה כי אמנס כי אם

כתיבין ולא קריין אמ' רב אחא בר אדא במערכא פסקו ליה להאי קרא לתלת פסוקי *ויאמר ה' אל משה הנה אנכי בא אליך בעב הענן:

יט א"ר חמא בר חנינא לא העשיר משה אלא מפסולתן של לוחות שנא' *פסל לך פסולתן יהא שלך

סג א"ר יוסי בר חנינא בתחלה לא נתנה תורה אלא למשה ולזרעו שנא' *כתב לך פסל לך מה פסולתן שלך יהא אף כתיבתן שלך יהא ומשה נהג בה

סז טובת עין ונתנה לישראל ועליו הכתוב אומר *טוב עין הוא יבורך כי נתן מלחמו לדל מתיב רב חסדא

דכ"ד *ואותי צוה ה' בעת ההיא ללמד אתכם חוקים ומשפטים אותי צוה ואני לכם. *ראה למדתי אתכם חקים ומשפטים כאשר צוני ה' אלהי.

סח אותי צוה ואני לכם. *ועתה כתבו לכם את השירה גואל אנכי ה' אס כתיב ולא קרי ובמסרה קשיב כל הכי ועמי עלייהו אקריכי מיהו לא קשיב (את) [זאת] דהמלוה אלא (את) [זאת] דהכפש דכתיב בירמיה גבי לדקיהו קי ה' אשר עשה לנו

את הכפש הזאת:

פסל לך שלך יהא ושל סכסירין היו: טוב עין הוא יבורך זה משה דכתיב ביה כי טוב הוא: כי נתן מלחמו לדל אין

לסם אלא תורה דכתיב לכו לקמו בלקמי ואין דל אלא ישראל שכל וידל ישראל עד מאד: מתיב רב חסדא ואותי צוה ה' בעת ההיא ללמד אתכם חקים ומשפטים אותי צוה ה' אלהי ומפרקינן ואני לכם וקרא ה"ק ואותי צוה ה' ואני כתיב את

סח יס סכסירין יס מרשו חזקת אצו יסא מא: יסא חזקת אצו יסא

סח יס סכסירין יס מרשו חזקת אצו יסא מא: יסא חזקת אצו יסא

סח יס סכסירין יס מרשו חזקת אצו יסא מא: יסא חזקת אצו יסא

אין בין המודר פרק רביעי נדרים צ

הזאת השירה לחודה * למען תהיה לי השירה דכ"י לא
הזאת לעד בכני ישראל אלא פלפולא בעלמא :
א"ר יוחנן אין הקב"ה משרה שכינתו אלא על כ
גבור ועשיר וחכם ועניו וכלם ממשה גבור שס
דכתיב * ויפרוש את האהל על המשכן ואמר רב שנת פ"י
משה רבינו פרשו וכתיב * עשר אמות ארך הקרש שנות ח
וגו' אימא דאריך וקטין אלא מן הדין קרא דכתי' שס כו
* ואתפוש בשני הלוחות ואשליכם מעל שתי ידיו דכ"י ט
ואשברם (לעיניכם) ותניא הלוחות ארכן ששה
ורחבן ששה ועביון (ששה) [שלשה] עשיר דכתי'
* פסל לך פסולתן שלך יהא חכם רב ושמואל שנות לד
דאמרי תרוויהו חמשים שערי בינה נבראו בעולם שנת
וכולם נתנו למשה חוץ מאחד דכתיב * ותחסרהו פר"ע
מעט מאלהים (וכבוד והדר תעטרהו) עניו דכתי' וע"ש
* והאיש משה ענו מאד (מכל האדם אשר על מליס ח
פני האדמה) : כמדנ' יב

לני ללמד אתכם קקים ומשפטי' : למען תהיה לי השירה
הזאת לעד ואי שיר' לזדה קאמר מאי סהדותא איכא : פלפולא
בעלמא נתן לו למשה והוא נהג בו טובת עין לישראל :
אין הקב"ה משרה שכינתו בקניעות : עשר אמות ארך
הקרש אלמא עשה גבוה עשר אמות היה וכיון שהיה גדול
כל כך מסתמא גבור היה : אריך וקטין אריך בקומה וקטן
נכח : חוץ מאחד ידעת השם יתעלה על אמתו כדכתיב
ותחסרהו מעט מאלהים :

כא א"ר יוחנן כל הנבואים פלם עשירים היו מנ"ל
 ממושה ומשמואל ומעמוס ומיונה. ממושה
 דכתיב * לא חמור אחד מהם נשאתי אי בלא
 אגרא לאפוקי מאן דשקיל בלא אגרא אלא אפי'
 באגרא ודלמא משום דעני הוה אלא מפסל לך
 פסולתן שלך יהא. משמואל דכתיב * הנני עני כי
 נגד ה' ונגד משיחו את שור מי לקחתי וחמור
 מי לקחתי וגומר אי בחנם לאפוקי מאן דשקיל
 בלא אגרא. אלא דאפילו בשכר ודלמא
 משום דעני הוה אלא מהכא * ותשובתו הרמחה
 כי שם ביתו (ושם שפט את ישראל ויבן שם
 מזבח לה') ואמר רבא כל מקום שהלך שם ביתו
 עמו. אמר רבא גדול האמור בשמואל ממה שנאמו
 במשה דאלו במשה כתיב לא חמור אחד מהם
 נשאתי דאפי' בשכר ואלו גבי שמואל אפי' ברצון
 לאפוקי מאן דשקיל בלא אגרא וכי משתבח היה שלא כטל בלא
 שכר דלא הוה גזלן כולי עלמא כמי לאו גזלן מינהו: אלא
 אפי' באגרא שלא היה נהנה משל אחרים: דלמא האו דלא
 שקיל אפילו באגרא לאו עשו' עושר דלמא עשו' דעני הוה ולא
 הוה ליה משאות ולהכי לא הוה לרד: אלא מהכא שמעינן
 דעשיר הוה מפסל לך: ביתו עמו כלי תשמישו וזה היה מרוב
 עושר: לא חמור אחד מהם נשאתי בעל כרחו אפילו בשכר
 [הא ברצון בעלים היה שוכר ואלא גבי שמואל וכו'] אפי' ברצון
 דזימנין מתרלי משום כסופא ולא כיסא להו:

לא
 ולא
 דכתיב
 אנכי
 שקט
 ושק
 וירד
 ויחנן
 שכר
 וא"
 ככל
 בתו
 המז
 כמו
 ופקו
 אם
 ומו
 הבר
 רבא
 לא
 ובני
 עליו

אין בין המודר פרק רביעי נדרים צב

מרקיע לזכור ואמרו לפניו רבש"ע אם אתה עושה
דין לבי עמרם אנו מאירין ואם לאו אין אנו מאירין
באותה שעה זרק בהן חצים וחניתות אמר להם
בכל יום ויום משתחיים לכם ואתם מאירי' בכבודי
לא מחיתם בכבוד בשר ודם מחיתם ובכל יום
ויום יורה בהם חצים וחניתות ומאירים שנאמר

מקוק ג

*לאור חציך יהלכו לנגה ברק חניתך:

תניא בקור חולים אין לו שיעור מאי אין לו שיעור כד
סבר רב יוסף למימר אין שיעור למתן ^ס

שכרו אמרו. א"ל אביו וכל המצות מי יש שיעור
למתן שכרן ותא תנן הוי זהיר במצוה קלה כבמצוה
חמורה שאין אתה יודע מתן שכרן של מצות אלא
אמר אביו אפילו גדול אצל קטן. רבא אמר אפי'

לכנמ' אינו

מאה פעמים ביום *תנ"ה בקור חולים אין לו ^{לכנמ' אינו}
שיעור אפילו גדול אצל קטן ואפילו מאה פעמי'
ביום. א"ר אחא בר (חיננא) [חנינא] כל המבקר
את החולה נוטל אחד מששים מצערו א"ל אביו

וזכור מלמעלה מן הרקיע הוא כדאיתא בפ' אין דורשין: אם
אתה עושה דין לבן עמרם ממלוקתו של קרק ומשמע להו
דהאי קרא ממלוקתו של קרק מדרש משום דבליאת מלרים
ובקריעת ים סוף משתעי בספ' קרקוק וכתוב ביה עקלת ראש מבית
רשע ומשמע להו דהיינו קרק וכתוב בתריה שמש ירק עמד זכולה:
ואפילו גדול אצל קטן שלא יאמר לא אנקר אלא גדול כמוני:
אין לו שיעור דמלוה בקטן כמו בזכור: ^{סלף}

לרבא אם כן לעיילו שתין ולוקמוהו א"ל
 כעישורייחא דרבי (ובבני) [ובבן] גילו דתניא רבי
 אומר הבת הנזונה מנכסי אחים נוטלת עשור נכסי
 אמרו לרבי לדברויך מי שיש לו עשר בנות וכן
 אחד אין לו לבן במקום בנות כלום אמר להם כך
 אני אומר ראשונה נוטלת עשור נכסים שנייה
 במה ששיירה שלישית במה ששיירה וחוזרות כולן
 וחולקות בשוה ר' חלבו חלש אכריו רב כהנא
מ (רבי חלבו באיש) *ר' חלבו באיש לא אוכא דקא
 אתי אמר להו לא כך היה מעשה בתלמיד אחד
 מתלמידי ר' עקיבא שחלה ולא נכנסו חכמי לבקרו
 ונכנס ר' עקיבא לבקרו ובשביל שכבד ורבץ לפניו
 חיה א"ל רבי החייתני יצא ר' עקיבא ודרש כל
 שאינו מבקר את החולה כאלו שופך דמים כי
 אתא רב דימי אמר כל המבקר את החולה גורם
 לו שיחיה וכל שאינו מבקר את החולה גורם לו
 ליעיילו שתין ולוקמוהו יכנסו ס' זכי אדם כא' לבקרו ויטול
 כאו"א ס' מלערו ומיד יתפסא: כעישורייחא דרבי שכל אחת נוטלת
 עשור מנכסי' שנתרו אחר שנטלה אותה שלפניה עשור שלה וכן
 כמי כל אחד מן המבקרים נוטל אחד מס' מן הקולי שנשאר לקולה
 אחר שנקרו אותו שלפניו: ובבן גילו שכולד המבקר במולו של
 קולה: וחוזרות כולן וחולקות בשוה שבין שבת אחת באו ליטול
 אינו נדין סיהיה קלק של ראשונות יותר מן האחרונות: באיש
 קלה: [כאלו שופך דמים מפני שזכי אדם שפכסין לבקרו

שיש
 מבי
 הח
 דער
 עלי
 קד
 לית
 בשו
 אויב
 בעו
 (א
 שנא
 ה' ו
 עושי
 ולא
 המול
 זית
 זימכי
 סיכו
 קאמ
 מפכי
 שאיפ
 קאמ
 קאמ

אין בין המודר פרק רביעי נדרים צג

שימות מאי גורם אולימא כל המבקר את החולה מבקש עליו רחמים שיחיה ושאינו מבקר את החולה מבקש עליו רחמים שימות שימות סלקא דעתך אלא כל שאינו מבקר את החולה אין מבקש עליו [רחמים] לא שיחיה ולא שימות רבא יומא קרמאת דחלש אמר להו לא תגלו לאינש דלא ליתרע מזלי מכאן ואילך אמר להו פוקו אכריו בשוקא רבא חלש דסני לי ליחדי וכתוב *כנפול ושלוי כד אויבך אל תשמח וכהכשלו אליגל לכך פניראה ה' ורע בעיניו והשיב מעליו אפו ודרחי' לי לבעי עלי רחמי:

(אמר רב יהודה אמר שמואל) [אמר רב] כל כה המבקר את החולה נצול מדינה של גיהנם שם שנא' *אשרי משכיל אל דל ביום רעה ומלטהו מליים ווא ה' ואין דל אלא חולה שנא' *מדלה יבצעני או נמי ישעי' לה

עושין לו לקולה כל כרכיו: [אין מבקש עליו רחמים לא שיחיה ולא שימות כראה בעיני דה"ק פעמים שלריך לבקש רחמים על החולה שיעות כגון שחלטע' הקולה בקוליו הרבה ואי אפשר לו שיחיה כדאמרי' בס' הכנסא דכיון דקזא אמתיה דרבי דעל כמה זימכין לבית הכסא ואכא תפילין וקא מלטער אמתיה יהי רכון שיכופו העליונים את התקמונים כלו' דלימות רבי ומאוס הכי

קאמר דהמבקר קולה מועילו בתפלתו אפי' (למות ונקט) לקיות אינו נר'ן מפני שהיא תפלה יותר מעולה ומי שאינו מבקר איך לריק לומר שאינו מועילו לקיות אלא אפי' היכא דאיכא ליה הכאה בעיתה אפילו אותה הכאה זעזעתינו מהכנה: האזן

ש' נ"י מהדין קרא *מדוע אתה ככה דל בן המלך ואין
 חשלי טו רעה אלא גיהנם שנא' *כל פעל ה' למענהו וגם
 רשע ליום רעה. ואם בקרו מה שכרו מה שכרו
 כדאמרינן נצול מדינה של גיהנם אלא מה שכרו
 בעולם הזה *ה' ישמרתו ויחייהו ואושר בארץ ואל
 תתנהו בנפש אויביו. ה' ישמרתו מיצר הרע ויחייהו
 מן היסורים ואושר בארץ שיהו הכל מכבדים
 אותו ואל תתנהו בנפש אויביו שיודמנו לו רעים
 כנעמן שרפאווהו מצרעתו ואל יודמנו לו רעים
 כרחבעם שחלקו מלכותו תניא ר"ש בן אלעזר
 אומר אם יאמרו לך זקנים סתור וילדים בנה
 סתור ואל תכנה מפני שסתירת זקנים בנין ובנין
 ילדים סתירה וראיה לדבר *רחבעם בן שלמה.
 אמ' רב (ששה) [שישא] בריה דרב אידי לא לסעור*
 אינש קצירא לא בתלת שעי קמייית' דיומא ולא בתלת
 שעי בתריית' דיומ' כי היכי דלא ליסחדעתייה מן רחמי
 בתלת שעי קמייחא רווחא דעתייה בתרייתא תקיף
 [רעים כנעמן שריפאווהו מלרעתו כגון אלישע דהוה כניא וזקן
 והשיליו עלה לכעמן: אם יאמרו לך נערים בנה בית
 המקדש וכו': וסימן לדבר רחבעם דכתיב ויעזוב את עלת
 הזקנים וגו' וקרב בית המקדש על אותה עלה והמורה לא פירש
 בנה"ק ואיכא ברייתא דקתני בהדיא בנה"ק]: לא לסעור
 אינש לא יבקר ופקודת כל האדם מתרגמינן וסערא: קצירא
 קולה: בתלת שעי קמייחא רווחא דעתייה וכסנו' המנקר
 שנתרפא ואין לריך לנקש רמסים עליו: בתרייתא תקיף

תלים טו
 ו"א יב
 ע' כגו'
 נחפדסי
 וכרש"א

חולש
 שנא
 בחל
 למע
 ערש
 על
 אלא
 שרו
 (אמ)
 *יש
 אמי
 אמר
 נחמן
 אמר
 חולש
 יסעד
 ה' יס
 ראש
 על גב
 ושטיר

אין בין המודר פרק רביעי נדרים צה

חולשיה. א"ר אבין אמ' רב מנין שהקב"ה זון את החולה שנת ס"ק
שנא' *ה' יסעדנו על ערש דוי כל משכבו הפכת מהלי' מחא
בחליו. וא"ר אבין אמר רב מנין שהשכינה שרויה
למעלה ממטתו של חולה שנא' ה' יסעדנו על
ערש דוי. תנ"ה הנכנס לבקר את החולה לא ישב
על גבי מטה ולא על גבי כסא ולא על גבי ספסל
אלא מתעטף ויושב על גבי קרקע מפני שהשכינה
שרויה למעלה ממטתו של חולה שנא' ה' יסעדנו
על ערש דוי:

(אמר רבין) [א"ר אמי אמר רב] מ"ד *ואתה בן כו
אדם עשה לך כלי גולה זה נר וקערה שס
*ושטיח. *ובחסר כל (אמר רבין בר אבא) [א"ר ע"ג
אמי אמר רב] בלא נר ובלא שלחן. רב חסדא ימקל' יב
אמר בלא אשה. רב ששת אמר בלא שמש. רב מא
נחמן אמר בלא דעה. תנא בלא מלח ובלא רבב. דנרי' כח
אמר אביו נקטינן אין עני אלא בדעה במערבא כר' דאבוי

חולשיה וכסבור שהוא באפס תקוה ומתיאש מן הרקמים: פליג
יסעדנו כמו ולקס לנב אנוס יסעד: [מנין שהשכינה וכו' שכל' אשיכך
ה' יסעדנו קרי ביה יסעדנו א"כ יסעדנו ממש שסעד שכינה על בחסר כל
ראשו כדאמרן בהדיא ששכינה שרויה למעלה ממטתו]: לא ישב הו' עניות
על גבי מטה ולא על גבי ספסל איכא מ"ד דדוקא כשקולה ואין עני
שוכב ע"ג קרקע שכלא מבקר גזיה ממקום שכינה: אלל
ושטיח עור לאכול עליו: בלא רבב שומן: כדעפ
כ"כ סנר
כד"כ
הרי"ף

הרי"ף

אין בין המודר פרק רבעי נדרים

אמרי דדא ביה כולא ביה דלא דא ביה מה ביה
 דדא קני מה חסר דדא לא קני מה קני:
 כו א"ר אלכסנדרו א"ר חייא בר אבא אין החולה
 עומד מחליו עד שמוחלין לו כל עונותיו שנא'
 *תליס קני *הסולה לכל עוניכי הרופא לכל תחלואיכי. רב
 חייב לנ המנונא אומר חוזר לימי עלומי שנא' *רוספי
 תליס חל בשרו מנוער ישוב לימי עלומי *כל משבכו הפכת
 בחליון אמר רב יוסף לומר שמשכה תלמוחו:
 כדו רב יוסף הלש אייקר ליה תלמודיה אהדריה אבי
 קמיה היינו דבכל דוכתא אמרין אמר רב
 יוסף לא שמיע לי הא מלחא זא"ל אבוי את אמרת
 לן ומתא מתנית' אמרת לן רבי הוה גמיר תלת
 עשרה אפי הלכה אנמריה לרבי חייא ד' מנהון
 לסוף הלש רבי אהדריה ר' חייא קמיה הנהוג
 אפי דאנמריה ושחא אודו להו הוה ההוא קצרא
 דדא ביה כולא ביה מי שיש בו דעת כמי שיש בו הכל שאינו
 נחסר כלום: [דדא קני מה חסר מי שקפה דעת אינו חסר
 כלום]: דלא קני דעה ומה קני מה יועיל כל מה שיקפה:
 חוזר לימי עלומי אפר שקלה ופתרפא מתקוק טבעו להיות
 יותר צריח ומה שהיה קודם חליו שכאמר רטמס כוטרקון
 רטוב ופס וי"א חוזר לימי עלומי דנעשה כחמק שלא טעם
 טעם חטא: לומר שמשכה תלמודו ימי עלומי קדרי
 מעמין העלמה:
 אייקר ליה תלמודי הכנידעליו תלמודו ששקמו: תלת עשרה
 אפי ני"ג פנים: קצרא כונס:

אין בין המודר פרק הכישי נדרים צה

דהוה שמוע לי' לר' כד הוה גחים להון אולד' חייא
גמר יתהון קמיה קצרא ואתא אתררינהו קמיה
רבי כד הוה חזי ליה רבי להתוא קצרא א"ל רבי
אתה עשית אותי ואת חייא א"ר הכי א"ל אתה
עשית את חייא וחייא עשה אותי:

אמר ר' אלכסנדרו א"ר חייא בר אבא גדול נס כט
שנעשה לחולה יותר מנס שנעשה לחנניה ^{סס}
מושאל ועוריה דאלו חנניה מישאל ועוריה אש
של הדיוט והכל יכולין לכבותה אבל של חולה אש
של שמים הוא מי יוכל לכבותה וא"ר אלכסנדרו
א"ר חייא בר אבא ואמרי לה א"ר יהושע בן לוי
כיון שהגיע קצו של אדם הכל מושלין בו שנא'

*והיה כל מוצאי יהרגני (רבא) [חב] אמר מוחבא ^{פ"א' ד}
*למשפטיך עמדו היום כי הכל עבדיך אמרו לו תליסקיט
לרבה בר שילא שכיב ההוא גברא גובהא [הוה]
רביב גידרונא ונטרא מטא תיתורא *איסתטט שדייה כננו' אית'

אתה עשית אותי ואת חייא דגמר להו דכל המלמד את בן
קנרו תורה מעלה עליו הכתוב כאלו עשאו שכל' ואת הכפס
אשר עשו בקרבן:

הכל מושלין בו להמיתו אפילו זבוב אפילו יתוש: למשפטיך
עמדו היום כי הכל עבדיך כיון שלמשפטיך עמדו בניינה
של מעלה שהגיע קלס למות הכל עבדיך לקיים את דבר המשפט:
שכיב ההוא גברא גובהא אדם שהיה גבוה כלו' ארוך: רביב
גידרונא ונטרא דוכז פמדה קטנה: תיתורא גשר: אסתטט

במיא וקא שכיב קרא אנפשיה למשפטיך עמדו
היום וגו' שמואל חוייה לההוא עקרבא דיתיב על
אקרוקתא ועברא נהרא טרקא גברא זמית קרי
עליה למשפטיך עמדו היום וגו':

ל אמר שמואל אין מבקרין אלא למי שחלצתו חמה
לאפוקי מאי לאפוקי הא דתניא ר' יוסי בן

פרטא אומר [משום ר' אליעזר] אין מבקרין לא
חולי מעים ולא חולי העין ולא מחושי הראש.

בשלמא חולי מעים משום כסופא אלא חולי העין
ומחושי הראש מ"ט משום דרב יהודה דאמ' רב

יהודה דבורא קשי לעינא ומעלי לאשתא אמר
רנא האי אשתא אי לאו דפרונק' דמלאכא דמיתות'

סס היא מעלי * כחורא לדקלא חד לתלתין יומין כי
ע"ז תריוקא לגופא רב נחמן בר יצחק אמר לא היא

מלשון סטיא רוק של שגעון וכדאמרינן בעלמא שטתה הוא דקטיה
חזתה רוק שטת לאותה פרדה והשליכתו זכהר: אקרוקתא

לפרדע. ועקרב אינו יכול לשוט זכהר וכשאו הלפרדע עליו
להעבירו זכהר ולכשך את האיש:

שחלצתו שלבשתו קמה כאדם המזדיין שעל [ידי] כלי זיין שעליו
נקרא חלוץ: לאפוקי הא דתניא דס"ל לשמואל כי

הך ברייתא דאין מבקרין להכך דקא מני ודשמואל כמי לאפוקי
הכי: משום כסופא דזמנין שרין לנקביו ומכסיף: [דבורא

קשה לעינא וכן כמי למיקוט הראש שטבע אקד להם:] דפרונקא
שליך שעל ידיה מתיס: כחורא לדקלא הולין שסביב הדקל

שאמרין אותו מבהמות וקיות: תריוקא מרקמת מועיל וקורין

אין בין המודר פרק רביעי נדרים צו

ולא תרייקה אמר (רכא) [רבה] בר יונתן [אמר
רב יחיאל] ערסן יפה לחולה לרפואתו מאי ערסן
א"ר (יוחנן) [יונתן] חושלא דשערי עתיקתא [דריש
נפיא אמר אבוי ובעין בשולא כבשרא דתורא] רב
יוסף אמר סמידי דשערי עתיקתא דריש נפיא.
אמר אבוי ובעין בשולא כבשרא דתורא א"ר יוחנן
בורדס אין מבקרין אותו ואין מזכירין שמו מ"ט
א"ר אלעזר מפני שהוא כמעין הנובע וא"ר אלעזר
למה נקרא שמו בורדס שהוא כמעין הנובע:

הנודר מן המבושל

פרק שש

א"ל רב לחייל בריה זכנ א"ל רב הונא לרבה לא
בריה כל מידעם לא תפלוט קמיה רבך מט

לו תרייקא: חושלא דשערי שעורים קלופים: דריש נפיא
צמקלת הרקדת הנפה: בורדס תיבה אחת (צנ') [כשתי] תיבות
צור דס והוא קולי שמקלק דס מלמטה: אין מבקרין אותו משום
דזמכין לריך לכקציו ומלערי לי: ואין מזכירין שמו לומר פלוני
קולה קולי צורדס דלחו לשון בקייה הוא וא"כ שלא יתבייש הקולה
(א"כ) [מפני שהוא כמעין הנובע] שקוסן מזה לזה ויש צו
סכנה להזכירו:

כל מדעם לא תפלוט כל מאכל שאכלת אם אתה יושב לפני
רבך ויש לך רוק בתוך פיך תבלענו ולא תפלוט אותו לפני

לבר מן קרא ודייסא שהן דומין לפתילה של אבר
ואפי' קמיה שבור מלכא פלוט ר' יהודה ור' יוסי
חד אכיל דייסא באצבעתיה וחד אכל בהוצא א"ל
דאכיל באצבעתיה לדאכיל בהוצא עד מתו אתה
מאכילני רוקך א"ל דאכיל בהוצא לדאכיל באצבעתו
עד מתו אתה מאכילני צאתך :

ס רבי יהודה ור"ש אויתו לקמייהו בלוספיין ר"י
אכל ור"ש לא אכל א"ל ר"י מ"ט לא אכיל
מר א"ל ר"ש אלו אין יוצאין מבני מעים כל עיקר
א"ל ר"י כ"ש שנסמוך עליהן למחר :

לב רבי יהודה הוה יתיב קמיה דר' טרפון א"ל רבי
ס טרפון היום פניך צהובין א"ל אמש יצאו
עבדיך לשדה והביאו לנו תרדין ואכלנום בלא
מלח ואם אכלנום במלח כל שכן שהיו פנינו
צהובים אמרה ליה ההיא מטרוניתא לר' יהודה

רנך : [לבר] מקרא ודייסא שדומה וכו' הנולע רוקו חקר
ס אכל' : לפתילה של אבר שאינו מתעכל. א"כ שהם קשים
לגופו של אדם כפתילה של אבר : ואפילו לפני שבור מלכא
פלוט ואל תתניי' : בהוצא נקליפת עץ : מאכילני רוקך שאין
דרך לקבץ ההולא לאקר שנתנה לתוך סיו כשמוזרה בקערה :
מאכילני צאתך נוטה שתחת הלפרכים :

בלוספיין תאכיס שכתבשלו יותר מדאי : כיון שאין יוצאים מבני
מעים כ"ש דפעלו שנסמוך עליהן שאין לנו לריבין לאכול
ואכל חקר לעקר :

מו
אי
ד
ר
*
יה
חו
בה
ש
כד
אמ
ש
את
עבו
[כ
מכ
מוד
את
ואנד
ראש
כמג
גולפ
את
קאוב

הנודר מן המבושל פרק ששי נדרים צו

מורה ורוי אמר לה הימנותא בידה דההיא אתחא
 אי טעימנא אלא קידושא ואבדלתא וארבעה כמי
 דפסחא וחוגרני צדעאי מן הפסח ועד עצרת אלא
 *חכמת אדם תאיר פניו. א"ל ההוא מינא לרבי ^{קסלת ח}
 יהודה פניך דומין או כמלוי ברבית או כמגדלי
 חזירים א"ל ביהודאי תרווייהו אסירין אלא כ"ד
 בתי כסאות אית לי מביתי ועד בי מדרשא וכל
 שעה ושעה לכל אחד ואחד אני נכנס. ר' יהודה
 כד אזל לבי מדרשא שקיל גולפא על כתפיה
 אמר גדולה מלאכה שמכבדת את בעליה ר"ש
 שקיל צנא על כתפיה אמר גדולה מלאכה שמכבדת
 את בעליה רבייתהו דר' יהודה נפקת נקטת עמרא
 עבדת גלימ' דהוטבי כד נפקא לשוקא מכסויא (ליה)
 [בי] וכד נפיק ר' יהודה לצלוויי הוה מכסי ומצלי וכד
 מכסי (ליה) [ביה] הוה מברך ברוך שעטני מעיל ומנא
 מורה ורוי בעל הוראה ומשפך שמתוך שראתה פניו להוניס כל
 שעה היתה סבורה שנסתכר: הימנותא בידה דההיא
 אתחא אמוכתי צידך שאיני שותה כל השנה יין אלא קדושא
 ואבדלת': וחוגרני צדעאי וקושר אחי לדעי פדמתי מאוס מיתוש
 ראשי מפני ד' כוסות ששתיתי שאני קושש מהן מפסס עד עלרת:
 כמגדלי חזירין שמתוך שמרוינים הכנה פניהם להוניס:
 גולפא קקקן והיה מניחו לנהמ"ד כדי לישב עליו: שמכבדת
 את בעליה שלא היה יושב על גבי קרקע: דהוטבי גלימא
 קאזנה: שעטני מעיל שהיה קאזנ בעיניו כמעיל:

קסלת ח
 כ
 א
 ב
 ג
 ד
 ה
 ו
 ז
 ח
 ט
 י
 יא
 יב
 יג
 יד
 טו
 טז
 יז
 יח
 יט
 כ

חדא גזר רשב"ג תענית' ר' יהוד' לא אתא לכי תענית'
אמרו ליה לא אית ליה כסויה שדר ליה גלומא ולא
נ קביל *דלוי ציפתא א"ל לשליחא חזי מאי איכא
מיהו לא נוחא לוי דאיתתני בהאי עלמא:

לג רבי עקיבא איקדשת ליה ברתיה (דבר
סס כלבא) [דכלבא] שבוע שמע (בר) כלבא

ע' נכתובו' שבוע אדרה הנאה מכל נכסיה אולה ואחנסיבת

פ' אע"ס ליה בסיתות' הוו גנו כי תבנא הות קא מנקיט

אגדה כ' ליה תבנא מן מויה אמר לה אי הואי לוי רמינא

לך ירושלים דדהבא אתא אליהו אידמו להון

כאינשא וקא קרי אבבא אמר להו הבו לוי פורתא

דתבנא דאולידת אתתאי ולית לוי מדעם לאגנוייה

אמר לה ר"ע לאנתתיה חזאי האי גברא דאפילו

תבנא לא אית ליה אמרה ליה זיל הוי בכי רב

אזיל הוה תרתוי סרו שנין קמיה ר"א ור' יהושע

למשלם תרתוי סרו שנין קם ואתא לביתיה שמע

מאחורי ביתיה דקא אמר לה חד רשע לדביתהו

שפיר עביד לך אבוך חדא דלא דמי לך ועוד

דלוי ציפת' הגניה מקללת: חזי מאי איכא ראה כמה עושר

יש בו ומעשה כמים היה שנתמלא כל אותו מקום זהובים:

הות מנקיט תבנא מן מויה הות מלקט התנן משערו: רמינא

לך ירושלים דדהבא תכשיט של זהב שירושלים מלוויר זה

והכי עניד לה כדאיתא בפ' נמה אשה: אליהו אדמי לון

כאינשא כדי לכקס אותם ולהראו' להם שיש עכיים יותר מהם:

דלא דמי לך שאיכו דוקא לך מקשפסה קשונה כמותך:

הנודר מן המבושל פרק ששי נדרים צח

שבקד ארמלות חיות כולהן שנים א"ל אי מינאי
דילי ציית ליהוי תרתי סרי שנים אחרינא אמר
הואיל ויהבית לי רשותא אהדר לאחורי תדר אול
הוה תרתי סרי שנים אחרינת' אתא בעשרי' וארבעה
אלפין זוגין תלמידים נפק כולי עלמא לאפיה ואף
היא קדמה למיפק לאפיה אמר לה ההוא רשיעא
ואת להיכן אזלת אמרה ליה *יודע צדיק (דין משלי יב
דלים) [נפש בהמתו] אחת לאתחואה ליה קא
מדתו לה רבנן אמר להם הניחו לה שלי ושלכם
שלה הוא שמע אבוח אתא ואיתשל על נדריה
ואשחרי מן נכסיה:

מן שית מילי איתעתר ר' עקיבא מן (בר) כלבא לד
שבוע ומן אילא דספינתא דכל ספינתא עבדא ס
ליה (חד מן ענא) [מין עינא] זמנא חדא

ואת להיכן שלא היו לה נגדים ראויין: יודע צדיק (דין דלים)
[נפש בהמתו] יודע הוא זה דמה שכלטערתו בשבילו אית דאמרי
דאיהי הוה ידעה ד"ע הוא ואמרה ליה דלא עתגניא בעיניו
ואית דאמרי דלא הוה ידעה אלא הכי קא אמרה דלדיק לא מבזי
לאיכסי: שלי ושלכם שלה הוא תורתו ותורתכם בשבילה הוא
שנתנה לי עלה למיזל לבי דב:

אתעתר ר' עקיבא מן (בר) כלבא שבוע דפליג ליה בנכסיה:
אילא דספינתא בכל ספינה היו עושין דמות איל מעץ
לכאש ולסימן שתהא הספינה קלה בהליכתה כאיל והיו ממלאים
אותו דיכרי זהב. [א"כ] קד מן עכא עושין איל של זהב או עו

אנשויה על כף ימא אתא הוא אשכחיה. ומן גוזא
דזמנא חדא יתיב ארבעה זווי לספונאי אמר להון
אייתי לי מדעם ולא אשכחו אלא גוזא על כף
ימא אייתוהו ליה אמרו ליה עביד מרנא עליה
אשתכח דהוה מלי דינרי דזמנא חדא טבעה
ספינת' וכולי עסקא הוה מחית בההיא גוזא ואשתכח
ההווא זמנא [*ומן דסרוקיתא] ומן מטרוניתא

ע' סני' ^{כנח'} ממין הלחן: אנשויה על כף ימא ששקו לאותו סיל על שפת
והו' פ' ^{והו' פ' רשי'} לא היס ומלאו רע"ק: מן גוזא תיבה עשויה להלטיע בתוכה ממון
פדשוהו הספיכה כדאמר' בי גוזא דרממכא [לשון] אונכר: זווי לספונאי
וכ' דלא ^{וכ' דלא} ליורדי היס לריוק: אייתו לי מדעם הביאו לי שום דבר: מרנא
גדסו לה ^{גדסו לה} עליה ימתין אדוכנו עליו עד שגביא לך יותר: ומן מטרוניתא
דאי הו' ^{דאי הו'} פעם אחת הוכרכו ר"ע ותלמידיו מעות והלכו אלל מטרוניתא
גדסו לה ^{גדסו לה} אמרה לו לר"ע הריכי מלוה אותך ותהיה אתה לזה והקב"ה
חילי וע' ^{חילי וע'} והיס ערבים בדבר קבע לה זמן לפרעון כשהגיע הזמן קלה ר"ע
רש"א ^{רש"א} הלכה אותה מטרוניתא על שפת היס אמרה רבש"ע גלוי וידוע
לפניך שר"ע קולה ולא היה בידו לפרוע קוצו ראה שאת' ערב
בדבר מיד נשתטית בתו של קיסר וכטלה ארגו מלא אבנים
טובות ודכרי זהב וזרקס לתוך היס והיס הביאתו במקום
שהיתה אותה מטרוניתא יושבת על שפת היס מיד כטלה אותו
ארגו והלכה לה לימים כתרפא ר"ע ונא לו אלל היא מטרוניתא
ומעותיו בידו לפרעון קוצו אמרה לו קזרתי אלל הערב והוא
פרע כל הקוצו והא לך מה שנתן לי יותר ומאותו ממון שהקזירה
לו כתעשר ר"ע:

הנודר מן המבושל פרק ששי נדרים צט

*ומן אשתו של טורנוסרופס ומן קטיעה בר שלום: טס ע"ז
רב גמרא יהבד' זוזא לספונאי לאחויי בהן מדעם לה
לא אשכחו אייתו ליה בהון קופא אשתמיט טס
עייל לחורתא חפרו בתרויה אשכחיה דרביע על
מרגליה איתנון ליה כולהון:

אמרה ליה בת קיסר לר' יהושע בן חנניה (חכמה) לו
[תורה] מפוארה בכלי מכוער א"ל לא למדת טס

מבית אביך במה נחתין יין אמרה ליה במאני

ומן אשתו של טורנוסרופס שהיה רבי עקיבא מקפסו
בקרתי בפני קיסר ומקנתו בדברים פעם אחת בא לביתו
סר וזעף אמר' ליה אשתו מפני מה פניך זועפים אמר לה
מפני ר"ע שמקנתר אותי בכליוס בדברים אמרה לו אלהיהם
של אלו שוכא זמה הוא תן לי רשות ואכשיל אותו בדבר עבירה
לפי שהיתה יפת תואר נתן לה רשות ונתקשטה והלכה לה אלל
ר"ע וגלתה שוקה כשראה ר"ע אותה רק ושקק וזכה אמרה
לו מה איכון הכך תלת מילין אמר לה שמים אפרש שליטת לא
אפרש רקקתי על שזאת מטפה סרוקה. בכיתי על האי שופרא
דבלי בארעא. והוא שקשלה דרה"ק שעתידה להתגייר ולהכשא
לו ולא דלה להודיעה. אמרה לו כלום יש תשובה אמר לה אין
הלכה וכתגיירה וכשאת לו לר"ע והכניסה לו מוון הרבה: ומן
קטיעא בר שלום צפ"ק דע"ז שנתן כל ממונו לר"ע ומלמדיו:
קופא קוף: אשתמיט צרס זככנס תוך קור אחד: אייתנון
[ליה] כולהון ממדת חסידות ולא מן הדין: מכוער
שהיה שקור:

דפחרא. אמר לה כ"ע במאני דשחרא ואתון במאני
דפחרא אתון אחיתו במאני דכספא ודהבא אזלת
נדרמת חמרא במאני דכספא ודהבא וסרי. אמר
לה אף אוריותא בן אמרה ליה והאיכא שפירי
וגמירי אמר לה אי הוו סנין הוו גמירי טפי:

לו ההיא דאתת לקמיה דרב יהודה [מנהרדעא]
לדינא ואתחייבת [מן] דינא אמרה ליה
שמואל רבך הכי דנן אמר לה ידעת ליה אמרה
ליה אין גוצא ורבה כריסיה אוכס ורבה שינדה
אמר לה לבווייה קא אתית תהוי תהיא אנתתא
בשמתא פקעת ומיתה:

ההוא גברא דיהב עבדא לחבריה לאגמורא אלפא
מיני לפדו אגמריה תמי מאה אומניה לדינא
לקמיה דרבי אמר רבי אבותינו אמרו נשינו טובה
אנו אפילו בעינינו לא ראינו:

לח רבי עבד ליה הלולא לר"ש בריה ולא אומניה
לבר קפרא כתב על בית גנא כ"ד אלפין

וסרי כתקלקל היין: אי הוו סנין שלא היו כאיס:
לפדי מיכי מאכל: לאגמורי אלפא מיני לפדו שילמדכו לעשות
אלף מיכי מאכל: אומניה לדינא על ר' מיכס שלא לימדו:
אבותינו אמרו נשינו טובה דכתיב כשיתי טובה שראו כבר
אלא שעכשיו שכחה וכל אנו לא ראינו טובה מעולם שאין אנו
יודעים כמה מיכי טעם יש בפירות כלו' לבר קופלא הוא
שכל כך לימדו:

הנודר מן המבושל פרק ששי נדרים וק

רבואין דנרין נפקי על בית גננא דין ולא אומניה
לבר קפרא אמר (להון) [ליה] אם לעוברי רצונו
כך לעושי רצונו עאכ"ו אומניה אמר לעושי רצונו
בעה"ז כך לעולם הבא עאכ"ו. וימא דמחוד ביה
רבי אתיא פורענותא בעלמא א"ל לבר קפרא לא
תברחן ויהיבנא לך ארבעין גריוי חיטי א"ל ליחוי
מר *בכל גריוא דבעינא שקילנא שקל דיקולא נא
רבה טחיייה בכופרא וסחפיה על רישיה ואזל וא"ל
ליכיל לי מר ארבעין גריוי חיטי דרשינן בק אחיד
ר' א"ל לא אותרתך דלא תברחן א"ל חיטי דרשינן
קא נסיבנא אמר לה בר קפרא לברתיה דרבי
למחר שתינא חמרא ברקידא דאבוך ובקורקני דאמך:
בן אלעשה חתניה דרביה והוה עשיר גדול היה (ומטא) לט

נפקי על בית גננא דין להולאת הכסואין: ולא אומניה לבר ^ס
קפרא לפי שהיה איש צדקן ומתיירא שמת יעשה שום דבר
שישוק: [אמר בר קפרא לרבי אם לעוברי רצונו משפיע לו טובה
כל כך לעושי רצונו וכו' שהיה מגנהו על שלא זימנו: לעושי
רצונו משפיע לו בעוה"ז טובה כל כך שהתקיל לספר בשבחו
בשביל שזימנו]: דכל גריוא דבעינא באיזה מדה שארלה אקס:
דיקולא רבה סל גדול: טחיייה בכופרא טק איתו בזפת כדי
שלא ילאו הקטין מתוך נקבי הסל: וסחפיה על רישיה הפכו
על ראשו: ליכיל לי מר ימדוד: חיטי דרשינא שהלוייתך כלו
שאתה קייב לי ולבדיקותא קאמר: ברקודא דאבוך שירקד אביך
לפני כשאשמה: ובקורקני דאמך שמתא אמן מקרקרת ומזמרת:

[אזמניה] לבי הלולא דר"ש בר רביא"ל בר קפרא
 ויקרא כ לרבי מאי *תועבה כל דא"ל רבי דהכי הוא תועבה
 אקשיה בר קפרא. א"ל (רבי) פרשוי את א"ל תיתי
 דביתהו תרמי לי נטלא [אחת] אחיא רמיא ליה א"ל
 לרבי קום רקוד לי ואומ' לך הכי אמ' רחמנא תועבה
 שס ית תועה אחת בה. לכסא אחרינא א"ל מאי *חבל
 א"ל כענינא קדמאה. א"ל עבד לי דאימר לך עבד
 א"ל חבל חבלין יש בה מי שניא הדא ביאה מכלהון
 ויקרא יט ביאות. ומאי *זמה א"ל עבד וכו' א"ל זו מה היא
 לא יכול בן אלעשה למסבל [קם] ונפק הוא
 ואנתתיה מתמן:

שס מאי בן אלעשה דתניא לא לחנם פיור בן אלעשה
 את מעותיו אלא להראות בהן תספורת של
 יחוקא' מרב"ג דכתיב *כסום יכסמו את ראשיהם תנא כעין

מאי תועבה דכתיב גבי משכב זכור: תרמי לי נטלא תמוזג לי
 הכוס: נטלא כלי קטן: תועה אתה בה שמטיק משכני
 אשה והולך אלל זכר: מאי תבל דכתיב גבי אשה הכרבעת
 לנהמה: חבלין יש בה נתמיה: מי שניא הדא ביאה מכלהו
 ביאות כלו' היאך מוכח בן מינה לילך אלל הנהמה (וכרבעת):
 זו מה היא לשון ספק שאיכו יודע ממי מתעברה: לא יכול בן
 אלעשה למסבל כל אותן זילותא של רבי לפי שהיה עשיר גדול
 ולא היה יכול לראות זילותא דמיו:

מאי בן אלעש' כלו' מכין דהוה עשיר: פיור מעותיו שהיה
 כותן ממון גדול לספר שהיה מספר לו כתגלמא של כ"ג:

הנודר מן המבושל פרק ששי נדרים זקא

לולינית מאי לולינית א"ר יהודה תספרתא יחידתא
ה"ד אמר רבא ראשו של זה בצד עיקרו של זה
והיינו תספורת של כהן גדול. [*כתי' *וימן ה' דג סס"ע"ג
גדול לבלוע את יונה והכתי' *ויחפלל יונה וגו' ממעי מכה נ
הרגה הא לא קשיא דילמא פלטי' דג גדול ובלעי' סס
דג קטן]:

הנודר מן הירק פרק שביעי

[אמר שמואל נו"ן סמ"ך עי"ן נונא סמא לעיני' מ
*מאי דכתיב *ומדבר מתנה וממתנה נד
נחליאל ומנחליאל במות כיון שעושה אדם אר"ע"ג
עצמו כמדבר שהוא מופקר לכל תורה נתנה לו נה
במתנה שנאמ' [ומדבר מתנה וכיון שנתנה לו *ודני כח
במתנה נחלו אל שנאמר] וממתנה נחליאל וכיון
שנחלו אל עולה לגדולה שנא' ומנחליאל במות
ואם הגביה את עצמו הקב"ה משפילו שנ' *ומבמו' סס
הגיא ולא עוד אלא ששוקעין אותו בקרקע שנא'
*ונשקפ' על פני הישימון ואם חוזר בו הקב"ה סס
מגביהו *שנא' *כל גיא ינשא:

סס ע"ג

ישע"ו

תספור' יחידתא שאין כמותה:
שהוא מופקר לכל ללמד תורתו לכל: [נחליאל כעשית לו
התורה כמו נקלה: ששוקעין אותו בארץ כמו המסקוף]:
כל גיא ינשא אף על גב דלא כתיב גבי האי קרא דמנחליאל

נו מנ"ל דעיבורא דמתא כמתא דמי א"ר יוחנן דאמר
 ע"כ קרא *ויהי בהיות יהושע ביריחו גוי מאי
 יהושע ביריחו אילימא ביריחו ממש והא כתיב *ויריחו
 סוגרת ומסוגרת אלא ש"מ בעיבורה אימא אפי'
 מדכר לה בתחומה הא כתיב בתחומה *ומדותם מחוץ לעיר:

קו נם יין פרק שמיני

מא רבי טרפון אשכחיה ההוא גברא בזמן שהוקפלו
 סב (רוב) המקצועות דקא אכיל אחתיה בשקא

צמות דהא איהו כתיב בתורה והאי בנביאים אפי' הכי כיון
 דכתיב דהקב"ה משפילו כגיא מייתי ראייה שהמשפיל עצמו סופו
 לעלות מדכתיב כל גיא יבשא:

אלא ש"מ בעיבורה הוי קאי וקרי ליה ביריחו: אימא ואפילו
 בתחומה הוי צתוך העיר והאי דכתיב ויהי בהיות יהושע
 ביריחו בתחומה הוי קאי: דכתיב ומדותם מחוץ לעיר אלמא
 תחום העיר קוץ לעיר מקרי ואינו מן העיר:

[אשכחיה לר' טרפון גופי' דקא אכיל מן התאנים דקא סבר
 דהפקרא כינהו:] שהוקפלו שהלכיעו הסכיכים כלו'
 שכבר כלה קיץ התאנים: המקצועות הסכיכים שהם מיוחדים
 לצתוך התאנים כשעושין מהם עגולים כקראים מקצועות והכי
 אשכחן דקרי קרא לסכיכי' מקצועות. דכתיב יעשהו במקצועות
 ואפי' העגולים עלמס כקראים כן על שמס: [אחתיה לר' טרפון

קונם יין פרק שמיני נדרים קכ

ושקליה ואמטייה למשריה בנהרא אמר אוי לו
לטרפון שזה הרגו שמע ההוא גברא שבקיה וערק
א"ר אבהו משום ר' חנניה בן גמליאל כל ימיו של
אותו צדיק היה מצטער על דבר זה אמר אוי לי
שנשתמשתי בכתרה של תורה דאמי רבה בר בר
חנה א"ר יוחנן כל המשתמש בכתרה של תורה
נעקר מן העולם ק"ו ומה בלשאצר שנשתמש בכלי
קדש שנעשו [כלי] חול שנא' *ובאו בה פריצים
וחללות כיון שפרצוהו נעשה חול נעקר מן העולם
דכתיב *כיה בליליא קטיל בלשאצר המשתמש
בכתרה של תורה שהוא קיים לעולם ועד עאכ"ו.
ור' טרפון כיון דכי אכיל הוקפלו רוב המקצועות
הוא אמאי צעריה ההוא גברא [משום דההוא]
הוה גנבי ליה ענבי כולה שתא וכיון דאשכחיה
לר' טרפון סבר היינו דגנבן אי הכי אמאי ציער
נפשיה משום דר' טרפון עשיר גדול הוה והוה
ליה לפייסו בדמים:

נשקא ההוא גברא שהיה משמרן: [שמע ההוא גברא הכיר
סר' טרפון היה: שנשתמשתי בכתרה של תורה שהכירו
כשהודיעו שהוא ר' טרפון ולא הכירו אלא לכבוד תורתו:
[פריצים שהולילו ונצית המקדש ונעשה קול ואעפ"כ כהרג
עליהם בלשאר:] אי הכי ר' טרפון אמאי ציער נפשיה א
אמרת בשלמא ללא הוה קפיד ההוא גברא אלא אהביא שעתא
משום הכי הוה מלטער היאך לא הודיעון דנזמן שהוקפלו רוב

מב תניא *לאהבה את ה' אלהיך לשמוע בקולו ולדבקה
שס בו שלא יאמ' אדם אקרא שיקראוני חכם
דנר' ל' אשנה שיקראוני רבי אשנה שאתיה זקן ואשב
בישיבה אלא למד מאהבה וסוף הכבוד לבא שנא'
*קשרם על אצבעותך כתבם על לוח לבך (ואומר
שס *קשרם על לבך תמיד ענדם על גרגרותיך) ואומה
שס *דרבית דרכי נועם וגו' ואומ' *עץ חיים הוא
שס למחויקי' בהותומכי' מאושר ר"א בן צדוק אומר עשה
דברים (לפועלם) [לשם פעלם] ודבר בהם לשמם

המקצועות הפקרא כיכחו וא"כ לא לית ליה דלשלם ליה ההוא
פורתא אלא חי אמרת דכולה שהא הוא גכנין ליה עכני מתי הוה
ליה למעבד לר' טרפון וכי הוה ליה לשלמי דמי טובא דלא מקייב
בהו. ומסקינן דאה"כ כיון דעשיר גדול הוה מיהו דוקא כי האי
גוונא הוא דאסור משו' דההו' גברא עדיין קשדו ולכבוד תורתו הוא
שהפיקו אבל דאי לפטור עלמנו בכבוד התורה במה שאינו קייב
בו שרי כדאמרי' לקמן שרי ליה ללורבא מרבנן למימר לא יהיבנא
כרגא ושרי ליה כמי למימר שרו לי תיגראי ברישא שכיולא בדברים
הללו זכמה תורה לתלמידי קבמים כשם שזכמה לכהנים ולויים

תרומת ומעשרות: *אשכנזי קדש*
קשרם על אצבעותיך כלו' לא תכוין להכאתך אלא כדי שיהו
שגורין בפך והוסיף על זה ואמר עכדס על :רגרותיך
ואת"ס הביא האיה סוף הכבוד לנא שנא' דרכיה דרכי נועם
ואומה ותומכיה מאושר: לפועלם לשם הקב"ה שפעלם וכוה
עליהם: ודבר בהן לשם שמים שהא כל כונתך לשם שמים:

אל
לה
נש
מן
אכ
בא
ה'
גדו
כת
ולא
דל
למ
דס
מה
בר
אל
וקו
ולא
ולה
ועב
דר
שאי
קכ
דיכ
ככ

אל תעשם עטרה להתגדל בהם ואל תעשם קרדום
 להיות עורר בו וקל וחומר ומה בלשאצר שלא
 נשתמש אלא בכלי קדש שנעשו [כלי] חול נעקר
 מן העולם המשתמש בכתרה של תורה עאכ"ו.
 אמר רבא שרי ליה לאינש לאודועי נפשיה
 באתרא ולא ידעין ליה דכתיב *ועבדך ירא את מ"א יח
 ה' מנעור אלא קשיא דרבי טרפון משום דעשיר
 גדול הוא והוא ליה לפייסיה ברמיס. רבא רמי
 כתיב ועבדך ירא את ה' מנעורי וכתיב *יהללך זר מ"א יח
 ולא פידך הא באתרא דידעין ליה הא באתרא
 דלא ידעין ליה ואמר רבא שרי ליה לצורבא מרבנן
 למימר צרבא מרבנן אנא שרו לי תגראי ברישא
 דכתיב *ובני דוד כהנים היו וכי כהנים היו אלא ש"ב ח
 מה כהן נוטל חלק בראש אף ת"ח נוטל חלק
 בראש וכזן מנא לן דכתיב *וקדשתו כי את לחם ויקרא כל
 אלהיך הא מקריב וגו'. ותנא דבי ר' ישמעאל פ' הכיזקין
 וקדשתו וז' לכל דבר שבקדושה *לפתוח ראשון ו"ק פ"ד
 והוריות
 ולא תעשב עטרה להתגדל בהם שאלמוד כדי להתעטר פ' בתרא
 ולהתגדל: לזיות עורר בו להשתכר ממנו כדי לאכול: שנאמר ש"ב
 ועבדך ירא את ה' דאפשר דאיהו לא הוה ידע לי: אלא קשיא
 דר' טרפון דאס שרי לאינש לאודועי כפשיה שהוא קכס במקום
 שאין מכירין אותו אפאי פיער כפשיה בשביל שהודיע לזה שהוא
 קכס: שרו לי תגראי ברישא המירו תגר שלי כלו' פסקו לי
 דיכי תקלה: ובני דוד כהנים היו שהיו קכמים והיה דיכס
 ככהנים: לזוח ראשון בקריאת התורה שקרא ראשון:

נ"ג"ס"ק ולכרך ראשון וליטול מנה יפה ראשון. ואמר
 רבא שרי ליה לצורבא מרבנן למימר לא יהיבנא
 שרש"ד אכרגא דכתיב *מנדה בלו והלך וגו'. ואמר רב
 יהודה מנדה זו מנת המלך בלו זה כסף ולגלגתא
 והלך זה ארנונא ואמר רבא שרי ליה לצורבא
 מרבנן למימר עבדא דנורא אנא לא יהיבנא אכרגא
 מ"ט לברוחי אריא מיניה קאמר. רב אשי הוה
 ליה אבא זבניה לבי נורא א"ל רבינא ל"ב אשי
 יקרא יתהא איכא *ולפני עור לא תתן מכשול: ל"ל רוב
 עציט להסקה ניתנו:

ולכרך ראשון זרכת המזון שהוא קודם לכל אדם: וליטול
 מנה יפה ראשון חס בלו למלוק דבר עם ישראל עשה ישראל
 ממנו שני חלקים שוים וכהן צורר אמו מהן שירלה והלך זה
 ארנונא סעודת המלך כשהולך ממקום למקום: אהובא בלשון
 יון סעודה. ל"א שותפות שיש לו למלך בזהמות דאכוכא לשון
 שותפו מדכתיב כי ארכון גבול מואב בין מואב ובין האמרי: עבדא
 דנורא אנא עבד לאיש שהוא כומר לעובדי האש שעבדו פטורים
 מכרגא ולא הוי כמודה בע"ז דמוכחא מלתא דלא אמו הכי אלא
 לאפטורי מכרגא. והא דקאמר לורבא מרבנן רנתא קאמר
 דאפילו לורבא מרבנן שרי ליה למימר הכי דהן סבורין לע"ז והוא
 לבו לשמים כדכתיב כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא: אבא יער:
 זבניה לבי נורא מכרו לעובדי האש שמליתין האר בצבית ע"ז
 שלהן: רוב עצי' להסקה ניתנו ואינו כמוכרו לעבד ע"ז דהא
 איכא למתלי בהתירא וכל היכא דאיכא למתליתליכון:

קרבנה היקב סזאם רחוקה ושמיה חזנה: ס"א

רבי אליעזר פרק תשיעי נדרים קד

רבי אליעזר

פרק תשיעי

א"ר יחנן משום ר' שמעון בן יוחאי כל מקום מג
(שאתה מוצא) [שנאמר] נצים נצבים אינם סד
אלא דתן ואבירם אלא מאי *מתו כל האנשים ע"כ
גו' אמר ריש לקיש שירדו מנכסיהם. תניא ד' שחות ד'
חשובים כמתים עני ומצורע וסומא ומי שאין לו
בניב עני דכתיב כי מתו כל האנשים. מצורע
דכתב *אל נא תהי כמת. סומא דכתיב *במחשכי' מדברי יב
הושבני כמתי עולם. מי שאין לו בנים דכתיב איכס נ
*הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי: כלא' ל

תניא המודר הנאה מחבירו אין מתירין לו אלא מד
בפניו מנה"מ אמר רב נחמן (ואי תימא ר' סה
יוחן) דכתיב *ויאמר ה' אל משה במדין וגומ'. שחות ד'

כל מקום שנאמר נצים נצבים אינם אלא דתן ואבירם שכן
זלינו זהם אשר הלו וכתוב ילאו כלצים הלכך שכי אנשים
עברם כלים היו דתן ואבירם וכן ויפגעו את משה ואת אהרן
כלציס כלומר הכלצים פגעו במשה ואהרן והם היו דתן ואבירם
אלמא לא נתיב: במחשכים הושיבני כמתי עולם כשאלם נתון
במקד ואיכו רואה קשוב כמת: ארבעה חשובים כמתים כנר
פיושתי כפ"ק מנא לן דירדו מנכסיה' טפי מקד מהכך ארבע:
[אין מתירין לו לכודר אלא בפניו של מדיר: במדין וגו' מאי

א"ל במדין נדרת לך והתר נדרך במדין דכתיב
 שחוט נ *ויזאל משה לשבת את האיש ואין אלה אלא
 יחזקאל יי שבועה דכתיב *ויבא אתו באלה וכתיב *וגם במלך
 ד"ס ב לו נבוכדנאצר מרד אשר השביעו באלהים מאי
 מרדותיה אשכחיה צדקיהו לנבוכדנאצר דקא אכל
 ארנבתא היה א"ל נבוכדנאצר לצדקיהו אשתבע
 לו דלא מגלית עלי דלא תחזיל לי מלתא. אשתבע
 ליה לסוף הוה קא מצטער צדקיהו בגופיה אתשיל
 אשבועתא וגלי ליה שמע נבוכדנאצר דקא מבין
 ליה רברבנוהי שלה ואייתי סנהדרין וצדקיהו אמ'
 להו הויתון מאי עביד צדקיהו לאו הכי חודה
 דאשתבעית בשמא דשמאי דלא מגלית. אמר
 אתשילית אשבועתאי אמ' להון מתשילין על שבעת'
 אמרי ליה אין. אמר להו בפניו או אפילו שלא
 בפניו אמרו ליה בפניו. אמר להון ואחון מאי
 עבדיתון מאי טעמא לא אמריתון לצדקיהו מיד
 אשבעתא במדין לך אלא הכי קאמר ליה במדין נדרת לפני יתרו לן
 והתר לפני יתרו שאין מתירין לו לאדם אלא בפניו ויתרו הדי
 למשה שלא לשון חכמים מפני אותן חכמים המצטקשים להרגו ואמ'
 רבי ת"ק מפר לעלמו: ארנבתא הייה שאינה מבושלת א"י קיה
 מטש שאכל אותה כשהיא קיה: הוה קא מצטער צדקיהו
 בגופיה שהיה רובה לגלות הדבר שיהיו מצוין אותו ככי טעול:
 איתשיל אשבועתי כשא על שבעתו: מאי עבדיתון דשריתון לי:
 מ"ט לא אמריתון לי לצדקיהו דלא מליתו למשרי' לא בשכיון:

נ"ה הנמר'
 אשתבע
 בשמא
 דשמאי
 דלא
 חנליכ'
 ק"ל
 איתשל
 אשבעתא

יש
 מה
 על
 אח
 עמ
 היו
 מע
 נדר
 ואמ
 וכש
 ואו
 הר
 שכ
 על
 הד
 הזק
 יכו

רבי אליעזר פרק השיעי נדרים קה

*ישבו לארץ ידמו וקני בת ציון א"ר יצחק מלמד סיכה נ
ששמטו כרים מתחתיהם:

מתני' ועוד א"ר [מאיר] פותחין לו מן הכתוב ^{ס"ע"ב}
שבתורה וא"ל אילו היית יודע שאתה עובר

על *לא תקום ועל לא חטור ועל *לא תשנא את ^{ויקרא ט}

אחיך בלבבך *ואהבת לרעך כמוך *וחי אחיך ^{ס"ט}

עמך *שהוא עני ואין אתה יכול לפרנסו אמ' אלו ^{ס"ט}

הייתי יודע שהוא כן לא הייתי נודר ה"ו מותר: ^{ס"ה} ^{ל"ל שאל}

מעשה באחד שנדר מבת אחותו הנייה והכניסוה יעני

לבית ר' ישמעאל וייפוח א"ל ר"י בני מזו ^{ס"ו}

נדרת א"ל לאו והתירה ר"י באותה שעה בכה ר"י

ואמר בנות ישראל נאות הן אלא שהעניות מנוולתן

וכשמת ר' ישמעאל היו בנות ישראל נושאין קינה

ואומרות בנות ישראל על ר"י בכינה וכן הוא אומ'

*בנות ישראל על שאול בכינה: ^{ס"ז א}

ההוא דאמר לה לדכיתהו קונם שאי אתה נהנית ^{ס"ע"ב}

לי עד שתטעימי תבשילך לר' יהודה ולר'

שמעון ר"י טעים אמר ק"ו ומה לעשות שלום בין

על לא תקום ולא חטור ש"ס בקשת ממנו כלי ולא השאילך

והדירתו הכאתך או שעשה לך דבר שלא כהוגן ומתוך שנאה

הדרתו והתורה אמרה לא תשנא את אחיך בלבבך התורה

הזיקתך לפרנסו ולאהבו ולהקיותו: שמה יעני ואי אתה

יכול לפרנסו מקמת כדרך: ואם אמר אילו הייתי יודע נשעת

הנדר כל אזהרות הללו לא הייתי נודר הרי זה מותר:

איש לאשתו אמרה תורה שמי שנכתב בקרושה
 ימחה על המים המאררים בספק ואני עאכ"ו ור"ש
 לא טעים אמר ימותו כל בני אלמנה ואל יזוו שמעון
 ממקומו ועוד כי היכי דלא לתרגלי למנדר:
 סה ההוא דאמר לה לדכיתהו קונם שאי את נהנית
 לי עד שתראי מום יפה שביך (לר"ש)
 [לר' ישמעאל] בר' יוסי אמ' להם שמא ראשה
 נאה אמרו ליה סגלגל שמא שעה נאה דומה
 לאניצי פשתן שמא יונידה נאות מרוטות שמא
 אזניה נאות כפולות שמא חוטמה נאה כלום הוא
 שמא שפתותיה נאות עבות שמא צוארה נאה שקוט
 שמא כריסה נאה צבה הוא שמא רגליה נאות
 רחכות כשל אווז שמא שמה נאה לכלוכית [שמה]
 אמר להן יפה קורין אותה לכלוכית שהיא מלוכלכת
 במומין ושריה:

ימותו כל בני אלמנה כל' ימות הנעל והיא תהא אלמנה
 ואח"כ ימותו נכיה: לא יזוו שמעון ממקומו שיטעוס
 תנשילה ולהכי לא רלה לטעוס כי היכי דלא לתרגלי למנדר שלא
 יהו קלים כנדריס:

מום יפה שביך מטוס שהיו נה כ"כ מומין קאמר לה אס יש נה
 טוס דנר יפה: שמא ראשה נאה ולכך הדירה שתראה לו:
 סגלגל דומה לאכיזי פשתן שראשיהן סגלגליס עגוליס: טרוטות
 רכות: כלום טמוס: צוארה שקוט שראשה מוכס צין כתיפותיה:
 א"ל יפה אתם קורין אותה לכלוכית שהיא מלוכלכת במומין

רבי אליעזר פרק השיעי נדרים קו

ההוא בר בבל דסליק לארעא דישראל נסיב מה
אתחא אמר לה בשילי [לי] תרין *טלופחין שס
בשולח ליה תרין רתח עלה למחר אמר לה בשיל
לי גריוא בשולח גריוא. אמר לה איתתי לי תרין ^{ע' כגו'}
בוצינן איתותא ליה תרין שרגין. אמר לה חבר ^{ג' סהרת}
יתהון על כבא. הוה יתיב כבא בן בוטי על כבא
וקא דאין דינא חברת יתהון על רישיה. אמר לה
מה הדין דעבדית אמרה ליה כך צוני בעלי. אמ'
את עשית רצון בעליך המקום יוציא ממך שני
בנים ככבא בן בוטא:

נערה המאורסה

פרק עשירי

א"ל רבא לרב נחמן חזי מר האי מרבנן דאתא עז
זה השס יפה לה והיונו ודאי מוס יפה שבה ועל דעת כן הדירה ע"ז
שתודיענו אותו דבר יפה דשמה יפה לה שמה לכלוכית ואיהי
כמי מלוכלכח:

תרין טלופחין כלומר דבר מועט שכן דרך לשון בני אדם לומר
על דבר מועט אקד או שני' והיא היתה שוטה והבינה הדבר
כפשוטו: גריוא כל' הרבה: בוצינן תרגום של אנטיקים:
שרגי כרות דמתרגמינן בולמיא: חברינאו אבבא מתוך שהיה
כעוס על מעשיה אמר לה דלתנריכוו אדשא על ראש הפתק והיא
קשנה שתשברם בראש כבא בן בוטא שהיה גדול הדור: שני בנים
ככבא כנגד תרין שרגי ואיתתי [הכא] האי עובדא לאשמעינן
קסידותא דכבא בן בוטא:

ממערכת ואמר אודקיקו ליה רבנן לכרייה
דרב הונא בר אבין ושרו ליה נדריה וא"ל זיל
זבעי רחמי על נפשך דחטאת דתני רב דימי אחוה
דרב ספרא כל הנודר אע"פ שמקיימו נקרא חוטא
אמר רב זכיד מאי קראה *וכי תחדל לנדור לא
יהיה כך חטא הא לא חדלת איכא חטא:

ואלו נדרים פרק אחד עשר

מו אמר שמואל ערבוביתא דרישא מתיא לידי עוירא
פא ערבוביתא דמאני מתיא לידי שעמימותא

ערבוביתא דגופא מתיא לידי שחני וכיבי.
שלחו מתם הוהרו בערבוביתא הוהרו בחבורה

זיל בעי רחמי על נפשך כך פתחו לו נקרטה: הא לא חדלת
אלא כדת אית כך קטא:

ערבוביתא דרישא כשאינו מספק ראשו תמיד ומתוך כך איכא
ערבוביתא דרישיה: מתיא לידי עוירא מתיא לידי

סמוי עינים שזוהמת הראש מכהה מאור עיניו: דמאני מתיא
לידי שעמומיתא כשישננגדו ערבוביתא של זוהמא שאינו מכבסן

תמיד ולבסן כשהם מזהמים מתיא לידי שעמוס ותמהון לב:
ערבוביתא דגופא כשגופו מזהם שאינו רוקן תמיד מתיא לידי

שיקלגו' שקט וכיבי אבעבועות המכאינות (ולאלו יש רפואה אבל שעמוס
שלמעלה קשה מהם אלמא כניסה אלימא מרקיפה): הוהרו בערבוביתא

כלומר הוהרו בתכנוסת וברקיפה: הוהרו בחבור' ללמוד תורה

וְאֵלֹו נְדָרִים פֶּקֶד אֶחָד עֶשֶׂר נְדָרִים קו

וְחָזְרוּ בְּבָנֵי עֲנִיִּים שִׁמְהֵם תִּצַּא תּוֹרָה שְׁנֵא * יוֹל מוֹם וּדְבַר כֵּד
דְּלִיּוֹ (מְדַלִּים) שִׁמְהֵם תִּצַּא תּוֹרָה וּמִפְּנֵי מָה אֵין
צְוִיּוֹן תַּלְמוּדֵי חֲכָמִים יוֹצְאִין מִבְּנֵיהֶם תַּלְמוּדֵי
חֲכָמִים אָמַר רַב יוֹסֵף שְׁלָא יֵאמְרוּ תּוֹרָה יְרוּשָׁה
יֵאָה לְהֵם. רַב שִׁישָׁא בְּרִיה דְּרַב אִידִי אָמַר כְּדִי שְׁלָא
יִתְגַּדְּרוּ עַל הַצְּבוּר. מַר זֹוּטְרָא אָמַר מִפְּנֵי שֶׁהֵן מִתְּגַבְּרִין
עַל הַצְּבוּר. רַב אֲשִׁי אָמַר מִשּׁוּם דְּקָרוּ לְאִינְשֵׁי
חֲמָרִי. רַבִּינָא אָמַר שְׂאִין מְבָרְכִין בַּחֲזוּרָה תַּחֲלָה
אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב מִ"ד * מִי הָאִישׁ הַחֲכָם יְרֻמִּיה ט
יִבֵּן אֶת זֹאת דְּבַר זֶה נִשְׁאֵל לְחֲכָמִים וּלְנַכְיָאִים
לְמַלְאכֵי הַשָּׁרָת וְלֹא פִירְשׁוּהוּ עַד שִׁפִּירְשׁוּ הַקַּב"ה
עֲצָמוּ שְׁנֵא * וַיֹּאמֶר ה' עַל עֹוֹבֵם אֶת תּוֹרָתִי וְגו' ט

תְּבִירָה שֶׁתַּלְמוּדִים מְקַדְּדִים זֶה אֶת זֶה וְאֶת הַרְצ: הוֹחֲרוּ בְּבָנֵי
עֲנִיִּים לְהַשְׁתַּדֵּל לְלַמַּד סְמָהם תִּלָּא תּוֹרָה שְׂאִין לְהֵם עֶסֶק
מִקָּרָ וְעוֹד שְׁדַעְתָּם שְׁפֵלָה עֲלֵיהֶם: לְצֵאת מִבְּנֵיהֶם ת"ח שְׁעַל
הַרְצ אִיכָּס כְּכִי תּוֹרָה: יְרוּשָׁה הִיא לְהֵם וְלֹא יִלְמְדוּ תּוֹרָה מֵאֲקָר
שֶׁהֵן סוּמְכִים אִירוּשָׁה הִיא לְהֵם: כְּדִי שְׁלָא יִתְגַּדְּרוּ עַל הַצְּבוּר
שְׂאִס לֹא הִיתָה תּוֹרָה פּוֹסְקָת מֵהֵם יִגִּסוּ דַעְתָּם: דְּקָרוּ לְאִינְשֵׁי
חֲמָרִי שְׂאִין מֵהֵגִים כְּהֵם כְּבוֹד וּמְצוֹים אֹוֹתָם מִפְּנֵי תּוֹרָה שְׁנֵהֶם:
שְׂאִין מְבָרְכִין בַּחֲזוּרָה תַּחֲלָה תַּקְלָת עֶסֶקֶס כָּל יוֹם דְּהֵיִינוּ
עֶסֶקֶס כְּדָבְרֵי תּוֹרָה וְהַעֲרַב כֹּא וְאֲשֶׁר כָּרַ: דְּבַר זֶה נִשְׁאֵל
לְחֲכָמִים וְכו' וְלֹא פִירְשׁוּהוּ מִדְּכַתִּי וַיֹּאמֶר ה' עַל עֹוֹבֵם אֶת תּוֹרָתִי
וְכָלֵל דְּלִיכָא דִידַע לְאֶהְדוּרֵי טַעְמָא אֶלָּא קַב"ה בְּלַקוֹד: וּמִלֵּאֲתֵי
מִגְּלַת סְתָרִים אֶל הַרְצ ר' יוֹכָה ז"ל דְּקָרָא הַכִּי דִּיִּק דַּעַל אֶלָּא

הַחֲכָמִים אֶלָּא הִיא אֶלָּא: סְגוּרָה הַכִּי אֶלָּא בְּשֵׁי זֶה אֶת אִישׁ

היינו לא שמעו בקולי והיינו לא הלכו בה א"ר
 יהודה א"ר שלא ברכו בתורה תחלה:
 עס איסי בר יהודה לא אתא למתיבתא דר' יוסי ג'
 יומי אשכחיה ורדימוס בר' יוסי א"ל מ"ט
 לא אחי מר לבי מדרשא דאבא הא תלתא יומין
 א"ל כי טעמיה דאבוך לא ידענא היכא איתא א"ל
 לימא מר מאי קאמר (ליה) [לך] דלמא ידענא
 טעמיה א"ל הא דתניא ר' יוסי אומר כביסתן קודם
 לחיי אחרים קרא מ"ל א"ל דכתיב *ומגדשיהם
 יהיו לכהמתם וגו' מאי חיייתם אילימא חיה והלא
 חיה בכלל בהמה הוא אלא מאי חיייתם חיותם
 ברכו בתורה תקלה אנדה ארץ דאס איתא דעל עזנס את תורת
 כפשיה משמע שעזנו את התורה ולא היו עוסקין בה כששאל
 לתכמים ולכניאי' למה לא פירשוהו והלא דבר גלוי היה וקל לפרש
 אלא ודאי עוסקין היו בתורה תמיד ולפיכך היו תכמים וכניאי'ם
 תמהים על מה אנדה הארץ עד שפירשו הקב"ה בעלמו שהוא
 יודע מעמקי הלב שלא היו מצרכין בתורה תקלה כלו' שלא היתה
 התור' קשוב' בעיניהם כל כך שיהא ראוי לצדק עליה שלא היו
 עוסקין בה לשמה ומתוך כך היו מזוללים בצרכתם והיינו לא
 הלכו בה כלו' בכונתה ולשמה. אלו דברי הרב הקסיד ז"ל [והם
 כאיס ראויין למי שאמרו]:
 ורדימוס בר' יוסי היינו ר' מכס בר' יוסי דמתקרי בכין של
 קדושים: טעמא לא ידענא דאמר למילתיה שאיני
 יכול לעמוד על סוף דעתו: א"ל דכתיב גבי לויס ולכל קייתם:
 אילימא חיה ממש שמתפרכסת ממש: והלא חיה בכלל בהמה

מס
הו
או
או
כד
לכ
דכ
הו
עלי
[וחו
שול
כני
מלת
ולמט
צב"ב
ושב
לאקה
מק
מה

ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים קח

ממש פשיטא אלא לאו כביסה (והאיכא) [דהא איכא] צערא דערבובתא:

ההוא גברא דאיתס' הנייה דעלמא עליה אי נסיב פט
איתתא כי לא תניינא הולכתא רהיט בגפא ע"נ
(וחובליא) [וחובלי'] ולא מצי למיתנא אתא רב
אתא בר הונא ושבשיה ואינסיב איתתא * ושרקיה צ
טינדה ואתיא לקמיה דרב חסדא אמר רבא

דכתיב זאת הקיה אשר תאכלו מכל הבהמה והואיל דכתיב
לבהמתם למה לי קייתס: [אלא לאו כביסה הוי] קייתס מוזס
דכבימת נגדיהן היינו קייתס דאי לא מכבסי נגדיהן איכא לערא
דקייתא היינו כמי ערבובתא דאמרן לעיל:

ההוא גברא דאמר אוחסר הנייתא דעלמא עליה אי נסיב
אתתא כי לא תניינא הולכתא כלו תאסר הכאת עולם
עלי אס אקק אשה עד שאשנה הלכות: רהיט בגפא (וחובלי')
[וחובלי'] גפא קרי סולם שעולין בו באילן. (קובלי') [תובלי'] קבל
שתולין בדקל ומושכין להם למטה הענפים שבהם התמרים ומשל של
בני אדם הוא רץ למעל' ולמטה לעסוק ולשנות הלכות ולא אסתיע'
מלתא. ואית דמפרש דהיינו (בגפא) [בכפא] ארץ יקידי למעלה
ולמטה כאדם שעולה בקבל באילן. (קובלי') [תובלי'] קבל כדאמרי'
בב"ב מאן דכקייט מגליא ומובליא ואמר אזיל ואגזור דיקלא דפלכיא:
ושבשיה ואינסיב איתתא. [הטעהו לומר שלא יהא כאסר
לאסר מכן ואכנסיה אתתא כדי שיכול הכדר]: ושרקיה טינא
טק פכיו בטיט כדי שלא יכירהו רב קסדא כאלו היה אדם אקד
מהם שכדר שלא ישא אשה כדי שיתיר לו דאפשר אילו היה מכירו

מאן חכים למעבד כי הא מלתא אי לאו דרב אחא
בר רב הונא דגברא רבה הוא:

צא ההוא נואף דעל לגבי דהאי אינתתא אתא גברא
ע"ג סליק נואף איתיב (בכלי) [בכלאי] בכא
הוה מחתו תחלי תמן וטעמינון חויה בעי מריד
דביתא למיכל מן ההוא תחלי בלא דעתא דאינתתא
א"ל ההוא נואף לא תיכול מנהון דטעמינון חויה
אמר רבא אינתתיה שריא אם איתא דעבד איסורא
יחוקא' כג' ניתא ליה דליכול ולימות דכתיב* (אנשי דמים)
[כי] נאפו ודם בידיהן פשיטא מהו דתימא איסורא
עביד והאי דא"ל דניתא ליה דלא לימות בעל דתתו
חשלי ט' אינתתא עילויה* מים גנובים ימתקו ולחם סתרו
ינעם קמ"ל:

לא היה מתיר לו: מאן חכים למעבד כי האי מלתא שדקדק
בכך שהאילו אשה קודם ששאל על נדרו כדי שיכול הכנה עלי
קודם שאלה דקסבר כר' נתן דאמר לא יפר הוהיל ולא קל הכנה
דר' נתן דייכא הוא וכסית לעומקא דדיכא:

[בכלאי בכא נוסף שלפני הדלת]: בלא דעתא דאינתתא
שאלו היתה יודעת לא היתה מניקתו לאכול: [ניתא
ליה דליכול ולימו' כדי שתהא מלויה ליה בכל עת]: כי נאפו
ודם בידיהן דכוספין הורגין הנעלים: מהו דתימא איסורא
עביד האי נהדה: והאי דא"ל הכי משום דלא לימות דתתו
איתתא עילויה מים גנובים ימתקו: קמ"ל דלא אמר' הכי שריא

כל כנויי נזירות פרק ראשון נזיר קט

מסכת נזיר

כל כנויי נזירות

פרק ראשון

תניא *זה אלי ואנוהו אנאה לפניו במצות אעשה ב
 לפניו סוכה נאה לולב נאה ציצית נאה ע"ב
 אכתוב לפניו ס"ת נאה ואכרכנו בשירים נאים: שנות טו
 פייסקא הרי עלי לשלח פרע ה"ז נזיר. ממאי ג
 דהדין שילוח ריבויא הוא דכתיב *שלחך ש"כ ד
 פרדס רמונים אימא מידי (דעבר) [דעבורי] כדכתי'
 *ישולח מים על פני חוצות. תנא פרע פרע וליף סיוב ה
 כתיב הכא *קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו ודברי ו
 וכתיב התם גבי כהן הדיוט *ופרע לא ישלחו יחוקא' מד

[ממאי דהדין שילוח ריבויא הוא כדקאמרת לגדל פרע
 משמע: דכתיב שלחך פרדס רמונים גדולך שגדולין
 יהיו כפרדס רמונים שלמק ומתגדל:] אימא דשלוח מידי
 (דעבר) [דעבורי] הוא דמשמע שיגזו שערו כמפכה מים ומעצירם
 ממקום למקום כדכתיב ושולק מים וגו' [והאי כמי דאמר הרי
 עלי לשלח פרע משמע דאמר הרי עלי להעציר פרע]: תנא פרע
 פרע וליף כתיב הכא נזיר גדל פרע: כתיב גבי כהן הדיוט
 ופרע לא ישלחו מה פרע דכתיב גבי כהן הדיוט ליטכא דריבוי
 הוא כדאמרי' בפרק כ"ג אף פרע האמור גבי כזיר גידול שער הו
 והכי משמע שיכסכו לגדל עד שיבא לכלל פרע שהן שלשים יום:

ואבע"א האי שולח מים נמי רכוי הוא כדמתרגם
רב יוסף כדמשקין ליה מוא לפירא ורבי:
[קודם איתא בגמרא שהקזה מי איכא למ"ד לא מתפס אכש
במילתא דסמוך ליה והתכיף]:

האומר ימין ה"ז שבועה מ"ט לאו משום דכתי'
*וירם ימינו ושמאלו אל השמים וישבע
בהיי העולם אמרי לאו משום דימין גופה איקרי
שבועה דתניא מנין לאומר ימין שהוא שבועה
שנא' *נשבע ה' בימינו ומנין לאומר שמאל שזו
שבועה שנא' *ובזרוע עזו:

ד [תניא ר' יהודה אומר נזיר שמשון מותר ליטמא
למתים שכן מצינו בשמשון שנטמא ר"ש
אומר האומר נזיר שמשון לא אמר כלום שלמ
מצינו בשמשון שיצאת נזירות מפיו וכו'] ושמשון
לאו נזיר הוה והכתיב *כי נזיר אלהים יהיה הנער

האומר ימין שלא אוכל ככר זו ה"ז שבועה: מ"ט לאו משום
דכתיב וירם ימינו ושמאלו אל השמים וישבע בחיי
העולם דקמתפס ימינו לוישבע דסמוך ליה: [לא ימין שאוכל
ככר זה כאומר שבועה שאוכל ככר זה דמי: שנא' נשבע ה'
בימינו בימינו אמר וכתש כשבועה]: שנא' ובזרוע עזו מדכתיב
ימינו וכתב ובזרוע עזו אלמא דזרוע היינו שמאלו [והכי כמי
אמרינן בס"ק דנרכות מכין שהקצ"ה מכין תפילין דכתיב ובזרוע
עזו ואין עזו אל תפילין וכו' ותפילין בשמאל קיימא]:
ושמשון לאו נזיר הוה והכתיב כי נזיר אלהים יהיה הנער

כל כנויי נזירות פרק ראשון נזיר קי

התם מלאך הוא דקאמר ומנ"ל דאיטמי למתים
אילמא מדכתיב *בלחי החמור הכתי אלף איש שופט'טו
אילמא *גדרווי גרי' בהו ולא נגע בהו אלא מהכא גי' גמ'
אין מהם שלשים איש ויקח את חליצותם דילמא גר' גרי
אשלחינן ברישא והדר קטלינהו ויך ויקח כתיב שס יד
ודילמא גוססין שוינן אלא גמרא גמירא לה:

נזיר עולם היכא כתיב דתניא] רבי אומר אבשלו' א
נזיר עולם היה שנא' *ויהי מקץ ארבעים שס
שנה ויאמר אבשלום (אל אביו כי נדר נדר עבדך עקידה
בשבתו בגשור בארם) וגו' ואשלמה את נדרי ומגלח שג' עג
אחד ל"ב חדש שנא' *ויהי מקץ ימים לימים ש"ב טו
אשר יגלח וגומר *וילוף ימים ימים מבתי ערי שס יד
חומה מה התם י"ב חדש אף כאן י"ב חדש: ה

קס"ד דמנוק קאמר להא מילתא דה"ל דבר הכדור שאדם
דיר את זכו בזכיר: מלאך הוא דקאמר כי כזיר אלהים
היה הכער: דילמא גדרווי גרי' בהו משתך בהן אכל הוא גופיה
לא כגרי' בהו: ויך ויקח למשמע ויך והדר ויקח: [גוססין שוינן
ובהדי דהו גוססין אשליכיהו ולא איטמי בהו]:

נזיר עולם היכא כתיב שזיקל בתער וכו': ואשלמה את
נדרי היינו קרבנות נזירות: [וילוף מבתי ערי חומה
כתיב בהו ימים תהיה גאולתו]: מה לתלן י"ב חדש דכתיב
עד מלאת לו שנה תמימה: א"ת

מי שאמר

פרק שלישי

ב תניא ר' אלעזר הקפר ברכי אומר מה ת"ל * ובפרק
 עליו מאשר חטא על הנפש וכי באיזו
 יט נפש חטא זה אלא מפני שציער עצמו מן היין
 (נקרא חוטא) וק"ו ומה זה שלא ציער עצמו אלא
 מן היין נקרא חוטא המצער עצמו מכל דבר עאכ"ו
 כוודנ' ונפשי
 מינכית
 ועיין סס
 רש"א
 והא האי קרא בנזיר טמא כתיב ואנן אפילו נזיר
 טהור קא אמרינן קא סבר ר' אלעזר הקפר נזיר
 טהור נמי חוטא הוא והיינו טעמא דכתיב קרא
 בנזיר טמא הואיל ושנה בחטא:

הריני נזיר ושמע

פרק רביעי

כג ת"ד * אישה הפרם וה' יסלח לה באישה שהפר
 לה בעלה והיא לא ידעה הכתוב מדבר שהיא
 מדבר ל
 ואנן אפילו בנזיר טהור קאמרינן מדמפרש ר' אלעזר הקפר
 טעמא דחטא בשביל שליפר עלמו מן היין והיינו כזיר טהור
 הואיל ושנה בחוטא שכבר הזיר עלמו מן היין ועכשיו שוכה בחטא
 שהיה לו להזהר מן הטומאה ונפטא:
 אישה הפרם וה' יסלח לה כמה הכתוב מדבר אס נאש

הריני נזיר ושמע פרק רביעי נזיר קיא

צריכה כפרה וסליחה וכשהיה מגיע ר"ע אצל פסוק זה היה כוכה ומה מי שנחכוין לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה טעון כפרה וסליחה המתכוין לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר עאכ"ו וכיוצא בדבר אתה אומר *ולא ידע ואשם ונשא עונו ומה מי שנחכוין לעלות בידו בשר טלה ועלה בידו בשר חזיר [כגון החיכה ספק של שומן ספק של חלב] אמר קרא ונשא עונו מי שנחכוין לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר עאכ"ו איסי בן יהודה אומ' ולא ידע ואשם ונשא עונו ומה מי שנחכוין לעלו' בידו בשר טלה ועלה בידו בשר חזיר כגון ב' החיכות אחד של חלב ואחד של שומן ונשא עונו המתכוין לעלו' בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר עאכ"ו על דבר זה ידון הדוים:

אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מ"ד *כי ישרו' ג דרכי ה' וצדיקו' ילכו בם ופושעים יכשלו שם בם משל לשני בני אדם שצלו את פסחיהם אחד אכלו לשם מצוה ואחד אכלו לשם אכילה גסה זה שאכלו לשם מצוה צדיקים ילכו בם וזה

שכדרה והפך לה בעלה סליקה זו למה אלא וכו': מי שנחכוין לאכול בשר חזיר ואכל בשר טלה גר': המתכוין לאכול בשר חזיר גר' המעיקרא לאיסורא איכוון דהא לא ידעה דהפך לה בעלה מאוס הכי לריכה כפרה וסליקה:

הושע יד
הוריות
וע"ס
רש"א

שאכלו לשם אכילה גסה ופושעים יכשלו בס א"ל
 ר"ל האי רשע קרית לי נהי דלא קא עכיד מצוה
 מן המוכחר פסח מיהת הוא דקא עכיד אלא
 משל לשני בני אדם זה אשתו ואחותו (עמה בבית)
 [עמו] וזה אשתו ואחותו (עמה בבית) [עמו]
 לאחר נודמנה! לו אשתו ולאחר נודמנה לו
 אחותו זה שנודמנה לו אשתו צדיקים ילכו בס
 וזה שנודמנה לו אחותו ופושעים יכשלו בס מי
 דמי אנן חרא דרך קאמרינן הכא שתי דרכים
 אלא משל ללוט ושתי בנותיו הן שנתכוונו לשם
 מצוה (ישרים דרכי ה') צדיקים ילכו בס הוא
 שנתכוין לשם עבירה ופושעים יכשלו בס ודלמא
 הוא נמי לשם מצוה איכוון (לא ס"ד ד) א"ר יוחנן
 כל הפסוק כולו על שם עבירה נאמר *וישא לוט
 סס לט *ותשא אשת אדוניו את עיניה. את עיניו *ויאמר
 שופט' יד שמשון אל אביו אותה קח לי כי היא ישרה בעיני.
 כרא' לד וירא *וירא אותה שכס בן חמור. את כל ככר
 חשלי ו הירדן * כי בעד אשרה זונה עד ככר לחם.
 כושט' כ כי כלה משקה *אלכה אחרי מאתבי נותני לחמי
 ומימי צמרי ופשתו שמני ושקויי והא מינים אניס
 תנא משום ר' יוסי בן [רב] חוני למה נקוד על
 ראש' יט וא"ו *שובקומה של בכירה לומר שבשכבה לא
 [כל הפסוק הזה] לשם עבירה נאמר ולכך אי אתה יכול
 לדוכו לכף זכות.:

הדיני נזיר ושמע פרק רביעי נזיר קיב

ידע הא בקומה ידע ומאי הוה ליה למעבד מאי דהוה הוה נפקא מינה דלפניא אחרינא לא אבעי ליה למשתי חמרא:

דרש רבא מ"ד *אח נפשע מקרית עוו *ומדינים ד

כבריה ארמון אח נפשע מקרית עוו זה לוט שס שפירש מאברהם ומדינים כבריה ארמון שהטיל חשלי יח מדינים *בינו ובין ישראל כבריה ארמון שנאמר שס ע"ב *לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה'. דרש רבא ואיתומ' ע' הגי' ר' יצחק מ"ד *לתאווה יבקש נפרד ובכל תושיה כגו' הכל וכתובות וכתובות דכדי' כג ותגלע לתאוה יבקש נפרד זה לוט ובכל תושיה ושל' יח דתנן עמוני ומואבי אסורין ואיסורן איסור עולם. אמ' עולא תמר זנת' ומרי זנה תמר זנתה ויצאו ממנ' מלכו' ונביאי' ומרי זנה נפלו כמה רבבו' מישראל:

אח נפשע וגו' זה לוט שפירש מאברהם שאל' כי אכאס ע' כרס' י' אכאס אכאסו: מקרית עוו זה אברהם דכתיב ביה הביטו נגו' על אל לור קלבתם שע"י המריבה שפירש מאברהם גרם לו להיות כלהחאח' סכן לאכאס סדום וע"י כך בא לדי מעשה בנותיו ונולדו עמון גידסות אחרות ומואב האסורין לבא נקהל: כבריה שטועלין בו הארמון שלא וכסם בו אדם: לתאוה יבקש נפרד הלך אחר תאות לבו כדאמרינן לעיל כל הפסוקים לשם עבירה כאמרו: בכל תושיה ותגלע בתורה שכתב ונתורה שזעל פה דתנן עמוני ומואבי אסורין ואיסורן איסור עולם: תמר זנתה ויצאו ממנה מלכים ונביאים מלכים דוד כדכתיב ואלה תולדות פרץ וגומר ונביאים

ה אמר רב נחמן בר יצחק גדולה עבירה לשמה
 ממצוה שלא לשמה איני והא אמר רב
 יתקידה יהודה [אמר רב] לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצו'
 אפי' שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה
 אלא אימא כמצוה שלא לשמה דכתיב *תבורך
 מנשים יעל אשת חבר הקיני מנשים באהל חבורך
 מאן אינון נשים באהל שרה רבקה רחל ולאה
 א"ר יוחנן שבע בעילות בעל אותו רשע באותה
 שעה שנא' *וכו'. גופא אמ' רב יהודה אמ' רב לעולם
 יעסוק אדם בתורה ובמצו' אפי' שלא לשמה שמתוך
 שלא לשמה בא לשמה שבשכר מ"ב קרבנות
 דאמרינן אמוץ ואמכיה אחי הו' ולשם שמים כוונה ולהבנות
 מזרעו של יעקב כדכתיב כי ראתה כי גדל עליה:

עקידה
 ש"ע
 עקרים
 ו"ג פ'
 כ"ט
 פ' חקום
 שכהגו
 שופטי'
 הובא
 וחבורה
 כיבנות
 פ' חלות
 חליצה סי'
 כא

[גדולה עבירה לשמה כלו' לשם מצוה]: איני מדקאמרת
 גדולה עבירה לשמה ממנוה שלא לשמה מכלל דמנוה
 שלא לשמה גריעא ומדקאמר שמתוך שלא לשמה בא לשמה אלמא
 דמעליא שמתוך כך בא לעשות מצוה לשמה ומשכי אימא עבירה
 לשמה כמנוה שלא לשמה דתרוייהו מעלו: מנשים באהל מברכת
 נשים שנאהל תבורך גם היא ומאן כינהו נשים באהל שרה רבקה
 רחל ולאה שרה דכתיב איה שרה אשתך הנה באהל ורבקה ויביאה
 ילמק האהלה רחל ולאה דכתיב וילא מאהל לאה ויבא באהל
 רחל: [תבורך על שעשתה עבירה לשמה כדי להתיש כוחו של
 אותו רשע כדי שיהא יכולה להורגו: מ"ב קרבנות משנעה
 מזבחות שערך בג' מקומות על כל אחד ואחד העלה פר ואיל

הריני נזיר ושמע פרק רביעי נזיר קיג

שהקריב בלק זכה ויצחה ממנו דות דאמר רבי יוסי בר חנינא רות ברת בנו של עגלון (בן בנו של בלק) מלך מואב [היתה] אמר רבי חייה בר אבא א"ר יוחנן מניין שאין הקב"ה מקפח אפילו שכר שיחה נאה מהכא דאלו בכירת דקרייתיה מואב א"ל רחמנא למשה *אל חצר את מואב ואל דניס תתגר בם מלחמה מלחמה הוא דלא הא צעורי צערינהו ואלו צעירה דקרייתיה בן עמי א"ל *אל חצורם ואל תתגר בם כלל אפילו צעורי לא אמר רב חייה בר אבין א"ר יהושע בן קרחה לעולם יקדי' אדם לדבר מצוה שבשכר לילה אחת שקדמת בכירת לצעירה *זכתה וקדמתה ארבעה דורות כר [בישראל] למלכות:

הם י"ד לכל מעמד ומעמד ושלא פעמים י"ד עולין פ"ג וקרבנותיו של בלק הוו שלא לשם מלוה: ויצאה ממנו רות שלא מטעם דוד שריוה להקב"ה בשירות ותושבחות: דקרייתיה מואב משמע מאבי: בן עמי בלשון נקיה היא דלא רלחה להוויצ ומאביה נתעברה: אמר אל חצורם ואל תתגר בם ומדלא כתיב בהו מלחמה ש"מ דאפילו לערא לא ליעבד להו ולא עוד ואפי' בכירה דקרייתיה אב הכתוב פרסמה דכתיב ותשכב את אביה ובלעירה כתיב ותשכב עמו: ארבעה דורות בישראל עבד ישי דוד ושלמה ואלו לעירה [לא אתת בישראל] עד קנעם בן שלמה שגא מעמקה העמונית: III.

בית שמאי

פרק חמישי

ו פותחין בתנאי נולד ה"ד אמרי להון אלו אתא
 לב אינש ואמר לכו דיתרוב בית המקדש
 ע"כ מי הוה נדרתון אמר רב יוסף אי הווא התם הוה
 ידמיהו אמונא להו הא כתיב *היכל ה' היכל ה'
 המה זה מקדש ראשון ומקדש שני נהי דידעי
 (דליחרובה) [דיחרב] מי ידעי לאימת אמר אביי
 דכיאל ס ולא ידעי לאימת והכתיב *שבועי שבועים נחתך

פותחין בתנאי נולד ואפי' להכהו דכדו עד שלא קרב נ"ה;
 ה"ד כגון דאמרי להו דאלו אתי אינש נההיא שעתא
 ע"י רש"י דכדריתון ואמר לכו דקרבוכו': אי הווא התם *כשאמרו סכמים
 בנח' גי' למקום המדי דקרבו בית המקדש הו' נולד הוה אמינא דלאו כולד
 פחרת היא לפי שידעין הו' שעתיד ליקרב דכתיב היכל ה' היכל ה'
 על כל החלח' היכל ה' המה מקרא הוא בירמיה אל תבטחו אל דברי השקר
 לאמר היכל ה' וגו' ולא תנא עלינו רעה ומפרש לה רב יוסף
 הכא שהיה ימיה מוכיח את הרשעים שהיו עמיאשים מן
 הפורענות ואומרים יקרב היכל זה עוד יבנה לכו היכל בית שני
 ואס יקרב בית שני עוד יבנה שלישי לימות המשיח אלמא ידעיס
 הו' שיקרב. ומשכי נהי דידעי שיחרב לא ידעי אימת הלכך
 הו' כולד שלא היו כמנעי' בשביל זה קלידוג כיון דלא ידעי אימת
 יקרב. ופריך אביי וכי לא ידעו אימת יקרב והכתיב נספר
 דכיאל: שבועים שבועים נחתך על עמך ועל עיר קדשך סי'

בית שמאי פרק חמישי נזיר קיד

על עמך ועל עיר קדשך ואכתו מי ידעי כהי יומא:

שלשה מינין

פרק ששי

איבעיא להו האי מוּיָא מלתחת רבי או מלעיל לט
למאי נ"כ לנזיר שגלחוהו לסטי' ושיירו
בו כדי לכוף ראשו לעיקרו [אי אמרת מלתחת
רבי נזירות הא שקליה אלא אי אמרת מלעיל
רבי מאי דאקדיש הא קאים]. תא שמע
מהא אינבא חיה דקאים בעוקבא דבינתא

אמינתא שבעים דהיינו ת"ל שכה כגזר שיהא בין קרבן בית ראשון
לקרבן בית שני דהיינו שבעים של גלות צבל ות"ך שעמד בית שני
ומשני דאבתי לא ידעי באיזה יום נחלתא שכה או בסופה:

איבעיא להו האי מוּיָא מלתחת רבי האי שער מלתחת רבי
בסמוך לבשר היולא מן הראש וודל וראשו כדקאי קאי:

[או מלעיל רבי שראש השער מתגדל ויולא מאליו ומתגדל
ועיקרו כדקאי קאי: למנ"מ לנזיר שגלחוהו לסטים ושיירו
בו כדי לכוף ראשו לעיקרו אי אמרת דהאי בינתא מלתחת
רבי היולכך למאי דאקדיש שקליה וסותר כזירתו: ואי אמרת
מלעיל רבי הואיל ושיירו בו כדי לכוף בו ראשו לעיקרו דאיכא
למיטר דמאי דאקדיש קאי אכתי אית ליה למיעבד תגלקת ולמה
ואיכו סותר]: ת"ש מהאי אינבא חיה לינטרי"ם צלע"ז דהוא
מבילי כמיס: דקיימא בעקבא דבינתא בעקר השער הסמוך

[ואי ס"ד מלחחת רבי ברישא דבינתא בעי למיקם
שס"ע"נ וכו'] ותו כד צבעין סביא דיקנהון חוורין *עקבי
נימהון ש"מ מלחחת רבי ש"מ:

כיהון גדרו ל

פרק שביעי

ז ת"ר לאחר פטירתו של ר"מ אמר להם ר' יהודה
מט לחלמידיו אל יכנסו תלמידי ר' מאיר לכאן

ע"נ מפני שקנחניו הם ולא ללמד תורה באים אלא
קדושין לקפחני בהלכות הן באים דחק כומכום ונכנס וכו'
פ"נ ועי' כעס ר' יהודה אמר להו לא כך אמרתי לכם אל
פס"ט"א יכנכו וכו' *א"ר יוסי יאמרו מאיר שכב יהודה
נ כעס יוסי שתק תורה מה תהא עליה:

נו אמרו ש"מ כל שמעתתא דמתאמר' בכי תלתא
ע"נ קדמאי ובתראי אמרינן מיצעאי לא אמרינן

לנאר: [ואי ס"ד דהאי בינתא מתחת רבי אשתכח דכי כסיק
שערא כסיק איכנא לנר: ברישא דבינת' בעי למיקם איכנא
אלא לאו ש"מ מדקיימא איכנא נהדי נישא דמלעיל רבי ואיכנא
נביכתא כדקאי קאי]: ותו מדצבעין סביא דיקנהון כי היכי
דלחזי דרדקי ונתר הכי חוורי דיקנהון מתלבנין שערי עקרי
זקנס ש"מ דמלתת רבי:

לקפחני לכלמאי:
ש"מ כל שמעתא וכו' דשלישי שמע משני ושני שמע מראשון
דהאי קאן דנעי למימר להאי מילתא לא מנערכא למימר

אמר רב נחמן בר יצחק אף אן נמי תנינא אמ' נחום הלבלר כך מקוברני מר' מיאשה שקבל מאבא שקבל מן הזוגות שקבלו מן הנביאי' הלכה למשה מסיני בזורע שבת וחרדל בב' ושלשה מקומות נותן פאה מכל אחד ואחד ואילו יהושע וכלב לא קחשיב ש"מ:

שני נזירים

פרק שמיני

אמר רב הונא המקיף את הקטן הרי הוא חייב נז' אלא קמאי ובתראי ומליעאי לא כדחנן במתני' ר"א ור"י ולא ע"ב קדש רבי יהושע בן ממל בהדייהו: שקבל מן הזוגות יוסי בןע' במשכס יעזר ויוסי בן יומכן יהושע בן פרקיה וכתאי הארכלי יהודה בן יבנמי' טבאי ושמעון בן שטק שמעיה ואבטליון הלל ושמי' חוגות קבלו מן קגי זכריה ומלאכי וכניאים קבלו הלכה למשה מסיני: ה"ג הזורע את שדהו שני מיני קטין אם עשאן גורן אסת כותן פאה א' דהואיל ובשדה א' זרען אע"פ שהן שני מינין הואיל ושניהן מין קישים איכו קייב אלא פאה אסת א"כ אם דעתו לקלקן ולעשות מהן שתי גרנות ואית ספרים ואית בהו הזורע שבת וחרדל אכי"ט בלע"ו ותו לא ואכן ל"ג לה: ואילו יהושע וכלב דהוו מציעאי לא חשיב אלמא דקמאי ובתראי אמריכן ומליעאי לא אמריכן ומן הכניאים ואילך קשיב כולהו כקדא מסכי שהיו מבית שני ואילך:

אמר ליה רב אדא בר אהבה לרב הונא ודידך
מאן מגלח להון א"ל חובה תקברינן חובה לבניה
כולהו שני דרב אדא בר אהבה לא אתקיים ליה
ורעא לרב הונא:

נט רבי אלעזר [אליעזר] בן יעקב אומר מנין שלא
תצא אשה בכלי זיין למלחמה ת"ל *לא

דנ"י כנ

יהיה כלי גבר על אשה ולא ילבש גבר שמלה
אשה שלא יתקן איש בתיקוני אשה אמרו ליה
רבנן לר' שמעון בר אבא חזינא ליה לר' יוחנן
דלית ליה אמר להון מחמת זקנה נשרו. ההוא
דאיתחייב נגידא קמיה דר' אמי איגלאו בית השחי

א"ל רב אדא בר אהבה לרב הונא לדידך דאמרת דהמקיף
את הקטן קייב קטנים דאיתנהו מגולקין כל הראש

כדאורכיייהו דאיכשי דקא מגלמי להו כדי להנרותן אפר הקול:

מאן קמגלח להו א"ל חובה כך שמה דאשתו דרב הונא דקסבר
רב הונא דאשה לא מפקדה אלאו דהקפת הראש אראש דאשרי

כלל: א"ל רב אדא תקברינחו לבני' דלדידך דאמרת המקיף

את הקטן קייב כי מקפת ליה אשה כמי קייבת אכל לדידי אפי

גדול המקיף את הקטן פטור וה"ה כמי לאשה וכן בגדול המקיף

את הגדול קייב וה"ה לאשה:

בכלי זיין למלחמה כדמפרגימין לא יהא תיקון זין דגבר: שלא

יתקן איש בתיקוני אשה דהכי מפרגימין ליה שלא יכחול

ושלא יפרכס בנגדי לנעוכין של אשה: חזינא ליה לר' יוחנן

דלית ליה שער צנית השקי: איגלאי בית השחי כי הוּוּ משלמי

בהפשט מאכיה לכגדיה:

116 הכותים אין להם נזירות פרק תשיעי נזיר

שהרי גולירין מתגרי במלחמה וגבורי נוצחי אלא
תנאי היא דתניא אהר המברך ואחר העונה אמן
במשמע אלא שממהרין למברך תחלה א"ר אלעזר
א"ר חנינא תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם
שעלי נד שנא' *וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך. (אל
תקרי בניך אלא בוניך):

מסכת גיטין

המביא גט

פרק ראשון

א [שלח ליה ר' אביתר לרב חסדא גיטין הבאין
משם לכאן אינו צריך לומר בפני נכתב
ע"נ ובפני נחתם וכו'] : אמר רב יוסף מאן לימא לן
דר' אביתר בר סמכא הוא (דהא שלח ליה רבי
אביתר) [ועוד הא איתו דשלח ליה] לרב יהודה
בני אדם העולים משם לכאן הם קיימו בעצמן
שהוא כך. שהרי גולירין קלסין מתגרין במלחמה תקלה ואס"כ
גבורים באין וכולקין אף כאן העוכה בא לאתר המברך ומכלק
לומר שהעוכה אמן מאובק מן המברך : תנאי היא דאיכא למ"ד
דעוכה אמן מאובק מן המברך ואית דאמר שהמברך מאובק : אחר
העונה ואחר המברך במשמע דקרא שכתב גדלו לה' אמי
ברכה וכרומה שמו יקדו אמן : אלא שממהרין לכברך
תחלה לימן שכר] :
משם לכאן סבנל לארץ ישראל : בר סמכא הוא ראוי לסמוך

המביא גט פרק ראשון גיטין ק"ז

ויוחננו הילד בזונה והילדה מכרו ביין וישתו וכתב יואל ד
ליה בלא שרטוט וא"ר יצחק שתיים כותבין שלש
אין כותבין במחניהא תנא שלשה כותבין ארבעה
אין כותבין א"ל אביו אמו כל דלא ידע הא דר' יצחק
לאו גברא רבה הוא בשלמא מלחא דתליא בסברא
לחוי הא גמרא היא וגמרא לא שמיע ליה ועוד
הא ר' אביתר הוא דאסכי' מריה על ידיה דכתי'

יוחננה עליו פלגשו ר' אביתר אמר זכוב מצא ^{שופטי' יט}
לה ר' יונתן אמר נימא מצא לה ואשכחיה רבי
אביתר לאליהו א"ל מאי קעביד קב"ה א"ל עסיק
בפלגש בגבעה ומאי קאמר [א"ל] אביתר בני כך
הוא אומר יונתן בני כך הוא אימר א"ל ח"ו ומי
איכא ספיקא קמי שמיא א"ל אלו ואלו דברי אלהים
חיים הן זכוב מצא ולא הקפיד נימא מצא והקפיד

עליו: ויחננו הילד וגו' שהיו משתהים בצרף ישרא ומכיקי'
כשותיהן עגובות ומבטלים מפריה ורביה סנקל בעיניהם ילדים
וילדות: שתיים שתי תיבות כותבים מן המקרא בלא שרטוט
(וא"כ ר' אביתר לאו בר סמכא הוא כיון דעבד שלא כדברי ר' יצחק
דאסא מיימי ליה בגמרא): בשלמא מלחא דתליא בסברא אי
לא הוה סבר לה מדעתיה. לחוי כלו' שפיר מלי למימר דלאו
גברא רבה הוא: וגמרא לא שמיע ליה הא גמרא דר' יצחק:
דאסכים מריה על ידיה לגלות לו סוד לכוון דברים הסתומים
על אמתתם: וחזנה עליו פלגשו בגבעה כתיב ותזנה
סרקה עליו: זכוב מצא לה נקערה: נימא מצא לה לקמן
מפרש. ואשכחיה גרסינן: נימא מצא לה והקפיד כדמפרש

בזיר
אלא
אמן
לעזר
עולם
(אל)
הבאין
נכתב
מא
לן
רבי
ההודת
בעצמן
ואזק"כ
ומכלק
למ"ד
: אחד
לה' חמי
לכברך
לסמן

אמר רב יהודה זבוב בקערה ונימא באותו מקום
זבוב מאיסותא ונימא סכנתא א"ר אירי ואירי
בקערה זבוב אונסא ונימא פשיעותא:

ב אמר רב חסדא לעולם אל יטיל אדם אימה יתירה
בתוך ביתו שהרי פלגש בגבעה הטיל עליה

ס"ט

בעלה אימה יתירה והפילה כמה רבבו מישראל
אמר רב יהודה אמר רב כל המטיל אימה יתירה
בתוך ביתו סוף הוא בא לידי ג' עבירות גלוי עריו.

ע"ט

ושפיכות דמים. וחלול שבת. אמר רבה בר בר
חנה הא דאמרי רבנן ג' דברים צריך אדם לזמ

ו"ט

בתוך ביתו ערב שבת עם השכה עשרתם ערבתם
ז הדליקו את הנרות צריך * לממרינחו בניחותא פי

דחשיב

היכי דלוקבלו מיניה אמר רב אשי אנא לא שמוע
לי הא דרבה בר בר חנה וקיימתיה מסברא א"ר

אבהו לעולם אל יטיל אדם אימה יתירה בתוך
ביתו שהרי אדם גדול הטיל אימה יתירה בתוך

טעמא ואזיל: נימא באותו מקום ודרכן היה להשיר את השעו
ולא ליסכן בועלה ליעשות כרות שפכה ומשום דסככתא הוא

הקפיד עליה וזרקה מפני אימתו:

גלוי עריות כשמגיע זמן טבילתה נעת לכה והיא יראה לומר לא
טבלתי ומשמשתו נדה: שפיכות דמים כי הכא או פעמים

שזרקה מפניו וכופלת באחת הפקתים או מגשר: וחלול שבתות
פעמים שמדלקת כר או מנשלת משקטיה מפני אימתו והוא אינו

יודע: עשרתם סירות שנאכל למחר: ערבתם עירובי קלירות:
באמצע המפתח של יצא אביזר: ואיך מוכרזו, בלתי

יסעי' כד גיל כעמים ולישלח להו מהכא * בשיר לא ישתו
 יין יימר שכר לשותיו אי מהתוא הוה אמינא הני
 מילי זמרא דמנא אבל דפומא שרי קמ"ל. א"ל
 יסועטו רב הונא בר נתן לרב אשי מ"ד * קינה ודימונה
 וערערה א"ל מתוותא דא"י קחשיב א"ל אטו אנא
 לא ידענא דמתוותא דארץ ישראל קחשיב אלא
 רב גביהה מארגיזא אמר בה טעמא כל שיש לו
 קנאה על חבירו ודומם שוכן עדי עד עושה לו
 דין א"ל אלא מעתה * צקלג ומדמנה וסנסנה הכי
 נמי א"ל אי הוה רב גביהה מבי ארגיזא הכא הוה
 אמר בה טעמא רב אחא מבי חזאי אמר בה
 הכי כל מי שיש לו צעקת לגימה על חברו ודומם
 שוכן בסנה עושה לו דין א"ל ריש גלותא לרב
 הונא כלילא מנ"ל דאבור א"ל מדרבנן דתנן בפולמוס
 של אספסיינוס גזרו על עטרות חתני ועל האירוס
 אדהכי קם רב הונא לאפנויי א"ל רב חסדא קרא
 יימר שכר יהא מר: דמנא ככור: מארגיזא שס מקוס: קנאה
 כעס מקמת לער שלערו קנאה הוה לשון שאדס מתעבר על ריבו
 או על ריב אחרים. כמו קנא קנאתי וכמו בקנאו את קנאתי:
 צעקת לגימה שגזל ממנו ויורד לקייו למערי מוזכותיו: כלילא
 היו עושין עטרות לקתנים יש של זהב וכסף לבועות ומלוויות
 בגפרית ומלק שקורין כ"ל ויש של ורד ושל הדם: בפולמוס קיל
 שהעלה אספסיינוס קודם שנא טיטוס עליהם: ועל האירוס
 מפ' נס' בתרא דסוט' טנלא דקד פומא והוא זוג המקשא': רב
 חסדא תלמידו של רב הונא הי' ולא הי' משיב לפניו וכי קם רב

המביא גט פרק ראשון גיטין קיט

כתיב *כה אמר ה' אלהי הסוד המצנפת והרים יחוקל'כפ
 העטרה זאת לא זאת השפלה הגבה והגבוה השפיל
 וכו' מה ענין מצנפת אצל עטרת אלא לומר לך
 בזמן שהמצנפת בראש כ"ג עטרה בראש כל אדם
 נסתלקה מצנפת מראש כ"ג נסתלקה עטרה מראש
 כל אדם אדהכי אתא רב הונא אשכחינהו דהו
 יתבי א"ל האלהים מדרבנן אלא הסדא שמך דקרא
 וחסדאין מילך רבינא אשכחיה למר בר רב אשי נעטר' של
 דהוה גדיל כלילא לברתיה א"ל לא סבר לה מר חולך איידי
 הסר המצנפת והרם העטרה א"ל דומיא דכ"ג דיוקל
 בגברי אבל בנשי לא מאי זאת לא זאת דרש רב
 עוירא זמנין א"ל משמויה דרב אמי וזמנין א"ל דש"פ
 משמויה דרב אסי בשעה שאמ' הקב"ה לישראל הסר
 המצנפת והרם העטרה אמרו מלאכי השר' לפני
 הקב"ה רבש"ע זאת להם לישראל שהקדימו לפניך
 בסיני נעשה לנשמע א"ל לא זאת להם לישראל
 שהשפילו את הגבוה והגביהו את השפל והעמידו
 צלם בהיכל:

הוכח א"ל רב חסדא לריש גלותא קרא כתיב: מה ענין כו' והלא
 מלכסת מצנפי כהוכה הוא: האלהים מדרבנן אינו אסור אלא
 קדרבנן וקרא בעטרה של מלך עירי שהיה מתנבא שתחנצל
 הכהונה ויגלה לדקיה בגולה: וחסדאין מילך קסודין
 וכאיש דנריך: ס' ד' צ' ה' ו' ז' ח' ט' י' י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט

שתו
 הני
 ל"א
 מונה
 אנא
 אלא
 ש לו
 לו
 הכי
 הוה
 ברה
 זמם
 לרב
 מוס
 ירום
 קרא
 קנאה
 ל רינו
 באתי
 לילא
 ויירות
 ס קיל
 אירוס
 רב
 קס רב

ה דרש רב עוירא ומנין אמ' לה משמיה דרב אמ' ס
 וזמנין אמר לה משמיה דרב אסי מאי דכתי' נחום פ
 *כה אמר ה' אם שלמים וכן רבים וכן נגוזו ועבר
 וגי' אם רואה אדם שמוזננותיו מצומצמים יעשה
 מהם צדקה וכל שכן כשהם מרובים מאי וכן נגוזו
 ועבר תנא דבי ר' ישמעאל כל הגוזו נכסיו ועושה
 מהם צדקה ניצול מדינה של גיהנם משל לשתי
 רחלו' שהיו עוברות במים אחת גזוזה ואחת שאינה
 ע"ז גזוזה גזוזה עברה שאינה גזוזה לא עברה *ועניתך ס
 אמר מר זוטרא אפי' עני המתפרנס מן הצדקה ס
 אם יעשה צדקה. *לא אענך עוד תני רב יוסף שוב
 אין מראין לו סימני עניות:

ח [רב נחמן בר יצחק אמר בנהרות דארץ ישראל
 דכולי עלמא לא פליגי] כי פליגי בים הגדול

שלמים קטומלמיס זה"ק קרא אס שלמים מוזכותך וכל שכן אס
 רביס: וכן נגוזו ועבר הרי הס משולים לעזברים בנהר
 על ידי גזיזה שהגזוזה עוברת כך גזו מהס ללדקה וירבו:
 ועניתך לא אענך עוד סיפיה דההוא קרא הוא:

[רב נחמן בר יצחק אמר הכך מתכיימא דהמביא גט חי
 בנהרות דארץ ישראל: דכולי עלמא לא פליגי דכאן
 ישראל בינהו]: כי פליגי בים הגדול שהוא תמוס מערבי של
 א"י ופליגי תכאי איכא למ"ד שפת הים הוא גבול ויס גופיה לאו
 א"י הוא ואיכא למ"ד יס גופיה א"י:

המביא גמ' פרק ראשון גימטין קכ

דתניא איזהו ארץ ואיזהו ח"ל כל ששופע ויורד
מטורי אמנון ולפנים א"י מטורי אמנון ולחוץ ח"ל
והנסיך שבים רואין אותן כאילו חוט מתוח עליהם
מטורי אמנון עד נחל מצרים מן החוט ולפנים
א"י מן החוט ולחוץ ח"ל ר' יהודה אומר כל שכנגד
א"י הרי הוא כא"י שנא' *וגבול ים והיה לכם הים מודני לך
הגדול וגבול זה יהיה לכם גבול ים זכו':

תניא כשנאמרו דברים לפני ר' יוסי קרא עליו ט
המקרא הזה *שפתים ישק משיב דברים משלי כד
נבוחים:

רבי אחאי בר' יאשיה הוה לי' איספקא דכספא יד
בנהרדעא *א"ל לר' דוסתאי בר' ינאי ולר' שס ע"ג

יוסי בר' כיפר בהדי דאתיתו אתיוה ניהלו אויל
יהבי ניהלייהו אמרי להו נקני מינייכו (אמר)
[אמרי] להו לא אמרי להו אהרריה ניהלן דבי
דוסתאי בר' ינאי א"ל אין דבי יוסי בר' כיפר אמ'
(לי) [להו] לא הוו קא מצערו ליה אמרו ליה

איזהו ארץ מקלוע מפוכית מערבית של א"י הר ההר וצמרגום
ירושל' מתרגס הר ההר טורי אמנון וכתב זה יהי' לכם גבול וגו' * ע' ברע"י
כל ששופע ויורד מטורי אמנון ולפנים ללד א"י דהייכו ללד כגמ' ד
דרום הוי א"י וכו': והנסיך שבים א"י הים שנזערב: נחל מצרי' באריכות
הוא תקום א"י במקלוע מערבית דרומית ומקוצר לים הגדול וכו':
שפתים ישק ראוי הוא לינשק:

איספקא כלי: א"ל אין מהדרכא: אמר להו לא כדאמרינן
לעיל אס נא לקוצר אינו קוצר: אמרו ליה לרבי

חזי מר היכי קא עביד א"ל טב רמו לי כי אתו לגבי
א"ל חזי מר לא מסתיי דלא סייען אלא א"ל נמי
טב רמו ליה א"ל אמאי תעביד הכי א"ל אותם
בני אדם הם אמה וכובען אמה ומדברין מחציהן
ושמותיהם מבוהלים ארדא וארטא ופילוי בריש
אומרים כפותו כופתין אומרים הרוגו הרגין
אילו הרגו לדוסתאי מי נחן לינאי אבא בר כמותי
אמר ליה בני אדם הללו קרובים למלכות הן
א"ל הן יש להם סוסים ופרהים שרצים אחריה
א"ל הן א"ל אי הכי שפיר עברת:

המביא

פרק שני

ורבה בר בר חנה חלש עול לגביה רב יהודה
מזבא זורבא לשיוולי ביה בעו מיניה שנים שהביאו גט
ע"זוכו. אדהכו אתא ההוא *חברא שקלה לשרגא

דוסתאי: חזי מר מאי קעביד דלא קמהדר לן: טב רמו ליה
הרבה הכוהו לשון מורי ל"א טב רמו ליה יפה ראיות המכות
הללו: אמאי תעביד הכי שנתרלית להקזיר מיד: הן אמה
אנשי מדות גבוהים נקומה: וכובען אמה אף מלבושיהן מאוימות
חשאר בני אדם: ומדברין מחציהן כלומר קולן ענה וכראה
הדבור יולא מטיבורן:

חברי פרסאי: שקלא לשרגא שיש לפרסאים יום איד שאין
ישל הילי זרובא: אחף זכיה אודל דז סה אישל

מקמייהו אמר רחמנא או בטולך או בטולא דבר
עשו למימר דארומאי מעלו מפרסאי והתני רב
חייא מ"ד *אלהים הבין דרכה והוא ידע את מקומה
יודע הקב"ה בישראל שאין יכולין לקבל גזירת
ארומיי' עמד והגלה אותם לבבל לא קשיא הא מקמי
דנייתו חברי לבבל הא לבתר דאתו חברי לבבל:
תניא הרי שהיה צריך לכתוב את השם ונתכוין כ
לכתוב יהודה וטעה ולא הטיל בו דל"ת
מעבר עליו קולמוס ומקדשו דברי ר' יהודה וחכמי
אומרים אין השם מן המוכחר:

ליוכח
סמכים
ס' האשה
וע' רש"א

כל הגט

פרק שלישי

מתני' ג' דברים אמר רבי אלעזר בן פרטא לפני כה
מדליקין אור באתו יום אלא בנית ע"ז שלהם: אמר רבה ע"ז
בר בר מנה: רחמנא או בטולך או המביאני בללך. או
הגלני בלל בני עשו שהם מכבדים אותנו: הבין דרכה של תורה
ולומדיה היכן היא ראויה להתישג: גזירות שגזירים גזירה שלא
יעסקו בתורה ולא יקיימו מצוות: והגלה אותם לבבל נקורבן
הבית: הא מקמי דנייתו חברי לבבל בימי כשדים נבוכדנאצר
ואויל מרודך ובלשאלר: לבתר דאתו חברי משכנש כורש את
המלכות ומלך בבבל:
עליו קולמוס על כל אות ואות: ונתכוין לכתוב יהודה שהיה
טועה וכסנור שהוא לריך לכתוב יהודה: וטעה ולא
הטיל בו דל"ת והרי השם כתוב אלא שהוא שלא לשמה:

חכמי וקיימו את דבריו על עיר שהקיפוח כרקום ועל הספינת המטרפת בים ועל היוצא לידון שהן בחוקת קיימין אבל עיר שכבשוה זכו:

ז * ויהי כזרוח השמש וימן אלהים רוח קדים חרישית מאי חרישית אמר רב יהודה בשעה שמנשב' ע"ג עושה תלמים תלמים בים א"ל (רבא) [רבח] אי הכי היינו דכתיב * ותך השמש על ראש יונה ויתעלה אלא אמר (רבא) [רבח] בשע' שמנשב' משחק' כל הרוחות מפניה והיינו דכתי' * אשר בגדיך חמים בהשקיט ארץ מדרום אמר רב תחליפא בר רב חסד' אמר רב חסדא אימתי בגדיך חמים בשעה שמשקיט ארץ מדרום שבשעה שמנשבת משתקת כל הרוחות מפניה. רב הונא ורב חסדא הוו יתבי חליף ואויל גניבא עלייתו אמר חד לחבריה ניקום פיק הכחקין חשב דלא קמו חקמי' דלאו אדעתיהו דעסקי בעיין העולם ואתה אומר שספר הכתוב ככך גבורת סערותיה ולכך שנה בלשוננו: משתקת כל הרוחות מפניה כשהיא ענשנת בשעת הקום היא קמה מאד ומנטלת לנת כל הרוקות ולכך שנה הכתוב לקרותה קרישית: שמשקיט ארץ כשלנת רוח דרומית שוקטת ומי הוא המשקיט' רוח מזרחית משתקת' ששעה

כרקום מלור מתרגמינן כרקומין: המטרפת ועדין לא טבעה: לידון כדיכי כפשות:

בשעה שמנשבת עושה תלמים בים כחלם של מענית המקרישה דהיינו קרישי' לשון קרישה לפי שקוקה היא: היינו דכתיב בתמיה: ותך השמש הכתוב נא להעיד שכתקום בעיין העולם ואתה אומר שספר הכתוב ככך גבורת סערותיה ולכך שנה בלשוננו: משתקת כל הרוחות מפניה כשהיא ענשנת בשעת הקום היא קמה מאד ומנטלת לנת כל הרוקות ולכך שנה הכתוב לקרותה קרישית: שמשקיט ארץ כשלנת רוח דרומית שוקטת ומי הוא המשקיט' רוח מזרחית משתקת' ששעה

ההבא אלב חייבה הלה שיהיה סבה יחזו ה"א ד"א ד"א

כל הגט פרק שלישי גיטין קכב

מקמי דבר אוריין הוא א"ל אידך מקמי פלגאה
 ניקום אדהכי אתא איהו לגבייהו אמר להו במאי
 עסקיתו אמרו ליה ברוחורת (אמרו) [אמר] להו
 חכי אמר רב חנן בר רבא אמר רב ארבע רוחו' ^{ס'}
 מנשבות בכל יום ורוח צפונית מנשבת עם כולם ^{לא יחפו'}
 שאלמלא בן אין העולם מתקיים אפי' שעה אחת ^{וע' רש"א}
 ורוח דרומית קשה מכולן ואלמלא בן נץ מעמידה
 נחרב כל העולם כולו מפניה שנאמ' *המבינהך ^{איוב לט}
 ואבר נץ יפרוש כנפיו לתימן רבא ורב נחמן [בר
 יצחק] הו' יתבי הוה חליף ואזיל רב נחמן בר
 יעקב דיתבי בגוהרקא דדהבא ופרים עליה סרבלא
 דכרתי רבא אזל לגביה רב נחמן בר יצחק לא
 אזל לגביה אמ' דלמא מאנשי דבי ריש גלות' נינהו
 רבא צריך להו אנא לא צריכנא להו כרחוא דרב
 נחמן בר יעקב הוה אזיל לגביה גלי לדרעיה אמ'

שמכנת רוק מורקית משתקת כל הרוקות : פלגאה בעל מריצה
 שהיתה לו מריצה עם מר עוקנא שהיה אז צ"ד כדאמרינן בפ"ק
 בני אדם העומדין עלי ובידי למוסרן למלכות והוא היה גביצא
 כדמפרש התם : רוח צפונית כוסה היא לא קמה ולא לוכנת
 ומשתקת את שאר הרוקות : בן נץ מלאך העשוי ככץ : מעמידה
 בכנפיו : יאבר לשון אברתו יגדיל ככף : גוהרקא עגלה העשויה
 כשדה ומנהיגים בה שרים : סרבלא דכרתי לנע תכלת דומה
 לכרתי : אנא לא צריכנא להו דרב נחמן קתמיה דכשיאה הוה
 נהעור והרוטב : גלייה דב נחמן בר יעקב לדרעיה שהיתה רוק

קום
 שהן
 שית
 שב'
 אי
 עלף
 חק'
 מים
 רב
 שעה
 תקת
 חכי
 קום
 עה:
 רישה
 היינו
 חמס
 ולכך
 שנת
 ולכך
 רוק
 שעה

שדיא נשיב אמר (רבא) [רבה הכי] אמר רב
 אשה מפלח בו ושמואל אמר אפי' מרגליו' שבים
 מרקבת בי ר' יוחנן אמר אפילו שכבת זרע שבמעו
 אשה מסרחת בו אמר רב נחמן [בר יצחק] ושלשתן
 מקרא אחד דרשו *כי הוא בין אחים יפריא ובא
 קדים רוח ה' ממדבר עולה יבוש מקורו וגומר
 יבוש מקורו זה מקורה של אשה ויחרב מעיינו
 זה ש"ז שבמעו אשה *הוא ישסה אוצר כל כלי
 חמדה זו מרגליות שבים. אמר (רבא) [רב] עדי
 סוראה הוא דדיוקי קראי מאי כי הוא בין אחים
 לב יפריא אמר רבא אפילו *שופתא בקופינא דמרא
 רפיא רב יוסף אמר אפי' סיכתא בדפנא רפיא
 רב אחא בר יעקב אמ' אפי' קניא בכופתא רפיא:

ה ש ו ל ה

פרק רביעי

ח אמר רב יהודה אמר רב מעשה באדם אחד
 לה עורקית מכשנת והוקס לו: שדיא נשיב האידה מכשנת: שכבת
 זרע חוך ג' ימים: מקורח של אשה עובר שצמעה: עדי סוראה
 הוא [הדבר הזה] מבני סורא הוא דדיוקי קראי: שופתא בית
 יד: קופינא קור שבראש המרה שהוא פו שיי"ר וע"ש דקוק בין ב'
 לדי הקור קרי ליה בין אחים שמדונקין: סיכתא בדפנא יחד
 שדוסן: רפיא שמתייבש מקמת הקוס ורפה: קניא בכופתא
 קכה הארוג בכפיפה: רפיא כמו יפריא:

בשני בצורת שהפקיד דינר זהב אצל אלמנה
והניחתו בכד של קמח ואפאתו בפת ונתנתו לעני
לימיו בא בעל הדינר ואמר לה הכי לי דינרי
אמרה ליה יהנה סם המות באחד מבניה של
אותה אישה אם נהנית מדינרך כלום אמרו לא
היו ימים מועטים עד שמת אחד מבניה וכששמעו
חכמים בדבר אמרו מה מי שנשבע באמת כך
הנשבע על שקר עאכ"ו. ומ"ט איענשה דאשחרש
לה מקום דינר ומאי מי שנשבע באמת כמו
שנשבע באמת:

כדאמרין
נפ' נ"ח
כעין דרבי
ושנונות
כניסומי
דש"א

ההיא דאתאי לקמיה דרבה בר רב הונא א"ל
מאי אעביד לך דרב לא מגבי כתובה
לארמלתא ואבא מרי לא מגבי כתובה לארמלת'
אמרה ליה הב לי מווני אמר לה מוונות נמי לית
ליך דא"ר יהודה אמר שמואל התובעת כתובתה
בב"ד אין לה מוונות אמרה ליה הפכות לכורסיה

יהנה יועיל להמיתו: דאשחרש לה מקום דינר נסתכרה נו
עיסה כעובי הדינר שאס לא היה הדינר היתה כותמת

עוד עיסה נככר: ומאי מי שנשבע באמת האי לאו אמת הוא:
כמי שנשבע באמת דהא שוגגת היא:

אין לה מוונות מעתה דגלייא דעתה דבעא לאיכסוני ואיהו לא
אתני כהדה אלא כל ימי מיגר ארמלותיך נביתו שהיא

אלמנה נשניל כבודו: [הקף דרבי] דאשחרש לה מקום דינר נסתכרה נו
עיסה כעובי הדינר שאס לא היה הדינר היתה כותמת

עוד עיסה נככר: ומאי מי שנשבע באמת האי לאו אמת הוא:
כמי שנשבע באמת דהא שוגגת היא:

ר
ים
עי
תן
בא
מר
יש
לי
גדי
ים
נ
ז
ז
חד
בת
אה
בית
ן
נ
יתר
תא

כבי תרו עבדו לוי הפכוה לכורסיה ותרצוה ואפ"ה
לא איפרק מחולשא:

ט אמר (שמואל) [עולא] עלובה כלה שזנתה בתוך
לו חופתה [אמר רב מרי ברה דבת שמואל
ע"ג מאי קרא *עד שהמלך במסכו נרדי נתן ריחו אמ'
שנת ס' רבא עדיין חביבותא הוא גבן דכתיב נתן ולא כתיב
ר"ג [הסריח] ת"ר הנעלבים ואינן עולבים שומעי' חרפתם
ואינם משיבים עושים מאהבה ושמהים ביסוריו'
שפטי' ה עליהם הכתוב אומר *ואוהביו כצאת השמש
בגבורתו. [מאי פרוסבול אמר רב חסדא פרוסבולי
לז ובוטי *בולי אלו עשירים דכתיב *ושברתי את
ויקרא כו גאון עוזכם ותני רב יוסף אלו בולאות שביהודה
דכרי' טו בוטי אלו העניים דכתיב *העבט תעביטנו]:

הפכוה לכורסיה ותרצוה הפכו כסאו וקפיה כדי שמתקיים
הקללה בכך [ס"א הפכוה לכורסי' תשפל גדולזו]: לא איפרוק
מחולשא לא כיכול מלכא לידי קולי:

[עלובה קלופה: בקרב חופתה בעוד שכינה וישראל נסיכי
עשו את העגל וכו': נרדי נתן ריחו בושמי עזב את
ריחו הטוב כמו ולא נתן סימן וגו': עדיין חביבותא אע"ס
שהזכיר קלקוליהן לא הזכיר אלא במראית קנה דלא כתיב
הסריח]: הנעלבים גרסינן אותם שנעלבים מיד אחרים: ואין
עולבים את אחרים: עושה מצות מאהבת המקום ולא ליטול
שכר ולא מיראת פורענות: [פרוז תקנה: בולי ובוטי עשירים
אלא יפסידו ועניים שלא יבעלו דלת צפניהן: בולאות עשירים:
העבט ומי הן הלויים עניים]:

השולח פרק רביעי גימין קכד

אמר (רכא) [רבה] בהני תלת מילי נחתי בעלי לח
 בתים מנכסיהם דמפקי עבדייהו לחירות ע"ג
 ודסיירי נכסייהו בשבת ודקבעי סעודתייהו בשבתא
 בעידן בי מדרשא דא"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן
 ב' משפחות היו בירושלים אחת קבעה סעודתה
 בשבת ואחת קבעה סעודת' בע"ש ושתיהן נעקרו:
 דרש רבה בר רב הונא כשם שהמקדש חצי יא
 אשה אינה מקודשת כד חציה שפחה וחציה מג
 בת חורין שנתקדשה אינה מקודשת א"ל רב חסדא
 מי דמי התם שויר בקנינו הכא לא שויר בקנינו
 הדר אוקי רבה בר ר"ה אמורא עילויה ודרש
 *והמכשלה הזאת תחת ידיך אין אדם עומד על
 דברי תורה אלא א"כ נכשל בהם אע"פ שאמרו
 המקדש חצי אשה וכו' (והודה לדברי רב חסדא):
 דמפקי עבדייהו לחירות ועברי בעשה שאל' לעולם בהם רש"א
 תענדו: ודסיירי נכסייהו שדותיהם מסתכלים בשבת
 לידע מה הם לריכיס: בעידן בי מדרשא שהקכס דורש דרשה
 לרבים בשבת והם יושבים בסעודה והיה להם להקדים או לאחר:
 בערב שבת כליל שבת ואין כאן כבוד שבת דקיימא לן כבוד יום
 קודם לכבוד לילה והם היו מתכוונין בשביל ביטול בית המדרש.
 ואית דמפרשים בערב שבת נמש וכן בכל יום מרוב עושר אבל
 זהא מיהו איכא איסורא שיכנס לשבת כשהוא שבע בלא תאוה:
 אוקי אמורא עליה העמיד מתורגמן [לפכיו] לקזור ולדרוש:
 והמכשלה הזאת כלומר כך התקיל דרשה מקרא כמות
 והמכשלה הזאת תחת ידיך באנשי ירושלים שפסקה תורה מהם

ישעיה ג
 פרק כל
 כמני
 וע"ש

השולח פרק רביעי גיטין קכה

הכסא שמעיניהו דקאמרין עדי גוברין ונהרדעי גוברין
ניסא להו לשבויהו דלרחקינהו מהבא דלא לית
אינשין ולשמעי ולפרקינן קא ערק איהו וההוא
גברא לדידיה איתרחיש ליה ניסא עבר במברא
וההוא גברא אשכחיהו וקטלוהו כי הדרן ואתאין
אמר הוו קא בחשן קידרא בכשפים:
א"ר אלעזר בר' יוסי מפני מה אמרו המוציא את מן
אשתו מעו' שם רע ומשום נדר לא יחזיר
שלא יהו בנות ישראל פרוצות בעריות ובנדרים
לפיכך אומרים לו אמור לה הוי יודעת שמשום
שם רע אני מוציאך ומשום נדר אני מוציאך:
פיסקא ר' יהודה אומר כל נדר שידעו בו רבים
לא יחזיר ושלא ידעו בו רבים יחזיר.
אריב"ל מ"ט דרבי יהודה דכתיב ולא הכום בני יוספ' ט
ישראל כי נשבעו להם נשיאי העדה ורבנן
עדי גוברין אלו השנאי' בעלינו הם: ונהרדעי גוברין ישראלים
אנשינו שנכהדעי בעלינו היו כלו' כשם שהם היו בעלינו כך אלו
בעלינו אין אנו לריכו' עוד להם: עדי אלו כמו עהא אמת זאת
אומרת: לירחיקנו מהבא שירסיקנו מכאן: איהו וההוא גברא
רז עיליש ואותו האיש המצין בלשון העופות: עבר מברא מעבר
המים ולא יכלו להשיגו עוד:
מ"ט דר' יהודה דאמר כדר שהודר ברבים אין לו הפרה: ולא
הכום בגנעונים כתיב: נשבעו להם והוה להו לאתשולי
אשבעתיהו אי לאו מאוס שהודר ברבים: ורבנן דאמרין לו

החם מי חלה עליהו שבועה כלל כיון דאמרו להו מארץ רחוק' באנו ולא באו לא חייל' עליהו שבועה כלל והאי דלא קטלינהו משום קדושת השם:

ריש לקיש *זבין נפשיה ללודאי שקל בתירה חייחא וגלגלתא אמר גמירי דיומא בתרא

כל דבעי מינייהו עבדו ליה כי היכי דליחול אדמיה יומא בתרא אמרו ליה מאי ניחא לך אמר להו

בעינא אקמטינכו ואותבינכו וכל חד מנייכו אמחייה *חייחא ופלגא קמטינהו ואותבינהו וכל חד מינייהו כד

מחיהו חדא חייחא נפק נשמתייה חרקינהו לשיניה א"ל אחוכי קא מחייכרת בי אכתי פש לך גבי

פלגא דחייחא קטלינהו כוליהו נפק ואחא [יחיב] קאכיל ושתי אמרה ליה ברתיה לא בעית מידי

למוגא עליה א"ל בתי כריסי כרי כי נח נפשיה

הפרה: החם לאו משום שאין הפרה הוא דאפי' הפרה לא לריך דעי קיילה שבועה עליהו כלל הלא נטעות היתה: משום

קדושת השם שלא יאמרו הככרים עבדו על שבועתן: ללודאי אומה שאוכלים בני אדם: חייחא וגלגלתא שק קשור

ופקיע ועגול (או) של ארץ או של עופרת בתוכו: דיומא בתרא כשהוכגים אותו: דליחול אדמיה שימקול על דמו:

אקמטינכו ואותבינכו לקשור אתכם ולהשיבכם: חייחא ופלגא כלומר מכה וקלי מכה: יחיב קאכיל ושתי כל ימיו כל

מה שהיה משתכר לא הוה מלמס להלכיע ליום מקד: למוגא עליה כר או כסת לשן עליו: כריסי כרי בטני וסומן שבמעי הוא

יג
מז

קודם
שחור

לחוטם

תוס'
הוא שק

וד' לוחכת

שק
בעלת'
וככה קלפה

דש"א

שבק קבא דמוריק' קרא אנפשיה *ועזבו לאחרי' חילם: תליס חט

הניזקין

פרק חמישי

תניא א"ר שמעון מפני מה אמרו הניזקין שמין מט
להם בעידיות מפני הגולנים ומפני החמסני ע"ז
כדי שיאמר אדם למה אני גוזל ולמה אני חומס
למהר ב"ד יורדין לנכסי ונוטלין שדה נאה שלי
וסומכין על מה שכתוב בתורה *מיטב שדהו ומיטב שחוט כנ
כרמו ישלם:

ההוא אפוטרופוס דהוה בשבכותיה דר"מ דהוה יד
קא מזבין ארעתא וזבין עבדי ולא שבקיה נב
רבי מאיר אחוה ליה בחלמא אני להרום ואתה
לבנות ואפ"ה לא אשגת אמר דברי חלומות
לא מעלין ולא מורדין הנהו בי תרי דאגרי בהו
שטן דכל בי שמשי הוו קא מנצו בהדי הדדי
איקלע ר"מ להתם עכבינהו תלתא בי שמשי עד
דעבד להו שלמא שמעיה דקאמר וי דאפקיה
ר"מ לההוא גברא מביתיה:

לי כר וכסת: מוריקא כרכוס:

גזלן לא יהיב דמי חמסן יהיב דמי:

דכל בי שמשא של ערב שנת: שמעיה לשטן דקאמר וי

דאפקיה מביתיה:

[Faint marginal notes in the left margin]

[Faint marginal notes on the right edge of the page]

אזל אייתי לי בר קמצא אתא אשכחיה דהוה יתיב
 א"ל מכרי ההוא גברא בער דבכא דההוא גברא
 הוא מאי בעית הכא קום פוק א"ל הואיל ואתאי
 שבקן ויהיבנא לך דמי מה דאכילנא ושתינא *א"ל נו
 לא [א"ל] יהיבנא לך דמי פלגא דסעורתך א"ל
 לא [א"ל] יהיבנא לך דמי כולה סעורתך א"ל לא
 נקטיה בידיה ואוקמיה ואפקיה אמר הואיל והו
 יחבי רבנן ולא מיהו ביה ש"מ קא ניחא להו
 איזיל איכול [בהו] קורצא בי מלכא:
 אזל א"ל לקיסר מדרו בד יהודאי א"ל מי יימר יז
 א"ל שדר להו קורבנא חויה אי מקרבין ש
 ליה. אזל שדר בידיה עגלא תלתא בהדי דקאתי
 שדי ביה מומא בניב שפתי ואמרי' לה בדוקין
 שבעין דוכתא דלדידן הוה מומא ולדידהו לא
 מומא הוא סבור רבנן לקרוביה משום שלום מלכות
 אמר להו ר' זכריה בן אבקיילוס יאמרו בעלי מומין
 קריבין לגבי מזבח סבור למקטליה דלא ליזול ולימא
 אמר להו ר' זכריה יאמרו מטיל מום בקדשי יתרג
 א"ל לא שנקינא לך: א"ל איבו יהיבנא לך דמי פלגא סעודתך:
 איכול קורצא מלשיכות (לקיי) דכריסס אוכלין חכפי' ליגני חייגו וק"ל):
 קורבנא קרבן להקריב על גבי המזבח דקיימא לן איש איש לרבות
 את הנכרים שנודרים כדריס וכדנות כשראל: בניב
 שפחים שפה העליונה: לדירהו לא הוי מומא להקריב לגבוה
 ננמה דידהו אלא מקוסר אבר: בדוקין טי"ל לא כמו הכוטה
 כדוק: יאמרו המטיל מום בקדשים יתרג שיהיו סבורים

קע
 ה
 ין:
 ה:
 מיר
 רוב
 כא
 רוב
 בר
 צא
 וזמר
 יטום
 שנים
 כל
 יימא
 דיקון
 טביל
 ציבנא
 דכין
 עשה
 יי"ט
 ת כו
 שני

אמר רבי יוחנן ענותנותו של ר' זכריה בן אבקילוס
החריבה את ביתנו ושרפה את היכלנו והגליתנו
מארצנו שרד עלוייהו נירון קיסר כי קאתי שדא
גירא למזרח אתא נפל בירושלים למערב אתא
נפל בירושלים לארבע רוחות העולם אתא נפל

יחזקאל כה' בירושלים א"ל לינוקא פסוק לי פסוקיך א"ל *ונתתי
את נקמתי בארום ביד עמי ישראל וגו' אמ' קודשא
ברוך הוא בעי לחרובי ביתיה ובעי לכפורי ידיה
בהוא גברא ערק ואויל ואגייר ונפק מיניה ר' מאיר:

שדריה עילויהו לאספסיינוס קיסר אתא צר
עלה תלת שני הווי בה הנהו תלת עתירי

נקדימון בן גוריון ובן כלבא שבוע. ובן ציצית הכסת.
דכידון נקדימין בן גוריון. שנקדה לו חמה בעבורו בן כלבא
שבוע שכל הנכנס לביתו דשהוא רעב ככלב יוצא
כשהוא שבע בן ציצית הכסת שהיתה ציצתו נגדרת
על גבי *כסתות. א"ר שהיתה כסתו מוטל' בין גדולי

שנשיל שהטיל מוס בקדשים ועבר על מוס לא יהיה בו כהרג:
ענותנותו סבלותו סבל את זה ולא הרגו: שדא גירא למזרח
לקסוס קסס כשהיה סמוך לירושלים: ההוא יחזקאל הוה מגמגם
בלישניה ל"ג: ביד עמי ישראל על ידי עמי ישראל: לכפורי
ידיה לקנץ ידיו:

נקדה כקנה לשון מקדשים נהרים: נקדה לו חמה זרקה בשנילו
במסכת מענית: ציצתו לילית של טליתו: נגדרת על גבי
כרים וכסתות שלא היה מהלך אלא על גבי מילת: וא"ר בן

ב' כספר
יחזקאל
כנולד
כספר
חיי חלכי
דכידון
קיסר נדח
כו' עכ"ל
ע"ש
רש"א
יח
שס
ג' הערוך
כרים
וכסתות

רומי חד אמר להו אנא זייני להו בחטי ושערי
 וחד אמר להו כדחמרא ומלחא ומשחא. וחד אמר
 להו בדציבי. ושבתו רבנן לדציבי דרב חסדא כל
 אקלידי הוה מסר לשמעיה בר מדציבי דאמר רב
 חסדא אכלבא דחטי בעי שתין אכלבי דציבי.
 הוה להו למיזן עשרים וחד שתא היו בהו הנהו
 בריוני אמרי להו רבנן ניפוק וניעבד שלמא בהדייתו
 לא שבקינהו אמרי להו ניפוק ונעבד קרבא בהדייתו
 אמרי להו רבנן לא מסתייע מלתא קמו קלינהו
 להנהו אמברי דחטי ושערי והוה כפנא:

מרתא כת ביותוס עתירת' דירושלי' הויא שדרתיה יט
 לשלוחה אמרה ליה זיל אייתי לי סמידא

אדאזל איזרבן אתא אמר לה סמידא ליכא חוורת'
 איכא אמרה ליה זיל אייתי לי אדאזל איזרבן
 אתא ואמר לה חוורתא ליכא גושקרא איכא אמרה

לית שמו ולמה נקרא שמו הכסת שהיה כסמו כסא שלו
 מוטלת בן גדולי רומי כשהיה הולך ברומי להקביל פני קיסר:
 הוה להו להכך תלתא עתירי קטי ושערי וקמר' ומלקא וליבי
 למיזן כל בני העיר עשרים וקד שתא: (אקלידי סי' מפתקות: סי'
 אכלבא סי' אולר): בריוני אנשי רקיס ופוקזיס למלקמה: ורש"י
 אמרו להו רבנן להכך בריוני: לא מסתייעא מלתא לכלק:
 קמו בריוני: קלנהו להנך אמברי לאולרות התבואה והעלים
 כדי שילקמו:

סמידא סלת: חוורתא פת נקיייה: גושקרא פת קיפורה

ליה זיל אייתי לי אדאול איזרבן אתא ואמר לה
 גושקרא ליכא קמחא דשערא איכא אמרה ליה
 זיל אייתי לי אדאול איזרבן הוה שליפא מסאנא
 אמרה איפוק ואחוי אי משכחנא מידי למיכל איתיב
 לה פרתא בכרעה ומתה קרי עלה ר' יוחנן בן
 זכאי *הרכה בך והענוגה וגו' איכא דאמרי גרוגרת
 דר' צדוק אכלה ואיסטניתא ומתה דר' צדוק יתיב
 ארבעין שנין בתעניתא דלא ליחריב ירושלים כי
 הוה אכיל מידי הוה מתחוי מאבראי וכי הוה בארי
 מייתי ליה גרוגרת מייץ מיהו ושדי להו כי הוה
 [קא] ניחא נפשת אפיקתה לכל דהבא וכספא
 שדייתיה בשוקא אמרה האי למאי מיבעי לי היינו
 דכתיב *כספם בחוצות ישליכו: יוסף א
 כ **אבא** סיקרא ריש בריוני דירושלים בר אחתיה
 דר' יוחנן בן זכאי הוה שלח לוי תא בצונעא

סאוכדיי"ר: פרתא פיש של גללי נהמה: ומתה מקמת
 איסטניסותא: גרוגרת מאותם שנשאר לר' צדוק שמלץ את
 מימיה ומלאתה היא ואכלתה לרעבונה ומריס הקולי של ר' צדוק
 שנכנס בגרוגרת טעמה ומתה נאסטניסות: הוה מתחוי בגרונו:
 מאבראי מקמת שהיה כקוש: כי הוה בארי כשגמר תעניתו
 ורלה להברות עלמו: הוו מייתי ליה גרוגרת תאכיס יבשים
 מפני שלא היה יכול לבלוע דבר ענה והיה מולץ את מיסיהם
 ומשליך הגרוגרת:
אבא סיקרא כך שמו: שלח ליה ריב"ז תא לגבאי נלכעא:

לגבאי אחא א"ל עד אימת עבדיתו הכי וקטליתו
 לוי לעלמא בכפנא א"ל מאי איעבד דאי אמינא
 להו מירי קטלו לוי א"ל חזי לוי תקנתא לדידי
 דאיפוק אפשר דהוי הצלה פורתא א"ל נקוט נפשך
 בקצירי וליתו כ"ע ולישיילו בך ואייתי מירי סרי
 ואגני גבך ולימרו דנח נפשיה ולעיילו בך תלמידך
 ולא ליעול בך אינש אחרינא דלא לרגשון בך
 דקליל את דאינהו ידעי דחויא קליל ממית עבד
 הכי נכנס בו רבי אליעזר מצד אחר ור' יהושע
 מצד אחר כי מטו לפתחא בעו למדקריה אמר
 להו יאמרו רבן דקרו בעו למדחפיה אמר להו
 יאמרו רבן דחפו פתחו ליה בבא נפק כי מטא
 להתם אמ' שלמא עלך מלכא שלמא עלך מלכא
 א"ל מיחייבת תרי קטלי חדא דלאו מלכא אנא
 אמר ליה ריב"ז: עד אימת עבדיתו הכי ללא שנקמתון
 לאשלומי: חזי לוי תקנתא לדידי שיכתי ללאת מן העיר: כתי כתי
 נקוט נפשך בקצירי הסוק עלמך כחולה הוליא קול שאתה דפ"א
 קולה: לישוילו בך כמו שאתה גוסס: ואייתי מירי סריא דבר
 מסריך כגון כבלה: ואגני גבך והשבכ במטתך עמך שיאמרו את
 הוא ומסריך כנר: ולעיילו בך תלמידך יכנסו תחת רגלי מטתך
 לשאת ולא יכיוו אקריס לשאת דאינון ידעין דקייא קליל ממיתא:
 בעו הכך בריוכי: למדקרוי ברמקיס שמא מעריס הוא: אמר
 להו אנא סיקרא: יאמרו הרומיים עליכם שאפילו כנן דקרו:
 למדחפיה חולי ילעק: דלאו מלכא אנא והתעללת

וכתב דלא
 ליעול לא
 ירגישון
 שדך
 סדריקיס
 להקסיד
 על כן
 כו"ש
 כיצק
 שנוה דוקא

וקא קרירת לי מלכא ותו אי מלכא אנא עד
 האידנא אמאי לא אתית לגבאי א"ל דקאמרת לא
 שס ע"נ מלכא אנא *איברא מלכא את דאי לאו מלכא
 ישעיה י את לא ממסרא ירושלים בידך דכתיב *והלכנו
 ירושה ל באדיר יפול. ואין אדיר אלא מלך דכתיב *והיה
 אדירו ממנו וגו' ואין לבנון אלא בית המקדש
 דברים ג' שנא' *ההר הטוב הזה והלבנון ודקאמרת אי מלכא
 אנא אמאי לא קא אתית לגבאי עד האידנא בריוני
 דאית בן לא שבקינן א"ל אילו חבית של דבש
 ודרקון כרוך עליה לא היו שוברין את החבית
 בשביל דרקון אישתיק קרי עליה רב יוסף ואיתימא
 ישעיה' חד' ר' עקיבא *משיב חכמים אהור ודעתם יסכל איבעי
 למימר ליה שקלינן צבתא ושקלינן ליה לדרקון
 וקטלונן ליה וחביתא שבקינן לה אדהכי אתא
 פרוסתקא עליה מרומי א"ל קום דמית ליה קיכר
 ואמרי הנהו חשיבי דרומי לאותיבך ברישא הוה

וה' לפרשני* : איברא מלכא את מלך חמה עמיד להיות : והיה אדירו
 ממנו ומושלו מקרבו יצא אלמא אדיר הוא מושל : לבנון זה
 בית המקדש שמלנין עונותיהם של ישראל : כרוך עליה דבוק
 ולהוט אחריה : אין שוברין את החבית כדי שילך לו הדרקון
 כך היה לכס להשקית קומת העיר ולשרפה נאש כדי להשליך
 אותם בריוני ממוכה : וחביתא שבקינן לה כך היינו מלפנים
 חולי נוכל להם ולהוליחם ממנה ותהיה העיר קיימת וכשלים
 עטף : פרוסתקא אליך : אלהיך יצא לך חסד ורחמים

מסוים חד מסאנא בעי למסוימא לאחרינא לא
 עייל בעא למשלפיה לאידך לא נפק אמר מאי
 האי א"ל לא תצטער שמועה טובה אחי לך דכתי
 *ושמועה טובה תדשן עצם אלא מאי תקנתיה ^{שלי טו}
 ליתו אינש דלא מיתבא דעתך מיניה ולחליף קמך
 דכתיב *ורוח נכאה תיבש גרם עבד הכי עייל א"ל ^{ס י}
 ומאחר דחכמיתו כולי האי עד האידנא אמאי לא
 אתיתו לגבאי א"ל ולא אמרי לך א"ל אנא נמו
 אמרי לך א"ל מיזל אזלינא ואינש אחרינא משדרנא
 אלא בעי מינאי [מדין] ואתן לך א"ל תן לי יבנה
 וחכמיה ושושילת' דרבן גמליאל ואסוותא דמסוין
 ליה לר' צדוק קרי עליה רב יוסף ואיתומא ר'
 עקיבא *משיב חכמים אחור ודעתם יסכל איבעי ^{שעני ווד}
 למימר ליה לשבקינהו הדא זימנא והוא סבר דלמא
 כולי האי לא עביד והצלה פורתא נמו לא הוי:
אסוותא דמסוין ליה לרבי צדוק מאי הוא יומא כא
 לא נפיק זכתדשנו אנריי משמעת השמועה: ורוח נכאה היבש ^ס
 גרם כאשר תכאה רוקך משמעת הזכא תיבש העלם שלך: תן לי
 יבנה שלא תפריצנה ולא תהרוג חכמיה: ושושילתא דר"ג
 משמעת הנשיא שלא תהרגם שלא תכלה שולטנות בית דוד:
 ואסוותא רופאי' תן לי מאכשיך שירפאו את ר' צדוק שלא הי' יכול
 לבלוע אוכל לפי שכתקלו מעיו בתעניותיו. והוא סבר ר' יוסקן:
 כולי האי דלישנק לירושלים לא עביד לי ואשתכח דאפילו הללה
 פורתא לא עבד הלכך בעינא מיניה האי דתיהוי הללה פורתא:

א עד
 ת לא
 מלכא
 ללבנו
 *והיה
 מקדש
 מלכא
 בריוני
 רבש
 חכירה
 יתימא
 איבעי
 לדרקון
 אתא
 קיכר
 א הוה
 אדירו
 בנון זה
 יה דבוק
 הדרקון
 להשליך
 מלפנים
 וכשלים

קמא אשקוהו מיא דפארי למחר מיא דסיפוק
 למחר מיא דקמחא עד דרווח מעיה פורתא פורתא
 כב אזל שדריה לטיטוס הרשע ואמר *אי אלהימו
 צור חסיו בו זה טיטוס הרשע שחירף ונידף
 דנדיס לכ כלפי מעלה מה עשה חפש זונה בידו ונכנס לבית
 קדשי הקדשים והציע ספר תורה ועבר עליה
 עביר' ונטל סייף ונידר את הפרוכת ונעשה גם
 והיה דם מבצבץ ויוצא וקסבר הרג את עצמו שני
 תליס עד *שאגו צורריך בקרב מועדיך שמו אותותם אנות
 סס סס אבא חנן אומר *מי כמוך חסין יה מי כמוך חסין
 וקשה שאתה שומע ניאוצו ונידופו של אותו רשע
 סמות טו ושותק רבי ר' ישמעאל תנא *מי כמוך באלים ה'
 מי כמוך באלמים מה עשה נטל את הפרוכת
 ועשאו כמין גרגותני והביא כל הכלים שבמקדש
 והניחן בהן והושיבן בספינה לילך ולהשתכח בעירו
 קסלמ ח *שנא' *ובכן ראיתי רשעי' קבורים ובאו וממקום
 קדוש יהלכו וישתכחו בעי' אשר כן עשו אל תקרי
 מיא דפארי מים שנישורו נהס סובין: מיא דסיפוקא סובין
 גסין וקמק מעורב נהן:

שאגו צורריך בקרב מועדיך נבית שאתה מתוועד בו: שמו
 אותותם אנות אתו שסימניהן סימן דס זה של מי הוא
 חס לא שהרגנו את עצמו: [עצמו] כימי כלפי מעלה: חסין
 סתאסק: כמין גרגותני סל גדול שאובין בו יין מגת לבור וקורין
 קולדוי"ר: וישתכחו בעיר אשר כן עשו הגבורה הזאת שאתם

קבורי אלא קבוצים אלתקרי וישתכחו אלא וישתכחו
א"ד קבורים ממש דאפילו מילי דמיטמרן אגליין
לית. עמד עליו נחשול שכים לטובעו אמ' במדומה
אני שאלהיהם של אלו אין גבורתו אלא במים
בא פרעה טבעו במים בא יסרא טבעו במים
אף הוא עומד עלי לטובעני במים אם גבור הוא
יעלה ליבשה ויעשה עמי מלחמה יצתה ב"ק ואמרה
[לן] רשע בן רשע בן בנו של עשו הרשע בריה
קלה יש לי בעולמי ויחוש שמה אמאי קרי לה
בריה קלה דמעילנא אית לה ומפקנא לית לה עלה
ליבשה ותעשה עמה מלחמה עלה ליבשה בא
יחוש ונכנס בחוטמו ונקר במוחו ו' שנים יומא
חד הוה קא חליף אכבא דבי נפתא שמע קול
ארופת' אישתיק אמר איכא תקנת' בכל יומא מייתו
נפתא ומחו קמי' לנכרי יהיב ליה ד' זוו לישראל
א"ל מסתייד דקא חזית בסנאך עד תלתין יומין
עכיד הכי מכאן ואילך כיון דדש דש תניא א"ר
פנחס בן ערובא אני הייתי בין גדולי רומי וכשמח
פצעו את מוחו ומצאו בו בצפור דרור משקל ב'
רוחיס: מילי דמיטמרן מטמן ממוכס של ישראל: נחשול רוק
סעכה: סיסרא קמל קישון גרפס: מעיילנא פה להכנים מאכל:
מפקנא מולא דרך בית הרעי: ארופתא קורכס: אשתיק אנתו
יתוש מלכקר מפני קול הקורכס: כיון דדש דש דש משהרגיל
היתוש ולמד בקול הקורכס הכיר בה ולא הניק כיקורו: צפור
ד' קורכס דהשכח דדש דרור ארוכד"לא: א"ר חסדא

פוק
תא:
הימו
ידק
בית
ליה
נס
שני
נתות
חסין
רשע
ס ה'
בת
קדש
עירו
קום
תקרי
סנין
שמו
הוא
חסין
קורין
חמס

סלעים. במתנית' חנא כנוזל בן שנה משקל כ'
לטרין אמר אבוי נקטינן פיו של נחשת וצפרניו
של ברזל כי הוה קא מיית אמר להו לקליות
להווא גברא ולבררו לקטמיה אשב ימי דלא
לשכתי' אלהא דיהודאי ולוקמיה כדינא:

כג אונקלוס בר קלוניקוס בר אחתיה דטיטוס הוה
בעי לאגיורי אול אסקיה לטיטוס בנגידא

אמר ליה מאן חשיב בהווא עלמא א"ל ישראל
מהו לאדבוקי בהו א"ל מילייהו נפישין ולא מצית
לקיומינהו ויל איגרי בהו בהאי עלמא והוית רישא

דכתיב *היו צריה לראש אויביה שלו וגו' כל המצר
לישראל נעשה ראש א"ל דיניה דהווא גברא

נז במאי א"ל *במאי דפסק אנפשיה כל יומא מכנשו
ליה לקטמיה ודייני ליה וקלו ליה ומכדר אשב
ימי אול אסקיה לכלעם בנגיד' אמר ליה מאן

חשיב בהווא עלמא אמר ליה ישראל מהו לאדבוקי
בהו א"ל *לא תדרוש שלומם וטובתם כל הימים

אמר ליה דיניה דהווא גברא במאי א"ל בשכבת
זרע רותחת אול אסקיה לפושע ישראל בנגידא

א"ל מאן חשיב בהווא עלמא א"ל ישראל מהו
לאדבוקי בהו א"ל טובתם דרוש רעתם אל תדרוש
כל הנוגע בהם כאלו נוגע בכת עינו. א"ל דיני

בנגידא אוב: במאי דפסיק אנפשיה מיקלי ונדורי קיטמא:
בשכבת זרע רותחת מדה כנגד מדה שנעלמו התקילו

יה
ס
ב'
יח
חי
קי
כו
ג'
ג'
ג'

הניזקין פרק חמישי גיטין קלב

דההוא גברא במאי א"ל בצואה רותחת דאמר
מר כל המלעיג על דברו חכמים נידון בצואה
רותחת תא חזי מה בין פושעי ישראל לנביאי
אומות העולם תניא א"ר אלעזר בוא וראה כמה
גדולה כחה של בושא שהרי סייע הקב"ה את
בר קמצא והחריב את ביתו ושרף את היכלו:
אחרנגולא ותרנגולתא חרב טור מלכא דהוה כד

נהיגי כי הוה מפקי חתניא וכלתא
מפקי קמייהו תרנגולא ותרנגולתא כלומ' פרו ורבו
בתרנגולים יומא חד הוה קא חליף גונדא דרומאי
שקלינהו מנייהו נפלו עלייהו מחונהו אתו אמרו
ליה לקיסר מרדו כך יהודאי אתא עלייהו הוה
בהו ההוא בר דרומא דהוה קפיץ מילא וקטיל
בהו שקליה קיסר לתאגיה ואותביה אארעא אמ'
דכוניה דעלמא כולה אי נוחא לך לא תמסרי'
לההוא גברא לדירי' ולמלכותיה בידיה דזר גברא
אכשליה פומיה לבר דרומא ואמר *הלא אתה

[העם] לזכות אל זכות מואב: דאמר מר בעירובין ויליף לה
מולהג הרבה יגיעת צער (המלעיג) הרבה כידון
ביגיעת צער וקרא דדברי סופרים כתיב ויותר מהמה בני הזהר
ד"ס יותר מדברי תורה: נביאי אה"ע עלעם שהכינה כגלית

עליו והרשיע לדבר: טור מלכא מדינה שמה הכ המלך: נפלו בני המדינה היהודי'
עלייהו דרומאי: מחונהו הכוס: גונדא גדוד: הוה בהו
הוא ארומא וזוהי אה"ע עלעם שהכינה כגלית

אלהים ונחתנו ולא תצא בצבאותינו דוד נמי אמר
הכי דוד אתמותי קא מתמה על לבית הכסא אתא
דרקונא שמטא לכרכשיה ונח נפשיה אמר הואיל
ואתרחיש לי ניסא הא זמנא אשבקינהו שבקינהו
ואל אודקור ואכלו ושתו ואדליקו שרגי עד דאתחוו
בליוני דגושפנקא ברחוק מילא אמר מיחדא קא

חדו כי יהודאי הדר אתא עלייהו א"ר אסי תלת
מאה אלפי שליפי סייפא עלו למור מלכא וקטלו
בה תלתא יומא ותלתא לילותא וכתך גיסא הלולי
וחנני ולא הוו ידעי הני בהני:

בלע ה' ולא חמל את כל נאות יעקב כי אתא
רבין א"ר יוחנן אלו ששים רבוא עיירות

שתיה לו לינאי המלך בהר המלך דאמר רב
יהודה אמר רב אסי ס' רבוא עיירות היה לו

לינאי המלך בהר המלך וכל אחת ואחת היו בה
כיוצאי מצרים חוץ מג' שהיו בהם כפלים כיוצאי

מצרים אלו הן כפר ביש כפר שחליי' כפר דכריא
כפר ביש דלא יהבי ביתא לאושפיוא. כפר שחליי'
שהיתה פרנסתן מן שחליים כפר דכריא א"ר יוחנן

שהיו נשותיהם יולדות זכרים תחלה ויולדו נקבו
באחרונ' ופוסקו אמ' עולא לדירי חווא לי ההוא אתרא

ביהודים: איזדקור לשמוק: עד דאתחוו לנכי הקיל: בליונא
דגושפנקא מי שהיתה לו לורה צטנעמו היה מכירה דמוק קיל

לא מחויק ען העיר למראה הכרות: החווא אתרא הר המלך:

היה להם
להודות על
הכס והס
אכלו ושתו
ומלו הדבר
בגבורתם
שלא יכול
להסתחלק
ו"
מיחד' כו'
שאי לא
יכול להם
דש"א
כה
ס
איכה ב
בלע כל
אמו חוק'
כדחסיק
דאפי' ס'
דבוא קי
לא מחויק
דש"א

ואפי
צדוק
כתוב
א"י
רב
איכא
לימא
שנש
בבק
ולא
ספר
לא
ואלו
יוסף
מעש
משק
אינו
כמו
דשמ
קצנו

הניזקין פרק חמישי גיטין קלג

ואפוי שתין רבוותא קני לא מחזיק אמר ליה ההוא צדוקי לר' חנינא שקורי משקריתו א"ל *ארץ צבו כתיב בה מה צבי זה אין עורו מחזיק את בשרו אף א"י בזמן שיושבין עליה רווחא ובזמן שאין יושבין עליה גמרא:

רב מניומי בר חלקיה ורב חלקי בר טובי ורב הונא בר חייא הוו יתבי גבי הדרי אמרו איבא דשמיע ליה מלתא מכפר סכניא של מצרי' לימא פתח חד מינייהו ואמר מעשה בארום וארוסתו שנשבו לבין הנכרים והשיאום זה לזה אמרה לו

בבקשה ממך אל חגע בי שאין לי כתובה ממך ולא נגע בה עד יום מותו וכשמת אמרה להם ספרו לזה שפטפט ביצרו יותר מיוסף דאלו ביוסף לא הוה אלא חדא שעתא והאי כל יומא ויומא ואלו יוסף לאו בחדא מטה והאי בחדא מטה ואלו יוסף לאו אשתו והאי אשתו פתח אידך ואמר מעשה ועמדו ארבעים מודיות בדינר נחסר השער

משקריתו דאמריתו ששים רבוא עיירות היו צהר המלך והוא אינו מחזיק אפילו ס' רבוא קנים: גמרא דלורי"ת בלע"ז כמו גמוד מסאכי: אין עורו מחזיק את בשרו משהופט הוא כוון ואין יכול לקזור ולכסותו זה:

דשמיע ליה מה מעשיהם אם לדיקים אם רשעים: בארום וארוסתו מאותה העיר: שפטפט זלזל זילרו ולא קצבו אלא כתגבר עליו: נחסר השער במיקרה התנאה:

דכיאל יא
כסוף
כתובות
דרשו כן
לענין
פירות
דאין
מחזיק
פירותיהן
כו
ס

במסרקי דפרזלא אמרי ליה מאי נימא לך נבייא
 הוה בן דהוה קא מוכח לן במילי דשמיא קמינן
 עלויה וקמלינן ליה והא כמה שנים דלא קא נייה
 דמיה אמר להו אנא מפיוסנא ליה אייתי סנהדרי
 גדולה וסנהדרי קטנה קטיל עילויה ולא נח בחורים
 ובתולות קטל עילויה ולא נח אייתי תינוקות של
 בית רבן קטל עילויה ולא נח. א"ל זכריה וזכריה
 טובים שבהם אבדתי ניחא לך (ואבדינהו)
 [דאבדינהו] לכולהו כדאמר ליה הכי נח בהתיא
 שעתא הרהר תשובה כדעתיה אמר ומה (הם)
 [אם] על נפש אחת כך ההוא גברא דקטל כל הני
 נשמחא על אחת כמה וכמה ערק אזל שדר [שטר]
 פירטחא בכיתיה ואגייר תנא נעמן גר חושב הי'
 נבזוראדן גר צדק היה מבני בניו של המן למדו
 תורה בבני ברק מבני בניו של סיסרא למדו
 תינוקות בירושלים מבני בניו של סנחריב למדו
 תורה ברבים מאן אינון שמעיה ואבטליון והיינו
 יחוקא' כד רכתיי *ונתתי את דמם על צחיח סלע לבלתי הכסות:

רישית
 דקרא
 לנקום
 נקם כדי
 שיהיה
 נקם של
 זכריה
 כמתי דחה
 וכו' דש"א

כשהשתקו לו ליואש ועשוהו אלוה והרגוהו בעזרה: שטר
 פירטחא שטר ליואש שפרט מה תהא על נכסיו: גר חושב היה
 קנל עליו שאר מלות אלא ע"ז שחא' כי לא יעשה עוד ענדך
 והיינו דכתיב אדמיה דזכריה: על צחיח סלע על חלקת
 אבן חלקה שלא ינלע בארץ כך היה דמו של זכריה על הרגפה
 ולא ננלע: צחיח שעיעות כמרגומו:

*הק
 מצר
 מצר
 ביתח
 והיד
 ושר
 קול
 של
 שא
 אמ
 שח
 בית
 שם
 לכנ
 עד
 תיכ
 בד
 הקו
 לשה
 לק

*הקול קול יעקב והידים ידי עשו הקול זה כט
 אדריונום קיסר שהרג באלכסנדריא של 50
 מצרים ששים רבוא על ששים רבוא כפליים כיוצאי לאשי 20
 מצרים קול יעקב זה אפסיונום קיסר שהרג בכרך
 ביתר ת' רבוא ואמרי לה ארבעת אלפים רבוא.
 והידים ידי עשו זה המלכות שהחריבה את בתינו
 ושרפה את היכלנו והגליתנו מארצנו. ד"א הקול
 קול יעקב אין לך תפלה שמועלת שאין בה מזרעו
 של יעקב והידים ידי עשו אין לך מלחמה שנוצחת
 שאין בה מזרעו של עשו והיינו דא"ר אלעזר *בשום אינו ה
 לשון תחבא בחרחורי לשון תחבא:
 אמר רב יהודה אמר רב מ"ד *על נהרות בכל ל
 שם ישבנו גם בכינו בזכרנו את ציון מלמד 50
 שהראתו הקב"ה לדוד חורבן בית ראשון וחורבן 20
 בית שני חורבן בית ראשון שנא' על נהרות בכל
 שם ישבנו גם בכינו בית שני דכתיב *זכור ת' 50
 לבני אדום את יום ירושלים האומרים ערו ערו
 עד היסוד בה. אמר רב יהודה אמר שמואל ואי
 תימא ר' אמי ואמרי לה במתניתא תנא מעשה
 בדי' מאות ילדים וילדות שנשבו לקלון הרגישו
 הקול קול לויקה וכו' עילה מיעקב ראה ילמק בכנואה מפלה זו
 של ביתר: והיינו דא"ר אלעזר הא דאמרינן לעיל שע"י
 לשה"ר קרב הבית וכהרגו כמה רבנות: בחרחורי לשון במריבת
 לשון כמו אל מתמר: שוט לשון שצט עכה: 20
 לקלון ילדים למשכב זכור וילדות לפלגשים:

בעצמם למה הם מחבקשים אמח אם אנו טובעין
 בים אנו באים לחיי העוה"כ דרש להם הגדול
 פליס סח שבהם *אמר ה' מבשן אשוב אשוב ממצולות ים
 מבשן אשוב מבין שיני אריות אשוב ממצולות
 ים אלו שטובעין בים כיון ששמעו ילדות כך קפצו
 כלם ונפלו לתוך הים נשאו ילדים ק"ו בעצמם
 ואמרו מה הללו שדרכן לכך כך אנו שאין דרכנו
 לכך עא"ו אף הם קפצו לתוך הים ועליהם הכתוב
 פס טז אומר *כי עליך הורגנו כל היום נחשכנו כצאן
 טבחה ורב יהודה אמר זו אשה זו בניה אתויהו
 לקמא קמיה דקיסר אמרו ליה פלח לע"ו אמר
 פס טז כ להו כתוב בתורה *אנכי ה' אלהיך אפקוהו וקטלוהו
 אתויהו לאידך לקמיה דקיסר אמרו ליה פלח לע"ו
 פס טז אמר להו כתוב בתורה *לא יהיה לך אלהים אחרים
 על פני אפקוהו קטלוהו אתויהו לאידך ואמרו ליה
 פס טז לז פלח לע"ו א"ל כתוב בתורה *לא תשתחוה לאל
 אחר אפקוהו וקטלוהו אתויהו לאידך אמרו ליה
 פס טז כג פלח לע"ו א"ל כתוב בתורה זוכה לאלהים יחרם
 אפקוהו וקטלוהו אתויהו לאידך אמרו ליה פלח לע"ו
 פס טז דג"ו א"ל כתוב בתורה *שמע ישראל ה' אחד
 אפקוהו וקטלוהו אתויהו לאידך אמרו ליה פלח
 פס טז ד לע"ו א"ל כתוב בתורה *וידעת היום והשבות אל
 בשן בין שן כוטרקון: שדרכן לכך לתשמיש ואין קלונן מרובה
 פ' כרי"ף כקלונן שלכו: זו אשה הורגנו כל היום*:

פ' כרי"ף כקלונן שלכו: זו אשה הורגנו כל היום*:

לכבד כי ה' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ
מתחת אין עוד אפקוהו וקטלוהו אחיוהו לאידך
אמרו ליה פלה לע"ז א"ל כתוב בחורה *את ה' דנריס כו
האמרת היום וגו' וה' האמירך היום כבר נשבענו
להקב"ה שאין אנו מעבירים אותו באל אחר ואף
הוא נשבע לנו שאין מעביר אותנו באומה אחרת
א"ל קיסר אישדי לך גושפנקא וגחין ושקליה כי
היכי דלימרו קבל עליה הורמנא דמלכא א"ל חבל
עליך קיסר חבל עליך קיסר על כבוד עצמך כך
על כבוד הקב"ה עאכ"ו אפקוהו למקטליה אמרה
להו אימיה יהבוהו ניהלי ואנשקיה פורחא אמרה
להו בניי לכו ואמרו לאברהם אביכם אתה עקדת
מזבח אחד ואני עקדתי שבעה מזבחות אף היא
עלתה לגג ונפלה ומתה יצאת בת קול ואמרה *אם
הבנים שמחה רבי יהושע ב"ל אמר זו מילה
שניתנה בשמיני ר' שמעון בן לקיש אמר אלו ת"ח
שמראון הלכות שחיטה בעצמם דאמר רבא כל
מילי לוחוי אינש בנפשיה בר משחיטה וד"א. רב
נחמן בר יצחק אמר אלו ת"ח שממיתין עצמן על
האמרת ייחדת: גושפנקא קותמי שזרתי טבוע בו כדי שתהא
כראה משתקוה לה: הורמנא דמלכא שולטנות המלך קבל
עליו לעשות מצותו: זו מילה הורגנו כל היום דומכין דמיית:
בר משחיטה שאל יתקנו בנרוכו: וד"א לרעת ומראות
נגעים מפני שמסוכן לקפוץ עליו:

ד"ת כדר"ש בן לקיש דארשב"ל אין ד"ת מתקיימין
מדברי יט אלא במי שממית עצמו עליה שנא' *זאת התורה
אדם כי ימות באהל:

לא אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן ארבעים סאה
ס *קצוצי תפילין נמצאו בראשי תרוגי ביתר
נח ר' ינאי ברבי ישמעאל אומר שלש קופות של
ארבעים ארבעים סאה במתניתא תנא ארבעים
קופות של ג' ג' סאין ולא פליגי הא דרישא הא
דררעא א"ר אסי ד' קבין מוח נמצאו על אבן אח'
עולא אמר ט' קבין אמר רב כחנא ואיתומא שילא
תלי קלו בר מרי מאי קרא *בת בבל השדודת אשרי שישלם
לך וגו' אשרי שיאחו ונפץ אז עולליך אל הסלע.
איכס ד *בני ציון היוקרים המסולאים בפו מאי מסולאי
בפו אילימא דהוו מחפי בפיוז והאמרי דבי ד'
שילא תרתי מתקלי איסתירי פיוז נחות בעלמא

קצוצי תפילין דסוסי תפילין חזן מן הרצועה קרויה קליפה כדאמרי
נחמס' (סוטה) [סוכה] אוקז ברצועה ואינו אוקז בקליפה:
ולא פליגי רבה בר בר חנה ורבי ינאי ומתניתא: דדרעא ט'
סאה ודרישא שהס גדולים ד' נתיס בכל קליפה הוו ג' זמני ט'
סאה ואס תאמ' ד' לא היא שנית אחד של זרוע גדול מאחד מנתי
הראש לפי שכאן כל ארבע פרשיות נבית ח' ונשל ראש פרשה אקת
נבית אחד וס"מ דפוס של ראש מתוך שחריך לקלק הנתיס ולהיות
היות ביניהם וקצועים על מושב אחד הולך המושב להיות רקב
והוי על אחד ג' שזרוע: ד' קבין נחורבן בית ראשון: איסתירי

לו תלתלים הלך ועמד על פתח בית האסורים
 יצא ונאמר *מי נתן למשיסה יעקב וישראל לבוזים.
 ענה אותו תינוק ואמר *הלא ה' זו הטאנו לו ולא
 אבו בדרכיו הלך ולא שמעו בתורתו אמר מובטחני
 בו שמורה הוראה בישראל העבודה שאיני זו מכאן
 עד שאפדנו בכל ממון שפוסקי' עליו (ו) אמרו לא
 זו משם עד שפדאו בממון הרבה ולא היו ימים
 מועטים עד שהור' הוראה בישראל ומנו ר' ישמעאל
 בן אלישע אמר רב יהודה אמר רב מעשה כבנו
 ובבתו של רבי ישמעאל בן אלישע שנשבו לשני
 אדונים לימים נודווגו שניהם במקום אחד זה אמר
 יש לי עבד שאין כיופיו בכל העולם וזה אמר יש
 לי שפחה שאין בכל העולם כולו כיפיה אמרו בא
 ונשיאם זה לזה ונחלק בולדות הכנים לחדר
 זה ישב בקרן זוית זה וזו ישבה בקרן זוית זה זה
 אומר אני כהן בן כהנים גדולים אשא שפחה וזאת
 אומרת אני כהנת בת כהנים גדולים אנשא לעבד
 וכבו כל הלילה כיון שעלה עמוד השחר הכירו
 זה את זה ונפלו זה על זה וגעו בכביה עד שיצאה
 איכה א נשמחם ועליהן קונן ירמיה *על אלה אני בוכיה
 עיני עיני יורדה מים:
 לג א"ר שמעון בן לקיש מעשה באשה אחת וצפנת
 ס בת פניאל שמה צפנת שהכל צופים כיופיה
 בת פניאל בתו של כהן גדול ששימש לפני ולפנים
 שנחעלל בת שבאי כל הלילה למחר תלבישה ו'

ח
 מ
 א
 כ
 ו
 ל
 ו
 ע
 ב
 פ
 א
 נ
 ר
 א
 א
 ל
 מ
 ע
 ע
 ש

הניזקין פרק חמישי גיטין קלת

חלוקים והוציאה למכרה בא ארם אחד שהיה
מכוער ביותר א"ל הראני את יפיה א"ל ריקה אם
אתה רוצה ליקח קח שאין כיופיה בכל העולם
כגלו א"ל אעפ"כ הפשיטה ו' חלוקין וו' קרעתו
ונתפלשה באפר אורה לפניו רבש"ע אם עלינו
לא חסת על קדושת שמך הגבור למה לא תחום
ועליה קינן ירמיו *בת עמו חגרי שק התפלשי ידויה ו'
באפר אבל יחיד עשי לך מספר תמרורים בו
פתאום יבא השודד עלינו עליך לא נאמר אלא
עלינו כביכול עלי ועליך [בא שודד]:

אמר רב יהודה אמר רב מ"ד *ועשקו גבר וביתו לר
איש ונחלתו מעשה באדם אהר שנתן עיניו סס
באשת רבו ושוליא דנגרי הוה פעם אחת הוצרך ^{וייכה ב}
רבו ללות א"ל שגר אשתך אצלי ואלונה לך שיגר
אשתו אצלו שהה עמה ג' ימים קידם ובא אצלו
א"ל אשתי ששגרתי לך היכן היא א"ל אני פטרתי
לאלתר ושמעתי שהתינוקות נתעללו בה בדרך א"ל
מה אעשה א"ל אם אתה שומע לעצתי גרשה א"ל
כתובת' מרובה א"ל אני אלוך ותן לה כתובת
עמד זה וגרשה הלך הוא ונשא' כיון שהגיע זמנו
על כבוד שמך הגבור והיכן גבורתיך: עלי ועליך שמי
כתקלל בכך:

שוליא דנגרי הוה לא היה רבו לתורה אלא רבו לאומנות של
כנרין: שוליא הכנרין: הוצרך ללות הרב: קידם השמים:

ולא הוה לו לפורעו א"ל בא ועשה עמי בחובך
 והיו הם יושבים ואוכלים ושותין והוא היה עומד
 ומשקה עליהם והיו דמעות נושרות מעיניו ונפלות
 בכוסיהם ועל אותה שעה נתחתם גזר דין ואמרי
 לה על שתי פתילות בנר אחד:

לה אמר רבה בריה דרבא ואיתימא ר' הילל בריה
 דר' וולס מימות משה ועד רבי לא מצינו
 תורה וגדולה במקום אחד ולא והא הוה יהושע
 הוה אלעזר והא הוה אלעזר הוה פנחס והא הוה
 פנחס הוה זקנים והא הוה שאול הוה שמואל והא
 נח נפשי' כולהו שני קאמרי' והא הוה דוד הוה
 עיר' היאירי והא נח נפשי' כלהו שני קאמרי' והא
 הוה שלמה הוה שמעי בן גרא. והא קטלית
 שתי פתילות בנר אחד אשת איש:

במקום אחד שיהא תורתם וגדולתם של ישראל במקום אחד
 שאין בישראל גדול בתורה ובעושר כמותו: והא הוה
 אלעזר יסיד לאשר שכסטר יהושע: והא הוה פנחס לאשר אלעזר
 תורה וגדולה שהיה כה"ג אשר אביו: הוה זקנים שקבלו מיהושע:
 והאריכו ימים אחריו כדכתיב אשר האריכו ימים אחריו יהושע:
 שאול גדול בתורה היה אלא שלא למד לאחרים כדאמרינן
 בעירובין שאול לא גלי עסקתא להכי כתיב ביה ככל אשר יפנה
 ירשיע: והא נח נפשיה דשמואל קודם שאול: כולהו שני
 טעמיה בגדולה תהא תורה וגדולה במקום אחד וזה בתקלת
 גדולתו לא היה יסיד בתורה: עירא היאירי גדול בתורה היה

הניזקין פרק חמישי גיטין קלט

כולהו שני קאמרינן והא הוה חזקיה הוה שבנא.
הא איקטיל כולהו שני קאמרינן. והא הוה עורא
הוה נחמיה בן חכליה. א"ר אחא בריה דרבא
אף אני אומר מימו רבי ועד רב אשי לא מצינו
תורה וגדולה במקום אחד ולא והא הוה הונא
בר נתן שאני הונא בר נתן דמיכף הוה כייף ליה
לרב אשי:

*ויאמר לאשר על המלחחה וגו' מאי מלחחה לו
א"ר אבא בר יעקב [א"ר יוחנן] דבר ש
הנמלל ונמתח: ^{ח"כ}

משנה אלו דברים אמרו מפני דרכי שלום כהן לו
קורא ראשון ואחריו לוי ואחריו ישראל ש
מפני דרכי שלום: גמ' *מה"מ אמר רב מתנה שס"ע"ב
דאמר קרא *ויכתוב משה את התורה הזאת דברי' לא

כדאמרינן במ"ק דהוה עתמי להו לרבנן על גבי כרים וכסתות:
חזקיה מלך יהודה גדול בתורה היה כדאמרי' נזלק: שבנא
גדול בתורה היה כדאמרי' בסנהדרין שנכח הוה דריש בתלמי
רבותא חזקיה נקד סרי רבותא: והא איקטיל סמכרז הרגו
כדאמרי' (נדיכי עמוכות) [בזה בורר]:

ויאמר לאשר על המלחחה ביהוא כתיב: דבר הנמלל פי' בערוך
ונמתח בגדי פשתן הם שקוטן כמתק ע"י מלילה שמולל ^{כחלל הוא}
באלבשותיו כשהוא טוב: ^{קטן כמתח גדול}

כהן קורא ראשון וכו' כי הכי דלא ליתו לאיכוויי תקיכו להו
רבנן האי סידרא דכיון דתקתא דרבנן הוא תו לא מליכין

ויתנה אל הכהנים בני לוי אמו אנן לא ידעינן דכתני בני לוי נגהו אלא כהן ברושא והדר לוי. (ועוד האריכו בראיות מפסוקים):

הנא דבי ר' ישמעאל *וקדשתו לכל דבר שבקדושה לפתוח ראשון ולברך ראשון וליטול מנה יפת ראשון א"ל אביו לרב יוסף מפני דרכי שלום דאורייתא היא א"ל דאורייתא ומפני דרכי שלום כל החורה כולה נמי מפני דרכי שלו היא דכתיב *דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום אלא אמ' אביו לכדמר דתניא ב' ממתנין זה לזה בקערה שלשה אין ממתנין הבוצע הוא פושט ידו תחלה וכו': לח [רבי יוחנן ור"ל מעייני בספרי דאגדתא בשבתא

לשנוייה ולמומר אכא קרינא ברישא: ויתנה שיקראו זה כהנים והדר בני לוי: וקדשתו כי את לקס וגו': לפתוח ראשון לכל דבר כבוד בין בתורה בין בישיבה הוא ידבר בראש: ולברך ראשון בסעודה: וליטול מנה יפה ראשון אס בל לקלוק עם ישראל בכל דבר לאמר שיקלקו נשוא אומר לו ברור ועול אתה מה שתרכה: א"ל דאורייתא הוא ותורה אמרה כן משום דרכי שלום: אלא אמר אביו דרכי שלום דקתני מתני': לכדמר [אתא] רבה בר כהמני שהיה רבו: אין ממתנין אין לריכס להמתין: הבוצע כגון בעל הבית שהוא מברך המוליא ואפי' הוא קטן: הוא פושט ידו בקערה תחלה ללפת בו את פרוסת המוליא:

הניזקין פרק חמישי גיטין קמ

והיא לא ניתן ליכתב אלא כיון דלא איפשר
*עת לעשות לה' הפרו תורתך וכו'. אין כותבין מליס קיט
איתיבי אף היא עשתה טבלא של זהב שפרשת
סוטה כתובה עלי' אר"ל משום ר' ינאי באל"ף
בי"ת] א"ר יוחנן משום ר' בנאה התורה מגלה
מגלה ניתנה שנא' *או אמרתי הנה באתי במגלה ^{ס"ו}
ספר כתוב עלי' רשב"ל אומר תורה חתומה ניתנה
שנאמ' *לקוח את ספר התורה הזאת ואידך נמי דנריס לא
הכתיב לקוח שהוא לבתר דאדבק ואידך נמי הכתי'

[והא לא ניתן ליכתב זוס דנר גמרא והלכה ואגדה כדאמרי'
לקמן אלה אתה כותב וכו': כיון דלא אפשר מלכתב
שכתמעט הלכ והתורה משתכמת: עת לעשות לה' אם נא עת
לעשות תקנה לשם שמים הפרו דברי תורה לשעה הלריכה: אף
היא הילכי המלכה בעום' יומא: פרשה סוטה לכתוב משם
פרשיות לסוטות הנאות: באלף בית כלו' ראשי תיבות]: או
אמרתי כך אמר דוד אז אמרתי כשערערו עלי' שאול ודואג
לפוסלכי מלכא בקהל והועד בנהמ"ד עמוכי ולא עמוכית
כדאמרי' ביצמות: הנה באתי עכשיו באתי לכלל: כתוב עלי'
מאז כיתן התורה הזכרתי בה ואת שמי בכותיך הכמלאות בזכות
דוד שעתיד ללאת מרות המואביה ונעמה העמוכית אמו של
רקנעס כתיב הכא הכמלאות וכתיב התם מלאתי דוד עבדי
אלמא מגלה איקראי משום דמתחלה נכתבה מגלת בראשית
והדר מגלת נח והדר מגלת אברהם והיינו דקאמר במגלת
אברהם כתוב עלי': חתומה גמורה עסוימת ושלמה:

כדאמרי'
ר"ב
ע"פ
התם
ז"ל
דאמרי'
כ"ל
ע"פ

במגלה ספר כתוב עליו יהוא דכל התורה כולה
 זכריה ה' אקרי מגלה רכתיב *ויאמר אלי מה אתה רואה
 ואומר אני רואה מגלה עפה אי גמי לכדר' לוי
 דאר"ל ה' פרשיות נאמרו ביום שהוקם בו המשכן
 אלו הן . פרשת כהנים ופרשת לויים . ופרשת טמאי

א"נ לכדר' לוי איקראי מגלה אותן ק' פרשיות שהוכרו לזם
 כאמרו וככתבו וכמסרו בו ביום וככתבה כל אחת במגלה לבדה
 לפי שמוכדלו' ורקוקות זו מזו הלכך קרי לשאר כתי מגלה משום
 דכשקור והשלימ' הולרך לכתוב מבראשית עד פרשת כהנים לבד
 ודילג פרשת כהנים הכתוב' כבר וכתב מפרשת כהנים עד פרשת
 שילוח טמאים וכן כולם : פרשת כהנים אמור אל הכהנים
 שהלכות כהנים כתובות בה לא יטוא . לא יקם . מוס בו לא
 יגש . ומפני שבו ביום התקקו לעבודה הולרכו קדושתם להודיעם :
 פרשת לויים קם את הלויים דבהעלותך שנה הלכות לויים . וי"א
 ואל הלויים תדבר ואינו כן כי מה עניינ' אלל הקמת המשכן
 דמעשר האשון לא כהג עד סוף כ"ד שנה ועוד פרשת מעשר
 מיקרי : פרשת לויים הולרכו לבו ביום שזקקו לשיר : פרשת
 טמאים ויהי אנשים אשר היו טמאים לכנס אדם משום הלכות
 הפסח והמשכן הוקם באחד בניסן והזהר' להם פרשת שלוח
 טמאים וישלחו מן המענה שבו ביום הוקבע ג' מעכות מעכה
 שכינה מעכה לוי ומעכה ישראל והזקקו להשתלק ומתוך כך
 הזקקו טמאים לישראל הוליל ולריכין שלוח ולא יוכלו ליכנס
 למשכן היאך יעשו פסחיהם ולר' לוי יכולים היו ליטהר עד ט"ו
 ולא זקקו לפסח שכי אלא אם כן לא יטהרו ;

הקשה
 דש"א
 אחאי לא
 נקט
 פרשת
 תמיד
 שהקריבו
 בו ביום

ופר
 שת
 אל
 *א
 אמו
 הד
 תור
 תור
 ופר
 המ
 ומ
 בו
 בי
 אל
 דה
 לפי
 המ
 לא
 אמ
 לו
 הכ
 נה
 כא
 איה

הניזקין פרק חמישי גיטין קמא

ופרשת שלוח טמאים. ופרשת אחרי מות. * ופרשת אס ע"ג
 שתויי יין. ופרשת נרות ופרשת פרה אדומה. א"ר
 אלעזר תורה רובה בכתב ומיעוטה על פה שנא'
 *אכתוב לו רובי תורתך כמו זר נחשבו ור' יוחנן ^{הושיע ח}
 אמר רובה על פה ומיעוטה בכתב שנ' *כי על פי ^{שמות לר}
 תדברי' האלה ואירך נמי הכתיב אכתוב לו רובי
 תורתך ההוא אתמוהי קא מתמה אכתוב לו רובי
 תורתך והלא כמו זר נחשבו ואירך נמי הכתיב כי
 ופרשת שלוח טמאים וישלחו מן המקדש אבותו היום הוקצנו
 המזכות וכשנגללין הפסוקים ככל סלוק מסעות הותרו זבין
 ונקורעי' ליכנס לשם: ופרשת אחרי מות אע"פ שהיא של י"ח
 בו ביום כאמרה כדכתיב אפרי עות ומפני שמתו בני אהרן בשביל
 ניהא שלא ללודך כאמרה אותה אזהר' לאהרן ואל יבא בכל עת
 אל הקדש: ופרשת שתויי יין לפי שמאותו היום ואילך כאשר
 דהא בביאת אהל מועד תלה רממנא: ופרשת נרות בהעלותך
 לפי שבו ביום התקילו להדליק: ופרשת פרה אדומה לפי שביום
 המקרת כשרפה הפרה להיות כטהרים לפסקיהם וקודם לכן
 לא יכלו לעשותה דבעינן והוא אל כבש פני אהל מועד דהכי
 אמרי' במסכת מגילה ירושלמית באחד בניסן הוקם המשכן ושני
 לו כשרפה הפרה: רובה בכתב רוב התורה תלויה במדרש
 הכתוב ללמד בכלל ופרט וגזרה אזה ושאר עדות שהתורה כדרשת
 בהם: ומיעוטה על פה שאין רמז תלמוד לה בתורה אלא למשה
 כאמרה על פה: כי על פי וגו' על שנעל פה ככרת ברית אלמא
 איהי הואי רובה: אתמוהי קמתמה וכי רובי תורתך היה לי

ע"פ הדברי' האלה ההיא משום דתקיפי למגמרינתו.
 דרש ר' יהודה בר נחמני מתורגמני דרשב"ל
 כתיב כתוב לך את הדברים האלה וכתוב כי על
 פי הדברי' האלה הא כיצד דברי' שנכת' אי אתה
 רשאי לאומרם על פה ודברים שבעל פה אי
 אתה רשאי לאומרם בכתב [דבין] רכי ישמעאל
 חנא אלה אלה אזה כותב ואי אתה כותב הלכו
 א"ר יוחנן לא כרת הקב"ה ברית עם ישראל אלא
 בשביל דברים שבע"פ שנאמ' כי ע"פ הדברים
 האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל:

לט פיסקא מערבין בבית ישן מפני דרכי שלום.

מ"ט אילימ' משום כבוד והא האי שיפורא

לט
ס

דהוה מעיקרא בי רב יהודה ולבסוף בי רבה

לכתוב להם והלא באותם שכתבתי להם כמו זר נקטנו: כתיב
 כתוב לך את הדברים האלה אלמא נכתבה: וכתוב על פי
 הדברים האלה אלמא לא נכתב': דברים שאמרת לך נכתב
 אי אתה רשאי למוסרם לישראל ע"פ: ודברים שבע"פ אי
 אתה רשאי לכותבן מכאן אתה למד שהתלמוד לא ניתן ליכתב
 אלא מפני שהתורה משתכסת:

מערבין בבית ישן בני חלר שרגילין ליתן עירוב הקלר בבית
 חמד אין משכין את מקומם ליתנו בבית חמר מפני דרכי
 שלום: אילימא משום כבוד של בעל בית: והא ההוא שיפורא
 של תקיעת ע"ט דמעיקרא הו' בי רב יהודה שהיה ראש ישיבה
 בסומנדיתא: ולבסוף כשנפטר ומלך רבה נמכוהו בביתו ובתו

הניזקין פרק חמישי גיטין קמב

ולבסוף כי רב יוסף ולבסוף כי אבוי ולבסוף כי רבא אלא משום חשדא:

[פיסקא עני המנקף בראש הזית מה שתחתיו סא

גול מפני דרכי שלום] תנא אם ליקט

ונתן ביד ה"ז גול גמור רב כהנא הוה קאויל להוצל

חזייה לההוא גברא דהוה שדי אופיי ונתרן חמרי

אויל קמנקיט ואכיל א"ל חזי מר דבידאי שדיתינהו

א"ל מאתריה דר' ואשיה את קרי עליה וצדיק משלי

יסוד עולם:

ת"ר מפרנסי עניי נכרים עם עניי ישראל ומבקריו מ

חוליו נכרים עם חוליו ישראל וקוברים מתי שס

נכרים עם מתי ישראל מפני דרכי שלום:

רבה חלק רב יוסף והדר חלק אבוי והדר חלק רבא. ורב אריא

גאון סי' בכתבת שונותו שיפורא אופר של כדבה שהיו כותבין לתוכו

כדבה השלוקה לבני הישיבה כמו י"ג שופרות היו במקדש: משום

חשדא הואיל והורגל העירוב בתוך אותו הבית אם באת לשנות

את מקומו הנכנסין לאותו הבית ולא יראו אם את העירוב

יחשדו את בני הקלר שמטלטלין בלא עירוב:

[מנקף חותך]: אם ליקט ונתן ע"ג קרקע ביד הואיל ומטי

לידיה גול גמור הוא: אופיי מקלות: ר' ואשיה מהולל

הוה: מאתרי דר' ואשיה את לפיכך אתה בקי בדינין לפי

שהוא דורש ברבים ומודיען:

עם מתי ישראל לא בקברי ישראל אלא מתעסקין בהם אם

מלאום הרונים עם ישראל:

מא רב הונא ורב חסדא הוו יתבי תליף ואזיל גניבא
 א"ל חד לתבריה ניקום מקמיה דבר אוריין הוא
 א"ל מקמי פלגא ניקום אדהבי אתא איהו לגבייהו
 אמר להו שלמא עלייכו מלכי שלמא עלייכו מלכי
 אמרו ליה מנא לך דרבנן איקרי מלכים אמר להו
 דבתיב* בי מלכים ימלוכו וגו' אמרו ליה ומנא לך
 דכפלינן שלמא למלכי אמר להו דאמר רב יהודה
 אמר רב מנין שכופלים שלום למלך שנאמר *ורוח
 לבשה את עמשי ראש השלישים לך דוד ועמך בן
 ישי שלום שלום לך וגו' אמרו ליה לטעום מר
 מידי אמ' להו הכי אמ' רב יהודה אמ' רב אסור לו
 לאדם שיטעום בלום עד שיתן מאכל לבהמתו שנא'
 *ונתתי עשב בשדך לבהמתך והדר ואכלת ושבעת :

סב
 ס' כל
 הגט ע"ג
 חשלי ח
 ד"ס א יב
 דברי יא
 ס' כינר
 חכריין

ה א ו מ ר

פרק ששי

מב תניא איסי בן יהודה היה מונה שבחן של חכמים
 ר' מאיר חכם וסופר ר' יהודה חכם לכשירצה
 רבי טרפון גל של אגוזים רבי ישמעאל
 בר אוריין בן תורה: פלגא ח. קולק על החכמים שהיה מלער
 למר עוקבא שהיה אב בית דין כדאמרינן בפ"ק:
 חכם וסופר כדאמרינן בסוטה אמרתי לו לנר אכי: חכם
 לכשירצה כשהיה רוצה להיות מתון ומתישב בדבריו היה
 קכס: גל של אגוזים מפרט באבות דר' כחן מה גל של אגוזים

חנו
 הרו
 אדם
 טרפ
 משכח
 תמיד
 כלר
 כך
 שכט
 בת
 לעל
 הלכ
 עד
 לעל
 סדר
 לעל
 לבד
 גדול
 כלום
 מפר
 עט
 כלר
 ואין
 ואק

האומר פרק ששי גיטין קמג

חנות מיוזנת. ר"ע אוצר בלום. ר' יוחנן בן נורי קופת
הרוכלים ר"א בן עזריה קופה של בשמים משנת ר' ^{נערוקנרם}
^{מזויכ'ופי'} אדם נוטל אחד מהן והן בקבלות ונופלות זו על זו כולם כך ר' ^{כאה}
טרפון בא תלמיד ושאלו דבר היה מביא לו ראה מקרא מדרש
משנה הלכה ואגדה הכל ב"ק: חנות מיוזנת ייכה מוכן זה
תמיד שאין הקכוכי לריך לומר ללוקקין המתיכו ואביא לכם כן
כלרך אדם ללמוד מפיו מזומן לותלמודו ערוך בפיו: אוצר בלום
כך מפורט בחבות דר' נתן למה היה ר' עקיבא דומה לעכי
שנטל קופתו וילא לשדה מלא שעורים קלר ונתן זה מלא קטים
נתן זה וכן פולין וכן עדשים וכשנא לציתו צורר כל מין ומין
לעלמו כך ר"ע כשלמד מהבותי שטע דבר מקרא מהבותיו ואחריו
הלכה ואחריו מדרש ואחריו אגדה נתן לבו לקזור עליהם ולגורסן
עד שהיו סדורים בפיו ולא אמר אלמוד מקרא לעלמה מדרש
לעלמו אבל כשנעש' חכם גדול עשה כל התור' מטבעו' מטבעו'
סדר מדרש ספרא וספרי לבדם ושכאם לעלמם לתלמידיו והלכות
לעלמם ואגדות לעלמם: וכראה בעיני אומר בלום סגור מסגירות
לבדן מקילות [מקילות] (מפסקות) כמו שעושים בתיבות
גדולות ליתן קטים מכאן שעורים מכאן עדשים מכאן כמו פיו
בלום ורגליו מבולמות בנכורות קלושי"א בלע"ז: קופת הרוכלים
מפרש התם מה רוכל זה שנא לעיר שואלים ממנו אפרסמון
עמך אומר הן פלייטון עמך אומר הן קכמון עמך אומר הן כך
כלרך לשאלו דבר במקרא משיבו וכן בתלמוד וכן במדרש וכן באגד'
ואין שצק זה דומה לשל ר"ע שנתן לבו תולה ולמד הכל מבולבל
ואס"כ מדרן: קופה של בשמים דומה לקופות הרוכלים אלא

אליעזר בן יעקב קב ונקי. ר' יוסי נימוקו עמו.
 ר' שמעון טוחן הרבה ומוציא קמעא. חנא משבח
 קמעא ומה שמוציא אינו מוציא אלא סובין. וכן
 אמר ר"ש לתלמידיו בני שנו מדותי שמדותי
 תרומות מתרומות מדותיו של ר"ע:

מי שאחזו

פרק שביעי

מג רב עמרם חסידא כי הוה מצערין ליה בי ריש
 גלותא הוה מגנו ליה *אתלגא למחר אמרו ליה
 ניהא ליה למר דלייתו ליה אמר תני כל
 שהרוכל מתוך שאומצתו נכך מרבה מיכיס יותר וקושר כל אחד
 נלרור נכדו להיות מזומן לשאלו: קב ונקי לא הרבה תלמוד
 כשאר קבריו אלא מה שאמר בבית המדרש נקי הוא שהלכה
 כמותו לעולם: טוחן ההבה שנה הרבה: ומוציא קמעא מפרש
 ליה: חנא משבח קמעא מתלמודו: ומה שמוציא אינו מוציא
 אלא סובין ומה שכך מתלמודו לא שכך אלא דברים שלא כראו
 שהלכה כמותן: שנו מדותי לקדו תורת: שמדותי תרומות
 מתרומות מדותיו של ר"ע בקריתם ותרומתם מתוך עקרי
 משניותיו של ר"ע והיינו ברירה אפר ברירה:
 הוה מצערי ליה העבדים מפני שהיה קסיד ופרוש ומקמיר
 עליהם באיסורים: (אתלגא דרך לאקו לו קולה מקמת לכה
 כמפורש אס בגמרא ורפואתו נשרא שמיכא אגמרא וקמרא קייל

שס ע"ב
 ס"א כולה
 לילא
 וי"ח ק"ב
 הלכות
 כש"ס
 חשמי'

מי שאחזו פרק שביעי גיטין קמד

דאמינא להו מופך הפכי אמ' להו בישרא סומקא
אגומרי וחמרא מרקא אייתי ליה אינהו בישרא
שמינא אגומרי וחמרא חייא שמעה ילחא ומעיילא
לוי לבי מסותא ומוקמה לי' במיא דבי מסותא עד
דמהפכי מיא דבי מסותא והו דמא וקאי בישריה
פשיטי פשיטי רב יוסף איעסק ברחים רב ששת
מיתעסק בכשורי אמר גדולה מלאכה שמחממת
את בעליה א"ל ריש גלותא לרב ששת מ"ט לא
סעיד מר גבן א"ל דלא מעלי עבדי דחשידי אאבר
מן החי א"ל מי יומר א"ל השתא מחוונא לך א"ל
לשמעיה ויל גנוב אייתי לי חדא כרעא מחיותא
אייתי ליה אמר להו אהדמו לי הדמי דחיותא
אייתו תלת כרעי אותיבו קמיה א"ל הא בעלת ג'
רגלים הואי פסיק אייתו חדא מעלמא אותיבו קמיה
א"ל לשמעיה אותיבו נמי להך דידך אותבה אמר
להו האי בת חמש רגלים הואי א"ל אי הכי ליעברו
פי' בלא מציגת מים כמנזאר שם נגמ') : סומקא כקום : מרקא
מוג במים הרבה : ילחא אשת רב קמון והיתה בת הכשיא ואשת
אב"ד וקאונה כדאמרי' בהעור והרוטב דרב קמון קתכיה דבי
כשיאה הוה : מסותא מרזף : מתהפכים קממת זיעה אדומה
היולא ממנו ע"י נשרא שמיכא וקמרא קייא : פשיטי בהרות
עגולות : רב יוסף מתעסק לתלגא : ברחיא כדי שימס וזיעה :
בכשורי לשאת קורות ומשאות : אהדמו לי הדמי דחיותא
סדרו לפני כתמי הנהמה לכתמים אהדמי הכתיקו כלו' ערכו
הכתמים : א"ל ריש גלותא : אי הכי מאוס דקשיד ? הוא : ליעברו

קמיה דמר וליכול אמר ליה לחיי קריבו תבא
 קמייהו איתו קמיה בישרא אוחזבו קמיה דיסתנא
 דחנקא חמתה גששיה ושקלא ברכה בסודריה
 סח לבתר דאכיל אמרי ליה *איגניב לן כסא דכספא
 בתרי דקא מעייני ואתו אשכחיה דכרוכה בסודריה
 (אמר) [אמרי] ליה חזי מר דלא מיכל קא בעי
 אלא לצעורן אמר להם אנא מיכל אכלי וטעמי ביה
 טעמא דחיורא אמרי ליה חיורא לא עביד לן
 האידנא אמ' לחו בדקו בדוכתיה דאמ' רב חסדא
 אוכמא בחיורא וחיורא באוכמתא לקותא היא
 בדוק אשכחיה כי קא נפיק כרו ליה בירא
 קמיה דמר כלומר קמיה שועיה דמר יסדרו המאכל בהיתר:
 תבא אלפן: דיסתנא דחנקא חמתא אפכטריי"שין עלס קטן
 שעל כף הידך שאלם בולעו וכסנק משום דרב שמת סגי נהור
 הוה ולא יראנו ויחבל ויסקק: גששה עשה והרגיש בלותו עלס
 שקל כל הקמיכה וכרכה בסודריה: וכתום' פירשו משום דאשכח
 ביה טעמא דחיורא הוה דעבד הכי והתלמוד לא פירשו עד לנסוף ע"כ:
 איגניב לן כסא דכספא שהיו רואים אותו כורך בסודרים
 ורואים לדוק מהו: אמרי ליה לדיס גלותא: דחיורא
 נטר בעלת שקין: מיכלי אכלי וטעמו טעמתי: חיורא לא
 עביד לן האידנא לא שקטנו היום בהמה בעלת שקין: בדוכתא
 נעור (היה נודק) [היו נודקין] במקום דיסתנא זו בכף הידך
 ומתלאתו נעור שהוא לבן: דאמר רב חסדא חיורא באוכמתא
 לקותא טלתי לבן נעור שקור לקותא היה שם ננשר ונתפך העור
 ללבן: כרו ליה בירא קמרו גומץ שיפול בו:

ושדר
 נחר
 לי פ
 א"ל
 א"ל
 הוה
 לי י
 ע"ש
 זמר
 שדה
 אמרי
 ושרד
 חרגי
 ליה
 שרו
 קושבו:
 לו סי
 מסוקין
 בריכו
 שריס:
 י"א ע

מי שאחזו פרק שביעי גיטין קמה

ושרו ליה ציפתא עילויה ואמרי ליה ליתו מר לינח
נחר ליה רב חסדא מאחוריה אמר ליה לינוקא פסוק
לי פסוקיך א"ל *נטה לך על ימינך או על שמאלך ^{ס"ג}
א"ל לשמעיה מאי קא חזית א"ל ציפתא דשריא
א"ל הדר מינה לבתר דנפק א"ל רב חסדא מנא
הוה ידע מר א"ל הדא דנחר לי מר ועוד דפסוק
לי ינוקא פסוקא ועוד דחשידי עבדי דלא מעלי:

*עשיתי לי שרים ושרות ותענוגות בני האדם מר
שרה ושרות. שרים ושרות אלו מיני ^{ס"ס}

זמר ותענוגות בני האדם אלו בריכות ומרחצאות ^{ס"ל}

שרה ושרות הכא תרגימו שרה ושרתין במערבא

אמרי שרתא א"ר יוחנן ש' מיני שרים היו בשיחין

ושרה עצמה אינו יודע מה הוא אמר מר הכא

תרגימו שרה ושרתין שרה ושרתין למאי איבעי

ליה דכתיב *והבית בהבנותו אבן שלמה מסע נבנה ^{ו"א}

שרו [ליה] ציפתא השליכו מקללת ע"ס הנור כדי שלא יבין

קושטו: ליתו פור לינח לשכנ במשכנו: נחר לי רב חסדא עשה

לו סימן כמו נקרת סוסיו: א"ל רב ששת לינוקא פסוק לי

פסוקיך: נטה לך פסוק הוא בעשהאל: הדר מינה קזור

מעליה לימין או לשמאל:

בריכות לרקוץ בהן כלוקן: הכא תרגימו נבבל: שרה ושרתין

שד זכר ושדה נקיבה: שרתא שדה עגלה למרכב נשים

שרים: בשיחין נאותו מקום: מה היא מה דמותה ומה טיבה

ו"א שדה עלמה ראש כלן ושמן איני יודע מה הוא:

וגו' אמר להו לרבנן היכי איעביד אמרו ליה אוכא
 שמורא דאיותי משה לאבני אפוד אמר להו היכי
 אשחכח אמרו ליה איותי שדה ושדתין כבשינהו
 אהדרי אפשר דידעי ומגלו לך איותי שדה ושדתין
 כבשינהו אהדרי אמרי אנן לא ידעינו דילמא
 אשמדאי מלכא דשידי ידע אמר להו היכא איתא
 אמרי ליה איתיה בטורא פלן כריא ליה בירא ומליא
 לוי' מוא ומכסיה בטינרא וחתימ' בגושפנקי וכל יומא
 סליק לרקיעא וגמר מתיבתא דרקיע ונחית לארעא
 וגמר מתיבתא דארעא ואתי סייר לוי' לגושפנקיה
 ומגלו לוי' ושתייה ומכסי ליה וחתי' ליה ואזיל
 מה שדריה ליה לבניהו בן יהוידע יהוב לוי' שולשילתא
 דחקיק עלה שם ועוקתא דחקיק עלה
 שם וגבבי דעמרא וזיקי דחמר' אזל כרא בירא
 היכי אעביד בלי כלי צחל: שמירא צריה משעת ימי צראשית
 ואין כל דבר קשה יכול לעמוד מפכיו: לאבני אפוד דאמרי' צמס'
 סוטה אנכיס הללו אין כותבין עליהם צמס' פתוקי קותס
 ואין מסרטיין עליהם באיזמל סנא' צמלוחותם שלא יהיו קסרים
 כלום אלא כותב עליהם צמס' ומראה להם שמיר ענקון והם
 כבקעות מאליהן: כבשינהו כפאס ציסורין לומר לו היכן הוא:
 כבשינהו למזן לשון מכנש של בגדים: היכא איתיה אשמדאי
 שאוכל לכנשו: בטורא פלן צהר פלוני: כריא ליה בירא כרה
 לו שם צור: טינרא חנן: וחתימיה בגושפנקא צקותמו: סייר
 לגושפנקיה צודקו שלא כגע אדם צו לגלות צורו:
 וגבבי דעמרא גזות למר: וזיקי דחמרא קודות יין: בירא

מת
 ביר
 בא
 חמ
 בו
 איש
 נחי
 הוה
 ליה
 שד
 מת
 למי
 דך
 נבוה
 וסת
 חמס
 אשמ
 אשמ
 פלש
 לא
 נחור
 שלא
 הימ
 כמו

מתחאי ושפינהו למיא וסתמינהו בגבא דעמר' כרא
בירא מעילאי ושפכינהו לחמרא וטמינהו סליק יתיב
באילנא כי אתא סיירי לגושפנקא גלייה אשכחיה
חמרא אמר כתיב *לץ היין הומה שכר וכל שוגה ^{חשלי כ}
כו לא יחכם וכתיב *זנות ויין ותירוש יקח לב לא ^{זושע ד}
אישתי כי צחי לא סגיא ליה. אישתי רוא וגנא
נחית אתא שדא ביה שולשולתא סתמיה כי איתער
הוה קא מפרזל א"ל שמא דמרך עלך כי נקיט
ליה ואתא מטא דקלא חף ביה שדייה מטא לביתא
שדייה מטא גבי כובא דההיא ארמלתא נפקת

מתחאי כמורד ההר למטה מצורו של אשמדאי: ושפינהו
למיא כגון האופה יין לחמרי' הריק מי צור העליון לתוך התחתון
דכך נקב סקב בשפה שבין שתי הכירות ומתוך שהראשון קרקעיתו
גבוה מקרקעית התחתון גרוקו המים לתוכו מאלוהין:
וסתמינהו לנקבים שבין זה לזה כדי שכשימים יין בעליון לא יזוב
ממנו לתחתון: וכרא בירא אחרינא מעילאי לצורו של
אשמדאי: וטמינהו מילא אותן שתי צורות עפר כדי שלא יבין
אשמדאי: טמינהו סתמם כדמתרגמינן סתמוס פלשמים טמוכין
פלשתיאי: כי אתא אשמדאי: סייריה לגושפנקיה ומלא אלס:
לא סגי ליה לא יכול להתאפק: רוא וגנא נשכר וכרדס:
נחות אתא נכיהו מן האילן: סתמיה סגיר השלשלת סביב לוארו
שלא יוכל ראשו ללאת: הוה קא מפרזל משתגע ומתעסק לכחקה
הימנו: דמרך הקנ"ה: חף ביה נמשך נז: כובא לריף קטן
קמו כונא דליידי: דארמלתא אלמנה היתה דרה נז:

שסע"ז איהו *חננא ליה כפה לקומתיה מיניה איתכר
 חסלי כה ביה גרמא אמר היינו דכתיב *ולשון רכה תשבר
 גרם חזא סמיא דהוה קא טעי באורחא אסקיה
 לאורחיה חזא רויא דהוה קא טעי באורחא אסקיה
 לאורחא חזא חרוותא דהוה קא מחדי לה בכרה
 שמעיה להווא גברא דהוה קאמר ליה לאושכפא
 עביד לי מסאני לשב שני אחיך חזא הווא קסמא
 דהוה קסים אחיך כי מטא להתם לא עיילוריה
 לגביה דשלמה עד תלתא יומי יומא קמא אמר
 להו אמאי לא קא בעי לי מלכא לגביה אמרו לי
 אנסיה משתיה שקל לבינתא אותיב אחברתה אתו
 אמרו ליה לשלמה אמר להו הכי אמר לכו הדר
 אשקויהו. למחר אמר להו ואמאי לא קא בעי לי
 מלכא לגביה אמרו ליה אנסיה מיכלא שקל לבינת'
 מחברתה אותבה אארעא אתו אמרו לי לשלמה
 אמר להו הכי אמר לכו נגידו מיניה מיכליה לסוף
 תלתא יומי עייל לקמיה שקל קניא ומשח ארבעה
 איתחננא ליה למשך מעליו שלא יסוף בו: כפה לקומתיה לכל
 חקד ואסתלק עוני כתיפיו מן הבית: ולשון רכה תשבר גרם
 ע"י לשון רכה שקננה מענה רך נשברה עלמי: אסקיה העלהו
 להטותו אל הדרך: רויא שכור: אסקיה אל הדרך: חזא
 חרוותא דהוה מחדן לה ראה הכנסת כלה שהיו מרבים
 בשמחה מאד: אנסיה משתיה שמה הרבה: נגידו מיכלא
 מיניה משכו ידכס מלהאכילו כי אם מעט: קניא קנה:

גרמירי ושדא קמיה א"ל מכדי כי מיית ההוא
גברא לית ליה בהדין עלמא אלא ארבעה גרמירי
השחא כבשתיה לכולי עלמא ולא שבעת עד דכבשתן
נמו להדין א"ל לא קא בעינא מינד מידי בעינא
דאבנייה לבית המקדש וקא מבעי לי שמירא א"ל
להדין לא מסר לי לשדא דימא מסירא ליה ולא
והיב לי אלא לתרנגולא בראדמהימן לי אשבועתיה
ומאי עבד ביה ממטי ליה לטורי דלית בהו ישוב
ומנח להו אשינא דטורא ופקע טורא ומנקיט ומייתי
בזורני דאילנא ושדי התסוהוי ושוב והיינו דמתרגמינן
נגר טורא בדקו קינא דתרנגולא ברא דאית ליה
בני וחפיוה לקיניה ווגית חזרתו כי אתא בעי
למעיל ולא מצי אזל אייתי שמירא ואותביה עילויה
רמא ביה קלא שרייה שקלוה אזל חנק נפשיה
אשבועתיה:

א"ל בניהו מ"ט כי חזיתיה לההוא סמיא דהוה מו

דמהימן ליה אשבועתיה מחמינו בשבעתו כשכנע לו להקצרו
לו: דלית בהו ישוב של זרעים ואילנות להתסרכס שס: ופקע
טורא ומתנקע מעט כמין קרין עד שמליך שס זרע האילנות
וגללים אילנות שס ומתסרכס מהס: בדקו קינא בדקו עד שהיו
נקיטין היכן ט קן של דוכיפת דהוא תרנגולא ברא: ווגיתא
זפוכית כדי שירא את בניו ולא יוכל להכנס אללם ויהא לרין
לשמיר לנקע הזפוכית: רמא ביה עלומו של אלמה קלא: חנק
נפשיה התרנגול:

קא טעי באורחא אסיקתיה לאורחיה אמר ליה
מכרוי עליה ברקיעא דצדיק גמור הוא ומאן דעכיד
ליה ניה נפשיה וכי לעלמא דאתי ומ"ט כי חזיתיה
להווא רויא דקא טעי באורחא אסיקתיה לאורחיה
א"ל מכרוי עליה ברקיע דרשע גמור הוא ועבדי
ליה ניה נפשיה כי היכי דליכליה לעלמא. מ"ט
כי חזיתיה להווא חרוותא בכית א"ל בעי מימת
גברא כגו תלהין יומין ובעיא מינטר ליבם קטן
תליסר שנין. מ"ט כי שמעתיה להווא גברא דא"ל
לאושכפא עכיד לי מסאני לשב שנין אחיכת א"ל
הווא ד' יומא לית ליה מסאני לשבע שנין בעי
מ"ט כי חזיתיה להווא קסמא דהוה קסים אחיכת
א"ל דהוה יתיב אבי גזא דמלכא לקסום מאי
דאיכא תותיה. תרחיה גביה עד דבנייה לבית
המקדש יומא חד הוה קאי לחודיה א"ל כתיב
מדנני כד* כתועפות ראם לו ואמרי כתועפות אלו מלאה"ש

אסיקתיה מה קשת לו: ובעיא מינטר ליבם קטן עד שיביא
שתי שערות ויהא ראוי לקליכה ויודע היה זה שעתידה
להמתין י"ג שנים: ד' יומי לית ליה אינו בטוח לקיות ז' ימים
שאל למקד ימיה: אבי גזא תמתי היה אולר גדול זהב וכסף
טמון: תרחיה גביה חקרו אללו שלמה לאשמדאי תרק בל' חרמי
איסור כדאמרינן בנ"ק מאן לתרק כיתרק שמואל: הוה קאי
לחודיה שלמה אלל אשמדאי: כתועפות ראם לו להקנ"ה יט
לו תיעפות ראמים למלקתו וליפרע פורענות בשליקותו:

מי שאחזו פרק שביעי גיטין קמח

ראם אלו השדים מאי רבותיכו מינן א"ל שקול
שולשילתא מינאי וזהב לי עזקתך ואחוי לך רבותאי
שקליה לשולשילתא מיניה וזהב לי עזקתא בלעיה
אוחביה לחד גפיה ברקיע' ולחד גפיה בארע' פתקיה
ארבע מאה פרסי על ההיא שעתא אמר שלמה
*מה יחרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש קסלמ פ
(כי זה) [וכתיב *וזה היה] חלקי מכל עמלי מאי סס נ
(כי) [ו] זה רב ושמואל חד אמ' מקלו וח"א גונדו היה
מחזר על הפתחים כל היכי דמטי אמר *אני סס פ
קהלת הייתי מלך על ישראל בירושלים כי מטא
גבי סנהדרין אמרו רבנן מכדי שוטה בחדא מלתא
לא סריד מאי האי אמרו ליה לבניהו קא בעי לך
מלכא לגביה אמר להו לא שלחו להו למלכוותא
קאתי מלכא לגבייכו שלחו להו אין קאתי שלחו
להו בדיקן בכרעיה שלחו להו במוקי קאתיוקא חבע
להו בנדותיהו וקא חבע לה נמי לבת שבע אמיה
אתיוהו לשלמה והבו ליה עזקתא דחקיק עליה שם
ושולשילתא דחקיק עליה שם כי עייל חוייה פרח
מאי רבותיכו אנשתבז הקנ"ה נכס : עזקתך טבעתו היה שם
קקוק עליה : פתקיה דקהו : גונדו לנושו : [ונבניאורי טהרות דרב
האי ראיתי קודו מקידה של קרס לשמות עיס] : לא סריד אינו
נדבק לומר דבר אחד של שטות כל הימים שזה אומר הייתי מלך
ואינו אומר דבר שטות אחרת : בדיקו בכרעיה שרגליו של שד
דומות לשל חרנגולים : במוקי קאתי אינו נא לשכנ יקף אלא

אמר קהלת על עמלו שיעמול תחת השמש קסלמ פ

ואפ"ה הוה ליה ביעתותא מיניה והיינו דכתוב
 שה"פ ג' *הנה מטחו שלשלמה ששים גבורים סביב לרה
 מגבורי ישראל כולם אחווי חרב מלומדי מלחמה
 סנה"פ"ג איש חרבו על יריכו מפחד כלילות רב ושמואל
 וע"פ חר אמ' מלך והדיוט וחד אמ' מלך והדיוט ומלך:
 (נכאן האריכו בגמרא] צענייני רפואות ולא ראיתי לכתבן):

ע אריב"ל אכל בשר שור בלפת ולן בלבנה בליל
 י"ד או ט"ו בתקופת תמוז אחותו אחילו
 חנא והממלא ברסו מכל דבר אחותו אחילו אמ'
 רב פפא אפי' מחמרי פשיטא ס"ד אמינא הואיל
 ואמר מר חמרי משבען ומשחנן ומשלשן ומאשרן
 ולא מפנקן אימא לא קמ"ל מאי אחילו א"ר אלעזר
 אש של עצמות מאי אש של עצמות [אמר אביי]
 אשא דגרמי:

ס"א"ר אליהו לר' נתן אכול שליש ושחה שליש
 והנח שליש לכשתכעוס תעמוד על מלואך
 באכפליאות קלזוכי"ט כלע"ז: מלך והדיוט היה שלמה לא קור
 שוב למלכותו:

מכל דבר שהוא טוב לו ומתוק לכסו ואוכל ממנו כל תאוותו
 מציאו לידי קולי שמו חסילו: הואיל ואמר מר שהתמרים
 יפ"ס כ"כ לגוף: משחנן מקומות: משלשן משלשלות: מאשרן
 נותנות כס: ולא מפנקן אינן מעבדות את הלב להיות אסטניס
 ואע"פ שהן מתוקות:

אכול שליש מלא מעיד שליט ושחה שליט והנח שליט בטכך ריקס:
 ולכשתכעוס וימלא בטכך כעס תעמוד על מלואך אכל

מי שאחזו פרק שביעי גיטין קמט

חני ר' חייא הרוצה שלא יבא לידי חולי מעים
יהא רגיל בטיבול קיץ וחורף סעודתך שהנאתך
הימנה משוך ירך הימנה ואל תשהא עצמך בשעה
שאתה צריך לנקבך:

שלשה דברי מכחישין כחו של אדם ואלו הן פחד מו
דרך ועון. פחד דכתיב *לכי סחרחר
עובני כחי. דרך דכתיב *ענה בדרך כחי קצר
ימי. עון דכתיב *כשל בעוני כחי. שלשה דברים
מחישין גופו של אדם ואלו הן אכל מעומד ושתה
מעומד ושימש מטתו מעומד. חמשה קרובים למיתה
יותר מן החיים ואלו הן אכל ועמד שחה ועמד
הקיו דם ועמד ישן ועמד שימש מטתו ועמד. ו'
העושה אותן מיד מת ואלו הן הבא בדרך ונתייגע
הקיו דם ונכנס לבית המרחץ ושתה ונשחכר וישן
ע"ג קרקע ושימש מטתו א"ר יוחנן והוא שעשאן
כסדרן אמר אביו כסדרן מת שלא כסדרן חלש
איני והא מעורת עבדה ליה לעבד' תלת מינייהו
ומית ההוא כחוש הוה. ח' רובן קשה ומיעוטן יפה
אם תמלא מעיך אכילה ושתיה לכשתכעוס תנקע: בטבול
לטבול בחוץ או פת ציץ: שהנאתך שערצה לך: משוך ירך
הימנה שלא תמלא כריסך:

פחד דאגה שדואג על דבר העתיד כגון טירוד מזכות או פחד
אויב וקורין אייכש"א: סחרחר מוקף דאגה: אכל ועמד
מיד קודם שזה מעט: העושה אותן כולן כאחת: מעורת שס
אשה: ומיעוטן יפה כשיט לאדם מעט מהם יפה לגופו לרפואה

מלכס לח
שס קכ
שס לא

שס

חוב
מה
אל
ד:
ליל
חילו
אמ'
איל
שרן
עזר
כיי
יש
יאך
קור
חיותו
מריס
שרן
טכיס
קס:
אכל

ואלו הן דרך ודרך ארץ עושר ומלאכה יין ושינה
 חמין והקזת דם. ח' ממעטין את הזרע ואלו הן
 המלח הרעב והנחק בכייה ושינה ע"ג קרקע וגדגדניו
 וכשות שלא בזמנה והקזת דם למטה בפלוי. תנא
 כשם שקשה למטה בפלים כך יפה למעלה בפלוי
 *למטה למטה מן הבצים למעלה למעלה
 מן הבצים. וכשות שלא בזמנה תנא כשם שקשה
 שלא בזמנ' כך יפה בזמנה א"ר פפא זמנה תמוז שלא
 בזמנ' טבת יומי גיסן ויומי תשרי לא מעליא ולא קשיא:

ה ז ר ק

פרק שמיני

פא אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן משום רבי
יהודה בר אלעאי בא וראה שלא כדורות
הראשונים דורות האחרונים דורות הראשונים
 וטוב היה לו קלת חשלא יהא לו כלום אבל רובן קשה כשיש לו
 הרבה: דרך להלך בירכיס: ודרך ארץ תשמיש: עושר מיעוטו
 יפה ורובו קשה שמנטלו מת"ת ומגביה לבנו: חמין לרמוץ
 ולשתות: ונחק לרעת: וגדגדניות קוילכד"א כמו זרע גד:
 שלא בזמנה לקמיה מפרש: והקזת דם למטה היא ממעט'
 בפלים ככולן: למטה מן הבצים כמו ברגליו ובשוקיו: למעלה
 בכחפים ובנלוטר ובקולנוסות:

מכ
 דור
 אר
 ומן
 לא
 דרך
 מת
 לא
 מוצ
 הכס
 סרו
 המ
 היה
 דא
 שנת
 מכ

מכניסין פירותיהן דרך טרקסמון כדי לחייבן במעש' דורות האחרונים מכניסין פירותיהן דרך גגות ודרך קרפיפות כדי לפוטרו מן המעשר:

ה מג ר ש

פרק תשיעי

אתקין רב יהודה בשטר זכיני דעבדא עבדא דנן פו מוצדק לעבדו ופטיר ועטיר מן חרורי ומן עלולי ומן ערורי מלכא ומלכתא ורשום דאיניש לא אית עלוהי ומנוקה מכל מום ומן שחין דנפיק דרך טרקסמון דרך הכנושה מקוץ ליכנס לפכים ודומה לי שהוא ל' יוכי כמו טרקסין: כדי לחייבו במעשר דקי"ל אין הטבל מתחייב במעשר עד שיראה פכי הבית ודע"ל לה דרך שער לאפוקי דרך קירות ודרך גגות ללא יליף מואכלו בשעריך זכ"מ בהשוכר:

מוצדק לעבדו דינו פסיק לעבדות שאין שום ערעור במכיר: ופטיר ועטיר מן חרורי ופרוש ומופלג מכל קירות כמו הכפטר מרבו: ועטיר כמו עיטרא שטר קלוקה רק הנמות לא סרו מתרגמין לא עיטרא: ומן ערורי מלכא ומלכתא ומערעור המלך והמלכה לא קטא להיות מוכתב למלכות ליהרג שאם היה מוכתב למלכות מקמו בטל כדאמרי' זכ"מ בהשוכ': ורשום דאיניש רושם סימן שעושים על העבדים כדאמרי' במסכת שבת: לא אית עלויה מאדס אפר קוץ מן המוכר הזה: ומנוקה מכל מום כמו למטיס מזיון דמקמו בטל: ומן שחין דנפיק

עד טצהר וחרת ועתיק מאי אסותיה אמר אבוי
 גינבר' ומרחכא וכבריתא וחלא דחמרא ומשחא
 דזיתא ונטפיק חזירא ושפוי ליה בגרפא דאווא:
 מח פח לא אריב"ל לא חרבה ארץ ישראל עד שעברו בה
 שבעה בתי דינין ע"ז ואלו הן ירבעם
 בן נבט ובעשא בן אחיה ואחאב בן עמרי ויהוא

עד טצהר ומכל שקין אילא בפניו עד שתי שנים דמאס למיקס
 קמיה: עד טצהר בלשון פרסי שתי שנים והאי דקאמרינן
 בעבדים ליכא היינו היכי דזבון סתמא אבל הכא כיון דאמרי
 מקמו בטל זה עכשיו אין לו שקין ודרך שקין ישן שרולך לו סוזר
 עד שתי שנים לפיכך עד ב' שנים מתכה עמו שאס לא בו אותו
 שקין עד שתי שנים שיהא מקמו בטל לפי שכבר היה בו המוס הזה
 ולא ראוהו: גינברא כמשמעו זנגביל: מרחכא פסולת סיגי
 כסף שיוכל ממנו במקום שמתוכן אותו בשעת קפירתו מן ההרים
 וקורין לו קוכיי"לון: וכברית' גפרית: ושויף ליה בגרפא
 דאווא וסך אותו בכולה של אוו:

שבעה בתי דינין ז' משפחות של מלכים ממלכי ישראל והכך
 דמלכי יהודה לא קא קאיב שהיו ביניהם של אלו והיו
 כ"ד אקד המלך וזנו וזן זנו וכל מלכים אקמו מזרעו אחריו
 קרי קד"ד שלום בן ינש וזכריה לא קא קאיב לפי שלא מלכו
 שנה שלימה וכן אמרי אבל עמרי אביו של אחאב על גס בית דינו
 של אחאב נקרא ומפני שאחאב הרשיע לעשות יותר נקרא
 הקלקול על שמו בימי הושע בן אלה גלו עשרת השנטיים ומההוא
 שעתא קרי ליה קרנה [דהיינו אומללה] יולדת השנעה אילדה

בן נמשי זפקח בן רמליהו ומנחם בן גדי והושע
בן אלה שנא *אומללה יולדת השבעה נפחה נפשה ירמיה עו
באה שמושה בעוד יומם וגו'. אמר רב אמי מאי
קרא *כי תוליד בנים ובני בנים *א"ל רב כהנא דנניס ד
ורב אסי לרב כתיב ביה *בהושע בן אלה ויעש^{ע' בתוספ'}
הרע בעיני ה' רק לא כמלכי ישראל וכתיב *עליו^{נ"כ י"ו}
עלה שלמנאסר וגו' אמר להו אותן פרדסיאור
שהושיב ידבעם על הדרכי' כדי שלא יעלו ישראל
לרגל בא הושע ובטלן ואע"פ כן לא עלו ישראל
לרגל אמר הקב"ה אותן שנים שלא עלו ישראל
לרגל ילכו בשביה אמר רב חסדא אמ' מר עוקבא
ואמרי לה אמ' רב חסדא [א"ר ירמיה] דריש מרימר
מ"ד *וישקוד ה' על הרעה ויביאה עלינו כי צדיק^{דכילא ט}
ה' אלהינו משום דצדיק ה' אלהינו וישקוד ה' על
הרעה ויביא עלינו אלא צדקה עשה הקב"ה עם
ישראל שהגלה גלות צדקיהו ועריין גלות יבניה
שנעה משפקות לע"ז: עליו עלה מפני שלא הרשיע כשאר המלכים
נא הסורעכות נימיו בתמיה: פרדסיאות שומרים: אותן שנים
שלא עלו הואיל ואין מוסה צידס והס לא עלו יגלו וילכו בשבי:
וישקוד וימהר כמו כי שוקד אחי על דברי ומתרגמינן אוקי אכא:
גלות צדקיהו קרבות ירושליט שגלו כולם: גלות יבניה הוא
יהויכין קדמה לגלות צדקיהו י"א שנה וזו היא לדקה שמימר
והקריב ביתו [כדי] להגלות דורו של צדקיהו לנבל צעוד שחכמי
גלות יכניה קיימים שילמדו תורה לאלו הגולים אקריהם לפי

ו"נ כד קיימת דכתיב ביה בגלות יכניה *החריש והמסגר
 אלף חרש שבשעה שפותחין נעשו הכל כחרשין
 מסגר כיון שסוגרין שוב אינן פותחין וכמה אלף.
 דנדיס ד עולא אמר שהקדים שתי שנים *לנושנתם *אמ'
 שס ע"נ רב אחא בר יעקב ש"מ מהרה דמרי עלמא חמניא
 מאה וחמשיין וחרתי הוא:

מט תניא היה ר' טרפון אומר כל מקום שאתה מוצא
 אגוריאות של נכרים אע"פ שדיניהם כדיני
 ישראל אי אתה רשאי להזקק להם שנא' *ואלה
 המשפטים אשר חשים לפניהם לפניהם ולא לפני
 נכרים ד"א לפניהם ולא לפני הדיוטות:

שרוב קמחי התור: גלו עס יכניה דכתיב בהו הקהש והמסגר
 אלף: כיון שסוגרין הלכה שהם סגורים בה אפי"ן יודעים
 להשיב לשאליהם טוב אין לה פותחים אחרים: עולא אמר היינו
 לדקה שמיהר להניח הרעה לסוף מ' מאות וקמשים דהיינו ב'
 שנים קודם וכושנתם דהוא בגמטריא תתכ"ב זאס שהו עד
 וכושנתם היה מתקיים בהם כי אבד תאבדון: ש"מ מהרה דמרי
 עלמא כמכין וכושנתם דהא כתיב כי אבד תאבדון מהר:
 אגוריאות אסיפות כמו אוגר בקיץ: לפניהם קאי אשבעים
 זקנים שעלו עמו להר קודם מתן תורה כדכתיב ואל
 עשה אמר עלה וגו' ואע"פ שככתבה פרשה זו לאמר מתן תורה
 קודם מ"ת כאמרה וככנה המזבח והעלו העולה והשלמים ובאותו
 דס נכנסו לברית: (ונמוס' כמון נסס ר"י דאלהים טונא דכתיב
 נפרשה קאי דאלהים נפקא לן מוחתים):

המגרש פרק השיעי גיטין קנב

אכלה בשוק גירגרה בשוק הניקה בשוק בכלן פט
 ר' מאיר אומר תצו: ר"ע אומר עד שישאו
 ויתנו בה מזוזות בלבנה א"ל ר' יוחנן בן נורי א"כ
 לא הנחת בת לאברהם אבינו שיושבת תחת בעלה
 והתורה אמרה *כי מצא בה ערות דבר ולהלן דברים כד
 הוא אומר *על פי שני עדים או על פי שלשה עדים ^{סס יט}
 יקום דבר מה לחלן דבר ברור אף כאן דבר ברור:
 [משנה ב"ש אומר לא יגרש אדם את אשתו אלא צ
 א"כ מצא בה דבר ערוה שנא' *כי מצא ^{דברים כד}
 בה ערות דבר וב"ה אומר אפילו הקדיחה תבשילו
 שנא' כי מצא בה ערות דבר] ר"ע אומר אפילו
 מצא אחרת נאה הימנה [שנ' *והי' אם לא תמצא תן ^{סס}
 בעיניו]: [גמ'] במאי קמיפלגי בדר"ל דאר"ל
 כי משמש בד' לשונות אי דלמא אלא דהא ב"ש
 גירגרה בשוק הלכה כטויית גרון: מזוזות בלבנה נשים הטוות
 בשוק לחור הלכנה ודרכן לשיק שיכות בטלות ולדבר
 נקטות שנעיר: לא הנחת וכו' שיש אויבים מוליאים קול
 נכנס ברמז מועט:
 [הקדיחה שרפה או ע"י אור או במלח כמו כי אם קדחה באפי:
 ערות דבר לב"ה משמע להו או ערוה או שאר דבר
 סרקון: ר"ע אומר אפילו לא מלא בה ערוה ולא דבר]: כי
 משמש בד' לשונות במקום ד' לשונות הללו נכתב כי בתורה
 במקום אם במקום פן במקום אלא במקום אשר. במקום אם
 כמו כי ימלא בקרבך כי יקרא כי מראה קמור וכו' במקום אלא

סברי [והי' אם לא תמצא חן בעיניו] כי מצא בה
 ערות דבר דהא מצא בה ערות דבר ור"ע סבר
 כי מצא בה ערות דבר אי נמי מצא בה ערות דבר
 נ הניא היה ר' מאיר אומר כשם שיש דעות במאכל
 כך יש דעות בנשים יש לך אדם שזכוב
 נופל לחוד כוסו וזורקו ואינו שוחהו וזו היא מדה
 לסתור דבר האמור למעלה לומר אינו כן אלא כן כמו יאמר לא
 כי לקת וכן ולא תקפון את ידך כי פתח תפתח וכו' במקום
 כן כמו כי תאמר בלבדך רבים וגו' לא תירא מהם גו' וכו'. וכן
 כל כי הסמוכים לחף חף כי תאמר לא אשורנו חף כי אכזי
 אעכנו כלן כדרשין בלשון תימהוכו ועוד משמש בלשון דהא דבייכו
 אשר או מפני כלו ליתן טעם במו לא לקתי כי יראה כלו מפני
 שיראה וכן כי יבא אלי העם לדרוש אלהים מפני שגא אלי העם
 וכולהו מתרגמינן ארו שלשון ארו בארמי משמש כל לשונות כי
 בעברי ואם באת וכו' * דהא מצא בה מפני שמלא בה [הא לאו
 הכי לא יגרשנה וב"ה נמי הכי משמע להו לשון מפני מפני שמלא
 בה] או ערוה או דבר ואם לאו לא יגרש הילכך לא תמלא תן
 דקאמר קרא היינו מפני שמלא בה כדמפרש ביה ולא משום תן
 של נוי: ור"ע מפרש ליה להאי כי בלשון אס הילכך תרי עלי
 כינהו אס לא תמלא תן של נוי בעיניו ואם מלא בה ערות דבר:
 יש דעות במאכל דעות בני אדם חלוקות באסטיסות של מאכל
 ומשת' יש שהוא איסטניס וקן במאכל מחמת מיאוס מיעוט
 גיש שאינו איסטניס כ"כ ויש שאינו איסטניס כלל כך דעות בני
 אדם חלוקים בפריכות יש מקפיד על פריכות מועט ויש שאינו

ע"ד

ס

ע' נדע"י
צנח'
באריכות

פפוס
לך א
זו ה
ומניח
מוצצ
אשה
משנ
ס"ד
החור
ושלו
קרא
הוצי
וכה
ואם
האח
וזה
מקפי
של א
מדבר
ככנס
ידיה
אדם
שבנ
לונש

פפוס בן יהודה שהיה נועל בפני אשתו ויוצא ויש
 לך אדם שזוכב נופל לתוך כוסו וזרקו ושותהו
 וזו היא מדת כל אדם שמדברת עם אחיה וקרובה
 ומניחה ויש לך אדם שזוכב נופל לתוך תמחוי
 מוצצו ואוכלו וזו היא מדת אדם רע שרואה את
 אשתו יוצאה וראשה פרוע וטוה בשוק * ופרומה ^{סס ע"ב}
 משני צדדיה ורוחצת עם בני אדם עם בני אדם
 ס"ד אלא במקום שבני אדם רוחצין זו מצוה מן
 התורה לגרשה שנא' * כי מצא בה ערות דבר וגו' ^{דנ"י כד}
 ושלחה מביתו והלכה והייתה לאיש אחר הכחוב
 קראו אחר לומר שאין זה בן זוגו של ראשון זה
 הוציא רשעה מביתו וזה הכנים רשעה לתוך ביתו
 וזה שני ושלחה שנא' * ושנאה האיש האחרון וגו' ^{סס}
 ואם לאו קוברתו שנאמר * או כי ימות האיש ^{סס}
 האחרון כדאי הוא במיתה שזה הוציא רשע מביתו
 וזה הכנים רשעה לתוך ביתו * כי שנא שלח ר' מלאכי ^ב

מקסיד כל כך ויש שאינו מקסיד כלל: פפוס בן יהודה בעלה
 של אשה אחת היה וכשיוצא מביתו לשוק בעל דלת בפניו שלא
 מדבר עם כל אדם ומדה שאינה הוגנת היא זו שמתוך כך אינה
 נכנסת ביניהם ומזכה תחתיו: ופרומה משני צדדיה אלל אלילי
 ויהי כדרך אדומיות שכלרפת שגזקן כראה מלדיהן: עם בני
 אדם ס"ד א"כ רגלים לדבר שזונה היא ואסורה לו: במקום
 שבני אדם רוחצים והיא נכנסת לעיניהם אחר יליאתם כשהם
 לונשים בגדיהם: כי שנא שלח פסוק הוא נכנאות מלאכי:

יהודה אומר אם שנאתה שלח רבי יוחנן אומר
 שנאוי המשלח ולא פליגי הא בזווג ראשון הא
 בזווג שני דא"ר אלעזר כל המגרש אשתו ראשונה
 מוכח מוריד עליו דמעות שנא *וזאת שנית
 העשו כסות דמעה את מוכח ה' כבי ואנקה מאין
 עוד פנות אל המנחה ולקחת רצון מידכם ואמרתם
 על מה על כי ה' העיד בינך ובין אשת נעוריד
 אשר [אתה] בנדה בה והוא חברתך ואשת כרייתך:

מסכת סוטה

המקנא

פרק ראשון

ב הניא רבי אומר למה נסמכה פרשת נויר לפרשת
 סוטה לומר לך שכל הרואה סוטה בקילקולה
 יויר עצמו מן היין:

אם שנאת שלח כר"ע: אם שנואה היא לפני המקום שלח כב"ש:
 ואית דגרסי שכו המשלח וזו שמעתי שכו המשלח לפני המקום
 ואפילו לב"ה כהי דלא כייפינן שלא להוליח מיהו שכו הוא: זווג
 ראשון אשת כעורים ובה משתעי קרא כדכתיב בתריה אשת
 נעוריד וכתיב וכאמרתם ברזקכם ובאשת נעוריד אל יבגוד:
 בקילקולה כנוולה ובנוסחה שמנוולים אותה כדקתני מתכיתין
 קושר קבל למעלה מדדיה: יויר עצמו מן היין
 שהיין מביא לידי קלות ראש והוא גרם לה:

המקנא פרק ראשון סוטה קנר

אמר רב שמואל בר יצחק כי הוה פתח ריש לקיש א
בסוטה אמר הכי אין מזווגין לו לאדם אשה ש
אלא לפי מעשיו שנא *כי לא ינוח שבט הרשע על תלי' קכה
גורל הצדיקים אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן
וקשה לזווגן בקריעת ים סוף שנא *אלהים מושב סס סס
יחידיו ביתה מוציא אסירי' בכושרו' (אל תקרי מוציא
אלא כמוציא) איני והא אמר רב יהודה אמר רב
ארבעין יום קודם יצירת הולד ב"ק יוצאה ואומר' בת
פלוגי לפלוגי בית פלוגי לפלוגי שדה פלוגי לפלוגי
לא קשיא הא בזוג ראשון הא בזוג שני:

כי פתח כשהיה בל לדרוש בפרשת סוטה: אין מזווגין אשה
אלא לפי מעשיו לכוונה ולדיק ופרולה לפרוז: כי
לא ינוח שבט וגו' לא יזווג ממסל' הרשע בגורל לדיק: וקשה
לפני הקב"ה: לזווגם הכך לפי מעשיו: בקריעת ים סוף שכסתו
בו מעשה (סדרי) בראשית: מושב יחידים ביתה אדם יקיד
ואשה יקידה והוא מזווגם יקד (ומושיב) [ומיישב] מהם בית
אחד: מוציא אסירים בכושרות הוליא ישראל ממלרים נקדש
כשר לא קמה ולא לכה מקיש זוג יקידים למוליא אסירים: איני
מי הוי זוג לפי רשע וחכית והא מקודם ילירתו שאין כודע רשעו
וחכותו מכרזין בת זוגו וא"ת הכל גלוי לפכיו והא הכל בידי שמים
פון מיראת שמים כדאמרין במסכת נדה מלאך הממונה על
ההריון כטל טפה ומביאה לפני הקב"ה ואומר לפכיו טפה זו
מה תהא עליה גבור או קלש קכס או טפס עכי או עשיר אבל
לדיק ורשע לא קאמר [ליה] דאין זו בידי שמים: זוג ראשון
לפי המזל: זוג שני לפי מעשיו וקשה לזווג לפי שאיכה בת זוג:

ג מהו לשון קינוי אר"נ בר יצחק אין קינוי אלא
 לשון התראה וכה"א *ויקנא ה' לארצו:
 ב תניא היה רבי מאיר אומר אדם עובר עבירה
 בסתר הקב"ה מכריו עליו בגלוי שנאמר
 *ועבר עליו רוח קנאה וקנא את אשתו ואין עברה
 אלא לשון הכרזה שנאמר *ויצו משה ויעבירו קול
 במחנה אמר ריש לקיש אין אדם עובר עבירה
 אלא אם כן נכנסה בו רוח שמות שנא' *איש איש
 כי תשטה אשתו תשטה כתיב:

יול ב

ס

במדבר ה

שמות לו

במדבר ה

ס תנא דבי ר' ישמעאל אין אדם מקנא לאשתו
 אא"כ נכנס בו רוח שנא' *ועבר עליו רוח
 קנאה וקנא את אשתו מאי רוח רבנן אמרי רוח
 טומאה רב אשי אמר רוח טהרה ומסתברא כמ"ד
 ויקנא ה' לארצו התרה בילק וסמיל וגוס שלא יסקיתו עוד את
 ארצו דבשילוק גובאי משתעי פרשתא לעיל: לארצו על
 ארצו כמו וישאלו אנשי המקום לחטו על אשתו האתם
 תריבון לבעל:

ס

במדבר ה

אדם עובר עבירה בסתר כגון אשה פרוכה עוברת בסתר:
 והקב"ה מכריו בגלוי שנותן בלג בעלה לקנא לה והדבר
 מפורסם בגלוי: ואין עברה גרסינן: אלא לשון הכרזה הקב"ה
 מתכוין להעביר קול:
 [רוח טמורס ולקמן מפרש רוח טהרה או רוח טומאה ע"י שטן
 הנא להקטיאו להקניט את אשתו]: רבנן דבי רב אשי אמרי
 רוח טומאה: רוח טהרה שזכא את הפריעו: מסתברא כמ"ד

המקנא פרק ראשון סוטה קנה

רוח טהרה דחניא וקנא את אשתו רשות דכרי
ר' ישמעאל ר"ע אומר חובה אי אמרת בשלמא
רוח טהרה שפיר אלא אי אמרת רוח טומאה
רשות וחובה לעיילי לאינש רוח טומאה בנפשיה:
אמר רב חסדא זנותא בכיתא כקריא לשומשמי ג
זא"ר (פפא) [חסדא] תוקפ' בכית' כקריא ^{ס"ע"ב}
לשומשמי אידי ואידי באתתא אבל בגברא לית
לן בה:

ואמר רב חסדא בתחלה קודם שחטאו ישראל ר'
היתה שכינה שרויה עם כל אחר ואחד ^{ס"ס}
שנא' *כי ה' אלהיך מתהלך בקרב מחניך וכיון ^{דגדיס כנ}
שחטאו (היתה שכינה מסתלקת) [נסתלקה שכינה]
מהם שנא' *ולא יראה בך ערות דבר ושכ מאחריך: ^{ס"ס}

דרוק דקאמר רבי ישמעאל טהרה היא: דחניא דקאמר רבי
ישמעאל רשות פלוגתא דר' ישמעאל ור"ע לקמן מפרש טעמייהו:
שפיר אי רשות אי קובה:

כי קריא תולעת של שומשמי האוכלתן כך הזכות מקריב הבית:
תוקפא כעס: אידי ואידי תוקפא וזכות דאמרי' דמקריב
ביתא: באחתא כשהאשה מוכה או כעסכית לפי שהיא מתעסקת
בזכויה ואינה עושה עלאה ולא משמרת ביתה ומפקרת את של
בעלה למכאפיים:

קודם שחטאו ישראל בעריות: עם כל אחר ואחר בניתו:
נסתלקה שכינה מהם עלנא לניתס דאיכה יכולה לראות
בעצירות אנביתס:

ה א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן כל העושה מצוה אחת בעה"ו מקדימתו (ומוליכתו) ^{שס} [והולכת] לפניו לעה"ב שנא' והלך לפניך צדקך כבוד ה' יאספך וכל העובר עכירה אחת בעה"ו מלפפתו (ומוליכתו) [והולכת לפניו] ליום הדין ^{אינו} שנא' *יולפתו ארחות דרכם יעלו בתהו ויאכרו ^{ברא' לט} אלעזר אומר קשורה בו ככלב שנא' *ולא שמע אליה לשכב אצלה להיות עמה לשכב אצלה בעה"ו להיות עמה (ליום הדין) בעולם הבא:

ו דרש רב עזרא זמנין אמר לה משמיה דר' אמי זמנין אמר לה משמיה דר' אסי כל האוכל ^ד לחם בלא נטילת ידים כאלו בא על אשה זונה ^{ע"ב} שנא' *כי בעד אשה זונה עד ככר לחם (ואשת איש נפש יקרה תצוד): אמר רבא האי בעד אשה זונה עד ככר לחם [בעד ככר לחם] עד אשה זונה מבעי ליה. אלא אמר רבא כל הבא על אשה מקדימתו לפני (מעתי) [מיתתו] מכרות לפניו: מלפפתו כורכתו:

כי בעד אשה זונה וגו' השתא דריש לה חסיפיה לרישיה בשביל ככר ^{לס} לא אדם לעוכש של זוכה: נמילתיה דרבא גרסינן בעד ככר לחם עד אשה זונה מיבעי ליה דמשמע בשביל ככר לס רוב העוכש עד כדי עוכש אשה זוכה וה"ה כמי אי הוה כמי עד אשה זוכה בעד ככר לס ל"ק לי' לרבא מידי דודאי חסיפיה לרישא כמי מדריש קרא אלא עד ובעד קא קשיא ליה דגבי ככר

המקנא פרק ראשון סוטה קנו

וזנה לסוף מבקש ככר לחם (ואינו מוצא) אמ' ר'
 וריקא א"ר אלעזר כל המזלזל בנטילת ידים נעקר
 מן העולם. אמר רב חייא בר אשי אמ' רב מים
 ראשונים צריך שיגביה ידיו למעלה מים אחרוני'
 צריך שישפיל ידיו למטה: תנ"ה הנוטל ידיו צריך
 שיגביה ידיו למעלה שמא יצאו מים חוץ לפרק
 ויחזרו ויטמאו את הידים א"ר אבהו כל האוכל
 פת בלא ניגוב ידים כאלו אוכל לחם טמא שנא'
 *ככה יאכלו בני ישראל את לחמם טמא בגוים יחזקאל ד'
 אשר אדיחם שם מאי *ואשת איש נפש יקררה חשלי'
 לקס הוה ליה למכתב בעד וגבי אשה זונה הוה ליה למכתב עד;
 המזלזל שאוכל תמיד בלא נטילת ידים: נעקר העובר על דברי
 חכמים חייב חיתה דכתיב ופורץ גדר ישכנו קמא: [מים
 ראשונים שלפני המזון: שיגביה ידיו ראשי אלבעותיו שיהו
 המים משפעין לכל זרועותיו וכו': שמא יצאו מים וכו' כדתנן
 במסכת ידים פ"ג וכו' * : אחרונים שלאקר הסעודה שקייצו יג' דש"י
 חכמים מפני שמלק סדומית יש שמסמא את העינים: צריך באדיבות
 להשפיל ידיו למטה כדי שתד הזוהמא של תנשיל שזידו שהרי בגמ'
 להעביר הזוהמא הן]: כל האוכל בלא ניגוב ידים דבר מאוס
 הוא וכקשב כטומאה: שנ' ככה יאכלו בני ישראל את לחמם
 טמא בגוים (ומפני שזה ליקזקאל לעשותו במאוס ולאפותו אינו
 בלפיעי הנקר ובגללי האדם כדכתיב בגללי לואת האדם תעוגכה מרש"י
 לעיניהם וכתיב בתריה ככה יאכלו בני ישראל את לחמם טמא
 בגוים) אלמא דבר מאוס קרי טומאה: מאי ואשת איש וגו'

תצוד א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן כל אדם שיש בו גסות הרוח לסוף נכשל כאשת איש שנ' ואשת איש נפש יקרה תצוד. אמר רבא האי נפש יקרה נפש גבוה מיבעי ליה ועוד היא תצוד מיבעי ליה אלא אמר רבא כל הבא על אשת איש אפילו למד תורה דכתיב בה *יקרה היא מפניני יקרה היא מב"ג שנכנס לפני ולפנים אפ"ה היא צדתו לדינתה של גיהנם:

משלי ג

וא"ר יוחנן משום ר' שמעון בן יוחאי כל אדם שיש בו גסות הרוח כעובר ע"ו כתיב הכא *תועבת ה' כל גבה לב וכתיב החם *ולא תביא תועבה אל ביתך ור' יוחנן דידיה אמר כאלו כופר בעיקר שנא' *זרם לבבך ושכחת את ה' אלהיך ר' חמא בר חנינא אמר כאלו בא על העריות כולם כתיב הכא תועבת ה' כל גבה לב וכתיב

ס

ס

ס

ס

סיפיה דקרא דלעיל [הוא] כי צעד אשה זונה עד ככר לקס: לסוף נכשל בא"א וה"ק צעד אשה זונה עד ככר לקס ואשת איש זונה כפש יקרה הגבוה היא תלודכ' רודף אחריה ובל אותה ומגיעה: היא תצוד מיבעי ליה כיון דמסיפיה לרישיה קא דרשת ליה הכי איבעי ליה למכתב ואשת איש כפש יקרה היא תלוד אותה אבל השתא מטעם דאשת איש לדה את הכפש יקרה: מכהן גדול דאפי' מוצר ח"ס קודם לב"ג ע"ה לפתוח ראשון ולצדק ראשון ומהאי קרא דרשיבן ליה בהוריות: זרם לבבך ושכחת מעלה אני עליך כאלו שכחת:

התם
עולא
האד
תקרו
אמר
להקב
*הרכ
לא י
שילא
דבי
*מימ
קשיא
את כ
באפו
נעיכו
תועב
הרוח
קרא
על ה
דומה
שילא
ליה:
יד
בכותן

המקנא

פרק ראשון

סוטה

קנו

התם * כי את כל התועבות האל עשו אנשי הארץ ויקרא ית
 עולא אמר כאלו בנה במה שנא * חרלו לכם מן יסעיה ב
 האדם אשר נשמה באפו כי במה נחשב הוא אל
 חקרי במה אלא במה מאי * יד ליד לא ינקה ושלמי ית
 אמר רב כל הבא על אשת איש אפילו הקנהו וסו יב"ט
 להקב"ה שמים וארץ כאברהם אבינו דכתיב ביה
 * הרמותי ידי אל ה' אל עליון קונה שמים וארץ כדל' יד
 לא ינקה מדינה של גיהנם קשיא להו לדבי ר'
 שילא האי יד ליד ידי מיבעי ליה אלא אמרי
 דבי ר' שילא אפילו קבל תורה כמשה דכתיב ביה
 * מימינו אש דת למו לא ינקה מדינה של גיהנם דכריס לג
 קשיא ליה לר' יוחנן האי יד ליד יד מיד מיבעי ליה

את כל התועבות האל גבי עריות כתיב: במה ע"ז: אשר נשמה
 באפו שמקזיק את עלמו כנעל כפס והיינו גאווה שקטובה כפסו
 נעייכו: מאי יד ליד לא ינקה סיפיה דקרא דאיתי לעיל הוא
 תועב' ה' כל גנה לב יד ליד לא ינקה: ה"ג כל שיש בו גסות
 הרוח אפי' הקנהו וכו' ול"ג כל הבא על אשת איש דלא משתעי
 קרא אלא בגסות הרוח: הקנהו להקב"ה וכו' השליטו בשנאו
 על הכל כאברהם שקראו קונה שמים וארץ דהיינו יד ליד אפי'
 דומה לאברהם שאמר הרמותי ידי וכו': קשיא להו לדבי ר'
 שילא אהך דרשה דרב: ה"ג האי יד ליד ידי [לא ינקה] מבני
 ליה: אפילו הוא כמשה רבינו שקבל תורה מיד הקב"ה לידו:
 יד מיד מיבעי ליה דהא קרא במקבל תורה עוקמת ליה ולו
 בנותן והוה ליה למכתב יד מיד לא ינקה יד שקבלה מיד אף הוא

ט וא"ר אלעזר כל אדם שיש בו גסות הרוח ראוי
 לגדעו כאשירה כתיב הכא *ורמי הקומח
 גדועים וכתוב החם *ואשריהם תגדעון. וא"ר אלעזר
 כל אדם שיש בו גסות הרוח אין עפרו ננער שנא'
 *הקיצו ורננו שוכני עפר *שוכני עפר לא נאמר
 אלא שוכני עפר מי שנעשה שכן לעפר בחייו
 וא"ר אלעזר כל אדם שיש בו גסות הרוח שכינת
 מיללת עליו שנא' * (כי רם ה' ושפל יראה וגבוה
 ממהק יידע) דרש רב עירא ואי תימא ר' אלעזר
 בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת
 ב"ו גבוה רואה את הגבוה ואין גבוה רואה את
 השפל אבל מדת הקב"ה אינו כן היא גבוה ורואה
 את השפל שנא' כי רם ה' ושפל יראה:

שם
 ישעיה י
 דברים ל
 ישעיה כו
 גי' ילקוט
 שוכני
 כנעסר כו'
 תלים קלח

שם אמר רב חסדא *אמר מר עוקבא כל אדם שיש
 כאשירה גדע ושרש אקריו כאשרה שרריך לשרש אקריו כדכתיב
 ואנדתם את שם: ננער מוקץ בתקוות הממים:
 שוכני עפר לא נאמר דלשמע על כל הממים: שכן לעפר
 משפיל עלמו עד לעפר: מיללת מוקנכת: וגבוה ממרחק יידע
 רישיה דקרא כי רם ה' ושפל יראה וגבוה ממרחק יידע והגבוה
 ממרחק מוקדם שמתא עליו הסורענות ימים רבים יידע שכינה
 מתאוככת ומשתברת עליו כמו ויודע אלמכותיו וכמו ויודע בהם
 ז"ל השפיל אנשי סוכות יודע כמציא למעלה לאון שגר: רואה את *הגבוה
 דש"ל לקרבו ולהשתדל עמו וקאזב דעיניו כמו כנכורה בתאנה דראשיתה
 ראיתי את אבותיכם כתי עיני לקרנן ולקננס:

גי' גמרא
 ואיתמוח

בריה דרב יהושע ומעטרה ליה כסאסאה לשכלתא
 אמר רבא בשמתא מאן דאית ביה ובשמתא מאן
 דלית ביה. אמר רב נחמן בר יצחק לא מינה
 ולא מקצתה מיוטרא מ"ד ביה *תועבתה* כל גבה לב;
 יא אמר חזקיה אין תפלתו של אדם נשמעת אלא
 א"כ משים עצמו כבשר שנא' *והיה מדוי*
 חרש בחרשו ומדוי שבת בשבתו יבא כל בשר
 להשתחוות לפני אמר ה' א"ר וירא בשר כתיב
 *ונרפא אדם לא כתיב ביה ונרפא א"ר יוחנן
 אדם "אפר" דם "מרה בשר" בושה "סרוחה" רמה
 מסתוללין בו ויהיו דנריו מתקבלים עליהם על כרסם: ימעטרה
 ליה כסאסאה לשכלתא גסות מעט נאה והוגכת לו לת"ק
 ומעטרתו כסאסאה המעטרת לשכולת: בשמתא מאן דאית
 ביה גסות הרוק: ובשמתא מאן דלית ביה גסות פורתא לפי
 שאין בני עירו יראים ממנו ואין בו כח להוכיחם: לא מינה
 ולא מקצתה לא יספון אדם לא זכולה ולא במקלתה דמי זוטרא
 מ"ד ביה קרא תועבת י' כל גבה לב:
 כבשר שהיא רך ולא כאזן שהוא קשה: להשתחוות להתפלל
 אותם שהם כבשר יבואו ויתפללו כי הם נשמעים לפי אצל
 גמי הרוק לא יבואו: בשר כתיב ביה ונרפא ובשר כי יהיה צו
 בעורו שקין ונרפא: אדם כי יהי בעורו בשרו כגע לרעת כי תהיה
 באדם לא כתיב נרפא נקד מכייהו לפי דרכך אתה למד שמי
 שהוא רך וענוו כבשר קרוב להתרפאות מיסורין הנאים עליו אצל
 מי שהוא קשה כאדמה אין רפואה למכותיו דרוק קמעא עוברתו:
 אדם למה נקרא שמו אדם שהוא אפר דם מרה כלו' כולו הנל

ואיכא
 אמר
 נפחת
 לשון
 כל ה
 *ואמ
 לחם
 נמוכ
 מקרי
 מנחה
 הכתו
 אלהי
 נמאס
 לכך ל
 שזכר
 המאס
 שקרוי
 שאול
 באכש
 שאינו
 בעלמו
 משתע
 רעד
 אל א

ואיכא דאמרי "בושה" שאול "רמה דכתיב בשו"ן.
 אמר רב אשי כל אדם שיש בו גסות הרוח לסוף
 נפחת שנא' *ולשאת ולספחת ואין שאת אלא ^{שס"ע"ב}
 לשון גבהות שנא' *ועל כל ההרים הרמים ועל ^{שס"ד}
 כל הגבעות הנשאות ואין ספחת אלא טפילה שנא' ^{ישעיה ב}
 *ואמר ספחני נא אל אחת הכהונות לאכול פת ^{ש"א ב}
 לחם א"ר יהושע בן לוי בא וראה כמה גדולים ^{ס' כגור}
 נמוכי הרוח לפני הקב"ה שבזמן שבה"מ קיים אדם ^{הדין וע"ש}
 מקריב עולה שכר עולה בידו מקריב מנחה שכר ^{רש"א}
 מנחה בידו אבל מי שדעתו שפלה מעלה עליו
 הכתוב כאלו הקריב כל הקרבנות כולן שנא' *זבחי ^{תלים נא}
 אלהים רוח נשברה ולא עוד אלא שאין תפלתו
 נמאסת שנא' *לב נשבר ונדכה אלהים לא תבוה: ^{שס}
 לכך לא יתגאה מרה היא לקלוטת מרה היולאת מן המריה
 שנכבד ומתגברת באדם הכל לפי הקדשים ושמו העמים ולפי
 המאכל שאוכל ועל ידיה באים קלאים וכנעים ומכאובים יש
 שקרוי בדברי הרופאים מרה שקורה ויש שקרוי מרה אדומה:
 שאול מקום שאול ביתו: נפחת מהמעט מקשיבותו ונעשה פקוח
 באכשים: ולשאת ולספחת ע"י שמכשאת עלמו בא לידי ספקת
 שאינו עיקר באכשים אלא כספק וטפל: טפלה דבר שאינו קשוב
 בעלמו ומטפל לאמרים: ספחני נא אספני כא בגזירת בית עלי
 משתעי קרא אעמיד כהנים גדולים אמרים שיזליאו את כהני
 רעך מגדולתם וינטרכו לנקש מהם לאוספס ולקולטס וכללם:
 אל אחת הכהונות באחת מן המשמרות: שכר עולה בידו ולא
 שכר קרבן אחר: זבחי כל הזבחים נמשמע:

יב *וא"ר יהושע בן לוי כל השם אורחותיו בעולם

הזה זוכה ורואה בישועתו של הקב"ה

שנאמר *ושם דרך אראנו בישע אלהים אל תקרי

ושם אלא ושם:

*והלכה והיתה לאיש אחר אמר רב יוסף הכהוב

קראו אחר שאין זה בן זוגו של ראשון

הוציא רשעה מביתו וזה הכנים רשעה

לתוך ביתו:

ז [משנה] היו מעלין אותה לב"ד הגדול שבירושלים

ומאיימין עליה כדרך שמאיימין על עדי

נפשות ואומרים לה בתי הרבה יין עושה הרבה

שחוק עושה הרבה ילדות עושה הרבה שכנים

הרעים עושים עשי לשמו הגדול שנכתב בקדושה

שלא ימחה על המים ואומרים לפניו דברים

שאינה כדאי לשומען היא וכל משפחת בית אביה:

השם אורחותיו מקצת הפסד ממה כנגד שכרה של מלכה: לא

תקרי ושם בשמאל אלא ושם בימין:

הכתוב קראו אחר למי שנוסאה: שאין זה בן זוגו של ראשון

אם ישאנה:

ומאיימין עליה שמהא מודה: על עדי נפשות כדאמרינן

בסנהדרין הוו יודעין שלא כליכי ממכות דיכי כפשות

וכו' בפרק אחד דיכי ממכות: הרבה ילדות עושה וגורם

לכערה ילדה [שנאה] לידי קלקול ושמה אמת הדבר אל

תביאי עלמך לידי מיתה מכולת זו: שכנים רעים יודעין לפתוח

ומלויין לה תמיד: שאינה כדאי לשומען אינה ראויה לשומען

וכהן אוחו בבגדיה אם נקרעו נקרעו אם נפרמו ^{סס}
 נפרמו עד שהוא מגלה את לבת וסותר ^{כחשכס}
 את שערה ר' יהודה אומר אם היה לבת נאה
 לא היה מגלהו ואם היה שערה נאה לא היה
 סותרו היתה מתכסה בלבנים מכסה בשחורים
 היו עליה כלי זהב *וקטליאות נזמים וטבעות ^{סס ע"ג}
 מעבירים ממנה כדי לנוולה ואח"כ מביא חבל
 מצרי וקושרו למעל מדדיה וכל הרוצה לראות
 בה רואה חוץ מעבדיה ושפחותיה מפני שלבת
 גם בהן וכל הנשים מותרות לראיתה שנא'

שומרין לפניה דברי הודאות לדיקי' הראשון' אלא כדי שתודה
 על קלקולה כדאמר' לקטן יהודה הודה ולא בוש:
 אוחו בבגדיה צנית הלווא' שלה: אם נקרעו אינו קושט: ואם
 נפרמו אינו קושט פרימה גדולה מקריעה שנקרעת
 לקרע' הרב' דימייכנייר בלע"ז כמו האי דפרים סילקא: עד
 שמגלה את לבת ולקמן יליף לה מקרא: וסותר את שערה
 מקליעתו ולקמן יליף לה מקרא: קטליאות תכשיט הוא כמעין
 חלי עגול פתוח וסוגרת בו את חלוקה ומקיף את גרוכה מן
 הלדדין: חבל המצרי עשוי מלורי דקל מסיב הגדל סביב הדקל
 וכרוך עליו: וקושר למעלה מדדיה כדי שלא ישממו בגדיה
 לארץ: שלבה גם בהן כשאדם רואה בני ביתו דעתו מתגברת
 עליו ולא תירא ולא תודה ואנו מבקשים שתודה ולא ימקה ^{סס}
 הקדוש על המים: וכל הנשים מותרות לראותה לקמן פריך
 והא תנא רישא כל הרוצה לראות בה רואה ואפי' אנשים כו'

*ונוסרו כל הנשים ולא תעשינה בזמתכנה:

יחזקאל כג

וג' ת"ר אומרים לפניך דברי הגדה ומעשים שאירעו
בכתובים הראשונים כגון *אשר חכמי יגידו

ס

לא יבנו ולא יבנו מאבותם יהודה הורה ולא בוש מה
היה בסופו זכה וירש חיי העולם הבא. ראובן

ס

הורה ולא בוש מה היה בסופו זכה וירש חיי
העולם הבא. ומה שכרן מה שכרן כדקאמרינן

ס

אלא מה שכרן בעולם הזה *להם לכדס נתנה
הארץ ולא עבר זר בתוכם בשלמא יהודה אשכחן

ס

ברא' לא דאודי דכתיב *ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני
אלא ראובן מנא לן דאודי דא"ר שמואל בר נחמני

ס

דנרי' לנ א"ר יונתן מ"ד *יחי ראובן ואל ימות וזאת ליהודה
כל אותן שנים שהיו ישראל במדבר היו עצמותיו

ס

של יהודה מגולגלין בארון עד שעמד משה ובקש
ומתן לה ונשים קיינות לראותה: ונוסרו כל הנשים מקל

ס

הוא ביחזקאל:

בכתובים הראשונים בדברים הכתובים בתורה שכעשו בנימיס
הראשונים כגון הגדה זו אשר חכמי יגידו ויודו על

קטאתם: ולא כחדו עונם מאבותם ומי הם ראובן במעשה
בלהה כדלקמן ויהודה במעשה תמר לזקה ממני: להם לבדם

נתנה הארץ יהודה זכה למלכות בתוספתא דברכות ראובן כעל
חלק מקלה [בארץ] בעבר הירדן: ולא עבר זר בתוכם דרש ר

תקומא אימתי לא עבר זר בתוכם כשנא משה לברכס. יודו
ראובן ואל ימות וזאת ליהודי' אין לך בברכת כל השבטי' מתקל

וזאת קוץ מו: עצמותיו של יהודה מגולגלין בארון עלמות כ

כי היכי דלא לחשדי אחוהי (בהדיה):

ח תנן האיש מכסין אותו פרק אחד מלפניו והאשה שני פרקים אחד מלפניה ואחד מלאחריה וכו'. אמר רבא גמירי דאין יצר הרע שולט אלא במה שעניו רואות:

יד משנה במדה שאדם מודד בה מודדין לו היא קשטה את עצמה לעבירה המקום מנוולה ס"ע"ג

היא גלתה את עצמה לעבירה המקום גילה עליה הירך התחילה בעבירה תחלה ואחר כך הבטן לפיכך חלקה הירך תחלה ואחר כך הבטן ושאר הגוף לא פלט: גמ' אמר רב יוסף אע"ג דמדה בטיל במדה לא בטיל דאמר רב יוסף וכן תני ר' חייא מיום שחרכ בית המקדש אע"ג שבטל סנהדרין ארבע מיתות לא בטלו. והא בטלו אלא דין ארבע מיתות לא בטלו. מי שנתחייב סקילה דלא ליחשדו אחוהי שלא יהיו שאר אקיו כקשדין מאביהן: האיש מכסין אותו נכסקל: פרק אחד קתיבת בגד מלפניו ושאר כל גופו ערוה: גמירי מסורת נידם מרבותם:

ירך התחיל בעבירה (כגון לשמש) [דקך תשמיש] הירך נהכה תחלה בקירוב גשר: לפיכך חלקה הירך תחלה לקלל אותה דכתיב בתה ה' את יריכך כופלת: אע"ג דמדה עצמה בטיל שפסקו ד' מיתות נ"ד: במדה לא בטיל שמודדין להם לעוברי עבירה במדה שמתקייבין בה ומתים בדוגמת אותה מיתה: דאמר רב יוסף תלמודא קאמר דאמר רב יוסף כמי בעלמא וכן תני וכו': דין ד' מיתות דין שמים שהוא דוגמתם:

המקנא פרק ראשון סוטה קסג

או נופל מן הגג או היה דורסתו. מי שנתחייב שריפה או נופל בדליקה או נחש מכישו מי שנתחייב הריגה או נמסר למלכות או לסטין באין עליו. מי שנתחייב חנק או טובע בנהר או מרח בסרונכי:

תניא היה ר' מאיר אומר מנין שבמדה שאדם טו מודד בה מודדין לו שנא' *כסאסאה בשלחה שס תריבנה אין לי אלא סאה מנין לרבות אפי' תרקב וחצי תרקב קב וחצי קב רובע וחצי רובע תומן ועוכלא ת"ל *כל סאון סואן ברעש ומנין שכל שס פרוטה ופרוטה מצטרפין לחשבון גדול ת"ל *אחת קהלת ו אחת למצוא חשבון וכן מצינו בסוטה שבמדה שמדה בה מדרו לה היא עמדה על פתח ביתה ליראות לו לפיכך כהן מעמידה בשער נקנור ומראה נופל מן הגג דומיא דסקילה דתמן בית הסקילה היה גבוה שתי קומות אח' מן העדים בל ודקפו וכו': היה דורסתו ארי דורסתו בלפרסיו ומפילו לארץ וגם זה דומה לכסקל: נחש מכישו והארס זורסו: נמסר למלכות מיתת המלכות מתזין ראשו בסייף והרג כמי סייף הוא כדאמר' בסנהדרין: סרונכי והוא קולי בגרונו: בסאסאה בתוך אותה סאה עלמה כשאתה משלמה לאבדון תריבנה: ואין לי אלא סאה כלומר עבירה גדולה: תרקב קלי סאה תרי וקצ דהיינו ג' קנים: תומן ועוכלא משקלות קטנות הן ושיעורן מפרש בגמר' בב"ב בהמוכר את הספונה: ומנין שכל פרוטה וכו' אע"פ שלא כפרע ממנו פעם ראשונה ושניה לא ויתר לו עליהם אלא מצטרפין אותה לקצנון: ליראו לו

קלונה לכל היא פרסה לו סודרין נאים על ראשה
לפיכך כהן נוטל כיפה שעל ראשה ומנוחה תחת
ט רגליה היא קשטה לו * פניה לפיכך פניה מוריקו
היא כחלה לו עיניה לפיכך עיניה בולטות היא
קלעה לו את שערת לפיכך כהן סותר את שיערה
היא הראתה לו באצבעותי לפיכך צפרניה נושרו היא
חגרה לו בצלצול לפיכך כהן מביא חבל מצרי וקושר
למעלה מודדיה היא פשטה לו יריכה לפיכך יריכה
נופלת היא קבלתו על כריסה לפיכך בטנה צבה
היא האכילתו מערני עולם לפיכך קרבנה מאכל
בהמה היא השקתו יין משובח בכוסות משובחי
לפיכך כהן משקה אותה מים המרים במקדה
של חרס היא עשתה בסתר יושב (מרום) [בסתה
סיון כד עליון] משים בה פנים שנא * ועין גואף שמרה
נשף לאמר לא תשורני עין וסתר פנים ישים. דבר
אחר היא עשתה בסתר המקום פרסמה בגלוי
משלי כו שנא * תכסה שנאה במשאון תגלה רעתו בקהל:
(תכסה לכגדו) [פרסה לו כנגדו]: כיפה לעיף: פניה
מוריקות הכי תנן לקמן אינה מספקת לשתות עד שפניה
מוריקות ועיניה בולטות: הראתה לו באצבעותיה רמזה לו
לנא אללה: מאכל בהמה שעורים: במקדה של חרס פקוטה
ומגובה שזכוסות: משים בה פנים פכאי להפרע ומכה זמתי
אכי את פכי וכתתי את פכי וכלס לשון פוכה אכי מכל עסקי
ועוסקי נהם: תכסה שנאה במשאון המכסה דבר השכחתי
למקום: במשאון במקדש: שם דבר השכחתי

וכי
ומא
* בכ
בר
נפר
בש
הא
ואת
לש
אחר
היד
אני
לכנ
כי
ל
מור
כוס
מלך
המש
הרא
מלה
שני
שיה

המקנא פרק ראשון סוטה קסד

וכי מאחר דנפקא ליה מאחת לאחת למצוי השבון מז
*כי כל סאון סואן ברעש למה לי לכמדרה ^{סס}
ומאחר דנפקא ליה מכי כל סאון סואן ברעש ^{ישעיה ט}
*בסאסאה בשלחה תריבנה למה לי לכדר' חנינא ^{סס כו}
בר פפא דאמר רבי חנינא בר פפא אין הקב"ה
נפרע מן האומה עד שעת שילוחה שנא' בסאסאה
בשלחה וגו' איני והאמר (רבה) [רבא] ג' כוסו'
האמורו' במצרים למה אחת ששתתה בימי משה
ואחת ששתתה בימי פרעה נכה ואחת שעתידה
לשתות עם חברותיה וכי תימא הנך אזדי ותני
אחריני נינהו והתניא א"ר יהודה מנימן גר המצרי
היה לו חבר מתלמידיו ר"ע אמר מנימן גר המצרי
אני מצרי ראשון ונישאתי מצרית ראשונה אשיא
לבני מצרית שנייה כדי שיתא בן בני (ראוי)
כי כל סאון שנא' ללמדנו שאף עזירות קטנות כפרעין ממנו:
למה לי מאחת לאחת כפקא: לכמדה ללמדנו שנמדה שמודד
מודדן לו הפרעון מעין הקטא: שילוחה אנודה מן העולם: ג'
כוסות בקלומי שלשה המשקי': בימי פרעה נכה נבא כזכדכאלר
מלך נבל להכות את ארץ מצרים: עם חברותיה לימות
המשק' אלמא לא בעדה במכה ראשונה: וכי תימא הנך אזדו
הראשונים כלו כולם ואלו מאומות אחרות היו שתישנו בלחץ
מלחיים: מצרי ראשון הוא עלמו כתגייה: אשיא לבני מצרית
שנייה בת מלחית גיורת וגר מלרי שיהא היא שניה לגיורת כדי
שהא בן בני שלישי וראוי לשא' בת ישראל דכתי' בני אשר יולדו

[מותר] לבא בקהל אלא אי אתמר הכי אתמר
 א"ר חנינא בר פפא אין הקב"ה נפרע מן המלך
 עד שעת שילוחי שנא' בסאסאה בשלחה תרובנה.
 אמומר מתני לה להא דר' חנינא בר פפא אהא
 (דא"ר חנינא בר פפא) מאי דכתיב *כי אני ה'
 לא שניתי ואתם בני יעקב לא כלית' אני ה' לא
 שניתי לא הכיתי אומה ושניתי בה ואתם בני
 דכיל' לך יעקב לא כלית' [היינו] דכתיב *חצי אכלה כם
 חצי כלים והם אינם כלים. א"ר המנונא אין
 הקב"ה נפרע מן האדם עד שתחמלא סאתו שנא'
 *כמלאת ספקו יצר לו: איונ כ

דרש ר' חנינא בר פפא מ"ד *רננו צדיקים בה'
 לישרים נאווה תהלה אל תקרי נאווה תהלה
 אלא נווה תהלה זה משה ודוד שלא שלטו ערכין פ' יד

מלי' לג להם דור שלישי יבא להם בקהל ה' שאם הייתי משיח לבני מזרים
 ראשוכ' היה [בן] בני שכי מלך האם ואמרי' ביצמו' ובקדושין [בני'
 אשר יולדו] להם הלך אחר פסולן אלמא עדיין מזרים הם דאלו
 שאר אומות מותרין לבא בקהל מיד ומכימן לית ליה הא דאמרינן
 בצרכות שהעמוקים והמואבים והמזרים מותרין לבא בקהל שכבר
 עלה סנכרוב ובלבל את כל האומות וה"כ קתני בתרי' דהך מלתא
 בתוספתא דקדושין א"ל ר"ע מכימן טעית שכבר עלה סנכרוב
 וכו': אהא מן המקרא הזה: חצי כלים מכתי כלות: במלאת
 ספקו כל רטוב: יצר לו (תבא לו) [תבאטו] לרה: יש בערכין

אלא נווה תהלה על עסקי נווה במים שזכו יהללוהו שלא שלטו סס

שונ
שעו
נגנו
ואד
ת"ר
נטל
מה
הימ
שא
ומה
יהא
[אר
זוכא
באר
לין
ובית
דלת
מה
הפס
והיי
הימ

המקנא פרק ראשון סוטה קסה

שונאיהם במעשה ידיהם דוד דכתיב *טבעו בארץ איכס נ
שעריה משה דאמר מר משנבנה מקדש ראשון
נגנו אוהל מועד קרסיו קרשיו בריחיו ועמודיו
ואדניו היכי אמר רב חסדא אמר אבימי תחת
מחילות של היכל:

ת"ר סוטה נתנה עיניה במי שאינו (שלה) [ראוי יח
לה] מה שבקש לא ניתן לה ומה שבירדה סס
נטלו ממנה שכל הנותן עיניו במה שאינו שלו
מה שמבקש אין נותנין לו ומה שבירדו נוטלין
הימנו *וכן מצינו בנחש הקדמוני שנתן עיניו במי ע"ס
שאינו (שלו) [ראוי לו] מה שבקש לא ניתן לו
ומה שבירדו נטלו ממנו אמר הקב"ה אני אמרתי
והא מלך על כל בהמה וחיה עכשיו *ארור (יהיה) ברא' ג
[אתה] מכל הבהמה ומכל חית השדה אני
זוכאיהם וכו' להיות כהנין מהם: דוד דכתיב טבעו
בארץ שעריה לעיל מיניה כתיב קצב ה' להשקית קומת נת
ליון ועלה כתיב טבעו בארץ שעריה ומלודת ליון היא עיר דוד
וביתו כדכתיב בספר שמואל וכשצאו לרים בימי לדקיהו טבעו
דלתות השערים שהיו של נקשת או של כסף והבז כדי שלא ישאום
אויבים ועלם ואזכים לא כשאו אתם:
מה שבקשה לא ניתן לה שאסורה לזועל: ומה שבירדה נטלו
הימנה אם שותה מתה ואם הודיתה אסורה לזעלה
והפסידה כתובתה: נחש הקדמוני נתן עיניו בקוה ונא עליה
והיינו דכתיב הנקש השיאני לשון תשמיש ונישואין הוא: נטלו
הימנו קומה זקופה: יחא מלך שלכך עשאו ערום מכל: אני

נר' ג אמרתו ילך בקומה וקופה עכשיו * על גחונך חלך אני
 ס אמרתו יהא מאכלו מאכל אדם עכשיו * ועפר תאכל
 ס הוא אמר אהרוג אדם ואשא את חוה לפיכך * ואיבה
 אשית בינך ובין האשה ובין הרעד ובין הרעה . וכן
 מצינו בקין וקרח ובלעם ורואג ואחיתופל וגחוי
 ואבשלום ואדונייה ועוזיהו והמן שנתנו עיניהם
 במה שאינו שלהם מה שבקשו לא ניתן להם
 ומה שהיה בידם נטלו מהם [פיסקא הירך התחילה
 וכו' מה"מ אילימא משום דכתיב * בחת ה' את
 ירכך וגו' והכתיב וצבחה בטגרה ונפלה ירכה
 אמר אביו כי לייט לייט תחלת ירך והדר בטן
 אמרתו ילך בקומה וקופה מקללתי אתה למד וכן כל אלה אתה
 למד מקללתו: קין נתן עיניו בתאומה יתירה שכולה עם הנל
 שתי תאומות כולדו עמו והיינו דכתיב את אחיו את הנל שני
 אחים שני רבויים: קרח על הכהונה ובלעם: בלעם בממונו של
 בלק כדי לקלל את ישראל וכהרג במדון שהלך ליטול שפר כ"ד חלק
 שנבלו מישראל (על ידו) [בעלתו]: רואג אביר הרועים וגדול
 שבתלמידים היה וכתקבא בדוד שראשו כבון (לקט) [דבר] ואיש
 תואר ומראה פנים בהלכה כדכתיב הכה ראיתי בן ליש בית
 הלקמי וגו' ואמרי' באגדה בפ' חלק כל הפסוק הזה אמרו דואג בלשון
 הרע: ואחיתופל נתן עיניו במלוכה כדאמרי' בחלק ראש אש
 יולא מאמתו וכסבור שעתיד למלוך ומה שבידו נטלו מהם לא
 יטלו ימיהם: גחוי בממונו של נעמן ונלטרע: אבשלום במלכות
 וכהרג: ואדונייהו באבויג וכהרג: ועוזיהו בכהונה והלרעת
 זרקה במלכו [כי לייט כו' וקללה היא תתלת הסודענות עיהו

ליוט זמיה כי ברקי כי אורחייהו ברקי בטן ברישא
והדר ירך בקללה נמי כתיב לצבות בטן ולנפיל
ירך הדויה דמודע לה כהן דבטן ברישא והדר
ירך שלא להוציא לעז על מים המרים]:

בשנה שמשון הלך אחר עיניו לפיכך נקרו יט
פלשתים ארץ עיניו שנאמר *ויאחזוהו סס
פלשתים וינקרו את עיניו אבשלום נתגאה בשער וספסי' טו
לפיכך נתלה בשערו ולפי שבא על עשר פלגשי
אביו לפיכך נתנו בו עשר לונביות שנא' *ויסבו ס"ג ית
עשרה נערים נושאי כלי יואב ויכו את אבשלום
ולפי שגנב שלש *לבבות לב אביו ולב בית דין נגמ' אית'
ולב כל ישראל לפיכך נתקעו בו שלשה שבטים נכבות

כי ברקי מיה כי אורחייהו ברקו שהמעיים ככנסו תקלה
ומקלקלות אותן ואמ"כ כופלות לירך: שלא להוציא לעז
שיאמרו לא עשו כסדר האלה ואין פורענות זו על ידן]:
שמשון הלך אחר עיניו כדיליף לקמן: על עשר פלגשי אביו
כדכתיב בספר שמואל ויעזוב [המלך] עשר נשים פלגשים
לשמור הבית: לונביות סכיתות: לב אביו ולב ב"ד דכתיב אלכה
כא ואשלמה את כלדי ופתיב ואת אנשלים הלכו מאתים איש
קרואים והולכים לתומם ואמרי' בסוטה ירושלמי' קרואים מדוד
שעל ידי נזות דוד הלכו עמו אמר לו כחוב לי שילכו עמי שנים
אנשים אותם שאבקר ופתב לו והיה מראה קותמו של דוד לשנים
והולכים אחריו וכן לשנים אחרים עד שכינס מאתים איש וכולם
ראשי סנהדראות הרי לב אביו ולב ב"ד. ולב אנשי ישראל כדכתיב

ש"נ ית שנא *ויקה שלשה שכטים בכפו ויחקעם בלב
אבשלום עודנו חי בלב האלה:

כ ת"ר שמשון בעיניו מרד שנא *ויאמר שמשון
אל אביו אותה קח לי כי היא ישרה

ספטי' יד בעיני לפיכך נקרו פלשתים את עיניו שנאמר
ספטי' טו *ויאחווהו פלשתים וינקרו את עיניו איני והיא

ספטי' יז כתיב *ואביו ואמו לא ידעו כי מה' הוא (כי
תואנה הוא מבקש מפלשתים) כי אול מיהא

בתר ישרות עיניו אול תניא רבי אומר שמשון
תחלת קלקולו בעוה לפיכך לקה בעוה (תחלה)

ספטי' טז תחלת קלקולו בעוה דכתיב *וילך שמשון עוטה
וירא שם אשה זונה לפיכך לקה בעוה דכתיב

ספטי' טז *ויאחווהו פלשתים וינקרו את עיניו ויורידו אותו
ספטי' יז עוטה והכתיב *וירד שמשון תמנתה וירא שם

אשה בתמנתה תחלת קלקולו מיהא בעוה הוה:
כא *ויהי אחרי כן ויאהב אשה בנחל שורק ושמה

ספטי' יז והיה בקרב איש להשתקות לו וכתיב מי ישימני סופט בארץ וכתיב
ספטי' יח ויגבו אבשלום את לב אכסי ישראל:

בעיניו מרד על ידי עיניו מרד בצורא: כי מה' הוא שקט
באותה אשה כדי להתגרות בפלשתים: והכתיב וירד

שמשון תמנתה וירא שם אשה מצכות פלשתים והיטע בעיני
שמשון ומעשה של זו בתמנת קודם לזה שנעשה: תחלת קלקולו

מיהא בעוה הוה דהווא דתמנת לאו קלקול הוה כולי האי
אלקקה לו לאשה ולא בא עליה בזכות:

המקנא פרק ראשון סוטה קסו

דלילה תנא רבי אומר אלמלא לא נקרא שמה
 דלילה ראויה היתה שתקרא דלילה דלדלה
 כחו דלדלה לבו דלדלה מעשיו. דלדלה כחו
 דכתיב *ויסר כחו מעליו. דלדלה לבו דכתיב
 *ותרא דלילה כי הגיד לה את כל לבו. דלדלה
 מעשיו דאסתלק שכינה הימנו דכתיב *והוא לא
 ידע כי ה' סר מעליו. ותרא דלילה כי הגיד לה
 ארץ כל לבו מנא ידעה א"ר (יוחנן) [חנן] א"ר
 ניכרי' דברי אמר' אביי אמר ידע' באותו צדיק
 דלא מפיק שם שמים לבטל' כיון דאמר לה *כי
 נזיר אלהים אני אמרה השת' ודאי קושט' קאמר
 *ויהי כי הציקה לו בדבריה כל הימים ותאלצהו
 ותקצר נפשו למות מאי ותאלצהו א"ר יצחק דבי
 ר' אמי בשעת גמר ביאה נשמטה מתחתיו *ועתה
 השמרי נא ואל תשתו יין ושכר ואל תאכלי כל
 טמא מאי כל טמא ותו עד השתא דברים טמאים
 קאבלה א"ר יצחק דבי ר' אמי דברי האסורי' לנזיר.

שרלדלה עקרה כמו אבני *הר שגדלדלו: מנא ידעה והלא ע"ז מו
 כמה כוזב' אמר לה קודם לכן ומלאתו שקרן: ניכרים ע"ז
 דברי אמת מתקבלים ומיושני' דברי אמת ודבורם על אופניהם
 ראמה שערו גדול ולא היה שיהי יין והכינה שהדברים האקרוכי'
 שאעור לה שדברה זה היה כמו גדול אמת הן: ותאלצהו לשון
 דומק ומלוקה: בשעת גמר ביאה תאות אדם מרובה: דברים
 האסורין לנזיר משרת עכביס כגון כוזב אשה עכביס צמיס ויש

קדמה מוחבב מול קטוב אפס זשא

שופט'טו *ויבקע אלהים את המכתש אשר בלחי ויצאו
 ממנו מים וישח א"ר יצחק דבי רבי אמי הוא
 נתאוה לדבר טמא לפיכך נתלו חייו בדבר טמא:
 כב ותחל רוח ה' לפעמו במחנה הן א"ר (אחא)
 [חמא] בר' חנינא (אותו היום) חלה
 שופט'טו יג נבואתו של יעקב אבינו דכתיב *יהי הן נחש עלי
 נדל' חט דרך לפעמו א"ר יצחק דבי ר' אמי מלמד שהיתה
 רוח הקדש מקשקשת לפניו כווג כתי' הכא לפעמו
 שוות כח וכתיב החם *פעמון זהב ורמון. בין צרעה ובין
 אשתאול א"ר אסי צרעה ואשתאול שני הרים
 שופט'טו יג גדולים היו ועקרון שמשון ומחנן זה בזה. *יהוי
 יחל להושיע את ישראל מיד פלשתים א"ר (אחא)
 י [חמא] בר' חנינא *הוחלה שבועתו של אבימלך
 נדל' כח שנאמר *אם תשקר לי ולניני ולנכדי *ויגדל הנער
 שופט'טו יג ויברכהו ה' במה ברכו אמר רב יהודה אמר רב
 שברכו באמתו [אמתו] ככני אדם וזרעו כנחל שוטף:
 בהם טעם יין דלא נפקא מכל אשר יעשה מגפן היין: מכתש
 עקוס קניעות השן: נתאוה לדבר טמא לישא בת אל ככר:
 בדבר טמא לקי הקמור שאלמלא הוא היה מת בלמא:
 רוח ה' רוק כנזאה שרתה על יעקב: מקשקשת לפניו ללוותו
 באשר הולך: הוחלה שבועתו של אבימלך בטלה לשון
 לא יקל דברו לפי שהם עברו על השבועה תקלה: במה ברכו כל
 ברכה שנמקרא הוא לשון רבוי דבר המתרבה ומלוי בו שובע ומה
 ברכה נמלא בו לא נמלא עושר בשמשון: שברכו באמתו להיות
 זרעו כנחל שוטף למה שכתאוה כתנודך:

*ויי
 נקב
 אמו
 לי
 ולא
 ויל
 אמו
 שחו
 תני
 שמו
 עד
 שע
 ויש
 עוה
 הא
 עב
 נקם
 נע
 שחו
 כתי

*ויקרא שמשון אל ה' ויאמר ה' אלהים זכרני כג
 נא וחזקני נא אך הפעם הוה ואנקמה ^ס
 נקם אחת משתי עיני מפלשתים (אמר רב יהודה) ^{ס ס}
 אמר רב אמר שמשון לפני הקב"ה רבש"ע זכור
 לי עשרים *ושתיים שנה ששפטתי את ישראל
 ולא אמרתי לאחד מהם העבר לי מקל ממקום ^{ס"ג לא}
 למקום: ^{גדסי}
^{שתיים}

וילך שמשון וילכד שלש מאות שועלים מאי כד
 שנא שועלים אמר רבי אייבו בר ניגדי ^ס
 אמר רבי חייה בר אבא אמר שמשון יבא שועל ^{סופטי' טו}
 שחזור לאחוריו ויפרע מפלשתים שחזרו משבועתם
 תניא אמר רבי שמעון החסיד בין כתפיו של
 שמשון ששים אמה היה שנאמר *וישכב שמשון ^{ס ס}
 עד חצי הלילה ויקם בחצי הלילה ויאחזו בדלתות
 שער העיר ובשתי המזונות ויסעם עם הכרית
 וישם על כתפיו (תנא אין) [וגמירי דאין] דלתות
 עזה פחותות מששים אמה. *ויהי אוחן בכיר ^ס
 האסורים אמר רבי יוחנן אין טחינה אלא לשון
 עבירה וכן הוא אומר *תטחן לאחר אשתי ועליה ^ס
 אייבו לא

נקם אחת משתי עיני [שכר א' מעיני תן לי בנקמה זו ושכר
 אקרת לעה"ב] (במודש אור רבש"ע תן לי שכר עיני אמת
 נע"ז ושכר עיני אחרת תסא שמודה לי ונתוקמת לעמיד לבא):
 שחזור לאחוריו כאלדין אותו אינו מרסיק לברוק אלא קזור
 עקלקלות: שער העיר בשערי עזה קשתעי קרא: על
 כתפיו כשיעור כתפיו:

יכרעון אחרים מלמד שכל אחד ואחד הכיא לו
 את אשתו לבית האסורים כדי שתתעבר ממנו
 א"ר פפא היינו דאמרי אינשי קמי דשתי חמרא
 נחמ' איתא חמרא קמי רפיקי *גריו' דובלא. ואמר רבי יוחנן
 כל המזנה אשתו מזננת עליו שנאמר *אם נפתה
 לבי על אשה ועל פתח רעי ארבתי וכתיב תטחן
 לאחר אשתי ועליה יכרעון אחרים והיינו דאמרי
 אינשי איהו בי קרי ואחתיה פי בוצינא:

כה ואמר רבי יוחנן שמשון הן את ישראל באביהם
 שכשמים שנאמר *הן ידן עמו כאחד [וגו']
 ואמר רבי יוחנן שמשון על שמו של הקב"ה נקרא
 שנאמר *כי שמש ומגן ה' אלהים אלא מעתה
 לא ימחק אלא מעין שמו של הקב"ה מה הקב"ה
 מגן על כל העולם כולו אף שמשון הגין בדורו
 על ישראל ואמר רבי יוחנן בלעם חגר ברגלו

קמי דשתא חמרא חמרא לפני כל אדם מציאים מה שרגיל
 בו לפני שותה יין מציאי' יין: קמי רפיקא גריוא דובלא לפני
 עובד אדמה וקופר בגנים שרגיל לאכול ירק מציאים לו סל מלא
 ירק: דובלא מין ירק הוא: קרי ובוצינא מין אקד הוא אלא
 שאלו גדולים ואלי קטנים כלומר צמה שהוא עסוק היא עסוקה:
 כאחד כיסידו של עולם שפט לדק: שמש לשון קומה כמו ושמתי
 כדכד שמעותיק: על שמו של הקב"ה משמע (שכינה
 שם) [שכינה בשמו של] הקב"ה משם: מעין שמו שאין [משם]
 שם משם אלא מגין ומליל:

זוהר כדכד שמש לשון קומה

אחת
 תנו
 אבש
 שמש
 בצוא
 אבש
 צדק
 ברגל
 ואמו
 ליה
 דמי
 החי
 ואיכ
 *סוד
 מפנ
 שפי
 מע
 העם
 כלוא
 נרגל
 וקור

אחת היה שנאמר *וילך שפי שמשון חגר בשתי מודנר כג
רגליו היה שנאמר *שפיפון עלי אורח: כדל' חס

חגו רבנן חמשה נבראו מעין דוגמא של מעלה כו
וכלם לקו בהן שמשון בכוחו שאול בצוארו סס

אבשלום בשערו צדקיהו בעיניו אסא ברגליו
שמשון בכוחו דכתיב *ויסר כחו מעליו שאול

בצוארו דכתיב *ויקח שאול את החרב ויפול עליו' ש"א לא
אבשלום בשערו דכתיב *ויחזק ראשו באלרה. ש"נ יח

צדקיהו בעיניו דכתיב *ואת עיני צדקיהו עור אסא מ"ג כה
ברגליו דכתיב *רק לעת זקנתו חלה את רגליו מ"א טו

ואמר רב יהודה אמר רב שאחותו פודגרא אמר
ליה מר זוטרא בריה דרב נחמן לרב נחמן היכי

דמי פודגרא אמר (להם) [ליה] כמחט בבשר
החי מנא ידע איכא דאמרי מיחש הוה חייש בוי

ואיכא דאמרי מרביה שמיע ליה ואיכא דאמרי
*סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם. דרש רבא

מפני מה נענש המלך אסא מפני שעשה אנגריא
שפי כמו דשף מדוכתיה: שפיפון (שפיפה) [שפייה] כפולה:

מעין דוגמא נשתנו מן התקתוכים לתפארת: ויסר כחו לא
מייתי ראייה אלא דכולן לקו: שאול בצוארו ויגנה מכל

העם משכמו ומעלה: ויפול עליה במקום שהורגים בקרב דהיינו
בצואר: צדקיהו בעיניו לא ידעא מכלן דנשתנה לשנא וכן אסא

ברגליו אלא כך שמע מרבו: פודגרא שם קולי הוא שאוקו ברגליו
וקורין פודגרא: נענש אסא לקלות: אנגריא עבודת המלך:

תלים כה

וי"א טו בתלמודי חכמים שנאמר *והמלך אסא השמיע
 את כל יהודה אין נקי מאי אין נקי אמר רב יהודה
 אמר רב אפי' חתן מתדרו וכלה מחופתה:
 כו כתיב *וירד שמשון תמנחה וכתיב *הנה חמיק
 עולה תמנחה אמר רבי אלעזר שמשון ^{שופט' יד}
 שנתגנה בה כתיב ביה ירידה יהודה שנתעלה ^{כרס' לה}
 בה כתיב ביה עלייה. ר' שמואל בר נחמני אמר
 תרתי תמנת הנה חדא כירודה וחדא בעלייה רב
 פפא אמר חדא תמנת הואי דאתי מהאי גיסא
 ירידה ודאתי מהאי גיסא עלייה כגון וורדינא
 וביבארי ושוקא דגרש *ותשב בפתח עינים אמר
 ר' אלכסנדר מלמד שהלכה וישבה לה בפתחו של
 אברהם אבינו מקום שכל עינים מצפות לראותה
 השמיע את כל יהודה הזעיקן וישאו את אזני הרמה שהיה
 מלך ישראל זוכה עליו כרך לבלתי תת יזכא וזכא לאסא: אפילו
 חתן שכאזכ צו כקי יזיה לביחו:
 כתיב וירד שמשון תמנחה אלמא תמנת ציהודה: וכתיב עולה
 תמנחה אלמא עליה היא ושמשון ויהודה תכווייהו בארץ
 ישראל הו: שנתגנ' בה שמשא שס אשה מצנ' פלגתי' האסורו'
 לנ: יחודה נתעלה בה שמשא מולדו סרץ חרס שהעמידו מלכ'
 וכנזתי' בישראל: דאתי מהאי גיסא שהית' יושבת באמל' שסוע
 ההר הנח לה מראש ההר יורד והנח לה מרגלי ההר עול': כגון
 וורדינ' וביבארי וגרש עיירו' הן היושבו' בשפולי ההרים:
 מצפות לראותה שהיו רגילים להמקנל שס וללון והיה מצנ'

רבי (יוחנן) [חנין] אמר מקום הוא ששמו עינים
וכן הוא אומר *תפוח (והעינים) [והעינים] רבי יוחנן טו
שמואל בר נחמני אמר שנתנה עינים לדבריה
כשתבעה. אמר לה שמא נכרית את אמר' ליה
גזירת אני שמא אשת איש את אמרה ליה פנויה
אני שמא קבל בך אביך קידושין א"ל יתומה אני
שמא טמאה את א"ל טהור' אני:

ויטע אשל בבאר שבע אמר ריש לקיש מלמד כח
שעשה פרדס ונטע בו כל מיני מגדים שס
ר' יהודה זר' גחמיה חד אמר פרדס וחד אמר כלא כח
פונדק בשלמא למ"ד פרדס היינו דכתיב ויטע
(אשל בבאר שבע ואמר ריש לקיש שעשה פרדס איכו נגמ'
ונטע בו כל מיני מגדים) אלא למ"ד פונדק מאי

עליה: שנתנה עינים לדבריה דוגמ' ופתמי היתר היתה
נותנת לעלמה שאין עבירה בדבר: גזירת אני ואיני עונדת
ע"ז וראוי לך: שמא אשת איש את ואיך ראוייה לי: פנויה
אני וראוי לכל אדם: יתומה אני והייתי קטנה והשיאוני אחי
ואחי ואין לער ואוכן בשואין ליחסר עליו משו' כלתו דאין זכות
לאס ואחים להשיא הקטנה אלא האב זוכה בה כדכתיב את
בתי כתיב לאיש הזה לאשה ולהך סברא לאו בתו של שס היתה
משנת שסיס ליעקב כלים שותיו של שס ויעקב כבר היה יותר
עבן (ק"ך) [מאה ועשר] שנה: טהורה אני מכדה:

ונטע בו להכות עובדים ושנים: פונדק ללון שס אורקיו לשון
אש"ל כוטרקון הוא "אכילה" שתייה "לויה שהיה מאכילם

דניאל יא ויטע כדכתיב *ויטע אהלי אפרנו בין ימים להר
 נרא' כח צבי קדש *ויקרא שם בשם ה' אל עולם אמר
 שס ע"נ ריש לקיש אל תקרי ויקרא *אלא ויקריא מלמד
 שהקריא אברהם שמו של הקב"ה כפה כל עובר
 ושב כיצד לאחר שאכלו ושתו עמדו לברכו אמר
 להם וכי משלי אכלתם משל אל עולם אכלתם
 הודו וברכו למי שאמר והיה העולם:

כט *ויראה יהודה ויחשבה לזונה כי כסתה פניה.
 משום דכסתה פניה חשבה לזונה א"ר
 אלעזר שכסתה פניה בבית חמיה דא"ר שמואל
 בר נחמני א"ר יונתן כל כלה שצנועה בבית חמיה
 זוכה ויוצאים ממנה מלכים ונביאי' מנלן מתמר
 נביאים דכתיב *חזון ישעיהו בן אמוץ מלכים מדוד
 וא"ר לוי דבר זה מסורת בידינו מאבותינו אמוץ
 ואמציה אחים הוו. *היא מוצאת והיא שלחה אל
 חמיה היא מתוצא' מיבעי ליה א"ר אלעזר לאחר
 ומשקן ומלוה אותם: ויטע אהלי אפרנו פסוק הוא בדניאל על
 אחד מהמלכים: אלא ויקריא למד לנרות לקרוא בשם אלהי
 ישראל אל עולם: כיצד לאחר שאכלו ושתו עמדו ועומדים
 לברכו לאברהם אמר להם וכי משלי אכלתם:

כי כסתה פניה בבית חמיה ולא ראה אותה כל הימים שגדלה
 בביתו לפיכך לא הכיר בה: אמוץ אביו של ישעי' ואמליה מלך
 יהודה אחים הוו ואמליה מורע דוד היה ואמוץ אחיו כניא
 היה אלמא כניאים נפקו מינה: היא מוצאת משמע לשון
 מליאה: היא מתוצאת הוה משמע לשון הולאה בעל כרסה:

המקנא פרק ראשון סוטה קעא

שנמצאו סימניה בא סמאל ורחקן בא גברואל
 וקרובן והיינו דכתיב * למנצח על יונת אלם רחוקים
 לדוד מכתם א"ר יוחנן (לאחר) [בשעה] שנותרהקו פ"ק
 סימניה נעשית כיוני אלמת. לדוד מכתם שוצא דמגילה
 הימנה דוד שמך ותם לכל. ד"א מכתם שהורה ויני' רש"א
 מכתו תמה שנולד כשהוא מהול ד"א מכתם כשם
 שבקטנותו הקטין עצמו אצל מי שגדול ממנו
 ללמוד תורה כך בגדולתו הקטין עצמו אצל מי
 שגדול ממנו ללמוד תורה * והיא שלחה אל חמיה
 לאמר לאיש אשר אלה לו אנכי הרה ותימר ליה כרא' לח
 מימר א"ר זוטר א בר טוביה אמר רב ואמרי לה
 אמר רב חנא בר ביזנא א"ר שמעון חסידא ואמרי
 לה א"ר יוחנן משום ר' שמעון בן יוחאי נוח לו
 סימניה קותם ופתי"ל ומטה: שבא סמאל שהוא שר של אדום:
 ורחקן כדי שתשרף ולא ילא דוד ממכה המכה את אדום נגיא מלק
 טכיס עשר אלף: יונת אלם רחוקים על עסקי הרקקה שנעשו
 סימניה רחוקי: לדוד מכתם לאותה שהיא רחוקה ועומדת ללאת
 ממכה דוד שהוא מך עכיו: וחם המים בדרכיו: מכתו תמה מקום
 מילה שהוא רחוי למכה היה תם ושלם שלא הולך לקסרו: דבר
 אחר כשם שבקטנותו קודם שחלך כך בגדלותו לאחר שחלך ולשון
 מכתם שהי' מכתו שלמה ותמימה מתקלת' ועד סופה לא נקסרה
 ענותותו ולא כשתכית: ושלחה וגו' לאיש אשר אלה לו ולא
 שלחה לו לומר מןך אני הרה והכי סימני' שלך: ותימר לי' מימר

תליס כו
 פ"ק
 דמגילה
 ויני' רש"א
 כרא' לח

מ"ב
 מ"ג
 מ"ד

סוטה סימניה קותם ופתי"ל ומטה: שבא סמאל שהוא שר של אדום: ורחקן כדי שתשרף ולא ילא דוד ממכה המכה את אדום נגיא מלק טכיס עשר אלף: יונת אלם רחוקים על עסקי הרקקה שנעשו סימניה רחוקי: לדוד מכתם לאותה שהיא רחוקה ועומדת ללאת ממכה דוד שהוא מך עכיו: וחם המים בדרכיו: מכתו תמה מקום מילה שהוא רחוי למכה היה תם ושלם שלא הולך לקסרו: דבר אחר כשם שבקטנותו קודם שחלך כך בגדלותו לאחר שחלך ולשון מכתם שהי' מכתו שלמה ותמימה מתקלת' ועד סופה לא נקסרה ענותותו ולא כשתכית: ושלחה וגו' לאיש אשר אלה לו ולא שלחה לו לומר מןך אני הרה והכי סימני' שלך: ותימר לי' מימר

לאדם שיפיל עצמו לחוך כבשן האש ואל ילכו
 נרא' לה פני חבירו ברכים מנא לן מתמר *הכר נא א"ר
 חמא בר חנינא בהכר בישר לאביו בהכר בשרוהו
 סס לה בהכר בישר *הכר נא הכתונת בנד היא אם לא
 בהכר בשרוהו הכר נא למי החותמת והפתילים
 הכר נא אין נא אלא לשון בקשה אמרה לו בבקשה
 ממך הכר (נא) [פני] בודאך ואל תעלי עיניך ממני
 סס לה *ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני היינו דאמר ר
 (חמא) [חנין] בר ביזנא א"ר שמעון חסידא יוסף
 שקדש שם שמי' בסתר זכה והוסיפו לו אור
 תלים סא אחת משמו של הקב"ה דכתיב *עדות כיהוסף
 שמו יהודה שקדש שם שמים כפרהסיא זכה
 ונקרא כולו על שמו של הקב"ה כיון שהודרה
 ואמר צדקה ממני יצתה בת קול ואמרה אתה
 הצלת תמר ושני בני' מן האור חייך שאני מציל
 בזכותך ג' מבניך מן האור מאן נינהו חנניה מישאל
 ועזריה. צדקה ממני מנא ידע יצתה בת קול
 נרא' לה ואמרה ממני יצאו כבושים *ולא יוסף עוד לדעתה אמר
 סוף וזכות וע' רש"א
 לשליק אמור לו שמענו אחי הרה ואלו סימניו: ואל ילכו
 כו' וחק זו כוח היה לה לשרף ואל תלזין פניו לפיכך שלקה לו פ
 חס יודה ויגלה הוא עלמו את הדבר יגלה ואס' לאו תשרף ואל
 תגלה היא את הדבר: בהכר בישר את אביו דנר שכלטער ט
 ובהכר בשרוהו: מנא ידע שמענו היא מעוברת שחא חף חקרים
 נאו עליה: ויאמר נת קול אמרה: כבושים דברים עלונים

שמוא
 שמוא
 ולא י
 פים
 איש
 קדקד
 מקץ
 ושקל
 חמא
 לפיכך
 עבדי
 תחת
 שקל
 באות
 המלך
 בני
 תחת
 ויוע
 שמוא
 כדכת
 כנטי
 מקץ

שמואל שבא חמוה דרב שמואל בה אמי [משמו' דרב
 שמואל בר אמי] כיון שידע' שוב לא פסק ממונ' כתי' הכא
 ולא יסף עוד לדעתה וכתיב התם * קול גדול ולא יסף: דנריס ה
 פיסקא אבשלום נתגאה בשערו וכו' ת"ר אבשלום ל
 בשערו מרה שנ' * וכאבשלום לא היה שם
 איש יפה בכל ישראל להלל מאד מכף רגלו ועד ש"נ יד
 קדקדו לא היה בו מים ובגלחו את ראשו והיה
 מקץ ימים ימים אשר יגלח כי כבר עליו וגלחו
 ישקל את שער ראשו מאתים שקלי' כאבן המלך
 תנא אבן שאנשי טברי' ואנשי ציפורי שוקלין בה
 לפיכך נתל' בשערו שנא' * ויקרא אבשלום לפני ^ס ית
 עבדיו דוד ואבשלום רוכב על הפרד ויבא הפרד
 תחת שיכך האלת הגדולה ויחוק ראשו באלה
 שקל ספסירא בעא למפסקיה תנא דבי ר' ישמעאל
 באותה שעה ראה גיהנם שנבקעה מתחתיו * וירגז ^ס
 המלך ויעל על עלית השער ויכך וכה אמר בלכתו
 בני אבשלום בני בני אבשלום מי יחן מותי אני
 החתוך אבשלום בני בני והמלך לאט את פניו
 ויועק המלך קול גדול בני אבשלום אבשלום בני
 שנגזרו מלפני שילאו חזו מלכיס ואי אפשר ללאת אלא סיהודה
 כדכתי' גור אריה יהודה. כנז'ים דנרי סתר גזרת מלך כמו כהני
 כנאי דקצ"ה למה לך בנרכות גבי קזקיהו: כיון שידעה שידע בה
 שהיא לדקה ולש"ש כתכונה:
 מקץ ימים לימים משכה לשכה שכזיר עולם היה ומגלח אחת

בני הני תמניא ומני בני למדו ו' דאסקיה מן
מדורי גיהנם אידך א"ד דקריב רישיה לגבי גופיה
ס"ג יתוא"ד דאתייה לעלמא דאתי *ואבשלום לקח ויצב
לו בחייו את מצבת אשר בעמק המלך כי אמר
אין לי בן בעבור הזכיר שמי ויקרא למצבת על
שמו ויקר' לה יד אבשלום עד היום הזה מאי
ס"ד לקח [אמר ר"ל] שלקח מקח רע לעצמו *את
מצבה אשר בעמק המלך א"ר חנינא בר פפא
יא בעצה עמוק' של מלכו של עולם *שנא' *הנני
ס"ה יב מקים עליך רעה מביחך כיוצא בדבר אתה אומר
נדא' לו *וישלחו מעמק חברון א"ר חנינא בר פפא בעצה
ס"ו עמוקה של אותו צדיק הקבור בחברון שנא' *ידוע
חדע כי גר יהי זרעך בארץ לא להם כי אמר
לשנים עשר קדשים : דקריב רישיה לגבי גופיה שהיה ראש
מושלך רסוק מגופו וקרבו : ויקרא למצבת על שמו גרם לאות'
רעה שתקרא על שמו : ויקרא לה יד אבשלום כך היא נקראת :
שלקח מקח רע לעצמו ה"ק קרא ואבשלום לקח (השררה) [לו
את המלכה] הזאת בחייו ויצב לו את מצבת אשר בעמק המלך :
עצה עמוקה של הקב"ה שהוא מלך עולם שגור על דוד כן במעשה
נת שבע : חנני מקים הליב אבשלום אותה ענה וקיימה מצבת
דברו של הקב"ה דכתיב לעולם ה' דנרך כלב נשמים :
וישלחו מעמק חברון ביוסף משתעי קרא כשאלו יעקב אלל
אקיו והיא תקלת מצת ירדת ישראל למלרים : של אותו צדיק
הקבור בחברון זה אנרס :

אין של בר חסו אינו *יווא מש לפי *ות לא אבה לקמ מי מש שנא גרוד *וי אלל אין לנו

אין לי בן ולא הוו ליה בני והכתיב *ויולדו לאבשלום ש"נ יד
שלשה בנים וכת אחת ושמה תמר א"ר יצחק
בר אבדימי שלא היה לו בן הגון למלכות רב
חסדא אמר גמירי כל השורף תזאתו של חבירו
אינו מניח בן ליורשו ואיתו קלייה לדיואב דכתיב
*ויאמר אבשלום אל עכריו ראו חלקת יואב אל
ידי ולו שם שעורים לכו והציתוה וגו' :

משנה *וכן לענין הטוב מרים המתונה למשה שייך
שעה אחת שנא' *ותתצב אחותו מרחוק לחסכה
לפיכך נתעכבו לה כל ישראל ו' ימים במדבר שנא' דלעיל
*ותסגר מרים מחוץ למחנה שבעת ימים והעם לא מלאחד יט
לא נסע עד האסף מרים יוסף זכה לקבור את
אביו אין באחיו גדול מיוסף שנא' *ויעל יוסף ע"ב
לקבור את אביו [ויעל עמו גם רכב גם פרשים] שנות יב
מי לנו גדול מיוסף שלא נתעסק בו אלא משה חדכר יב
משה זכה בעצמות יוסף אין גדול ממנו בישראל כ' כ"א
שנא' *ויקח משה את עצמות יוסף עמו מי לנו שנות יג
גדול ממשה שלא נתעסק בו אלא שכינה שנא'
*ויקבור אותו בגיא. ולא על משה בלבד אמרו דכריס לד
אלא על כל הצדיקים שנא' *והלך לפניך צדקך ישעי' כח
כבוד ה' יאספך :

אין באחיו גדול ממנו שהיה מלך הרי במדה שמדד שנקבר אביו
בגדולים וכה במדה מדדו לו שנקבר הוא ג"כ בגדולים : מי
לנו לעכין כבוד קבורה ליקבר בגדולים גדול מיוסף שלא נתעסק

לב [פ'סקא] וכן לענין הטובה מרים וכו'. מי דמי
ההם שעתא חדא הכא ד' יומי אמר אבוי

אימא ולענין הטוב אינו כן א"ל [רבא] והא וכן
לענין הטובה קתני אלא אמר רבא ה"ק וכן

לענין הטובה דבאותה מדה ולעול מדה טובה
מדות ב מרוב ממדת פורענות. ותתצב אחוזו מרחוק

לדעה מה יעשה לו. א"ר יצחק פסוק זה כולו
ש"ס ג על שם שכינה נאמר ותתצב דכתיב *ויבא ה'

ושלי ויחיצב ויקרא בפעם בפעם. אחוזו *אמור לחכמי
ידויה לא אחותי את. מרחוק *מרחוק ה' נראה לי. לדעה

ש"ס ב *כי אל דעות ה'. מה *מה ה' אלהיך שואל מעמד.
דכריס י יעשה *יעשה ה' לאדוני בית נאמן. לו *ויקרא

ש"ס א כה לו ה' שלום:
לג ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את
יוסף רב ושמאל חד אמר חדש ממש

וחד אמר שנתחדשו גזירותיו מ"ד חדש ממש
דכרזיב חדש ומאן דאמר שנתחדשו גזירותיו

בו אלא משה שהוא גדול בישראל ואין בישראל גדול ממנו
במדה שמדד לקבור את יוסף ע"י גדול בה מדדו לו שאין לכו גדול

בכבוד קבורה כמשה שלא כמעסק בו אלא הקב"ה:
אינו כן דיותר ממה שהוא מודד מודדין לו: דבאותה מדה דוגמא

מאותו ענין ומיהו יותר ממה שעשה משתלם למדה טובה
מרובה במשלומיה ממדת פורעניות: אמור לחכמה שהיא אלל

הקב"ה ומפיו שכל כי ה' אתן קפמה מפיו גון:
ש"ס א

דלא כתיב וימת וימלוך. ומאי אשר לא ידע את
 ווסף הוה דמי כמאן דלא ידע לוי [כלל]. *ויאמ' אל
 עמו הנה עם בני ישראל רב ועצום ממנו. תנא הוא
 התחיל בעצה תחלה שנא' ויאמר אל עמו לפיכך
 לקה הוא תחלה שנא' *ובכה ובעמך ובכל עבדיך
 ועלו הצפרדעים. *הבה נתחכמה לו להם מיבעי
 ליה א"ר חמא בר' חנינ' בואו ונתחכמ' למושיעון
 של ישראל כמה נדונם נדונם באש כתי' *כי
 באש ה' נשפט נדונם בחרב *ובחרבו את כל
 בשר [אלא] בואו ונדונם במים שכבר נשבע
 [הקב"ה] שאינו מביא מבול לעולם שנא' *כי מו
 נח זאת לי אשר נשבעתי מעבור מי נח עוד על
 הארץ והם אינם יודעי' שעל כל העולם אינו
 מביא אבל על אומה אחת מביא א"נ הוא אינו
 מביא אבל הם באים ונופלים לתוך המים וכה"א
 ומצרים נסים לקראתו וינער ה' את מצרים בתוך
 הים והיינו דא"ר אלעזר מ"ד *כי בדבר אשר
 זרו עליהם בקדרה שבשלו כה נתבשלו [מאי
 משמע דהאי זרו לישנא דקדירה הוא דכתיב
 דלא כתיב וימת מלך מצרים וימלוך תקמיו אחר: ונתחכם
 למושיעם כנקש לנו חכמה לנגדו: כמה נדונם שלא יוכל
 לדוכנו בושידעכו דרכיו שמודד מדה ככנד מדה לדור המצול ולכשי
 מדום: כי באש ה' נשפט וכן לנו יגמול: נדונם במים כל הנן
 הילוד וגו': שבשלו ל' ויד יעקב כויד:

שמות א

סס

סס א

שמות א

שמות סו

סס

סס

סס כד

שמות יד

שמות יח

מי דמי
 מר אביו
 הא וכן
 ה"ק וכן
 טובה
 מרחוק
 ה' כולו
 ב"ה ה'
 לחכמ'
 לדעה
 מעמך.
 ויקרא
 דע את
 ש' ממש
 ממש
 גזירותיו
 ממנו כתי'
 לכו גדול
 ה:
 דה דוגמא
 דה טובה
 שהיא אלל
 דע

ברא' כס *ויזוד יעקב נזיר]. א"ר חייא בר אבא א"ר (יוחנן)
 [סימאי] ג' היו באותה עצה. בלעם. איוב. ויתרו.
 בלעם שיעץ נהרג. איוב ששחק נידון ביסורין.
 יתרו שברח וכו' [מבני] בניו וישבו בלשכת הגזית
 ד"ה א"כ שנא' *ומשפתו' סופרים יושבי יעבץ תרעתים
 שמעתים סוכתי' המה הקיני הבאים מחמת אבי
 בית רכב וכתוב *ובני קיני חתן משה *ונלחם בנו
 ועלה מן הארץ ועלינו מיבעי ליה א"ר אבא בר
 כהנא כאדם שמקלל עצמו ותולה קללתו באחריו
 *וישימו עליו שרי מסים עליהם מיבעי ליה תנא
 (משום) [רבי] ר' אלעזר בר' שמעון (אמרו)
 מלמד שהביאו מלבן ותלו לו לפרעה הצוארו וכל
 באותה עצה דכתקמה לו: יושבי יעבץ תלמידי יעבץ אדם גדול
 בתורה היה כדכתי' ויקרא יעבץ לאלהי ישראל וגו' והרבית את גבולי
 בתלמידי וגו' וינא אלהי' את אשר שאל: תרעתים מפרש בספרי
 שחצו תרוע' נהר סיני. ל"א תרעת' על שם שהיו יושבי' בשערי
 ירושלי': שמעת' שחצו מלות אביהם דבבכי יוכדצ בן רכב משתעי
 קרא והם היו מבכי בכיו של יתרו כדמפ' ואזיל המה הקינים:
 סוכתים על שם שהיו יושבים בסוכות דכתיב וכשצ באהלים וקרו
 להו משפקות סופרים דהיינו סנהדרין וכן תרעתים זקני שער:
 ועלינו מן הארץ מיבעי ליה יגראונו מן הארץ מאי ועלה מן
 הארץ הלואי שילאו שוכאיהם מארלם הואיל ויראים מפניהם:
 מלבן כמין דפוס שעושים בו הלבנים שממלאים אותו עיט
 ומקליקים אותו והיא הלבנה: ותלו לו לפרעה דעליה קאי קרא

אחר
 לו כל
 דבר
 ענות
 דישר
 חד א
 אר
 מתמ
 חד א
 שרא
 ומיכ
 ישימו
 מסוכ
 רדוי
 היה
 לפר
 את
 בע
 מלרי
 מלרי
 דאמר
 להך
 סופל
 דאמר
 מתרו

ולמה נקרא שמה פיתום שראשון ראשון פי תחום
 שחית א בולעו. *וכאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ בן
 רבו וכן פרצו מיבעי ליה אמר רשב"ל רה"ק
 מבשרתן בן ירבה וכן יפרוץ *ויקוצו מפני בני
 ישראל מלמ' שהיו [דומי'] בעיניהם כקוצי *ויעבדו
 ע"נ מצרים את בני ישראל *בפרך ר' (אליעזר) [אלעזר]
 אומר בפה רך ר' שמואל בר נחמני אמר בפריכה
 *וימררו את חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבני
 ובכל עבודה בשרה אמר רבא כתחלה בחומר
 ובלבנים ולכסוף ובכל עבודה בשרה *את כל
 עבודתם אשר עבדו בהם בפרך א"ר שמואל בר
 נחמני א"ר יוחנן [יונתן] שהיו מחליפין מלאכת
 אנשים לנשים ומלאכת נשים לאנשים ולמ"ד נמי
 התם בפה רך הכא ודאי בפריכה:

לד דרש ר' *עקיבא בשכר נשים צדקניות שהיו
 והוא נופל: פי תחום בולעו כבלע נארץ: רה"ק מבשרתן
 לישראל ואומר למלרים אין מועיל אתכם בן ירבה תמיד וכן
 יפרוץ: ויקוצו היה דומה להם כאלו עיניהם וגופם מלאים
 קוליס בראותם את ישראל פרים ורנים: בפה רך משכוס
 בדברים ובשכר עד שהרגילום בעבודה: בפריכה בשכרון הגוף
 ומתנים וקזקה. ה"ג בעבודה קשה א"ר שמואל בר כחמכי א"ר
 יוכתן שהיו מחליפין וכו' והה קשה שלא היו רגילים בכך: למ"ד
 נמי בפרך קמא בפה רך האי בפרך בתרא ודאי פריכה היא
 דהא כתיב וימררו:

באור
 שיוצ
 בכדי
 ושופ
 ומול
 וסכו
 בין ש
 בין
 יונה
 שמר
 הולס
 התפ
 ילדר
 אותם
 שנא
 שרד
 ושופ
 שפת
 מכאן
 תמתי
 מנקר
 לייש
 שרד

באותו הדור נגאלו אבותינו ממצרים שבשעה
 שיוצאות לשאוב מים מזמן להם הקב"ה דגים קטני'
 בכדיהם ושואבות מחצה מים ומחצה דגים ובאו'
 ושופתות שתי קדרות אחת של חמין ואחת של דגים
 ומוליכות אותן אצל בעליהן לשדה ומרחיצו אותם
 וסכות אותם ומאכילו אותם ומשקו אותם ונוקקו להם
 בין שפתי' שנ' *אם תשככון בין שפתים בשכרת שכבון
 בין שפתי' וכו' ישראל לביזת מצרי' שנא' *כנפי ס
 יונה נחפה בכסף ואברותיה בירקרק חרוץ וכיון
 שמתעברו באות לבתיהם וכיון שמגיע זמן מולדיה'
 הולכות ויולדות בשדה תחת התפוח שנא' *תחת
 התפוח עוררתוך [שמה חבלתך אמך] שמה חבלה
 ילדתך והקב"ה שלח מלאך מן השמים ומנקר
 אותם ומשפר אותם כחיה זו שמשפרת את הולד
 שנא' *ומולדותיך ביום הולדת אותך לא כרת יחוקא' טו
 שרך ובמים לא רחצת למשעי והמלח לא המלחת
 ושופתות כשמוטיבין את הסיר על גבי הכירה קרי ליה שפיתה :
 אחד של חמין לרחוץ רגלי בעליהם בשדה : בין
 שפחים בין מכרי השדות מקומות לכועים מלך גבול השדה גבוה
 מכאן ומצד גבוה מכאן וסריץ באמלע : יונה ישראל שנאמר יוכתי
 תמתי : עוררתוך ללאת ממעי אמך : חבלתך ל' קנלי יולדה :
 מנקר מנקה : משפר תימ' לוליר בלע"ז כמו שעושין לתינוקות
 ליישב את איברייהם ולתקנם שניתקין מעער הלידה : לא כרת
 שרך לא היו לך מילדות למתוך טבור הולד : למשעי להמליך

והחחל לא חתלת ונותן להם שני עגולי אחד של
 דבני לכ רבש ואחד של שמן שנא *ויניקתו רבש מסלע
 ושמן מחלמיש צור וכיון שמכירי בהם המצרי
 כאים עליהם להורגם ונעשה להם נס ונבלעים
 בקרקע ומביאים שוורים וחורשים על גבם שנא
 תלי קכט *על גבי חרשו חורשי ולאחר שהולכי מבצבצי
 יחוקא'טו ויוצאים כעשב השדה שנא *רבבה כצמח השדה
 נחתיק גו ולאחר שמתגדלי כאים עדרים עדרים
 לבתיהם שנא *ותרבי ותגדלי ותבואי בעדי עדים
 אל תקרי בעדי עדים אלא בעדרי עדרים. וכשנגלה
 הקב"ה על הים הם הכירוהו תחלה שנאמ' *זה
 אלו ואנוהו:

לה *ויאמר מלך מצרים למולדו העבריו רב ושמואל
 חד אמר אשה ובתה וחד אמר כלה
 וחמותה מאן דאמר אשה ובתה יוכבד ומרים ומאן
 דאמר כלה וחמותה יוכבד ואלישבע תניא כמ"ד
 אשה ובתה דתניא שפר' זו יוכבד ולמה נקרא
 שמה שפרה שמשפרת את הולד. ד"א שפרה
 שפרו ורכו ישראל בימיה. פועה זו מרים ולמה
 נקרא שמה פועה שהיתה פועה לולד ד"א שהיתה
 הנצר כמו חלקת לואריו שעיעית: עגולים כעין ככר עגול כעשה
 להם נס: רבבה כצמח השדה גדלים ען הארץ כלעק השדה:
 וחבואי לבית אניך: הם הכירוהו שראו שכינתו כנר: זה אלי
 שראיתי כנר:

אלישבע נמ עסיכדנ אשתו אל אהרן: שהיתה פועה לולד

פועה ברוח הקדש ואומרת עתידה אמי שתלד בן
שמושיע את ישראל ויאמר בילדכן את העבריות
וראיתן על האבנים מאי אבנים א"ר (יוחנן) [חנן]
סימן גדול מסר להן [אמר להן בשע' שכורעת
לילד ירכותיה מצטננות כאבנים] א"ר כדכתיב
*וארד בית היוצר והנה הוא עושה מלאכ' על האבני' ירויה יח
מה יוצר זה ירך מכאן וירך מכאן וסרן באמצע אף
אשה ירך מכאן וירך מכאן וולד באמצע (וא"ר בשעה
שכורעת לילד ירכותי' מצטננות כאבנים) * אם בן שחוט א
הוא והכיתן אותו ואם בת היא וחיה א"ר חנינא
סי' גדול מסר להם בן פניו למטה בת פניה למעלה
שמעשעת אותו כדרך (שמשיאין) [שמסקין] לתיכוק גדנרים
ערבים לפתותו ולשעשעו: פועה זועקת כמו [פעיתא היא
דא] כיולדה אסעה: ה"ג וראיתן על האבנים א"ר יוקן סי'
גדול מסר להן בשעה שכורעת לילד ירכותיה מלטכות כאבנים
ד"א על האבנים כדכתיב וארד בית היולד וגו' מה יולד זה ירך
מכאן כו': סי' גדול שלא תטלכו האס ותקביאכו ותאמה כפל הי'
זה לכס סימן של לידה ואז תטלוהו ותהרגוהו ד"א להכי קרי
למשבר האשה אבנים כדכתיב גבי יולד כלי קרס אבנים ואשה
כמי ליוולד דמיא: סרן עץ עב שעליו רוכב ומגליל הנלים שקורים
ממוכ"ש לעשותם כדפוס הכלי לפי גדלו וקטנו: סי' גדול מסר
להם וראיתן על האבנים אס בן הוא אס [אתן] יכולות לראות
מיד אס בן הוא בלא אס הגבהה: בן פניו למטה לארץ כדרך
תשמישו: בת פניה למעלה כדרך תשמישה והכי מפרש בגמרא

שמות ט *ותיראן המילדו את האלהי ולא עשו כאשר דבר
 אליהן להן מיבעי ליה א"ר יוסי בר' חנינא מלמד
 שם ששחבען לדבר עכירה ולא נתבעו *ותחיינ את הילדו
 תנא לא דיין שלא המיתו אותם אלא שהיו מספקות
 שם להם מים ומזון *ותאמרן המילדות אל פרעה כי לא
 כנשים המצריות העברו כי חיות הנה מאי חיות
 אילימא חיות ממש אטו חיה לא צריכיה חיה
 אחריתי לאולוד' אלא אמרו לו אומה זו כחיה
 נמשלת יהודה *גור אריה יהודה. הן *יהי דן נחש
 שם עליו דרך. *נפתלי אילה שלוחה *יששכר חמור
 שם גרם. יוסף *בכור שורו הדר לו *בנימין זאב יטרף
 שם דכתיב ביה כתיב ביה דלא כתיב ביה כתיב ביה
 יחזקאל יט *ואמרת מה אמך לביא בין אריות רבצה בתוך
 כפירים רבחה גוריה:

לו *וידיי כי יראו המילדות את האלהים ויעש להם
 שם בתים רב (ולוי) [ושמואל] חר אמר בתו
 שמות ט מלכות וחד אמר בתי כהונה ולויה. מ"ד בתי כהונה

מסכת נדה : אליהן משמע על עסקי ביאה לשון ויבא אליה
 ותחיינ הוה ליה למכתב ולא המיתו את הילדים ותקיינ משמע שה
 מסייעות להקיותן שהיו מטמיכות אותם בצתיהם ומגדלות אותם
 אילימא חיות ממש מילדות : כחיה נמשלת וקיות הש
 אינן צריכות למילדות : דכתיב ביה כתיב ביה מי שכתוב
 שנקרא בשם צהמה וקיה הרי כתיב צו ושאינ כתיב צו הרי כתי
 בכל כנסיותן יקד: מה אמך לביא אמך ככ"י כולה כקראת לבי

ולויה אהרן ומשה. ומ"ד כתי מלכות דוד נמו
 ממרים קאתי דכתיב *ותמת עזובה ויקח לו כלב ד"ה א ב
 את אפרת ותלד לו את חור וכתיב *ודוד בן איש שמואל י
 אפרתי. *וכלב בן הצרון הוליד את עזובה אשרה ד"ה א ב
 ואת יריעות ואלה בניה ישר ושובב וארדון בן
 הצרון *בן יפונה הוא בן שפנה מעצת מרגלים כמודני יג
 ואכתי בן קנו הוא דכתיב *וילכדה עתניאל בן קנו יהושע טו
 אחי כלב הקמן ממנו אמר רבא חורגיה דקנו הוה שופטי' א
 *דיקא נמי דכתיב הקנוי ש"מ עזובה זו מרים יב
 ולמה נקרא שמה עזובה שהכל עזובה [מתחלתה].
 הוליד והלא מינסיב הוה נסיב לה א"ר יוחנן כל

אהרן ומשה שילאו מיוכנד : ותמת עזובה אשת כלב והוא מרים
 ולקמן מפרש למה נקראת שמה עזובה ומאי ותמת זהו
 שכלטרעה : ויקח לו כלב את אפרת לאקר שנתרפאה קור
 ולקחה לו אלמא אפרת קרי מרים וכתיב ודוד בן איש אפרתי :
 וכלב בן הצרון פסוק הוא נדה"י : בן שפנה מעצת מרגלים
 תירולא הוא דקא עתרץ לעולם בן חרון הוא ולמה נקרא שמו בן
 יפונה ע"ש מעשיו : ה"ג ואכתי בן קנו הוא : חורגיה דקנו בן
 אשתו של קנו היה כלב וכמלא עתניאל אחיו מאמו : דיקא נמי
 דכתיב קרא אפריכא כי משמעו בכלב לא קרייה בן קנו כדכתיב
 בעתניאל אלא הקנוי מאכשי ביתו ומגדוליו של קנו : שהכל
 עזובה מתקלה קולנית היתה כדקרי לה הכא יריעות ולקמן קרי
 לה נמי קלאה ועזובה שעזובה כל בקורי ישראל מלישא אותה :
 והא מינסיב נסיב לה דכתיב לעיל ותמת עזובה ויקח לו כלב

הנושא אשה לשם שמים מעלה עליו הכתוב כאלו
 ילדה. יריעות שהיו פניה דומות ליריעות ואלה
 בניה אל תקרי בניה אלא בניה. ישר שיישר את
 עצמו. ושובב ששייבב את יצרו. וארדון שרירד
 את יצרו וא"ד על שהיו פניה דומו לורד. *ולאשחור
 אבי תקוע היו שתי נשים חלאה ונערה אשחור
 זה כלב ולמה נקרא שמו אשחור שהושחרו פניו
 בתעניות. אבי שנעשה לה כאב. תקוע שתקע את
 לבו לאביו שבשמים היו שתי נשים נעשה מרים
 כשתי נשים חלאה ונערה לא חלאה ולא נערה
 הואי אלא בתחלה חלאה ולבסוף נערה.

ד"ס א ד

ו

ו

אלמא אתמיה הואי : לשם שמים כגון זו שהיתה קולה וכשאה
 לש"ש שזדק באקיה אהרן ומשה וראה אותם לדיקים ורוב זכים
 דומים לאקי האם בנ"ב ב"ש נוסלין: ליריעות בלא תואר אדמימות
 דמקמת קליה היתה ירקרקת פלד"א בלע"ז : בניה אלו שמות
 בעלה שזכאה ועשאה מנוכה כשאר נשים (לשם כשואין) [ככשואין]
 זכים: ישר ושובב וארדון שיישר את עצמו מלטעות אחר טעות
 המרגלים: ששייבב את עצמו מעלתם ל' הבת האוננה ילאכית
 ומורדת אשדר"א והכי כמי קרי ליה מרד בקרא אקריבא על שם
 שורד בעלת מרגלים: שרירדה את יצרו שהיה מסימו לטעות
 עמהם: שהושחרו פניו שקבל עליו תעניות הרבה שיכלל מעלת
 מרגלים: שנעשה לה כאב להתעסק בה ברפואות ובמוזכות
 הלריכים לקולה: שחקע את לבו לאביו שבשמים שלא להיות
 בעלת מרגלים: חלאה קולה ולבסוף נערה שכתרפאת מקליה

*זכנים
 לחבר
 *וייצ
 גזירון
 הי
 *וייל
 תנא
 הבן
 וחזרה
 וכתרם
 מתקכס
 אף ע
 יודעים
 ליתן
 אחו
 הושיב
 וכיון
 גדולה

*זכני חלאה צרת וצהר ואתנן צרת שנעשית צרה ד"ס א ד
לחברותי צהר שהיו פניה דומות כצהרים אתנן
שכל הרואה אותה מוליך אתנן לאשתו:

*ויצו פרעה לכל עמו לאמר א"ר יוסי בר' חנינא לו
אף על עמו גזר וא"ר יוסי בר' חנינא שלש

גזירי גזר בתחלה *אם בן הוא והמתן אותו ואח"כ
היאורה תשליכוהו ולבסוף אף על עמו גזר:

*ויילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי להיכן הלך לח
א"ר יהודה בר זכנא שהלך בעצת בתו.

תנא עמרם גדול הדור היה כיון שגזר פרעה כל
תבן הילוד היאורה תשליכוהו אמר לשווא אנו

וזורה לתואר פנים כנערה: ובני חלאה וזכני קלאה זכנכית
וכתרסאת משזכנים היו להיות לרת ולהר ואתנן: צרה לחברותי

מתקכאות היו זיופיה: מוליך אתנן לאשתו שהיה מתאוה
למשכב נשים:

אף על עמו גזר דרש ר' תנחומא יום שכולד משה אמרו
אלטגניכים למרעה היום כולד מושיען של ישראל ואין אנו

יודעים אם יהודי הוא אם מצרי עמד וקצץ כל עמו ונקש מהם
ליתן לו זכים הכולדי' זו זיוס וגזר אף על עמו: בתחלה והמתן

אותו לא הושיב שומרים אלא סמך על המילדות: תשליכוהו
הושיב שומרים וקסדורין לדבר: ולבסוף על עמו כדפרישית

וכיון שעבר היום ועדיין רואין באלטגניכות שלא לקה העמידו
הגזירה עד היום שהושלך ליאור:

גדול הדור והיו הכל נשמעין לדבריו:

שמות א
שם
שמות ב
ע"י כפי'
הרמב"ן
כתורה
ע"ס ואת
עולמו

עמלים עמד וגרש את אשתו עמדו בולם וגרשו
 נשותיהם. אמרה לו בתי אבא קשה גזירתך יותר
 משל פרעה הרשע שפרעה לא גזר אלא על הזכרי
 ואתה גזרת על הזכרי ועל הנקבי פרעה לא גזר אלא
 בעולם הזה ואתה גזרת בעול' הזה ולעול' הבא פרעה
 רשע הוא ספק גזרתו מתקיימת ספק אין מתקיימת
 ואתה צדיק ודאי גזרתך מתקיימת שנא' *וחגור אומר
 לך עמד והחזיר את אשתו עמדו כלם והחזירו
 נשותיהם ויקח ייחזיר מיכעי לי' א"ר יהודה בר
 זביןא שעשה לה מעשה לקוחין הושיבה פאפריון
 ואהרן ומרי' מרקדיון לפנייהם ומלאכי השרת אומרו
 אם הבנים שמחה. את בת לוי אפשר בת ק"ל
 שנת היתה רא"ר חמא בר חנינא זו יוכבד שהורתה
 (בכנעון) [בדרך] ולידתה בין החומות שנא' *אשר
 על הזכרים ועל הנקבות שלא ילדו לא זכר ולא נקבה: אלא
 בעה"ז שהולדי מתים וקוחי' וקיי' לעה"ז: אהה גזרת בעה"ז
 ולעה"ב שכיון שאין גולד אינו בא לעה"ז: בת מאה ושלושים
 כדמפרש ואזיל שכולדה בירידתן למלכים וישראל גמעכבו פס ר'
 שנים ומשולל משה לא כמעכבו אלא שמכיס שנה כדכתב ומה
 זין שמכיס שנה וגו' כדנרס אל פרעה ואותה שנה יאלו כסלו
 שעברו מירידתן עד שולד משה ק"ל וכשהחזיר עמרם את יוכבד
 כבר היתה מעוברת ממשה כדאמרי' לקמן בשמעתין: דא"ר
 חמא ביש כוסלין: זו יוכבד כפרטן של יודי מלכים אתה מולד
 שנים קסר אמת ונכללן אתה אומר הנאים מלוימה שבעים

ילד
 הורה
 *ות
 מקי
 אף
 *ות
 ר' נ
 גולד
 משו
 אות
 האוו
 יוכבד
 ליה
 והא
 של
 הגון
 המלך
 הות

סיוכ כב
 פרק ישיקם
 כוסלין
 ע"ש
 רש"ט

מקלי' קינ'
 מודנר כו

המקנא פרק ראשון סוטה קפ

ילדה אותה ללוי במצרים לידתה במצרים ואין הורת' במצרים וקרי לה בת א"ר יהודה (בר ביוני) שנולדו בה סימני נערו':

*וההר האשה ותלד בן והא הוה מיעברא ביה לט תלתא ירחי מעיקר'. א"ר יהודה בר זכנא ^ס מקיש לידתה להורתה מה הורתה שלא בצער ^{שמות ב} אף לידתה שלא בצער מכאן לנשים צדקניו' שלא היו בפיתקא של חוה:

*ותרא אותו כי טוב הוא חניא ר' מאיר אומר מ טוב שמו רבי יהודה אומר טוביה שמו ^ס ר' נחמיה אומר הגון לנביאות. אחרים אומרים ^ס נולד כשהוא מהול והכמים אומרים בשעה שנולד משה נתמלא כל הבית אורה כתיב הכא ותרא אותו כי טוב הוא וכתיב התם *וירא אלהים את האור כי טוב. *ותצפנהו שלשה ירחים דלא מנו לה ^{כרל' א} ^{שמות ב}

יוכנסה שלימה הקשנן בכניסתן לעיר: סימני נערות קורה לימי עלומיה באורק כנשים ותואר פנים ונתפשו הקמטין: והא הוה מעברא ביה וכו' מקמיה דאהדרה כדלקמן: מקיש לידתה וכו' לא ככתב הריון זה אלא לדגש כד: בפיתקא של חוה בפסק דין שלה ושטר גזירות קללתה דעלצון והריון: הגון לנביאות ראתה צרה"ק שעתיד לנבואה: ותצפנהו שלשה ירחים שלשה קדשים יכלה להלפינו שלא הלכו המכרים לבדוק אקריה אלא לסוף ט' קדשים משהקזירה והיא הוה מעברא ביה תלתא ירחי מעיקר' ומהכא נפקא לן:

מצרים אלא משעה דאהדרה והיא הות מעברא
שמות נבי תלתא ירחי מעיקרא *ולא יכלה עוד הצפינו
ואמאי תצפניה וחיול אלא כל היכא דשמעי מצראי
דמתיליד ינוקא ממטו ינוקי ומעוו התם כי היכי
שם* ש נ דלשמע לקלייהו ונעוי בהדייהו דכתיב *אחוו לנו
שועלים שועלים קאנים מחבלים כרמים:

מא *ותקה לו חבת גמא מאי שנא גמא א"ר אלעזר
מכאן לצדיקים שממונם חביב עליהם
שמות נ יותר מגופם וכל כך למה לפי שאין פושטי ידיהם
בגול. ר' שמואל בר נחמני אמר דבר רך שיעמוד
שם בפני דבר רך ובפני דבר קשה *ותחמרה בחמר
ובופת חנא חמר מכפנים וופת מבחוץ שלא יריח
שם אותו צדיק ריח רע. *ותשם בה את הילד ותשם
בסוף על שפת היאור ר' אלעזר אומר ים סוף

אמאי תצפניה וחזיל מארז שלפון במסתרים הוה כדכתי'
ותלפנהו מה היה לה לדאוג: ומעוו התם ולועקי' שם ודרך
תנוק ללעוק לקול תנוק סכרו: אחוו לנו שועלי' בת קול אומרת
למי הים אחוו לנו שועלים הקטנים שהיו מצנלים הכרמי'
בהיותם סמדר בעוד הפרי קטן:

שחביב עליהם ממונם שדמיו מועטין ואף ע"פ שהיה משתמר
גופו יותר בשל עלים שקשים וקזקים: דבר רך בזה הוא
משתמר יפה מן הכל לפי שהדבר הקשה כשהמים מוליכין אותו
בזוקה הוא נתקל באבן והוא כישוף וכשבר אבן דבר רך נתקל
וכזקר לאסוריו: ריח רע של זפת:

רבי
*ותו
לרחו
ה' א
הוא
וכן ה
התיב
אמר
גזור
ובני
בא
ותקה
אמר
דאמו
שפח
דשיי
למיק
קא
אגם
לרחו
שהיו

המקנא

פרק ראשון

סוטה

קפא

רבי שמואל בר נחמני אמר *אגם דכתיב *קנה ^{שס"ג} ^{ישע"י יט} וסוף קמלו:

*ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור א"ר יוחנן מב משום רבי שמעון בן יוחאי מלמד שירדה ^{שס"ג}

לרחוץ מגלולי בית אביה וכן הוא אומר *אם רחץ ^{שמות נ} ה' את צואת בנות ציון *ונערותיה הולכות על יד ^{ישע"ה ד}

היאור א"ר יוחנן אין הליכה זו אלא לשון מיתה ^{שמות נ} וכן הוא אומר *הנה אנכי הולך למות *ותרא את ^{דלש"י כה}

התיבה בתוך הסוף כיון החוו דקבעי לאצולי למשה ^{שמות נ} אמרו לה גבירחנו מנהגו של עולי מלך בשר ודם

גזור גזרה אם אין כל העולם מקיימין אותה בניו ^נ ובני ביתו מקיימין אותה ואת עוברת על גורת אביך

בא גבריא אל וחבטן בקרקע *ותשלח את אמתה ^ס ותקחה ר' יהודה ורבי נחמיה חר אמר ידה וחד ^{נ"ג}

אמר שפחתה מאן דאמר ידה דכתיב אמתה מאן ^נ דאמר שפחתה מדלא כתיב ידה ולמאן דאמר

שפחתה הא אמרת בא גבריא אל וחבטן בקרקע ^נ דשייר לה חרא דלאו אורח ארעא דבת מלכים

למיקם לחודה ולמאן דאמר ידה לכתוב ידה הא ^נ קא משמע לן דאשתרכב אשתרכובי דאמר מר ^{מגלה ס"ק}

אגם של עלי ערבה וקני' דקיס אישי"ר יד בלע"ז והוא קנה וסוף ^{נ"ג} ^{רש"א} קמלו דקרא. קנה קניס. סוף ערבה דקה:

לרחוץ לטבול שס לשס גרות: וכן הוא אומר כו' שהשנ ומתנקה ^{נ"ג} מעוכו קרוי רחוץ: לשון מיתה כדמפרש טעמא ואזיל

שהיו מוקות בידה הכלתו של אותו לדיק: דאמר מר גבי שרביט

וכן אחת מוצא באמתה של בת פרעה וכן אחת
 מאיס ג מוצא בשיני רשעים שנא *שני רשעים שכרח
 ואמר ריש לקיש אל תקרי שכרה אלא שרכבת:
 מג ותפתח ותראהו את הילד ותרא מכעי ליה א"ר
 יוסי בר' חנינא מלמד שראתה שכינה סע
 עמו. והנה נער בוכה קרי ליה ילד וקרי ליה נער
 חנא הוא ילד וקילו כנער דברי ר' יהודה אמ' לו
 רבי נתמיה א"כ עשיתו למישה רבינו בעל מום
 אלא מלמד שעשתה לו אמו חופת נעורי' בתיבה
 אמרה שמא לא אזכה לחופתו. *ותחמול עליו סז
 ותאמר מילדי העברים זה מנא ידעה א"ר יוסי
 בר' חנינא מלמד שראתה אותו מהול. זה א"ר
 יוחנן מלמד שנתנבאה שלא מדעתה זה נופל ואין
 אחר נופל והיינו דא"ר אליעזר מאי דכתיב *וכי
 יאמרו אליכם דרשו אל האובות ואל הודעונים
 המצפצפים והמהגי' צופי' ואינם יודעים מה צופי'
 הזהב דאקטרוג במסכת מגילה: בשיני רשעים דעוג מלך הבצן
 צברכות במזלת פרק הרוסה: שרבתה לישנא דאשת רבוב:
 שראתה עמו שכינה והאי את לשון עם כמו לא שלק יעקב את
 אקיו: נער גדול קשמע: בעל מום והוא לוי וכפסל
 נקול לעבודת השיר: ואין אחר נופל ליאור שחותו היום בטלו
 גזרותיו: וכי יאמרו אליכם האומות דרשו כמוכו אל האובות:
 המצפצפים והמהגים כניא קרי להו הכי לגנאי שאינם אלא
 קלפסים כעגורים ומהגים כיונים מוליאים קול נהונס ואינם
 עיטוב יא' עם צבא: קידא נחיה לב נאלמס מדיס הודוה זמן

מהג
 ושר
 היא
 תו
 והם
 דאכ
 מריו
 פרע
 רגלי
 אמ
 רבש
 יודעי
 אכל
 ישרא
 אמל
 ואין
 ראו
 שהים
 רגלי
 שיר

מהגני ואינם יודעי מה מהגים ראו שמושיעים של
 ישראל במים הוא לוקה עמדו וגזרו כל הבן הילוד
 היאורה תשליכוהו כיון דשדיוהו למשה במיא אמרו
 תו לא קא חזינן כי ההוא סימנא בטלו לגזרותייהו
 והם אינם יודעים שעל מי מריבה הוא לוקה והיינו
 דאמר רבי חמא בר' חנינא מאי דכתיב *המה מי מודני כ
 מריבה אשר רבו בני ישראל המה שראו אצטגניני
 פרעה וטעו היינו דקאמר משה *שש מאות אלף ^{סס יא}
 רגלי העם אשר אנכי בקרבן אמר להם משה
 לישראל בשבילי נצלחם כלכם:

אמר ר' חנינא בר פפא אותו היום עשרים ואחר מד
 בניסן היה אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה ^{סס}
 רבש"ע מי שעתיד לומר לפניך שירה על הים

יודעים מה אומרים כך דרך של אלטגניכי אינם רואים אלא סימן
 אבל לא פירושו של דבר: ראו אלטגניכי פרעה: שמושיעים של
 ישראל וכו' והך מלתא לאו רבי אלעזר קאמר לה דקרא לאו
 אמריס קאי אלא תלמודא קאמר לה וקאי אהא דאמרינן לעיל
 ואין אחר כופל כדר' אלעזר דאמר דאינן יודעים מה הוגים הלכך
 ראו מלרי' ולא ידעו מה ראו: כיון דשדיוהו למשה במים כל זמן
 שהיה ביאור אין לך לקותא גדול מזה ונטל הסימן של לקייה:
 רגלי בשבילי כמו וינכך ה' אותך לרגלי: בשבילי נצלחם שנטלו
 מלריס גורתם:

שירה על הים ככ"א בניסן נאמר' כדתיב נסדר עולם
 מרעמס לסוכות ומסוכות לאיתם ומאיתם לפי הקירות

ביום זה ילקה (ביום) [ביום] זה רבי אחא בר חניני אמר
 אותו היום ששה בסיון היה אמרו מלאכי השרת
 לפני הקב"ה רבש"ע מי שעתיד לקבל תורה בהר
 סיני ביום זה ילקה ביום זה בשלמא למאן דאמ'
 בששה בסיון משכחת לה ג' ירחי דאמר מר בן
 באדר נולד משה בשבעה באדר מת משה בשבעה
 באדר ועד ששה בסיון תלתא ירחי הוו אלא למאן
 דאמר בכ"א בניסן היכי משכחת לה אותה שנה
 מעוברת היתה רובו של ראשון ורובו של אדרון
 ואמצעי שלם:

הרי ג' וברביעי ויוגד למלך מלרים כי ברק העם קמאי ואפי'
 רדמו מלרים אחריהם ליל שביעי ירדו לים שכאמר ויאר את
 הלילה בשקרית אמרו שורה ויום שביעי היה וי"ט האחרון של
 פסח היה: דאמר מר בשבעה באדר מת משה צפ"ק דקדושין
 ילפינן לה מקראי דכתיב ויזכו בני ישראל את משה בערבות
 מואב שלשים יום וכתיב משה עבדי מת ועתה קום עביר את
 הירדן וכתיב כי בעוד שלשת ימים אהם עוברי את הירדן וכתיב
 והעם עלו מן הירדן בעשו לקודש הראשון לא מהם ל"ג למפרע
 תמלא שנשבעה באדר מת משה. ומכין שבז' באדר נולד שכאמר
 ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אככי היום לא אוכל עוד
 ללכת ולבוא מה תלמוד לומר היום היום מלאו ימי ושנותי: תלתא
 ירחי הוו והם שלשה קדשים שהלפיכת: רובו של ראשון לא
 קמר אלא שנעת ימים: ורובו של שלישי דהיינו ניסן: ואמצעי
 שלם אדר השני שלם:

*ור
 היל
 על
 שעי
 *אר
 מח
 שמ
 לה
 שה
 אמ
 היל
 מח
 של
 חני
 אלא
 מא
 צלב
 מי
 מן
 שהל
 ועלי

*ותאמר אחותו אל בת פרעה האלך וקראתי לך מה
 אשה מינקת מן העבריות ותיניק לך את ^ס
 הילד מאי שנא מעבריו מלמד שהחזירוהו למשה ^{שמות ב}
 על כל המצרות כולן ולא ינק אמר הקב"ה פה
 שעזיר לדבר עמי יינק דבר טמא והיינו דכתיב
 *את מי יורה דעה ואת מי יבין שמועה גמולי ^{ישעי' כח}
 מחלב עתיקי משדים למי יורה דעה ולמי יבין
 שמועה גמולי מחלב ולעתיקי משדים *ותאמר ^{שמות ב}
 לה בת פרעה לכי ותלך העלמה א"ר אלעזר מלמד
 שהלכה בזריות כעלמה רבי שמואל בר נחמני
 אמר שהעלימה את דבריה *ותאמר לה בת פרעה ^ס
 היליכי את הילד הזה אמר ר' חמא בר חנינא
 מתנבאה ואינה יודעת מה מתנבאה היליכי הי
 שליכי *ואני אתן את שכרך אמר רבי חמא בר' ^ס
 חנינא לא דיין לצדיקי שמחזירי להם אבירתן
 אלא שנותנים להם שכר עמה שנאמ' ואני אתן
 את שכרך:

מאי שנא מן העבריות דקאמר לה מכלל דהמלכו' לא כיסא
 לה: דבר טמא שאכילתה דנרים טמאים והתכוק טועם
 בקלבה כל מה שאוכלת כדאמרינן ביומא גבי לשד האמן: את
 מי יורה דעה למי למד הקב"ה תורה למי שגמל והפריש עלמו
 מן הקלב טמא ונעתק משדים טמאים כמו ויעתק משס:
 שהלכה בזריות כעלמה שכל כזה עליה כמו חזק ואמן תקיף
 ועלים: שהעלימה את דבריה שלא אמרה שהיא אקומו ושהיא
 מביאה את אמה: היליכי הרי לך שליכי:

מו* ותקח מרים הנביאה אחות אהרן את התוף בידה
 אחות אהרן ולא אחות משה אמר רב
 עמרם ^{שמות טו} [אמר רב ואמרי לה א"ר נחמן אמ' רב]
 יג מלמד שהיה מתנבאה כשהיא אחות אהרן *ואומרת
 עתידה אמי שתלד בן שמושיע את ישראל וכיון
 שנולד משה נתמלא כל הכית אורה עמד אביה
 ונשקה על ראשה אמר לה בתי נתקיימה נבואתיך
 וכיון שהטילוהו ליאור עמד אביה וטפחה על ראשה
 אמר לה בתי היכן נבואתיך והיינו דכתי' *ותחצב
 אחותו מרחוק לדעה מה יעשה לו לידע מה יהא
 בסוף נבואתה:

מו פיסקא יוסף זכה לקבור את אביו וכו' מ"ש מעיקר'
 דכתי' *ויעל יוסף לקבור את אביו ויעלו
 רש"י כ אתו כל עבדי פרעה והדר וכל בית יוסף ואחיו
 עס ובית אביו ומ"ש לבסוף דכתיב *וישב יוסף מצרימה
 הוא ואחיו והדר וכל העולים אתו לקבור את אביו
 אמר ר' יוחנן בתחלה עד שלא ראו בכבודן של
 ישראל לא נהגו בהן כבוד ולבסוף שראו בכבודן
 עס נהגו בהם כבוד דכתיב *ויבאו עד גרן האטד וכו'
 גרן יש לה לאטד א"ר אבהו מלמד שהקיפוחו
 שהיתה מתנבאה כשהיתה אחות אהרן עד שלא נולד משה
 והיינו הכניאה אקוה אהרן:
 מאי שנא מעיקרא דאקדמינהו למלרים מקמי אפי' יוסף ומאי
 שנא לבסוף דכתיב הוא ואחיו והדר וכל העולים אתו: וכו'

כתרים לארוננו של יעקב כגון זה שמקיפין לו אמר
 שבאו שם בני עשו ובני ישמעאל ובני קטורה תנא
 כולם למלחמה באו כיון שראו כתרו של יוסף שחלוי
 בארוננו של יעקב נמלו כולם כתריהם ותלאום
 בארוננו של יעקב תנא ל"ו כתרים נתלו בארוננו
 של יעקב :

ויספרו שם מספר גדול וכבר מאד תנא אפי' מח
 סוסים ואפי' חמורים כיון שהגיעו למערת ^ס

המכפלה אתא עשו וקא מעכב אמר להו *ממרא ^ס
 קרית הארבע היא חברון א"ר יצחק קרית ארבע ^ס
 ארבעה זוגות היו אדם וחיה אברהם ושרה יצחק ^ס
 ורבקה יעקב ולאה. איהו קברה ללאה בדידיה
 והאו דפייש דידי הוא אמרו ליה (ובניהו מיגד)
 [ובינתרה] אמר להו נהי דזבינתיה בכירותאי

דרך לאסוף אטדים ולעשות מהן גרן: שמקיפין לו אמר גדר של
 קולים: ל"ו כתרים י"ב כשיאים דישמעאל וכ"ג אלופים דעשו
 וא"ת כ"ה הם תימן וקכו נמכו שכי פעמי'. וא"ת קרח נמכה שכי
 פעמי' שכי קרח הם אקד מצכי אליפו ואקד מצכי אהליבמה מכל
 מקום ל"ה הם וכתרו של יוסף הרי ל"ו:

וקא מעכב שלא יקצרוהו ^ס: אמר קרית ארבע שמה שאיכה
 מקזקת אלא ד' זוגות הא דא"ר יצחק לאו מלתיה דעשו היא
 אלא תלמודא קאמר לה למימר טעמא דעכובא דודאי כך הוא
 נדברי עשו שאיכה מקזקת אלא שמוכה קברים: איהו יעקב:
 קברה ללאה בדידיה נחלק המגיעו כדכתיב ושמה קברתי את
 לאה: ובינתה כשמכרת הנכורה: נהי דזבינתיה לבכורתי שלא

ראשית כ פשיטותי מי זביני אמרו לי אין דכתיב *בקברי אשר
כריתי לי בארץ כנען וא"ר יוחנן משום ר"ש בן
יהוצדק אין כירה אלא ל' מכירה שכן ככרכי הים
קורין למכירה כירה אמר להו הבו לי איגרתא אמרו
ליה איגרתא בארעא דמצרים היא ומאן ניזיל ניזיל
סס מט נפתלי דקליל כאילתא דכתיב *נפתלי אילה שלוחה
הנותן אמרי שפר [א"ר אבהו] א"ת אמרי שפר אלא
אמרי ספר חושים בן דן חמן הוה ויקירן ליה אודניה
אמ' להו מאי האי אמרי לי' קא מעכב האי עד דייתי
נפתלי מארעא דמצרים אמר להו ועד דאתי נפתלי
מארעא דמצרים יהא אבי אבא מוטל בכזיון שקל
קולפא מחייה ארישיה נתרי עיניה נפלן אכרעא
דיעקב פתחיהו יעקב לעיניה ואחיד והיינו דכתיב
תליס נח *ישמח צדיק כי חזה נקם פעמיו ירחץ בדם הרשע
עיין *באותה שעה נחקיימה נבואתה של רבקה דכתיב
נתום ס' *למה אשכל גם שניכם יום אחד ואע"ג דמיחתן
כיוקין וואור טו ביום אחד לא הואי קבורתם מיהא ביום אחד
שאפאר אטול פי שנים אלא כמותו : פשיטותי מי זביני קלקי קלק פשוט
יהודה לא מכרתי : אמרו ליה אין פשיטותך נמי זבינת קלקך במערה
גור חיימת עשו זו לגמרי שכך אמ' אבינו בשעת מיתה אשר כריתי לי : ואין כירה
ראש' כו אלא לשון מכירה כמו ואכרה לי בקמשה עשר כסף : הבו לי
אגרת הראו לי שטר המכיר : יקירן אודניה כדו אזינו משמוע :
מאי האי למה איכנס קונרים אותו : שקל קולפא מקל כמו
קולפי טבי בלעי מאבימי בערכין :

תליס נח
עיין
נתום ס'
כיוקין
ואור טו
שאפאר
יהודה
גור חיימת
עשו
ראש' כו

הוא
מעכ
אמו
פיכ
על
נתע
שפר
יוסף
הדו
יוסף
וקב
ואי
כלום
קבור
כתע
בניו
כתע
הדבר
נתע
אלא
פרס

המקנא פרק ראשון סוטה קפה

הואי . ואי לא איעסק ביה יוסף אחוה מי לא הווי
מעסקי ביה והכתיב *וישאו אותו בניו ארצה כנען ^{ראש' כ}
אמרו הניחו לו כבודו במלכים יוחר מבהדיוטות :
פוסקא מי לנו גדול מיוסף שלא נתעסק בו אלא מט
משה . ת"ר בא וראה כמה חביבות מצות ^ס

על משה רבינו שכל ישראל נתעסקו בכיזה והוא
נתעסק במצות שנאמר *חכם לב יקה מצות ואויל ^{ושלי}
שפתים ילכט . ומנין היה יודע משה רבינו היכן
יוסף קבור אמרו סרה בת אשר נשתיירה מאותו
הדור הלך משה אצלה א"ל כלום את יודעת היכן
יוסף קבור אמרה לו ארון של מחבת עשו לו מצרים
וקבעוהו בנילוס הנהר כדי שיתברכו מימיו הלך משה

ואי לא איעסק ביה יוסף אחוה מי לא הווי מתעסקי ביה
כלומר היאך הכיקוהו אקיו ליוסף ליעול לו לבדו את השם של
קבורת אביהם וכי פרקו מעליהם העול ולא קשו לו ואם לא
נתעסק בו הוא הס לא היו מתעסקי בו : והכתיב וישאו אותו
בניו אלמא אף הס היו מתעסקים במשאו ובקבורתו ומסקנא
כתב אקרי קברו [את] אביו תלה הדבר בו שהוא [הי'] עיקר
הדבר : אמרו אקיו זיניהם : הניחו לו להתעסק בו כנגד
כלנו : כבודו של אביו : במלכי' שיוסף מלך הוא :

נתעסקו בכיזה (וינללו את) [של] מלרים : כדי שיתברכו
מימיו תמיד לפי שאין ארץ מלרים אותה מעי גשמים
אלא כולה עשויה יאורים וקרילים ומכלום עד סוף המדינה כמה
פרסאות ונילוס עולה ומסקה ומתברך וממלא אותם יאורים

ועמד על שפת הנילוס אמר יוסף יוסף הגיע עת
שנשבע הקב"ה לגאול את ישראל והגיע השבועה
שהשבעת את ישראל אם אתה מראה את עצמך
מוטב ואם לאו הרי אנו מנוקים משבועתך מיד צף
ארונו של יוסף ואל תתמה היאך ברזל צף שהרי
כתיב *ויהי האחד מפיל הקורה ואת הברזל נפל
אל המים ויצעק ויאמר אהה אדני והוא שאול וגו'
וישלך שמה ויצף הברזל והלא דברים ק"ו ומה
אלישע תלמידו של אליהו ואליהו תלמידו של משה
צף הברזל מפניו מפני משה רבינו עאכ"ו רבי נתן
אומר בקברניט של מלכים היה קבור הלך משה
ועמד על קברניט של מלכים אמר יוסף הגיע עת
שנשבע הקב"ה לגאול את ישראל והגיע השבועה
שהשבעת את ישראל אם אתה מראה את עצמך
מוטב ואם לאו הרי אנו מנוקים משבועתך באותה
שעה נודעו ארונו של יוסף נטלו משה והביאו
ומהם משקים את הצדוק והיינו דכתיב והיה אשר לא יעלה
מאת משפחות הארץ וגו' ולא עליה' יהיה הגשם ואם משפחת מלכיה
לא תעלה ולא נאה ולא עליהם ואין כתוב כאן גשם אלא ולא
עליהם יהיה אותו כהר שהם שותין ממנו. ויונתן תרגם ולא
עליהם מיסקנילוס: ויהי האחד מפיל הקורה בתלמידי אלישע
כתיב במלכים: והוא שאול השאילוהו לו: תלמידו של משה
ולא שלמד מסיו אלא תורתו של משה למדו לאליהו: בקברניט
של מלכים נקברות של מלכים ולשון יוכי הוא:

מלכ' נו

אצל
ארונו
זה ה
ארונו
אמה
קיי
משד
עצמו
בשכ
מיעט
קיים
ויהי
זוה
פרעו
וכן ה
תשכ
לא
להת
זו ל
משה
וחו
לא ה
להת
בכק

המקנא פרק ראשון סוטה קפו

אצלו וכל אותן שנים שהיו ישראל במדבר היה
ארזנו של יוסף וארון של שכינה מהלכין זה עם
זה והיו עוברים ושבים אומרים מה טיבן של שתי
ארזנות הללו אמרו אחר של מת ואחר של שכינה
אמרו וכי דרכו של מת להלך עם שכינה אמרו
*קיים זה מה שכתוב בזה. ואי לא איעסק ביה ^{שס"ג}
משדה לא הווי מיעסקו ביה ישראל והכתיב *ואת ^{הושע כד}
עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל ממצרים קברו
בשכם ותו אי לא איעסקו ביה ישראל בניו לא הווי
מיעסקו ביה והכתיב *ויהיו לבני יוסף לנחלה אמרו ^ס

קיים זה מה שכתוב בזה אגדה זו נפוצה במכילתא נפרשה
ויהי בשלח כתיב בזה אככי וכתיב בזה התקת אלהי אככי. כתיב
בזה לא יהיה לך וכתיב בזה את האלהים אני ירא. לא תשא. קי
פרעה. זכור את יום השבת. וטבוק טבוק והכן. ואין זה אלא לשבת
וכן הוא אומר והכינו את אשר יצאו וכן כל עשרת הדברות ולא
תשא את אהיך. לא תקום ולא תטור. וקי אהיך עמך: ואי
לא איעסק ביה משה כלומר היאך הכינו ישראל למשה
להתעסק בו הוא לבדו וכי לא קמו לשבועה אם לא כתעסק משה
בו לא היו הם מתעסקים: והכתיב וכו' אלמא לאקר שפטר
משה בערבות מואב מתעסקו בהם ישראל והעבירום את הירדן:
ותו אי לא הווי מתעסקים ביה ישראל לאקר שפטר משה מי
לא היו מתעסקים ביה בכיו והיאך הכינו בכיו את שאר העם
להתעסק ביה והכתיב בשכם ויהיו לבני יוסף לנחלה אלמא
בכילתא קברוהו דקניב היה עליהם: אמרו בכין בעלמא הכינו

הניחו לו כבודו במרובים יותר מבמועטים ותו
 אמרו הניחו לו כבודו בגדולים יותר מבקטנים
 קברו בשכם מאי שנא בשכם (אמרו) [א"ר חמא
 בר חנינא] משכם גנבוהו ולשכם נחזיר אבדה
 קשיא קראי אהרדי כתיב *ויקח משה את עצמות
 יוסף כי השבע השביע וגו' וכתיב ואת עצמות יוסף
 אשר העלו בני ישראל ממצרים קברו בשכם א"ר
 חמא ברבי חנינא כל העושה דבר ולא גמרו ובא
 אחר וגמרו מעלה עליו הכתוב על שגמרו כאלו
 עשאו ר' אלעזר אומר אף מורידין אותו מגדולתו
 רכתיב *ויהי בעת ההיא וירד יהודה מאת אחיו
 רבי שמואל בר נחמני אמר אף קובר אשתו ובניו
 לו שיתעסקו זו ישראל כולם כבודו במרובים יותר מבמועטים;
 וישראל אמרו בעלמם בעוד משה קיים הכיחו לו להתעסק זו
 משה לבדו כבודו בגדולים יותר מבקטנים: משכם גנבוהו
 וישלקהו מעמק חנרון ויבא שכמה ושם היו רועים ודותן אינו
 מקום והא דכתיב ויאמר האיש נסעו עזה כך אמר לו אתה
 אומר את אפי אככי מנקה נסעו עלמם מן האקוה הזאת ואינם
 מקזיקים עלמם כאקים כך כי שמעתי אומרים כלכה דותיכה
 לנקה לך ככלי דתות ודין היאך להמיתך אם תבא אללם: העלו
 בני ישראל הא כתיב ויקח משה ולא שארית ישראל: אף
 מורידין אותו מגדולתו מן השמים למתקיל ואינו גומר אלל
 אם כן כאנס כמשה שמת בעבר הירדן: הכתיב וירד יהודה
 וגומר שהוא התקיל בהללל יוסף ולא גמר כשאמר מה בלע וגומר:

שמות יג

ראש' לח

שנא
 אמ
 דקא
 להו
 (יום
 אחיו
 מצר
 שהו
 סריג
 וסרס
 פ"ס
 פעור
 ביש
 בני
 נקרא
 את
 יפיו:
 ברב

שנאמר *וחמת בת שוע אשת יהודה וכתוב *וימת ^{ראשי' לח} _ס ער ואונן :

אמר רב יהודה אמר רב מפני מה נקרא יוסף נ ^ס עצמות בחייו מפני שלא מיחה בכבוד אביו ^ס

דקא אמרו ליה עבדך אבינו ולא מיחה ולא אמר ^{פרק} להו ולא מידו. ואמר רב יהודה א"ר ואיתימא ר' ^{הרואה}

(יוסף) [חמא] בר' חנינא מפני מה מת יוסף קודם ^{כ"ט ש"ט א} אחיו מפני שהנהיג עצמו ברכנות: *ויוסף הורד ^{ראשי' לט}

מצרימה א"ר אלעזר אל תקרי הורד אלא הוריד ^ס שהוריד אצטגניני פ-עה מגדולתם. *ויקנהו פוטיפר ^ס

סרים פרעה אמר רב שקנאו לעצמו (בא גבריא אל ^ס וסרסו) בא גבריא אל ופרעו מעיקרא כתיב פוטיפר ^ס

ולבסוף כתיב פוטיפרע: ^ס פיסקא מי לנו גדול ממה שלא נתעסק בו אלא נא ^ס

הקב"ה שנא' *ויקבור אותו בגיא מול בית ^ס פעור וגו' ע"כ. *ויאמר ה' אלי רב לך א"ר לוי ברב ^{דנני' לד}

בישר ברב בישרוהו ברב בישר דכתיב *רב לכם ^{ס ו} בני לוי ברב בישרוהו רב לך ד"א רב לך רב יש ^{ודנני' סו}

נקרא יוסף עצמות בחייו שנאמר והעליתם את עלמותי מזה ^ס ועודכו קי: שהוריד אצטגניני פרעה מגדולתן כשפתר

את הקלוס והס לא ידעו לפתרו: לעצמו למשכנ זכור מתוך ^ס יפיו: פרעו היינו סרוס יתירה. תנא בא גבריא לוסרסו לא גרסינן:

ברב בישר את בני מקלוקתו רב לכם בני לוי והקנ"ה מדקדק ^ס עם הלדיקים כחוט השערה ונענש באותה מדה: רב יש

לך ומנו יהושע ד"א רב לך שלא יאמרו הרב כמה
 קשה והתלמיד כמה סרבן וכל כך למה תנא דבי
 דברי לא קדושין בן מאה ועשרים שנה אנכי היום שאין ת"ל היום
 פ"ק ומרה ת"ל היום היום מלאו ימי ושנותי ללמדך
 יב"ש רש"א שהקב"ה משלים שנותיהם של צדיקים מיום ליום
 שנות כג' ומחדש לחדש שנאמר *את מספר ימך אמלא לא
 אוכל עוד לצאת ולבא מאי לצאת ולבא אילוימא
 דברי לד' לצאת ולבא ממש והכתיב *ומשה בן מאה ועשרים
 שנה כמותו לא כהתה עינו ולא נס לחה וכתיב
 *ויעל משה מערבות מואב אל הר נבו. ותניא שתיים
 עשרה מעלות היו שם ופסעם משה בפסיעה אחת
 אמר רב שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן לצאת
 ולבא בדברי תורה מלמד שנסתחמו ממנו מעינות
 לא ס"ס החכמה *וילך משה ויהושע ויתיצבו באהל מועד
 לך הגיעה מלכותו של יהושע ואין מלכות כוגעת בקצרתה ואסילו
 כמלא כימא: דבר אחר רב לך די לך אל תרבה עוה בקשה:
 שלא יאמרו הרב כמה קשה שאינו מתפייס ושומע לו:
 והתלמיד כמה סרבן מפליר ולשון חכמים הוא כן מסרבין זו
 לשאת את בת אקומו כדלריס ובשנועו' במסרבן זו קצירו שיאכל
 אינו עמו: (וכל כך למה מה עוכש רב בשמעו כל המורים שהרבה
 מרש"י בתקנות הרבה ולא כעכה): לפום גמלא שחנא לפי כק הגמל
 מרבין במשאו אף כאן לפי לדקתו מדקדקים אחריו: היום מלאו
 וציוס זה כולדתי: לא נס לחה לא נרץ לקלוקית כקו:

תנא
 תניא
 ראוב
 נבו
 בנו
 ואת
 אהר
 *ויר
 של
 אותן
 (מת
 *צדק
 אמר
 פועל
 ורבי
 בינו
 סמ
 תני
 דיווג
 בכנ

תנא אותה שבת שבת של דיווני היתה ניטלה רשות
מזה ונתנה לזה :

תניא אמר רבי יהודה אלמלא מקרא כתוב אי נב
אפשר לאומרו היכן משה מת בחלקו של ש

ראובן דכתיב *ויעל משה מערבות מואב אל הר דכני' לד
נבו ונבו בחלקו של ראובן קיימא דכתיב *ובני ראובן ודנני לב
בנו את חשבון ואת אלעלא ואת קריתים ואת נבו

ואת בעל מעון (נבו ששם מתו שלשה נביאים משה ס"א ל"ג
אהרן ומרים) והיכן משה קבור בחלקו של גר דכתיב

*וירא ראשית לו כי שם הלקת מחוגק ספון מחלקו דכני' לג
של ראובן עד חלקו של גר כמה הוי ארבעה מילין

אותן ארבעה מילין מי תוליו מלמד שהיה משה
(מת) מוטל בכנפי שכינה ומלאכי השרת אומרים

*צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל . והקב"ה מאי ט
אמר *מי יקום לי עם מרעים מי יתיצב לי עם תליס ד

פועלי אוןושמואל אמר *מי כהתכם ומי יודע פשר דבר קהלת ח
ורבי יוחנן אמר *והחכמה מאין תמצא ואיזה מקום אינו כח

בינה . ור"ג (בר יצחק) אמר *וימת שם משה עבד ה' דכניס לד
סמליון אמר וימת שם משה ספרא רבא דישראל :

תניא ר' אליעזר הגדול אומר שנים עשר מיל על נג
דיווני ב' זוגות ב' קנרי' היו נה תקלת היום למטה וסופו ליהוש' :

בכנפי השכינה ככף הוד לנושו : מי יקום לי עם מרעים
להוכיכס לשמי : פשר דבר שהיה יודע לעשות פשרה

בינו ובין (בכיו) [בני] : סמליון שס קכס :

שנים עשר מיל כנגד מחנה ישראל היה בת
 קול משמיע ואמר וימת משה ספרא רבא דישראל
 זי"א לא מת משה כתיב הכא וימת שם משה וכתיב
 שמות לד התם *ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה
 מה להלן עומד ומשמש אף כאן עומד ומשמש.
 דכני' לד *ויקבור אותו בניא בארץ מואב מול בית פעור
 א"ר ברכיה סימן בחוך סימן ואפ"ה ולא ידע איש
 יד את קבורתו. וכבר שלחה מלכות הרשע' אצל *גסטרא
 של בית פעור הראונו היכן משה קבור עמדו למעלה
 נדמה להם למטה למטה נדמה להם למעלה נחלקו
 לשתי כתות אותם העומדים למעלה נדמה להם
 למטה, אותם העומדים למטה נדמה להם
 למעלה לקיים מה שנאמר ולא ידע איש את קבורתו
 עד היום הוה א"ר חמא ברבי חנינא אף משה
 רבינו אינו יודע היכן קבור כתיב הכא ולא ידע
 איש את קבורתו וכתיב התם *וזאת הברכה אשר
 ברך משה איש האלהים וא"ר חמא בר חנינא
 מפני מה נקבר משה רבינו מול בית פעור כדי
 לכפר על מעשה פעור :

נד (*וא"ר חמא ברבי חנינא מפני מה נסתתר קברו
 אינו נכאן) וי"מת כוטר"קין דוימת) : סימן בחוך סימן כלומר סימנים
 נגמרה אינו הרבה בארץ מואב בניא מול בית פעור ואף ע"פ כן
 מרש"י וכו' : מלכות הרשעה ארס : גסטרא מושל כמו שאמר קומוס
 דוכוס שלטון וקברו נזכרות ריהטון קרטון גסטרא :

של משה מעיני בשר ודם מפני שגלוי וידוע
לפני הקב"ה שעתיד בית המדש ליחרב ולהגלות
את ישראל מארצם שמא יבואו לקבורתו של משה
באותו שעה ויעמדו בככי ויתחננו למשה ויאמרו
לו משה רבינו עמוד בתפלה בעדנו ועומד משה
ומבטל את הגזירה מפני שחביבים צדיקים במיתתם
יותר מבחייהם שכן אתה מוצא בשעה שהיו ישראל
במדבר וסרחו במעשיהם ועשו עגל קצף הקב"ה
על ישראל אמר למשה *הרף ממני ואשמירם כמה דכ"י ט
צדיקים היו באותו הדור וכמה חסידים משה ואהרן
ויהושע אלדר ומידר ושבעים וקנים ושאר חכמים
ותלמידים ולא עשה בשבילם ולא ביטל הגזירה
אלא בשביל משה) *וא"ר חמא ב"ח מאי דכתיב טז
*אחרי ה' אלהיכם תלכו וכי אפשר לו לאדם להלוך טז יג
אחרי שכינה והלא כבר נאמר *כי ה' אלהיך אש טז ד
אוכלה הוא אל קנא אלא הלך אחר מדותיו של
הקב"ה מה הוא הלכיש ערומים דכתיב *ויעש ה' ראש"י ג
אלהים לאדם ולאשתו כחנות עור וילבישם אף
אתה הלכש ערומים הקב"ה ביקר חולים דכתיב
*וירא אליו ה' באלוני ממרא אף אתה בקר חולים. ראש"י יח
הקב"ה קבר מתים דכתיב *ויקבור אותו בגיא אף דכ"י לד
אתה קבור מתים. הקב"ה נחם אבלי דכתיב *ויהי פרק
אחרי מות אברהם ויברך אלהים את יצחק בנו ספונבלי
ויברך אלהים את יצחק בנו כקמו על אביו ונרכו זרכת רש"א
ראש"י כס

אף אתה נחם אבלים. ויעש ה' אלהים לאדם
 ולאשתו כחנות עור וילבישם רב ושמאל ח"א דבר
 הבא מן העור וח"א דבר שהעור נהנה וכו' [ממנו]
 דרש רבי שמלאי חורה תחלתה גמילות חסדים
 וסופה גמילות חסדים תחלתה גמילות חסדים דכתי'
 ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו עור וילבישם
 וסופה גמילות חסדים דכתיב ויקבור אותו בניא;
 נה דרש רבי שמלאי מפני מה נחאודה משה רבינו
 ליכנס לא"י וכו' לאכול מפריה היה צריך
 או לשבוע מטובה היה צריך אלא כך אמר משה
 רבינו הרבה מצות נצטוו ישראל שאינם מתקיימות
 אלא בארץ [ישראל] אכנס אני לארץ כדי שיתקיימו
 על ידי אמר לו הקב"ה כלום אתה מבקש אלא
 לקבל שכר מעלה אני עליך כאלו עשיחם שנא'
 לכן אחלק לו ברכים ואת עצומים יחלק שלל תחת
 אשר הערה למות נפשו ואת פושעים נמנה והוא
 חטא רבים נשא ולפושעים יפגיע לכן אחלק לו
 ברכים שאני מחלק לו שכר שלם שמא תאמר
 כאחרונים ולא כראשונים ת"ל ואת עצומים יחלק
 שלל כאברהם יצחק ויעקב שהיו עצומים בתורה
 ובמצות תחת אשר הערה למות נפשו שמסר עצמו
 אנליס: דבר הבא מן העור אל למד היו: שהעור נהנה
 ממנו אל פשתן אדס לונס סמוך לעורו: תחלתה גמילות
 חסדי הלניס ערוקים:

למי
 מחנ
 שנב
 שכי
 רחמ
 פניג
 הוה

 מש
 אכא
 למו
 תו
 תני
 גשו
 מה
 ולפ
 זכ"ס
 שלא

ראשית ג
 ס
 סע"י כ
 חטא רבים
 כאחרונים
 שלל כאברהם
 ובמצות תחת
 אנליס:

למיתה שנאמר *ועתה אם תשא חטאתם ואם אין שמוע לב
מחני נא מספרך אשר כתבת ואת פושעים נמנה
שנמנה עם מתי מדבר והוא חטא רבים נשא
שכיפר על מעשה העגל ולפושעים יפגיע שבקש
רחמים על פושעי ישראל שיחזרו בתשובה ואין
פגיעה אלא תפלה שנא' *ואתה אל תתפלל בעד העם ידויה
הזה ואל תשא בעדם רנה ותפלה ואל תפגע בי :

היה מביא

פרק שני

משנה היה מביא את מנחתה בחוך כפיפה מצרית שס
ונותנה על ידה כדי ליגעה וכו' : גמ' תניא
אבא חנין אומר משום רבי אלעזר [אליעזר] (וב"כ
למה) כדי ליגעה כדי שתחזור בה אם ככה חסה
תתורה על עוברי רצונו ק"ו על עושי רצונו :
תניא אמר רבי שמעון בדין הוא שחתא מנחת טו
חוטא טעונה שמן ולבונה שלא יתא חוטא
נשכר ומפני מה אינה טעונה שלא יתא קרבנו
מהודר ובדין הוא שחתא חטאת חלב טעונה
ולפושעים יפגיע בצביל פושעים הפגיע : הערה הריק :
וב"כ למה לנו טורקין ליגעה : על עוברי רצונו שאם זינתה
עברה על רצונו של מקום ורובה שתודה שלא תדק :
שלא יתא חוטא נשכר להקל במנחתו יותר משאר מנחות :
חטאת חלב כל קטאת סתם קרי קטאת קלב דבתר קלב

נסכים שלא יהא חוטא נשכר ומפני מה אינה טעונה
שלא יהא קרבנו מהודר אבל חטאתו של מצורע
ואשמו טעונין נסכין לפי שאין באין על חטא
פ"ג אומר כשם שמעשיה מעשה בהמה
כך קרבנה מאכל בהמה. תניא א"ל ר"ג
לחכמים סופרים הניחו לי ואדרשנה כמין חומר
פ"ג ע"ג *דשמעיה לר"מ דקאמר היא האכילתו מעדני עולם
לפיכך קרבנה מאכל בהמה א"ל התינח עשירה
ענייה מאי איכא למימר אלא כשם שמעשיה
מעשה בהמה כך קרבנה מאכל בהמה :

ט"ז ת"ר ג' צריכין שיראו עפר סוטה ואפר פרה
ע"ג כתיב וכל קלב וכל דם לא תאכלו וכתיב בתריה פרשת קטאת:
נסכים סולת למנחה עשרון לכבש יין ושמן רביעית ההין כמו
שחקריבין לעולה ושלמים ומפני מה אינה טעונה דכתיב בפרש'
נסכים לפלא כדר או כדנה הבא כנדר או כדנה טעון נסכים
ואין קטאת ואשם טעונים נסכים: חטאתו ואשמו של מצורע
איתרבו בהדיא לנסכים במסכת מנחות פרק שמי מדות:
חומר צוטו"ן בלע"ז והוא של זהב וקומתין צו ב' כוארי קלוק
לכוי: דשמעיה לר"מ דאמר וכו' בפ"ק גבי במדה
שאדם מודד: ענייה לא ה' זכילתו מעדנים למה מביאה מאכל
בהמה: אלא היא עשתה מעשה בהמה שהסקירה עלמה לתשמיש
למי שאינו בן זוגה:
עפר סוטה דכתיב אל המים שיראה עליהם מדלל כתיב במים:
ואפר פרה דג"ש גמירי מהדדי עפר סוטה ואפר פרה כדלקמן:

היה מביא פרק שני סוטה קצא

ורוק יבמה משום ר' ישמעאל אמרו אף דם צפור :
דרש רבי עקיבא איש ואשה זכו שכינה כיניהם נו
לא זכו אש אוכלתן אמר רבא ודאשה עדיפא ין
מדאיש מאי טעמא האי מצרף והאי לא מצרף ^{פ' כיסוי}
אמר רבא מפני מה אמרה תורה הבא עפר לסוטה ^{הדס}
שאם זכתה הויין לה בנים כאברהם אבינו דכתיב ^{ע"ש}
ביה *ואנכי עפר ואפר לא זכתה תחזור לעפרה: ^{רש"ל}
דרש רבא בשכר שאמר אברהם *ואנכי עפר ואפר נו
זכו בניו לשתי מצות לאפר פרה ולעפר סוטה ^{רש"ל}
והא איכא נמי עפר כיסוי הדם החם הכשר מצוה ^{רש"ל}
איכא הנאה ליכא דרש רבא בשכר שאמר אברהם
ורוק יבמה לעיני הזקנים דכתיב לעיני הזקנים וקללה וירקה:
אף דם צפור של מלורע שזקנו אל כלי קרם על המים
קיים ולריך שלא יתן מים שלא כשיעור שיהיה דם לפור
וזכו ללכת בדרך ישרה שלא יהא הוא כואף ולא היא כואפת:
שכינה ביניהם שהרי קלק את שמו ומכנו כיניהם יו"ד באיש
זה"ל באשה: לא זכו אש אוכלתן שהקב"ה מסלק את שמו
מכיניהם וכמלאו אש ואש: ודאשה עדיפא מדאיש אש של אשה
קשה וממהרת לאכול וליפרע משל איש: מאי טעמא האי מצרף
אש של אשה כוח לדלוק שאין אות של אש מפסיקתו אלא מקובר
הוא וכקרא אש אבל של איש אין אותיות של אש מלורפות יקד
שהיו"ד של שכינה מפסיקתן:
לאפר פרה לטהר ולזכו את ישראל ממעשה העגל: הנאה ליכא
ואין זה קבול שכר אבל כאן יש הכאה בסוטה למה שלום

סס יד *אם מחוט ועד שרוך נעל זכו בנו לשתי מצות
 לרצועה של הפילין ולתכלת של ציצית בשלמא
 דברי' כח רצועה של הפילין דכתיב *וראו כל עמי הארץ כי
 שם ה' נקרא עליך ויראו ממך ותנא ר"א הגדול
 אומר אלו הפילין שכראשו אלא חוט של תכלת מאי
 היא דתניא היה ר"מ אומר מה נשתנה תכלת מכל
 הצבעונים מפני שתכלת דומה לים וים דומה לרקיע
 ורקיע דומה לכסא הכבוד שנאמר *ויראו את אלהי
 ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם
 יחוסף א השמים לטוהר. וכתיב *כמראה אבן ספיר
 דמות הכסא :

ואלא ירבה ומצורות בישראל אם זוגה היא ואם נקתה וזרעה
 זרע ומצולת לעז מעל זכיה : בשכר אם מחוט ועד שרוך
 נעל שהצריך עלמו מן הגול : חוט של תכלת כנגד מוחו.
 ורצועה של הפילין כנגד שרוך דהיינו רצועה : בשלמא רצועה
 של הפילין קבול שר הוא דאיכא הנאה בדכתיב וכו' : אלא
 חוט של תכלת דלילית מה הנאה איכא : מה נשתנה תכלת
 שהזקיקו הכתוב לילית : שהתכלת דומה לים בא ללמדנו
 שהמקיים מצות לילית כאלו הקביל פני שפיכה והכי תכיל לה
 בספרי ואלטעריכו כל הכי משום דלא אשכחן קראי אלא ברקיע
 שדומה לכסא הכבוד הילכך תכלת דומה לים וים דומה לרקיע
 דתכלת לא דמי לרקיע כל כך אלא דומה לדומה כגון תכלת קמח
 למראה הים ואכן קא קזינן דים קבוב למראה הרקיע : ורקיע
 דומה לכסא הכבוד קראי קא דרשינן דכתיב ברקיע כעשה

ססב והא' השמים מראה בי קראי אלא שכל אשף מו קוד

היה נוטל פרק שלישי סוטה קצב

היה נוטל

פרק שלישי

משנה אינה מספקת לשחות עד שפניה מוריקות נח
ועיניה בולטות והיא מתמלאת גידים והם כ
אומרים הוציאוה הוציאוה שלא תטמא את העזרה
אם יש לה זכות תולה לה יש זכות תולה שנה אחת
ויש זכות תולה שתי שנים ויש זכות תולה שלוש
שנים מכאן אמר בן עזאי חייב אדם ללמד את בתו
תורה שאם תשחה תדע שהזכות תולה לה רבי
אלעזר אומר המלמד את בתו תורה מלמדה הפלות
ר' יהושע אומר רוצה אשה בקב ותפלות מתשעה
קבין ופרישות. הוא היה אומר חסיד שוטה ורשע
לזנת הספיר וכתיב זכסא הנכוד כמראה אבן ספיר דמות כסא:
מתמלאת גידין הגידין שנלקייה כוספין וכראת כמלאה גידין וגם
בשרה כעשית שיטה שיטה של כפיקים והכי תניא בספרי
כמין שרביטין מזורקין בה: [שלא תטמא את העזרה שערי
כקנור או עזרת נשים שחלא דרך שם ולקמיה פריך והא אמרינן
בעלמא דשערי כקנור לא כחקדשו וכ"ש עזרת נשים ומת מותר
ליכנס למקנה לוייה: תדע שזכות תולה תראה ותלמד בפרשת
סוטה שהזכות תולה דילפינן מונקתה וכזרעה זרע ונקתה ע"י
זכיות כדי זליעות זרע ט' קדשים וי"א יותר כדמפרט בגמרא]:
מלמדה תפלות מפרט בגמ': רוצה אשה בקב ותפלות גרסינן

ערום ואשה פרושה ומכור פרושים הרי אלו מבלי העולם:

שס"ע"ז והם אומרים הוציאוה וכו'. מ"ט דדילמא מתה למימרא דמת אסור במחנה לוייה והתניא

טמא מת מותר ליכנס למחנה לוייה ולא טמא מת שמו"י בלבד אמרו אלא אפי' מת עצמו שנאמר *ויקח משה

את עצמות יוסף עמו עמו במחיצתו אמר אביי שמא תפרום נדה למימרא דביעזותא מרפי"א אין דכתיב

*ותתחלחל המלכה מאד ואמר רב שפירסיה נדה הא

אנן תנן חרדה מסלקת דמים פחדא צמית

ונגמרא עפרש מאי קאמר: מכות פרושים מפרש בגמרא שמכה

עלמו בכתלים להראות שהוא עכו"ל ולכוע:

במחנה לוייה נהר הבית דהא עזרת נשים וגם שער כקמור

לא נתקדשו בקדושת עזרה והרי הן כשאר הר הבית:

עמו במחיצתו ובמדבר כמי היו ג' מחנות לפנים מן הקלעים

מקנה שכינה והלויים יקנו סביב למשכן העדות זה מקנה לוייה

והדגלים ג' פרסאות זה מקנה ישראל וטעה היה לוי וקאמר

עמו: שמא הפרום נדה אגב זיעתותא דמים המרי' והכדה והזנ

והזנה ונעל קרי אסורים במקנה לוייה כדילפינן בפרק אלו

דנרים: פחד' צמית דאגה שאינה באה פתאום אלא דואגת

שאל יבואו אויבים להורגה לומת את המקור מלהוליא דם ואפילו

בשעת וסת' וההיא דכדה אדאגה איתמר דקתכי הגיע שעת

וסתה ולא בדקה טמאה מפני שאורח בזמנו בא ר"מ אומר אם

היתה במקנה והגיע שעת ווסתה ולא בדקה טמאה אם בדקה

ביעתותא מרפיא:

[פ'יסקא יש לה זכות תולה לה וכו'] מני מחני' [לא נט
א"א יוסי בן חנן ולא ר"א בן יצחק איש כפר ס
דרום ולא ר' ישמעאל] דתניא (כמה) [א"א יש לה]
זכו' תול' ג' חדשי' כדי הבר' עובר (ש"י *ונקת' ונזרעה ^{חדני ס}
זרע) דברי אבא יוסי בן חנן ר"א ב"י איש כפר דרום ^{ע' רש"א}
אומ' ט' חדשי' כתיב הכא ונקתה ונזרעה זרע וכתיב
התם *זרע יעבדנו יסופר לה' לדור זרע הראוי לספר ^{מליס כנ}
ר' ישמעאל אומר י"ב חודש ואע"פ שאין ראייה
לדבר זכר לדבר שנא' *להן מלכא מלכי ישפר עלך ^{דניאל ד}

אמר כך ומלאתה טהורה ולא אמרינן אורח בזמנו נא שקרדה
מסלקת את הדמים: ביעתות' הנאה עליה פתאום כגון זו שלא
היתה קרדה עד עכשיו ופתאום היא מרגשת בלערה וכן באסתר
נבאת לה שמועת מרדכי פתאום: מרפיא את הדמים ופומת
את המקור:

מני מחניתין דקתני יש זכות תולה שלש שנים: כדי הכרת
עובר דדריש ונקתה על ידי זכות כדי ונזרעה זרע כשיעור
העובר כיכר במעוברת: הראוי לספר הראוי לקיות ולנא
לספור שנקו של מקום: ואף על פי שאין ראייה גמורה לדבר
זכות תולה עד י"ב קדש: זכר לדבר לקמיה מפרש אמאי אינה
ראיה: להן מלכא מלכי ישפר עליך דניאל אמר לכ"כ כשפתר
לו הקלוס שיהא נטרד מן האנשים להיות עם בהנה וקיה: להן
מלכא אמנס המלך: מלכי ישפר עלך עלתי תיטב עליך

כא וחטייך בצדקה פרוק ועוייתך במיחן עניין *
 תיהוי ארכא לשלותך וכתיב כולא מטא על
 נבוכדנאצר מלכא זכתיב * לקצת ירחין תרי עשר
 לעולם ר' ישמעאל היאואשבתן קרא דאמר (דתא
 אדום ועל ארבעה לא אשיבנו ומאי אע"פ שא
 ראייה לדבר זכר לדבר דאיכא למיפרך דילמא שא
 נכרים דלא מופקד דינא עלייהו :

ס פיסקא ויש זכות תולה שלש שנים. זכות דמאי

ס להאמין לעלתי: וחטייך בצדקה פרוק קטאיך על ידי לדק
 פדה: ועוייתך במיחן עניין ועונותיך במקנת עניים: ו
 תהוי ארכא לשלותך זכן תהיה אורך זמן לשלומיך שלא י
 עליך הפורענות וכן עשה היה מקנץ בכל יום עניי ישראל שה
 בגולה זהיו לריכין למזכות ומפרכסן ואף דכאל כשהשיאו עלה
 לכך כתבין גראה את ישרא שנפלו בגולה ומקזירין על הפתקים
 וכתיב כלא מטא כל הפורענות נא אל נבוכדנאצר: לקצת
 ירחין תרי עשר אלמא תלה לו זכות שנים עשר קדש: לעולם
 מהכיתין דקתני שלש שנים רבי ישמעאל היא: ואשבתן קרא
 דאמר וחני שונה בהארכת זמן כלומר מקרא כתיב שהקצת
 מאריך זמן אחר זמן עד שלשה פעמים הילכך הוו להו ג' שנים
 דלא מיפקד דינא עלייהו מן הנכרים אינן ממהרים מן השמים
 לפקוד עונותיהם עליהם בעולם הזה אבל מישרא ממהרים ליפטר
 נעה"ז ומדקדקין אפריהם:

זכות דמאי איזה זכות קגינה כ"כ:

אילימא זכות דתורה הא אינה מצווה ועושה היא
 אלא זכות דמצוה ומי מגנה כולי האי והתניא את
 זו דרש רבי מנחם ברבי יוסי * כי נר מצוה ותורה אור ^{משלי}
 תלת הכתוב המצוה בנר ואת התורה באור לומר לך
 מה נר אינו מאיר אלא לפי שעה אף מצוה אינה
 מגינה אלא לפי שעה ומה אור מאיר לעולם אף תורה
 מגינה לעולם ואומר * בהתהלכך תנחה אותך וגו' ^ס
 בהתהלכך תנחה אותך בעוה"ז כשכבך תשמור עליך
 זו מיתה והקיצות היא תשיחך לעוה"ב משל לאדם
 שהיה מהלך (כדרך) באישון לילה ואפילה ומתיירא
 מן הקוצים ומן הברקנים ומן הפחתים ומחיה רעה
 ומן הלסטים ואינו יודע באיזה דרך מהלך נזדמנה לו
 אבוקה של אור ניצול מן הקוצים ומן הברקנים
 ומן הפחתים ועדיין מתיירא מחיה רעה ומן הלסטים
 ואינו יודע באיזה דרך מהלך כיון שעלה עמוד השחר
 ניצול מחיה רעה ומן הלסטים ועדיין אינו יודע באיזו
 זכות דתורה שהיתה עוסקת בתורה: הא לא מפקדה דכתיב
 ולמדתם אותם את בניכם ולא בכוח ולא בכתיבם וכיון דאינה מלווה אין
 סכרה גדול כמלווה ועושה: היא תשיחך תליץ בעדך את זכותך:
 פחתו גומות: נזדמנה לו אבוקה של אור כך זכה לקיי" מלות
 כיבול ממקלת פורענותיו: ועדיין מתיירא מחיה רעה ומלויסטי'
 שדרכו לילך בלילה מן יפגעו בו כדכתיב תסת קסך ויהי לילה בו
 תרמוס כל שיתו יער: הגיע עמוד השחר ואף כאן זכה לתורה
 כיבול מן הקטל ומן הייסורין: ועדיין אינו יודע וכו' אמא יכפמו

דרך מהלך כיון שהגיע לפרשת דרכים ניצול מכולם
 ד"א עבירה מכבה מצוה ואין עבירה מכבה תורה
 ע"פ ח' שנא' * מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה אמר
 רב יוסף מצוה בעידנא דעסיק בה מגנה ומצלה
 בעידנא דלא עסיק בה אגוני מגנה אצולי לא מצלה
 תורה בין בעידנא דעסיק בה בין בעידנא דלא עסיק
 בה מגנה ומצלה. מתקיף לה רבא אלא מעתה דואג
 ואהיתופל מי לא עסקו בתורה אמאי לא הגינה עלייהו
 אלא אמר רבא תורה בעידנא דעסיק בה מגנה ומצלה

ילכו לנטל וישנו עליו ילך הרע ופורעניות: הגיע לפרשת דרכי
 וסם הכיר את דרכו ואף כאן הגיע ליום מיתה ולא פירש מן
 התורה עד יום מותו כיול מכלס והכי מפרש לה לקמיה: עבירה
 מכבה שכר מלוה: ואין עבירה מכבה שכר מי שעסק בתורה
 קודם לכן אלמא מלוה לא מגני כולי האי: לכבות את האהבה
 זו תורה כדכתיב הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה יין סוד:
 אמר רב יוסף לעולם מגנה מן הייסורין הרבה ומאי אינה מגנה
 דקאמר תנא קמא מן הקטא שלא יכשילנו יצר הרע קאמר:
 מצוה בעידנא דעסיק בה והיינו לפי שעה דקאמר: מגנה מן
 הייסורין: ומצלה מילך הרע שלא יכשילנו לקטוא: בעידנא
 דלא עסיק בה משגמר המלוה ואינו עוסק במלוה אגוני מגנה
 מן הפורענות: אצולי לא מצלה מילך הרע | ודקתני בבבוייתא
 עבירה מכבה מלוה לאו מלהגין מן הייסורין קאמר אלא מליטול
 שכר לעתיד]: אמאי לא הגינה עלייהו מילך הרע שהקטיאם
 ועשאם רשעים גמורים כלומר אמאי לא תלילהו מן העצרות:

היה נוטל פרק שלישי סוטה קצה

בעידנא דלא עסיק בה אגוני מגנה אצולי לא מצלה
מצוה בין בעידנא דעסיק בה בין בעידנא דלא עסיק
בה אגוני מגני אצולי לא מצלה רבינא אמר לעולם
זכות דתורה ודקאמרת אינה מצווה ועושה נהי
דפקודי לא מפקדי באגרא דמקריין בנייהו ומתניין
בנייהו ונטרן לגברייהו עד דאתו מכי רבנן מי לא
מפלגי בהדייהו :

הגיע לפרשת דרכים. מאי פרשת דרכים אמר רב סא
חסדא זה תלמיד חכם ויום המיתה רב נחמן
בר יצחק אמר זה ת"ח ויראת חטא. מה זוטרא אמר
זה ת"ח דסלקא ליה שמעתא אליבא דהלכתא.

לעולם זכות דתורה ולא שעוסקת בתורה אלא שטורקת בצנייה
ובנעלה שיעסקו: ודמקריין ומתניין שטורקת על צנייהן להביאן
אל בית הספר לקרות מקרא ולשנות משנה: ונטרן לגברייהו
וממתיכות את בעליהן שיולאין לעיר אחרת ללמוד תורה:

מאי פרשת דרכים מה הוא מדמה להגיע לפרשת דרכים דהא
אנוקה היינו מלוה עמוד השקר היינו תורה אלא פרשת
דרכים מאי היא: ויום המיתה [והוא] ת"ק ציוס מותו [וידע]
אלא פירש לפרוק מעליו עול תורה: ויראת חטא זכה ליראת
קטא אחר שזכה לתורה כיכול מכלם שהתורה מלמדו דברי מלוה
ודברי חיסור וממה הוא לריך לפרוש ויראת קטא מוכעו מלרדוף
אחר ילדו: דסלקא ליה שמעתא אליבא דהלכתא וה"ק עלה
עמוד השקר כיכול מן הזיה וכו' זכה לתורה כיכול מיכר הרע ומן
הקטא ועדיין אינו יודע צאי זה דרך מהלך אס זכה שישיעוהו

דבר אחר עבירה מכבת מצוה ואין עבירה מכבת

תורה. אמר רבי יוסף דרשיה ר' מנחם בר' (יוסף) [יוסי]

להאי קרא כסיני ואלמלא דרשותו דואג ואהיתופל

תכי לא רדפו בתר דוד דכתיב *לאמר אלהים עזבו

דרפיהו ותפשוהו כי אין מצול מאי דרוש *ולא יראה

בך ערות דבר ושב מאחריך ולא הווי ידעי דעבירה

מכבת מצוה ואין עבירה מכבת תורה. מאי *בוו

ר"ל הם יבחו לו אמר עולא לא כשמעון אחי עזריה ולא כרבי

יוחנן דבי נשיא אלא כהלל ושכנא דכי אתא רב

דימי אמר הלל ושכנא אחי הווי הלל עסק בחורה

שבנא עבר עסקא לסוף א"ל תא נערוכ ונפלוג יצתה

בת קול ואמרה *אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה

בוו יבחו לו :

פיסקא רבי אלעזר אומר המלמד את בתו תורה

מן השמים להתקבל דבריו בין קטניו להורות כהלכה וכמשפט

הגיע לפרשת דרכים [כטמרה] זכה לכך כילול מכולם : לאמר

אלהים עזבו כך היו אומרים עליו אלהים עזבו שגא על אשת

איש ואין אבו נעכשין עליו רדפו ותפשוהו כי אין מליל אין לר זכות

שילכנו שהענינה כנמה זכיותו : לא יראה בך עבירה ואם

יכאה ושב מאחריך : שמעון אחי עזריה תגא הוא במשנה

קמיייתא דזבקים ולמד תורה ע"י אקיו שהיה עסוק בפרקמטיא

ומפרכסו כדי שיקלוק הוא בזכות תלמודו של שמעון ולפיכך הוא

נקרא על שם עזריה אקיו וכן רבי יוחנן למד ע"י הפשיא שהיה

מפרי בסב: הלל עסק בחגורה מתוך עוכי כדמפרש בקסכת יומא :

תלי' עא
דברי' כג
ס"ה ח
ר"ל הם
שמי
קודם
למוד והלל
רובה
להשתתף
אחר
הלמוד
לכך ילא
נ"ק וכו'
סרי"ף
סס
סב
שס ע"ב

היה נוטל פרק שלישי סוטה קצו

למדה תפלות. למדה [תפלות] סלקא דעתך אליא
כאלו למדה תפלות א"ר אבהו מ"ט דר"א דכתיב
*אני חכמה שכנתי ערמה כיון שנכנסה בו חכמה
בארם נכנסה בו ערמומית ורכנן האי אני חכמה
שכנתי ערמה מאי דרשי ביה מבעי ליה לכדר' יוסי
ברבי חנינא דא"ר יוסי בר' חנינא אין ד"ת מתקיימין
אלא במי שמעמיד עצמו עליה ערום שנאמר אני
חכמה שכנתי ערמה א"ר יוחנן אין ד"ת מתקיימין
אלא במי שמשים עצמו כמי שאינו (יודע) שנאמר
*והחכמה מאין חמצא: [פיסקא] רבי יהושע אומר
רוצה אשה בקב ותפלות מתשעה קבין ופרישות. מאי
קאמר ה"ק רוצה אשה בקב ותפלות עמו מתשעה
קבין ופרישות: [פיסקא] הוא היה אומר חסיד שוטה
וכו'. היכי דמי חסיד שוטה כגון דמיבעה אתתא
בנהרא ואמר לא מסיקנא לה משום דקא מסתכלנא
בערוה. ורשע ערום היכי דמי רשע ערום א"ר (חנינא)
למדה תפלות ס"ד וכי התורה תפלות קרית לה: כאלו
שמתוכה היא מבינה ערמימות ועושה דבריה בלכעה:
חכמה תורה: שמעמיד עצמו ערום עליה שפירש מכל עסקיו
ונעשה עליה עני וקסר כל ל"א שמיים עלמו ערום עליה גרסינן
שמעריס (לקיים) [גיתקיים] תורתו לקבוצ על יד וללמוד מכל
אדם: מאין חמצא מן העשוי כאין תמלא: רוצה אשה בקב
ותפלות קפלה היא ליון מזונות מועטיס ויהא תפלותה מלוי
לה בתמיס: מתשעה קבין ופרישות לפירוש מן התפלות לפיכך

ושלי ח

איונ כח

ס

ס

ואם תכלה ללמוד תפלות תהיה ערום ופריש מכל עסקיך

[יוחנן] זה המטעים דבריו לדיין קודם שיבא בעל
דין הירו רבי אבהו אמר זה הנותן פרוטה לעני
להשלימו למאתים זוז דתנן מי שיש לו מאתים זוז
לא יטול לקט שכחה ופאה ומעשר עני היו לו
מאתים זוז חסר אחת אפילו אלף נותנים לו כחד
ה"ז יטול רב אסי א"ר יוחנן זה המשיא עצה למכור
בנכסים מועטים דאמר רב אסי א"ר יוחנן יתומים
שקדמו ומכרו בנכסים מועטים מה שמכרו מכרו
אביי אמר זה המשיא עצה למכור בנכסים כרשב"ג
דתניא נכסי לך ואחריך לפלוני ירד הראשון ומכר
ואכל השני מוציא מיד הלקוחות דברי רבי רשב"ג
אומר אין לשני אלא מה ששייר הראשון בלבד :

סג (אמר) רב יוסף בר חמא אמר רב שישת זה המכריע
סז אחרים באורחותיו . רבי זריקא א"ר הונא

אין טוב שתלמוד תורה : מטעים דבריו לדיין דמסקנעו בלג
הדיין שערי זכויות לדברי זה קשים לסלקס והרי ערמותו ורשע
הוא שצובר על לא תשא שמע שאז : להשלים לו מאתים זוז
ומעתה לא יטול לקט ויש לו קרובים עניים שיטלוה : נכסים
מועטים דהקן מי שמת והניח נכים ונכות בזמן שהנכסים מרובים
הנכים ירשו והנכות יזכו בנכסים מועטים הנכות יזכו והנכים
ישאלו על הפתקים : שקדמו ומכרו קודם שנאו הנכות לב"ד
והעמידו בית דין הנכסים נקזקת הנכות :

המכריע לאחרים באורחותיו ראו ועשו כרלוכי ולכו בדרכי ולא
בתכונן זה אלא להראות את עלמו ככשר בעיני הבריות

היה נוטל פרק שלישי סוטה קצו

זה המיקל לעצמו ומחמיר לאחרים עולא (בר רב) אמר זה שקרא ושנה ולא שמש תלמידיו חכמים אחר קרא ושנה ולא שמש תלמידיו חכמים רבי אלעזר אמר הרי זה עם הארץ רב שמואל בר נחמני אמר הרי זה בור רבי ינאי אמר הרי זה כותי רב אחא בר יעקב אמר הרי זה אמגוש אמר רב נחמן בר יצחק מסתברא כותיה דרב אחא בר יעקב דאמרו אינשי רטין מגושא ולא ידע מה רטין תני חנא ולא ידע מה תני :

דאמרי רב
דאמרי רב

ואין תוכו כנרו אלא שלא ידקדקו אחריו לבדוק בתוענותיו: שקרא מקרא: ושנה משנה: ולא שמש ת"ח ללמוד תלמוד סברא בטעמי המשכ' מה הם. רשע הוא שאין תורתו על בוריו ואין ללמוד הימנו ש"י הטעמים יש קילוק באיסור והיתר ובדיכוי ממכות לזכות ולקייב ובטהרות לטמא ולטהר כדאמרינן בכמה דוכתי מ"ט אמ' מר הכי ומר הכי ואמרינן מאי ביכיהו (ואמרינן) [איכא ביכיהו] כך וכך וערום הוא שהאומע את קולו שונה משניותיו כסבור שנקי בטעמיהן וכוהגין בו כבוד כתלמיד קכס: איתמר גרסינן: הרי זה עם הארץ קשוד על הטהרות ועל המעשרות: בור גרוע מעם הארץ. כותי אסור לאכול פתו ולשתות יינו דכיון דלא שמש חכמים אינו מקפיד על דברי חכמים לדעת' ולא שנה לא להראות עלמו כת"ק: אמגוש מכסף האומץ את העינים וגונב את הלבנות ואף זה כן: רטין מגושא לוקש המכסף. לוקש את לוקשיו ואינו מבין מה הם ומה פירושן אלא כך מעשיהם שמע שהמכספות צא על ידי אותם לוקשים: חנא חנא ואף תכא שלא שמש בתלמוד שונה משנתו ואינו יודע מה היא:

ויבין
ב"מ
ש"ב
ואמרי רב
דאמרי רב

בעל
לעני
זון
ולו
חד
מכור
מים
מכרו
שב"ג
מבר
שב"ג
ד:
בריע
הונא
גו
ורשע
זון
כסים
רובים
הבנים
לצ"ד
כי ולא
בריות

וכי מבלי עולם הם והלא מיושבי עולם הם שנא
 *הליכות עולם לו אלא שמורין הלכה מתוך משנתן : מנקה ג
 פיסקא אשה פרושה וכו'. ח"ד בתולה צלינית סה
 ואלמנה שובבית וקטן שלא כרו לו חדשיו ס
 הרי אלו מבלי עולם אינו והא"ר יוחנן למרנו יראת
 חטא מכתולה וקבול שכר מאלמנה יראת חטא
 מכתולה דרבי יוחנן שמעה לה היא בתולה דנפלה
 על אפה ואמרה רבש"ע בראת גן עדן בראת גיהנם
 בראת רשעים בראת צדיקים יהר"מ שלא יכשלו בי
 בני אדם. קבול שכר מאלמנה דהיא ארמלת
 דהואי בי כנישתא בשיבבותא וכל יומא הוה אחיא
 ומצלה בי מדרשא דרבי יוחנן אמר לה בתי לא בית
 הכנסת יש בשיבבותיך אמרה לי' רבי ולא שכר
 לה דבר שאינו דומה ועוד יש משניות הרבה דאמרינן הא מבי ר'
 פלוני היא ויקדאה היא ולית הלכתא כותיה ועוד שאינם
 יודעים במקלות התנאים הלכה כדברי מי הלכך מורין הוראות
 טעות: הליכות עולם לו השוכה הלכות העולם שלו ובזכותו :
 צלינית נעלת תפלה: ואלמנה שובבית נעלת שכנות הולכת
 ומנקרת שכניה תמיד: הרי אלו מבלי עולם שאינם
 אלא כואפות ומכשפות ומראות עלמן כלדקיות שלא יבדקו
 אמריהן: קטן שלא בלו לו חדשיו לקמן מפרש: וקבול שכר
 מאלמנה שהיתה טורחת עלמה יותר מן הלורך כדי לקבל שכר
 כדמפרש ואזיל למדכו מזה שיטריק אדם עלמו נמכות כדי לקבל
 שכר יותר: בראת צדיקים לנחול גן עדן: בראת רשעים לירש
 גיהנם: שלא יכשלו בי בני אדם להפסיד קלקס ע"י מגן עדן

הרי
 חרית
 (שע)
 עואי
 יוסף
 חורה
 זהו
 ולא
 ואת
 בני
 שונן
 חטא
 בירה
 מא
 ולם
 הלכה
 ישע
 מוזק
 ידע
 לבות
 כזית
 ותרר
 רחיס
 עולם
 דמים
 קר

פסיעות [יש לי] כי קאמרינן כגון יוחני בת רטיבי :
 סו מאי קטן שלא כלולו חדשיו הבא חרגימו זה ת"ח
 המבעט ברבותיו ר' אבא אמר זה תלמיד שלא
 הגיע להוראה ומורה דא"ר (אבא) [אבהו א"ר הינא]
 אמר רב מאי דכתיב *כי רבים חללים הפילה
 ועצומים כל הרוגיה כי רבים חללים הפילה זה ת"ח
 שלא הגיע להוראה ומורה ועצומים כל הרוגיה זה
 ס"ע"נ ת"ח שהגיע להוראה ואינו מורת *ועד כמה עד מ'
 שנה איני והא רבה אורי בשוין :

ולירש גיהנם : כי קאמר מבלי עולם : כגון יוחני בת רטיבי
 אלמנה מכשפה היתה וכשמגיע עת לידת אשה היתה עולרת
 רמ' במכשפות ולאקר שמלטערת הרבה היתה אומרת אלך
 ואבקש רמ'ים אולי תשמע תפלתי והולכת וסותרת כשפיה
 והולד יולא פעם אחת היה לה שכיר יום נביתה והיא הלכה
 לבית האשה היולדת ושמע השכיר קול הכשפים מתקשקשים
 בכלי כמו שהולד מקשקש במעי האם ונא ופתק את מגופת הכלי
 והכשפים יצאו והולד כולד וידעו כי נעלת כשפים היא :

המבעט ברבותיו וקרי ליה קטן שלא כלולו חדשיו ע"י שימיו
 מתקלרים כדאמרינן בפרק קמא דקגיגה : כי רבים
 חללים הפילה באשה זרה קא משתעי ולתלמיד שאינו כוהן
 כשורה קרי ליה כמי הכי : זה תלמיד שלא הגיע וכו' הפילה
 לשון נפל שלא כלולו חדשיו : ועצומים לשון עולם עיכיו שעולמים
 וסוגרים פיהם ואינם מורי' ללריכים הוראה : ועד כמה היו
 ראוי להוראה : והא רבה אורי וכל שמתיו לא היו אלא ארבעים
 שנה כדאמרינן בר"ה רבה ואני מדנית עלי קאמו זכו' : בשוין

היה נוטל פרק שלישי סוטה קצט

פיסקא ומכות פרושים וכו' ת"ר ו' פרושים הם סו
פרוש שכמי . פרוש נקפי . פרוש קוזאי . שס
פרוש מדוכה . פרוש מה חובתי ואעשנה . פרוש
מאהבה . פרוש מיראה . פרוש שכמי זה העושה
מעשה שכס . פרוש נקפי זה המנקף את רגליו .
פרוש קוזאי א"ר נחמן בר יצחק זה המקיז דם
בכותלים . פרוש מדוכה אמר רבה בר שילא
דמשפע כמדוכה . פרוש מה חובתי ואעשנה הא
מעליוחא היא אלא דאמר מה חובתי תו ואעשנה .
פרוש מאהבה פרוש מיראה אמרו ליה אביו ורבא

אס אזה לגדול העיר נקמה מותר להורות או שאין צעיר זקן ממנו :
פרוש שכמי פרוש נקפי פרוש קוזאי פרוש מדוכה כולהו
מפריש להו : מעשה שכס אמלו שלא לשם שמים אף זה
מעשיו להכאתו שיכדוהו בני אדם ולא (לשמים) [לשם שמים] :
המנקף את רגליו מהלך בשפלות עקב צד גודל ואינו מריס
רגליו מן הארץ ומתוך כך מנקף את אלצעותיו באצבעים : מקיז
דם בכותלים עושה עלמו כעולם עיניו שלא יסתכל בצנאים
ומתוך כך מכה ראשו בכותל והדס יולא : דמשפע הולך כסוף :
כמדוכה בוכא שהוא עשוי כמקנת וראשו כסוף : פרוש מה
חובתי ואעשנה למדני מה עלי לעשות ואעשה : הא מעליוחא
היא אס אינו בקי באיסורים ובדקדוקי המלות ונא ללמוד : מה
חובתי תו ואעשנה מה עלי לעשות עוד ולא עשיתי ומראה
עלמו כאלו קיים את הכל : פרוש מאהבה מאהבת שכל מלות
ולא מאהבת מלות בוראו : ומיראה אל עוכשין אלא מה על

לתנא לא תתני פרוש מאהבה פרוש מיראה דאמר
רב יהודה א"ר לעולם יעסוק אדם בחזרה ובמצות
אע"פ שלא לשמה שמחוך שלא לשמה בא לשמה
א"ר נחמן בר יצחק דמטמרא מטמרא דמגליא
מגליא (ודמטמרא) דכי דינא רבה ליתפרע מתני
דחפו גונדי אמר לה ינאי מלכא לדביתהו אל
תחיראי מן הפרושים ולא ממי שאינם פרושים
אלא מן הצבועים שדומין לפרושים שמעשיהם
כמעשה זמרי ומבקשים שכר כפנחס :

האדם לעשות מאהבת יולרו וכאשר לוכי ה' אלהי וסוף השכר
לנא : דמטמרא מטמרא וכו' הנסתרות נסתרות מצני אדם
והגלויות גלויות ומ"מ לנ"ד הגדול כולן גלויות והוא יפרע מן
המכסין בטליתות ומראין עלמן כפרושין ואינן פרושין : אל
תחיראי מן הפרושין שהפרושין היו אכאים אותו לפי שהרג מן
המכמים הרבה וכהפך להיות לדוקי כדאמרינן בקידושין וכשמת
היתה אשתו יראה מהם שלא יעבירו המלוכה מצניה והיתה
אומרת לו לנקש מלפניהם עליה ואמר לה אל תחיראי מן
הפרושים שלדיקים הם ולא יגמלוך רעה ולא לבניך שלא יטאו
להם : ולא ממי שאינן פרושים שהם אזהבי : אלא מן
הצבועים כלומר שאין מראיתם כתולדתם אלא לבועים מנאון
ואין תוכם כזרם שמעשיהם כמעשה זמרי שהם רשעים :
זמבקשים שכר כפנחס ואומרים לנרות לכבדם כפנחס
ואיכא דקא מפרשי לה לענין לביעותא :

א
ש
אב
ת
ת
יס
ה
יול
יול
מ
ס
ו
ו
ב

ארוסה

פרק רביעי

א"ר יאשיה ג' דברים סח לי זעירא מאנשי ירושלים כה בעל שמחל על קינויו קנויו מחול וזקן ממרא שרצוב"ד למחול לו מוחלין לו וכן סורר ומורה שרצו אביו ואמו למחול לו מוחלין לו וכשבאתי אצל חבירי שבדרום על כ' הודו לי ועל זקן ממרא לא הודו לי כדי שלא ירבו מחלוקת בישראל :

חניא* ונקחה ונורעה זרע שאם היתה עקרה סח נפקדת דבריה ר"ע א"ל ר' ישמעאל אם כן כו יסתרו כל העקרות ויפקדו וזו הואיל ולא נסתרה חדני ס הפסידה א"כ מה ת"ל ונורעה זרע שאם היתה יולדת בצער יולדת בריוח (ואם היתה יולדת נקבות יולדת זכרים קצרים יולדת ארוכים שחורים יולדת לבנים :

כשם שהמים

פרק חמישי

משנה בו ביום דרש ר"ע* או ישיר משה ובני סמ סח לי זעירא שהיה מאכשי ירושלים : זקן ממרא שהמרה על כו כ"ד של לשבת הגזית ומיתמו במקח : ע"ז וזו (הואיל) כל אשה לכוונה עקרה משום דלח נסתרה הפסידה : שנות מו בו ביום דרש במקמת ברכות אמרינן דכל היכי דתני בו ביום

ישראל את השירה הזאת לה' ויאמרו לאמר
 שאין ת"ל לאמר מה ת"ל לאמר מלמד שהיו
 ישראל עונין שירה אחריו של משה וכו'. (בבב"א
 ל מפירש יומר) ת"ר (את זו) [כו ביום] *דרשר"ע בשעה
 ע"ז שעלו ישראל מן הים נחנו עיניהם לומר שירה
 וכיצד אמרו שירה כגדול המקרא את ההלל והם
 עונים אחריו ראשי פרקים משה אמר *א שירה
 לה' וישאל אוכרים אשירה לה' משה אמר כי
 גאה גאה וישאל אומרים אשירה לה' ר' (אלעזר)
 [אליעזר] בנו של ר' יוסי הגלילי אומר כקטן המקרא
 אההלל והם עונים אחריו מה שהוא אומר משה
 אמר אשירה לה' והם אוכרים אשירה לה' משה
 אמר כי גאה גאה והם אומרים כי גאה גאה ר'
 נחמיה אומר כסופר הפורס על שמע בכיהב"נ
 הוא יוס שהושינו את בני אלעזר בן עזריה בנשיאות שכתבו
 תלמידים שכתבו רשות ליכנס לכל שהיה רבן גמליאל אומר כל
 תלמיד קכס שאין תוכו כדור אל יכנס לבית המדרש וריבית
 תורה זו ציוס ולא היתה הלכה תלויה בבית המדרש שלא פירשה:
 שאין ת"ל לאמר שאינו דומה לשאר לאמר שכתורה שהשכינה
 מדברת הדבור למשה לקצור ולאמרו לישראל אבל כאן אין לומר
 כן: כגדול המקרא את ההלל מקרהו לכבוד להוליאן ידי
 והכיאיתא קיבתן: והן עונין אחריו ראשי פרקים הללויה שהוא ראש
 הפרשה על כל דבר שהוא אומר עוכין אחריו הללויה והכי תנן
 לה במסכת סוכה: בסופר מלמד מינוקות והוא תמיד בנה"כ

והכיאיתא
 קיבתן
 נס"ק
 דיווח
 ע"ש

כשם שהמים פרק חמישי סוטה רא

שהוא פותח החלה והם עונים אחריו. במאי קא
מיכלגני ר"ע סבר לאמר אמילתא קמייחא ורבי
אלעזר בנו של ר' יוסי הגלילי סבר לאמר אכל
מלתא ומלתא. ורבי נחמיה סבר ויאמרו דאמר
כולהו בהדי הדדי לאמר דפתח משה ברישא.
ת"ר דרש ר' יוסי הגלילי בשעה שעלו ישראל מן
הים נהנו עיניהם לומר שירה וכיצד אמרו שירה
עולל מוטל על ברכי אמו והינוק יונק משדי אמו
כיון שראו את השכינה עולל דגביה צוארו והנוק
ש"ט דר אמו מפיו ואמרו *זה אלי ואנוהו שנא'
*מפי עוללים ויונקים יסדת עיו. (תניא) היה ר"מ אומר
מנין שאפ"י עוברין שבמע"י אמין אמרו שירה שנא'
**במקהלות ברכו אלהים אדני ממקור ישראל : לא
משנה בו ביום דרש ר' יהושע בן הורקנוס לא
ופורס על שמע לעשרה הנועדים פורס לשון פריסה הגדול
מתקיל בצרכות שלפני ק"ש והן עוכין אחריו וקורין כלס יקד כך
זרתה רוק הקדש על כולם וכיוצא יקד את השירה ככתבה :
לאמר אמילתא קמייחא קאי שעוכין תמיד אשירה לה' : ורבי
נחמיה סבר ויאמרו אמשה וכני ישראל קאי ומשמע דאמר
כלהו נהדי הדדי : לאמר דפתח משה ברישא ה"ק ויאמרו
כולס אקר שגרשו לאמר דהייכו אקר שפתס רבס : עולל גדול
מיונק כדכתיב מעולל ועד יונק ודרך המקרא לומר כך כלומר
הכל מן הקטן עד הגרוע כמו מזור ועד זה : במקהלות
כשנקהלו על הים : ממקור אף אותם שנמקור :

שמות טו
מליס ח
ע
נז
ע"ב

אמר
שהיו
יח
שעה
ירח
והם
שירה
רבי
עור)
קא
משה
משה
ה ר'
ה"ב
בחרנו
כל
ינתה
דשוה:
שכינה
לומר
מן ידי
ראש
תק
בבה"כ

עבד איוב את המקום אלא מאהבה שנאמר
 איוב יג *הן יקטלני לו איחל ועדיין הדבר שקול לו אני מיחל
 סכ כו או איני מיחל לו ח"ל *עד אנוע לא אסיר תומתי
 ס"ק דכ"ג ממני לימד שמאהבה עשה א"ר יהושע מי יגלה
 ע"ש עפר מעיניך רכן יוחנן בן זכאי שהיית דורש כל
 דש"ס ימיד לא עבד איוב המקום אלא מיראה שנאמר
 ס"ס א *איש הם וישר וירא אלהים וסר מרע והלא
 יהושע בן הורקנים תלמיד תלמודך לימד שמאהבה
 לא עשה. גמ' *ונחזי האי לא היכי כתיב אי בלמ"ד
 אל"ף כתיב לא הוא ואי בלמ"ד וא"ו כתיב לו הוא
 וכל היכי דכתיב בלמ"ד אל"ף לא הוא אלא מעתה
 יפני' סג *בכל צרחם לא צר דכתיב בלמ"ד אל"ף ה"נ דלא
 ס"ס הוא וכי חיבא הכי נמי והכתיב *ומלאך פניו
 הושיעם וגו' וינשאם כל ימי עולם. אלא משמע
 הכי ומשמע הכי:

עא תניא רבי מאיר אומר נאמר *ירא אלהים באיוב
 ס"ס מאהבה שיהב את המקום: שקול משקלו שזה מכריע לכאן
 איוב א ולכאן. לו אני מיחל או איני מיחל וה"ק הן יקטלני
 הלא הוא הרגני לא איחל לו עוד דיש לא שהוא כדרש כמו לו
 בלמ"ד וא"ו כדמפרש בגמרא: מיראה מדאגת פורענות שלא
 תבא עליו: ירא אלהים ולא אוהב אלהים. תלמיד תלמודך
 תלמידו של רבי עקיבא [היה]: ליחזי האי לא כו' ואמאי אמר
 עדיין הדבר שקול: ה"נ דלא הוא וקאמר קרא אינו קושא
 ללכתם ולא לך נה: לא ואלהיכם

כשם שהמים פרק חמישי סוטה רב

ונאמר * ירא אלהים באברהם מה ירא אלהים ^{לש"י כנ}
 האמור באברהם מאהבה אף ירא אלהים
 האמור באיוב מאהבה ואברהם גופית מנא לן
 דכתיב * זרע אברהם אוהבי מאי איכא בין עושה ^{ישנ"י חל}
 מאהבה לעושה מיראה איכא (בינויהו) הא דתניא
 ר"ש בן אלעזר אומר גדול העושה מאהבה יותר
 מן העושה מיראה שזה תלוי לאלף דור וזה תלוי
 לאלפים דור הכא כתיב * ועושה חסד לאלפים ^{דכ"ס ז}
 לאוהבי והתם כתיב * ולשומרי מצותיו לאלף ^{שמות כ}
 התם נמי כתיב לאוהביו ולשומרי מצותיו לאלף
 דור האי לדסמיק ליה והאי לדסמיק ליה. הנהו
 תרי תלמידי דהוו קיימי קמיה דרבא חד א"ל
 אקריון בחלמאי * מה רב טובך אשר צפנת ליריאתך ^{תל"ס לא}
 וחד א"ל אקריון בחלמאי * וישמחו כל הוסי בכך ^{ס"ה}
 לעולם ירננו וגו' אמר להו תרויכו [רבנן] צדיקי
 גמורי אחון מר מאהבה ומר מיראה :

באברהם כי ירא אלהים אתה : תלוי לו זכותו לדורותו להגין
 עליהם עד אלפים דור : לאלפים לאוהביו סמך
 לאוהביו לאלפים ואידך קרא סמך לאלף דור אל שומרי מצותיו
 דהיינו מיראה ואין אלו דומים לפרוש מיראה לפרוש מאהבה דהוא
 מאהבת השכר ומיראת פורענות הקללות והעונשין והכך
 מאהבת המקום ומיראתו שפירא ונגדלו ואימתו מוטלת עלינו :
 וישמחו כל הוסי בכך גו' סיפא דקרא ויעללו בך אוהבי שמך :

ר"ש בן אלעזר אומר גדול העושה מאהבה יותר

אלו נאמרים

פרק שביעי

עב תניא רשב"י אומר אדם אומר שבחו בקול נמוך
 לב וגנותו בקול רם שבחו בקול נמוך מוידו
 ע"ב מעשר. וגנותו בקול רם ממקרא בכורים. וגנותו
 בקול רם והא"ר יוחנן משום רשב"י מפני מה
 חקנו תפלה בלחש מפני שלא לבייש את עוברי
 עבירה שהרי לא חלק הכתוב מקים בין חטאת
 לעולה לא תימא גנותו אלא אימא צערו כדחניא
 ויקרא יג *וטמא טמא יקרא צריך להודיע צערו לרבים
 ורבים מבקשים עליו רחמים :
 עג [פיסקא אלו נאמרים בכל לשון וכו' ותפלה :
 לג תפלה רחמי הוא כל היכא דבעי מצלין]

שבחו לא ענתי מעלותי ולא שכחתי היינו שזק עלמו: בקול
 נמוך מדלא כתיב ביה עכ"ה: וגנותו כגון ארמי אובד אבי
 וגו' והיינו גנות שמתודים שאניהם לזן הארמי היה רשע: מפני
 מה חיקנו שיהא אדם אומר תפלתו בלשן כדאשכחן ברכה וקולה
 לא ישמע: שלא לבייש עוברי עבירה המתודים בתפלתם על
 עבירות שזידם: צערו לזות שעברו עליו דהיינו לזות שעברו על
 ישראל לזת לזן הארמי לזת מלרים: שהרי לא חלק הכתוב
 מקום בין חטאת לעולה לא קבע לשפוט חטאת מקום בפני
 עלמו שלא יזינו שהוא חטאת ויתבייש: וטמא טמא יקרא כל
 סורו מעליו כי טמא הוא:

ותפלה בכל לשון והא"ר יהודה (א"ר) לעולם אל
 ושאל אדם צרכיו בלשון ארמי דא"ר יוחנן כל
 השואל צרכיו בלשון ארמי אין מלאכי השרת
 נזקקין לו לפי שאין מה"ש מכירין בלשון ארמי
 לא קשיא הא ביחיד הא בצבור ואין מה"ש מכירין
 בלשון ארמי והתניא יוחנן כהן גדול שמע [בת]
 קול מבית קדשי הקדשים שאמר נצחו טריא דאולו
 לאגחא קרבא באנטוכיא ושוב מעשרה בשמעון
 הצדיק ששמע [בת] קול מבית קה"ק שהוא אומר
 בטילת (סבילת) עבדתא דאמר סנאה לאיתאה על
 היכלא ונהרג גסקלגס ובטלו גזרותיו וכתבו אותה
 שעה וכיוצו בלשון ארמי (היו אומרים) [היה אומר]
 אבע"א בת קול שאני דלא שמועי עבדא ואבע"א
 גבריא אל הוה דאמר מר בא גבריא אל ולמדו ע' לשון:
 ותפלה דקתני מתניתין בכל לשון לא לריך קרא דרמתי כינהו
 ובההוא ליטני דידיעי לכונו לנס ליילי: יחיד לריך
 שיסייעוהו מה"ש לצור לא לריכי להו שאל' הן אל כביר לא ימאס
 אינו מואס בתפלתם של רבים: נצחו טליא וכו' שהלכו פרקי
 כהונה בני בית קסמוכאי להלקס עם יונים לפני יום הכפורים
 וכלקמו בני"ה ושמע יוקמן בת קול כשהיה עונד עבודה בני"ה:
 עבדתא חיל לשון העניד את חילו עבודה גדולה וגו': גסקלגס
 שם מלך יון הוא: שאני בת קול אות' מדה הממונה על כך
 יודעת ע' לשון מפני שעשויה להשמיע והיא משתלפת לכל הלשונות
 פעמים לזה ופעמים לזה: דאמר מר לקמן בסרקין ולמדו ליוסף
 ע' לשון:

עד ת"ת ביצד עברו ישראל את הירדן ככל יום ארון
 שס"ע"כ יצאנו אחר שני דגלים ואותו היום נסע תחלה
 יוסע נ' שנא' הנה ארון הברית ארון כל הארץ עובר
 לפניכם בירדן ככל יום ליום נושאים את הארון
 שס ואותו היום הכהנים נושאוהו שנא' *והיה כנוח כפוח
 רגלי הכהנים נושאי ארון ה' ארון כל הארץ וגו'
 חניא רבי יוסף אומר בג' מקומות נושאו הכהנים
 את הארון. כשעברו את הירדן. ובשעה שסכבו
 לד את יריחו. ובשעה שהחזירוהו למקומו. *וכיון
 שנטבלו רגלי הכהנים במים חזרו המים לאחוריהם
 אחר שני דגלים כדכתיב פרשת נשא גבי מסעות דגלי': לפניכם
 משמע לפני כלפס: בכל יום הלויים נושאים בני קהת
 כדכתיב ומשמרתם הארון והשלמן וגו': ובשעה שסכבו את
 יריחו כדכתיב ויקרא יהושע בן נון אל הכהנים ויאמר אליהם
 שאו את ארון הברית: כשהחזירו למקומו לבית קדשי הקדשים
 בימי שלמה כדכתיב ויצאו כל זקני ישראל וישאו הכהנים את
 הארון והיינו הקזירוהו למקומו שכשגלה בימי עלי (לארץ פלשתים)
 מתוך בית קדשי הקדשים של משכן שעשה משה ומשם בוטל שהמשכן
 נקבע בשילה וכשהקזירוהו פלשתים לא היה לו מקו קבוע שהיה
 קרב משכן שילה וכשתהה בבית אבינו ומשם הביאו דוד לסוף
 עשרי' שנה לבית עובד [אדום] ומשם לעיר דוד עד שזכה שלמה
 את בית המקדש וזכה לו את הדביר לפנים מן ההיכל ואמה
 טרקסין קוללת במקום המרוכז והוא קרוי מקומו המיוחד וכדכתיב
 ויצאו הכהנים את ארון ברית ה' אל מקומו אל דביר הבית וגו':
 וכיון שנטבלו בשפת מזרקה בכפיסתן לתוכו קזרו המי' לאחוריהם

רכ
 נוש
 ויע
 וכס
 מי
 אל
 קל
 או
 לכ
 עד
 יו
 אב
 את
 של
 הב
 וכה
 י"ב
 עב
 מיל
 עד
 אוב
 מיל
 וש
 יהו

אלו נאמרים פרק שביעי סומה חד

דכתיב * וכבוא נושאי ארון עה הירדן והגלי הכהנים יכושע נ
 נושאי הארון נשבלו בקצה המים (וגו') [דכתיב]
 ויעמדו המים הירדנים מלמעלה כמו נר אחד וגו'
 וכמה גובהן (רוחבן) של מים י"ב מיל על י"ב
 מיל כנגד מחנה ישראל דברי ר' יהודה א"ל ר'
 אלעזר ב"ר שמעון לדבריך וכי אדם קל או מים
 קלים הוי אומר מים קלים א"כ באים מים ושוטפים
 אותם אלא מלמד שהיו המים נגדשים ועולים
 למעלה כיפין ע"ג כיפין יותר משלש מאות מילין
 עד שראו אותם כל מלכי מורה ומערב שנאמר
 * ויהי בשמוע כל מלכי האמורי וגו' ואף רחב הזונה ^{ס"ה}
 אמרה לשלוחי יהושע * כי שמענו אשר הוביש ה' ^{ס"ד}
 את מי ים סוף וגו' וכתיב * ונשמע וימם לבבנו ^{ס"ג}

שלא היו יורדים מן הכהנים ולמטה אלא ^{ס"ב} עומדים והמים
 הנאים תמיד נגבהים ועולים למעל' כדכתיב כמו כד אחד
 וכהנים עמדו ^{ס"א} עד שעברו כלם : כמה גובהן של מים גרסי' :
 י"ב מיל כנגד מחנה ישראל שהיה י"ב מיל על י"ב מיל והם
 עברו כקנייתן רוקן מקניהם עברו יקד כמות שהוא רוקן י"ב
 מיל כמלא שלא שהו בעברם אלא מהלך י"ב מיל של אורך מקניהם
 עד שעלו אקרוכיס של סוף המקנה וכנגדם גבהו המים : הוי
 אומר מים קלים לרוץ מן האדם וא"כ שהמים לא גבהו אלא י"ב
 מיל וקצרו למקומם כמלא שעדיין לא הספיקו לעבור ובאים המים
 ושוטפים אותם : כיפין אולמות : ואף רחב אמרה לשלוחי
 יהושע קודם שעברו את הירדן שעל קריעת ים סוף היו מפסדים

אלו נאמרים פרק שביעי טוטה רה

אמר להם יהושע * שאו לכם מזה מחוך היררן יסוע ד
ממצב רגלי הכהנים [הכין] שזים עשרה אבנים
והעברתם איתם עמכם והנחתם אותם ככולן וגו' יכול
בכל מלון ומלון ת"ל במלון אשר תלינו בו הלילה :
אמר רב יהודה אבא חלפתא ונר [אלעזר בן מתיא עה
וחנניא בן חנינאי עמדו על אותן אבנים ש
וכל אחת שיערוה משוי מ' סאה וגמירי דכל טעונא
דמדלי אינש אכתפיה תילתא דטעיני הוא ומכאן
אתה מחשב לאי שכול שנא * וישאווהו במוט בשנים ודני יג
ותניא ממשמע שנא' במוט איני יודע שהוא בשנים
ומה ת"ל בשנים בשני מוטות א"ר יצחק (מלמד אינו כגו'
ששני מוטות הו) טורטני וטורטני דטורטני הא
שאו לכם מזה מחוך היררן ממצב רגלי הכהנים וגו' הם
שהקימו בהר עינל וזכו המזבזק וקפלוס וקנעוס בנלגל :
דמדלי אינש אכתפיה שאלס עלמו ענביהו על כתפו ואין אקר
מסייעו : תילתא דטעוניה היא אינו חלא שליט משאו
שהוא נושא כשמיטעינו אקר כמלא שהיה כל אקר מהס נושא משא
ק"כ סאין : ומכאן אתה מחשב כמה היה באשכול שכשאוהו
שמונה אנשים והיו מסייעין זה את זה כשמיטעים אותו על
כתפס : ממשמע שנ' * וישאווהו איני יודע שהוא בשנים : א"ר ס' אבנוס
יצחק טורטני וטורטני דטורטני משאוי ומשאוי תקת משאוי
שהתקתיני' מסייעין את העליונים ובכל אקר היו ב' מוטות כילד
ב' מוטות הולכין זה חלא זה וד' נושאים אותם וב' מוטות אקרים
וד' בני אדם נושאין אותם והם באלכסון מתקת שני' העליונים

כיצד (נמצא אתה אומר) שמונה נשאו אשכול
 (שנים) א' נשא רמון וא' נשא תאנה יהושע וכלב לא
 נשאו כלום (מאי טעמא) אבע"א משום דחשיבו
 ואבע"א שלא היו באותה עצה. פליגי בה רב אמר
 ע"ז ע"ז רב יצחק נפחא ח"א לדברי ר' יהודה *כחנייתן
 עברו לדברי ר' אלעזר בר' שמעון כזה אחר זה
 עברו וח"א בין לר' יהודה בין לר' אלעזר בר"ש
 כחנייתן עברו (מיהו) כ"ס אדם קל מ"ס מים קלים:
 מוט האקד לראש האקד ומוט אקד לראש הב' והולכין באלכסון
 גר' יבסק לאו מקרא שמיע ליה אלא דפשיטא ליה דרמון ותאכס
 סגי בשג' ויהושע וכלב לא נשאו כלום פשו להו תמכיא לאשכול
 ואס לא מדרג הראשון המלמדנו דלאו מוט אקד אמר קרא לא
 היינו יודעין לכויין ק' בני אדם למשאו אלא שמעינן מיכיה דב'
 מוטות הוו ואתא ר' יבסק לאשמעינן דשני משאות היו שס וכל
 אקד ב' מוטות: שלא היו באותה עצה להביא אשכול משוכה
 כזה שהמרגלים לרעה כתכוונו לומר כשס שפירותיה משוכים
 כך יושביה משוכים וגזורים וגבוהים: לדברי ר' יהודה שאמר
 לא גבהו המים אלא י"ב מילין כאורך מקניהם: דרך חנייתן
 עברו צירדן כל רוקב מקניהם עברו יקד הילכך לא היה אורך
 העברה אלא י"ב מילין: ולדברי ר"א בר"ש דאמר יותר מ'
 מאות מיל כזה אקד זה עברו איש אקד איש כמלא ששה הרבה
 מאוד לעבור דאי כחנייתן עברו מאוס דמים קלי מאדם לא היו
 כגבהין כ"כ: מים קלים הרבה הם קלים מן האדם: ומר סבר
 אדם קל לרוץ כמו המים:

ש*
 הי
 בע
 א
 אל
 הא
 יא*
 יצד
 על
 אר
 מי
 נח
 לר
 ידן
 או
 יש
 לא
 וע
 קל
 שר

עז* ויעלו בנגב ויבא עד חברון ויבאו מיבעי ליה
 סס אמר רבא מלמד שפירש כלב מעצת
 מדרג יג מרגלים והלך ונשתטח על קברי אבות להם
 אבות העולם בקישו עלי רחמים שאנצל מעצת
 מרגלים יהושע כבר בקש משה עליו רחמים שנא'
 סס *ויקרא משה להושע בן נון יהושע א"ל יה יושיעך
 סס יד מעצת מרגלים והיינו דכתיב *ועבדי כלב עקב
 סס יג היחה רוח אהרת עמו וגו' *ושם אחימן ששי ותלמי
 ילידי הענק אחימן מיומן שבאחיו ששי שמשים
 את הארץ כשחיתורת תלמי שמשים את הארץ
 תלמים תלמים ד"א אחימן בנה ענת ששי בנה
 אלוש תלמי בנה תלבוש ילידי הענק שמעניקים
 חמה בקומתם :

עח* והברון שבע שנים נבנתה לפני צוען מצרים
 סס מאי נבנתה אילימא נבנתה ממש אפשר
 מדרג יג יהושע לא הולך לילך שכבר בקש משה עליו רחמים : והיינו
 דכתיב ועבדי כלב וגו' סיפיה דקרא והביאותיו אל
 הארץ אשר בא שמה היא קצרון כדכתיב ויתן את קצרון לכלב
 ש"מ כלב הוא דאזיל לקצרון : מיומן גבור שבהם כמו סיד הימן
 קצונה מהשאל : בשחיתות שמקום רגליו מעמיק בארץ מרוב
 כבדו וכיכר סס כגומא וכשקת ולשון ששי לא פורש לי מאי דמי
 לשחיתות ונראה לשון עמודי שש שהם כבדים ומקום מעמדם
 כיכר : תלמים כתלם המקרישה שמעלה העפר : מעמיק בארץ :
 שחיו מעניקים את החמה בקומתם מרוב גובה קומתם דומין
 כאלו לוארס נוקב ועונק כנקב שהקמה יולאה זו :

אדם בונה בית לבנו קטן קודם שיבנה בית לבנו
הגדול דכתיב *ובני חם כוש ומצרים ופוט וכנען לאשי' י
אלא שהיתה מבונה על אחר משבעה בצוען [ואין
לך טרשים בכל א"י יותר מחברון משום דקברי
בה שכבי ואין לך מעולה בכל הארצות יותר מארץ
מצרים שנא' *כגן ה' כארץ מצרים ואין לך מעולה ^{סס יג}
בכל ארץ מצרים יותר מצוען דכתיב *כי היו בצוען ^ל
שריו ואפ"ה חברון מבונה אחר משבעה בצוען
וחברון טרשים הואי והא כתיב *ויהי מקץ ארבעים
שנה ויאמר אבשלום אל המלך אלכה נא ואשלם
את נדרי אשר נדרתי לה' בחברון ואמר רב אויא
(אמר) [ואיחיא] רבה בר בר חנה שהלך להביא
כבשים מחברון. וחניא אילים ממואב כבשים
לבנו קטן כנען קטן מבנים של קס היה ומלרים שני לבנים: ^{וע"ז}
מבונה לשון אבנה ממנה כלומר מיושנת בפירות: ^{מאמר א'}
[טרשים סלעים שאין עושין פירות כארץ לקה: דקברי בה
שכבי לא גרסי' מ"ט אלא הכי קאמר ותזע דטרשין היא ואיכה
ראויה לפירות ככל שאר הארץ לפיכך יקדוהו לקבורת מתים:
כי היו בצוען שריו של מלך ישראל שלקום אל פרעה לעזור לו
על מלך אשור אלמא פרעה צלוען יתיב ושם הולכין לנקשן:
אלכה נא ואשלמ' את נדרי וגו' כלו' אכה נא ואשלמה בנקרון
את נדרי אשר נדרתי בגשור כדכתיב בתריה כי נדר נדר ענדך
בשנתי בגשור ונקברון מאי בעי יהלח לא היה שם המזבח כי אס
בגשור: להביא כבשים לעולה דאמר קר במקלות כבשים

שחולל
כ טו
כתובות
ועיי' סס
רס"א

ליה
מעצת
להם
עצרת
שנא'
שיעד
עקב
ותלמי
מישים
הארץ
י בנה
גניקים
צרים
אפשר
והיינו
ותיו אל
יון לכלב
יד הימן
רץ מרוב
מאי דמי
מעמדס
בארץ
ס דומין
:

מחברון מינה איירו דקלושא ארעא עבדא רעיא
 עט *וישובו מחור הארץ (וכתיב) *וילכו ויבאו א"ר
 שס יוחנן משום רשב"י מקיש חליבת לביאה
 נמדנ' יג מה ביאה בעצה רעה אף חליבת בעצה רעה
 לה *ויספרו לו ויאמרו באנו אל הארץ אשר שלחתנו
 שס וגם זבת חלב ודבש היא וזה פרויה אפס כי עו העם
 א"ר יוחנן משום ר' מאיר כל דבר לשון הרע שאין
 אומרים דבריו אמת בתחלתו אין מתקיים בסופו:
 פ *ויהם כלב את העם אל משה אמר (רבא) [רבה]
 שס מחברון אלמא ארץ ערעה היתה: מינה כלומר מתחנתך חמה
 נס"ע ענין שלח הית' קצוב' למדע כשאר הארץ וכו': דקלוש' ארעא
 עפר שלה טרשין דק וקלם ומועט הוא ומתוך כך לא היו מורשין
 חורשין אותה תבואות מאכל אדם: עבדא רעיא מלמדת
 ומעלה עשבים ואוכלים הלוא: ושמיך קנינא מקנה הלוא שכן
 שכן דרך הלוא להיות משניק בארץ יבשה וטרשין יותר מארץ לחה:
 נ"י דש"ל וילכו ויבאו ל"ג (אלה) וכתיב וילכו יתירא הוא כיון דכתיב
 כ"א וכתיב: וישבו לא ה"ל למימר אלא ויבאו אל עשה: מקיש
 חלל חליבתן שהלכו לתוך הארץ לביאתן: אף חליבתן בעצה רעה
 שמתקלה להוליא דנה נחכוכו: אין מתקיים שמקווקים
 האומעים אותם כבדאין לפיכך אומרים דבר אמת תקלה כדו
 שיאמינו ואף מרגלים לכך פתחו בשם הארץ תקלה:
 ויחם שיתק' אל משה (דברי') [דברי'] שהתקול לדבר בעשה והיו
 סבורים שגמרתו הוזה לדבר: [שם] [שם] [שם]:

שו
אכ
אכ
אכ
סב
הוז
הכ
עי*
אש
הוא
בא
מכ
א*
הש
כי
שה
לדנ
קטו
לי
מן
שכל
אינ
אני

אלו נאמרים פרק שביעי סוטה רח

שהסית בדבריו *דחוייה ליהושע דקא משתעי ודנר יג
 אמרי לוי דין רישקטיע ימלל אמר כלב אי משתעינ'ם"ל פתח
 אמרי כי מלתא וחסמין לי (אשתקינתו ברישא והדר
 אמינא להו) אמר להם וכי זו בלכר עשה לנו בן עמרם
 סברי בגנותיה קא משתעי אישתיקו אמר להם והלא
 הוציאנו ממצרים וקרע לנו את הים והוריד לנו את
 המן אם יאמר עשו סולמות ועלו לרקיע לא נשמע לו
 *עלה נעלה וירשנו אותה כי יכול נוכל לה והאנשים ^ס
 אשר עלו עמו אמרו לא נוכל לעלות אל העם כי חוק
 הוא ממנו א"ד חנינא בר פפא דבר גדול דכרו מרגלים
 באותה שעה כי חוק הוא ממנו אל תקרי ממנו אלא
 ממנו כביכול אפי' בעה"ב אין יכול לחוציא כליו כשם:
 *ארץ אוכלת יושביה היא דרש רבא אמר הקב"ה ^{ערכין}
 אני חשבתיה לטובה והם חשבוה לרעה אני ^{כש"ל}
 חשבתיה לטובה דכל היכא דמטו מיית השיבא דידהו ^{פא}
 כי היכי דלטרדו ולא לשאילו אבתרייהו וא"ד ^ס
 שהסיתם בדבריו כדמפרש ואזיל: דחוייה כלב ליהושע שרלה
 לדבר והשתיקוהו בזיפה ואמרו לו: ריש קטיע ימלל מי שראשו
 קטוע שאין לו זכים ליטול חלק בארץ הוא ידבר לפנינו: וחסמין
 לי משתקין אותי: עלה נעלה אף לשמי' אס יזוה עלינו: ממנו
 מן הקב"ה: אל תקרי ממנו ל"ג שאין הפרש בקהיאה בין ממנו
 שכל' על יקיד שמדברי' עליו לממנו של רבים שאומרי' על עלמס:
 אינו יכול להוציא כליו אס הפקידס סס: בעה"ב אדון העולם:
 אני חשבתיה לטובה שהחאיתיה להם כאוכלת יושביה שמתים

ודנר יג

איוב נח נפשיה ואשרידו כולי עלמא כהספדיה והם
 חשבוה לעה ארץ אוכלת יושביה היא ונהי בעינינו
 כחגבי וכן היינו בעיניהם. אמ' רב משרשיא מרגלי
 שקריהו. בשלמ' ונהי בעינינו [כחגבי] לחיי אלא וכן
 היינו בעיניהם מנא [הו] ידעי ולא היא כי הו מברו
 אבילי תותי ארזי הו מברו להו וכין רחוינהו סלוק
 באילנא שמעו דקא אמרי קא חונא אינשי דרמו
 לקמצי באילני. *וחשא כל העדה ויתנו את קילס ויבכו
 העם כלילה ההוא אמר רבב"ח א"ר יוהנן אותה
 הלילה ליל ת"ב הי' אמר הקב"ה הם בכו בכיה של
 חנם ואני אקבע להם בכיה לדורות. *ויאמרו כל
 העדה לרגים אותם באבנים וכבוד ה' נראה באהל
 מועד א"ר חייא בר אבא מלמד שנטלו אבני' וזרקום
 כלפי מעלה. *וימותו האנשים מוציאי דבת הארץ
 רעה במגפה לפני ה' אר"ל מלמד שמתו מיתה משונה.
 א"ר חנינא בר פפא דרש רב שילא איש כפר
 צה תדיר: שכיב איוב שלא תגין זכותו עליהם והיינו דקאמר
 כלב סר ללס מעליהם: ה"ג ולא היא כי הו מצרי אבילי תותי
 ארזי הו מצרי. ולא היו צוה שקרכים דאינהו שמעינהו לאמוריים
 שהיו קורים אותם קגבים: דכי הו מברו אמוריים את אנליהם
 כשחזרים מן הקבר דאמריכן לעיל בכל דוכתא דמטי שכינ
 קשיבא מנייהו ומברין לאבל סעודה תחת הארזים נכחמו: כד
 חזינהו מרגלים והיו יראים לעמוד לפניהם סלקו וכו': וזרקום
 כלפי מעלה שרבו לרגום אותם [קאי] כמי אכבוד ה': במגפה

ודבר יד
 ס"א אותי
 סיוס ערב
 מ"ב
 ע

ס

ס

ס

ס

ס

ס

ס

תמו
 והיו
 ומש
 כיון
 בריר
 החר
 שלש
 מדלל
 מדה
 כיון
 הכא:
 מעברו
 זכאשכ
 זכו' וא
 לעבור
 בתיב
 הא כס
 לפני ה
 אקריה
 דקאמר
 מוקדם

אלו נאמרים פרק שביעי סוטה רט

תמרתא מלמד שנשחרב לשונם ונפל על טבורם
והיו תולעים יוצאים מלשונם ונכנסים בטבורם
ומטבורם נכנסים בלשונם רב נחמן בר יצחק אמר

באסכרה מתו :

כיון שעלה אחרון שבישראל מן הירדן חזרו מים פב
למקומן שנא* ויהי בעלות הכהנים נושאי ארון

ברית ה' מתוך הירדן נתקו כפות רגלי הכהנים אל ^{יהושע ד}
החרבה וישבו מי הירדן למקומם וילכו כתמול
שלשום על כל גדותיו ונמצא ארון ונושאי הכהנים

מללא קרינן במגפה משמע במיוקדת וראויה להם מדה כנגד
מדה: באסכרה מתו שהוא נא על ל"ה כדאמרינן בפ' ז"מ:

כיון שעלה וכו' סיפא דברייתא דלעיל היא אלא אידי דתנא
נה ומכאן אתה מקשז לאשכול נקט לה לפרשת מרגלים

הכא: שבו המים למקומם שהכהנים עמדו במקומם עד
שעברו כל העם וכשעברו נתקו כפות רגלי הכהנים אל הקרבה

וכמשכו לאקוריהם פסיעה א' כמלאו ארון והכהנים מלד זה
וכו' ואע"ג דהוא קרא דויהי כאשר (תמו) [תס] כל העם

לעבור קדים דמשמע דהאי נתקו כפות רגלי הכהנים בעבר שכי
כתוב לא הוה הכי אלא אין מוקדם ומאוקר דאי כסדרן כתיב

הא כפקי להו מן הירדן דכתיב ביה ויעבור ארון ה' והכהנים
לפני העם והעם כבר עלו וכיון דארון וכהנים עלו ועברו

אקריהם עד שנאו לפניהם הרי ילאו להם מן הירדן ומאי תו
דקאמר וילו יהושע את הכהנים לאמר עלו מן הירדן אלא אין

מוקדם ומאוקר והאי עלו מן הירדן דקאמר להו הכי קאמר להו
III. 14

מצד א' וישראל מצד אח' נשא ארון את נושאו ועפר
יהושע ו' שנא' *ויהי כאשר (תמו) [תם] כל העם לעבור ויעבור
ארון ה' והכהנים לפני העם ועל דבר זה נענש עזה
סס נ' שנא' *ויבואו עד גורן נכון וישלח עזרה אל ארון
האלהים ויאחו בו כי שמאו הבקר א"ל הקב"ה
עזה ארון נושאו נושא הוא עצמו לא כ"ש :

פג *ויחר אף ה' בעזה ויכהו שם האלהים על השל ר'
סס יוחנן ור' אלעזר ח"א על עסקי שלו וח"א
סס שעשה צרכיו בפניו . *וימת שם עם ארון האלהים
סס א"ר יוחנן עזה בא לעזה ב' שנא' עם ארון האלהים
סס מה ארון לעולם קיים אף עזה בא לעזה ב' . *ויחר
לדוד על אשר פרץ ה' פרץ בעזרה א"ר אלעזר
שנשתנו פניו כחררה אלא מעתה כל היבא דכתיב
ויחר ה"נ התם כתיב אף הכא לא כתיב אף :

פד דר' ש רבא מפני מה נענש דוד מפני שקרא לד"ת
סס זמירות שנא' *זמירות היו לי חקיד בבית

תהלי' קייט סלקו רגליכם לאמריכם ועודם בעבר המורקי וכתיב בתריה
כתקו כמות רגלי הכהנים אל הקרבה וישנו מי הירדן למקומם :
נשא ארון את נושאו ועבר והיינו קרא קמא דכתיב ויהי
כאשר (תמו) [תם] כל העם לעבור ויעבור ארון ברית ה' וגו'
על עסקי שלו שגגה שגג לאחז בו : שעשה צרכיו סל לשון ס'
יסל זיתך ובשליית' דבר (שמעיל) [המוטל] ממעלה למטה
הארון לעולם קיים שהרי כגזו כדאמרינן ביומא שגזו יאמיהו
חררה עוגה שאופין על גבי גחלים :
נענש דוד שמת על ידו עזה : זמירות היו לי חקיד בבית

אלו נאמרים פרק שביעי סוטה ה

מגורי א"ל הקב"ה ד"ת שכתוב בתן *התעיה עיניך ^{מסלי כנ}
בו ואיננו אתה קורא אותן ומירות הדיני מכשילך
בדבר שאפי' תינקורת של בית רבן יודעין אותו
שנא' *ולכני קתת לא נתן כי עבודת הקדש עליהם ^{כמדבר ו}
בכתף ישאו ואיהו אתייה בעגלה :

*ויך באנשי בית שמש כי ראו בארון ה' משום פה
הראו ויך . ר' אבהו ור' אלעזר ח"א קוצרים ^{סס}
ומשתחווים היו וח"א מילי [נמי] אמור *מאן אמריך ^{ס"א ו}
דאמריית ומאן פייסך דאיפייסת *ויך בעם שבעים ^{סס ע"ב}
איש וחמשים אלף איש ר' אבהו ור' אלעזר ח"א ^{סס}
שבעים איש היווכל א' וא' שקול כחמשים אלף איש

מגורי כשהייתי בורק מפני אויבי ויגורתי מפניו הייתי משתעשע
במקד והיו לי זמירות לשעשועי : התעיה לשון וכפלת דממרגמינן
ותעיה ש"ס תכפול עיניך לסתום עין זהיסק הדעת מהסתכל
בהם מיד ואיננו : לא נתן משה עגלות לבני קתת לפי שיש עליהם
לשאת בכתף כי לא היו הם ממונים אלא על דבר קדושת הארון
והשלקן [והמכורה ומזבח הזהב] :

ויך באנשי בית שמש וגו' לאו בהך הכאה דדוד כתיב אלא
כשהציחוהו הפרות מפלשתים ואידי דאיירי בארון כקט לה :
משום הראו וכסתכלו בו ויך בתמיה : קוצרים ומשתחווים היו
ולא בטלו מלאכתם לכבודו והאי ראו לשון ציון כמו אל תראוכי
שאיני שרשורת : מאן אמריך דאמריית עי הכעיסך שהכעסת
ולא הללת עלמך מן השניה ועתה מאן פייסך שנתפייסת
לכא מאלך :

וח"א נ' אלף היו וכל א' וא' היה שקול כעו סנהדרין:
 פו *ויהי כי צעדו נושאי ארון ה' ששה צעדים ויזבח
 שור ומריא וכתיב *שבעה פרים ושבעה אילים
 פפא בר שמואל על כל פסיעה ופסיעה שור
 ומריא על כל שש פסיעות שבעה פרים ושבעה
 אילים א"ל רב חסדא א"כ מלאת כל א"י במות אלא
 א"ר חסדא על כל שש פסיעות שור ומריא על כל
 ששה סדרים של שש פסיעות ו' פרים וז' אילים
 כתיב *גרן כידון וכתיב *נכון [א"ר יוחנן] בתחלה
 כידון ולבסוף נכון . נמצאת אומר ג' מיני אבנים היו

וכתיב שבעה פרים ושבעה אילים זדה"י והכי רישיה דקרא
 ויהי בעזור האלהים את הלויס כושאי ארון ברית ה' ויזכקו
 שבעה פרים ושבעה אילים: מלאת כל א"י במות מזבקות דעל
 כל פסיעה מזבק: כתיב כידון זדה"י ויבא עד גורן כידון וישלך
 עזה וגו' ובשמואל כתיב גורן נכון: בתחלה כשנא הארון שס
 נעשה להם ככידון ההורג שהרג את עזה: ולבסוף לאקה שכשתהה
 שלשה קדשים זבית עובד אדום נעשה (להם) נכון שהכין את
 ביתו דכתיב [ויברך] ה' את עובד אדום אשתו ואמוכה כלותיה
 ילדו ששה ששה בכרם אחד והייכנו דכתיב פעולתי השמיכי גו'
 וכתיב ששים ושנים לעובד אדום ושמעתי בשם ר' מנחם בר' חלב
 גורן נכון הוא גורן ארוכה היבוס'י וא"כ הוא ה"ג בתחלה נכון
 ולבסוף כידון על שם המזבק שתקלמו זכוי וסופו קרב וכידון ל
 שבר וקורבן הוא כמו יראו עיניו כידו: נמצאת אומר סיפא
 דברייתא דלעיל הוא אלא מאוס דתנא זנה ועל דבר זה נעכס

אלו נאמרים פרק שביעי סוטה ריא

אחד שהקים משה בעבר הירדן שנא' *בעבר הירדן דנניס א
בארץ מואב הואיל משה באר את התורה הזאת
לאמר ולהלן הוא אומר *וכתבת על האבנים את כל ^{סס כו}
דברי התורה הזאת וגו' ואתיא באר באר. ואחד
שהקים יהושע בתוך הירדן שנא' *ושתיים עשרה ^{יהושע ד}
אבנים הקים יהושע בתוך הירדן ואחד שהקים
יהושע בגלגל שנא' *ואת שתיים עשרה האבנים ^{סס}
האלה אשר לקחו מן הירדן הקים יהושע בגלגל:
ת"ר כיצד כתבו ישראל את התורה ר' יהודה אומר פז
על גבי אבנים ככתובה שנא' *וכתבת על האבנים ^{סס}
את כל דברי התורה ואח"כ סדוהו אותו בסיד א"ל ר' דנני' ^{כו}
שמעון לרבריק היאך למדו אומות [של אותו הזמן]
את התורה א"ל בינה יתירה נתן הקב"ה בהאומות
ושגרו נוטירין שלהם וקלפו את הסיד והשיאורה
עזה הפסיק בכל הכי: שהעמיד משה בעבר הירדן בערבות
מואב ותכא דתכי צרייתא קאי צארץ ככען וקרי עבר המזרקי
עבר הירדן וכי קאי בערבות מואב או בשאר המסעות קרי ארץ
ככען עבר הירדן והוא עבר המערבי: בגלגל לאמר שזכו מהם
המזבן צהר עיבל קפלוס והציאוס לגלגל וקצעוס ^{סס}:
כיצד כתבו על המזבן צהר עיבל: היאך למדו אומות תורה
[העתיקו התורה] הלא לא כלטוו לכתבם צע' לשון אלא לבא
וללמדה כל הרובה שלא יהא פתקון פה לאומי' לא הי' לנו מהיכן
ללמוד: נוטירין שלהם סופרים שלהם והם קורים אותה
נוטר"י: והשיאו' והעתיקוה כלו' נטלוה מאס ע"י העתקה:

שה
גדרין:
ויזבח
אילים
ה שור
שבועה
ת אלא
על כל
אילים.
בתחלה
ים היו
ה דקרא
ה' ויזכרו
חות דעל
דון וישלם
ארון ^{סס}
שכשתה
כין את
כלותיה
מיכי גו'
צ' קלנ
לה ככון
כידון ל'
מר סיפא
זה כעכ

באותה שעה נתחתם גזר דינם (על ע"ז) לבאר
 שחת שהיה להם ללמוד תורה ולא למדו ר' שמעון
 דברי' ב אומר על גבי סיד כתובה וכתבו להם למטה *למען
 אשר לא ילמדו אתכם לעשות ככל תועבותם הא
 למדת שאם חוזרים בתשובה מקבלים אותם אמר
 ישעיה לג דבא בר (רב) שילא מ"ט דר"ש דכתיב *והיו עמים
 משרפות סיד על עסקי סיד ור' יהודה אמר לך כסיד
 מה סיד אין לו תקנה אלא שריפה אף אותם האומות
 אין להם תקנה אלא שריפה כמאן אולא הא דתניא
 דברי' כא *ושבית שביו לרבות כנענים שבהוצה לארץ שאם

וכתובה להם מלמטה נסוף הדף: למען אשר לא ילמדו
 אתכם לעשות לעיל מיניה כתיב כי הקרם תקרימם ודבר זה
 כתבו למטה להודיע לשבעה אומות היושבים קוץ מגבול ארץ
 ישראל שלא כלטו להקרימם אלא (על) אותם שנתוך הגבולים
 כלטו להקרימם כדי שלא ילמדו אותנו מעשה קלקלותם אבל
 אתם היושבים קולה לה אם אתם חוזרים בתשובה נקבל אתכם
 וה"ג בהדיא בתוספתא אם אתם חוזרים בכס אנו מקבלי אתכם
 ושביתו אין מקבלי שמעון יראה עושים: מ"ט דר' שמעון
 דאמר על גבי סיד בתובה: על עסקי סיד שהתורה נכתבה
 עליו והיתה מגולה לעיניהם ולא למדוה: אלא שרפה גיהנם
 אבל זמן שאין מתגיירים הם קרוים עמים אין חלקם אלא
 משרפות סיד: ה"ג ושבית שביו לרבות כנענים שנתוך לארץ
 דקרא בת"ל כתיב כי תלך למלחמה מן הארץ לק"ל והכי תפיל
 בספרי כי תלך למלחמה במלחמת הראשית הכתוב מדבר דכי תלך

אלו נאמרים פרק שביעי סומה ריב

חוזרים בתשובה מקבלים אותם * כמאן כר' שמעון: לו
בוא וראה כמה נסים נעשו באותו היום עברו את פח
הירדן ובאו להר גרזים ולהר עיבל יותר מס' ^ס

מיל ואין כל בריה יכולה לעמוד בפניהם וכל העומד
בפניהם מיד נחרו שנא * את אימתי אשלח לפניך ^{שמות כג}
והמותי את כל העם אשר תבא בהם ונחתי את כל
אויביך אליך עורף ואומר * תפול עליהם אימתה ^{ס סו}
ופחד בגדול ורועך יחמו כאבן עד יעבור עמך ה'
זו ביאה ראשונה. עד יעבור עם זו קנית זו ביאה
שנייה. אמור מעתה ראוי היו ישראל לעשות להם
גם בביאה שניה כביאה ראשונה אלא שגרם החטא.
ואח"כ הביאו את האכנים וכנו את המזבח וסדרוהו
בסיד וכחבו (עליו) [עליהם] את כל דברי התורה

משמע כשתעלה על דעתך ללאת ושנית שניו לרבות כנענים
שנתוכו בא הכתוב להמיר כנעניים שב"ל ולקיים מהם יפת
תואר שלא יהו בכלל לא תקיה כל גשמה דכאי ושנית קרא יתירה
הוא: כמאן בר"ש דאמר שכתבו להם שיקזרו בתשונה ויקבלו
אלמלא לא היו העומדים קוף לגבולים בכלל לא תקיה כל גשמה
אבל לר' יהודה כולם בכלל לא תקיה כל גשמה:

נחרו כתקלקל ברעי: והמותי לשון מהומה וערצוב הגוף ומה
שנתוכו: ביאה ראשונה דימי יהושע: ביאה שנייה דימי
עזרא: לעשות להם גם לעלו' צרוע ולא יהיו משתעבדים
למלכות: אלא שגרם עונם של ישראל דימי בית ראשון שכגזר
עליהם שלא ילאו אלא ברשות כדכתיב מי בכס סכל עמו:

דברי' כו בע' לשון שנא' * כאר היטב והעלו עולות ושלמים
 ואכלו ושחו ושמחו וכרכו וקללו וקפלו את האבנים
 יבשע ד ובאו ולנו בגלגל שנא' * והעברתם אותם עמכם
 והנחתם אותם במלון יכול בכל מלון ומלון ת"ל
 אשר תלינו בו הלילה וכתיב * ואת שתיים עשרה
 האבנים האלה אשר לקחו מן הירדן הקים יהושע
 בגלגל. תנא צרעה לא עברה עמהם ולא והכתיב
 שמו' כג * ושלתתי את הצרעה לפניך וגרשה וגו' אר"ל על
 [שפת] הירדן עמדה וזרקה בהם מרה וסמטה את
 עיניהם מלמעלה וסרסתן מלמטה שנא' * ואנכי
 השמדתי את האמורי מפניהם אשר כגובה ארזים
 גבהו וחסון הוא כאלונים ואשמיד פריו ממעלו ושרשיו
 מתחת רב פפא אמר שתי צרעות היו חדא דמשה
 וחדא דיהושע דמשה לא עברה דיהושע עברה:
 פט משנה ששה שבטים עלו לראש הר גריזים וששה
 שבטים עלו לראש הר עיבל והכהנים
 והלויים והארון עומדים למטה באמצע הכהנים מקיפין
 את הארון והלויים את הכהנים וישראל מזה ומזה
 יבשע ח * שנא' * וכל ישראל וזקניו ושוטרים ושופטיו עומדים
 מזה ומזה לארון נגד הכהנים הלויים וגו' הפכו
 והעלו עולות ושלמים שכך כלטוו באותה פרשה אבכים שלמות
 תזכה והעלית עליו עולות וגו': פריו ממעל עיניו: ושרשיו
 מתחת סירוס:

למטה באמצע בין שני ההרים: מזה ומזה מכאן ומכאן על
 ההרים: הפכו הלויים פניהם כנגד הר גריזים ופתחו

אלו נאמרים פרק שביעי סוטה ריו

פניהם כלפי הר גריזים ופתחו בברכה ברוך האיש
אשר לא יעשה פסל ומסכה תועבת ה' אלו ואלו עונין
אמן. הפכו פניהם כלפי הר עיבל ופתחו בקללה
*ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה והיו אלו ואלו
עונין אמן עד שגומרים ברכות וקללות ואח"כ הביאו
את האבנים ובנו את המזבח וסדרוהו בסיד וכתבו
עליהם את כל דברי התורה בשבעים לשון שנא'
*באר היטב ונטלו את האבנים ובאו ולנו במקומם: ^ס
גמ' מאי *והחציו אמר רב כהנא כדרך שחלוקין צ
כאן חלוקין באבני אפוד מתיבי שני אבנים לך

בנצרכה כל הארורים היו אומרים תקלה בלשון נצרכה: אלו ואלו ^יהושע ח
נצרה גריזים ונצרה עיבל והא דכתיב אלה יעמדו לנצח לא
שהיו השצטים מצרכי ומקללים אלא הלויים העומדים בין שני
ההרים הופכים פניהם להר גריזים בנצרה ולהר עיבל בקללה:
הביאו את האבנים כדכתיב ונכית שם מזבח וגו' וכתבת עליהן
את כל דברי התורה הזאת באר היטב: ונטלו את האבנים
סתרו את המזבח לאקר שהעלו העולות והשלמים כדכתיב
והעלית עליו עולות: ולנו במקומם צבית מלוכס בגלגל ושם
הקימו את האבנים:

מאי והחציו בספר יהושע הכי כתיב נהאי קרא דמתכיתין וכל
ישראל וזקניו וגו' קליו אל מול הר גריזים והקליו אל מול
הר עיבל ל"ל למכתב והקליו דמשמע קליו המיוחד או קליו הכוזב
במקום אקר: כדרך שחלוקין השצטים נצרה גריזים ונצרה עיבל
כדכתיב אלה יעמדו לנצח את העם על הר גריזים ואלה יעמדו
על הקללה נצרה עיבל: כך חלוקין באבני אפוד שאמור נצרה

אלו נאמרים פרק שביעי סוטה ריד

ולא בשמות שקרא להם משה ראובן ולא ראובני שמעון ולא שמעוני דן ולא דני גד ולא גדי תיובתא דרב כהנא תיובתא . ואלא מאי והחציו חנא חציו של מול הר גרזים מרובה מחציו של מול הר עיבל מפני שלוי למטה אדרבה מפני שלוי למטה בצרי להו ה"ק אע"פ שלוי למטה בני יוסף עמהם שנא

*וידברו בני יוסף את יהושע לאמר מדוע נתת לי גו' וחבל אחד גו' ויאמר אליהם יהושע אם עם רב אתה עלה לך היערה אמר להם לכו והחבואו עצמכם ביערים שלא תשלוט בכם עין רעה אמרו ליה זרעיה דיוסף לא שלטא ביה עינא בישא דכתיב *בן פרת יוסף בן פרת עלי עין וא"ר אבהו א"ת עלי עין אלא עולי עין . ר' יוסי בר חנינא אמר מחכא *וידגו לרוב

הושע יו
סדק יש
כחלין
פרק
הפועלי
נדל' ווט
נדל' ווט

תיובתא דרב כהנא לכולי עלמא אין זה סדר הר גרזים והר עיבל דאלו סדר הר גרזים שמעון לוי ויבודה ישכר ויוסף ובנימין ובהר עיבל ראובן גד ואשר זבולן דן וכפתלי: מרוב מחציו כו' והיינו דקאמר והקליו אל מול הר עיבל (המיומן שנקלחין) [הקליו ממועט שנקליו]: מפני שלוי למטה זקני כהונה ולייה היו עם הארון בין שני ההרים כדלקמן: כ"ש דבצרי להו קליו של הר גרזים שהרי שנט לוי מהן היה: אלא ה"ק אע"פ שלוי למטה אפ"ה קליו של הר גרזים מרובה מפני שיוסף עמהם ומרובים היו: וידברו בני יוסף וגו' סיפיה דקרא ואני עם רב אשר עד כה נרכי ה': עולי עין עולין על העין ואין העין עולה עליהם: וידגו לרוב כך נרכן יעקב

בקרב הארץ מה דגים שבים מים מכסים עליהם
ואין העין שולטת בהם אף זרעו של יוסף אין העין
שולט בהן הני חמשין אותיות חמשין נכי חדא
הויין א"ר יצחק הוסיפו ליוסף אות אחת שנאמר
מליס סא *עדות ביהוסף שמו בצאתו על ארץ מצרים. מתקיף
לה רב נחמן בר יצחק כתולדותם בעינן אלא בכל
התורה כולה בנימן כתיב הכא בנימין שלם כדכתיב
ברא' לה *ואביו קרא לו בנימין :

צ אמר רב חנא בר כיזנא א"ר שמעון חסידא
יוסף שקידש שם שמים בסתר זכה
והוסיפו לו אות אחד משמו של הקב"ה יהודה
שקידש שם שמים בפרהסי' זכה ונקרא כולו
ברא' לט על שמו של הקב"ה יוסף מאי היא דכתיב *ויהי
כהיום הזה ויבא הביתה לעשות מלאכתו א"ר
יוחנן שניהם לדבר עבירה נתכוונו ויבא הביתה
לעשות מלאכתו רב ושמואל חד אמר לעשות
מלאכתו ממש נכנס וחד אמר לעשות צרכיו
ס נכנס *ואין איש מאנשי הבית שם אפשר בית

למכסה ואפרים: בציר חדא הווי אלאן האנית קאי: כתולדותם
בעינן כשמות אשר קרא להם אניהם:
בסתר שנתקד עם הערוה והעמיד על עלמו וכנש את ילרו:
יהודה שקידש ש"ש בפרהסי' על היס כדלקמן: נקרא
כלו סס בן ד' אותיות כלול נשמו של יהודה: לדבר עבירה
והאי מלאכתו תשמיש: מלאכתו ממש מלאכה: צרכיו תשמיש:

אלו נאמרים פרק שביעי סוטה רטו

גדול כביתו של אותו רשע ולא היה בו איש.
תנא רבי ר' ישמעאל אותו היום יום אידם היה
והלכו כולם לבית ע"ז שלהם והיא אמר' להם
חולה אני אמרה אין לה יום שיוסף נוקק לה
כהיום הזה *ותתפשהו בכגרו לאמר שכב' עמי ^{נדל' לט}
(תנא מלמד שעלו למטה שניהם ערומים) באות' ^{סיכו בגנ'}
שעה באתה דיוקנו של אביו ונראית לו בחלון
א"ל יוסף יוסף עתידין אחיך שיכתבו על אבני
אפור ואתה ביניהם רצונך שימחה שמך מביניהם
ותקרא רועה זונות שנאמר *ורועה זונרת יאבד ^{חשלי כט}
הון מיד *ותשב באיתן קשתו אמר רבי יוחנן ^{נדל' מט}
משום ר' [מאיר] מלמד ששבה קשתו לאיתנה.
*ויפוזו זרועי ידיו מלמד שנעץ (צפרניו) [ידיו] ^ס
בקרקע ויצאת (שכבת זרעו) [תאותו] מבין צפרני
ידיו. *מידו אביר יעקב מי גרם לו שיכתב שמו ^ס
על גבי [אבני] אפור אלא אביר יעקב משם רועה
אבן ישראל משם זכה יוסף ונקרא רועה ישראל
שנאמר *רועה ישראל האזינה נהג כצאן יוסף ^{תליס פ}
יאבד הון ^ס טונ שהוא יקר מכל הון: קשתו שכנת זרעו על
^ס שיורה כמץ: ויפוזו לשון ויפולו שז"יין ולד"י מתקלפין זה בזה
כמו לעקה וזעקה: שנעץ אצבעותיו בקרקע וכסמך עליה' כדי
(שיסיק דעתו) [שתייסר] ויטרד בלערו ויעבור תוקף ילרו:
מידו אבירותיו של יעקב משם זכה להיות רועה ומשם זכה
להיות באנן מאבני ישראל: רועה ישראל האזינה כלפי שכינה
כאמר: נהג כצאן יוסף קרי (ציה) כללן יוסף המכהיגם כללנו

חנא ראי היה יוסף לצאת ממנו י"ב שבטים
 כנ"ל לו כדרך שיצאו מיעקב אביו שנא *אלה תולדות
 יעקב יוסף אלא שיצאת שכבת זרעו מבין צפרניו
 ואעפ"כ יצאו מבנימין אחיו וכולן נקראו על שמו
 שם חו של יוסף שנאמר *ובני בנימן בלע ובכר ואשכל
 גרא ונעמן אחי וראש מופים וחופים וארד בלע
 שנבלע בין האומות בכר שהיה בכור לאמו. אשכל
 ששבו אל. גרא שגר באכסניות. ונעמן שנעים
 ביותר. אחי וראש אחי וראשי הוא. מופים וחופים
 הוא לא ראה בחופתי ואני לא ראיתי בחופתי.
 וארד א"ד שירד לבין אה"ע וא"ד שפניו דומין לוורד:
 צב א"ר חייו בר אבא א"ר יוחנן בשעה שאמר פרעה
 שם ליוסף *ובלעדיך לא ירים איש את ידו ואת
 ראשי חו רגלו אמרו לו איצטגנינו עכר שלקחו רפו בעשרים
 כסף תמשילתו עלינו אמר להון גנוני מלכות אני
 רואה בו אמרו לו א"כ יהא יודע בשבעים לשון
 של יוסף אלמא מקרי ישראל לאנו של יוסף והוא הרועה: אלה
 תולדות יעקב יוסף תולדות שילאו מיעקב כנגדן ראוי ללאת
 מיוסף: ואעפ"כ יצאו מבנימין אחיו אותם עשרה שפסחו
 מיוסף בעשר אלצעותיו: שגר באכסניות דארץ כנריה: מופים
 מפורש מדברי ר' תנחומא שהיה פיו כפי יעקב אביו בהלכות שקבל
 שם ועבר:

איצטגנינו קמיו וקחיס ככבים ויודעין בקמות המזלות:
 גנוני מלכות גונוי מלכות בקמה וגזורה ויוסי:

אלו נאמרים פרק שביעי סוטה רטו

(אמר להן אי הכי למחר איבדקיה בליליא) בא
 גבריא אל ולמדו ע' לשון לא הוה קא גמר הוסיף
 לו אות אחת משמו של הקב"ה ולמד שנא' * ערות
 ביהוסף שמו בצאתו על ארץ מצרים שפת לא ידעתי
 אשמע לצפרא כל לישנא דאשתעי פרעה בהדיה
 אהדר ליה איהו לסוף הוה קא משתעי יוסף בלה"ק
 ולא הוה פרעה ידע מאי הוה קאמר (א"ל מאי האו
 א"ל לה"ק) א"ל אגמרון אנמריה ולא הוה קא גמר
 א"ל אשתבע לי דלא מגלית אישחבע ליה כי
 קאמר ליה יוסף * אבי השביעני לאמר א"ל זיל
 איתשיל אשכועתך א"ל איתשיל נמי אדירך ואע"ג
 דלא ניתא ליה אמר ליה * עלה וקבור את אביך ^ס
 כאשר השביעך :

יהודה מאי היא דתניא היה ר' מאיר אומר בשעה צג
 שהיו ישראל עומדים על שפת הים היו ^ס
 שכטים מדויגנים זה עם זה זה אומר אני יורד תחלה
 לים וזה אומר אני יורד תחלה לים קפץ * שכטו של לז
 בנימן יורד תחלה לים שנא' * שם בנימין צעיר רודם ^ס
 א"ת הודם אלא רד ים והיו שרי יהודה רוגמין אותם
 שנא' * שרי יהודה רגמתם (שרי זבולן שרי נפתלי)
 לפיכך זכה בנימן הצדיק ונעשה אושפויכן לגבורה
 ערות ביהוסף שמו סיפיה דקרא שפת לא ידעתי אשמע:
 איתשיל אשכועתך תשאל למכמים שיתירוהו לך:
 אושפויכן לגבורה שנית קשי הקדשים זכוי זקלקו:
 חקיון ^ס
 רש"א

תלים סא

רשית כ

תלים סח

וחמת

קלפה

ע' ס'

לזכור

חקיון

רש"א

סב

דברים לג שנא *ובין כתפיו שכן א"ל ר' יהודה לא כך היה מעשה אלא זה אומר אין אני יורד תחלה לים וזה אומר אין אני יורד תחלה לים קפץ נחשון בן סושע יב עמינרב ויורד לים תחלה שנא *סבכוני בכחש אפרים ובמרמה בית ישראל ויהודה עוד רד עם אל תלים סט ועם קדושים נאמן ועליו מפור' בקבל' *הושיעני סס אלהים כי באו מים עד נפש גו' *אל' תשטפני שכולת מים ואל תבלעני מצולה ואל תאטר עלי באר פיה באותה שעה היה משה מאריך בתפלה א"ל הקב"ה נדידיו טובעים בים ואחר' מאריך בתפלה לפני. אמר לפניו רבש"ע מה יש לי לעשות א"ל *דבר אל בני ישראל ויסעו ואחר' הרם את מטך ונטה את ירך על הים ובקעהו וגו' לפיכך זכה יהודה לעשות ממשלה בישראל תל' קיד שנ' *היתה יהודה לקדשו ישראל ממשלותיו מ"ט הית' יהודה לקדשו ישראל ממשלותיו משום דהים ראה וינום:

צד תניא ר' (אלעזר) [אליעזר] בן יעקב אומר אי אפשר לומר לוי למטה שכבר נאמר לוי למעלה ואי אפשר לומר למעלה שכבר נאמר למטה בכחש אפרים שיראו לסמוך עליו וכקשו באמונתם: רד עם אל ירד לים על שנטק בהקב"ה: ישראל ממשלותיו דיהודה שנתקדש למשול בהם: שכבר נאמר לוי למעלה משה כתב בתורה אלה יעמדו לנרך וגו' שמעון ולוי וגו': שכבר נאמר לוי למטה נספר

אלו נאמרים פרק שביעי סוטה ריז

היא כיצד זקני כהונה ולויה למטה והשאר
למעלה ר' יאשיה אומר כל הראוי לשרת למטה
והשאר למעלה רבי אומר אלו ואלו למטה עומדים
הפכו פניהם כלפי הר גריזים ופתחו בכרכה כלפי
הר עיבל ופתחו בקללה והאי * על על בסמוך דברי' כו
אתה אומר על בסמוך או אינו אלא על ממש
כשהוא אומר * וסכות על הארון את הפרכת הוי שמות כ
אומר על בסמוך:

פיסקא הפכו פניה' כלפי הר גריזי' ופתחו בכרכ' צה
וכו': ת"ר ברוך בכלל וברוך בפרט ארור טס
בכלל וארור בפרט ללמוד וללמד ולשמור ולעשות

יהושע וכל ישראל חקניו עומדים מזה ומזה לארון כגד הכהנים
והלויים אלמא כהנים ולויים למטה היו: הראוי לשרת לשאת
את הארון והיינו מנן ל' עד בן כ': למטה אלל הארון: אלו
ואלו ישראל ולויים (זקנים ונערים) למטה היו כדכתיב בספר
יהושע: על הר גריזים ועל הר עיבל שכתוב בתורה על בסמוך
כדמפרש ואזיל: על הארון צע"כ לאו על ממש דהא מקילה הוי
פרוכת ולא הויא סבך:

ברוך בכלל ברוך בפרט כל הנרכות והקללות נאמרו צהר
גריזים וצהר עיבל בכלל ופרט ברוך אשר יקיס את דברי
התורה הזאת ארור אשר לא יקיס הרי כלל וכן כל אמת ואמת
בפרט ברוך וארור. ברוך אשר לא יעשה פסל ומסכה ארור אשר
יעשה פסל ומסכה וכן כלל: ללמוד וללמד לשמור ולעשות
כל המצוות כלן טענות ארבעה אלה ולמדתם אותם ושירתם

שס ע"נ הרי כאן *ארבע. ד' וד' הרי כאן ה'. ה' וח' הרי
 דברי' כח מ"ז וכן בסיני וכן בערבוב מואב שנא' *אלה
 דברי הברית אשר צוה ה' את משה וגו' וכתוב
 שס כט *ושמרתם את דברי הברית הזאת ועשיתם אותם
 וגו' נמצא מ"ח בריתות על כל מצוה ומצוה ה'
 שמעון מוציא הר גריזים והר עיבל ומבנים אהל
 מועד שבמדבר ובפלוגתא דהני תנאי דתניא ה'
 ישמעאל אומר כללות נאמרו בסיני ופרטות באהל
 לעשותם ופתיב ולמדתם אותם את בניכם הרי סוף ארבעה מלות
 לסל מכות ועל ארבעתן כמסרו ארור וצרוך בכלל ופרט צרוך אס
 ולמדו ארור אס לא ילמדו וכן ללמד וכן לשמור וכן לעשו' בכל
 אסד ד' בריתו' ברית לצרוך בכלל וברית לצרוך בפרט ברית לארור
 בכלל וברית לארור בפרט; ד' וד' ד' בריתו' על ללמוד וד' על
 ללמד הרי ט': ח' וח' דאיכא עוד ט' לשמור ולעשות: וכן בסיני
 כשנאמרו כל המטות למשה כימנו כלם בארור וצרוך בכלל ופרט:
 וכן בערבוב מואב כשנאמר לישראל כדכתיב בעצב היכדו בארץ
 מואב הואיל עשה וגו': שנא' אלה דברי הברית וגו' בתר
 קללות וברכו' כתיב מלבד הגרית וגו' אלמא כברית ערבות מואב
 בצרכות וקללות כן ברית פורב ודהר גריזים ודהר עיבל לא לריק
 [לאתויי] קרא דעלה קאי (תנא) ובה איירי: מ"ח בריתות לכל
 אסד מישראל ע"ז תלתא זימני הוי ט"ק: מוציא הר גריזים לפי
 אלא אמר יהושע עליהם כל התורה אלא מלות שבפרשה: ומבנים
 אהל מועד אלאמר שהוקם המשכן דבר הקב"ה עם משה בישון
 ולמדו כל התורה כדכתיב וידבר ה' אליו אהל מועד לאמר:
 כללות נאמרו בסיני כמסרם האמרה התורה בסיני ולא כתפרשה

מועד
 ונש
 לך
 עליו
 עכו
 ומצו
 ברי
 וחמ
 איש
 מצו
 מ"ח
 מאו
 אלה
 לו
 עולו
 והפס
 ונשח
 כד'
 סביר
 בריר
 וקמס
 אקיו
 מלוה
 אלפי

אלו נאמרים פרק שביעי סוטה ריח

מועד ר' עקיבא אומ' כללות ופרטות נאמרו בסניני
ונשנו באהל מועד ונשתלשו בערבות מואב ואין
לך כל מצוה ומצוה שכתובה בתורה שלא נכרתו
עליה מ"ח בריתות ר' שמעון בן יהודה איש כפר
עכו אומר משום ר' שמעון אין לך כל מצוה
ומצוה שכתובה בתורה שלא נכרתו עליה מ"ח
בריתות של ת"ר אלף ושלשת אלפים וחמש מאות
וחמשים. אמר רבי לדברי ר' שמעון בן יהודה
איש כפר עכו שאמר משום ר' שמעון אין לך כל
מצוה ומצוה שכתובה בתורה שלא נכרתו עליה
מ"ח בריתות של ת"ר אלף ושלשת אלפים וחמש
מאות וחמשים נמצא לכל אחד מישראל ת"ר
אלף ושלשת אלפים וחמש מאות וחמשים

לו (ובאהל מועד כתפרשה לו) כגון בסניני נאמר וזקת עליו את
עולותיך ואת שלמיך ולא פירש מתן דמים כילד והקטרת אימורים
והפסח וכיתוק וכליל של עולה ובספר ויקרא באהל מועד פירשה:
ונשתלשו בערבות מואב מפי משה לישראל. ת"ק סבירא ליה
כר' שמעאל הילכך הר סיני ואהל מועד קדא הוא ור' שמעון
סבירא ליה כר' עהילכך תרי בינהו: ר"ש בן יהודה אומר מ"ח
בריתות לכל אחד של ת"ר אלף ושלשת אלפים וחמש מאות
וחמשי' כמכין שהיו (בסניני) [במדב'] שכל אחד נעשה ערב על כל
אחד ה"ג בתוספת' אמר ר' לדברי ר' שמעון בן יהודה אין לך כל
מצוה ומצוה שלא נכרתו עליה מ"ק בריתות של ת"ר אלף ושלשת
אלפים ותק"כ ויש בכל אחת ואחת ת"ר אלף ושלשת אלפים

מאי בנייהו אמ' רב משרשיא ערבא וערבא דערבא
איכא בנייהו:

צו דרש רב יהודה בר נחמני מתורגמניה דר' שמעון
בן לקיש כל הפרשה כולה לא נאמרה
אלא בשביל נואף ונואפת (שנאמר) *ארור האיש

אשר יעשה פסל ומסכה תועבת ה' וגו' דעביד
פסל ומסכה בארור סגי לי' אלא זה שבא על
הערוה והוליד בן והלך לבין הנכרים ועבד ע"ז אמר

ותק"כ: מאי בנייהו מאי הוסיף רבי ונמאי פליגי: אמר רב
משרשי' ערבא וערבא דערבא אס כעשה כל אקד ערב על
ערבותו של קברו או לא רבי שמעון בן יהודה סבר לא כעשה כל
אקד ערב על קברו אלא שיסמרו את המלות כמלא כל אקד ואקד
ערב על מ"ק זריות של כל אקד ואקד אבל לא כעשה [כל אקד
ואקד] ערב על ערבותו של קברו אלא על קובתו של קבירו ואתא
רבי למימר לדברי ר"ש שבא למכות את זריות הערבות יש לו
למכות מ"ק זריות של ס' רבוא לכל א' וא' ובכל א' וא' מאלה
יש ס' רבוא שכולם נסתערו זה בזה על קובתם ועל ערבותם
כמלא כל אקד מקבל עליו ערבות של ס' רבוא בשביל קובתו של
קבירו ובכל אקד מס' רבוא הללו [קיבל עליו זריות] ס' רבוא
בשביל ערבות שנתערבו אקד על קבירו וזה קבל עליו אף הערבות
של ערבים:

כל הפרשה של הר גריזים לא נאמרה אלא בנואף ונואפת
(אשת איש): בארור סגי ליה נמאי' כוסר בעיקר הוא סגי
לי' בארור: אלא זה הבא על הערו' א"א והוליד ממזר ומתוך

אלו נאמרים פרק שביעי סוטה ריש

הקב"ה ארורים אביו ואמו של זה שכך גרמו לו:
 הנביא אידך *כה תכרכו את בני ישראל בשם לח
 המפורש אתה אומר בשם המפורש או נחדניו
 אינו אלא בכנוי. ת"ל ושמו את שמי שמי המיוחד
 לי יכול אף בגבולין כן נאמר כאן ושמו את שמי
 ונאמר להלן לשום את שמי שם מה להלן בית
 הבחירה אף כאן בבית הבחירה ר' יאשיה אומר
 אינו צריך הרי הוא אומר *בכל מקום אשר
 אזכיר את שמי אבא אליך בכל מקום ס"ד אלא
 בשם שחסור לנא בקהל ה' ואינו מולא אשה הולך בין הנכרים
 ועובד ע"ז: ארורים אלה אשר עשאוהו לעבד פסל ומסכה וכן
 דרש את כולם כ"א לפי פשוטו אותן של עריות כגון שוכב עם
 קוהכתו ואשת אביו ועם אקוהו כולן בא"א ולמיק' בתרי ארורי'
 שוכב עם כל בהמה א"א שעשתה מעשה בהמה שמכאפת. מקלה
 אביו ואמו בא על א"א מזלזל באביו ובאמו שגדלו גידולים רעים
 בביתם. משגה עור מפתה א"א שהיא סומא בדבר ואינה יודעת
 עובשה כמוהו. מסיג גבול רעהו בא על אשתו הרי השיג גבולו.
 מכה רעהו בסתר גורם לו בלקש סתריו שתמות בדקיקת המים
 המרים. לוקק שוקד להכות לוקק שוקד להיות עוקב אחר המכאף
 ולפתות לו אשת איש וגורם לו מיתה. מטה משפט גר יתום איני
 יודע לדורשו:

בשם המיוחד ככתבו: בכ"מ ס"ד ובי בכ"מ ס"ס המיוקד כזכר
 הכתוב זה שמי זה זכרי לא כשאיני ככתב איני נקרא ועוד וכי
 בכל מקום שכינה באה ושורה דכתב אבא אליך והוא לא ייקד

אלו נאמרים פרק שביעי סוטה

מקרא זה מסורס הוא בכל מקום אשר אמר
אליך וברכתך שם אזכיר את שמי והיכן אבא
אליך וברכתך בבית הבחירה שם אזכיר את
שמי בבית הבחירה:

צו א"ר יהושע בן לוי מנין שהקב"ה מתאוה לברכה
שם ע"ב כהנים שנא' ושמו את שמי על כל

מדברי ישראל ואני אברכם. וא"ר יהושע בן לוי מנין

שכל כהן שמברך מתברך ושאין מברך אין מתברך
שנא' *ואברכה מברכך:

וא"ר יהושע בן לוי אין נותנין כוס של ברכה
לברך אלא לשוב עין שנא' *טוב עין חיה

יבורך כי נתן מלחמו לדל אל תקרי יבורך אלא
צח יבורך. ואמר רבי יהושע בן לוי מנין שאפי' עופות

(שמים) מכירין בצרי עין שנא' *כי חנם מזורז
מקום להזכרת ה': מסורס מהופך: בכ"מ אשר אבא אל

באהל מועד שבמדבר ובגילה ובבית עולמים:
ע' ושמו את שמי תלה הכתוב הדבר (בהקב"ה) * [נהן] להזכיר

ברכה זו שימת שמו על עמו ולא עשה לורך ישראל אל
לורך המקום: ואברכה מברכך דאלו ואני אזכרם אישר

קאי כו' עקיבא דאמר באלו טרפות למדנו ברכה לישראל
כהכיס חפי הגזורה לא למדנו כשהוא אומר ואני אזכרם

כהכיס מזרכים לישראל והקב"ה מסכים עמהם:
לברך ברכת המזון: לטוב עין שוכא כלע וגומל חסד בממונ

מכירין בצרי עין ואין אוכלים משלהן: כי חנם מזורז

הרש
הנה
הע
בר
ואל
באה
דינ
על
אל
אמר
הרש
כמלא
לרות
לרי
כקפ
שער
מכס
מוד
השוער
בכפשו
למזוכו
ממכו

אלו נאמרים פרק שביעי סוטה רס

הרשת בעיני כל בעל כנף וא"ר יהושע בן לוי כל
הנהנה מצרי עין עובר בלאו שנ' *אל תלחם את לחם
רע עין וגו' כי כמו שער בנפשו כן הוא [וגו'] רב נחמן
בר יצחק אמר עובר בשני לאוין שנא' *אל תלחם
ואל תחאו וא"ר יהושע בן לוי אין עגלה ערופה
באה אלא בשביל צרי העין שנא' *וענו ואמרו
ידינו לא שפכו את הדם הזה ועינינו לא ראו וכי
על לבנו עלתה שוקני בית דין שיפכי דמים הם
אלא לא בא לידינו ושטרנוהו בלא מזונות לא
ראינוהו והנחנוהו בלא לוייה:

אמר רבא בר רב הונא כיון שנפתח ספר תורה למ

הרשת לעיל מיפה משתעי בלרי עין כארצה לדס וגו' כל הון יקר
כמלא: מזורה לשון קורה על נוהו גפרית כך הליידים דרכס
לרות קטים ושעורים ברשתם כדי שיצאו העופות לאכול ואלו
לרי עין בקנס מאבדי' מזונותיהם שזרין ברשתם צעיכי כל בעלי
כנף שאף הם מכירים בהם ואין נהנים מזונותיהם: כי כמו
שער בנפשו כן הוא שער זה על כרסו לשון פעל ונקודתו
מוכח שאליו קמץ וקליו פתק וטעמו מלמטה כאלו זה האוכל
(מודד) [מירר] והשעיר בכפשו של לר עין וכן הוא לשון כתאבים
השוערים ומכסס בן סרוק פירש לשון שיעור תמיד הוא משער
בכפשו כמה יאכל זה ועד מתי: ופטרנוהו בלא מזונות כלומר
למזונות הולך ולא היה לו וראה אקד כושא מזונות וצא לקוטסס
קמכו באוכס רעצומו וצא זה עליו והרגו: בלא לוייה קבור'
שילך עמהם:

כחיים ה' אסו' לספר אפי' בדבר הלכה שנאמר *ובפתחו
 *יוכ לב עמדו ואין עמידה אלא שתיקה שנא' *והוחלתו
 כי לא ידברו כי עמדו לא ענו עוד ר' זירא אמר
 כחיים ה' רב חסדא מהכא *ואזני כל העם אל ספר התורה:
 צט שאלו תלמידיו ארז ר' אלעזר בן שמוע במד
 הארכת ימים אמר להם מימי לא עשיתו
 קפנדריא בבית הכנסת ולא פסעתי על ראשי עם
 קודש ולא נשאתי כפי בלא ברכה מאי מברך
 א"ר זירא אמר רב חסדא אשר קדשנו בקדושתו
 של אהרן וכו' כי עקר כרעיה (למיסק) מאי אמר
 יר"מ ה' אלהינו וכו':

ס"ע"ג אמר רבא בר אהינא אסברא לי *אחרי ה'
 דברים י" ובפתחו וכשהתקיל . בעזרא כתיב: עמדו שתקו:

במה הארכת ימים איזה זכות בידך (עיקר) שהארכת בה ימים.
 קפנדריא לקלר דרכו דרך זה"כ ליכנס נפתח זה וללכת
 כנגדו ולשון קפנדריא מפרש בנרכו' אדמקיפנא דרי איעול זה
 עד שאני מקיף סביב השורות הללו אכנס בזה ואקלר את דרכי
 דרי שורות נתיס: ולא פסעתי על ראשי עם קודש שהיו
 התלמידים יושבין בנהמ"ד ע"ג קרקע והמהלך ביניהם כשהם
 יושבין וככנס לישב במקומו מרקיב פסיעותיו על כרקו והוא לשון
 מפסיע וכראה כמפסיע על ראשיהם ולפיכך לריך להקדים לו
 יש לו מנמוץ: ולא נשאתי כפי לנרך שכהן היה: וכו' עקר
 כרעיה בעבודה למיסק והוא מקזיר פניו כלפי תיבה מאי אמר:
 בר אהינא אסברא לי (בר אהינא) קכס שמו בר אהינא

א
 אלה
 מה
 ה'
 משר
 מקוס
 דשב
 הנה
 קדש
 הללו
 ענייני
 שהה
 של
 אחא
 שמך
 כגר
 אסבר
 שיראו
 כמות
 כל מ
 שהוא
 העם
 וכימא
 שנושא
 בזה

אלו נאמרים פרק שביעי סוטה

מ לא יוכל להשיע וגומר *בנעילה דיומא דכפורה
מאי אומר אמר מר זוטרא ואמרי לה במתניתא
תלי קכח *הנה כי כן יבורך גבר ירא ה' יבורך ה' מציון
וראה בטוב ירושלים כל ימי חיך וראה בניי
לבניך שלום על ישראל:

ק א"ר אבהו מריש הורה אמינא ענוותנא אנא
סז כיון דחזיתיה לר' אבא דמן עכו דאיהו אמר
חדא טעמא ואמר אמוריה חד טעמא ולא קפיד
אמינא לאו ענוותנא אנא. מאי ענוותניה דר'
אבהו דאמרה לה דביתיהו דאמוריה דר' אבהו
לדניתהו דרבי אבהו האי דיון לא צריך ליה
להאי דידך והא דגחין וזקיף עליה יקרא דמלכותא
הוא דעכד ליה אולת דביתיהו אמרה לי לר' אבהו
אמר לה ומאי נפקא לך מינ' מיני ומיניה יתקלס
עילאה וחו אימנו רבנן עליה דר' אבהו למנוייה
בריש מתיבתא חזייה לר' אבא דמן עכו (דתפסי)
[דנפישו] לי בעלי חובו אמר להו אית לכו רבה (ס"א
אמוריה הסתרגס לרביס עה שהו לוחש לו צעת הדרשה : לא
צריך לדירך קכס הוא כמו בעלך : יקרא דמלכותא
שהיה ר' אבהו נשוא פנים צנית המלך כלואמריק נקגיגה כשוא
פנים כגון ר' אבהו בני קיסר. ובסנהדרין אמרו דהו כפקי
אמהתא דני קיסר לאפיה ומסרן קמיה רבא דעמיה מדברתא
לאומתיה : וחו רבנן אימני עליה ועוד זה מעכותותו : דנפישו
עליה בעלי חובות ושהיה לריך לגות : א"ר אבהו אית לכו
רבה קכס גדול וראוי לשנבראש יותר קמני כדי שיטיבוהו בראש

אל
אמר
רבי
אבהו
אבא
להם
דומה
מוכר
מיני
מיני
בר
דאושפ
אלויה
א"ר
שכינה
ונותכין
ה"ג ר' א
סד
לא על

אלו נאמרים פרק שביעי סוטה רבב

אמר להו עד דמצלנא ליה לרבי אבא לא אחא
עד דאצול ליה):

רבי אבהו ור' חייא בר אבא איקלעו להתווא קא
אתר' ר' חייא בר אבא דריש שמעתא ור' ס
אבהו דריש אנדחא שבקי כ"ע לר' חייא בר
אבא ואחו לקמיה דר' אבהו חלש דעוניה אמר
להם ר' אבהו אמשול לכם משל למה הדבר
דומה לשני בני אדם שנבנסו לעיר אחת אחד
מוכר מיני אבנים טובות ומרגליות ואחד מוכר
מיני סדקית על מי קופצים. לא על מי שמוכר
מיני סדקית. כל יומא *ויזמא הוה אויל ר' חייא
בר אבא ומלויה בהדידה רבי אבהו עד בבא
דאושפיויה משום יקרא דבי קיסר הווא יומא
אלויה ר' אבהו לרבי חייא בר אבא עד אושפיויה
ואפילו הכי לא איתותב דעתיה מיניה:
א"ר יצחק לעולם תהא אימת צבור עליך שהרי
כהנים פניהם כלפי העם ואחוריהם כלפי קב
שכינה רב נחמן אמר מהבא *ויקם המלך דוד
ד"ה א כח
ונתכין לו מתכות ומעשרים אותו כדי שיהא קשוב וישמעו דבריו
כדתניא והכהן הגדול מאסיו גדלהו משל אסיו :
ה"ג ר' אבהו דרש באגדתא: שמעתא הלכות דינין ואיסור וטהרות:
סדקית כלי מלאכת הנשים ועכ"ס כגון כלסין ומקטין ולמורות:
לא על מוכר סדקית צמיה מתוך שדמיהן קלים יש להם
קונים הרבה ולהפסיד דעתו היה אומר כן:

ג"י גמרס
כוס חלוק
ר' חייא
בר אבא
לר' סנהו
עד
אושפיו
קב
ס
ד"ה א כח

על רגליו ויאמר שמעוני אחי ועמי אם אחי למה
 עמי ואם עמי למה אחי א"ר אלעזר כך אמר
 להם דוד לישראל אם אתם שומעים לי אחי
 אתם ואם לאו עמי אתם ואני רודה אתכם במקל:
 *קומו וברכו את ה' אלהיכם מן העולם ועד העולם
 *ומנין שעל כל ברכה וברכה תהלה שנא' *ומרום
 על כל ברכה ותהלה על כל ברכה וברכה חן
 לו תהלה:

שס ע"ג
 כחמיה ט

קג משנה פרשת המלך כיצד מוצאי יום טוב
 הראשון של חג בשמיני במוצאי שביעי

מא

עושין לו בימה של עץ בעזרה ויושב עליה שני
 *מקץ שבע שנים במועד שנת השמטה בחג
 שמעוני אחי ועמי היה מזהירם להתכבד לנדק הבית לבני
 נהמ"ק: אם אתם שומעים לי להיות שלמים למקום:
 אחי וקבירי אתם אלמא המלך אימת לבור עליו אם כשרים הם
 עמי אתם כבושין תמתי:

דברי' לא

קומו וברכו וגו' בספר עזרא כתיב שכל ברכות שהיו מצרכין
 במקדש כך היו מצרכין ברוך ה' אלהי ישראל מן העולם ועד
 העולם למגן אנרהם וכן למחיה מתים: ויברכושם כבודך ושאר
 העם יענו ברוך שס כבוד מלכותו שהעם עוכים להלל ולהודות:
 בימה אלמ"צרא: מקץ שבע שנים בסוף שבע שנים אותה
 קרייה על יד מלך היא כדתכיא בספרי בפרשת המלך את
 משנה התורה הזאת אין קורין ביום הקהל אלא במשנה התורה:

הסו
 לרא
 נוחנ
 עומ
 וקב
 *לא
 הוא
 אגר
 מתו
 פים
 של
 אמ'
 חנופ
 אדם
 וקורא
 מזרע
 עיניו
 שאמו
 אגרו
 הדיי
 עוברי
 לומר

אלו נאמרים פרק שביעי סוטה רכג

הסוכות וגו' חזן הכנסת נוטל ספר תורה ונותנו לראש הכנסת וראש הכנסת נותנו לסגן והסגן נותנו לכהן גדול וכהן גדול נותנו למלך והמלך עומד ומקבל ויושב וקורא. אגריפס המלך עמד וקבל וקרא עומד ושבחוהו חכמים. וכשהגיע אצל *לא תוכל לתת עליך איש נכרי אשר לא אחיד דברי' ו הוא ולגו עיניו דמעורת אמרו לו לא תתיירא אגריפס המלך אחינו אתה אחינו אתה וקורא מתחלת אלה הדברים: [גמ' בשמיני ס"ד אימא בשמינית]:

פיסקא וכשהגיע ללא תוכל וכו'. תנא משום קד ר' נתן באותה שעה נתחייבו שונאיהם של ישראל כליות מפני שחנפו לו לאגריפס המלך אמ' ר"ש בן חלפת' מיום שגברה אגרופה של חנופה נתעוותו הדינין ונתקלקלו המעשים ואין אדם יכול לומר לחבירו מעשי גדולים ממעשיך. וקורא ויושב וקורא בישיבה: אגריפס המלך מלך ישראל היה מזרעו של הורדוס והוא (שקרב) [שקרב] הכית בימיו: ולגו עיניו דמעורת לפי שהקרא הזה פסלו מן המלכות: אחינו אתה שמו מישראל: מתחלת אלה הדברי' עד שמע שזאת סכנה: אגרופה כמה של קנופה אע"ג דאמו מישראל אין ראוי למלכות דעבד הוא וילא מילתא: נתעוותו הדינין שהקיפו הדייקין את בעלי הדין: ונתקלקלו המעשים שהגדולים ראו עוברי עבירה ולא מיחו בידם מפני קנופה: ואין לך אדם שיכול לומר לחבירו מעשי גדולים ממעשיך שמתוך שלא מיחו ביד

דרש רב יהודה בר מערבא ואי חימא ר' שמעון
ישע' לנ בן פזי מותר להחניף לרשעים בעה"ז שנא' *לא
יקרא עוד לנבל נדיב ולכילי לא יאמר שוע מכלל
דבעה"ז שרי. ר' שמעון בן לקיש אמר מחכא
דאש' לנ *בראות פני אלהים ותרצני ופליגא דר' לוי דא"ר
לוי משל דיעקב ועשו למה הדבר דומה לאדם
שזימן את חבירו לסעודה ויודע בו שמבקש להורגו
א"ל טעם תבשיל זה שאני טועם כתבשיל שטעמתי
בבית המלך א"ל ידע ליה מלכא להאי מסתפינא
למקטליה :

קה א"ר אלעזר כל אדם שיש בו חנופה מביא אף
לעולם שנא' *וחנפי לב ישימו אף ולא עוד
איוב לו אלא שאין חפלתו נשמעת שנא' *לא ישועו פי
סס אסרם. וא"ר אלעזר כל אדם שיש בו חנופה
אפילו עוברין שבמעו אמן מקללין אותו שנא'
*אומר להשע צדיק אתה יקבוחו עמים יזעמוהו
וידבר כג לאומים ואין קוב אלא קללה שנא' *מה אקוב
דאש' לנ לא קבה אל ואין לאומים אלא עוברין שנ' *ולאם

עוברי עבירה למדו הדורות את מעשיהם וכמלאו כולן עוברין :
ולכילי ל' כלתה נפשי שמתאוה יין תמיד : ופליגא הא דריש לקיש
דאמר להקניפו לעשו כתבין יעקב לומר לו ראיתי פניך בראות
פני אלהי' פליגא אדר' לוי דאמר לא להקניפו. כתבין אלא לאיים
עליו ולהודיעו שהיה רגיל לראות המלאכים :
לא ישועו כי אסרם כשיצאו עליהם יסורים לא תועילם שועה :

מל
נפ
רע
למו
קש
יהו
לר
ביר
א"ר
יעש
בש
של
*ויר
רבי
שנא
לנד
אל
ויה
יכ
המ
בה
יקי
זכס

ישבי' חט כי עדת חנף גלמוד וכתיב החם *ואמרת כלבכך
 מי ילד לי את אלה ואני שכולה וגלמודה גולה וסורה
 ואלה מי גדל הן אני נשארתי לבדי אלה איפה הם :
 קו (אמר רב חסדא) א"ר ירמיה בר אבא ד' כתות
 אין מקבלות פני שכינה כת לצים. כת שקרים
 סס כת חנפים. כת מספרי לה"ר. כת לצים דכתיב *משך
 תהלי קל ידו את לווצים. כת שקרים דכתיב *דובר שקרים
 אינו יג לא יכון לנגד עיני. כת חנפים דכתיב *כי לא לפניו
 תליס ה חנף יבא כת מספרי לה"ר דכתיב *כי לא אל חפץ
 רשע אתה לא יגורך רע צדיק אתה ה' לא יגור
 במגורך. רע :

משוח מלחמה

פרק שמיני

קו משנה משוח מלחמה בשעה שהוא מדבר אל
 סס העם בלה"ק היה מדבר שנאמר *והיה
 דברים כ בקרבכם אל המלחמה ונגש הכהן [זה כהן משוח
 סס מלחמה] ודבר אל העם בלה"ק *ואמר אליהם שמע
 ישראל וגו' על אויביכם (על שונאיכם) ולא על
 משך ידו הקב"ה מהיות את לוללים : לא יגורך רע לא יגור
 עמך רע וגבי מספר לה"ר כתיב דכתיב בההיא פרשתא כי
 אין בפיהו נכונה קרנא הוות גו' :
 ס"א משוח מלחמה כהן *שנתרנה ומשק לכך : שנא' ונגש הכהן
 סכתבר

משוח מלחמה פרק שמיני סוטה רכה

אחיכם לא יהודה על שמעון ולא שמעון על בנימין
שאם תפלו בידם ירחמו עליכם כמ"ש להלן *ויקומו
האנשים אשר נקבו בשמות ויחזיקו בשביה וכל
מערומיהם הלכישו מן השלל וילכישום וינעלום
ויאכילום וישקום ויסכום וינהלום בחמורים לכל כושל
וגוי על אויביכם אתם הולכים שאם תפלו בידם אין
מרחמים עליכם. *אל ירך לבככם אל תיראו ואל
תחפזו ואל תערצו מפניהם אל ירך לבככם מפני
צהלת סוסים וצחצוח חרבות אל תיראו מפני הגפת
החרושים ושפעת הקלגסים. ואל תחפזו מקול
הקרנות ואל תערצו מפני קול הצוחה כי ה' אלהיכם
ההולך עמכם הם באים בנצחוננו של בשר ודם
אתם באים בנצחוננו של מקום פלשתים באים
בנצחוננו של גלית ומה היה סופו שנפל בחרב והם

ד"ס נ כת
חלשין
הכפל
חשוע
הפלישום
חן השלל
וחשלהם
רש"א
דברים כ

בנמרא פריך מאי קאמר (סיכי יליף לה"ק וסכא): ויקומו
האנשים כתיב גבי מלממת סקת בן רמליהו עם אקו בדברי
הימים שאנו מנכי יהודה הרבה ואם היה הכניא עודד שמו
והוכינס לבני ישראל ואמר להם נקמת ה' על אחיכם בני
יהודה נתכם נידכם והכיתם בהם לאין מרפא ועתה אתם
אומרים לכבוש אותם לעבדים שמעוכי והשיבו את השביה: לכל
בושל כל הכושלים שבהם שאינם (ראוין) [יכולין] ללכת
ברגליהם: צהלת סוסים לכף הסוסים קרוי להלה בלשון מקרא:
שפעת הקלגסים רבוי קיילות: הגפת חרושים מגיפין וסוגרין
ומדבקין התריסין זה סמוך לזה כדי שינקשו זה על זה וקולס

נפלו עמו. בני עמון באים בנצחוננו של שוכך ומד
היה סופו שנפל בחרב זהם נפלו עמו אבל אתם
דברים כ אתם כן אלא * כי ה' אלהיכם יהולך עמכם להלחם
לכם עם אויביכם להושיע אתכם זה [מחנה] הארון
קח פיסקא * ואמר אליהם שמע ישראל. (ל"ל למימד
להו) [מאי שנא] שמע ישראל א"ר יוחנן מש
ה"ש בן (עזאי) [יוחי] א"ל הקב"ה לישראל אפי' לא
קיימתם אלא ק"ש שחרות וערבית און אתם נמסרים
בירם. ח"ר ב' פעמים מדבר עמהם א' בספר וא
ש"ע"נ במלחמה בספר מהו אומר * שמעו דברי מערכי
המלחמה וחזרו במלחמה מהו אומר * אל ירד
לכבכם אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו כנגד
דברים שאה"ע עושים מניפין ומרעין וצווחין ורומסין
קט [פיסקא] פלשתים באים בנצחוננו של גלות וכו'
ש"ס נשמע כקול הקוץ לאיים על שכנגדן: שובך שר לבא הדרעור
[מאי שנא שמע ישראל למה מתקיל בלשון זה]: ב' פעמים
מדבר עמהם אחד בספר כשיזלצן מארלס: שמעו
דברי מערכי המלחמה מי ראוי לחזור ומי ראוי לילך יקרא
הראוי לחזור כגון זוכה בית וכוטע פרס וארס אשה וירא
לבד ואע"ג דכתיב זהו ודברו השוטרים לקמן אמרינן דכהן קאמרי
להו אלס השוטרים משמעין דבריו לעס: אל ירד לכבכם א
תיראו ואל תחפזו ואל תערצו ארבע אזהרות: כנגד ארבע
דברים שאה"ע עושים לאיים: מגופין בתהיטין: ומרעין
בקרכות: וצווחין בקולס: ורומסין בלהלס סוסים ודהרות א
לקוץ קרבו' ושפעת קלגסין הם עיקר המלחמה ואינם לאיים

משוח מלחמה פרק שמיני סוטה רכו

גלית אמר רבי יוחנן שעמד בגלוי פנים לפני
 המקום שנא' ברו לכם איש וירד אלו ואין איש אלא ש"א י
 המקום שנא' ה' איש מלחמת אמר הקב"ה הריני שוחט מו
 מפילו ביד בן איש שנא' *ודוד בן איש אפרתו (הוא) ש"א יו
 [הזה] א"ר יוחנן משום ר"מ בנ' מקומות לכדו פיו כפקא ליה
 לאותו רשע א' ברו לכם איש וירד אלו. ואידך אם ודכתיב
 ויכל להלחם אתי והכני ותנינו לכם לעכרים. ואידך גלית שוח
 [דקאמר ליה לדוד] הכלב אנכי כי אתה בא אלי וודלף
 במקלות דוד נמי קאמר ליה אתה בא אלי כחרב כמינ דרו
 ובחנית ובכידון דוד הדר א"ל ואנכי בא אליך בשם לבס חכס
 ה' אלהי צבאות אלהי מערכות ישראל אשר חרפת ועי"ל
 ויגש הפלשתי השכם והערב א"ר יוחנן כדי לבטלם דכ"ל
 מק"ש שחרית וערבית. ויחיצב ארבעים יום [א"ר חשוע מן
 יוחנן] כנגד מ' יום שניתנה בהם התורה ויצא איש כשמים
 הבינים ממחנות פלשתים מאי בינים אמר רב דש"א
 שמבונה מכל מום ושמואל אמר בינוני שבאחיו רבי
 בגלוי פנים נקולפה: ברו נקרו: לכדו פיו (פיו הכשילו) [אמר
 פיו את כשלונו]: וירד אלו משמע עלי שהוא יגבר דהל"ל
 וילקס אתי: ואידך והכני ואע"ג דהדר אמר ואס אחי אוכל לו
 והכיתיו מ"מ פתיקת פיו לרעתו הוה: דוד הדר קאמר ליה
 ואני בא וגו' וחק זו פתיקת פיו לרעה דקאמר ליה אתה בא
 למשול בי ע"י דבר שאין צו מעש ואכי בא למשול כך בשם שהכלמוות
 שלו: כנגד מ' יום שאיקרה תורה להתקבל כיתן לו כח להתילב:
 מבונה מכל מום חסוקן ומטוקה מכל מום של כיעור: שבאחיו

ר' שילא אמרי שהיה עשוי כבנין ר' יוחנן אמר בר
 מאה פפי וחד נאנאי . גלית שמו מגת חני רב יוסף
 שהכל דשין באמו כגת . כתיב ממערות וקרין
 ממערכות חני רב יוסף שהכל הערו באמו . כתיב
 *ערפה וכתיב *הרפה רב ושמואל ח"א הרפה שמה
 וח"א ערפה שמה ח"א הרפה שמה ולמה נקרא
 שמה ערפה שהכל עורפין אותה מאחוריה וח"א
 ערפה שמה ולמה נקרא שמה הרפה שהכל דשין
 אותה כהריפות וכת"א *ותקח האשה ותפרוש את
 המסך על פי הבאר ותשטח עליו הריפות ולא נודע
 חשלי כו דבר . ואבע"א מהכא *אם תכתוש את האויל במכתש
 ש"כ כל בתוך הריפות בעלי *את ארבעת אלה יולדו להרפה
 בגת ויפלו ביד דוד וביד עבדיו מאן נינהו אמר רב
 חסדא סף ומדון גלית וישבי בנוב כתיב *וחץ חניתו

ארבע אקיס היו כדלקמן: בר מאה פפי וחד נאנאי בן
 התערובות שזאו הרב' אכשיס על אמו זלילה אקת וכתעברה מן
 אקד כמלא הראשון אביו וכולם מכאפיס . כאכאי זהו אב זלשון
 פרסי . פפי פדר"שטרוט ולשון איש הזיכיס שילא חנין אכשיס
 הרבה: כתיב ממערות ממערות פלשתיים: כתיב ערפה שם
 האקת ערפה: וכתיב הרפה אשר זילדי הרפה והיא ערפה
 כדאמרי [לקמן] שגזר עליה שיפלו זניה בקרב זיד בני רות
 שדנקה בשכינה: עורפין אותה הפקירה עלמה כנהמה פניס
 כנגד עורף: כהריפות קטין כמוסין: סף ומדון וגלית וישבי
 כולם בספר שמואל: חץ ל' קלי הודיעך הכתוב שלא ספר קלי

משוח מלחמה פרק שמיני סוטה רכו

וקרינן ועץ חניתו א"ר אלעזר עדיין לא (הגיעו לשבח) ^{מכיתו דרש}
[הגיענו לחצי שבת] של אותו רשע מכאן שאסור ^{לשון חן}
לספר בשבת של רשעים ולא (לפרסומיה) [ליפתח ^{כמו לא}
בית] כלל אלא להודיע שבתו של דוד : ^{תחכם}
^{רש"א}

*ויפלו ביד דוד וביד עבדיו [מאי ניהו] דכתי' *ותשק קי ^{לכא}
ערפה לחמותה ורות דבקה בה א"ר יצחק ^ס
אמר הקב"ה יבואו בני הנשוקה ויפלו ביד בני הדבוק' ^{ש"נ כל}
דרש רבא בשכר ארבע דמעות שהורידה ערפה על ^{רומ"א}
חמותה זכתה ויצאו ממנה ד' גבורים הללו שנאמר
*ותשאנה קולן ותבכנה עוד : ^ס

פיסקא בני עמון באין בנצחונן של שובך וכו'. קיא ^ס

כתיב שובך וכתיב שופך רב ושמואל (ואמרי ^ס
לה רב אמי ורב אסי) ח"א שובך שמו ולמה נקרא
שמו שופך שכל הרואה אותו נשפך לפניו כקיתון
וח"א שופך שמו ולמה נקרא שמו שובך שעשוי
כשובך. *אשפתו כקבר פתוח כלם גבורים רב ^{ייחיה ס}
ושמואל [ואמרי לה רב אמי ורב אסי] ח"א בשעה
שזורקי חץ עושים אשפתות אשפתו של חללים וש"ת

גבורתו : לאודועי שבתיה דדוד שכלקס עם גבור כזה : ^ס

בני הנשוקה שנסקה לחמותה ליפרד מעמה שלא כתגיירה : ^ס
ותבכנה עוד פעם שנייה דלעיל מיניה כתיב ותשאנה קולן ^ס

ותבכנה : ארבעה דמעות לשתי בכיות מנ' עינים : ^ס
כתיב שובך נספר שמואל : וכתיב שופך בדגרי הימים : אשפתו ^ס
וגו' בקיילות של כ"כ כתיב ואידי דנקט פלוגתא דרב ^ס

משנה מלחמה פרק שמיני סוטה רפח

מבנו פוטיאל לו לאשה [מאי] לאו מיתרוקאתי שפיטם
עגלים לע"ז לא מיוסף שפטפט ביצרו והלא שבטים
מבזין אותו ראיתם בן פוטי זה שפיטם אבי אמו
עגלים לע"ז יהרג נשיא (שבט) מישראל אלא אי
אבוב דאמיה מיוסף אמא דאמיה מיתרו ואי אמא
דאמיה מיוסף אביה דאמיה מיתרו דיקאנמי דכתיב
מבנות פוטיאל תרי משמע ש"מ :

ת"ר *אשר בנה אשר נטע אשר ארס למדך תורה קיג
ד"א שובנה אדם בית ויטע כרם ואח"כ ישא מד
אשה . ואף שלמה אמר(ה) בחכמתו *הכן בחוץ דנני' כ
מלאכתך ועתדה בשדה לך אחר ובנית ביתך .
הכן בחוץ מלאכתך זה בית ועתדה בשדה לך זו כרם
אחר ובנית ביתך זו אשה . ד"א הכן בחוץ מלאכתך
זו מקרא ועתדה בשדה לך זו משנה אחר ובנית ביתך
זו תלמוד . ד"א הכן בחוץ מלאכתך זו מקרא ומשנה
ועתדה בשדה לך זו תלמוד . אחר ובנית ביתך אלו
מע"ט . ר' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי אומר הכן

היולא עמהם נמלקמה : שפטפט ביצרו זלול [וכנס] אותו זלל
*קסנו : והלא שבטים מבזין אותו כלאמריקן באלו הן הכשרפיקס *א חשנו
לפיכך הולך ליחסו שם פנקס בן אלעזר בן אהרן הכהן : תרי
פוטי מללא כתיב פוטאל :

ועתדה בשדה לך וכלנה מלאכתך נטע לך : תלמוד לתת
סכא [להניין] ונטעמי המשמה והלכה כדברי מי :

זרם [שן] אשכנז : ססייףוע ססייףוע ססייףוע ססייףוע [מי]חאין

שה
כשעה
ל זבל
בורים
מעים
איש
וח"א
היכם
וכל
כיוצא
משח
פנחס
לוחות
לא
אבי
מרא
קחלו
בורים
דשמא
צטרס
כי ה'
זה הו'
בארון

בחוץ מלאכתך זו מקרא ומשנה ותלמוד ועתה
בשדה לך אלו מעשים טובים. אחר ובנית ביתך
דרוש וקבל שכר:

סס מתני' *ויספו השוטרים לדבר אל העם וגו' ר"ע
דנרי' ב' אומר הירא ורך הלבב כמשמעו שאינו יכול
לעמוד בקשרי המלחמה ולראות חרב שלופה רב
יוסי הגלילי אומר הירא ורך הלבב זהו המתירא
מן העבירות שכידו לפיכך תלתה לו התורה את כל
אלו שיחזור בגללן ר' יוסי אומר אלמנה לכה"ג גרושה
וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתינה לישראל בת
ישראל לממזר ונתין הרי הוא הירא ורך הלבב:

סס *והיה ככלות השוטרים לדבר אל העם ופקדו שר
דנרי' ב' צבאות בראש העם כעקיבו של עם מעמידין
זקיפין לפניהם ואחרים מאחוריהם וכשילין של ברזל

ויספו השוטרים על דנרי הכהן: בקשרי כצמתקארים לעמוד
לפופים שלא יפרידום אויבים: לפיכך שהירא זהו הירא
מעבירות תלה התורה זכה וכטע ואירם לקזור בגללן כדי שיתלה
בכך הקזרה ולא יתנייש לומר מעבירות שזידו הוא ירא וקחר:
ר"י אומר וכו' בגמ' מפ' במאי פליג אדרבי יוסי הגלילי:

בעקיבו של עם בסופו של עם שעומדים שלא יקזרו אחרונים
לאחריה' למס: מעמידין זקיפין מלפניהם כראשם של
המלקמה מעמידים בני אדם גבורים ממוכים לכך שאם יפול א'
מן הכלקמים יעמידוהו ויזקפוהו ויגבירו את אכשי הלכא בדנריהם:
[ואחרים] ואכש' אחרים מאחריהם: וכשילין של ברזל

משוח מלחמה פרק שמיני סוטה רכט

בידיהן וכל המבקש לחזור הרשות בידו לקפח את
שוקיו שתחלת ניסה נפילה שנא' *נס ישראל לפני ס"ע"ז
פלשתים וגם מגפה גדולה היתה בעם ולהלן הוא ש"א ד
אומר *וינוסו ישראל מפני פלשתים ויפלו חללים ס"א
וגו' בד"א במלחמות הרשות אבל במלחמות מצוה
הכל יוצאים אפי' חתן מחדרו וכלה מחופתה א"ר
יהודה בד"א במלחמות מצוה אבל במלחמות חובה
הכל יוצאים ואפי' חתן מחדרו וכלה מחופתה : א"ר

עגלה ערופה

פרק השיעי

משנה מאין היו מודדין ר' (אלעזר) [אליעזר] אומר קיד
מטבורו ר"ע אומר מחוטמו רבי (אלעזר) מה

[אליעזר] בן יעקב אומר ממקום שנעשה חלל מצוארו: ע"ז
גמ' במאי קא מפלגי מ"ס עיקר חיותא באפיה הוא יוחא פ'
ומ"ס עיקר חיותא בטבורו הוא לימא בי הני תנאי י"ה ע"ז
מהיכן הולך נוצר מראשו וכה"א *ממעו אמו רש"א
תלמי' ע"א

בידיהן לשמור שלא ינוסו וכשילין כעין קלין שקורים מרי"ט :
שתחלת ניסה נפילה בגמ' פריך איפכא מיבעי ליה שהניסה
היא תקלת הנפילה : בד"א שקורים מן המערכה ויש שאינן
זזין ממקומן במלחמת הרשות : אבל במלחמת מצוה כגון כינוס
א"י בימי יהושע הכל יוצאין : ר' יהודה אומר וכו' מפרש בגמ' :
עיקר חיותא כו' הילכך עיקר קלל מיקרי ומודדין מיניה כדכתיב

אמנם זהו המנהג המצוי : מפקד ויפיל את החיילים החיים

ירויה ו אחה גוזי ואומר * גזי נורד והשליכי אבא שאול אומר
מטבורו ומשלת שרשיו אילך ואילך אפי' תימא אבא
שאול עד כאן לא קאמר אבא שאול התם אלא לענין
יצירה [דכי מיחצר ולד ממצעתיה מיחצר] אבל לענין
ראשי' נשמה דכ"ע באפיה הוא שנא' * כל אשר נשמת רוח
חיים באפיו ר' (אלעזר) [אליעזר] בן יעקב אומר
ממקום שנעשה חלל מצוארו מ"ט דרבי (אלעזר)
יחזקאל [אליעזר] בן יעקב דכתיב * לחת אותה על צוארי
חללי רשעים:

יחזקאל
כא

קטו (תניא) א"ר יוחנן בן שאול מפני מה אמרה תור' הבא
עגלה בנחל אמר הקב"ה יבא מי שלא עשה
פירות ויערף במקום שאין עושה פירות ויכפר על מי
שלא הניחוהו לעשות פירות. הי פירות אילימא
פריה ורביה אלא מעתה אוקן ואסרים הכי נמי
דלא ערפינן אלא אמצות:

קטו
מו

קטו משנה זקני אותה העיר רוחצין את ידיהם במים
מה על מקום עריפתה של עגלה ואומר' * ידונו
ע"כ אל הערים אשר סביבות הקלל: אחה גוזי [אתה] מראש
כי ילרת ראשי תקלה דגזי לשנא דרישא היא דכתיב גזי כורד שער
ראשך תלשי וגל ראשך: אפי' תימא אבא שאול כר"ע סבירא ליה:
מ"ט דר' (אלעזר) [אליעזר] בן יעקב דאמר ון הלוואר הוא
קרוי קלל: דכתי' על צוארי חללי רשעים הילכך ממנו היו מודדין
כדכתיב אל הקלל:

ע"כ
דכתיב כא
פרק
איהו כסך

אין עושה פירות עגלה נת שמה לא ילדה: במקום שאינו
עושה פירות כחל איתן קשה: שלא הניחוהו שהרגוהו:

עגלה ערופה פרק השיעי סוטה הל

לא שפכו את הדם הזה זעינינו לא ראו זכו על לבנו עלתה שוקני ב"ד שופכי דמים הם אלא לא בא לידנו ופטרנוהו (ולא ראינוהו והנחנוהו. תנא לא בא לידנו ופטרנוהו) בלא מזונות ולא ראינוהו ופטרנוהו בלא לוויה *והכהנים אומרים כפר לעמך ישראל אשר מן פדית ה' וגו' ונכפר להם הדם שאין ת"ל ונכפר להם הדם אלא הוה"ק מבשרתן אימתי שתעו כד נכפר להם הדם:

תניא היה ר"מ אומר כופין ללויה ששכר לוויה אין קיו לה שיעור דכתיב *ויראו השומרים איש יוצא ס"ע"ב מן העיר ויאמרו לו הראנו נא את מבוא העיר ועשינו סופטיל א עמך חסד (ואמת) וכתיב *ויראם את מבוא העיר ומה ס"ה חסד עשו עמו שכל אותה העיר הרגו לפי חרב ואת האיש ואת משפחתו שלחו (שנא) *ויולך האיש ארץ ס"ט החתים ויבן עיר ויקרא שמה לזו תנא הוא לזו שצובעין [לא בא בידנו ופטרנוהו בגמ' מס' בלא מזונות והיינו ידנו לא שפכו לא כהק על ידינו שפטרנוהו בלא מזונות והולכך ללסטם את הבריות ועל כך כהרג: ולא ראינוהו והנחנוהו יקדי בלא קבורה והיינו ועיינינו לא ראו]: הבהנים אומרים כדכתיב לעיל וכגשו הכהנים וגו' ולא פירש על מה הם נגשים: שאין ת"ל ונכפר כלו' וככפר דכתיב בקרא לאו אועבו ואמרו קאי שיתא אף זה בכלל אפייה אלא מלתא בלפני כפשה הוא שרה"ק בשרה את ישראל על ידימה רבינו לכשיעשו כד נכפר להם הדם: כופין ללויה כופין את מי שאינו רוצה ללוות את מצירו לדקד שילוהו: ויקרא שמה לזו סיפיה דקרא הוא שמה עד היום

בה תכלת. הוא לזו שבא סנחריב מלך אשור ולא
 כלבלה. בא נבוכדנאצר ולא החריבה ואף מה"מ
 אין לו רשות לעבור בתוכה אלא זקנים שבה בזמן
 שדעתם קצה בהם (מוציאים אותן) [יוצאים] חוץ
 לחומה והם מתים והלא דברים ק"ו ומה כנעני זה
 שלא הלך ברגליו ולא דבר בפיו גרם הצלה לו ולזרעו
 עד סוף כלה הדורות *המדבר בפיו והמהלך ברגליו לא
 כ"ש אלא במה הראה להם חזקיה אמר בפיו עיקם
 להם ר' יוחנן אמר באצבעו הראה להם תניא כותיה
 דר"י כנעני בשכר שהראה להם באצבע גרם הצלה
 לו ולזרעו עד סוף כל הדורות א"ר יהושע ב"ל היתה
 מהלך בדרך ואין לו לזוה יעסוק בתורה שנא *כי לזוה
 חן הם לראשך וענקים לגרורותיך וא"ר יהושע ב"ל
 בשביל ד' (אמות) [פסיעות] שליוהו פרעה לאברתם
 נשתעבדו (ו) [ב] בניו ד' מאות שנה א"ר יהודה א"ר כל
 המלוה את חברו אפי' ד"א בעיר אינו ניזוק רבינא
 אלויה (לרבת) [לרבא] בר יצחק ד"א בעיר מטא
 לידיה היוקא ואותציל. ת"ר הרב לתלמיד עד עיבורה
 של עיר חבר לחבר עד תחום שבת תלמיד לרב אין
 הזה ומיניה יליף שלא כתבנלה ולא קרבה כדאמרינן כ"מ שאל
 עד היום הזה לעולם ולעולמי עולמים הוא : שלא דבר בפיו
 דלא כתיב אלא ויראם באלצעו או בעקימת שפתים כדלקמן :
 ולזרעו כדאמרינן שאין מלאך המות שולט בהם : שליוהו פרעה
 כדכתיב וילו עליו פרעה אנשים וישלמו אותו : אינו ניזוק אותו
 היולא לדרך : עד עיבורה של עיר שהוא יולא ממנו והוא בית

ג' גמ'
 ווי שנסה כ'
 לזוה
 ברגליו
 חשלי

עגלה ערופה פרק תשיעי סוטה רלא

לו שיעור וכמה א"ר ששת עד פרסה ולא אמרן אלא
רבו שאינו מוכהק אבל רבו מוכהק ג' פרסאות. רב
כהנא אלויה לרב שימי בר אשי מפום נחרא עד בינכו' ס"ק
צנייתא דבבל כי מטו התם א"ל ודאי דאמריהו הני
בי צנייתא דבבל איתנהו משני אדם הראשון ועד
השתא אמר ליה אדכרתן מלתא (דר') [דא"ר יוסי
בר חנינא מ"ד *ארץ לא עבר בה איש ולא ישב אדם ידמיס נ
שם וכי מאחר דלא עבר היכן ישב (ומאחר שלא ישב
היכן עבר) אלא לומר לך ארץ שגור עליה אדה"ר
לישוב נתיישבה ארץ שלא גזר עליה אדה"ר לישוב
לא נתיישבה. רב מרדכי אלויה לרב (שימי בר) אשי
מהגרוניא ועד בי קיפאי. ואמרי לה עד בי דורא:
א"ר יוחנן משום ר"מ כל שאינו מלוה [ומתלוה] כאלו קיח
שופך דמים שאלמלא ליווהו אנשי יריחו שס
לאלישע לא גירה דוכים בתנוקות שנא' *ויעל משם ו"נ כ
בית אל והוא עולה בדרך ונערים קטנים יצאו מן
העיר (ויקלסו) [ויחקלסו] בו ויאמרו לו עלה קרח עלה
קרח שהקרחת עלינו את המקום. מאי נערים ומאי
קטנים א"ר אלעזר נערים שהיו מנוערים מן המצות
הקילון שמתוך ע' אמה ושירים לבתי העיר: בי צנייתא דבבל
מקום הוא ובו דקלים הרבה כמו ליכי הר הנרזל כשרות: לא
נתיישבה והיינו לא ישב אדם שם לא גזר אדה"ר ישוב שם והא
דאמרי איכסי איתכהו משכי אדה"ר שגזר עליו אדה"ר ישוב דקלים
(דנר) ולא (דנר) [ישוב] אחר: ס"א ס"א ס"א ס"א
עלה קרח שהקרחת עלינו את המקום שכשהיו המים הרעים

קטנים שהיו מקטני אמנה (במתניחא) חנא נערים
היו ובזכונו עצמם כקטנים מתקיף לה רב יוסף ודלמא
^{פ"ה כ"ה ע"ש} מקומם מי לא כתיב *וארם יצאו גהודים וישבו
מארץ ישראל נערה קטנה וקשיא לן קרי לה נערה
וקרי לה קטנה זא"ר פדת קטנה דמן נעוהן התם לא
^{ס"ב} מפרש מקומה הכא מפרש מקומם *ויפן אחריו
^{ס"ג} ויראם ויקללם בשם ה' מאי ויראם אמר רב ראה
ממש כדתני רשב"ג אומר כ"מ שנחטו חמשים עיניהם
בו או מיתה או עוני ושמאל אמר ראה (שנתעברה)
[שכולן נתעברה] בהן אמם ביה"כ זר"י יצחק נפחא
אמר כלורית ראה להם פאמוריו ר' יוחנן אמר ראה
שאין בהם לחלוחית של מצוה ודלמא בורעיותו
^{ס"ד} (הוא) [ניהוה הוה] א"ר אלעזר לא בס ולא בורעם
^{ס"ה} עד סוף כל הדורות *ויקללם בשם ה' וחצאן שתים
^{ס"ו} מז' חובים מן היער גו' *רב ושמואל ח"א נס וח"א נס בתוך
נס מ"ד נס יער הוה חובים לא הוה ומ"ד נס בתוך נס
לא יער הוה ולא חובים הוה וליהוה חובים ולא ליהו
^{ס"ז} יער משום דבעיותי: ^{ס"ח}
היתה פרכסתן להניח מים ולמכור: מקטני אמנה שהיו
דואגין שפסקה פרכסתן בשביל שכתרפאו המים ודלמא קטנים
ממש הוה ועל סמך מקומם כקראו כערים שהיו מן נעוהן: תבא
ומפורש מקומן יריחו: וליהוה רובים ולא ליהוה נערה מאי עבד
גליף יער דקרי ליה כס: דבעיתו הדובים להתגרות בהם כשאין
מקום קרוב להם לכוס ולהתמטא וכשקרובין ליער יולאין (ובאין)
^{ס"ט} שיצאו מן היער ויהיו כקטנים: ^{ס"י}

עגלה ערופה פרק תשיעי סוטה רלב

* והתבקענה מהם ארבעים ושני ילדים א"ה (יוסו קיט
 ב"ה) חנינא בשבול מ"ב קרבנות ס
 שהקריב בלק מלך מואב הובקעו מישראל מ"ב ח"ב כ
 ילדים איני והאמר רב יהודה אמר רב לעולם יעסוק כוליות
 אדם בתורה ובמצות ואע"פ שלא לשמ' שמחוק שלא וכ"ק וע"ש
 לשמה בא לשמה שבשכר מ"ב קרבנות שהקריב רש"א
 בלק מלך מואב זכה ויצתה ממנו רוח שיצא ממנה
 שלמה שכתוב ביה *אלף עולות יעלה שלמה וא"ה ח"ג
 יוסי (ברבי) [בן חוני] רוח בחו של עגלון בן בנו של
 בלק מלך מואב היתה. תאותו מיהא לקללה הואי.
 *ויאמרו אנשי העיר אל אלישע הנה נא מושב העיר ח"ב
 טוב כאשר אבני הואה והמים רעים והארץ משכלת
 וכי מאחר דמים רעים והארץ משכלת מאי מושב
 העיר טוב א"ה חנין חן מקום על יושביו :
 א"ה (חנינא) [יוחנן] ג' חנות הן חן מקום על יושביו קב
 וחן אשה על בעלה. וחן מקח על מקחו. ות"ר ג' ס
 חלאים חלה אלוישע א' על שגירה דובים בתינוקות
 זכה ויצתה ממנו רוח שילא מוכה דוד ושלמה שהרבו להקריב
 קרבנות אלמא זה היה שכרו : לקללה הוי למעט את ישראל
 ואותה כוכה כאן כתק"מה : ואלא מאי טיבותיה דמקום הואיל
 והמים רעים והארץ משכלת : חן מקום על יושביו ואפי' הוא
 רע כראה להם טוב :
 חן אשה על בעלה ואפי' היא מכווערת כושאת קן צעיכוי :
 אחד שגירה דובים צעון שגירה דובים בתינוקות :
 רע כראה להם טוב : ו"מאז קרחה חשי ארזא

חיים
 למא
 שבו
 עתה
 לא
 חריו
 ראה
 יתם
 (כה)
 פתא
 ראה
 עייתו
 יעם
 טתים
 בתוך
 נם
 ליהוי
 שיהו
 קטנים
 חכא
 עבד
 כשאין
 (באין)
 חזק

ואחר שדחפו לגיחזי בשתי ידיו וא' שמת בו שנאמר
*ואלישע חלה את חליו אשר ימות בו :

קבא ת"ר לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת לא
כאלישע שדחפו לגיחזי בשתי ידיו כו'. אלישע

מה היא דכתיב *ויואמר נעמן הואל קח ככרים גו'
וכתיב *ויואמר אליו לא לבי הלך כאשר הפך איש

מעל מרכבתו לקראתך העת לקחת את הכסף
ולקחת בגדים וזתים וכרמים וצאן ובקר ועבדים

ושפחות ומי שקיל כולי האי כסף ובגדים הוא דשקיל
א"ר יצחק באותה שעה היה אלישע עוסק בשמנה

שרצים (בא ועמד לפניו) אמר ליה רשע הגיע העת
(שאתה מבקש) ליטול שכר שמנה שרצים *וצרעת

נעמן חרבק כך וכזרעך עד עולם ויצא מלפניו מצורע
כשלג. *וארבעה אנשים היו מצורעים א"ר יוחנן זה

גיחזי ושלשה בניו *ויבא אלישע דמשק למה הלך
א"ר יוחנן שהלך להחזירו לגיחזי בתשובה א"ל חזור

בך א"ל מקובלני ממך כל החוטא ומחטיא את הרבים
אין מספיקין בידו לעשות תשובה מאי עבד א"ר אבן

שואבת תלה לו לחטאת ירבעם בן נבט והעמידה בין
חלה קד קליו תרי וקד אשר ימות בו :

מי שקל כולי האי נהאי קרא כתיבי שמונה דכרים כסף ונגדים
לאן ובקר ועבדים ושפחות וזתים וכרמים : כסף ובגדים

הוא דשקל דכתיב וילך ככרים כסף צנכי קריעים ושתי קליפות
נגדים : בח' שרצים צפ' שמנה שרלים צמס' שנת : הגיע עת

ליטול שכר תורתך צעוה"ז : אבן שואבת שמגבהת המתכת

עגלה ערופה פרק חשיעי סוטה רלג

הארץ ובין השמים וא"ד שם חקק לה על שפחה
והיחה אומרת אנכי ולא יהיה לך וא"ד רבנן מנע
מקמי אלישע דכתיב *ויאמרו בני הנביאים אל ה"נו
אלישע הנה נא המקום אשר אנחנו יושבים שם
לפניך צר ממנו מכלל דמעיקרא לא הוו [דחיק] תניא
ר"ש בן אלעזר אומר יצר תנוק ואשה תהא שמאל
דוחה וימין מקרבת :

משנה משרבו הרצחנין בטלה עגלה ערופה משבא קכב
אלעזר בן דינאי ותחנה בן פרישה היה נקרא שס
חזרו לקרותו בן הרצחן. משרבו הנואפים פסקו המים יכאי חלכא
המאררים וריב"ז הפסיקם שנא' *לא אפקוד על קטליכהו
בנותיכם כי חזינה ועל כלותיכם כי תנאפנה כי הם לרבנן
עם הזונות יפרדו משמת (יוסף) [יוסי] בן יועזר איש כדאמר רי'
צרידה (יוסף בן יוחנן) [יוסי בן יהודה] איש ירושלי' נקידושין
מן הארץ ומעמידו באויר בלא כגיעה ועל ידי אותו אבן העמיד הושיע ד

העגלים של ירבעם באויר : רבנן מנע דוקה היה את התלמידים
מלפני אלישע כשהיה משמש לפניו : דכתיב לאחר שפירש ממנו :
המקום אשר אנחנו יושבים בית המדרש של רבינו : צר ממנו
שכתוספו התלמידים שהיה גיקזי דוקה : [יצר של תשמיש תקרבנו
בימין שלא יקוץ בפריה ורביה וכן תיכוק פן יברק ויאבד את עלמו
ואשה אף היא דעתה קלה ואם ירדפוה תלא לתרבות רעה :
בטלה עגלה ערופה שהרי מכירין היו בהן מי הרגיל להרוג :
לא אפקוד (עוד) על כיאוף נשותיכם לבדקן כסוטות
[ומפני מה על ננותיכם כי תזניכה ועוד] כי הם עם הזכות

מיכה: בטלח האשכולו שני * אין אישכול לאכול בכוח אוחה
 נפשי. יוחנן כה"ג העבי' הודיו' המעש' ואף הוא בטל
 שם ע"נ את המעוררין ואת הנוקפין * עד ימיו היה פטוש מכה
 בירושל' כל ימיו אין אדם צריך לשאול על הרמאי.
 יפלו הס' עלמן כואפי' כפרדי' הללו: האשכולו' נגמ' מפרש שהכל
 בהם עד ימיהם לא היה מקלוקט' נקמיו' ישאל' כולם היו
 אומרים דברים כנתינתן לחשה מסיכי' והם הראשונים שנקלקו
 בסמיכות הקרבתות ביום טוב כדאמרי' בקגינה והוא היה מקלוקט
 ראשון שהיה בישראל בדברי תורה: העביר הוזהות המעשר
 [מס' נגמ'] (לפי שלא היו יכולין לימר ככל מלמדך אשה לויתני
 לפי שהקצ"ה לזה לתת מעשר ראשון ללוים והם היו כותכים בחותם
 זמן לכהנים וזה היה בגזירת דיכו של עזרא הסופר לפי שבשעלה
 עזרא לא עלה עמו לוי' כמו שביאר הכתוב ואריצה בעם ונכהנים
 ונכי לוי לא מלאתי שם וקנס הלויים שלא יתנו להם מעשר ושיתנו
 לכהנים): מעוררין [נגמ' מפרש] (הם הלויים שהיו אומרים בכל
 יום בשעת קריאת השיר על הקרבן עורה למה תישן ה' והוא
 שתקן מזה וזה שלא לאמרה עוד לפי שהיו אומרים זה הפסוק
 כאלו היו מדברים עם השם והיו לוועקים אליו בזה הפסוק וזה
 מה שאינו ראוי לעשות ולומר כלפי מעלה: נוקפין ל' הכאה
 כמו נוקף באלבצ' וזה היא עבודה שהיתה במקדש ואין לריך להאריך
 בפירושים): פטוש מכה בירושל' נבית כפסים בתולו של מועד
 לעשות מלאכת דבר האבד שמתח' במועד ועמד הוא וגזר על של
 כפסים אפילו בדבר האבד מפני שהקול כשמע למרחוק ואין הכל
 יודעין שהוא דבר האבד והכי אמרינן לה במ"ק: כל ימיו לא
 הוצרך אדם לשאול לחבירו על הרמאי אם מעושר אם לאו

עגלה ערופה פרק השיעי סוטה רלד

דמשכטלה סנהדרין בטל השיר מבתי המשתאות מח
ישנאמר *כשיר לא ישחו יין יומר שכר לשותיו יטעיל כד
משמתו נביאים הראשונים בטלו אורים ותומים.
משחרב בה"מ בטל השמיר ונופת צופים ופסקו
אנשי אמנה שנאמר *הושיעה ה' כי גמר הסיד תלים יב
כי פפו אמונים מבני אדם. רשב"ג אומר (משום ר"ש
בן הסגן) [העיד ר' יהושע] משחרב בה"מ ק אין לך
יום שאין בו קללה ולא ירד טל לברכה וניטל טעם
הפירות רבי (שמעון) [יוסי] אומר אף ניטל שומן
הפירות. *בפולמוס של אספסינוס גזרו על עטרות מט
חתנים ועל האירוס. בפולמוס של טיטוס גזרו על
עטרות כלות ושלא ילמד אדם את בנו חכמת יוונית
בפולמוס האחרון גזרו שלא תצא כלה באפריון בתוך
שהוא התקין שיהו כל הלוקחין מעם הארץ מעשרין : בטל השיר
נגמ' מפרש (מדכתיב זקנוס משער שנתו נקוריס מכנינתס
וכספסקו הסנהדרין והס הזקנים שאמר הקב"ה עליהם תתן לך
ככל שערך נפסק השיר ג"כ) : נביאים הראשונים [נגמ' מפ']
(הס כניאי בית ראשון אבל כניאי בית שני והס קגי חכריה ומלאכי
וקצריהס קורין אותם כניאים אקרוגיס) : נופת צופים [נגמ'
מפ'] [פי' הרמז"ס ז"ל מין דגש שהיה בא מא"י נקרא לופיס היה
מאד כפלא במראה ובטעמו ובריחו] : אנשי אמנה בוטקין נהקב"ה
וסומכין עליו לעשות טוב ואין דואגין לקסרון : [בפולמוס קיל
שהביא אספסינוס על ירושלים : בפולמוס של טיטוס שהביא
הורקנוס אקרוסטובלוס אקרו ובין זה לזה היו קמשים ושתים שנה
כדאמר צס"ע : בפולמוס האחרון הוא של קורבן הבית ומל

העיר ורבותינו החירו שתצא כלה באפריון בתוך
העיר. משמת ר' מאיר בטלו מושלי משלים. משמת
בן עזאי בטלו השקרנים. משמת בן זומא בטלו
הדרשנים משמת ר"ע בטלה כבוד התורה. (משמת
ר' יהושע פסקה טובה מן העולם. משמת רשב"ג בא
גוביי ורבו צרות משמת ראב"ע פסק העושר מן
החכמים). משמת ר' חנינא בן דוסא בטלו אנשי
מעשה משמת רבי יוסי קטינתא פסקו החסידים
ולמה נקרא שמו קטינתא שהיה קטנותן של
חסידים. משמת רבן יוחנן בן זכאי בטלה

אינו
במשנה
כאן

טיטוס כמי הוה: באפריון בתוך העיר שהיו מוליכין אותה
מבית אביה לבית בעלה ואפריון של מעילים וטליתות מזהבנות
מוקפות לה: מושלי משלות לתת אות אמתלא וטעם לקמה
ליכנס בה בשער ביכה כגון משלות אעלים דאמר בסנהדרין (ד'
ל"ק) כי הוה דריש ר' מאיר בפירקא הוה דריש תלתא שמעתא
ותלתא אגדתא ותלתא מתלי: שוקדנים שוקדין על דלתות בה"מ
לילה ויום כדאמר ביצמות (ד' ס"ג) אבל מה אעשה שכפשי קשקה
בתורה: הדרשנים שהיה בקי בטעמי המקראות כדאמר לא
זכיתי שתאמר יליאת מלרים בלילות שדרשה בן זומא: בטל כבוד
תורה שהיה כותן לבו לדרוש כל קוץ וקוץ של כל אות וכ"ס
תיבות יתירות ואותיות יתירות כגון בת ונת אכי דורש (בסנהדרין
דף כ"א) וזה כבוד תורה גדול שאין בה דבר לנטלה: אנשי
מעשה בטוק בקשיבותו ועושה מעשים מופלאים כדאמר בתענית
כמטי כשוריק ואמר לקומץ ידלק ולעזים להביא זאבים בקרכיהם:
קטנותם של חסידים שהיו הקסידים הולכים וכלים והוא היה

עגלה ערופה פרק תשיעי סוטה רלה

זיו החכמה. משמת ר"ג הזקן בטל כבוד תורה ומתה
טהרה ופרישו' משמת ר' ישמעאל בן פאבי בטלה זיו
הכהונ' משמת ר' בטלה ענוה וירא' חטא. [גמ' ח"ר] גי' רש"א
ר' פנחס בן יאיר אומר מיום שחרב בהמ"ק בושו
חברים ובני חורין וחפו ראשם ונדלדלו אנשי מעשה
וגברו בעלי זרוע וגברו בעלי לשון הרע ואין דורש
אין מבקש [ואין שואל] ועל מי יש לנו להשען על
אבינו שבשמים:

[פיסקא משרבו הנואפין וכו'] ת"ר *ונקה האיש קכג
מעון והאשה ההיא תשא את עונה בזמן מז
שהאיש מנוקה מעון המים בודקין את אשתו ע"כ
אין האיש מנוקה מעון אין המים בודקין את אשתו מדגל
ואומר *לא אפקוד על בנותיכם וגו' מאי ואומר וכ"ת כושע ד
עון דידיה אין רבניה ורבנניה לא ת"ש לא אפקוד על
מקטניהם וסופס: זיו החכמה זה לא ידענא מה הוא: משמת
ר"ג הזקן בטל כבוד התורה במסכת מגילה אמר שעד שמת
הוא היה בריאות בעולם ולא היו למדין תורה אלא מעומד
ומשמת הוא ירד קולי לעולם והולכו ללמוד תורה מיושבת: בטל
זיו הכהונה שהיה קכס ועשיר וכהנים רבים אוכלים על שלקנו:
לבני חורין מיוסין: חפו ראשם וגברו יד עזי פנים ומזריים
זהם עשירים ואלו עניים: נדלדלו אנשי מעשה אין קש להם:
ואין דורש לישראל: ואין מבקש עליהם רחמים: [כ
מנוקה מעון מעון כחוף מאש' האסור' לו בין מוז שכסתר' בין
מאחרת: עון רבניה ורבנניה שהם נואפים: לא אינו
מוכע את אשתו מלכדוק: ת"ש לא אפקוד לכדוק את הנשים

עגלה ערופה פרק חשיעי סומה רלו

שרי . דגרדאי אסיר . רב הונא בטל זמרא קם מאה
אוווי בזוזא ומאה סאוי היטי בזוזא ולא איבעין אתא
רב חסדא ולול ביה איבעי אוווא בזוזא ולא אשתכח
אמר רב יוסף זמרי גברי ועניין גשי פריצותא . זמרן
נשי וענו גברי כאש בנעורת למאי נ"מ לבטולי הא
מקמי הא א"ר יוחנן כל השותה בארבעה מיני זמר
מביא חמש פורעניות לעולם שנאמר *הוי משכימי יסעי' ס
בבקר שכר ירדפו וגו' והיה כנור ונבל ותוף וחליל
ויין משתיהם גו' מה כתיב אחריו *לכן גלה עמי מבלי ס
דעת שגורמין גלות לעולם וכבודו מתי רעב שמביאין
רעב לעולם והמונו צחה צמא שגורמים לתורה
שתשתכח מלומדיה וישח אדם וישפל איש שגורמו'
שקורשין ואינו אלא לכיין את השורים לתלמיה' שהולכים לקול
השיר שערב עליהם: שרי שאינו אלא לזרן במלכתן (ושלא
יעפו): דגרדאי אינו אלא לשוק: בטל זמרא גזר על דורו
אלא יזמרו בביתם ובבית המשתאות: ולא איבעיין לא היו רואים
לקנותם בכך: ולול בה לא הקפיד למנות בידם: כאש בנעורת
לפי שהעוכה מטה אינו לשמוע את המזמר לענות אחריו וכמלאו
האנשים כותכין לבם לקול הכשים וקול באשה ערוה כדכתיב
השמיעני את קולך ומנעיר את ילרו כאש בנעורת אבל זמרי גברי
ועכין כשי קלת פריכות יש דקול באשה ערוה אבל אין מנעיר
ילרו כל כך שאין המזמרים מטיים אזנס לקול העוכין: לבטולי
הא מקמי הא אם אין שומעין לכו לבטל את שניה' כקדים לבטל
את זה שהוא כאש בנעורת: צחה צמא למאין מתרגמינן לקווא:

עגלה ערופה פרק השיעי סומה

שפלות לשונאו של הקב"ה ואין איש אלא הקב"ה
 שנות טו' שנא' *ה' איש מלחמה *ועיני גבוהים תשפלה
 ישעיה ה' שגורמים שפלות לשונאיהם של ישראל ומה כתוב
 ואתריו לכן הרחיבה שאול נפשה וגו' :
 קבו פיסקא משמחו נביאים הראשונים בטלו אורים
 ותומים מאן נביאים הראשונים [א"ר הונא] ^{ס"ע"ב}
 שמואל ודוד ושלמה רב נחמן אמר בימי דוד זמנין
 סליק זמנין לא סליק שהרי שאל צדוק ועלתה לו
 [שאל] אביתר ולא עלתה לו שנא' *ויעל אביתר מתוכ
 ד"ה ב"ב בר שמואל *ויהי לדרוש אלהים כל ימי זכריהו
 המבין בראות אלהים מאי לאו באורים ותומים לא
 בנביאות ת"ש משהרב בהמ"ק ראשון בטלו ערו
 מגרש ופסקו אורים ותומים ופסק מלך מבית דוד
 הרחיבה שאול נפשה לאמר שהניאו ה' פורעניות הללו לעולם
 סופס כופלים ונגיהנס :
 זמנין סליק פעמים עלה צידס שנעכו ופעמים שלא עלה צידס
 שהרי כשצדק דוד מפני אבשלום וילא מירושלים שאל לדוק
 באורים ותומים ועלתה לו שהשיבוהו ושאל אביתר ולא עלתה לו
 שאל ויעל אביתר הבקן עד תם וגו' שנסתלק מן הכהונה מפני
 שלא נעכה באורים ותומים והכי תניא צם"ע גבי ארון וצדקו
 מפני אבשלום כו' ולא עמו עד שעלה במעלה הזתים ושאל באורים
 ותומים ונסתלק אביתר מן הכהונה הגדולה וכנסם לדוק תקתיו
 כדכתיב ויאמר המלך לדוק השב את הארון וגו' : כל ימי זכריהו
 וכן יהודע שהי' בימי יואש : ערי מגרש עבילים שהטעינו הכתוב

עגלה ערופה פרק תשיעי סוטה רלה

ואם לחשך אדם לומר *ויאמר התרשתא להם אשר עולא נ
לא יאכלו בקדש הקדשים עד עמוד הכהן לאורים
ותומים [אמור לו] פאדם שאמר לחבירו עד
שיחיו מתים ויבא משיח בן דוד אלא אמר רב נחמן
מאן נביאים הראשונים לאפוקי חגי זכריה ומלאכי
דאיקרו אחרונים דתניא משמתו נביאים האחרונים
חגי זכריה ומלאכי נסתלקה רוח הקדש מישראל
ועדיין היו משתמשין בבית קול וכו' :
פיסקא בטל השמיר . ת"ר שמיר שבו בנה שלמה קבו
את בהמ"ק שנא' *והבית בהבנותו אבן ס
שלמה מסע נבנה וגו' דברים ככתבן דברי ר' יהודה מ"א ו
א"ל ר' נחמיה וכי אפשר לומר בן והלא כבר נאמר חס
*כל אלה אבנים יקרות במדות גויות ומגוררות במגירה ס
מבית ומבחוץ אלא מאי לא נשמע בבית בהבנותו
שהיה מתקנן מבחוץ ומכניסן מבפנים אמר (רב נחמן)
[ר'] נראין דברי ר' יהודה באבני מקדש ונראין דברי
רבי נחמיה באבני ביתו ולר' נחמיה שמיר למה לי
מגרות : עד עמוד הכהן וגו' אלמא היו אורים ותומים בבית
שני : אמור לו לא שהיו אורים ותומים אלא כאלו האומר
לקברו וכו' אלמא כל ימי מוקדש ראשון היו : דתניא דאני זכריה
ומלאכי כקראו אחרונים :
דברים ככתבם כמשמען אנן שלמה מסע כמה שהוסעו מן ההר
ולא סתמו עוד בכלי צדל : והלא כבר נאמר מגוררות
במגירה וגו' : שמיר למאי אתא דאמרינן נמס' גיטין שהביאו
: ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט

טה
הקב"ה
שפלגה
כתוב
אורים
הונא
זמני
ל
מתיב
כריהו
לא
לו ערי
ת דוד
לעולם
ה בידם
זל לזק
לתה לו
ה מסני
ובצדקו
באורים
תקמו
זכריהו
הכתוב

לאבני אפוד כדתניא אבנים הללו אין כותבין
שמו' כח עליהם בדיו משום שנא' *פתוחי חותם ואין מסרטין
עס עליהם באיזמל [משום] שנא' *כמלואותם (הא
כיצד) [אלא] כותבין עליהם בדיו ומביא שמיר
ומראה להם מבחוץ והם מתבקעים מאליהם כתאנה
שמתבקעת בימות החמה ואינה חסרה כלום [וכבקעה
זו שנבקעת בימות הגשמים ואינה חסרה כלום].
ת"ר שמיר זה ברייתו כשעורה ומששת ימי בראשית
נברא ואין כל דבר קשה יכול לעמוד בפניו וכיצד
מצניעין אותו כורכין אותו בספוגין של צמר ומניחים
אותו באיטוני של אבר מלאה סובין שעורין :

קכח פיסקא ופסקו אנשי אמנה . מאי אנשי אמנה א"ר
עס יצחק אלו בני אדם המאמינים בהקב"ה .

דתניא ר"א הגדול אומר מי שיש לו פת בסלו ואומר
מה אוכל למחר אינו אלא מקטני אמנה והיינו דא"ר
זכריה ד אלעזר מ"ד *כי מי בן ליום קטנות מי גרם לצדיקים
שיתבזבו שלחנם לע"ל קטנות שהיתה בהם שלא

ע"י אשמדאי מלכא דשידי : אבנים הללו שנאסוד וקסן : פתוחי
קקק משמע : כמלואותם שיהו שלמות שלא יהו קסרות מסן
כלום : ומראה להם שמיר על פני הדיו בקרץ האות : איטוני
של אבר גונתא מש"א בלע"ז :

שמאמינים בהקב"ה נוטקין בו לוותר ממוכס לכו הידור מלוה
וללדקה ולהולאות שבתות וימים טובים : שיתבזבו
שולחנם לע"ל שאין מקבלין שכר שלם והכי משמע כי מי בן ליום
הנא את הלדיקים : קטנות קטני אמנה :

עגלה ערופה פרק תשיעי סוטה רלט

האמינו בהקב"ה. רבא אמר אלו קטנים בני רשעי
ישראל *שמבזבזים דין אביהם לע"ל אומר לפניו מט
רבש"ע מאחר שאתה עתיד ליפרע מהם למה אתה
הקהית שיניהם במ:

א"ר אילעא בר *ברכיה אלמלא תפלתו של דוד היו קכט
כל ישראל מוכרי רבב שנא' *שיתה ה' מורה שס

להם ידעו גוים אנוש המה סלה וא"ר אילעא בר נגמ' אית'
ברכיה אלמלא תפלתו של חבקוק היו שני ת"ח יברכי'
מתכסים בטלית א' ועוסקים בתורה שנא' *ה' שמעתי תהלי' ט
שמעך יראתי ה' פעלך בקרב שנים חייהו א"ת בקרב חבקוק ג
שנים אלא בקירוב שנים. וא"ר אילעא בר' ברכיה

קטני' בני רשעי ישראל שמתו כשהן קטנים: שמבזבזין דין
אביהם קורעין דין אביהם כשנאין לדונס אומרין לפניו כו':
הקהית שיניהם במ למה האצלתם ולערתם עלינו צמותינו
וכפרעת מהם בקייהם:

מוכרי רבב עניים: רבב הוא דבר מאוס כמו חלב ושומן וכדבך
בנגדיה' וכמאסין ואין לך אדם מתעסק בהם אלא עני:
שיחה ה' מורה להם לעיל מיניה כתיב כי לא לכלק ישכק אביון
תקות עניים תאבד לעד שיתה ה' מורה להם תן להם מרות לאותן
עניים עושר שיהיו הכושי' כוהגים בהם כבוד וידעו הכושי'
שהם אנוש ואינם אלוהות שאין כל הכבוד וגדולה שלהם:
מתכסין בטלית אחר מרוב עושי: בקרב שנים אותה פעולה
שלך דהיינו ד"ת שהיא בקירוב שנים ששים (רוליס) [לריכין]
להתקרב כאחד נכסוי אחד: חייהו רפאהו והרווק להם ותן להם

שנות"ח הטהלכים בדרך ואק בניחם ד"ח האוק
 מ"כ לישרף שנא* ויהי הטהלולים הלוק ודבר והנה
 רכב אשוסוסי אש ופרידו סין שניחם וועל אליהו
 בסערה השמימה וגו' טעמא דאיכא דבור הא ליכא
 דבור האוין לישרף וא"ה אילעא בר כרכיה שניח"ח
 הדהויק בעירא ואין נוחיק זה לזה בהלכה א' מת וא'
 דגלים ה' גולה שנא* לנוס שמה הוצח אשר ירצח את דעתו
 סוסיג ד' בכלי דעת ואין דעת אלא תורה שנא* נדמו עמי מכלי
 הדעת א"ר יהודה כריה בר' חייא כל העוסק בתורה
 ישניה ל' מזודך הוחק חפלתו נשמעת שנא* כי עם בציון יש
 בידושלים בכו לא חכמה חנון יחנך לקול ועקד וגו'
 וכתיב בתריה ונתנה לכם לחם צר ומים לחץ ר' אחא
 ס' בר חנינא אומר אף אין הפרגוד ננעל לפניו שנא* ולא
 יכנף עוד מוריד ר' אבהו אמר (אף זוכה ומקבל פניו)
 קיותם: המה הולכים הלוק ודבר נל"ת באליהו ובאלישע כתיב
 האוין לישרף שעל מנת סן נא רכב אש עליה: א' מת ע'
 ס"א ואס קצרו שסגו בשוגג: וא' גולה לערי מקלט *וא"כ מיתה סי'
 סין כאן למיתה וגלות סימן לגלות שאס' מת ואס' גולה: בכלי דעת ע'
 שלא היה להם דעת להיות מלמדים זה את זה ולמדק זה מזה
 נדמו עמי סיפא דקראותא שכס מורת אלהיך: כי עם בציון יש
 אלג יושבי ישיבת תורה וסיפא דקרא סמן יסך לקול ועקד: לה
 צר במי הכתוב מדבר במי שמוכותיו קשין עליו ואף עכ"כ יוס
 ועוסק בתורה: פרגוד מקילה: לא יכנף לא יתכסה ע'
 בכסף בגדו ומקילתו: אהם וחייה: דף י"א ס"א דף י"ב ס"א

עגלה עדזפה פרק תשיעי סומה דמ

[משביעין אותו מזון] שכונה שנה * והיו עיניך רואות ישעיה ל

את מוריד: *השם אחי עזרה*

פיסקא אין יום שאין בו קללה וכו' אמר רבא כל קל
יום זיום מרובה קללתו משל חברו שנאמר *שם*

* בבקר תאמר מי יתן ערב ובערב תאמר מי יתן בקר *דנריל' כח*

הי בקר אילימא בקר דלמחר מי ידע מאי תווי אלא

דחליף ואזיל ואלא עלמא אמאי קאי אקידושא

דסדרא ואיהא שמיה דבא דאגרתא שנאמר * ארץ *איוב י*

עופתה כמו אופל צלמו ולא סדרים ותופע במו אופל

הא יש סדרים תופיע מאופל [פיסקא] ולא יורד טל

לברכה וניטל טעם הפירות. אמאי רבי שמעון בן

אלעזר אומר טהרה בטלה טעם הפירות וריחם

והיו עיניך רואות וגו' וכן בתורה לא יכסף כתיב וגו':

דלכחה מייתן שיבא יום: מבידע אס ייטב מן הלילה: אלא

דחליף מייתן והיה זה (כליל) [יום הבא כזה] שעבר: אלא

עלמא אמאי קיים מאזר שהקללה הולפת זרבה: אקידושא

דסדרא סדר קדושה שלא תקנוה אלא שיהו כל ישראל עוסקין

בתורה בכל יום דבה מועט שאומרים קדשתו ותרגמו זה

כעוסקים בתורה וכיון שנוהג בכל ישראל בתלמידים ובעמי הארץ

יש כאן שמים תלמוד תורה וקדושת השם קבוצ הוא. וכן אמר

יהא שמיה רבה מנרד שעוכין אחר ההגדה שהדרשן דורש בכזים

בכל זאת הויקו והגין כן ועם היו כקבצים כל העם לשמוע שאינו

יום של מלאכה ויש כאן תורה וקדושת השם סדרים סדרי

פראיות [דתור]: טהרה שפסקה מוישראל: בטלה טעם

הפירות וריחם שממך שהם מהורים ונוהגים בטורה אף

מעשר ביטל שומן דגן רב הונא אשכח תמרתא
דחנוניתא כרכה בסודרית אחא רבה בריה א"ל
קא מורחנא מינגך ריחא דחנוניתא א"ל בני טהרה
יש בך יהביה ניהלי' אדהכי אתא (רבא) [אבא] בריה
שקלה יהבה ניהלי' א"ל בני שמחת את לבי והקהית
את שיני [היינו] דאמרי אינשו רחמי דאבא אבני
ורחמי דבני אבני דהוה (להו) [ליה] רב אחא בר
יעקב איטפיל ביה בר' יעקב בר ברתיה כי גדל א"ל
אשקיין מיא א"ל אטו ברך אנא בר ברתך אנא והיינו
דאמרי אינשו רבי רבי בר ברתך אנא:

קלא
ס
ג' גו'
כחוכיא

(רבי יהושע) [ר"א הגדול] אומר מיום שחרב בית
חמדתנו שריחכימיא למהווי כספריא וספריא
*כתלמידיא ותלמידיא כעמא דארעא ועמא דארעא
הקנ"ה מטהר פירות מטעם רע וריק רע: מעשר ביטל
שומן דגן בעון פיסוק מעשרות פסק שומן הדגן כשמו של מעשר
דאיקרי קלב כדכתיב כל קלב ילהר וגו': דחינוניתא שמנה ויש
בה ריק טוב ומין תמרי' הוא לעלמן: טהרה יש בך לפיך
מריקה לך ולא בטל ריק (מאכלך) [מאללך]: אחא בריה זריה
דרבה בר רב הונא: א"ל רב הונא לזריה: שמחת את לבי
בטהרמך: והקהית את שיני שהראיתני שאהנתך על נכך יומי
מעלי שנטלת ממני ונתת לו: רחמי אהבה: איטפל ביה גדלו
בניתו: רבי רבי גדל גדל אותי ואעפ"כ איני נרד: בז ברתך
אנא ואין עלי לכנדך כנן:
שרו חכימיא התקילו הקמייס: ספריא מלמדי תיכוקות שהס
קמייס ען הקמייס: בעמא דארעא כעמי הארץ:

אזק
מי י
המ
פרי
למי
יחר
ולא
הא
ועמ
בלה
הכל
פ"ס
כיש
ר"י
אזל
הגלו
ואין
וכש
לבי
בעל
נגו

עגלה ערופה פרק תשיעי סוטה רמא

אזלא (ומנוולה) [ודלדלה] אין דורש ואין מבקש על ^{ס"ע"ג} מי יש לנו להשען על אבינו שבשמים בעקבות המשיח חוצפא יסגי ויוקר (יהא) [יאמירו] הגפן תחן פריה והיין ביוקר (פי' שמסתכרין) והמלכות התפך למינות ואין תוכחת. בית הועד יהיה לזנות. והגליל יחרב. והגבלן ישום ואנשי הגבול יסוכבו מעיר לעיר ולא יחוננו וחכמת סופרים תכרח ויראי חטא ימאסו והאמת תהא נעדרת נערים ילבינו זקנים גדולים יעמדו מפני הקטנים בן מנבל אב בת קמה באמה בלה בחמותה אויבי איש אנשי ביתו פני הדור כפני הכלב הבן לא יתבייש מאביו ועל מי יש לנו להשען אלא על אבינו שבשמים:

פיסקא בפולמוס של אספסינוס קיסר גזרו וכו' קלב

ושלא ילמד אדם את בנו חכמת ת"ר ^{ס"ס} בשצרו מלכי בית חשמונאי זה על זה וכו' משמת ^{מיונה} ר"י וכו'. ת"ר משמת ר' אליעזר נגנו ס"ת משמת ^{וע"ש} ^{רש"א}

אזלא ומנוולה הולכי זדלים ומתנוולי: בעקבות המשיח בסוף הגלות לפכי זיאת משיח: והיין ביוקר שהכל עוסקין במשתאות: ואין תוכחת אין לך אדם שיוכל להוכיח שכולם ככאלים נקטא וכשמוכיחו אימר לו אתה כמוני: ובית הועד של זכמים יהיה לבית זכות שכלו הקטנים ואין לומד תורה ויהא קרב מאין איש ובעלי זימה מתגודדים ^{ס"ס} מפני שקוף לעיר היו בתי מדרשו' שלהם: נגנו ס"ת שהיה בעל הלכות מפי השמועה הרבה וסדורות. נסיו כאלו כתונים נספר כדאמרינן בסנהדרין הרבה תורה

ר' יהושע בטלו עצה ומחשבה משמח ר' עקיבא בטלו
 זרועי תורה ונסחתמו מעינות החכמה משמת רבי
 אלעזר בן עזריה בטלה עטרת חכמים שעטרת
 חכמים עשרם משמת ר' חנינא בן דוסא בטלו אנשי
 מעשה משמת אבא יוסי בן קטינחא בטלו חסידים
 ולמה נקרא שמו אבא יוסי בן קטינחא שהיה מקטני
 חסידים משמת בן עזאי בטלו השקנים משמת בן
 זומא בטלו הדרושנים משמת רשב"ג עלה גיבאי ורבי
 צרות משמת רבי הוכפלו הצרות משמת רבי בטלה
 ענוה ויראת הטא א"ל רב יוסף לחנא לא תיתני ענוה
 דאיכא אנא א"ל רב נחמן (בר יצהק) לחנא לא תתני
 יראת הטא דאיכא אנא : ר' פנחס בן יאיר אומר

הונח
 בע"ז
 מלמד
 ע' רש"א

למדתי מרבותי ולא עוד אלא שאני י"ג שלש שנים הלכות מ'
 עצה ומחשבה שהיה זהיר במדרשות ובקני (בעלת המלכות)
 [בהלכות] ונתשובת המיכין והבין ברמיהכ כדאמר' נס"ק
 דקגיגה כי נס כפשיה אמרו ליה רבנן מה תיהו עלן ממיכאי אמר
 להם אנדה עלה (מבנים) [מבני ישראל] כסרקה חכמתם של
 אה"ע : זרועי תורה עומק סגראולסמייך טעמי תורה אנעל פה
 על מדרש מקראות ואותיות היתרים ולשונות המשמנים במקראת ;
 ר' אלעזר בן עזריה הוה עשיר כדאמר' י"ג אלפי עגלי הוב
 מעשר מעדרים כל שתא שתא : דאיכא אנא שאני ענומן :

האשה נקניה פרק ראשון קידושין רמב

מסכת קידושין

האשה נקניה

פרק ראשון

במשנה האשה נקניה בשלש דרכים וכו' גנז' *מאי ב
 אירי אדחני שלש ליהני שלשה משום דקא ע"ב
 בעי למחני דרך ודרך ל' נקבה הוא דכתיב *והודעת שמות ים
 להם את הדרך ילכו בה ואלא הא דתניא בשבעה
 דרכים בודקין את הזב ליתני שבע משום דקבעי
 למחני דרך ואשכחן דרך דאיקרי לשון זכר דכתיב
 *בדרך אחד יצאו אליך ובשבעה דרכים ינוסו לפניך דנני' כח
 א"ה קשו קדאי אהדדי וקשיין נמי מתניתין אהדדי
 קראי אהדדי לא קשיין הכא דבתורה קאי ותורה
 איקרי לשון נקבה דכתיב *הורת ה' תמימה משיבת תלים ים
 נפש כתב לה בלשון נקבה התם דבמלחמה קאי
 ודרכו של איש לעשות מלחמה ואין דרכה של אשה
 לעשות מלחמה כתב לה בלשון זכר מתניתין אהדדי
 לא קשיין וכו' :

בודקין את הזב במאכל ובמשתה בצולי ובמשא בקפילה ומראה
 והרהור שמא מקמת אחד מהן ראה ואנוס הוא וטהור
 דקמחא אמר מבשרו מאליו ולא מקמת אנוס זהאשה באנוס כמי
 קטמאה כדאמר בפ' צנות כותים כשהוא אומר כי יזוב זוב דמה
 הרי אנוס אקור :

א הניא ר"ש אומר מפני מה אמרה תורה *כי יקח
 ע"ס איש אשה ולא כתיב כי תלקח אשה לאיש
 דנני' כנ מפני שדרכו של איש לחזור אחר אשה ואין דרכה
 של אשה לחזור על איש משל לא-ם שאברה לו
 אברה מי חוזר על מי בעל אברה מחזר על אברתו
 ו איבעיא להו מיוחח לי מהו מיועדת לי מהו צלעתי
 מהו עזרתי מהו נגדתי מהו עצרתי מהו
 סגורתי מהו תחתי מהו תפושתי מהו לקוחתי מהו
 פשיט מיהא חרא דתניא האומ' לקוחתי ה"ו מקודשת
 ע"ס משום שנא' *כי יקח איש אשה איבעיא להו חרופתי
 מהו ת"ש דתניא האומר חרופתי מקודשת שכן
 ביהודה קורין לאיזוסה חרופה ויהודה הוא רובא
 ויקרא יט דעלמא ה"ק האומר חרופתי מקודשת שנאמר *והיא
 שפחה נחרפת לאיש :

יב רב מנגיד על דמקדש בשוקא ועל דמקדש בבואה
 ע"ס ועל דמקדש בלא שדוכי ועל דמבטל גיטא
 [אברה אסת מללעותי] :

מיוחדת לשון והיו לבשר אחד : מיועדת לשון אשר לא יעדה שהי
 לשון קדושין באמה העצמייה : עזרתי נגדתי לשון אעשה
 לו עזר כנגדו : סגורתי לשון ויסגור בשר תחתיה : עצרתי לשון
 עלרת שמהא כאספת עמי בבית ורבותי אמרו לשון כי אשה עלורה
 לבו ולא כהירא דההוא עלורה ממנו קאמר דהא אחימלך א"ל
 לדוד אם נשמרו הכערים אך מאשה ודוד אהדר ליה אשה עלורה
 לבו והכנו טהורים :

רב מנגיד כו' משום פריכותא : ועל דמבטל גיטא האולק גט

האשה נקנית פרק ראשון קידושין רמג

ועל דמסר מודעא אגיטא ועל דמצער שלוחי דרבנן
ועל דחלא שמת' עילויה תלחין יומין ועל חתנא דדייר
כבי חמיה. דדייר אין חליף לא והא ההוא חתנא
דחליף אבבא רבי חמוה ונגדיה רב ששתה הוא מידם
הות דיימא חמתיה מיניה נהרדעי אמרי בכולהו לא
מינגד רב אלא על דמקדש בביאה בלא שדוכי וא"ד
אפילו בשדוכי נמי משום פריצותא :

אמר רב יהודה אמר שמואל כל שאינו יודע כטיב ב

גיטין וקדושין לא יהא לו עסק עמהן אמר רב יג
אסי א"ר יוחנן וקשים לעולם יותר מדור המבול ^{על כמידו}
שנא' *אלה וכחש ורצוח וגנוב ונאוף פרצו ודמים ^{הלכות}
בדמים נגעו מאי משמע כדמתרגם רב יוסף מולדין ^{הושע ד}

לאשתו והגיע בשליח וא"ל גט שכתתי לך בטל הוא דלמא לא
ידעי ליה אנשי דבטלי' קודם שיבא לידהושמא יתכנו השליח לאחר
שבטלו ותכשא בוי ועל דמסר מודעא אגיטא כגון בגט המעושה
בישראל דמוכח לעז על כניה: דמצער שלוחי דרבנן שהזמינו
לדין מפי הדיינים זה קם עליו ומכהו: ועל חתנא דדייר כבי
חמוה שמא יכאל בה שסתס קמותה אוהבת את קתנה דאמר מר
הוי זהיר באשתך עקתכה הראשון: מידם הות דיימא קשדוה
ממכו לשון דומה ונת דומה:

וקשים לעולם דיינים המורים הוראה בעריות ואין נקיאים
יותר מדור המבול: מאי משמע מהכא דקשין לעולם
דקאי על זאת תאכל אשת איש: כדמתרגם רב יוסף דהיה
נקי בתרגום כניאים שתרגם יוכתן בן עוזיאל דהאי פרצו דמים

שין
יקח
לאיש
רכה
לו
בדתו.
בלעתי
מהו
מהו
קדשת
רופתי
שכן
דובא
*והיא
בביאה
גיטא
דה שהי
אעשה
חיי לשון
עלורה
לך א"ל
עלורה
מולק גט

כוסע ד בין מנשי הבריהין חובין על חובין מיסיפין וכתיב * על
 כן תאכל הארץ ואמלל כל יושב בה בחזת השדה
 ובעוף השמים וגם דגני הים ואספו. ואלו נדור המביל
 נדל' ולא נגזרה גזירה על דגים שבים שיא' *מבל אשר
 בחרבה מתו ולא דגים שבים ואלו תבא אפילו דגים
 ידויה כנ' שבים ואימא ער דעביר לכולהו לא ס' ד' דכתב *מי
 מפני אלה אבלת ארץ אימא אלה לזוד והנדק
 לחורי ד' * מי כתב ופרצו ופרצו כתיב :

כ [תניא ר' יוסי בר' חנינא אומר בוא וראה כמה
 קשה אבקה של שביעית. אדם נושא
 ונוחן בפירות שביעית לסוף מוכר את מטלמלו
 ויקרא כה' שגא' * בשנת היובל וגו' וסמך לוי ובי תמכרו כמכר
 לעמיתך או קנה מיד עמיתך דבר הנקנה מיד
 ליד. לא הרגיש לסוף מוכר את שדותיו שגא'

בדמים כגעו באשת איש קאי: פרצו כמו וכן יפרח מולדון בכין:
 כי מפני אלה אבלת הארץ בעלמא כתוב מיהו שמעיק מוכר
 דאכל דלא קאמ' על זאת תאכל הארץ דהא אה סדא מהנדק דקרא
 (קאמר) [קמא היא]: מי כתיב ופרצו דמים q על עכין דאש
 דל-קום על (זאת) [כן] אכול' מילתא: פרצו בתיב ומלת' באכתי
 נפטיה היא ועלה למודה כתיב על (זאת) [כן] תאכל:

[בשנת היובל הזאת וכי תמכרו אס תמכרו ותקנו מה אסרתו
 לבס זו סופך למכור ממכריך וכל כלי ביתך: לא הרגיש
 לא-סס לבו לפורענות הנא עליו לקזור זו מעברה שגידו גבר לא
 הקגיש גרסיקן לסוף מוכר את שדותיו וגבי לא באת לידו בכולסו
 שגא'

האשה נקנית פדק ראשון קידושין רמ"ד

*כ"ו ימוך אחיך ומכר מאחותו לא באת לידו ויקל כס
 עה שמוכר את ביתו שנא *כ"ו ימכור בית מושב ^ס
 ג"ו מאי שנא החם דאמר לא הרגיש ומאי שנא ^ס
 הכא דאמר לא בא לידו כדבר הונא דא"ר הונא
 כיון שעבר אדם עברה ושנה בה וכו' נעשית לו
 כהיתר לא באת לידו עד שמוכר את בתו שנא
 *וכי ומכור איש את בתו לאמה ואע"ג דבתו לא שמת כל
 כתיבא בהאי ענינא הא קמ"ל לזכין אינש כרתי
 ולא נוזק כרביתא מ"ט כרתי מברעא ונפקא והא
 מוספא ויזלא לא באת לידו עד שלות ברבית ^ס
 שנא *וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך וסמך לידו ויקל כס
 אל תקח מאתו ג' לא באת לידו עד שמוכר
 את עצמו שנא *וכי ימוך אחיך ונמכר לך לא ^ס
 לך אלא לגר שנא לגר ולא לגר צדק אלא לגר
 תושב שנא גר תושב ממשפחת גר זה נכרי
 נרסינן בתוספתא עד שמוכר זה הכי משמע לא תזוז בידו הרהור
 תזונה עד שנא לכל אלה: מ"ש דקתני לא הרגיש דמשמע אם
 לא הרגיש סופו לזוז לכך ובכולהו תנא לא באתה לידו עד שמוכר
 דמשמע דפשיטא ליה לתנא דדרכו ככך דלא תזוז לידו שיזוז
 בתזונה עד שיקבל עוד פורעניות: אע"ג דבתו בהאי ענינא
 'א כתיב לדוים צה סמיכת פרשה מ"מ הואיל ופרשת רבית
 סמוכה לפרשת ממכה בית אגן סהדי שכבר מכה את צדו אם יש
 לו בת קטנה קודם שלוחו ברבית דכיקא לו וכו': וכי ימוך אחיך
 הכל בסדר סמיכת פרשות הוא דורשו וכולן זו קשה משלפיהם:
 שנא לגר פרשה אקרה היא הסמוכה לכמכה וכי תשיג ידו גר

שין
 יב* על
 השדה
 המביא
 אשה
 רגים
 ב* כי
 והנך
 כמה
 נושא
 שלמולו
 כממכה
 מיד
 שנא
 יין צנין
 כן מוכר
 דקתא
 יין ראשון
 באכס
 כל:
 שאסרת
 הרגיש
 גבו לא
 בכולסו

ס"ע"ג כשהוא אומר לעקר *זה הנמכר לע"ז עצמה]:
כא *וגאל את ממכר אחיו רשות אהה אומר רשות או
ויקר' כה אינו אלא חובה ת"ל לואיש כי לא יהיה לו גואל
וכי יש אדם בישראל שאין לו גואלים אלא זה שיש
לו ואינו רוצה ליקח שהרשות בידו דברי ר' יהושע
ר"א אומר וגאל את ממכר אחיו חובה אהה אומר
ס"ס חובה או אינו אלא רשות ת"ל *ובכל גו' גאולה תהנו
הכתוב קבעו חובה:

ס"ע"ג ת"ר *וראית בשביה בשעת שביה. אשת ואפי' אשת
דנרי' כל איש. יפת חואר לא דברה תורה אלא כנגד
כב יצה"ר מוטב שיאכלו ישראל בשר *תמותות שחוטות
ואליאכלו בשר תמותות נבלות. וחשקתאע"פ שאינה
ומושב עמך גו': זה הנמכר לע"ז עצמה לקטוב עלים וזאת
לרכיה ולא לשם אלהות]:

וכי יש לך אדם בישראל מנוטלי קלק בארץ שאין לו גואל
מזרע יעקב בעוד אחד מכל ישראל קיים הוא קרוב לו: אלא
זה שיש לו גואלים אבל אין הגואל רוצה ליקח ולימדך הכתוב
שהרשות ביד הקרוב: חובה והאי כי לא יהיה לו גואל דריש בשאי
אפשר ביד הראוי ליורשו לגאול ואין הגאולה מוטלת (עליו) אלא
על הקרוב מן הכל:

יפת חואר נשמע מתוך שמתגרה בו ילכו מקמת יופיה התירה
לו ובקושי אלא דמוטב שיאכלו ישראל בשר תמותות שקוטות
בשר מסוככת שקוטה ואע"פ שהיא מאוסה כדכתיב ביקוקאל ולא
בא בפי בשר פגול: ולא יאכלו בשר תמותות לאקר סימותו ויהיו
כבלות: תמותות אמורע"ש"י: וחשקת בקשקו תלה הכתוב

האשה נקנית פרק ראשון קידושין רמה

נאה. בה ולא בה ובחברתה. ולקחת ליקיחין ישך
בה. לך לאשה שלא יקח שתי נשים אחת לוואחת
לאביו אחת לו ואחת לבנו. והבאתה מלמד שלא
ילחצנה במלחמה:

ת"ר *כי טוב לו עמך. עמך במאכל עמוך במשתה ג
שלא תהא אתה אוכל פת נקייה והוא אוכל פת טס
קיבר אתה שותה יין ישן והוא שותה יין חדש אתה דני' טו
ישן על גב מוכין והוא ישן על גבי החבן מכאן אמרו
חכמים הקונה עבד עברי כקונה ארון לעצמו *ורצע טס ע"ב
ארוניו את אזנו במרצע וגו' ר' יוחנן ב"ז היה דורש שנות כל
מקרא זה כמין חומר מה נשתנה ארון מכל האברים
שבנוף אמר הקב"ה ארון ששמעה קולו על הר סיני *כי
לוי בני ישראל עבדים ולא עבדים לעבדים והלך זה
וקנה ארון לעצמו ירצע (בה). * (והגישו אל הדלת וגו')
ר"ש [ב"ר] היה דורש את המקרא הזה כמין חומר
מה נשתנו דלת ומווה מכל כלים שבבית אמר
הקב"ה דלת ומווה שהיו עדים במצרים בשעה
שפסחתי על המשקוף ועל שתי המזוזות ואמרתי כי
לוי בני ישראל עבדים ולא עבדים לעבדים והוצאתים

ויקרא כה
שמות כל

ואפילו אינה כאה: ולא בה ובחברתה שלא יקח שתיים: ליקוחין
יש לך בה קדושין תופסין ואע"פ שהיתה נכרית שהרי אינם
מתגיירה מדעתה: לך ולא לאחרים שלא יקנה לזר האשרי
כגון אביו: שלא ילחצנה במלחמה לנא עליה:

חומר לדור המרגליות ולדור הנושם תלוי בלוא לתכשיט:

שם

שין
מה:
או
גואל
שיש
הושע
אומר
תהנו
אשת
בבגד
ומות
אינה
וסאר
גואלי
אלא
ככתוב
בבאי
אלא
בתירה
קוטות
אל ולא
ויהיו
ככתוב

האשה נקנית פירק ראשון קידושין

מעבדות לחירות והלך זה וקנה ארון לעצמו

כד ת"ד הכהו על עינו וסמאה על אזנו וחרשה עבד יוצא

בהן לחירות כנגד עינו ואינו רואה כנגד אזנו

ואינו שומע אין עבד יוצא בהן לחירות אמר רב שמן

ולרב אשי למי מרא דקלא לאו כלום הוא והסנא רמי

בה יחזקאל תרנגול שהושיט ראשו לאויר כליו מכוח

וחקע בו ושברו משלם גזק שלם ואמר רב יוסף אמרי

בי רב סוס שצנף וחמור שנער ושברו כלים בחך

הבית משלמים חצי גזק א"ל שאני אדם הכיון דבר

דעת הוא איהו מבצית נפשוה כדתניא המבעית את

חבירו פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים כיצד

חקע באזנו וחרשו פטור אחזו וחקע באזנו וחרשו חייב

כה סבי דניזונייא לא אחו לפרקי דרב חסדא א"ל לרב

המונא זיל צנעינהו אול אמר להו מ"ט לא

אתו רבנן לפירקא א"ל (מאי) [אמאי] ניתי רבעינן

כנגד עינו שהכה לכותל והנעיתו בקול ואינו רואה או שתקע

ושברו בקול משלם גזק שלם כסומכוס מוקמינן לה

בב"ק דאמר בהמה שהזיקה בלרורות משלם גזק שלם ושברו

את הכלים בקולם חצי גזק כדין לרורות לבבנן דפליגי עליה

דסימכוס בב"ק ואמרי אינו משלם אלא חצי גזק לרורות שאנו

אדם דבר דעת הוא האי גזק וכי מינעית מדעתיה קסינעית

שכותן לבו אל סקד קול הבא סתאום

סבי דניזונייא גס מקום זיל צנעינהו אמור אליהם להסגר

ולישנ בביתם חה לשון כדוי לת"ס כדאמרינן בב"ק לאמר לו

האשה נקנית פרק ראשון קידושין רמז

מיניה מילהא ולא פשט לן א"ל מי בעיתו מינאי מיהו
ולא פשיטנא לכו בעו מיניה עבד שסרסו רכו בכצים
מהו כמום שבגלוי דמי או לא לא הוה בידיה א"ל מה
שמך א"ל המנונא א"ל לאו המנונא אלא קרנונא אתא
לקמיה דרב חסדא א"ל מתניתא בעו מינך דתנן כ"ד
ראשי אברים שבאדם כולן אינן מטמאין משום מחיה
ואלו הם ראשי אצבעות ידים ורגלים וראשי אזנים
וראש החוטם וראש הגווה וראשי דדים שבאשה ר'
יהודה אומר אף שבאיש חני עליה ככולם עבד יוצא
בהם להירות רבי אומר אף הסירוס בן עזאי אומר
אף הלשון:

מס
כ"ד
מטמאין
מחיה

דרך כבוד הסגר ואז בנייתך: כמו מום שבגלוי דמי זכרי תלויים
בכיס וככרים בקוף או לא הואיל וטמונים בתוך הכיס: קרנונא
יושב קרכות אתה ולא בעל תורה: מתניתא בעו מינך גרסינן
דמכרייתא דתני עליה דמתניתין רבי אומר אף הסירוס יליף לה:
אין מטמאין משום מחיה אם אחד מן הפגעים כדכתיב ומקית
בשר קי בשאת וכתיב בה לכל מראה עיני הפהן שתהא כולה
כחיות כאק סרט למקיה שהיא במקום משופע ויורד לכל עד
שאיך יכול לראות ראש הכגע ורגליו כאקת: וראשי אזנים שפת
האוזן: ראש הגווה גיד: וראשי דדים שבאשה אבל שבאיש
אינן בולטין כ"ע ואין זה שופע: להירות דכולם אם קללו לו רבו
מום שבגלוי הוא ואינו קוחר: רבי אומר אף הסירוס מוסיף על
אלו לעכין עבד וכן ועין לא אלטרי ל' לרבי למנו' בתוספת דבהדיא
כתיב חיל קרי בני רב הוא ות"ק לא פליג בהא: אף הלשון

כ"ד

השין
לעצמו
דיוצא
ד אזנו
ב שמן
א רמי
זכוכית
אמר
בתוך
בן דבר
ת את
כיצד
היוב
ל לרב
ש לא
דבעין
בתרש
מיכן לה
ושברו
גי עליה
שאנו
מינעית
להסגר
אמר לו

ד ת"ר הוא ללמוד ובנו ללמוד הוא קידם לבנו ר'
 כט י"ג יהודה אומר אם בנו זריו ז' ומוצלה ותלמודו
 ע"ג מחקיים בידו בנו קדמו כי הא דרב יעקב בריה דרב
 אחא בר יעקב שדריה אבות לקמיה דאביו כי אחא
 חוייה דלא הוה מחדרן שמעתיה א"ל אנא עדיפנא
 ממך תיב ית ואיזיל אנא שמע אביו דקא הוה אתי
 הוה ההוא מויק בי רבנן דאביו דכו הוה עיילין תרין
 אפי' ביממא הוה מתזקי אמר להו לא ליתיב ליה אינש
 אושפיוא אפשר דמתרחיש ניסא על בת בהווא בי
 רבנן אידמי ליה כתנינא דו' רישוותא כל כריעה
 דכרע נתר חד רישא אמר להו למחר אי לא
 איתרחיש ניסא סכנתין :

בגמ' אית'
 ומחולק
 כ"ט
 ומחולק

ה אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה נושא אדם
 אשה ואח"כ לומר תורה ר' יוחנן אמר

ס

הדרכו לראותו כשהוא מדבר ומס שגלוי הוא :
 אם היה בנו זריו והאב רואה שילדים סמנו ואין לו סיפוק ככסים
 שילמדו שניהם ילמוד בנו והוא יטריק אחר מוטות ויספיקנו :
 בי רבנן בהמ"ד רוקק מן הישוב היה : לא ליתיב ליה איניש
 אושפיוא לרב אחא ועל כריתו ילין בבית המדרש ומתוך קסידותו
 יעשה לו נס ויהרוג את המזיק : בת לן : על ככנס : אידמי ליה
 מזיק : כתנינא דשבע רישי שהיו לו ז' גולגולות : כל כריעה
 דכרע רב אחא ומתפלל על אותו מזיק כתר קד רישא : סכנתין
 סכנתם אותי :
 נושא אשה דהוה בלא הרהור ואמר כך הולך ולומד תורה :

האשה נקנית פיק ראשון קידושין רמו

רוחים בצוארו ויעסוק בתירה ולא פליגי הא לן
והא להו:

משתבח ליה רב חסדא לרב הונא בדרב המנונא ו
דאדם גדול היא א"ל כשיבא לידך סס
הביאהו לידו כי אתא חזייה דלא פרים סוררא
א"ל מ"ט לא פריסת סוררא א"ל דלא נסיבא
והדרינתו לאפיה מיניה א"ל חזי דלא חזית להו
לאפאי עד דנסבת רב הונא לטעמי דאמר בן
עשרים שנה ולא נשא אשה כל ימיו בעבירה
בעביר' ס"ד אלא אימא כל ימיו בהרהורי עבירה.
אמר רבא וכן הנא דבי ר' ישמעאל עד עשרים
שנה יושב הקביה ומצפה לאדם מתי ישא אשה
כיון שהגיעו עשרים שנה ולא נשא אומר תיפח
עצמותיו של אותו האיש אמר רב חסדא האי
דעדיפנא מחבראי דנסיבא בשיתכר ואי הוה
נסיבא באביסר הוה אמינא לשטן גירא בעיניך. ל

הא לן בני צנל היו הולכין וגורסין מאניות התנאי' שבא"י ומתוך
שלומדים קוץ למקומם אין לרכי הבית מוטלין עליו כושא אשה
דהוה בלא הרהור ואח"כ הולך ולומד תורה: להו לבני א"י
הלומדים במקומ' אס כושא אשה יהיו לרכי הבית מוטלים עליו
ויבטלוהו:

חזייה רב הונא לרב המנונא: דלא פרים סורר' כדרך הנשואים
שהיו רגילין לכסות ראשן: הוה אמינא לשטן גירא בעיניך
כלו' הייתי מתגרה בו ושטן הוא ינה"ר ולא אירא שיקטיאני:

האשה נקנית פרק ראשון קידושין

א"ל רבא לרב נתן בר אמי אדירדך על צוואתיה
דברך משיתסר ועד כ"ב ואמרו לה מתמי סרי
משליכנ עד כ"ד כחנאי חנוך לנער על פי דרכו ר' יהודה
ור' נחמיה חד אמר משיתסר ועד כ"ב פוח"א מתמי
סרי ועד כ"ד :

זא"ר יהושע ב"ל כל המלמד את בן בנו תורה מע"ה
עליו הכתוב כאלו קבלה כהר סיני שנא
דנדיס ד* והודעתם לבניך ולבני בניך וסמיק ליה יום אשר
עמדת לפני ה' אלהיך בחורב ר' חייא בר אבא
א'שכתי לר' יהושע בן לוי דשדו רוסנא ארישיה
וקא ממטי ליה לינוקא לבי בנישחא א"ל מאן
כולי האי א"ל כו' זוטרא מ"ד והודעתם לבניך
וסמיק ליה יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך

אדירדך על צוואתי דברך בעוד ידך תקיפה על נכך קודם שיגדל
ולא יקבל תוכחתך הזילו אשה : שיתסר שנין הגיע זמן ליבס
ויותר מפ"ב אל תאמרו : ל"א אר"ך על צוואתי דברך בשעה
שעוד ידך תקיפה עליו הוי זכיה ללמדו תופסת ותי זה זמנו
משיתסר עד כ"ב בלי משיתסר אין בו דעת לקבל תוכחה כל כך
ואל תכבוד יסורין ותוכחת ויותר מפ"ב יש לקום שלא יבעט וזה
עיקר : ע"פ דרכו דרך שכל ימיו יהא מתנהג בו סנוך לו בכערותו
ואינו י"א כערותו ר' יהודה ור' כסויה זכו :

דשדו רוסנא ארישיה סדין שאינו ראוי לעטופת הראש אלא
כסוי בעלמא זס על ראשו שלא לילך בגלוי ראשו ולא
הסמיק להתעטף בסודרו : מאן כולי האי שמיפרת ללאת בלא

האשה נקנית פרק ראשון קידושין רמח

בחורב מכאן ואילך רבה בר [רב] הונא לא טעים
 אומצא עד דמייחי ליה לינוקא כי מדרשא א"ר
 חייא בר אבא לא טעים אומצא עד דמקרי לינוקא
 ומוספיה אמר רב ספרא משום ר' יהושע בן
 חנניא מ"ד *ושננתם לבניך אל תקרי ושננת' אלא
 ושלשתם לעולם ישלש אדם שנותיו שלישי במקרא
 שלישי במשנה שלישי בתלמוד מי ידע כמה חיי
 לא צריכא ליומי. לפיכך נקראו ראשונים סופרי'
 שהיו סופרים כל אותיות שבתורה שהיו אומרים
 *וא"ו דגחון חציון של אותיות של ספר תורה ויקרא יא
 *דרש דרש חציון של תיבות *והתגלח חציון של
 פסוקים *וזכרסמנה חזיר מיער עי"ן דיער חציון של
 תהלי באיתו' והוא רחום יכפר עון חציון דפסוקים:
 ת"ד (ח') [חמשת] אלפים ותתפ"ח פסוקים היוין ה
 ספר תורה יתר עליו ספר תהלים ח' ס

צטיפה ההונת לך: לא טעים אומצא צר מעט צגקלים היו
 רגילין לטעום צקרי. עד דמקרי לינוקא ומוספיה מהדר לו
 מה שקרא אתמול ומלמדו עוד פסוק יותר: אלא ושלשתם
 מדלח כתיב ושכיתם (קד זימנא מאי ואכנתם צב' כוכי"ן ש"מ
 שימיע אותי שתי פעמים והיינו ושלשתם) שישלשם: ליומי ימי
 הצבוע: לפיכך נקראים וכו' מילתא באפיה כפשיה היא: ע'
 תלמוד סדרות וטעמי סתימתן של משניות ולתכלס כמה שפותרות בחפשי
 זו את זו: נקראו ראשונים סופרים כלכתיב ומשפחות סופרים עין יעקב
 יושבי יעבץ: וא"ו דגחון כל הולך על גסון:

שין
 אריה
 סרו
 הורה
 חמני
 וע"ה
 שגא
 אשר
 אבא
 שיה
 מאו
 בניך
 היך
 יגדל
 יכנס
 בשעה
 זקנו
 ל כך
 גונה
 רותו
 חלא
 ולא
 בלא

האשה נקנית פרק ראשון קידושין רמס

משל לאדם שהכה את בנו מכה גדולה
והניח לו רטיה על מכתו ואמר לו בני כל זמן
שהרטיה זו על מכתך אבול מה שהנאתך ושחה
מה שהנאתך ורחוץ בין בחמין בין בצונן ואין
אתה מזיירא ואם אתה מעבירה הרי היא מעלה
נומי כך הקב"ה אמר להם לישראל בני בראתי
יצה"ר ובראתי לו חורה תכלין ואם אתם עוסקים
בתורה אין אתם נמסרים בידו שנא' *הלא אם נלא' ד
חטיב שאת ואם אין אתם עוסקים בתורה אתם
נמסרים בידו שנא' *לפתח חטאת רובץ ולא עוד ^{סס}
אלא שכל משאו ומתנו כך שנא' *ואליך תשוקתו ^{סס}
ואם אתה רוצה אתה מושל בו שנא' *ואתה ^{סס}
חמשל בו :

ת"ר קשה יצה"ר שאפילו יוצרו קראו רע שנא' י
*כי יצר לב האדם רע מנעוריו א"ר יצחק ^{סס}
יצרו של אדם מתחדש עליו בכל יום שנא' *רק נלא' ^ס
רע כל היום. (אמר ר"ל) [וא"ר שמעון בן לוי] ^{ססו}
יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש

מה שהנאתך כל מה שדעתך (נת) [נוטה] הימנו ואפי'
נדש וכל מיני מתיקה שקשים למכה: נומי למי פירסי"ליאש
בלע"ז: אם חטיב לקס טוב: שאת תתשא על ירך: משאו
ומתנו של יפה"ר נאדם להקטילו: ואם אתה רוצה עטוק בתורה
ואתה מושל בו: ^{ססו}

כל חיום קרא יתירה הוא ללמדנו שכל שעות היום רענו
סעסעו ראשו האדם הובאל חסד זל דרוב:

תלים לו להמיתו שנא * צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו
 סס ואלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו שנא * ה'
 לא יעובנו בידו. תנא דבי ר' ישמעאל בני אם
 פגע בד מנוול זה משכהו לבית המדרש אם
 אבן הוא נימוח ואם ברזל הוא מתפוצץ שנא
 * הלא כה דברי כאש נאם ה' וכפטיש יפוצץ
 סלע ואם אבן הוא נימוח שנא * הוי כל צמא
 לכו למים ואמר * אבנים שהקו מים]:
 יא [פיסקא האב חייב בכנו וכו'] וללמדו אומנות
 סס מנא לן אמר חוקיה דאמר קרא
 קהל' ט ראה חיים עם אשה אשר אהבת אם אשה
 ממש [היא] כשם שחייב להשיאו כך חייב
 ללמדו אומנות אם הורה היא כשם שחייב ללמדו
 תורה כך חייב ללמדו אומנות. וי"א אף להשימו
 בנהר מ"ט חיותיה היא. ר' יהודה אומר כל שאינו
 מלמדו אומנות באלו מלמדו לסטות מאי בנייהו
 איבא בנייהו דאגמריה (נמו) עיסקא:
 מתקדשת: מנוול זה יכה"ר מתגרה כך: מתפוצץ סהתורה
 כאלו כושלה המסעפע את הברזל: דהמחש
 ראה חיים חיותות שתקיס צו עם אשה מקיס אומנות לאשה:
 אם אשה האמור' כאלו אשה מנא היא כשם שמליכו שפיץ
 אדם להשיאו אשה כך חייב וכו': מאי בנייהו חזי קא מוסיק
 ר' יהודה: עיסקא אס למדו סקורה לת"ק הרי למדו חיים לר'
 יהודה דאחי (לטעמיה) [לטעמא] אומנות דוקא שכמה פעמים
 שאין לו כמה לעשות סקורה ועומד ומלסטס:

ירמיה כג
 יצבי' כה
 חייב יד
 סס
 קהל' ט

האשה נקנית פרק ראשון קידושין רנ

ת"ד נאמר *כבר את אביך ואת אמך ונא* כבוד יב
את ה' מהונך השוה הכתוב כבוד אב ואם
לכבוד המקום נאמר *איש ואמו ואביו תיראו* שחות כ
ונא' *את ה' אלהיך תירא השוה הכתוב מורא ^{חשלי ג}
אב ואם למוראת המקום נאמר *מקלל אביו ^{יקרא יט}
ואמו מות יומת ונא' *איש איש כי יקלל אלהיו ^{דבר' ו}
ונשא חטאו השוה הכתוב ברכת אב ואם לברכה ^{שחות כל}
המקום. אבל בהכאה ודאי אי אפשר וכן בדין ^{ויקרא כד}

ששלשתן שותפין בו:
ת"ד שלשה שותפין הם באדם הקב"ה ואביו וג
ואמו בזמן שאדם מכבד את אביו ואת אמו ^{שס}
נאמר הקב"ה מעלה אני עליהם כאלו דרתי
ביניהם ובכרוני. תניא רבי אומר גלוי וידוע לפני
מי שאמר והיה העולם שכן מכבד את אמו יותר
מאביו מפני *שמשרלתו בדברים לפיכך הקדוים לא
הקב"ה כבוד אב לכבוד אם וגלוי וידוע לפני מי
שאמר והיה העולם שהבן מתירא מאביו יותר
ודאי בהכא' אי אפשר להקיים שחן הכאה כלפי מעלה:
וכן בדין שוקשו לכבוד ומורא על הבן שהרי חף הם
שותפין למקום:
שלשה שותפין הם הפרס בכריתא במסכת מדה ח' מוריע
לזון שבו אשה מורעת אדם שבו והקב"ה מוסק בו כשמה
ומחליט עין ושעיעת און ודבור: משרלתו מפתה אותו
כדמתרגמינן כי יפתה ארמי יאדל:

מאמו מפני שמלמדו תורה לפיכך הקדים הק"ה
מורא האם למורא האב חני חנא קמיה דרב
נחמן בזמן שאדם מצעז את אביו ואת אמו אמר
הקב"ה יפה עשיתי שלא דרתי ביניהם שאלמלא
דרתי ביניהם צערוני:

יד א"ר יצחק כל העובר עבירה בסתר כאלו דוחק
סג רגלי שכינה שנא' *כה אמר ה' השמים

יסעיה סו כסאי והארץ הדום רגלי א"ר יהושע בן לוי אסור
לו לאדם שיהלך ד' אמות בקומה וקופרה שנא'
סו *מלא כל הארץ כבודו רב הונא ברית דרב
יהושע לא מסגי ד' אמות בנילוי הראש אמר
שכינה למעלה מראשי:

סג שאל בן אלמנה אחת את ר' אליעזר אבא אומר
השקני מים ואימא אומרת השקני מים

איזה מהם קודם א"ל הנה כבוד אמך ועשה
כבוד אביך שאתה ואמך חייבים בכבוד אביך
בא לפני רבי יהושע אמר ליה כך אמר לי רבי
נחגרשה מהו אמר ליה מבין ריסי עיניך ניכר

והארץ (כולה) הדום רגלי והעובר בסתר אומר אין המקום
כאן לפיכך הוא כסתר לומר אין יודע כמלא כדוקק

רגליו ומקלקלן לומר אין כאן: מלא כל הארץ משמע משתרנג
ויורד למטה והזוקף קומתו כראה כדוקק:

א"ל כך ר' יהושע השיבו כדרך שהשיב לו ר' אליעזר: נחגרשה
שאין אמי קיימת בכבוד אני מהו: מבין ריסי עיניך שער

האשה נקנית פרק ראשון קידושין רנא

שכן אלמנ' אתה הטל להם מים בספל וקעקע להם כתרנגילים:

דרש עולא רבה אפיתוחא דבני נשיאת מ"ד אן

*יוהוד ה' כל מלבי ארץ כי שמעו אמרו שם

פיד מאמר פיד לא נאמר אלא אמרו פיד. תהלי' קלח

בשעה שאמר הקב"ה *אנכי ולא יהיה לך אמרו שמת כ

אה"ע לכבוד עצמו היא דורש כיון שאמ' *כבר שם

את אביך ואת אמך חורו והודו למאמרו הראשון

רבי אמר מהכא *ראש דברך אמת ראש דברך תהלי' קיס

ולא סוף דברך אלא מסוף דברך ניכר שראש

דברך אמת:

בעו מיניה מרב עולא עד היכן כבוד אב ואם מן

שנאורו כסוי העין אתה ניכר שהיית יתום וכשרו ריסי עיניך מן

הנכי כדאמרי' (במ"ק) [בכנהדרין דף ק"ד] והיה ר"ג שומע ^{ס' אין}

קולה וזוכה כנגדה עד שנארו ריסי עיניו: שכן אלמנה אתה ^{חגי' מדין}

ולא לריך אתה למעשה אלא ללמוד זאת ואני אומר לך שכבוד ^{וע"ש}

שניהם אזה עליך: הטל להם מים בספל וקעקע קרקר להם ^{דש"ס}

כמו שמקרקרין לתרכגולין ולפי שלא היה לריך לעשות והוא שאלו

כמו שעליו לעשות [אמר לי אבא ואימא השיבו בלאן שקוק]:

חורו והודו למאמרות הראשונות כ"ש שקייב אדם בכבודו שאף

הוא שותף בצריאתו כאביו ואמו וקיינו ומיתו מסורין בידו:

ראש דברך אמת לא הוזקק הכתוב לומר ראש דברך אמת אלא

לפי שהיו מרכיבים אחר דבריו הראשונים לומר בכבודו הזהיר

ולאמר זמן קורו והודו כשאמרו סוף דבריו למדו שראש דבריו אמת:

שין
ק"ה
דרב
אמ'
למלא
דוחק
שמים
אסור
שנא
דרב
אמר
אומר
מים
עשה
אביך
רבי
ניכר
המקום
כדוק
משתרצב
תגרשה
ד' שער

אמר להם צאו וראו מה עשה נכרי אחד
לאביו באשקלון ודמא בן נתונה שמו פעם אחת
בקשו חכמי פרנמיא בס' רבוא שנה והיה
מפתח מונח תחת מראשותיו של אביו ולא ציערו*
אמר רב יהודה אמר שמואל שאלו את ר' אליעזר
עד היכן כבודו ואם אמר להם צאו וראו מה
עשה נכרי אחד באשקלון ודמא בן נתונה שמו
אשרו פעם אחת בקשו ממנו חכמים אבנים
לאפור בס' רבוא שכר ורב כהנא מתני בשמנים
רבוא והיה מפתח מונח תחת מראשותיו של
אביו ולא ציערו לשנה האחרת נתן לו הקב"ה
שכרו שטלדה לו פרה אדומה בעדהו נכנסו
חכמי ישראל אצלו אמר להם יודע אני בכם
שאם מבקש אני מכם כל ממון שבעולם אתם
נותנים לי אלא אין אני מבקש מכם אלא אותו
ממון שהפסדתי בשביל כבוד אבא (וכששמעו
חכמים בדבר אמרו) [וא"ר חנינא] ומה מי שאינו
מצווה [ועושה] כך מצווה ועושה עאב"ו דא"ר חנינא
גדול מצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה
אמר רב יוסף מריש הוה אמינא מאן דהוה אמ'
לי הלכה כר' יהודה דאמ' סומא פטור מן
בס' רבוא שכר היה משכר בה ס' רבוא זכאי זהב תחת
מראשותיו של אביו והוא זמן ומה מי שאינו מצווה ועושה
כך שילס ליה קב"ה שכרו האדר' יהוד' דאמ' סומא פטור מן

ירושלמי
תנלוהו
פאיטות
על המיכה
לכך לא
שנה
מוס'

האשה נקנית פהק ראשון קדושין דנב

המצות עבדנא יומא טבא לרבנן אמנא אנא
לא מפקידנא וקא עבדנא השתא דשמענא להא
דא"ר חגינא גדול מצווה ועושה יותר ממי שאינו
מצווה ועושה מאן דאמר לי דאין הלכה כר'
יהודה עבדנא יומא טבא לרבנן:

כ"י אחא רב דימי אמר פעם אחת היה לבוש יו
סירקון של זהב והיה יושב בין גדולי רומי סס
ובאחה אמו וקדעתו ממנו וטפחה לו על ראשו
וירקה לו בפניו ולא הבלומה (ונפל קורדקסין אינו בנח'
שלה והושיטו לה שלא תצטעה) חני אבימי
בריה דר' אבהו יש מאכיל לאביו פסיוני וטורדו
מן העולם ויש מטחינו ברוחיים *ומביאו לעוה"ב סס ע"ב
המצות כנ"ק ס' הקובל: לא מפקידנא שהיה סני כהור: יומא
טבא לרבנן סעודה לתלמידים:

פעם אחת היה לבוש דמא בן כתיבה: סירקון לבוש שקורין
סיכד"ר: של זהב מרוקס נקוטי זהב: פסיוני עוף קטן
ושמי מין שליו שירד במדבר: וטורדו מן העולם שכענש עליו
שמראה לו לרות עין על מעולתו: ויש מטחינו ברוחיים שהיא
מלאכה קשה: ומביאו לעוה"ב שמכבדו בדבר דברים טובים
ונקומים והאלאכה מטיל עליו בלשון רכה ומראה לו לורך השעה
שאיכן יכולין להתפרכס אלא בגיעה יו. בתלמוד ירושל' גרסינן
מעשה בשמיהם. מעשה באחד שהיה מאכיל ללציו פסיוני פעם
שאחת אמר לו אביו מאין לך כל אלה א"ל סנא מה איכפת לך
טקין ואכול כלו לעום ואכול הראשו שקשה לו ושוכ מעשה באחד
:מעשה טבא לרבנן סעודה לתלמידים:

א"ר אבהו כיון אבימי ברי קיים מצות כבוד
 חמשה בני סמכי הוו לי לאבימי בחיי אביו וכי
 הוה אתי ר' אבהו קרו אבבא רהיש ואול ופתח
 ליה ואמר אין אין אדמטאי החם יומא חד א"ל
 אשקיין כיוא אדאיייתי ליה נמנם גחין קאי עליה
 עד דאיתער אסתיעא מלתיה ודרש אבימי
 תליס עט* מזמור לאסף אלהים באו גוים בנחלתך א"ל
 רב יונקב בר אבות לאביי כגון אנא דעד דאתינא
 מבי רב אמא מדלא לי כסא ואמא מזגא לי
 היכי אעביר א"ל מאמך קביל ומאבוך לא תקבר
 דכיון דבר תורה הוא חלש' דעתיה. ר' טרפון
 שהיה טוקן ברחים והיה לו אב זקן שלק המלך בשביל אביו ללא
 לעבודת המלך א"ל בנו אבא טוקן ואני אלך תסתיד לעבודת
 אינו המלך שאין לני קלבה (אי לנזיכא טב לך ואס למלקי טב לך):
 בר"ש ה' בני סמכי הוו לי לאבימי בחיי אביו ואס"ה כי הוה קרו
 ר' אבהו אבבא היה אבימי רץ ופוחק לו ואינו מניק לאחד ונבני
 לילך: אין אין אפתק אפתק. אסתיעא מילתיה בעודו גקין
 לפכיו שהבין במדרש מזמור אקד שנס' תהלים שלא היה מבין בו
 קודם לכן לדורשי יש מפרשים שבמקרא זה לבדו דרש מזמור לאסף
 אלהים באו גוים בנחלתך וגו' קינה לאסף מינעי ליה ודרש כך
 שאמר אסף שירה על שכינה הקב"ה קמתו בעלים ובאבנים
 שבביתו ומתוך כך היתיר פליטה בישראל שאלמלא כך לא נשתייר
 מהם שריד וכה"א כלה ה' את קמתו וילת אש כליון: כגון אנא
 שאני יקיד ואהוב לאבי ויקר לאמי ועושין לי זאת מה אעשה:
 כיון דבר תורה הוא חלשה דעתיה אס תקבל ממנו עבודה:

האשה נקנית פרק ראשון קידושין רנג

הוה ליה ההיא אימא דכל אימת דהוה בעיא
למיסק לפוריא גחין וסליקה [וכל אימת דהוה
נחית נחזא עלויה] אתא וקא משתבח בי מדרשא
אמר ליה עדין לא הגעת לחצי כבוד כלום
זרקה ארנקי בפניך לים ולא הכלימתה. רב יוסף
כי הוה שמע קל כרעא דאימיה אמר איקום
מקמי שכינה דאתיא. א"ר יוחנן אשרי מי שלא
חמאן ר' יוחנן עברתו אמו מת אביו ילדתו מתה
אמו וכן אביו [איני והאמר אביו אמרה לי אם

וכס' יוחסין
א"ל אשר
בך ירוחם
יתוס ר"מ

ההוא מרביניתא הואי]:

רב אסי ה"ל ההיא אימא זקנה א"ל בעינא
תכשיטים עבד לה בעינא גברא נייעיין לך
בעינא גברא דשפיר כוונך שבקה ואול לא"ל
שמע דקאזלה אבתריה אתא לקמיה דר' יוחנן
א"ל מהו לצאת מא"ל לז"ל א"ל אסור לקראת
אימא מהו א"ל איני יודע (ארתח) * [ארתח] ס"ל הוסיין
פורתא הדר אתא א"ל אסי נתרצית לצאת המקום
יחזירך לשלום אתא לקמיה דר' אלעזר א"ל
ח"ו דילמא מירתח רתח א"ל מאי אמר לך א"ל
אשרי מי שלא חמאן שחי אפטר לקיים כבודם ככל הלורך
והוא כענש עליהם: ירביניתא אומנת:
נתרצית לצאת סנור היה שדעתו לקזור למקומו לזבל: יחזירך
לשלום עד מקומך: א"ל ר' אסי לר"א דילמא ק"ו
סירתך רתח עלי ר' יוסקן:

שין
כבוד
יו וכי
ופתח
א"ל
עליה
אבימי
א"ל
אתינא
גא לי
חקבר
טרפון
ביו לנא
לעבודת
ב לך):
יה קרי
ד ונכני
דו גקין
מבין זו
לאספ
דרש כך
באנכים
כשתיר
יו אנא
לעשה:
גנולה:

האשה נקנית פרק ראשון קידושין

המקום וחזקך לשלום א"ל ואי איתא דהתח לא
הוה מסבך לך אדהבי שהכי שמעי לארונה
דקאתי אמר אי ידעני לא נפקא:

ס"ט ת"ר מכבדו בחייו ומכבדו במותו בחייו כיצד
הנשמע בדבריו אביו למקום לא יאמר

שלחוני בשביל עצמי מהרונני בשביל עצמי פטרוני
בשביל עצמי אלא כולהו בשביל אבא. במותו כיצד

היה אומה דבר שמועה מפיו לא יאמר כך אמר
אבא אלא כך אמר אבא מדי הרוני כפרת משכמו

וה"מ תוך י"ב חדש מבאן ואילך אומ'ו"ל לחיי העה"ב:
ית"ר איזהו מורא ואיזהו כבוד. מורא לא עומד

ס"ט במקומו ולא יושב במקומו ולא סותר את
דבריו ולא מכריעו כבוד מאכיל ומשקה מלביש

(ומנעיל) [ומכסה] מכנס ומוציא. איבעיא לתו
הנשמע בדבריו אביו למקום חס מכיר באנשי המקום שמכבדים

את אביו לקלוק לו כבוד לקבל דברים שיאמר נשמו אל
יתלה הכבוד בעלמו ואפי' יודע שיכבדו כאביו אלא יתלה הכבוד

באביו: שלחוני בשביל אבא שהוא לריך (לו) [לי] אבל אם
אינו נשמע למקום בדבר אביו כדבר עלמו אל יתלה באביו שאינו

לו אלא גכאי: הרוני כפרת משכבו עלי יצא כל רע הראוי לבא
על נפשו: מבאן ואילך כבר קבל מה שקבל שאין משפט רשעי

ישראל בגיהנם אלא י"ב קדש:
לא עומד במקומו במקום המיוחד לאביו לעמוד ס"ט בסוד זקנים

עם קבירי נעלה: ולא מכריעו אם היה אביו וקכס אקר
מק דבר הוה תלשה רעיה אם מקבל משפט עולה:

האשה נקנית פרק ראשון קידושין הנד

*משל מי רב יהודה אמר משל בן רב נתן (אמר לב רב) [כה] אושעיא [אמר] משל אב [מיתבי] נאמר *כבר את אביך ונאמר *כבר את ה' מהונך מה לתלן בחסרון כים אף כאן בחסרון כים ואי אמרת משל אב מאי נפקא לי' מינו' לבטול מלאכה]. שאלו את ר' אליעזר עד היכן כבוד אב ואם אמר להם כדו שיטול ארנקי (של דינרים) ויטולנו לים בפניו ולא יכלימנו:

רב הונא קרע שראו באפי רבה בריה אמר איזיל איהו אזי רתח אי לא רתח ודילמא רתח וקעבר *אלפני עור לא תתן מבשול המחיל ליה ויקרא יט ליקריה והא קעבר משום *כל תשחית דעבר לוח דנריס כ בפומבינו ודילמא מ"ה לא רתח דעבר ליה בשעת ריתהיה:

א"ר יצחק בר שילא אמר רב מתנא אמר רב סס חסרא האב שמחל על כבודו כבודו מחול הרב שמחל על כבודו אין כבודו מחול רב יוסף אמר אפילו הרב שמחל על כבודו כבודו מחול שנא' *וה' הולך לפניהם יומם אמר רבא הכי חלוקים גדנר הלכה לא יאמר כראס דנתי פלוגי: משל מי מאכילו ומסקהו ומכדו: ודילמא רתח ואמר לאזנו מידי דריתקיה: וקעבר סב הונא: משום ולפני עור לא תתן מבשול שגורס לזכו לקטוא: בפומבינו במקום התפירה שאינו כסס מדקין בכך כגון בשוליו:

האשה נקנית פרק ראשון קידושין

השתא החם הקב"ה עלמא דיליה הוא ותורה דיליה
 ע"ע"נהיא מחיל ליה ליקריה *הכא תיר' דיליה היא
 מליס הדר אמר רבא אין תורה דילי' היא דכתיב *ובחורתו
 יהגה יומם ולילה [איני והא רבא משקי בי הלולא
 דברי' ודל לי' כסא לרב פפא ולרב הונא ברי'
 רב יהושע וקמו מקמי' לרב מארי ולרב פנחס
 ברי' רב חסדא ולא קמו מקמי' איקפד ואמר הני
 רבנן רבנן והני רבנן לאו רבנן ותו כו' אפ"ה הירור
 מיעבר לי' בעו]:

יט מעשה בר' אליעזר ור' יהושע ור' צדוק שהיו
 מסובים בבית משחה בנו של רבן גמליאל
 והיה רבן גמליאל עומד ומשקה עליהם נתן הכוס
 לר' אליעזר ולא נטלו נתנו לר' יהושע וקבלו א"ל
 ר' אליעזר מה זה יהושע אנו יושבים וגמליאל
 ברכי עומד ומשקה עלינו א"ל מצינו גדול ממנו
 ששימש אברהם גדול הדור היה וכתוב בו *והוא
 עומד עליהם ושמא תאמר כמלאכי השרת נדמו
 לו לא נדמו לו אלא לערביים ואנו לא יהא רבן

הכא תורה דיליה היא בתמיה הכבוד תלוי בתורה ואין יכול
 למקול על כבוד התורה שהיא של הקב"ה : ובחורתו והגה
 כי אם בתורת ה' קפלו ובחורתו יהגה [בתזילה היא כקראת
 תורת ד' ומשלמה וגרסה היא כקראת תורתו] :
 לא נדמו לו אלא לערביים שאמר להם וקמו רגליכם שהערכיים
 משתקיים לאנן רגליהם כדאמרינן בב"מ אמרו לו בערכיים

האשה נקנית פירק חשיעי קירושין רנה

גמליאל בר עומר ומשקה עלינו אמר להם ר' צרוק
עד מתי אתם מניחים כבודו של מקום ואתם
עוסקים בכבוד הבריות הקב"ה משיכרוחות ומעלה
נשיאים ומוריד מט" ומצמיח ארמה ועורך שלחן
לפני כל אחד ואחד ואנו לא יהא [רכן] גמליאל
ברבי עומר ומשקה עלינו:

ת"ר *משני שיבה תקים יכול אפילו מפני זקן זס
אשמאי ת"ל זקן אין זקן אלא חכם שנא' ויקרא יס
*אספה לי שבעים איש מזקני ישראל ר' יוסי מדבר יא
הגלילי אומר אין זקן אלא שקנה חכמה שנא'
*ה' קנני ראשית דרכו יכול יעמוד מפניו ממקום ^{חשלי ח}
רחוק ת"ל תקום והדרת לא אמרתי קימה אלא
במקום שיש הדור יכול יהדרנו בממון ת"ל תקום
והדרת מה קימה שאין בה חסרון כים אף הידור
שאין בה חסרון כים יכול יעמוד מפניו מבית
הכסא ומבית המרחץ ת"ל תקום והדרת לא אמרתי
קשה לנו שמתקוים לאבק רגליהם: ר"ג ברבי כלו' אדם גדול
וכן כל ברבי שנתלמוד:

זקן אשמאי אשם רשע וע"ה: מזקני ישראל גמר זקן מזקני
מה להלן גדולים ומכמים דכתיב אשר ידעת כי הם זקני
העם ושיטרו: אין זקן אלא זה שקנה חכמה ולשון כוטרקון
דבר הכתוב ולק' פריך היינו ת"ק: אלא במקום שיש לו הידור
בעמידתו דהיינו תוך ד' אמות דמוכסא מלתא שפכיו הוא עומד:
יכול יהדרנו בממון יכול יהא הידור זה (קילוק) [הידור] ממון

קימה אלא במקום שיש הדור יכול יעצים עינו
כאילו לא ראהו ת"ל [תקום] ויראת דבר המסור
ללב נאמר בו ויראת מא' היך ר' שמעון בן אלעזר
אמר מניין לזקן שלא יטרוח ת"ל זקן ויראת אוסו
בן יהודה אומר מפני שיבדה תקים אפי' בל
שיבה במשמע ר' חסי הגלילי היינו ת"ק איכא
בתייהו יניק וחכים ת"ק סבר יניק וחכים לא ר'
חסי הגלילי סבר אפילו יניק וחכים:

כ אין בעלי אומניות רשאים לעמוד מפני ת"ח
לג בשעה שעוסקים במלאכתם ולא והא (חניא)
[חנן] כל בעי אומניו' (שבירו שלי') עומדי' בפניהם
לכבודו כמון: יכול יעצים עינו כאלו לא ראהו לקמן פריך
אטו ברשיעי עסקינן: דבר המסור ללב ללבו של עושה הדבר
הוא יודע אם רואהו או לאו לפי שיכול להשמע מעיני הבריות
אלא יחזיקוהו כרשע ושידיכוהו לכף זכות ויאמרו לא ראהו לכך
סאמר ויראת מאלקך שכל מעשנת גלוית לו ויודע כך שלסתור
ולבטל מלותי בתכונת: שלא יטרוח אס יכול לילך דרך אחרת
שלא יעמיד את הלבו: זקן ויראת להכניסוך ויראת לזקן לומר
שאף הזקן ירא: כל שיבדה במשמע ואפי' זקן אשמי: ת"ק
סבר יניק וחכים לא וה"ק ת"ק אין זקן אלא זקן שהוא חכם
אנא' אספה לי אנעים אש מזקני וקטנים היו כדכתוב אשר
ידעת כי הם וגו' אלמא זקנים וידועים היו: ור"י הגלילי דמטו
ליה לקרא מעמעו זקנה מאש ודרש ליה זה שקנה חכמה סבר
אפילו יניק וחכים:

עומדין מפניהם במניאי נכורים קאי כשעובדים בתוך ירושלים:

האשה נקנית פק ראשון קידושין . פנו

ושואלים בשלומם אומרים להם אחינו אנשי
מקום פלוני בואכם לשלום א"ר יוחנן מפניהם
עומדי מפני ת"ח אין עומדים . א"ר (אפי) [יוסי] בר
אבין בא וראה כמה חביבה מצוה בשעתה שהרי
מפניהם עומדים מפני ת"ח אין עומדי ודלמא שאנו
התם דא"כ נמצאת אתה מכשילן לעתיד לבא:

הבי יוזנן הוה קאי מקמי סבי דארמאי אמר
כמה הרפחקי עדו עילוייהו דהני רבא
מיקם לא קאים הידור עכיד להו אבוי יהיב ידא
לסבי רבא משרד שלוהי רב נחמן משרד גוזאי
אמר אי לא תורה כמרה נחמן בר אבא איכא
בשוקא:

נמצאת מכשילן שלא יבאו עוד שיאמרו כנוים את
נעיניהם ולאן מאוס קיבוצ מלוה הוא ואלו בני אדם (הנכנסים)
[המכורים] קאזגים בעיר (היו) ועוסקין במלות לא הוה (לא)
למיקם מקמייהו:

הרפחקי מקראות ולרות וראו נסים הרבה ומופתים . עדו
עלודם עברו עליהם: אבוי יהיב ידוי [לסבי] פושט
ידו לזקנים כל כמה שעוברים אללו וכשעמים עליו: רבא הוה
שולח [שלוסין] לפשוט להם יד אבל הוא עלמו לא: רב נחמן
משרד גוזאי סריסים שהיו תמיד לפניו לפי שהיה שר קתן הנשיא
ואב"ד היו רגילים לעמוד לפניו משרתים להכית ולכופף מאן
דלא לגיית דיכא וכשהיו זקנים עוברים לפניו היה שולק הסריסים
להתזיק בידם אבל הוא עלמו לא (הגד) [שלא] לזלול בתורהו
דאמר אי לאו תורה כמה נאמן איכא בשוקא הילכך אין קשיבותי

שין
עינו
מסור
לעור
אוסו
י"ל
איכא
א"ר
ת"ח
חניא
נניהם
פריך
הדבר
הברות
הו לכך
לסמור
אקרת
לומר
ת"ק
א חכם
אשר
דמטו
ה סנה
שלים:

כא א"ר אייבו א"ר ינאי * אין ת"ח רשאי לעמוד
 בפני רבו אלא שחרית וערבית כדי שלא
 סס
 סס ע"נ יהא כבודו מרובה מכבוד שמים א"ר אלעזר כל
 תלמיד חכם שאין עומד בפני רבו נקרא רשע
 קבלת ח ואינו מאריך ימים ותלמודו משתכח שנא * וטוב
 לא יהיה לרשע ולא יאריך ימים כצל אשר איננו
 ירא [מלפני אלהים] מורא זו אינו יודע מהו
 ויקרא יט כשהוא אומר * תקום ויראתהו אומר מורא זו קימה:
 לו תניא * בניס אתם להי אלהיכם בזמן שאתם
 דברי יד נוהגים מנהג בניס אתם קרוים בניס
 [אין אתם נוהגים מנהג בניס אין אתם קרוים
 בניס] דברי ר' יהודה ר' מאיר אומר בין כך
 ירויח ד ובין כך קרויים בניס שנא * בניס סכלים המה
 כשכיל עלמי אלא כשכיל תורה . ואית דמסרשי אביי יהיב ידיה
 לסבי מכבד עלמו בזקנים ופושט להס ידו שיטען הוא עליהם רבא
 משדר שלוש' שיכאו לקראתו לכבודו וכן רב כקמן ולית' דכל היכא
 דגרסיכו יהיב ידא להטען אקריס עליו ולא להטען הוא על אקריס
 כדאמר ס"ק דיומא נ"ל הוה סקי כירדכא אחא רבה בר בר קנה
 יהיב ליה ידא שיטען ר"ל עליו וילא לשפת הכהר :
 מכבוד שמים שהרי פכי יולרו איכו מקבל אלא שקרית וערבית
 הלכך מי שעומד ספכי רבו שקרית אין רשאי לעמוד ספכיו
 אלא ערבית : וטוב לא יהיה לרשע אין טוב אלא תורה שכאמר
 כי לקח טוב אלמא תלמודו משתכח ולא יאריך ימים אלא כלל
 ומה טעם לפי שאיכו ירא ומורא זו קימה היא כדמסרש
 ואזיל (טויראת) :

האשה נקנית פרק ראשון קידושין רנו

ואומר *בנים לא אמון בם ואומר * [זרע מרעים] דנר' לנ
בנים משחיתים ואומר * והיה במקום אשר יאמר ישיבה פ
להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי מאי קושע נ
ואומר וכי תימא סכלים הוא דמיקרו בני כי לית
בהו הימנותייהו לא מקרו בני ת"ש ואומר בנים
לא אמון בם וכי תימא כי לית בהו הימנותייהו
הו"א דמיקרו בני כי פלחי לע"ז לא מקרו בני
(ואימא) [ת"ש ואומר] זרע מרעי' בנים משחיתים
וכי תימא בנים משחיתים מיקרו בני מעליא לא
מיקרו [ת"ש] ואומר והיה במקום אשר יאמר
להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי :

כתוב *ובני ישראל אכלו את המן ארבעים שנה כב
עד בואם אל ארץ נושבת את המן אכלו לח
עד בואם אל קצה ארץ כנען או אפשר לומר עד שנות טו
בואם אל ארץ נושבת שכבר נאמר אל קצה ארץ
כנען ואי אפשר לומר אל קצה ארץ כנען שהרי

וכי תימא סכלי דמחקרי בנים כשאין בהם אלא שנות הוא
דמקרו בנים אבל כשהם רשעים דלית בהו הימנותא לא
מיקרו בנים : משחיתים דהיינו ע"ז כדכתיב פן תשקיתון
ועשיתם פסל וגו' : בני מעליא לא מיקרו עוד לעולם : ת"ש
דהדרי איקרי בני אל חי על ידי תשובה :
אל ארץ נושבת מעבר הירדן ואילך שהיא קטנה מארץ סיוון
ועוג כדאשכחן במשה שהיה מתאוה לכנס לה וקרי לה טובה :
קצה ארץ כנען בערבנות קואב שסמיה משה שהיא ארץ האמורי

כבר נאמר עד בואם גו' הא כיצד בו' באדר מת
 משה ופסק מן מליירד והיו מסתפקין ממן שבבליה'
 עד ט"ז בניסן. תניא אידך וכני ישראל אכלו את
 המן ארבעים שנה וכי מ' שנה אכלו והלא מ'
 שנה חסר ל' יום אכלו אלא לומר לך עוגות
 שהוציאו ממצרים טעמו בהם טעם מן. תניא
 אידך בו' באדר מת משה וכו' באדר נולד מנין
 דנבי' לך שבד' באדר מת שנא' *וימת שם משה עבד ה'
 וכתוב *ויבכו בני ישראל את משה [בערכות
 מואב שלשים יום] וכתוב *ויהי אחרי מות משה
 עבד ה' וכתוב *משה עבדי מת ועתה קום עבור
 וגו' וכתוב *עברו (בתוך) [בקרב] המחנה וצוו את
 העם [לאמר הכינו לכם צידה כי בעוד שלשת
 ימים אתם עוברי' את הירדן] וכתוב *והעם עלו
 מן הירדן בעשור לחדש הראשון צא ממנו ל"ג
 ימים למפרע הא למדת שבד' באדר מת משה.
 ועל ספת הירדן שהיא קלה בניסת ארץ כנען: חסר ל' שנסתפקו
 מעוגות שהוליו ממלרים דכתיב ויסעו מאילים ויבאו כל עדת
 בני ישראל אל מדבר סין אשר בין אילים ופיץ סיני בצמחה עשה
 יום לקדש השני וכתוב בתריה בשנתנו על סיה הנשר וגו' וכתוב
 הכני מוטיר לכם לקס מן השמים אלמא בי"ו באייר המן התקיל
 לירד: ויבכו בני ישראל שלשים יום עמדו בערכות מואב לבכי
 ומשכלטוה יהושע להסיעם הכינו לדה' ג' ימים ובשלישי עברו את
 הירדן כדכתיב בעוד שלשת ימים וכתוב בעשור לקדש הראשון:
 צא ל"ג למפרע והס' י' דניסן כ"ג דאדר למפרע והוא ז' באדר

הא
 ומנין
 בן כ
 לצא
 (היו)
 וממ
 מש
 מצו
 ואינ
 שא
 לעה
 והכ
 ותל
 העו
 ודוכ
 אפי
 שק
 העו
 פיר
 את
 מלו

האשה נקנית פרק ראשון קידושין רנח

ומנין שבז' באדר נולד משה שנא *ויאמר אליהם דניי לא
בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד
לצאת ולבא שאין תלמוד לומר היום מה ת"ל היום
(היום מלאו ימי ושנותי) מלמד שיושב הקב"ה
וממלא שנותיה של צדיקים מיום ליום ומחדש
לחדש שנא *את מספר ימך אמלא:

שמות כג

משנה כל העושה מצוה אחת מטיבין לו ומאריכין כג
לו ימיו ונוחל את הארץ וכל שאינו עושה לש
מצוה אחת אין מטיבין לו ואין מאריכין לו ימיו ע"כ
ואינו נוחל את הארץ: גמ' ורמינהו אלו דברים
שאדם אוכל מפירותיה בעה"ז והקרן קיימת [לו]
לעת"כ אלו הן כבוד אב ואם וגמילות חסדים
והכנסת אורח' והבאת שלום בין אדם לחבירו
ותלמוד תורה כנגד כולם. א"ר יהודה ה"ק כל
העושה מצוה אחת יתירה על זכוותיו מטיבין לו
ודומה כמו שמקיים כל התורה כולה מכלל דהנך
אפי' בחדא נמי אמ' רב שמעיה לומר שאם הייתה
שקולה מכרעת וכל העושה מצוה אחת יתירה

ו' ימים עברו מחנו וכ"ג הרי כ"ט שאדר קסר הוה:

העושה מצוה אחת מפרט בגמ': מטיבין לו משמע צהאי עלמא:
ונוחל את הארץ קיי העה"כ: אלו דברי' וכו' הכי הוא דאוכל
פירות והקרן קיימת אבל מלו' אחריתי לא ואכן תכן מטיבין לו וכוכל
את הארץ: מכלל דהנך אפי' חדא נמי ואפילו לא קייס שאר
מלות צתמיה והא רונא עומת הוא: שאם הייתה שקול' מכרעת

על זכויותיו מטיבין לו ורמינהו כל שזכויותיו מרובין מעונותיו מריעין לו ודומה כמי ששרף כל התורה כולה ולא שייר ממנה אפילו אורת אחת וכל שעונותיו מרובים מזכויותיו מטיבין לו ודומה כמי שקיים כל התורה כולה ולא חיסר אות אחת ממנה אמר אביו מתניתין דעבדין ליה יום טוב ויום ביש רבא אמר הא מני ר' יעקב היא דאמר שכר מצוה בהאי עלמא ליכא:

כר דתניא ר' יעקב אומר אין לך כל מצוה ומצוה שכתובה בתורה שמחן שכרה בצדה שאין תחיית המתים תלויה בה. בכבוד אב ואם

הא דקתני אלו דברים במצלה עכות ומצלה זכיות קאזר ויש במצלה זכיות אחד מאלו מכרעת את הכף כלו הוי רובא זכיות ואינו לריך למצוה יתירה דמתני' וכי לית בה קדא מהכי לריך למצוה יתירה: מריעין לו צעה"ז לכקותו מעונותיו שיטול שכר שלם: מטיבין לו לשלם לו שכר מצותיו בקייו כדי לטורדו: מתניתין דקתני מטיבין ומריעין: דעבדין ליה יום טוב ויום ביש מי שעושה מצוה יתירה דהווי רובא זכיות מתקנין לו צעה"ז יום טוב שכפרעין ממנו עונותיו וזה תיקון יום טוב לו לעה"ב. וכל שעונותיו מרובים מזכויותיו דקתני מריעין לו הייכו דעבדין ליה הזמנת יום ביש שמאלמין לו שכר מצותיו כאן להיות מתוקן לו יום רע (והנא דידן דקתני מטיבין לו לעה"ב הוא דקאמר): רבא אמר לעולם כדאמרן מעיקרא מטיבין לו בשכר פירות וקרן קיימת והך מתני' דקתני מריעין ר' יעקב היא: שאין תחיית המתים תלויה באותו מתן שכר להודיעך שאין

האשה
כתיב
הקן
שאמר
לכירה
נפל
ומיו
טוב
לאו
בעביר
למעש
תפוש
ס"ד
מתן
הדבר
אותה
מחשב
הוא
הקב"ה
וכבר
מצד
טובה
ודריו
עושה
עד
לשנות

האשה נקנית פרק ראשון קידושין רנט

כתיב *למען יאריכון ימיו ולמען ייטב לך בשלוח דברי' ס
הקן כתיב *למען ייטב לך והארכת ימים הרי' סס כב
שאמר לו אביו עלה לבירה והבא לי גוזלות ועלה
לבירה ושלה את האם ונטל את הכנים ובחזרתו
נפל ומת היכן טובות ימיו של זה והיכן אריכות
ימיו של זה אלא למען ייטב לך לעולם שכולו
טוב ולמען יאריכון ימיו לעולם שכולו ארוך ודלמא
לאו הכי הוה ר' יעקב מעשה חזא ודלמא מהרהר
בעבירה הוה מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה
למעשה ודלמא מהרהר בע"ז הוה וכתיב *למען יחזקאל יד
חפוש את [בית] ישראל בלבם איהו נמי ה"ק אי
ס"ד שבר מצוה בהאי עלמא אמאי לא אגין מצוה
מתן שבר אלא לעה"כ: ודילמא לא הוי הכי לא אירע
הדבר הזה לעולם אלא מאריכון ימיו ושנותיו חמש: ודילמא
אותה שעה מהרהר בעבירה הוה ולא היה לבו לשמים. ומשני
מחשבה רעה ומעשה לא עשה אין הקב"ה מצרפה למעשה ולא
הוה [לו] ללקות. וכתבו בתוס' ונאזה"ע איפכא ומשנה רעה
הקב"ה מצרפה למעשה דכתיב מקום אפיך יעקב תכסך בוש
וכברת לעולם ולא מליכו מעשה עשו ליעקב שום רעה אלא
ממשנתו הרעה אשר קשב עליו מצרפה הקב"ה למעשה ומשנה
טובה של אזה"ע אין הקב"ה מצרפה למעשה כדכתיב דכתיב
ודריוש עד מעלי שמא הוה משתדר לשונות" פירוש שהיה דריוש
עושה בכל כחו להכיל דכתיב קגוב אריות אלמא אע"ג שהלילו
עד הערב קאמר קרא שלא הלילו אלא מנקא להלילו מדכתיב
לשונותיה ולא כתיב ואזניה ע"כ: למען חפוש שתפסו בלנס

ח
כ

עלירה כי הוכי דלא לוחי לודי הרהור והא"ר
אלעזר שלוחי מצוה אינם ניווקין [החם בהליכתן
שאני והא"ר אלעזר שלוחי מצוה אינן ניווקין] לא
בהליכתן ולא בחזרתן החם סולם רעוע הורה
דקביע הזיקא וכל היכא דקביע הזיקא לא סמכינן
שאורל והרגני. אמר רב יוסף אלמלא דרשיה
אחר להאי קרא בר' יעקב בר ברתיה לא חטא
ואחר מאי חזא א"ר כי האי גוונא חזא וא"ר לישנא
(דגברא רבא) [רחוצפית המתורגמן] תוא דהוה
גריר ליה דבר אחר אמר פה שהפיק מרגליות
ילחך עפר נפק וחטא:

כה רמי ליה רב טובי בר רב קיסנא לרבא תנן כל
העושה מצוה אחת מטיבין לו עשה אין לא
עשה לא ורמינהו ישב ולא עבר עבירה נותנים
לו שכר כעושה מצוה. א"ל החם כגון שבא דבר
עבירה לידו וניצל הימנה. כי הא דר' חנינא בר

החכורי ע"ז דנהא משתעי קרא: והאמר ר"א כו' ופיכי אמרי
דר' יעקב מעשה חזא: איך אלך ואע"ג דנשליקותא דמריה סוה
מסתמי מהיזיקא דקניעא: אלמלא דרשיה אחר לחאי קרא
דלמען ייטב לך לעה"ב לא חטא דליהו כמי כה"ג חזא חזא חזא
שכר בעולם וילא לתרנות רעה: דבר אחר קזיר:
החם שבא דבר עבירה לידו הסוה ישן ולא עבר עבירה דקאמ'
כוטל עליו שכר בעבירה שנא לידו וכפה ילחו ולא עבר חזק

שכר בעולם וילא לתרנות רעה: דבר אחר קזיר:

הא
פפי
נפשי
(שכר)
ביה
ליח
שמה
בא
לידו
דברו
ר' צ
לי
איכא
הא
ויתוב
הא
צער
מלוה
המרק
לכופ
דלא
הנוע
הסיק
אין
לאות
ידעת

האשה נקנית פרק ראשון קידושין רס

פפו תבעתיה ההיא מטרוניתא אמר מלתא ומלי
 נפשיה שיחנא וכיכי אמרה הוא מלתא ואיחסי
 (שבקה) ערק טשא כההוא כי בני דכי הוו עיילין
 ביה בתרין אפוי ביממא הוו מתוקין למחר אמרי
 ליה רבנן מאן נטרך אמר להו שני *נושאי קיסר מ
 שמרוני כל הלילה אמרי ליה שמא דבר *עבירה גי' הגמ'
 בא לידך ונצלת הימנה דחניא כל הבא דבר עבירה דבר יבדוק
 לידו וניצל הימנה עושים לו גם *גבורי כח עושי תלי' קנ
 דברו לשמוע בקול דברו כגון ר' צדוק [וחביריו.
 ר' צדוק] תבעתיה ההיא מטרוניתא אמר לה חלש
 לי לבאי ולא מצינא איכא מירי למיכל אמרה ליה
 איכא דבר טמא אמר לה מאי נפקא מיניה דעביד
 הא אכיל הא שגרא תנורא קא מנחת ליה סליק
 ויחיב בגויה אמרה ליה מאי האי אמר לה דעביד
 הא נפיל בהא אמרה ליה אי ידעי כולי האי לא
 צערתיק. רב כהנא הוה מזבן דיקולי תבעתיה
 מלוה יתירה מזו: תבעתיה לזכות: טשא כטמן: בי בני בית
 המרסן: הוי מתוקי שמוין נו מזיקין: כגון ר' צדוק שלבש כס
 לכוף ילכו להתגבר כספלי קוכו: אמר מאי נ"מ *דהא מלתא ע'
 דלא כזדמן לי חלל מאכל טמא יט לי ללמוד מכאן דעביד האי כהרי"ף
 הנועל ארמי' ראוי למאכל טמא: שגרא תנורא אותה הככרית על ע"י
 הסיקה את התכור לללות דבר הטמא טס ואשה גדולה היתה
 שאין יכול להפטר ממנה ומסור צידה להורגו: קא מנחא ליה
 לאותו ללי בתוכו: נפיל בהא נחור של גיהנם: אי ידעי אלו
 ידעתי שקמור עליכט הדנר כ"כ: דיקולי סליס שהכשים כותכות

ההיא מטרוניתא אמר לה איזיל איקשיט נפשאי
סליק זקת נפיל מאיגראה לארעא אתא אליהו
קבליה א"ל אטרחתן ד' מאות פרסי א"ל מי גרם
לי לאו עניותא יהב ליה שיפא דדינרי :

כו רמי ליה רבא לרב נתמן תנן אלו דברים שאדם

עושה אותן אוכל פירותיהם כעה"ו והקפן

קיימת לו לעה"ב ואלו הן כבוד אב ואם וגמילות

חסדים והבא' שלום שכין אדם לחבירו ות"ת כנגד

כולם. בכבוד אב ואם כתיב *למען יאריכון ימך

ולמען ייטב לך. בגמילות חסדים כתיב *רודף

צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד. ובהבאת

שלום לד' שלום כתיב *בקש שלום ורדפהו. וא"ר אבהו אתיא

רדיפה רדיפה כתיב הכא בקש שלום ורדפהו

לדברים ל' וכתיב החם רודף צדקה וחסד. בת"ת כתיב *כי

הוא חייך ואורך ימך אי הכי בשלוח הקן נמי

כתיב *למען ייטב לך והארכת ימים ליתני נמי

[הא] תנא ושייר. תני תנא אלו דברים ואת אמרת

תנא ושייר אמר רבא ר' אירי אסברא לי *אמרו

שם פלכיהן: אטרחתן שהייתי במקום אשר רפוק ד' מאות

פרסי: לאו עניותא נתמיה אס לא העניות לא הולכת להיות

עסקי במלאכת נשים: שיפא אס כלי: דינרי זהונים:

יאריכון ימך לעה"ב: ייטב לך נקיך: ימצא חיים לעה"ב:

צדקה וכבוד נעה"ז: חייך נעה"ז: ואורך ימים

לעה"ב: בשליחות הקן נמי וכו' וליתכיה: ר' אירי אסברא ל

אינו דומה לאלו דהכך כולהו הנרות נהכין ממנו ומכלא

ס
פ' ופנין
וי"ט
דכ"ה
ושלי כא
תליס לד
דברים ל'
שם כנ
ישעיה ג

הא
צדיק
טוב
זהו
שאינ
ידיו
רע
רע
הזכות
כי טו
פירור
*ויאב
שעוש
אין ל
למעש
ויקשמ
ה' ול
חשב
לשמים
[דנהא]
נשלוח
כי פרי
רע לש
ואינו
לו פיר
פירות

האשה נקנית פרק ראשון קידושין רסא

צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו וכי יש צדיק
טוב וצדיק שאינו טוב אלא טוב לשמים ולבריות
זהו צדיק טוב. טוב לשמים ורע לבריות זהו צדיק
שאינו טוב כיוצא בדבר *אוי לרשע רע כי גמול
ידיו יעשה לו וכי יש רשע רע ויש רשע שאינו
רע אלא רע לשמים ורע לבריות זהו רשע רע.
רע לשמים ואינו רע לבריות זהו רשע שאינו רע.
הזכות יש לה קרן ויש לה פירות שנא' אמרו צדיק
כי טוב כי פרי וגו'. עבירה יש לה קרן ואין לה
פירות שנא' אוי לרשע רע וגו' ואלא מה אני מקיים
*ויאכלו מפרי דרכם וממועצותיהם ישבעו עבירה
שעושה פירות יש לה פירות ושאין עושה פירות
אין לה פירות. מחשבה טובה הקב"ה מצרפה
למעשה שנא' *אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו
ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי
ה' ולחושבי שמו מאי ולחושבי שמו א"ר אסי אפי'
חשב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה מעלת
לשמים וטוב לבריות ונהיה כתיב כי פרי מעלליו [יאכלו]
[דנהאי קרא כתיב כי טוב כי פרי מעלליו] יאכל נקייו אבל
נשלות הקן טוב לשמים הוא ואין כאן טוב לבריות ולא כתיב זיה
כי פרי מעלליו יאכל הילכך לא תכיה גבי אוכל פירותיהן זעה"ז:
רע לשמים ורע לבריות כגון רולק וגזלן וגנב: רע לשמים
ואינו רע לבריות מגלה עריות מבזה מועדים אוכל קלב: אין
לו פירות אין כפרעין מטנו יותר מכדי רשעו: עבירה שעושה
פירות כגון קלול השם שאדם קשוב עובר עבירה ואקרים למדין

ישעיה ג

ישעיה ג

חפלי א

חללכי נ

ויבזז

ויבזז

ויבזז

ויבזז

ויבזז

ויבזז

ויבזז

ויבזז

ויבזז

ויבזז

ויבזז

עליו הכתוב כאלו עשאה מחשבה רעה אין הקב"ה
 מצרפה למעשה שנא' *און אם ראיתי בלבי לא
 ירחיקו וישמע ה' ואלא מה אני מקיים *הנני מביא אל
 העם הוזה רעה פרי מחשבותם מחשבה העושה
 פירות הקב"ה מצרפה למעשה מחשבה שאין בה
 פרי אין הקב"ה מצרפה למעשה ואלא הא דכתיב
 יחזקאל *למען תפוש את [בית] ישראל בלבם אמר רב
 אחא בר יעקב ההוא בע"ז הוא דכתיב דאמר מר
 חמורה ע"ז שכל הכופר בה כמורה בכל התורה
 כולה עולא אמר כדרב הונא דאמר רב הונא כיון
 שעבר אדם עבירה ושנה בה הותרה לו הותרה
 לו ס"ד אלא נעשית לו כהיתר. א"ר אבהו משום
 ר' חנינא נוח לו לאדם שיעבור עבירה בסתר
 ואל יתחלל שם שמים וכו' כמו שכתוב למעלה
 במסכת חגיגה*:

פרק אין
 דירשין
 חלחליד
 כו
 ס

הבן התם אין מקיפין בחלול השם אחד שונג ואחד
 מזיד. מאי אין מקיפין אמר מר זוטרא שאין
 עושין כחנוני המקיף. אמר מר בר רב הונא לומר
 הימנו לעשות כן: מחשבה שעושה פירות שקיים מקשנתו
 ועשה: מצרפה למעשה וכפרעין ממנו אף על המקשנה: עולא
 אמר הא דכתיב פרי מקשנותם נעונו וסוכה כתיב כי הדר
 מהרהר לעשות מלטרפת למעשה ואפילו לא עבד לה אין קורתו
 לשם שמים אלא שלא הולך לה כדרך הונא דאמר כעשית
 לו כהיתר:

אין עושין לו כחנוני המקיף לאדם פעמים רבות וגובה כל

הא
 ת"ר
 עצמו
 את
 טובה
 טובו
 נידון
 אחת
 כולו
 את
 אחד
 זה
 בן
 באחת
 לא
 הקפוי
 כפרעין
 העוכו
 עיזי
 לפי ש
 כל
 מעשיו
 מכריע

האשה נקנית פרק ראשון קידושין רסב

שאם הייתה שקולה מכרעת:

ת"ד לעולם *יראה אדם עצמו כאלו חציו חייב כח
וחציו זכאי עשה מצוה אחת אשריו שהכריע ^{סס}
עצמו לכף זכות. עבר עבירה אחת אוי לו שהכריע ^{סס ע"ג}
את עצמו לכף חובה שנא' *וחוטא אחד יאבד ^{קהלת ט}
טובה הרבה בשביל חטא יחידי שחטא איבד ממנו
טובות הרבה ר"א בר שמעון אומר לפי שהעולם
נידון אחר רובו והיחיד נידון אחר רובו עשה מצוה
אחת אשריו שהכריע את עצמו ואת כל העולם
כולו לכף זכות עבר עבירה אחת אוי לו שהכריע
את עצמו ואת כל העולם לכף חובה שנא' זחוטא
אחד יאבד טובה הרבה בשביל חטא יחידי שחטא
זה אבד ממנו ומכל העולם טובות הרבה. ר' שמעון
בן יוחאי אומר אפי' צדיק גמור כל ימיו ומרד
באחרונה אבד את הראשונות שנא' *צדקת הצדיק ^{יחזקאל יג}
לא תצילנו ביום פשעו ואפי' רשע גמור כל ימיו
הקפותיו ניקד אין עושין כך מלמעלה למקללי השם אלא
כפרעין מיד: שאם הייתה כף המאזנים שקולה ויש באחד
העונות קליל השם מכריעין את הכף לקונה והאי מקיפין לשון
עיוכי כמו אין מקיפין בנבעי אקפיכהו ואידמו שמקרב זאת אלל
זאת ומעיין אם דומות:

לפי שהעולם נידון אחר רובו וכו' יראה אדם עלמו כאלו שקול
כל העולם מקלה לדיקים ומקלה רשעים וכאלו
מעשיו שקולים במקלה על מקלה עשה מצוה אחת כמלאו זכויותיו
מכריעין וכמלא לדיק ועל ידו כל העולם הוכרע להיות רובן

ועשה תשובה באחרונה אין מזכירין לו שום רשעו
יחזקאל יג' שנא *ורשעת הרשע לא יכשל בה ביום שובו
מרשעו וניהוי כמחצה עונות ומחצה זכיות אמר
ריש לקיש כחזה על הראשונות :

כט משנה כל שישנו במקרא ובמשנה ובדרך ארץ
לא במהרה הוא חוטא שנ' *והחוט המשולש
לא במהרה ינתק. וכל שאינו לא במקרא ולא
במשנה ולא בדרך ארץ אינו מן הישוב :

ל יג"ר אלעזר בר צדוק למה צדיקים נמשלי' בעה"ז
לאילן שכולו עומד במקום טהרה ונפו נוטה
למקום טומאה נקצץ נופו (נמצא) כילו עומד במקום
טהרה. כך הקב"ה מביא יסורים על צדיקי' בעה"ז
כרי שירשו העה"ב שנא' *והיה ראשיתך מצער
ואחריתך ישנה מאד ולמה רשעים דומים בעה"ז
לאילן שכולו עומד במקום טומאה ונפו נוטה למקום
טהרה נקצץ נופו כילו עומד במקום טומאה כך
הקב"ה משפיע להם טובה בעה"ז כדי לטורדן

לדיקים : וניהוי לדיק שמרד כמחלה עונות וכמחלה זכיות ולמה
אבד את הראשונות : בחזה מתחרט על כל הטובות שעשה :
למה צדיקים דומים בעה"ז ניסורין הנאים עליהם : ונפו
כלומר מעט ממנו : נקצץ ממנו כופי : כך נמרצים מן
הלדיקים מיעוט עונות שבידם וכמלאו כולם נקיים : ולמה
רשעים דומים בעה"ז בטובה שמשיעים להם : נופו מעט
ממנו ואף אלו יש בידם מיעוט טובות וזכיות : נקצץ נופו קבול

יחזקאל יג' שנא *ורשעת הרשע לא יכשל בה ביום שובו

האשה נקנית פרק ראשון קידושין רסג

ולהורידן למדרגה התחתונה של גיהנם שנא' *יש משלי יד
דרך ישר לפני איש ואחריתה דרכי מות :

וכבר היה ר' טרפון וזקנים מסובין בעליית בית לא
נתזה בלוד נשאלה שאלה זו בפניהם תלמוד

גדול או מעשה גדול. נענה ר' טרפון ואמר מעשה
גדול נענה ר' עקיבא ואמר תלמוד גדול. נענו כולם

ואמרו תלמוד גדול שהתלמוד מביא לידי מעשה.
חניא ר' יוסי אומר גדול תלמוד שקדם לחלה מ'

שנה. לתרומות ומעשרות נ"ד. לשמיטים ס"א.
ליובלות ק"ג. ק"ג ק"ד הויין קסבר יובל מתחלתו

שכרם היא קליטת כופס : למדרגה אשלו"ה כדרך שעושין
זדרגות לקרילים שסביבות המגדלים (שמגביהין) [כשמגביהין]

קרקעותם : יש דרך ישר לפני איש כשרואין הרשעים שלוהין
כראה דרכן צעיניהם ישרה ואקריה של אותה שלוח הזמנת

דרכי מות היא :

בית נתזה שם האיש : שהתלמוד מביא לידי מעשה כמלא
שניהם נידו : גדול ח"ת שקדם לחלה ארבעים שנה

כשילאו ממלרים כתנה להם תורה בקודש השלישי ובקלה לא
כתקיינו עד שכנסו לארץ דכתיב צבאכם ואמר מר נאוכה ביאה

זו מכל ביאות שבתורה דכתיב זהו כי תבואו וכאן כאמר צבאכם
משכנסו לה ובתרומות ומעשרות לאמר כיבוש וקילוק דכתיב

תבואת זרעך שיהא כל אחד מכיר קלקו והן י"ד שנה הרי כ"ד
ומשם התקילו למנות שמיטין כדאמרי' בערכין ועשו שמיטה לסוף

שנעה הרי ס"א שנים ולסוף כ' עשו יובל הרי ק"ג : מתחלתו

סיכום המבוא על קידושין רסג

האשה נקנית פרק האשון קידושין

הוא משמט. וכשם שהתלמוד קודם למעשה
 כך דינו קודם למעשה כדרך המנונא דאמר רב
 המנונא אין תחלת דינו של אדם אלא על דברי
 חשלי יי תורה שנא *פוטרי מים ראשית מדון וכשם שדינו
 תלי קה קודם למעשה כך שכרו קודם למעשה שנא *ויתן
 להם ארצות גוים ועמל לאומים יירשו בעבור ישמרו
 חקיו ותורותיו ינצורו: פיסקא כל שאינו לא
 במקרא ולא במשנה אינו מן הישוב. א"ר יוחנן
 ופסול לעדות. ת"ר האוכל בשוק הרי זה דומה
 לכלב וי"א פסול לעדות. אמר רב אידי בר אבין
 מא הלכה כו"א. דרש בר קפרא רגזן *לא עלתה בידו
 אלא רגזונתו ולאדם טוב מטעמים אותו מפרי

משמט מתקלת השנה מיה"כ עבדים נפטרים ושדות קוהות
 ועדיין לא עברו אלא מ"ט אבל שביעית אינה משמטת אלא בסופה
 דכתיב מקץ שבע שנים תעשה שמטה לסוף שבע שנים לפיכך כל
 שנה שביעית נמכין ס"א: תחלת דינו ליום הדין תקלת מביעות
 שעליו מפכי מה לא עסקת בתורה: פוטרי מים סורק עול תורה:
 ראשית מדון הוא תקלת דינו ואין מים אלא תורה דכתיב הוי
 כל למא לכו למים: וכשם שדינו פורענות תורה קודם לדין
 פורענות מעשה: כך שכרו אס עסק בתורה קודם לשכר מעשה:
 בעבור ישמרו חקיו ואמר מר לעיל תשמרו זה משנה: ינצרו
 יקיימו: ופסול לעדות דכין שאינו מן הישוב אין מקפיד על
 גי' רש"י *עדות שקר ואין לו בו בוש פנים: האוכל בשוק הואיל ואין
 בגו' אין מקפיד על כבודו אין בוש לזלזל כבודו וליפסל: לא עלה בידו
 חקסיד על עמו ואין לו בוש פנים

הא
 מעשי
 ולא
 תניא
 ע"מ
 נאכרו
 שנא
 פסוק
 על די
 אלא ה
 נדינא
 אוסיף
 המקו
 שהרי
 הלכו

האשה נקנית פרק ראשון קידושין רסד
מעשיו בעה"ז. וכל שאינו לא במקרא ולא במשנה
ולא בדרך ארץ דור הנאה ממנו שנא' *ובמושב תליס א
לצים לא ישב מושבו מושב לצים:

האיש מקדש

פרק שני

תניא ר' יהודה אומר המתרגם פסוק כצורתו לב
הרי זה בדאי והמוסיף עליו הרי זה ממ
מחרף ומגרף:

ע"מ שאני שונה חוקיהו אמר הלכות ור' יוחנן אס
אמר תורה מתיבי איהו משנה ר"מ אומ' הלכות

בשכרו אלא כקש בשרו ברגזותו ולא כשכר כלום: דור כדור:
שנא' ובמושב לצים לא ישב וזה שאינו באחד מאלו במה
יתעסק אם לא בליכות:

פסוק כצורתו שנא לקסר תוספת התרגו' שלנו לומר לא אתרגם
פסוק זה אלא כצורתו כגון לא תענה על ריב לא תכהד
על דיכא הרי זה בדאי (דאדרבה מלוא היא להוליא הדין לאורה
אלא הכי מתרגטיכן לא תתמכע מלאלפא למאן דמתבעי מיכך
נדיכא): והמוסיף עליו שנא לומר הואיל וכיתן רשות להוסיף
אוסף גם אכי כל מקום שארעה: הרי זה מחרף מזה את
המקום ומשנה את דבריו ואונקלום כשהוסיף לא מדעתו הוסיף
שהרי בסיכי כיתן (התרגום) אלא שנשתכח וקזר ויסדו כדאמר'
במגילה ואם שכל זה תרגום:

הלכות הלכה למשה מסיני: תורה קס"ד תורה שנכתב:

שסע"ז ר' יהודה אומר מדרש *מאי תורה מדרש תורה
 וה"מ דאמר לה חנינא אבל אם אמר לה תנא
 אנא עד דחני הילכתא סיפרא וספרי וחוספתא
 ע"מ שאני תלמיד אין אומרים (כבן) [כשמעון
 בן] עזאי או [כשמעון] בן זומא אלא כל ששואלים
 אותו בכ"מ דבר אחד בתלמודו ואומרו ואפילו
 במסכת כלה ע"מ שאני חכם אין אומרי' כחכמי
 יבנה בר"ע וחבריו אלא כל ששואלים אותו דבר
 חכמה בכל מקום ואומרה ע"מ שאני גבור אין
 אומרים כאבנר בן נר וכיואב בן צרויה אלא כל
 שחביריו מתייראין ממנו מפני גבורתו על מנת
 שאני עשיר אין אומרים כרבי (אליעזר) [אלעזר]
 בן חרסום וכרבי אלעזר בן עזריה אלא כל שבני
 עירו מכבדים אותו מפני עושרו ע"מ שאני צדיק
 אפילו רשע גמור מקודשת שמא הרהר תשובה
 מדרש ספרא וספרי שהן הלכות של מדרשי (ספר ויקרא)
 [מקראות]: ה"ג מאי תורה מדרש תורה: בן עזאי ובן זומא
 תלמידי' היו וצפורים ולא באו לכלל סמיכה ולא היה צימיהם
 כמותם בתורה כדתנן משמת בן עזאי נטלו והסקדנים: בכל
 מקום ווא' מן המקומות: ואפי' במסכת כלה שאין עומק בה
 וברייתא היא וכך היא שנוייה כלה בלא ברכה אסורה לנעלה
 כנדה: דבר חכמה מילתא דתליא בסנרא: ר"א בן חרסום
 אמרי' במסכת יומא שהניח לו חניו אלף ספיכות ציס וכנגדן
 אלף עיירות ביבשה: ראב"ע י"ז אלפי' עגלים היה מעשר מעדרו
 כל שחא:

האיש מקדש פרק שני קירושין רסה

כדעתו ע"מ שאני רשע אפי' צדיק גמור מקודשת
שמא הרהר דבר ע"ז בלבו:

עשרה קבין חכמה ירדו לעולם תשעה נטלה לג
א"י ואחת כל העולם כולו עשרה קבין ^ס

יופי ירדו לעולם תשעה נטלה ירושלים ואחת כל
העול' כולו עשרה קבין עשירות ירדו לעולם תשעה
נטלה (רומי) [רומיים קדמונים] ואחד כל העולם
כולו עשרה קבין עניות ירדו לעולם תשעה נטלה
בבל ואח' כל העול' כולו י' קבין גסות הרוח ירדו
לעולם ט' נטלה עילם ואח' כל העולם כולו וגסות

לבבל לא נחית והכתיב *ואשא עיני ואראה והנה ^{זכריה}
שמים נשים יוצאות ורוח בכנפיה' ולהנה כנפים ^{פ' יכ}

ככנפי החסידה ותשאנה את האיפה בין הארץ ^{נדר ע"ש}

ובין השמים ואומר (למלאך) [אל המלאך] הדובר ^{רס"א}

בי אנה המה מוליכות את האיפה ויאמר אלי

לבנות לה בית בארץ שנער וא"ר יוחנן זו חנופה

וגסות הרוח שירדה לבבל אין להכא נחית

חכמה תורה ודרך ארץ: האיפה לעיל מיניה כתיב זאת הרשעה

וישלך אותה אל תוך האיפה ילה"ר שנמסר צידם השליכו

נתוכה כדאמרי' בסנהדרין שדוה צדודא דאנרא ואלו שתי נשים

נשא' ילה"ר של קטופה וגסות הרוח כדכתיב ורוח בכנפיהם היא

גסות הרוח וקטופה נראה צעיני דדייק לה מכנפי הקסידה

שעושה קסידות עם קנרותיה כדאמרי' נאלו טרפות: להכא

האיש מקדש פרק שני קירושין רסה

האיש מקדש פרק שני קידושין

ואשתרכובי הוא דאשתרכוב להתם דיקא נמי
 דכתיב לבנות לה בית ש"מ. אוני והא אמר מר
 סימן לגסות הרוח עניות ועניות בבבל הוא דאיכא
 מאי עניות עניות דתורה דכתיב *אחות לנו קטנה
 ושדים אין לה וא"ר יוחנן זו עולם שזכתה ללמוד
 ולא זכתה ללמד. י' קבין גבורה ירדו לעולם ט'
 נטלו פרסיים וכו'. י' קבין כנים ירדו לעולם ט'
 נטלה מדי וכו'. י' קבין כשפים ירדו לעולם ט'
 נטלו מצרים וכו'. י' קבין נגעים ירדו לעולם ט'
 נטלו חזירים וכו'. י' קבין זנות ירדו לעולם ט'
 נטלו ערביים וכו'. י' קבין עוות ירדו לעולם ט'
 נטלה מישו וכו'. י' קבין שיחה ירדו לעולם ט'
 לבבל: להתם לעולם: דיקא נמי דכתיב לבנות לה בית גבי
 הולכה כתיב להן שתי נשים וגבי קציעיתא פשטא לבנות בית
 לקבוע בבבל כתיב לה דהיינו קנופה לקורה ל"א לבנות ולא בנו:
 מאי עניות דהו"ל סימכא לגסות הרוח: עניות דתורה דאיכה
 נוסה על גסי הרוח דמתוך גסותן אין משמשין כל פורקן ואין
 מקזירים על שמועתם: דכתיב אחות לנו קטנה אלמא עניות
 דתורה בעולם הוא שהיה נה דכיאל כדכתיב ואני הייתי בשושן
 הבירה אר נעילס המדינה וכן מרדכי ילא היה דורס עוסקין
 בתורה ולא זכו אלו חכמים ללמד כאלו לא היה להם שדים
 להכיק אבל בבב זכתה ללמד כדכתיב בעורא כי הכין (ה' את
 לבו להכין בתורה) [לבנו לדרוש את תורת] ה' וללמד (לישראל)
 [בישראל] חק ומשפט: עוות מקורות: ט' נטלה מישו רובן
 מקזרים בדאמרינן לקמן גבי יוספין כו' ובגילהי ס"ק דיבמות:

שיי
השירי' ח

נטל
נטל
[קוד
יומק
[וד
סיפ
קור
בר
מעו
הצנ
כהן
נשח
מוש
וקק
דכש
קלל
קלו
בו
קוט
בכ

האיש מקדש פרק שני קידושין רסו

נטלו נשים וכו'. ו' קבין *שחרות ירדו לעולם ט"ז *שכרו'
נטלה כושן וכו'. ו' קבין שינה ירדה לעולם ט'
נטלו עכרים וא' נטלו כל העולם כולו:

[קודם חומר זה איתא פלוגתא בגמרא המוקדש את האשה בקדשים
דבי חזיר חומר לא קידש ור' יסודה חומר קידש וקאמר ד'
יזכין עלה כחכו וגמרו המוקדש בקדשים לא קידש ורב חזר עדיין היא
במחלוקת וכו' וקאמר גמ' סייב לרב]:

[והא] חניא הצנועין מושכין את ידיה' והגרגרני' נג

חולקים מאי חולקים חוטפים כדקתני

סיפא מעשה בא' שחטף חלקו וחלק חבירו והיו

קוראין אותו בן חמצן עד יום מותו אמר רבה

בר שילא מאי קרא *אלהי פלטני מיד רשע מכא' תלי' עא

מעול וחומץ. (רבא) [רבה] אמר מהכא *למדו יסעיה א

הצנועין מושכין ידיהם ומכו גבי לקס הפכים תכיא מ' שנים

שמיש שמעון הלדיק כשתלמה ברכה בלקס הפכים וכל

כהן המגיעו כזית יש אוכל ושבע יש אוכל ומותר מכאן ואילך

כשתלמה מארה בלקס הפכים וכל כהן המגיעו כסול הלכועין

מושכין ידיהם ממנו ולא מהני להו מידי והגרגרניס קולקים

וקס"ד דהאי קולקין לאו ליטול חלקו המגיעו קאמר כיון

דכשתלמה בו מארה כסול למאי קזי אלא קולקין דרך עילוי מכיס

חלקו לקבירו ונטל כנגדו במקום אחר אלמא אית בהו דין

קלוקה וע"כ הא ר"י. היא דאמר ממוכו הואי ומשכי לעולם אין

בו דין קלוקה ומאי קולקין חלקו המגיעו קאמר וכשאינו שזה לו

קוטף חלק קבירו ואוכל והא דתנן במס' סוכה הככנס' קולקים

בלפון חלקו המגיעו קאמר ובעוד שהיתה בו ברכה: מאי קרא

האיש מקדש פרק שני קידושין

היטב דרשו משפט אשרו חמוץ:
 לד הנניא שמעון העמסוני [ואמרי לה נחמיה העמסוני]
 היה דורש כל אתין שבחורה כיון שהגיע
 דברי' ו*לאת ה' אלהיך תירא פירש אמרו לו תלמידיו
 רבי כל אתין שדרשרת מה תהא עליהם אמר
 להם כשם שקבלתי שכר על הדרישה כך אקבל
 שכר על הפרישה עד שבא ר' עקיבא ולמד את
 ה' אלהיך תירא לרבות ת"ח:

לה ת"ר לאחר פטירתו של ר' מאיר אמר להם ר'
 יהודה לתלמידיו אל יכנסו תלמידי ר"מ
 ע"נ לכאן מפני שקנחרנים הם ולא ללמוד תורה הם

באים אלא לקפחנו בהלכות הם באים דחק
 סומכוס ונכנס אמר להם כך שנה לי ר' מאיר
 המקדש בחלקו בין בקדשי קדשים ובין בקדשים
 קלים לא קדש כעס ר' יהודה [עליהם] אמר להם
 לא כך אמרתי לכם אל יכנסו תלמידי ר"מ לכאן
 מפני שקנחרני הם ולא ללמוד תורה הם באים אלא
 לקפחנו בהלכות הם באים וכי אשה בעזרה מנין
 דקמלן ל' חמסן: אשרו חמוץ הקזיקו יד הכנול להלילו מיד עזקו
 ולא אשרו חמוץ לא גרסי הכא אלא צנ"ק גבי מכין שזקקין לתובע:
 היה דורש כל אתין שבחורה לרביא: פירש שכתירא לרבות
 ש"ס דנר להשוותו למוראו:

קנחרנים מקניעיים: לקפחנו כמו לקפס את שוקו לקץ רגלינו
 בהלכו להודיענו שהם קריפים ואין עומד כנגדם:
 וכי אשה בעזרה מנין דקמני קדשי קדשי' והרי אס יולאים קון

האיש מקדש פרק שני קידושין רסו

אמר רבי יוסי ואמרו מאיר שכיב יהודה כעס כי חמק
יוסי שתק [דכרי] חורה מה תהא עליה וכו' אין כעס כל
אדם עשוי לקבל קדושין לבתו בעזרה ואין אשה לכלל טענו'
עשויה לעשות לה שליח לקבל קדושה בעזרה וא"כ
ועוד דחקה ונכנסה מאו: מורה וכו' רש"א

ה א ו מ ר

פרק שלישי

רב גידל הוה מהפך בהווא ארעא. אויל ר' אבא לו
זכנדה אויל רב גידל קבליה לר' זירא אויל נט
ר' זירא וקבליה לר' יצחק נפחא א"ל המתן עד
שיעלה (עמנו) [אצלנו] לרגל כי סליק אשכחיה
א"ל עני המהפך בחררה ובא אחר ונטלה הימנו
מאי א"ל נקרא רשע ואלא מר מאי טעמא עביד
הבי א"ל לא הוה ידענא השתא נמי ניתבה
לעזרה אפי' לעזרת נשים הם כפסלים ביולא וכשים אין ככנסות
לה כדמתן באבות הטומאות נפ"ק דמס' כלים: לבתו קטנה או
נערה: דחקה ונכנסה מהו וכו' לא הולרכנו לשאל נבהמ"ד מה
יאמרו [אס] קדשה אס קדושין הם אס לאו:
מהפך בהווא ארעא מחזר עליה לקיותה: קבלוה קנל עליה
סיפר דברי לעקמו לר' זירא: לרגל כשדורשים בהלכות
הרגל היו מקבלין פני הרב: עני המהפך בחררה מחזר אחריה
לזכות בה מן ההפקר או שיתכנה לו בעל הבית: נקרא רשע
שורד לקיי קנרו: לא הוה ידענא שרב גידל מתעסק בה:

ניהליה מר א"ל וכוני לא מזבונא לה דארעא
 קמייחא היא לא מסמנא מלחא אי בעי לה
 במתנה נישקליה רב גידל לא נחית לה דכתיב
 *ושונא מתנות יחיה ר' אבא לא נחית לה משום
 דהפך בה רב גידל לא מר נחית לה ולא מר
 נחית לה ומתקריא ארעא דרבנן:

סא מתני' ר"מ אומר כל תנאי שאינו כתנאי בני גד
 ובני ראובן אינו תנאי שנא' *ויאמר אליהם
 אם יעברו בני גד ובני ראובן וכתיב ואם לא
 יעברו חלוצים ר' חנינא בן גמליאל אומר צריך
 הדבר לאומרו שאלמלא כן יש במשמע שאפי'
 שם ע"ז בארץ כנען לא ינחלו *בשלמא לר"מ היינו דכתיב
 ראשי' ד' *אם תטיב שאת ואם לא תטיב לפתח חטאת
 רובץ אלא לר' חנינא ל"ל סד"א אם תטיב אגרא
 אם לא תטיב לא אגרא ולא דינא קמ"ל. בשלמא
 דארעא קמייחא ראשונה שלקמתי מעולם: [לא מסמנא
 מלחא] אינו סימן טוב שימכור אדם מקדו הראשון: ארעא
 דרבנן הפקר לתלמידים:

כל תנאי שאינו כפול: רחב"ג אומר אתנאי כפול פליג וכו':
 שאת משאת שכר: ואם לא תטיב לפתח פורענות
 מוכנת לבא אלמא כפילה נעינא ואם לא כפלה עכי אמר אם
 תטיב שאת הוה שמעינן דאפי' אם לא תטיב כמי שאת דתנאי
 שלא כפלו אינו מנטל מתנה: למה לי אם לא תטיב כשמע
 מכללא: סד"א וכו' כלו' מכללא לא הוה כפקא לן אלא ביטול
 מתנה הא אם לא תטיב לא משא שכר ופורענות כמי לא תשקול

האומר פרק שלישי קידושין רסח

לר"מ היינו דכתי' *או תנקה מאלתי וגו' וכו' בשלמא לאטי' כד
לר"מ היינו דכתיב *אם בחקותי תלכו *ואם בחקותי ויקרא כו
תמאסו אלא לרחב"ג ל"ל אצטריך סד"א אם ^ס
בחקותי תלכו ברכה ואם בחקותי תמאסו לא
ברכה ולא קללה קמ"ל בשלמא לר"מ היינו דכתיב
*אם תאבו ושמעתם ואם תמאנו ומריתם אלא ^{ישעיה א}
לרחב"ג למה לי אצטריך סד"א אם תאבו טוב ואם
תמאנו לא טובה ולא רעה קמ"ל מאי *חרב תאכלו סב
אמר רבא מילתא גללניתא ונהמא דשערי אקישא
ובצלי דאמר מר פת פורני חריבה כמלח ובצלי
קשים לגוף כחרבות :

תניא מעשה בינאי המלך שהלך לכוחלית שבמדבר לו
וכבש שם ששים כרכים וכחזרתו היה שמח ^{סו}
שמחה גדולה שלח וקרא לכל חכמי ישראל אמר
להם אבותינו היו אוכלים מלוחים בזמן שהיו
עסוקים בבנין בהמ"ק אף אנו נאכל מלוחים וכו'
לאבותינו והעלו מלוחים על שלחנות של זהב ואכלו
להכי אצטריך כפילה דינא דפורענותא : למה לי אם בחקותי
תמאסו כשמע מכלל ברכה קללה : גללניתא גסה :
ינאי המלך מן הכהנים של תשמוכאי הוה : לכוחלית שם מדינה
שנמדבר : מלוחין ירקות הן ושמן קקולי כלשון ארמי [כמו]
הקוטפים מלוח עלי שיק : כשהיו עסוקים בבנין בית שני
שבאו מן הגול' והיו עכ"י והיו מוליחין הולאו' במלאכ' : ואף אנו
נאכל מלוחים להיות זכר לעופי אבותינו ולהודות לפני הקב"ה
ואתו' התוס' תאריך תאריך זכר ע"י : דאמרה חזק

היה שם אדם אחר איש לץ לב רע וכליעל ואלעזר
 בן פועירא שמו ויאמר אלעזר בן פועירא לינאי
 המלך ינאי המלך לכם של פרושים עליך ומה
 אעשה הקם להם כציץ שבין עיניך הקים להם
 בציץ שבין עיניו היה שם זקן אחר ויהודה בן *גרידא
 שמו ויאמר יהוד' בן גרידא לינאי המלך ינאי המלך
 רב לך כתר מלכות הנח כתר כהונה לזרעו של
 אהרן שהיו אומרים אמו נשבת במודעית ויבוקש
 הדבר ולא נמצא ויבדלו חכמי ישראל בזעם ויאמר
 אלעזר בן פועירא לינאי המלך ינאי המלך הדיוט
 שבישראל כך הוא דינו אחה מלך וכהן גדול כך
 הוא דינך ומה אעשה אם אתה שומע לעצתי
 רומסם ותורה מה תהא עליה הרי כרוכה ומונחת
 שהלליכנו והעשירנו: לכם של פרושים עליך זוכאיך הס ואין
 שמקין בהללאתך: ומה אעשה לידע שכן הוא: הקם להם
 בציץ שהין עיניך תן לין הקודש על מלכך ויעמדו על רגליהם
 לפי שהס כתוב בו והס יגלו את לבס למקום כך מהיות כהן
 ואף על גב דלאו שעת עבודה כדאמרין בס' שני בגדי
 כהונה כתבו להמות: שהיו אומרים אמו נשבת במודעית
 לכך מימו בו שהיו הפרושים אומרים עליו אמו נשבת בהר
 המודעית כרך של בית קשמוכאי היה ושנוייה פסולה לכהונה
 וכשאה אביו וכמלא חלל: ויבדלו חכמי ישראל בזעם שכעס
 המלך עליהם: כך הוא דינו לסנול קרפתו: וכך הוא דינך
 בתמי' שלא תנקס מהם: רומסם הורגם: מה תהא עליה
 שאל תשתכס: א"ל הרי ספר תורה כרוכה ומונחת ונתוכן

בגמ' אית'
 גרידא

בקה
 נחמ
 תינו
 הרע
 ישר
 בן
 לו
 דש
 תרצ
 *ובא
 על
 אלא
 מנ"
 כתוב
 לין
 והית
 חולי
 ובע
 כתי
 בלא

האומר פרק שלישי קידושין רסט

בקרן זויח כל הרוצה ללמוד יבא וילמוד אמר רב
נחמן בר יצחק מיד נורקה בו אפיקורסות דהול"ל
תינת תורה שבכתב תורה שבע"פ מאי מיד ותוצץ
הרעה ע"י אלעזר בן פועירא ויהרגו כל חכמי
ישראל והיה העולם משהומם עד שבא שמעון בן
שטח והחזיר את התורה ליושנה:

בין גרושה ובן חלוצה דעבודתו כשרה מנ"ל אמר לח
רב יהודה אמר שמואל דאמר קרא *והייתה שס"ע"ב
לו ולזרעו אחריו בין זרע כשר ובין זרע פסול אבוא נמדב' כס
דשמואל אמר מהכא *ברך ה' חילו ופעל ידיו דנניס לג
תרצה אפי' חולין שבו תרצה ר' ינאי אמר מהכא
*ובאת אל הבהן אשר יהיה בימים ההם וכי תעלה דנניס כו
על דעתך שאדם הולך אצל כהן שלא היה בימיו
אלא זה כשר ונתחלל. בעל מום דעבודתו פסולה
מנ"ל אמר רב יהודה אמר שמואל אמר קרא
כתובות המלות ולא יסתכסו: ותוצץ הרעה למטה לשון וילץ
ליץ ויגמול שקדים ל"א בערה לשון כוללים ככילוך המבעיר גקלת:
שמעון בן שטח אחי אשתו היה והקציאתו:

והיתה לו ולזרעו אחריו וגו' בין זרע פסול קלל ולכתקלה [לא]
קאמר דהא מקולל קרייה רקמכא שכתקלל מקדושת כהן:
חולין שבו קללין [שבו קללין] שנשנט לוי דקרא בשנט לוי כתיב:
ובעל מום דעבודתו פסולה מנ"ל אס ענד בשוגג דאלו במזיד
כתיב אך אל הפרכת לא יבא וגו' ולא יקלל את מקדשי אלא ענד
בלא ידיעה עכ"ל דלא מכשריכן ליה מהאי קרא דוהיתה לו ולזרעו

בחדש כה *לכן אמור הנני נותן לו את ברותי שלום כשהוא שלם ולא כשהוא חסר והא שלום כתיב א"ר נחמן וא"י דשלום קטיעא היא :

עשרה יוחסין

פרק רביעי

לט [משנה עשרה יוחסין עלו מכבל לא"י כהני לוי
 וישראליו וכו': גמ' מאי איריא דתני עלו
 מכבל נתני הלכו לא"י מלתא אנב אזרחי קמ"ל
 כד]תניא *וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר
 ה' אלהיך מלמד שבהמ"ק גבוה מכל ארץ ישראל
 וא"י גבוה מכל הארצות בשלמא בה"מ גבוה מכל
 א"י היונו דכתיב *דברי ריבוח בשעריך וקמת
 ועלית. אלא א"י גבוה מכל הארצות מנ"ל דכתיב
 ידמויה כג *לכן הנה ימים באים נאם ה' לא יאמר עוד חי
 ה' וגו' כי אם חי ה' אשר העלה ואשר הביא וגו':
 אקריו: הנני נותן לו לעיל בזהיתה לו ולזרעו כתיב שמא בשלמים
 הוא (דכשר) [דאפטר] :
 בשלמא בהמ"ק גבוה נשמע מיכיה דהא בא"י משתעי קרא :
 דברי ריבוח בשעריך וקמת ועלית גו' מכאן שהמקדש
 גבוה מכל א"י דמכל לדדיה סתם כתיב ועלית : אשר העלה [וגו']
 מארץ לפון דהיינו בכל ומכל הארצות אשר הדקתים שם וכתיב
 אשר העלה :

לט
 סט
 דנדיס י'
 שס ע"ג
 סס
 ידמויה כג

חשובים ככרוב והם שמו עצמם כנמר א"ר א"ר
אבהו אמר ארון אע"פ ששמו עצמם כנמר חשובים
לפני ככרוב:

מא אמר רבה בר בר חנה כל הנושא אשה שאינה
הוגנת לו מעלה עליו הכתוב כאלו חרשו

לכל העולם כולו וזרעו מלח שנא' *אלה העולים

מתל מלח תל חרשא אמ' רבה בר רב אדא אמ'

(רבא) [רב] כל הנושא אשה לשם ממון הוויין

לו בנים שאינם מהוגנים שנא' *כה' בגדו [כי בנים

זרים ילדו] ושמא תאמר ממון פלט ת"ל *עתה

יאכלם חדש את חלקיהם ושמא תאמר חלקו ולא

חלקה ת"ל חלקיהם ושמא תאמר לזמן מרובה ת"ל

חדש מאי משמע א"ר נחמן בר יצחק חדש נכנס

וחדש יצא וממונם אבד ואמר רבה בר רב אדא

ואמרי ליה אמר רב סלא אמר רב המנונא כל

הנושא אשה שאינה הוגנת לו אליהו כופתו והקב"ה

ככרוב קדושים ככרובי הקדש כקיות הקודש דכתיב ביה פני

הכרוב: כנמר כקיה זו שאינה מקפדת (צווג) זכרתה [צווג]:

כאלו חרשו כו' נשום דלא יכלו להגי' יקוסס קרי להו תל מלק

קראש לשון קורש: בנים זרים מאשה פסולה לו ומשום

ממון נסנה כדמסיי' קרא יאכלם קדש את חלקיהם ממון

שנשאה לשמו יאכלם נקדש אחד: ושמא תאמר חלקו כגון

ככסי לאן ברזל: ולא חלקה כגון נכסי יולוג דהיא לאו איכורא

ענדה שקורה ליכשא למיזס: שאינה הוגנת פסולה לו:

כופתו הלוקה ננית דין כופתין שתי ידיו על העמוד נמס' מכות

עש
רוצעו
אוי
ולנוש
והקב
בש
ההו
אמרו
בר י
בר ש
אמרו
ושמ
כופתו
לויס
לפוס
הגוכ
מקמי
למע
פסול:
נמר
של
גרגר
מאן
כדאשכ

עשרה יוחסין פרק רביעי קידושין רעא

רוצעו וחנא על כולם אליהו כותב והקב"ה חותם
אוי לו למי שפוסל את זרעו ופוגם את משפחתו
ולנושא אשה שאינה הוגנת לו [אליהו כופתו
והקב"ה רוצעו] וכל הפוסל פסול ואינו מדבר
בשבתו של עולם ואמר שמואל במומו פוסל:

ההוא גברא [דמנהרדעא] דעל לבי מטבחיא מב
בפומבדיתא אמר להו הבו לי בשרא שס

אמרו ליה נטר עד דשקיל שמעיה דרב יהודה ^{ניקריס}
בר יחוקאל (ברישא) וניחב לך אמר מאן יהודה ^{מ"ג פ' עה}
בר שויסקאל דקדים לי דשקיל מן קמאי אולו
אמרו ליה לרב יהודה (איקפיד אפיק שיפורא)
ושמתיה אמרי ליה רגיל דקרו אינשי עבדו אבריו

כופתו קושרו: רוצעו עולקו ברצועה: ועל כלם כהנים
לויים וישראלים: אליהו כותב מאי דקאמר ואזיל: אוי לו
לפוסל זרעו ולפוגם אה משפחתו כגון שנשא אשה שאינה
הגונה לו [האי אליהו לאו אליהו דכתיב במקרא הוא דא"כ
מקמי דהוה אתי מאן כפתיה אלא שאל מלאך שהוא סופר
למעלה]: כל הפוסל מגדף תמיד את המשפחות הוא עלמו
פסול: ואינו מדבר בשבתה של עולם אין דרכו של פסול
לדבר בשבת הנריות לעולם:

נטר עד דשקיל שמעיה דרב יהודה המתן עד שיטול שלומן
של רב יהודה שעומד כאן ליטול: בר שויסקאל לשון גכאי
נגרין אוכל שויסקי ללי כדאמרי' בפסוקים באימורי פסק מלרים
מאן לימא לן דלא שויסקי עבדינהו בשס רבינו הלוי: שמתיה
כדאשכחן דמכדין לכבוד הרב במ"ק: אמרו ליה לרב יהודה

עליה דעבדא הוא אול הוא גברא אומניה לדינא
לקמיה דרב נחמן אייתי פיתקא דהומנתא אול רב
יהודה לקמי' דרב הונא א"ל איזיל או לא איזיל
א"ל מיזיל לא מיבעיא לך למיזיל משום דגברא
רבא את אלא משום יקרא דבי נשיאה קום זיל
אתא אשכחיה דקעביד מעקה א"ל לא סבר מר
להא דאמר רב הונא בר אירי אמר שמואל כיון
שנתמנה אדם פרנס על הצבור אסור בעשיית
מלאכה בפני ג' א"ל פורתא דגונדרין הוא דקא
עבידנא א"ל מי סניא מעקה דכתיב באוריית' או
מחיצה דאמו' רבנן א"ל ליתוב מר אקרפיטא א"ל
רגיל ההוא גברא דקרי לאכשי ענדי : לקמיה דרב הונא לימלך
גבראס יט לו לילך לפני רב-קמון : לא איבעי לך למיזיל לפני
רב קמון אמתה גדול מסכו ואתה ראש בפומבדיתא ורב קמון
ראש בנהרדעא ודיין לראש גלותא וקמניה דבי נשיאה כדאמרין
בהעור והרוטב משום דרב קמון קמניה דבי נשיאה הוא מזלזל
בשמעמיה דר' יוסמן : יקרא דבי נשיאה שהוא קמן הכשיא :
אסור לעשות מלאכה בפני שלשה אנכאי הוא (לו) ושפלות
לדוכ שכפופין לזה שאין לו מי שיעשה מלאכתו : דגונדרין היינו
מעקה באחד הלשכות : מי סניא כלו' מי מכוער ושנוי לי תורה
ולשון שאר בני אדם אמתה מדבר בעמקי שפה ומתכוין היה רב
יהודה לתופשו בדבריו ולקטרו להודיעו שלא היה לו להכשא עליו
להזמין לסניו : אקרפיטא ספסל :

ומי
איני
שמו
ברב
רבנ
אנכ
אנפ
חכי
בפיו
בין
א"ל
על
בש
חיל
אנכ
העש
כוס
נתי
בין
אשת
בשלו
ע"י
שלוס
א"ל

עשרה יוחסין פרק רביעי קידושין רעב

ומי סניא אצטבא דאמור רבנן או ספסל דאמרי
אינשי א"ל ליכול מר אתרוגא א"ל הכי אמר
שמואל כל האומר אתרוגא (תלחא) [תלחא]
ברמות רוחא (ראית ביה לימא) או אתרוג כדקריוה
רבנן או אתרוגא כדאמרי אינשי א"ל לישתי מר
אנבגא א"ל מי סניא איספרגוס דקריוה רבנן או
אנפק דאמרי אינשי א"ל תיתי דונג תשקינן א"ל
חכי אמ' שמואל אין משתמשין באשה. קטנה היא
בפירוש אמר שמואל אין משתמשין באשה כלל
בין גדולה בין קטנה. נשדר לה מר שלמא לילחא
א"ל הכי אמר שמואל קול באשה ערוה. אפשר

על ידי שליח א"ל הכי אמר שמואל* אין שואלין
בשלום אשה. על ידי בעלה א"ל הכי אמר שמואל

תלחא ברמו' רוחא מתוך שליט רוחו גסה הוא עשנה נדיבורו: רש"א
אנבגא כוס שהיא רביעית והיו רגילין לשתות כוס אחד ממשקה
העשו לשתותו שקרית וקורהו איספרגוס נמו' ברכות: אנפקא
כוס של רביעי' ולשון אנפקא היה שגור בפיהם: תיתי דונג תנא
נתי שכך שמה: אין משתמשין באשה שלא ילמדנה להיות רגילה
בין האנשים: קטנה היא רב נחמן קאמר ליה: לילחא שם
אשתו: קול באשה ערוה שח' השמיעני את קולך ואם אשאל
בשלום תשיבני: א"ל רב נחמן אפשר לשלוח לה שאלת שלום
ע"י שליח: אין שואלין בשלום אשה שח' מתוך שאלת
שלום יהיו רגילין זה עם זה ע"י שלום ויבאו לידי קיבה:
א"ל רב נחמן על ידי בעלה אהיה אכי שליח לדבר:

פדק
הספועלים
ע"ש

אין שואלין בשלום אשה כלל שלחה ליה דביתהו
 שרי ליה תיגריה דלא נשווק כשאר (אינשו) [ע"ה]
 א"ל מאי שיאטיה דמר הכא א"ל טסקא דהומנותא
 שדר מר אכתראי א"ל השתא שותא דמר לא
 גמירנא טסקא דהומנותא משדרנא למר אפיק
 דיסקא דהומנותא מבי חדייה ואחוי ליה א"ל
 הא גברא והא טסקא א"ל הואיל ואתא מר להכא
 לישתעי מיליה כו היכי דלא לימרו מחניפי רבנן
 אהרדי א"ל מ"ט שמחיה מר לההוא גברא . ציער
 שלוחא דרבנן . ונגדיה מר דרב מנגיד על מאן
 דמצער שלוחא דרבנן . דעדיף מיניה עבדי ליה
 מ"ט אכריו מר עליה דעבדא הוא א"ל דרגיל דקרו
 אין שואלין בשלום אשה כלל שמרגיל לבה ודעתה (לימשך)
 אללו : שלחה ליה ילמא לרב נקמן : שרי ליה תיגריה
 פטור איתו מלפסיך זה לשון התלמוד לומר משרי ליה תיגריה
 כשמקרה לעשות נקמת האיש או דינו כדי להפטר ממנו :
 מאי שיאטיה דמר הכא מה דרכו של אדוכי לשוט הלום
 כלו' למה נא אדוכי הכה : שותא דמר לא ידענא שיסתו
 של אדוכי איכי מבין לדבר נלקות לאונו : לדינא מזמינא
 ליה בתמיה : אפיק דיסקא דאומנותא הוליא שטר הזמנה
 מחיקו שלק לו רב נקמן שינא לפכיו : מבי חדייה מתוך חיקו :
 לימא מר מיליה ידבר דברי זכותו על ריבו של אותו האיש :
 מצער שלוחא דרבנן ביזה שלוקו לפכיו וקייב מלקות : דרב
 מנגיד אמאן דמצער שלוחא דרבנן כדאמרינן בס"י
 דעדיפא מיניה קמורה ממנה עשיתי לי לקנסו :

עש
 אינש
 בשב
 דאמ
 אדה
 ההוא
 דאת
 שמו
 הוא
 הונא
 אם
 שומ
 רב
 יומא
 קאי
 הבי
 אדה
 קשמו
 הוא
 על ש
 להשי
 מעשו
 נשעת
 קעשה

עשרה יוחסין פרק רביעי קידושין רעג

אינשי עבדי וחניא כל הפוסל פסול ואינו מדבר בשבחו של עולם ואמר שמואל במומו פוסל אימר דאמר שמואל למיחש לאברווי עליה מי אמר אדהכי והכי אתא ההוא בר דיניה מנהרדעא א"ל ההוא בר דיניה לרב יהודה לדידי קרית לי עבדא דאתינא מבית חשמונאי מלכא א"ל הכי אמר שמואל כל דאמר מדבית חשמונאי קאתינ' עבדא הוא א"ל לא סבר מר להא דא"ר אבא אמר רב הונא אמר רב כל ה"ח שמורה הלכה ובא ואמרה אם קודם מעשה אמרה שומעין לו ואם לאו אין שומעין לו א"ל הא איבא רב מתנה דקאי כווחי רב מתנה לא חוייה לנהרדעא הליסר שני ההוא יומא אתא א"ל דכיר מר מאי דאמר שמואל כי קאי חדא ברעא אגודא וחדא ברעא במברא א"ל הכי אמר שמואל כל דאמר מבית חשמונאי קאתינא

אדהכי אמ' ההוא בר דיניה לרב יהוד' לדידי דאתינא מצית קשמוכאי קרית לי ענד: כל דאמר מבית חשמונאי אנא עבד הוא שכל זרעו הרגס הורדוס וענד היה ומלך תקתיהם וקראו בנו על שם בית קשמוכאי ומסתמ' לאו זכות ישראל נסיב דזוהרי' הס להשיא זכותם לענדי' והווי להו כולם ענדים: אם קודם שבא מעשה לידו אמר להאי שמועה לתלמידיו זשס רבו נאמן לאומר' זשעת מעשה ואס לאו אינו נאמן להעיד זשס רבו שאל מקמת מעשה הנא לידו הוא אמר כן: אגודא שפת הכהר: אמברא

עשרה יוחסין פרק רביעי קידושין

עבדא הוא דלא אשתייר מינייהו אלא ההיא רביתא
 דסלק' לאיגרא ורמיא קלא ואמרה כל דאמר מבית
 חשמונאי אנא עבדא הוא נפלה מאיגרא ומיתה
 אכרוז עליה דעבדא הוא ההוא יומא אקרען כמה
 כתובתא בנהרדעא כי קא נפיק נפקו אבתריה
 למרגמיה אמר להו אי שתיקו שתיקו ואי לא
 מגלינא עליוכו הא דאמר שמואל תרתי זרעייתא
 איכא בנהרדעא חדא מיקרי דבי יונה וחדא
 מיקרי דבי עורבתא וסימניך טמא טמא
 טהור טהור שדיות לההוא ריגמא מידייהו וקם
 אטמא בנהר מלכא. [מכריו רב יהודה בפומבדיתא
 אדא ויונתן עבדי יהודא בר פפא ממורי בטי בר
 טובי ברמות רוחא לא שקיל גיטא דחרותא]:

מג אמר רב יהודה אמר שמואל ד' מאות עבדים
 וס ואמרי לה ד' אלפים עבדים היו לו לפשחור
 בן אימר וכולם נטמעו בכהונה וכל כהן שיש בו

על הגשר א"כ בתוך הספינה לעבור הכהן : איקרען כמה
 כתובתא מכסי אותה המשפחה : כי קא נפיק רב יהודה :
 למרגמיה לפי שגילה את פסולס : זרעייתא משפחות : וקם
 אטמא בנהר מלכא צאותן האזניס שהשליכו' בנהר עמד
 מכאולסתימה בני הכהן ומנע את המיס להלוק. אטמא סתימה
 כדמתרגמינן סתמוס טמוכין :

פשחור בן אימר צימי ירמיה היה : נטמעו בכהונה ולא גרסי'
 גדולה : נטמעו כדמעו נשאו נכות כהנים שהיו מקזיקים

עשות
 בשו
 אלעז
 אחרי
 אדא
 כשה
 ואין
 יה ע
 שהש
 משה
 מיוח
 אחיו
 ישר
 [יור
 דאל
 עלמן
 חהר
 כהן
 שהס
 ביש
 מקר

עשרה יוחסין פרק רביעי קידושין רעד

עזות פנים אינו אלא מהם [אמר אביו כולהו יתבי
 *בשוריא דבנהרדעא] ופליגא דר' אלעזר דא"ר כ"א
 אלעזר אם ראית כהן בעזות מצח אל תהרהר
 אחריו שנא *ועמך כמריבוי כהן א"ר אבין בר רב
 אדא אמר רב כל הנושא אשה שאינה הוגנת לו
 כשהקב"ה משרה שכינתו מעיד על כל השבטים
 ואין מעיד עליו שנא *ששם עלו שבטים שבטי
 תליסקנן יה עדות לישראל אימתי הוי עדות לישראל בזמן
 שהשבטי שבטי יה. א"ר חמא בר חנינא כשהקב"ה
 משרה שכינתו אין משרה אלא על משפחות
 מיוחסות שבישראל שנאמ' *בעת ההיא נאם ה'
 אהיה להם לאלהים לכל משפחו' בית ישראל לכל
 ישראל לא נאמר אלא לכל משפחות (והם יהיו
 לי לעם) :
 *והמה יהיו לי לעם] אמר רבה בר רב הונא
 זו מעלה יתירה יש בין ישראל לגרים
 דאלו בישראל כתיב בהו *והייתי להם לאלהים
 עלמין זכהים מתוך שהיו אוכלין תרומה מקמת עבדי כהן : אל
 תהרהר אחריו אקר משפקותם שהם זכי מריבה כדכתיב כמריבי
 כהן : עדות לישראל אותן שהם ישראל הוא מעיד עליהם
 שהם משלו : משפחות ישראל משפקות שהם ישראל גמורים :
 בישראל כתיב והייתי להם לאלהים אע"פ שאינם לי לעם
 ומתוך שאני מקרבן הם יהיו לי לעם אנל גרים אין
 מקרבין אותן מן השמים אלא א"כ הם מקרבין עלמס מקלה

כסוריל
 ונכהרדע'
 הושע ד'
 סס י"פ
 הכלול
 נאיש
 נאשה
 כשזוכין
 וק"ל
 דש"א
 ירמיה לא
 מד
 סס
 יחזקאל :

ירויים ל (והם) [והמה] יהיו לי לעם ואלו כגרים כתוב *מו
 הוא זה ערב את לבו לגשת אלי נאום ה' (והז)
 [והייתם] לי לעם (ואני) [ואנכי] אהיה (להם)
 [לכם] לאלהי'. אמר רבי חלבו קשים גרים לישראל
 כספחת שנא' *ונלוה הגר עליהם ונספחו על בית
 יעקב יד יעקב כתיב הכא ונספחו וכתוב התם *לשאר
 עא ולספחת א"ר חמא בר' חנינא כשהקב"ה *מטהר
 את השבטי' שבטו של לוי מטהר תחלה שני *וישב
 מצרף ומטהר בסף ומטהר את בני לוי ויוקק אותם
 כזהב [וככסף] והיו לה' מגישי מנחה בצדקה אמר
 ריב"ל כסף מטהר ממורים שנא' וישב מצרף ומטהר
 כסף מאי מגישי מנחה בצדקה א"ר יצחק צדקה
 עשה הקב"ה עם ישראל שמשפחה שנשמעה נטמעה.
 מה אמר רב יהודה אמר שמואל כל הארצות עיסה
 להיות טונים: קשים גרים שאינם זהירים במלות והרגילים
 אללם נמשכים אללם ולומדים מעשיהם: מטהר השבטים
 מיקסם: כסף מטהר במזורים המוטמעים בישראל מקמת
 ממונם והוא גורם להם שיטהרו שלעתיד לבא אין הקב"ה
 מדילם מאמר שכלנכו בהם משפחות ישראל הרבה: שנא' וישב
 מצרף ומטהר כסף אותם שנטמעו מקמת עשרם. וסיפיה
 דקרא והיו לה' מגישי מנחה בכלקה כלקה לדקתו אל הקב"ה הוא
 שאינו מדיל' אלל הואיל שנטמעו כטמעו וריב"ל סבירא ליה האי
 מטהר לאו מדיל' בסוליה' קאמר אלל מטהרם ומכשירם כולם:
 עיסה כעיסה שהיא מעורבת (ר"ל שאינם מיוחסים שארי

עש
 אמ
 פעם
 רב
 בש
 סבר
 ר' א
 הקב
 ה"א
 שתי
 משו
 והצנ
 הכה
 האר
 שם
 מדל
 מיו
 משח
 העס
 אות
 ומכר

עשרה יוחסין פירק רביעי קידושין רעה

לארץ ישראל וא"י עיסה לכבל :

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן שם בן מו
ארבע אותיות חכמי' מוסרי' אותו לתלמידיהם

פעם אחת בשבוע ואמרי לה פעמים בשבוע אמר

רב נחמן בר יצחק מסתגרא כמ"ד פעם אחת

בשבוע דכתיב *זה שמי לעולם לעלם כתיב רבא ^{סויות נ}

סבר למדרשיה בפרקא א"ל ההוא סבא לעלם כתיב

ר' אבינא רמי כתיב זה שמי וכתיב זה זכרי אמר

הקב"ה לא בשאני נכתב אני נקרא נכתב אני כיו"ד

ה"א ונקרא באל"ף דל"ת ת"ר בראשונה שם בן ^{זו}

שתיים עשרה אותיות היו מוסרים אותו לכל אדם

משרכו הפריצו היו מוסרי' אותו לצנועים שבכהונה

והצנועים שבכהונה מבליעים אותו בנעימות אחיהם

הכתנים תניא אמר רבי טרפון פעם אחת עליתי

הארלות כא"י ומשם ד"מ מרומי שמעתי עיסה כפכולת עכניס

שנסט משקה שלהם :

שם בן ד' אותיות קריאתו ככתיבתו ופירושו כפמירס מוסים

אותו וכו' : לעלם להעלים : כתיב זה שמי וכתיב זה זכרי

מדלל כתיב שמי הזכרי שמע שלמדו ז' שמות ואמר לו זה שמי

מיוחד וזוה השני חכי כזכר : שם בן י"ב וכן מ"ג לא פירשו לנו :

משרכו הפריצים המשתמשין בו : לצנועים שבכהונה לנרף בו

העם במקדש לאחר עבודת לזור של תמיד של שחר : מבליעין

אותו בנעימות אחיהם הכהנים אותם שלא היו בקיין בו

ומנרכין נשם בן ד' אותיות כשהיו מושכין את קולם בנעימה

אחר אחי אמי לדוכן והטיתי אזני אצל כ"ג ושמעתי
שהבליע שם בנעימות אחיו הכהנים א"ר יהודה
אמר רב שם בן מ"ב אותיות אין מוסרים אותו
אלא למי שצנוע ועניו ועומד בחצי ימיו ואינו כועס
ואינו משתבר ואינו מענויד על מדותיו וכל היודעו
והזהיר בו והמשמרו בטהרה אהוב למעלה ונחמד
למטה ואימתו מוטלת על הבריות ונוחל שתי עולמי
העה"ז והעה"ב :

מו זעירא הוה קא משתמיט מיניה דר' יוחנן דהוה
אמר ליה נסיב ברתא יומא חד הוה קאזלי ^{שם ע"ג}
באורחא מטו לעורקמא דמיא ארכביה לר' יוחנן

היו אלו ממהרין להבליע את השם בן י"ב ולא היה נשמע לרבים
מקול כעיונות קביריהן ככעיומת ביסוס קול שקורין טרוכפ"י :
אחר אחי אמי שהיה (לוי במסכת מדות) [כהן] ור' טרפון
היה כהן בתוספתא דכתובות מעשה בר' טרפון שקדש ש' נשים
א"י נשכי נלורת כדי להאכילן תרומה: דדוכן (שאומרים לויס השיר
חדש"י אקר עבודה נשעת כיסוך היין וכ"ג היה מצרך נכשיאות כפיס
שעבד אותו היום ורבי טרפון עלה אקר הלוי או להכות בקליל
ושאר בלי שיר שהכל כשרים בהם כדאמרינן בערכין או שהיה
קטן ומריעין בקול עם אקוי לווערי הלויס כדאמרינן בערכין)
[לנכך ברכת כהנים] : ואינו מעמיד על מדותיו לכטור איבה
שחא שתמש בו להנקם :
דהוה א"ל ר' יוחנן נסיב ברתאי ולא היה קפץ נה מסכי שהוא
קא"י והוא היה מצנל :

עשרה יוחסין פרק רביעי קידושין רעו

אכתפיה וקא מעבר ליה א"ל אורייתין כשרן בנתין
לא כשרן מאי דעתיך אילימא מדחנן עשרה יוחסין
עלו מבבל [וגו'] אטו כהני לויי וישראלוי כוליהו
סליקו כי היכי דאשתייר מהני אשתייר נמי מהני
אשתמיטתיה הא דא"ר אלעזר לא עלה עזרא
מבבל עד שעשאה כסולת נקירה ועלה. עולא
איקלע לפומבדיתא לבי רב יהודה הזויה לרב יצחק
ברי' דגדל ולא נסיב אמר מ"ט לא קמנסיב לי
מר אחתא לכריה א"ל מי ידענא מהיכא אנסביה
א"ל אטו אנן מי ידעינן מהיכן קאתינן דלמא מהנך
דכתיב *נשים בציון ענו בתולות בערי יהוד' וכ"ת איכה ס
נכרי ועבד הבא על בת ישראל הולד כשר ודלמא
מהנך דכתי' *השוכבי על מטות שן וסרוחים על עמוס ו
ערסותם. וא"ר יוסי בר חנינא אלו בני אדם
המשתינים מים בפני מטותיה' ערומים ומגדף בה
ר' אבהו אלא מעתה א"ה היינו דכתיב *לכן עתה סס
יגלו בראש גולים משום דמשתינים מים בפני
מטותיהם ערומים יגלו בראש גולים אלא א"ר
אבהו אלו בני אדם שאוכלים ושותים זה עם זה
ומדבקין מטותיהם זה בזה ומחליפים נשותיהם זה
לזה ומסריתים ערסותם בשכבת זרע שאינה שלהם
אורייתין כשרן ברתין לא כשרן תלמידי אמה ותורתי כשרה לך
ונתי איך קפץ: מאי דעתך שאתה מקזיק צנל במיוקס' דתמן
עשרה יוקסין וכו' וסנור אמה שעלו כל הססולי': מהיכא נסיבנא

א"ל היכי נעביד א"ל זיל בתר שתיקותא כי הא
דבדקי בני מערבא כי מינצו כי תרו כהדי הדדי
חזו הי מינייהו דקדים ושתיק אמרי האי מיוחס
טפי אמר רב שתיקותא דבבל היינו יחוסא אינו
והא איקלע רב לבי בר שפי חלא ובדק כהו (היכי
בדק) [מאי] לאו ליוחסים לא אי שתיקי אי לא
שתיקי אמר רב יהודה אמר רב אם ראית שני
בני אדם שמתגרים זה בזה [שמץ] פסול יש
באחד מהם ואין מניחים אותם לדבק אחד בחבירו
א"ר יהושע בן לוי אם ראית שתי משפחות מתגרות
זו בזו שמץ פסול יש באחת מהם ואין מניחים
אותה לדבק בחברתה:

מח* ותלת עלעין בפומה בין שיניה אמר רבי יוחנן
עב זו חליוון ורהדייב ונציבין שפעמיב

עב

דכיאל וזי זו אשה מיוחסת: זיל בתר שתיקותא חל לך משפחה
שם שתקית שסתם בני מרינה הם פסולין שמתוך פסולן שהיו פורשין
מהם כטרו איבה והקזיקו במרינה ומיוחסת דבבל היינו שתיקותא
מסוך שהם שתקיים הוקזקו במיוחסין א"כ הנא לבדוק דבבל אינו
בדק חלא דשתקיים: לבי בר שפי חלא שם האי שפי חלא
שפה חושך כמו האבה יין לתמרי: ואין מניחין אותו מן השמי'
לידבק נקברו לפך הטילו מן השמים מרינה ביניהם:
ותלת עילעין בפומה נקיה (הראשונה) [השניה] שנמראה
דכיאל כתיב והיא בבל: בפומה בין שיניה בפומא משמע
אינו מנסכי בין שיניה משמע שפולטת מנסוך: (זו חליוון ורהדייב
ורש"י ונציבין שם נגמ' מסורא מקומות הם שנסם סנכרנ עשרת

עשרה יוחסין פרק רביעי קידושין רעו

בולעתן ופעמים פולטתן *וארו חיוא אחרי תניינא
דמיא לדוב תני רב יוסף אלו פרסוי שאוכלי ושותי
כדוב ומסורבלי כדוב ומגדלים שער כדוב ואין להם
מנוחה כדוב ר' אמי כי הוה חזי פרסי דרכיב
אמר היינו דובא נירא א"ל ר' ללוי הראני פרסויים
א"ל דומים לחיילות של בית דוד הראני חברים
א"ל דומים למלאכי חבלה הראני ישמעאלי א"ל
דומים לשעירים של בית הכסא הראני תלמידי
חכמים שכבבל א"ל דומים למלאכי השרת:

כי הוה ניחא נפשיה דרבי אמר הומניא איכא מט
השנטיס דקך שס:) בולעתן מוטל עליהם: ומסורבלין שס
כדוב צעלי צאר לשון עוני ושומן הוא ובעלמא נמי אמרינן קטן
מסורבל צצאר המלוצ צאר כסרבל: דוב אין לו מנוחה כשהוא
קשור הולך וצא תמיד סביבותיו: דובא נירא דוב כודד:
הראני פרסויים צעל משלות ודומיות היה לוי וקאמר ליה רבי
משול לי פרסויים למה הן דומין: כחיילות של בית דוד גבורי:
חברים אומה הסמוכה לפרסויים ומשקיתים הם וטרפכים הם
יותר מפרסויים: לשעירים מלוצאים שקורים ודומים לשדים:
דומין למלאכי השרת לנזאים לנזאים ועטופים (לנזים) כמלאכי
השרת דכתיב והאיש לנז הנזים והכי נמי אמרינן צפ' צ"מ יגל
ר' יהודה שהיה מתעטף [ויושב] צמדיכין המלויילין (המלויירין)
ודומה למלאך וכו' ונכדריס נמי אמרינן מאן מלאכי השרת רבנן
ואזאי קרי להו מלאכי השרת משום דמלוייכין כמלאכי השרת
צמלוצאים כאיס:

כי הוה ניחא נפשיה כורקה כנזאה צפיו: הומניא עיר שמה

בבבל כלה דעמונאי היא . ססגריא איכא בבבל
 כלה דממזראי היא . בירקא איכא בבבל שני אחים
 יש שם שמחליפום נשותיהם זה לזה . בירתא
 דסטיא איכא בבבל היום סרו כאחרי ה' דאקפי
 פירא דכוורי ואולו וצדו בהו בשבתא שמתינהו
 ר' אחי בר יאשיה ואשתמוד . אקרא דאגמא איכא
 שס"ע"ז בבבל אדא בר אהבה יש בה *היום יושב בחיקו
 של אברהם . היום נולד רב יהודה בבבל דאמר
 מר כשמת ר' עקיבא נולד רבי . כשמת רבי נולד
 רב יהודה כשמת רב יהודה נולד רבא . כשמת
 רבא נולד רב אשי ללמוד שאין צדיק נפטר מן
 קהלת א העולם עד שנברא צדיק כמותו שנא' *וורח השמש
 ובא השמש עד שלא כבתה שמשו של עלי זרחה
 ש"נ א שמשו של שמואל הרמתי שנא' *ונר אלהים טרם
 יכבה ושמואל שוכב וגו' :

כך : ססגריא עיר היא וכל הכך כלהו מקומות כינהו :
 בירתא דסטיא על שם שסרו מאחרי המקום ופירש רבי היאך
 סרו : דאקפי פירא דכוורי [ואולו וצדו בשבתא הליף הניבר
 דגיס הרצה והלכו ולדו] : דאקפי הליף כדמתרגמינן ייכף
 הנזול וקפא פרזלא : פירא זריכה העשויה לקבל דגיס ובלע"ז
 ניבר : ואישוזמוד כשתמדו : היום יושב בחיקו של אברהם
 י"א מת היום וא"כ אין זה רב אלא שנתלמוד ונראה דהאי יושב
 בחיקו של אברהם אבינו שנכנס לבית מילה וזה רב אלא בר
 אהנה שהאריך ימים הרצה משמת רבי עד דורות אחרונים בימי
 רב נחמן בר יצחק כדאמרי' בב"ב :

מסבב ישי א ססגריא דבבליה דרביה ר' יוחנן חזיה י"א

עשרה יוחסין פרק רביעי קידושין רעח

*צוה ה' ליעקב סביביו צריו רב יהודה אומר נ
כגון הומניא לפום נהרא *ויהי כהנכאי ופלטיהו ^{סס}
בן בניהו מת ואפול על פני (ואקרא בקול) [ואזעק איכה א
קול] גדול ואומ' אהה ה' אלהים רב ושמואל חר יחוקא' יא
אמר לטובה וחר אמר לרעה מ"ד לטובה כי הא
דאיסתנדרי דמישן חתניה דנכוכדנאצר הוה שלח
ליה מכולי האי שבייא דאיייתית לך לא שדרת לן
דקאי לקמן בעי לשדורי ליה מישראל א"ל פלטיהו
בן בניהו אנן דחשבינן ניקום קמך הכא ועבדין
ניזלו להתם ואמר נביא מי שעשה טובה לישראל
ימות בחצי ימיו. מ"ד לרעה דכתיב *ותבא אותי ^{סס}
אל שער בית ה' הקדמוני הפונה קדימה והנה
בפתח [השער] (שער ההיכל בין האולם ולמזבח)
עשרים וחמשה איש ואראה בתוכם את יאזניה
בן עוזר ואת פלטיהו בן בניהו שרי העם וכתיב
*ויבא אותי אל (שער) [חצר] בית ה' הפנימית ^{סס מ}

צוה ה' ליעקב סביביו צריו לריס שהיו סובבים אותם נארלס
דהייכו עמון ומואב שהלכו להם יותר מן הכל כדאמרי' בקלק
עמון ומואב שכיכי ציסי דירושלים היו אותם לוח שיהיו סובבין
אותם אף בגלותם כגון הומניא דנבל דכולה דעמוכאי היא
כדאמרינן לעיל הוסיבס סכמרינ' דנבל והיו מזירים לישראל
שנפוס כהרא: חד אמר לטובה היה מיילל הכניא עליו:
וחד אמר לרעה שהיה רע בעיניו שמת מיתה יפה: דאיסתנדריא
דמישן שלטון של מיסן: מי שעשה הטובה הזאה שהליל את

והנה (בפתח היכל בין האולם ולמזבח עשרים)
[פתח היכל ה' בין האולם ובין המזבח כעשרים]
וחמשה איש אחוריהם אל היכל ה' ופניהם קדמה
ממשמע שנא' ופניהם קדמה איני יודע שאחוריהם
כלפי מערב מה ת"ל אחוריהם אל היכל ה' מלמד
שהיו מפריעין עצמם ומתרוזין כלפי מעלה וקאמר
נביא מי שעשה הרעה הזאת בישראל ימות על
מטחו :

ס"ה ר' ממזירי ונתיני טהורים לעתיד לבוא דברי
ר' יוסי ר' מאיר אומר אין טהורים א"ל ר'
יחזקאל לניוסי והלא כבר נאמר *וורקתי עליכם מים טהורים
וטהרתם א"ל ר"מ כשהוא אומר מכל טומאותיכם
ומכל גלוליכם ולא מן הממזרות א"ל ר' יוסי כשהוא
אומר אטהר אתכם הוי אומר אף מן הממזרות
וכריה ט בשלמא לר"מ היינו דכתיב *וישב ממזר באשדוד
אלא לר' יוסי מאי וישב ממזר באשדוד כדמתרגם
רב יוסף יתבון בית ישראל לרוחצן בארעהון דהו
דמו בה לנוכראין . אמר רב יהודה אמר שמואל
הגולה מלהיות נזדים לעבדותו : איני יודע שאחוריהם אל
ההיכל שהו נמערב העזרה : מה ת"ל אחוריהם אפריה'
מש כשהוא מפורע שהיו מתכווין להראות אחוריהם לנכאי :
וישב ממזר באשדוד יצלו הממזרים וישבו נכאי עלמן :
ויתבון בית ישראל לרוחצן פרגוס של וישב : דהו
דמיין בה לנוכראין פרגוסו של ממזר וה"ק וישב העם שהיה

עשרה יוחסין פרק רביעי קידושין דעט

הלכת כר' יוסי א"ר יוסף אי לא דא"ר יהודה
אמר שמואל הלכת כר' יוסי הוה אתי אליהו ומפיק
מינן צוורני צוורני :

במשנה אין בודקין לא מן המזבח ולמעלה ולא נא
מן הדוכן ולמעלה ולא מן סנהדרין ולמעלה עו

ובל שהוחזקו אבותיו משוטרי הרבים וגבאי צדקה
משיאין לכהונה ואין צריך לבדוק אחריהם ר' יוסי
אומ' אף מי שהיה התום עד בערכי הישג' של צפורי

מכוכר מגבול ארבו ונטרד כמסור באשדוד גם הוא מגבול א"י
ויהושע קלקה להס אע"פ שלא ככנשה בימיו כדכתיב אתה זקנת
ובאת בימים והארץ כשירה הרבה מאד לרשתה וקש"ב ואזיל ה'
סרני פלשתים העזתי והאשדודי וגו' : צוורני צוורני קבורות
קבורות :

אין בודקין מן המזבח ולמעלה החקיל לבדוק באמהות וגולא
שאני אביה שמש על המזבח (א"ל לבדוק באם אבי אבי'
דכיון דכנה שמש על המזבח) בידוע שמיוסם הוא : ולא מן
הדוכן ולמעלה אם הועד עליו שעמד אלל הלויס בדוכן לשורר
עיר : ולא מן סנהדרין ולמעלה אם כמנה בסנהדרין א"ל
לבדוק את אמו וכן שוטרי הרבים וגבאי לדקה משיאין בנותיהן
לכהני' ואין לריכין לבדוק אחריהם וטעמא דכולהו מפרש בגמ' :
אף מי שהיה התום בערכי הישגה של צפורי עיר סמוכה
לצפורי שמה ישנה בלחמרי' בעירונין בעיר קדשה שניהודה
דהיינו עיר שמה קדשה כדכתיב לכן וקדשה : בערכי שהיה
כתוב בסדרי הדיוכין שהיו רגילין לייקם את הראויס לדון שהיו

ר' חנינא בן אנטיגנוס אומר אף מי שהיה מוכתב באסטרטיא של מלך:

נב פיסקא ולא מסנהדרין ולמעלה. מ"ט דתני רב רב יוסף כשם שבית דין מנוקים בצדק

ש"ס ע"ג כד כד מנוקים מכל מום אמר מרימר מאי קרא *כלך יפה רעיתי ומום אין בכך. אימא מום מומא ממש

וודני יא אמר רב אחא בר יעקב אמר קרא *והתיצבו שם עמך עמך בדומים לך ודלמא משום שכינה אמר

שמות יח רב נחמן אמר קרא *ונשאו אתך בדומים לך: נג פיסקא ר' חנינא בן אנטיגנוס אומר אף מי שהיה

מוכתב באסטרטיא וכו'. א"ר יהודה אמר שמואל בחיילות של בית דוד. אמר רב יוסף מאי

מיוחסין וכותבין על הסדר פלוני ופלוני מיוחסין הם שאין רגילין בכיהמקו' למכות דיין שאיכו מיוחס: באיסטרטיא של מלך

נגמ' מפרש לה: מכל מום פסול יוחסין ובסנהדרין קאמר זין גדולה זין קטנה

אבל דייכין בעלמא לא כדלקמן: עמך מיוחסים כמותך: ודילמא משום שכינה סנהדרין שנאותה שעה הולרכו להיות

מיוחסים משום שכינה שלם כנראה נאספו שם כדכתיב ואללתי מן הרוק וגו' אבל סנהדרין שהם לדון כגון סנהדרין דיתרו קותן

משה לא: ונשאו אתך גרסינן ול"ג צמא העם אלא אסנהדרין דיתרו קאי והקל מעליך ונשאו אתך:

בחיילות של בית דוד שהיו באים (צמקלוקות) [צמלוקה] קדש צמקלוקות קלילה והוא לשון איסטרטיא וכותבין

צמקלוקות קלילה והוא לשון איסטרטיא וכותבין

עשרה יוחסין פרק רביעי קידושין רפ

קרא דכתיב *והתייחסם אז בצבא במלחמה וטעמא ד"ס א' מאי אמר רב יהודה אמר רב כרי שתהא זכותם וזכות אבותם מסייעתם והאיכא *צלק העמוני מאי שמואל לאו דאתי מעמון לא דיתוב בעמון . והאיכא *איריה כנ החתי מאי לאו דאתי מחת לא דיתוב כחת והאיכא אתי הגתי וכי תימא ה"נ דיתוב בגת והא א"ר נחמן אתי הגתי בא ובטלה לע"ז ועוד אמר רב יהודה אמר רב ד' מאות ילדים היו לו לדוד וכולם בני יפת תואר היו וכולם מסחפרים קומי ומגדלי בלורית היו וכולם יושבים בקרוניות של זהב והיו מהלכים בראשי גייסות והם הם בעלי אגרופים של בית דוד דאזלי לבעותי עלמא :

בשמות משפחת פלוני ופלוני בקדש פלוני והיו זהירין ליקסן מכל מוס כדמפרש שתייעס זכות אבותם במלקמה . ותו ליכא לא גרסי' : צלק העמוני בראשי גבורים אשר לדוד כמכה : דאתי מעמון וכתגייר אלמא לא הקפיד על הגרים : והא אמר רב נחמן במסכת ע"ז : בא אתי הגתי שהיה נכרי ונטל' לע"ז של עטרת מלכס והוא שס שקוץ עמוכים : ילדים בקורים היו לדוד בקיילותיו ולא היו נכיו : בני יפת תואר נשים שלקחו ישראל במלקמה כדכתיב והנאחה אל תוך ביתך ומתוך כך היו כוהגים כמשפטי הככרים : מספרים קומי ומגדלי בלורית מאקורי ערפס : לבעותי עלמא אנל לא היו יורדין בתוך המלקמה עם ישראל :

המלקמה עם ישראל :
המלקמה עם ישראל :
המלקמה עם ישראל :

עשרה יוחסין פרק רביעי קידושין

נד משנה האומר בני זה ממזר אינו נאמן ואפילו
 ע"ג שניהם מודים על העובר שבמעו ממזר
 ע"ג הוא אינם נאמנים. לא יתיחד אדם עם שתי נשים:
 פגמי * לימא מתני' דלא כאבא שאול דתניא כל
 ע"ג שלשים יום יוצא בתיק ונקבר באשה אחת וב'
 אנשים אבל לא באיש אחד ושתי נשים אבא שאול
 אומר אף באיש אחד ושתי נשי' אפי' תימא אבא
 שאול בשעת אנינות חכיר יצרי' ורבנן סברי כר'
 איכה נ יצחק דא"ר יצחק * מה יחאונן אדם חי גבר על
 חטאיו אפי' בשעת אנינותו של אדם יצרו מתגבר
 עליו ואבא שאול כי כתיב ההוא במתרעם על מדותיו

ממזר הוא שכולד לו מקייצי כריתות: אינו נאמן דקרוז הוא
 חללו ואינו כשר להעיד עליו: ואפי' שניהם האב והאם:
 עם שתי נשים מסכי מדעתן קלה ושתי'ן נוסות להתפתות ולא
 תירא זו מקברתה שאף היא תעשה כמותה: כל שלשים יום
 ולד שמת בתוך שלשים יום אין לריק לכבדו נמותו להוליאו לקבורה
 לא נמטה ולא בכלינה אלא נסיק: ונקבר באשה אחת וב'
 אנשים ואין לריק רבים ללות אלא ג': אבל לא באיש אחד
 ושתי נשים משום יקוד שלא היו בתי הקברות סמוכות לעיר:
 מה יחאונן מה מועיל אכינות לאדם לסמוך על כך מלהזהר
 בלרו כל זמן שהוא קי לריק להיות גבר על חטאיו אלא כ' יהא
 ילרו גובר עליו ויקטיאנו: על מדותיו על קורותיו הקורות
 אותו. מה יחאונן אדם קי למה יתרעם אדם על הקורות
 הנאות עליו אחר כל הקסד שאכי עושה עמו שכתתי לו קיים ולא

עשרה יוחסין פרק רביעי קידושין רפא

כתיב והכי קאמר מה יתרעם על מדותיו וכי גבר
על חטאיו דיו חיים שנתתי לו ורבנן (אין מתגבר
אפי' באנינות) כי ההוא מעשה דההיא אתתא
דהוה עובדא ואפיקתיה :

[פיסקא] אבל אשה אחת [מתייחדת עם שני ^{סס}
אנשים]. אמר רב יהודה אמר רב לא
שנו אלא בכשרים אבל בפרוצים אפי' בעשרה
נמו לא. הוה מעש' והוציאוה עשרה בממה א"ר
יוסף תדע דמחברי בי עשר' וגנבי כשורא ולא
מכספי מהדדי :

רב ורב יהודה הוו קאזלי באורחא (אתא) [הוה פא

הבאתי עליו מיתה : וכי גבר על חטאיו הוא שלא קטא לי
ובלדקתו הוא קי בתמיה : ורבנן אפילו תביר ילריה כדקאזרת
יש לקוש שפעמים שאין ^{סס} אכיכות ועישין עלמן כאלו כושאין
תיכוק מת ויולאין לעבירה כי ההוא עובדא דהוה עובדא דההיא
אתתא ואפיקתיה לתיכוק קי בקזקת מת לעשות עבירה עם
ההולך עמה לקוברו. ל"ו ממורי הזקן ל"ג ורבנן אלל כולה
באבא שאול וגרם דיו קי"י שנתתי לו כי ההיא עובדא דההיא
איתתא דאמר"י במ"ק שקונכה על מתה יותר מדאי עד שמתו ז'
בניה והיא אקריהם מקמת שנתאונכה יותר על מדותיה. דהוה
עובדא ואפיקתיה ל"ג :

והוציאוה י' במטה בקזקת שהיא מתה וקלקלו עמה ואשת איש
היתה : דמחברי בי י' וגנבי כשורא איש דה נשאו
לעשרה :

קאולה] הויה אתחא קמייהו א"ל רב לרב יהודה
 דל כרעיד מקמי גיהנ' א"ל והא מר אמר בכשרים
 שפיר דמי א"ל מי יומר דבכשרי' כגון אנא ואת
 אלא כגון ר' חנינא בר פפי וחבריו :

נה הגך שבוייחא דאתאן לנהרדע' אסקינהו לבי רב
 עמרם חסידא אמר שקולו דרגא מקמייהו

ס

בהדי דקא חלפה חדא מנייהו נפל נהורא באיפומה
 שקליה רב עמרם לדרגא דלא הוו יכלין בי עשרה
 למידל' דלייה לחודיה סליק ואזיל כי מטא לפלגא
 דדרגא אפשח רמא קלא אמר נורא בי עמרם אתו
 רבנן אמרו ליה כסיפתינן אמר להו מוטב תיכספו
 בי עמרם בעלמא הדיון ולא תיכספו מיני לעלמא
 דאתי אשבעי' (ליצרי') דינפק מיני' נפק מיני' כי

דל כרעיד מאד ללכת שנקדמנה : כגון אנן נתמיה : ר' חנינא
 בר פפי וחבריו ר' לדוק ורב כהנא (נפ"ק ד' מ) :

אסקינהו שזיה עליהם לפדותם ונתכוס בעלייתו : בהדי דקא
 חלפא חדא מינייהו שהיתה עונרת אלל פי הארונה
 שזן העלייה לבית : נפל נהורא באיפומה כפל אור לבית דרך
 פי העלייה שהיו פניה מאירות : וקא סליק לתונע' : אפשח
 הרקיע ופיסק רגליו לעמוד במקומו צהוק להתגבר על יכרו :
 אמר נורא בי עמרם הזעיק בני השכונה לאסוף ולבא לכנות
 הדליקה כדי שימדל מילרו שיתצייש מהם : אתו רבנן שהיו סבורין
 שיש שם דליק' לכנות את הדליקה : אשבעיה רב עמרם לילה"ר
 שילא ממנו :

עשרה יוחסין פרק רביעי קידושין רפב

עמודא דנורא א"ל חזית דאת נורא ואנא בשרא
ואנא עדיפנ' מינך : אכתא חזרתא

רבי מאיר הוה מתלוץ בעוברי עבירה יומא חדא נו
אידמי ליה שטן כאתתא בהך גיסא דנהרא 85
לא הוה מבר' נקט מצר' וקא עבר ואזיל כי מטא
פלגא דמצרא שבקיה אמר אי לאו דקא מכריון
עלך ברקיע הזהרו בר' מאיר ותורתו שויחינהו
לדמך כחרתי מעי . ר' עקיבא הוה מתלוץ בעוברי
עביר' יומא חדא אידמי ליה שטן כאתתא בריש
דקלא נקטיה לדקלא וקא סליק ואזיל כי מטא
לפלגא דקלא שבקיה אמר אי לאו דמכריון
עלך ברקיעא הזהרו בר' עקיבא ותורתו שויחין
לדמך כחרתי מעי :

פלימו הוה רגיל למימר כל יומא גירא בעיניה נו
דשטנא יומא חד מעלי יומא דכפורי הוה 85

אידמי ליה כעניא אתא קרא אבבא אפיקו ליה קללונעין
רפתא א"ל יומא כי האידנ' כולי עלמא מגואי ואנא
אבראי עייליה וקריבו ליה ריפתא א"ל יומא כי
שהוא סרסורא לעבירה

מתלוץ בעוברי עבירה אומר שנקל הוא להתגבר על ילרו ונקט גירא
אס הוא רולה : אידמי ליה שטן דהוא ילה"ר : כללונעין כללונעין
הילה"ר

בהך גיסא דמברא ללד השכי שמענר המיס : לא הוה מברא רש"א
ספינה המענרת : נקט מצרא קבל מתוק משפת הנהר אל
ספתו ואוקזין בו לבא על דף קלר המוטל צרוצב הנהר : שבקיה
ילר לר' מאיר :

עשרה יוחסין פרק רביעי קידושין

האידנא כולי עלמא אחכא ואנא לחודאי אתויה
 אותכוה אחכא והוה מלא נפשיה שיחנא וכיבי
 ע"ע עליה וקא עבד ביה מילי דמאוסא א"ל *תיב
 שפיר א"ל הכו לי כסא יהבו ליה כסא אכמר
 שדו ביה ביחו נחרו ביה שקא ומית שמעיה דהו
 קאמרי פלימו קטל גביא ערק ושש בבית הכסא
 אול בתריה נפל קמיה כד חזייה דהוה מצטער
 גלו ליה נפשיה א"ל מ"ט אמרת הכי אלא היכי
 אימא א"ל לימא מר רחמנא נוגער ביה בשטן:
 נח רבי חייא בר אשי הוה הגיל כל עידן דהוה נפיל
 על אפיה הוה אמר הרחמן יצילני מיצה"ר.
 יומא חד שמעתוניהו דביתהו אמר' מכרי הא כמה

כולי עלמא אחכא על השלקן אוכלין : וכיבי ולכ"ץ המוליטין
 ליקה ומאוסין : תיב שפיר שנ כהוגן שלא תמאסנו :
 יהבו ליה כסא וזגו ליה כוס : אכמר' שדא ביה ביח השליך
 בתוכו את כיוו ליקה היולא מן הריאה אכמר' טיטיר בלע"ז :
 נחרו ביה גערו צו : שקא ומית הוא הקזיק עלקו כמת :
 שקא הלקיז כמו שקל : שמעיה דקאמרי פלימו קטל גברא
 השמיע [לאנשי ביתו] קול יולא מנפוז שזמרים פלימו קטל
 גברא : ערק פלימו קסנור שנאים עליו כוגשי המלך להרגו :
 טשא כקנא : בבית הכסא קון לעיר : חזייה שטן לפלימו
 דעולטער : מ"ט אמרת הכי למה הורגלת לקללני : אלא היכי
 אימא לדקותך מעלי שלא תקטיאני :

עשרה יוחסין פרק רביעי קידושין הפג

שני דפריש ליה מינאי מ"ט קאמ' הכי וומא חדא
הוה קא גרוס בגינתיה קשטה נפשה חלפה ותנייה
קמיה אמר לה מאן את אמרה אנא חרותא דהדרי
מיומא תבעה אמרה ליה אייתי ניהליה להך רומנא
דריש צוצית' שוור אול אייתה ניהלה כי אתא לביתיה
הוה קא שגרא דביתהו תנורא סליק וקא יתיב בגויה
אמרה ליה מאי האי אמר לה הכי והכי הוה מעשה
אמרה ליה אנא הואי לא אשגח בה עד דיהבה
ליה סימנא אמר לה אנא מיהא לאיסורא איכווני
כל ימיו של אותו צדיק היה מצטע' עד שמת באות'
מית' דתני: * אישה הפרם וה' יסלח לה כמה הכתוב מדבר
מדבר באשה שנדר' בנוזר ושמע בעלה והפר לה
והיא לא ידעה שהפר לה בעלה והיתת שותה יין
ומטמאה למתים:

דפריש מינאי מקמת זקכה ומה ירא מילה"ר: קשטה נפשה
בתכשיטה בקשוטי נשים נשמים ואפרסמון: חלפה
ותנייה קמיה עברה לפכיו ושנתה פעם שניה: אנא חרותא שס
זוכה כיכרת בעיר: דהדרי מיומא שקזרתי היום הלום: צוציתא
עכף קטן שבגונה הדקל: שוור קפץ. וקא יתיב בגויה להמית
את עלמו: אישה הפרם לריכה סליקה: כמה הכתוב מדבר
מאמר אישה הפרט ומה שאללה בהיתר אכלה ומה הוא זה
הסליקה: והיא שותה יין מוידה ואע"פ שנהיתר כיון שהיא
לאיסור כתכונה לריכה סליקה:

נט רבי עקיבא כי הוה מטי להאי פסוקא הוה בכי
 אמר ומה מי שנתכוון לאכול בשר חזיר ועלה
 בידו בשר טלה אמרה תורה צריכה כפרה וסליחה
 מי שנתכוון לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר
 ויקרא^ס עאכ"ו כיוצא בדבר אתה אומר * (והוא לא) [ולא]
 ידע ואשם ונשא עונו כשהי' ר"ע מגיע לפסוק זה
 היה בוכה ומה מי שנתכוון לאכול שומן ועלה
 בידו חלב אמרה תור' והוא לא ידע ואשם ונשא
 עונו מי שנתכוון לאכול חלב ועלה בידו חלב עאכ"ו
 איסי בן יהודה אומר והוא לא ידע ואשם ונשא
 עונו על דבר זו ידו כל הדוויים :

ס רב * אחא בר אבא איקלע לבי רב חסדא חתניה
 שקליה לבת ברתיה [אוחבוה בכנפיה א"ל
 לא סבר לה מר דמקדשה א"ל עברת לך אדרב
 דאמר רב יהודה אמר רב ואיתומא ר' אלעזר
 אסור לאדם שיקדש את בתו כשהיא קטנה עד
 שחגדיל ותאמר בפלוני אני רוצה] מר נמי עבר
 ליה אדשמואל דאמר שמואל אין משתמשין באשה
 א"ל אנא כאידך דשמואל סבירא (ליה) [לי] דאמר
 שמואל הכל לשם שמים :

כ"א רב
 חזן כר
 רבא

כל הדוויים כל שיש להם לנ לדוות ידו על זה שאינו מתכוין ויש
 כאן נשיאת עון :

[לא סבר לה מר דמקדשה אין חזוני יודע שהיא מקודשת ויש
 לו להתרסק מאשת איש] : הכל לשם שמים ואין דעתו

עשרה יוחסין פרק רביעי קידושין רפד

משנה ר' מאיר אומר לעולם ילמד אדם את בנו ס
אומנות נקיה וקלה ויתפלל למו שהעושר פב

והנכסים שלו שאין אומנות שאין בה עניות ועשירות
שלא עניות מן האומנות ולא עשירות מן האומנות
אלא הכל לפי זכותו (של אדם) ר"ש בן אלעזר
אומר ראית מימך חיה ועוף שיש להם אומנות
ומתפרנסים שלא בצער והלא לא נבראו אלא

לשמשני ואני נבראתי לשמש את קוני (ומה אלו ליכו כגמ'
שנבראו לשמשני הם מתפרנסים שלא בצער ואני
שנבראתי לשמש את קוני) אינו דין שאתפרנס
שלא בצער אלא שהרעותי את מעשי וקפחתי את
פרנסתי. אבא גוריון איש ציידן אומר משום אבא
גוריא לא ילמד אדם את בנו חמר גמל קדר ספן
רועה וחנוני שאומנותן אומנו' לסטי' ר' יהודה אומר
משמו החמרי' רובם רשעי'. והגמלי' רובם כשרים.
אחריה לקיבת אישות אלא לקיבת קורבה ולעשות קורת רוח
לאמה כשאני מקצצ את בתה:

נקיה וקלה מפרש כגמ' ואל יאמר בלבו אומנות זה אינה מעשרת
אלא יבקש רחמים ממי שהעושר שלו: חמר גמל ספן קדר
(בעל קדרות) [בעלי קרבות] כל אלו אומנותן לסטיות כשליכין
בדרכים הם ככסמים ולוקטין עלים מן הכרמים ופירות ועוד
שכשכרי' לאדם ומעבירין על תכאס: רועה נהמות שלו שמעבירין
לרעות בשדות אחרים: חנוני מלומד נאונאה להטיל מים ציין
ולררות נקטין: משמו של אבא גוריא: החמרים רובן רשעים
מפני לסטיות: הגמלים רובן כשרים שפורשים למדנריות

עשרה יוחסין פרק רביעי קידושין

הספנים רובם חסידים. טוב שברופאים לניהנם. והכשר שבטבחים שותפו של עמלק. רבי נהוראי אומר מניח אני כל אומניות שבועולם ואינו מלמד את בני אלא תורה שאדם אוכל משכרה בעה"ז והקרן קיימת לעה"ב ושאר כל אומניות אינן כן וכשאדם בא לידי חולי או לידי זקנה או לידי יסורין ואינו יכול לעסוק במלאכתו הרי הוא מת ברעב אבל התורה אינה כן אלא משמרתו מכל רע בנערותו ונותנת לו אחריו ותקוה בזקנותו בנערותו ^{ישניה יי} מהו אומר *וקוי ה' יחליפו כח בזקנותו מהו אומר ^{תלים כג} *עוד ינובון בשיבה וכה"א באברהם אבינו *ואברהם ^{ראשי כד} זקן וגו' וה' ברך את אברהם בכל מצינו שעשה אברהם אבינו את כל התורה כולה עד שלא ^{סס כו} ניתנה שנא' *עקב אשר שמע אברהם בקוליו ישמור משמרתו מצותי חקותי ותורותי:

למקום גדודי קיות ולסטים ויראים לנפש ומשנרי' לנס למקום: הספנים רובן חסידים שפורשין למקום הסכנה ותמיד הם ברעדה יותר מן הגמלין: טוב שברופאים לניהנם אינו ירא מן הקולי ומאכלו מאכל נריאים ואינו משנר לבו למקום ופעמים שהורג כפשו' ויש נידו לרפאות העני ואינו מרסא: טוב שבטבחים ספיקי טרפות באות לידו וחס על זמנו ומאכילן: אבל התורה אינה כן שאף הנא לידי זקנה או יסורין ואינו יכול לעסוק בה הוא אוכל ממנו שכרה דכתיב עוד ינובון בשיבה:

וישנה יי תלים כג ראשי כד סס כו

עשרה יוחסין פרק רביעי קידושין רפה

ת"ר כל שעסקו עם הנשים סורו רע כגון הצורפים ^ס
והסריקין והנקורו והרוכלין והגרדיים והספרו'
והכובסים והגרע והבלן והבורסקי אין מעמידין
מהם לא מלך ולא כ"ג מ"ט לאו משום דפסולי
אלא משום דזיל אומנותיהו. ת"ר י' דברים נאמרו
בגרע מהלך על צדו ורוחו גסה ונתלה יושב (ואינו
יושב) ועינו צרה ועינו רעה אוכל הרב' ומוציא קמעא
סורו רע מכהגו רע קרנתו רעה להשתדל עמו שיהא סר אליו
ובא לביתו: הצורפים לורפי זהב העושים לכשים שירים
כומים וטבעות: הסריקים סורק בגדים לכשים פלוקייר"דא:
הנקורות מנקרי רחיים של יד שגש' טוקות בהם כדתנן
בכתובות או מלאכות שהאשה עושה לבעלה טוקת ואופה ואמרי'
צריקיא דידא: והרוכלין מוכרים קישוטי בשמים לכשים:
והספרין הנשים לריכות להם בשביל צניהם: והגרע אומן
המקיז דם ע"ש שמגרע את הדם: הבורסקי מענד להם עורות
ללבוש ולכעול: והבלן מקמס מרקלות: מהלך על צדו ורוחו
גסה ונתלה יושב (ואינו יושב) שלשתן סימני גאווה אבל אין זו
דומה לזו ובכולן הוא פלוק ממדת הכשרים כחלה יושב ואיכו יושב
אל"כ כסמך או לאקוריו או על לזו דרך גאווה ובשביל שהבריות
מוסרין נפשם לידו הוא מתגאה: ועינו צרה בממוכו להוליח
כלום מפני שהוא מלומד לאכול אלל המקיזין ואיכו מלומד
להוליח: ועינו רעה כותן עיניו על הצריאים שיקלו ויהיו לריכים
לו: אוכל הרבה מלומד לאכול עם כמה אנשים בכל יום:
ומוציא קמעא מתוך שמאכלו יפה בלחם נקי ובשר שמן שמעטין

עשרה יוחסין פרק רביעי קידושין

וחשוד על העריות ועל הגזל ועל שפיכות דמים: סא תניא רבי אומר אין לך אומנות שעוברת מן העולם אשרי מי שרואה את הוריו באומנות מעולה ^{ס"ע"ג}

אוי לו למי שרוא' את הוריו באומנו' פגומה או אפשר לעולם בלא בשם ובלא בורסקי אשרי מי שאומנתו בשם ואוי לו למי שאומנתו בורסקי א"א לעול' בלא זכרים ובלא נקבות אשרי מי שבניו זכרים ואוי לו למי שבניו נקבו'. ר"מ אומר לעול' ילמד אדם את בנו אומנות נקיה וקלרה ויבקש רחמים למי שהעושר והנכסים שלו שאין עניות מן האומנו' ולא עישירות מן האומנות אלא למי שהעושר ^{מג"כ} שלו שנא' * לי הכסף ולי הזהב אמר ה' צבאות:

סב פיסקא רשב"א אומר ראית מימיך וכו'. תניא רשב"א אומר מימי לא ראיתי צבי קויץ וארי סבל ושועל חנוני והם מתפרנסים שלא בצער ^{ס"ז}

את הזבל שאדם מכין לסעודת הקזה מאכל זריאה: וחשוד על העריות מתוך שהנשים לריכות לו ועסקו עמהן: ועל הגזל שהנשים גחלות מצעליהן וכוחות לו: ועל שפיכות דמים זמנין דשפיך ליה לדמא לפקות מרביעית:

שעוברת מן העולם שנטילה מן העולם בין שהיא נקיה בין שהיא מאוסה יש בה לורך ואס לא ילמדכה זה ילמדכה אחר. (ומ"מ) אשרי מי שרואה את הוריו יולדיו ואת ילדיו באומנות

נקיה: בשם מוכר בשמים:

צבי קויץ מייבש קליעות בשדה: סבל כושא משאות:

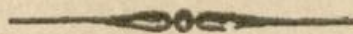
עשרה יוחסין פרק רביעי קידושין רפו

והם לא נבראו אלא לשמשני ואני נבראתי לשמש
את קוני. ומה אלו שלא נבראו אלא לעמשני
מתפרנסים שלא בצער אני שנבראתי לשמש את
קוני אינו דין שאתפרנס שלא בצער אלא שהרעותי
את מעשי וקפחתי את פרנסתי שנא' *עונותיכם ימים ה
הטו אלה וגו' :

פיסקא ר' נהוראי אומר מניח אני כל אומנות סג
וכו'. תניא ר' נהוראי אומר מניח אני כל אס

אומנות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה
שכל אומניות שבעולם אין עומדות לו אלא בימי
ילדותו אבל בימי זקנתו הרי הוא מוטל ברעב אבל
תורה אינה כן עומדת לו לאדם בעת ילדותו ונותנת
לו אחרית ותקיה בעת זקנתו בעת ילדותו מה
הוא אומ' *וקוי ה' יחליפו כח יעלו אבר כנשרים. ישעיה מ
בזקנתו מהו אומר *עוד ינובון בשיבה דשנים תהלי' נב
ורעננים יהיו :

כל אומנות אין להם מתן שכרן לאחר זמן אלא שכר המלוי להם
בשעתן אבל תור' מתן שכרה כל מאליו לאורך ימים ואף לקולה
ולזקן שאיכו יכול לעסוק בה עכשיו אוכל מן הקודמת: שנא' עוד
ינובון בשיבה ילמזו למק ויתיקד שכרן לעת שיבתן דשנים
ורעננים יהיו:

הנה נשואים קדושים ונחמתי

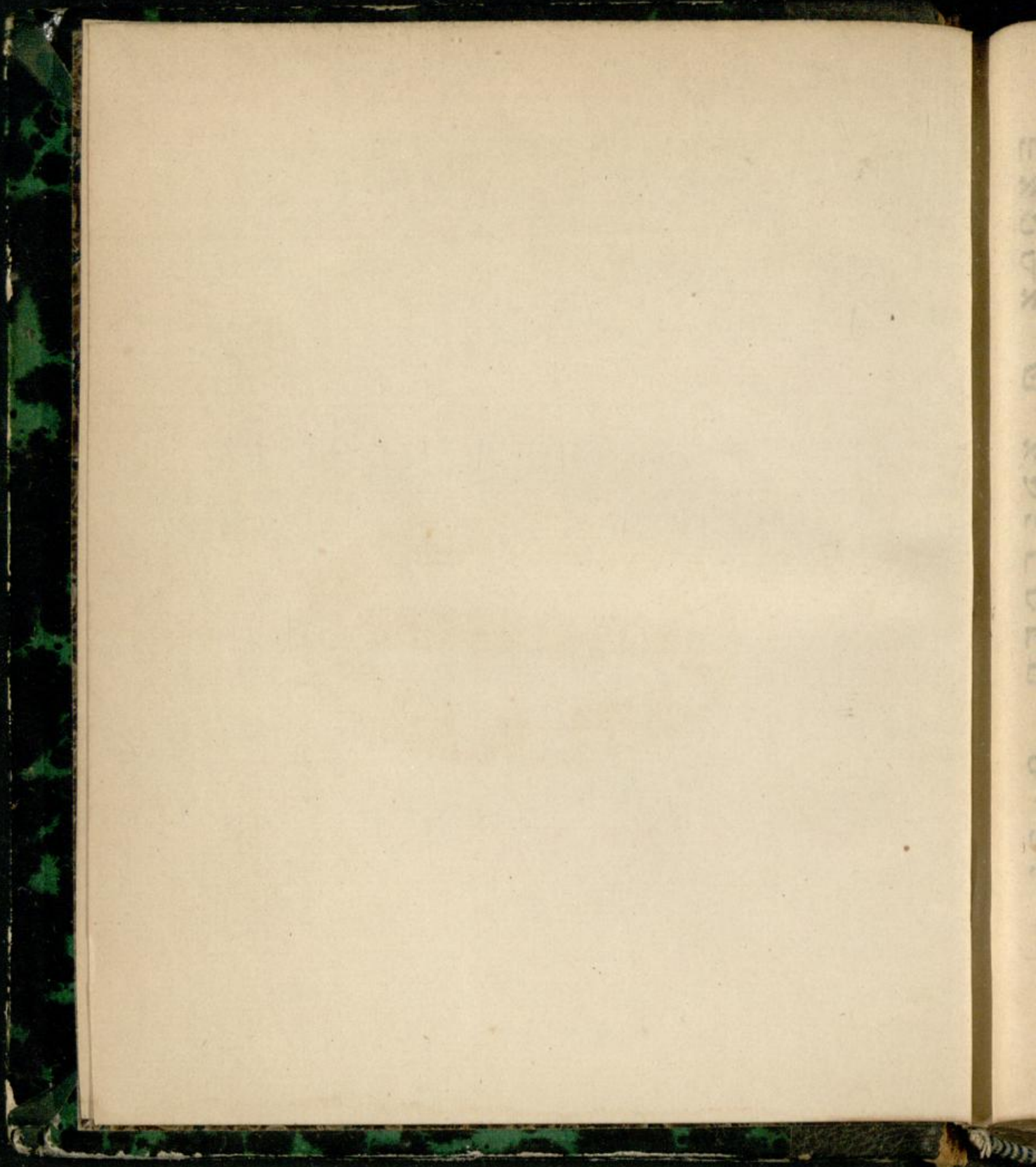
בביתך יתגדל שמימיך ואלה נחמתי
בביתך יתגדל שמימיך ואלה נחמתי
בביתך יתגדל שמימיך ואלה נחמתי
בביתך יתגדל שמימיך ואלה נחמתי
בביתך יתגדל שמימיך ואלה נחמתי

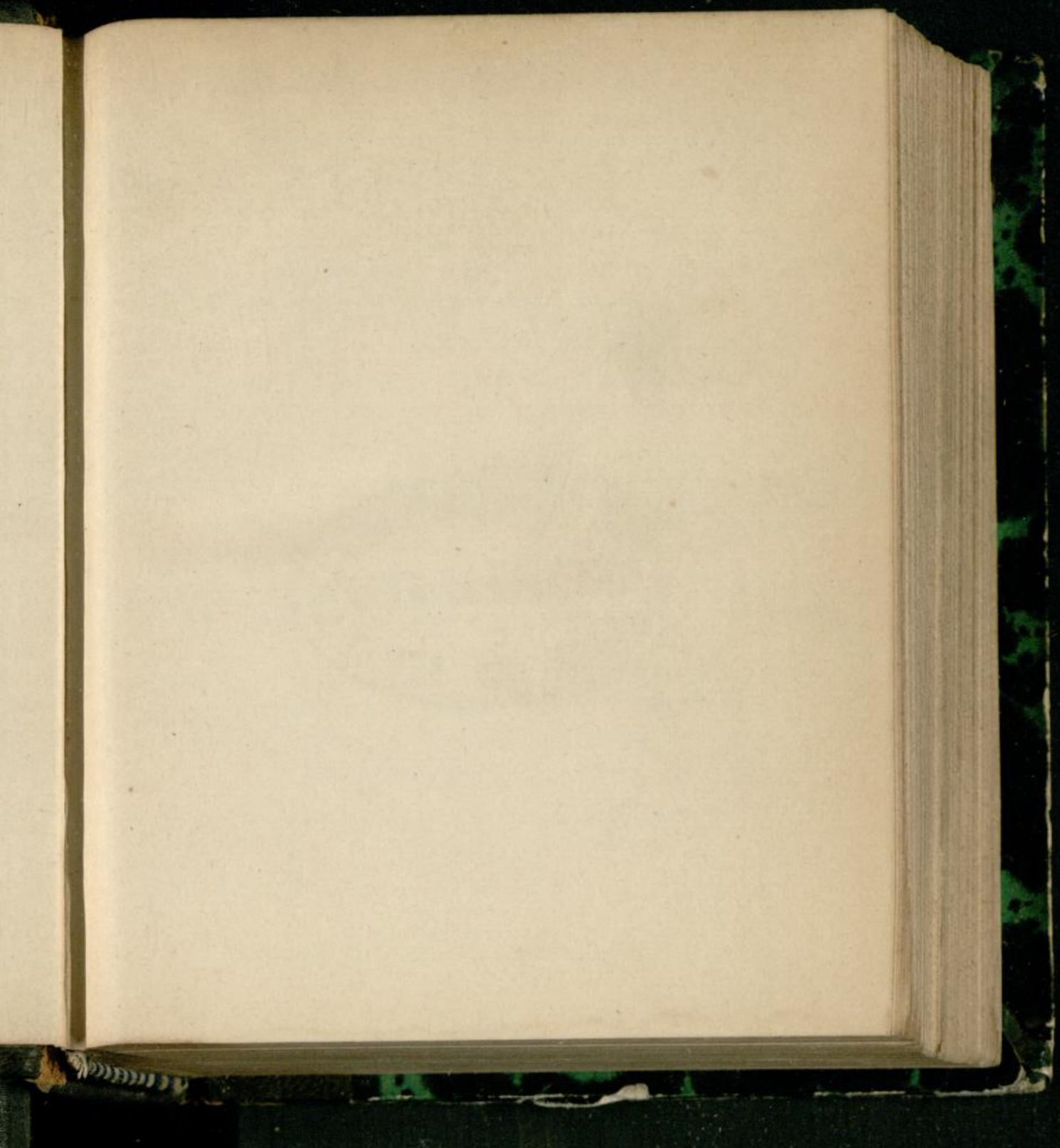
בביתך יתגדל שמימיך ואלה נחמתי
בביתך יתגדל שמימיך ואלה נחמתי
בביתך יתגדל שמימיך ואלה נחמתי
בביתך יתגדל שמימיך ואלה נחמתי
בביתך יתגדל שמימיך ואלה נחמתי

בביתך יתגדל שמימיך ואלה נחמתי
בביתך יתגדל שמימיך ואלה נחמתי
בביתך יתגדל שמימיך ואלה נחמתי
בביתך יתגדל שמימיך ואלה נחמתי
בביתך יתגדל שמימיך ואלה נחמתי

בביתך יתגדל שמימיך ואלה נחמתי

153

